

C:\Users\Plazma\Desktop\A\Andersen_Poul-Lod_na_milion_let.PDB

PDB Name: Lod_na_milion_let
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.9.2003
Modification Date: 16.9.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

I

THULE

1

„Plout až na okraj světa...”

Hannův hlas odezněl a Pytheas na něho úkosem pohlédl. Seděli v čistě vybičené místnosti a Fénicián zde působil svěže, jako by sem zvenčí pronikl ostrý sluneční paprsek. Snad to dělal jeho jasný pohled, bělostné zuby nebo opálení, které ani teď v zimě neztratil. Jinak na něm nebylo nic zvláštního. Byl středního vzrůstu, štíhlý a pružný, tvář s orlím nosem rámovaly černé vlasy a pečlivě střížený černý plnovous. Oblečen byl v prosté tunice, na nohou měl ošoupané sandály. Jeho jedinou ozdobou byl jednoduchý zlatý prsten.

„Neber to doslova.“ opravil ho Rek.

Hanno se probral ze zasnění a zasmál se. „Kdepak. To je jen metafora, pochopitelně. Přesto není na škodu vědět to předem, protože mnoho tvých mužů věří, že žijeme na kouli. Budou plni strachu a obav nejen z toho že opustíme měřčiny a vydáme se na bezedný oceán.“

„Mluvíš jako vzdělanec.“ zvolna pronesl Pytheas.

„A nejsem snad? Mnoho jsem cestoval a také studoval. A ty, pane. vzdělaný muž a filosof, chystáš výpravu do naprostého neznáma. A dokonce věříš, že se vrátíš.“ Hanno upil trochu ředěného vína, které před chvílí přinesl otrok, a položil sklenku s dlouhou stopkou zpět na malý stolek stojící mezi nimi.

Pytheas se zavrtěl na svém sedátku. V měděném ohřívadle doutnalo dřevěné uhlí. v místnosti začínalo být teplo, ale také značné dusno. Toužil po doušku čerstvého vzduchu. „Ta oblast není tak neznámá. Vaši lidé se odvažují do těch končin. A Lykias mi říkal, že jsi o sobě prohlásil, žeš tam byl.“

„To je pravda.“ Hanno se zatvářil skromně. „Cestoval jsem lam nejednou, jak po souši, tak po moři. Jsou to divoké končiny plné násilí. Kartagiňané se zajímají hlavně o cín a některé další suroviny. Dostali se jen k jižním výběžkům Pretanie, To, co leží dál. je mimo dosah chápání nejen jejich, ale i většiny civilizovaných lidí.“

„A teď by ses rád vydal se mnou.“

Hanno si chvíli svého hostitele prohlížel, než odpověděl. Pytheas byl také oděn prostě. Na Řeka byl poměrně vysoký a štíhlý, nad pevně řezaným obličejem s několika hlubokými vráskami se klenulo vysoké čelo. Na rozdíl od Féniciána byl hladce oholen. Hnědé kudrnaté vlasy mu na spáncích začínaly šedivět. Hanno si nebyl jistý, jestli pevný pohled jeho šedých očí je výrazem panovačnosti. nevinnosti nebo obojího zároveň.

„Ano, domnívám se že ano.“ řekl Hanno opatrně. „Později o tom ještě budeme určitě mluvit. Nicméně já, stejně jako ty, i když každý svým způsobem, se chci co nejvíce dozvědět o lidech a jejich zemi. dokud po ní ještě chodím. Když jsem se doslechl, že ten tvůj Lykias shání po městě někoho s potřebnými znalostmi a dovednostmi, rád jsem ho vyhledal.“

Ušklíbl se a pokračoval: „Mimo to, zrovna potřebuji nějakou práci a z toho podniku může vzejít nemalý zisk.“

„Nejedeme za obchodem“ začal vysvětlovat Pytheas. „Povezeme sice nějaké zboží, ale jen proto, abychom je vyměnili za to. co budeme potřebovat, ne proto, abychom zbohatli. Přesto můžeme při návratu očekávat poměrně slušnou odměnu.“

„Předpokládám, že město tu výpravu nijak nefinancuje.“

„Správně. To dělá sdružení obchodníků. Zajímá je, kolik by stála cesta na Daleký sever po moři a jak by byla bezpečná v této době. kdy Galové učinili cestu po souši riskantní. A zdaleka tu nejde jenom o cín. Především mají zájem o jantar, kožešiny, otroky a všechno ostatní, co ty země mohou nabídnout.“

„Ano. Galové.“ Víc nebylo třeba dodávat. Kdysi se jako lavina valili s úbočí hor a ovládli sever Itálie. Starci se ještě pamatují na rachot válečných vozů. svištěm mečů a ohně stravujících jejich obydlí, na dobu, kdy Evropou táhly smečky vlků a nebe se černalo krkavci. Hanno pokračoval: „Mám s nimi nějaké zkušenosti, mohlo by se to hodit. Ale i tak tě musím varovat. Vyhledky na úspěch jsou mizivé. Kromě Galů jsou tu ještě Kartagiňané.“

„Já vím.“

„A přesto chystáš tuhle výpravu,“ řekl Hanno s významně zdviženým obočím.

„Abych získal vědomosti.“ odpověděl Pytheas velice tiše. „Mám štěstí, že dva z mých mecenášů jsou... inteligentnější, než je obvyklé. Cení si vědomostí pro ně samé.“

„Odměna za vědomosti může být dost neočekávaná.“ zasmál se Hanno. „Odpusť. Jsem jen neotesaný Féničan. Ty jsi vážený muž. zbělily ve veřejných záležitostech - zdědil jsi dost peněz, jak jsem slyšel - ale hlavně a především jsi filosof. Potřebuješ navigátora a lodivoda. který' se vyzná v pobřežních vodách. Jsem si jistý, že jsem ten. koho hledáš.“

„Co vůbec pohledáváš v Massalii?“ zeptal se Pytheas přísně. „Proč se chceš přidat k podniku, který... není v zájmu Kartága?“

Hanno zvažněl. „Nejsem zrádce, protože nejsem Kartagiňan. Je pravdou, že nějaký čas jsem žil i tam. Ale není to mé oblíbené místo. Jsou puritánští. šarm a grácie Reků či Peršanů se jich téměř nedotkla. A k tomu ty lidské oběti.“ Ušklíbl se a pokrčil rameny. „Je bláhové je odsuzovat. Stejně to nic nezmění. Pokud jde o mně jsem ze staré Fénicie. Z východu. Alexandr zničil Tyros a po jeho smrti zpustošila zemi občanská válka. Hledám štěstí kde se dá. V podstatě jsem tulák.“

„Budu se s tebou muset lépe seznámit.“ řekl Pytheas příkřeji. než měl v úmyslu. Jak se tomu cizinci podařilo ho tak snadno získat?

„Samozřejmě.“ Hanno se opět vrátil k bodrému tónu. „Uvažoval jsem. jak ti prokážu své schopnosti. Jistě sis uvědomil nutnost brzkého vyplutí, že?“ Nejlépe hned na počátku sezóny.“

„Kvůli Kartágu?“

Hanno přikývl. „Ta nová válka na Sicílii na čas odvede jejich pozornost. Agathokles ze Syrakus je mocnější protivník. než si vládcové Kartága připouštějí. Nedral bych se. kdyby se mu podařilo přenést boj na jejich pobřeží.“

„Jak to můžeš tvrdit?“ podivil se Pytheas.

„Kdysi jsem tam byl a naučil jsem se být ostrážitý. Totéž v Kartágu. Jistě víš. že se snaží zamezit plavbám za Heraklovy sloupky způsobem, který by se dal nazvat piráctvím. Ted' se v Kartágu mluví o blokadě. Pokud válku vyhrají nebo se alespoň protáhne, nebudou mít zdroje aby ji ihned uskutečnili, ale později se k tomu jistě dostanou. Tvá výprava potrvá roky. Dva. Tři. ale pravděpodobně ještě déle. Čím dříve vyrazíš, tím dříve se vrátíš - pokud se vrátíš - a nenarazíš na kartagiňanské hlídky. Jaká by to byla ostuda, skončit po takové odysey na dně moře nebo na draždě otroků.“

„Budou nás doprovázet válečné lodě.“

Hanno zavrtěl hlavou. „Ne. ne. Na to bychom potřebovali padesátiveslici, ale tak dlouhá loď nevydrží plavbu severním Atlantikem. Můj příteli, takové bouře a vlny spatříš jenom tam. A mimo to, kde chceš vézt vodu a zásoby pro tak velkou posádku? Potraviny zmizí než se naděješ a jejich doplnění bude přinejlepším věcí štěstí a náhody. Můj jmenovec sice prozkoumal africké břehy na galérách, ale ten se plavil na jih. Ty budeš potřebovat plachetnice. Nech si ode mně poradit, jaké lodě koupit.“

„Zdá se, že ovládáš mnoho dovedností.“ zamumlal Pytheas.

„Prošel jsem mnoha školami,“ odpověděl Hanno.

Ještě hodinu probírali další otázky cesty a posléze se dohodli, že se opět sejdou příští den. Pytheas doprovodil svého hosta ven a na chvíli se zastavili u vchodových dveří.

Dům stál na ostrohu vysoko nad zátokou. Na východě, daleko za městskými hradbami žhnuly svahy hor odrazem paprsků zapadajícího slunce. Ulice staré řecké kolonie zaplavovalo šero, zvuky kroků, kol vozů a hlasy lidí se nesly tlumeně chladným, naprosto nehybným vzduchem. Stožáry lodí v přístavu se rýsovaly proti slunci, které klesalo do moře a zlatilo křídla racků, kroužících pod modrou oblohou.

„Nádherný pohled,“ pronesl tiše Pytheas. „Toto pobřeží je jistě nejkrásnější na světě.“

Hanno pootevřel ústa. jako by chtěl říci, že viděl i jiná, ale místo toho řekl: „Takže se pokusíme dostat tě bezpečně zpátky. Nebude to snadné.“

2

Tři lodi vypluly za svitu měsíce. Jejich kapitáni se obávali, že by mohli být spatřeni u Gadeiry nebo Tartessosu – míst, která nyní ovládali Kartagiňané - a odrazili po setmění. Posádka zpočátku reptala, ale výhled na plavbu po volném moři z dohledu pobřeží brzy zastínil obavy z noční plavby, která ostatně na známých trasách nebyla ničím neobvyklým. Všechny tři lodě byly stejné, což umožňovalo lepší plavbu v konvoji. Přestože to byla plavidla původně obchodní, jejich hlavním nákladem byli dobře ozbrojení muži, zbytek prostor zabíraly zásoby. Černé trupy byly užší než bylo běžné a od zvýšené zádi se dvěma kormidelními vesly až k zdobné labutí hlavě, která na přídi čněla nad ostrým kýlem, měřily dobrých sto stop. Uprostřed se tyčil jediný stožár, nesoucí hlavní čtvercovou plachtu a košovku. Před ním byla malá kajuta, za stožárem směrem k zádi byly uloženy dva čluny, které sloužily jako tažné, v horším případě jako záchranné. Lodě byly schopny pomalé plavby proti větru pod úhlem osmdesáti stupňů. Použití kvalitnějšího oplachtění by jim umožňovalo lepší manévrování, ale jednoduché plachty se snáze ovládaly. Ted', s mírným větrem v zádech, pluly rychlostí zhruba pěti uzlů.

Hanno vyšel ven. Kajuta, kterou sdílel s důstojníky, byla pro něho příliš těsná. Většinou spal na palubě s dalšími členy posádky, kterým také nevyhovovala stísněnost a zápach podpalubí. Někteří, zabalení v pokrývkách, spali na slavnících podél roubem. Ve světle měsíce vypadala paluba jako pokrytá jinovatkou, jejíž bělost místy narušovaly dlouhé chvějivé stíny. Ochladilo se a Haiino si přitáhl chlamys těsněji k tělu. Na pozadí šumění vln a vánku se ozývalo skřípění trámů a občasné cinknutí výbroje. Loď se mírně pohupovala a Hanno cítil napětí ve svalech jako by s ní tančil, když podvědomě vyrovnával náklony.

Na pravoboku. blízko přední hlídky, spatřil postavu. Když proti stříbřitému měsíci rozeznal Pytheasův profil, vykročil k

němu. „Raduj se.“ pozdravil, „také nemůžeš spát?“

„Chci zkusit nějaká pozorování.“ odvětil Řek. „Takhle jasných nocí nás už mnoho nečeká.“

Hanno se rozhlédl. Hřbety vln jiskřily odraženým světlem a bílá pěna jakoby zpomaleně klouzala po jejich úbočích. Lucerny zavěšené na ráhnech nijak nenarušovaly obraz, přestože dobře viděl jejich protějšky, kopírující pohyby sesterských lodí.

V dálce, kterou v míhavé liře šera a polostínů nebylo možno odhadnout, se zdvihala temná masa. Iberia. „Zatím nám počasí přeje.“ řekl Hanno a ukázal na goniometr v Pytheasově ruce. „Je ti ta věc tady vůbec k něčemu?“

„Mnohem přesnější by to bylo na pobřeží. Kdybychom tak mohli - no, jistě budou ještě další příležitosti, a oba Medvědi budou výše na obloze.“

Hanno pohlédl na obě souhvězdí, která zvolna bledla v záři měsíce, pomalu stoupajícího oblohou. „Co vlastně chceš změřit?“

„Rád bych určil nebeský severní pól přesněji, než se to podařilo dosud.“ pronesl Pytheas. „Vidíš, jak dvě nejjasnější hvězdy v Malé medvědici spolu s první hvězdou ocasu vymezují tři vrcholy čtyřúhelníku? Doplň si čtvrtý vrchol, a to je pól. Alespoň přibližně.“

„Já vím. Jsem tvůj navigátor.“

„Omlouvám se. V zápalu jsem na to úplně zapomněl.“ Kající se odkašlal, ale v zápětí nadšeně pokračoval: „Pokud se podaří pravidlo palce zpřesnit, jistě si uvědomuješ, jaký to bude mít význam pro námořníky. A ještě větší pro geografy a kosmografy. Protože se bohům dosud nezlíbilo umístit do bodu pólu nebo jeho těsné blízkosti žádnou hvězdu, musíme si pomoci, jak nejlépe dovedeme.“

„V minulosti byly takové hvězdy.“ řekl Hanno. „A opět budou.“

„Co říkáš?“ Pytheas si ho nedůvěřivě prohlížel v přízračném světle. „Myslíš tím, že se nebesa mění?“

„Během staletí,“ odvětil Hanno a udělal gesto, které mělo naznačit dlouhý čas. „Zapomeň na to. Stejně jako ty se někdy zahloubám a mluvím bez rozmyslu. Nemusíš mi věřit. Jsou to námořnické báchorky.“

Pytheas si zuřivě mnul bradu. „Pokud jde o to,“ pronesl zvolna, „můj přítel v Alexandrii, se kterým si dopisují, říká, že v tamní knihovně existují prastaré záznamy, které... Ale to vyžaduje dlouhé a hluboké studium. A ty, Hanno ...“

Féničan nasadil odzbrojující úsměv. „Možná čas od času jen správně hádám.“

„Ty jsi ... zvláštní v mnoha ohledech. Ve skutečnosti jsi mi toho o sobě řekl velice málo. Je .Hanno' skutečně tvé rodné jméno?“

„Používám je tak.“

„Připadá mi, že nemáš domov, rodinu, ani žádná jiná pouta.“ řekl. a pak impulzivně dodal: „Přesto na tebe nemohu nahlížet jako na opuštěného či bezbranného.“

„Děkuji ti, nepotřebuji žádný soucit.“ odvětil Hanno mírně. „Soudíš mě podle sebe. Opravdu se ti začíná stýskat po domově?“

„Ne, zatím ne. Alespoň ne na této cestě, o které jsem roky snil.“ Řek se na okamžik odmlčel. „Ale přeci jen někam patřím. Mám ženu a děti. můj nejstarší syn je ženatý. Až se vrátím, budou mě asi vítat i vnoučata. Má nejstarší dcera je už také ve věku, kdy by měla pomýšlet na sňatek.“ dodal s úsměvem. „Po poradě se svou ženou, a s jejím souhlasem jsem v tomto ohledu pro ni zanechal u svého bratra pokyny. Takže možná i moje malá Danae bude mít v té době své maličké.“ Otrásl se pod nápojem chladného větru. „Nač tesknit, cesta bude dlouhá.“

„A pokud vím, barbarské ženy bývají povolné,“ pokrčil Hanno rameny.

Pytheas se k němu obrátil, ale neřekl nic o mladících, kteří jsou také snadno k maní. Ať už jsou Hannovy choutky jakékoli, nepředpokládal, že by se Féničan chtěl intimně stýkat s kýmkoli z expedice. Kolik humanity se asi skrývá za jeho žoviální fasádou?

3

Překvapivě, jako rána do žaludku, se odevšad vyrojili Keltové. Tucet vysokých válečníků vyrazilo z lesa a hnalo se travnatým svahem k pláži. Za nimi vybíhali další. Dvacet, sto, dvě stě. Nebylo možné je spočítat. Ještě více se jich vyrojilo na mysech uzavírajících zátoku, kterou si lodi zvolily za kotviště.

Námořníci, kteří připravovali ležení, s křikem odhazovali nářadí a ve zmatku se sáпали po zbraních. Těžkooděnci i lehčí pěšáci s malými štíty, kteří většinou ani neodložili zbroj, se prodírali chaosem, aby zaujali obrannou formaci. Přílby, prsní pláty, štíty, meče a hroty kopí se vlhce leskly v mírném mrholení. Hanno přiběhl ke kapitánovi vojáků, uchopil ho za zápěstí a vyštěkl: „Nedávejte najevo nepřátelství. Rádi by si vzali naše hlavy jako válečné trofeje.“

Kapitán se posupně ušklíbl. „Myslíš, že když se nebudeme bránit, bude z toho jen sousedská návštěva?“

„To se uvidí.“ Hanno napjal zrak do šera před sebou. Slunce, které na v zádech, musí být těsně u horizontu. Les za útočníky se tyčil jako šedá zeď. Válečný pokřik přehlušoval příboj v malé zátocce, odrážel se od útesů a vyháněl vyděšené racky do větších výšek. „Někdo nás musel už několik dní pozorovat a poslat zprávu svým soukmenovcům. Ti pak, krytí lesem, sledovali náš kurs. Předpokládali, že se utáboříme na některém z míst, která používají Kartagiňané - vplujeme do nějaké zátoky, kde uvidíme zbytky ohnišť a tábořiště“ uvažoval nahlas.

„Proč nepočkali na noc. stačilo by jim jen přemoci naše hlídky?“

„Určitě se bojí tmy. Tohle asi nebude jejich území. Takže - mám to! Potřebuji větev nebo ratolest, ale tohle by mohlo stačit.“ Hanno se otočil a popadl standardu. Vlajkonoš ji ale držel pevně a odstrčil ho.

„Ponič mu, ať mi ji dá, Demetrie!“ dožadoval se naléhavě. Žoldněř okamžik váhal, ale pak souhlasil. „Dej mu ji, Kleanthe.“

„Výborně. Teď začněte troubit, bijte do štítů, dělejte co největší hluk, ale zůstaňte na místě.“

Hanno se vztyčeným praporem vykročil vpřed. Sel pomalu a důstojně, žerď v pravé ruce, obnažený meč v levé. Za jeho zády řičely trubky a řinčel plech.

Kartagiňané vymýtili stromy až k prameni, ze kterého brali vodu. Od břehu to byla vzdálenost asi jednoho athénské stadia. Plocha ale zarůstala křovinatým podrostem a každý pohyb vněm byl velmi hlučný, takže překvapivý útok, kterého se plavci obávali, byl nemožný. Galové zvolna postupovali vpřed bez zjevného pořádku, po skupinkách či jednotlivcích, pomalu, jako plíživá smrt.

Byli to vzrostlí bojovníci světlé pleti, většina z nich se honosila mohutným knírem, žádný z nich se však zjevně dlouho neholil. Ti, kteří neměli vlasy stažené čelenkou si je handli radou hlinkou a tvarovali do ostnů, které se jim ježily kolem hlavy. Byli oděni do barevných vlněných kiltů. kalhot nebo tunik křiklavých barev. Odkryté části těla zdobilo malování a tetování. Ozbrojeni byli dlouhými meči, oštěpy a kopími. Někteří měli kruhové štíty, sem tam se na něčí hlavě zaleskla přilba.

Ve středu přibližně polokruhové první linie kráčel velký muž v pozlacené přilbě, ze které vybíhaly dva rohy. Na krku mu visel bronzový řetěz, paže mu ovíjely zlaté spirály. Válečníci po jeho pravici a levici byli takřka stejně okázalí. To musí být velitel. Hanno se vydal k němu.

Hřmot vycházející z řeckého tábora barbary zmatl. Zpomalili. rozhlíželi se a začali se mezi sebou dohadovat. Pytheas napjatě sledoval Hannovo setkání s vůdcem. Muži k sobě přistoupili a vyměnili si několik slov, která Pytheas neslyšel. Galové se postupně zastavili, kousek se stáhli, sedli si. nebo se opřeli o svá kopí. Vyčkávali. Mzení zhoustlo, světla ubylo a jediné, co viděl, byly vzdálené stíny.

Během hodiny se takřka setmělo, před lesem zaplály ohně.

Hanno se vrátil. Prošel jako další stín mezi Demetrioými hlídkami, kolem skupinek zamklých námořníků, aby našel Pythea u lodí. ne snad proto, že by se tam skrýval, ale odraz světla od hladiny alespoň trochu prosvětlaval vlhké šero.

„Jsme v bezpečí.“ prohlásil Hanno. Pytheas ulehčeně vydechl.

„Ale máme před sebou rušnou noc. Zapálíme ohně a rozbijeme stany. Vybereme to nejlepší z našich zkažených zásob a co nejlépe to upečeme a uvaříme, tak aby naši návštěvníci nic nepoznali. Jim jde spíš o množství.“

Pytheas se snažil něco vyčíst z jeho tváře, která se ztrácela ve stínu. „Co se stalo?“ zeptal se netrpělivě. „Co jsi udělal?“ S nádechem skrytého posměšku zůstal Hannův hlas klidný. „Jak víš. ovládám dostatečně jazyk Keltů, abych se s nimi domluvil a také jsem se stačil seznámit s jejich zvyky a pověrami. Tito se od ostatních divokých ras příliš neliší, takže i přes některé malé nedostatky ve vědomostech jsem se s nimi mohl domluvit. Šel jsem k nim jako herold, což mé osobě poskytlo ochranu a mohl jsem promluvit s jejich vůdcem. Není to tak špatný chlapík, jako někteří. Znal jsem horší stvůry v jeho postavení mezi Helény, Peršany, Feničany, Egyptany... ale o to teď nejde.“

„Co tedy... co vlastně chtějí?“

„Samozřejmě přemoci nás než stihneme utéct, zmocnit se našich lodí a vyplnit je. Už tento fakt ukazuje, že tohle nebude jejich vlastní země. Kartagiňané mají s domorodci smlouvy. Pravda, títo ji z nějakého dětinského důvodu vypověděli. Tak nebo tak by zaútočili po setmění. Chvástají se sice svou odvahou, ale když dojde na to. jestli kořist nebo sláva, nebudou riskovat, že se jim postavíme a většinu z nás se podaří s loděmi odpout. Každopádně se nám ukázali, jakmile jsme se vylodili. Mají strach z noci a zdejších duchů a bohů. Mohli by je zabít, protože dosud si je nijak nenaklonili. Na tuhle strunu jsem, mino jiné, hrál.“ „Co jsou zač?“

„Piktové z východu, kteří se tu chtějí usadit.“ Hanno začal přecházet sem a tam. zvlhlý písek mlaskal pod jeho chodidly. „Nejsou stejní, jako ty krotké či polodivoké kmeny z okolí Messalie, ale nemají k nim příliš daleko. Mají mnohem větší respekt před dovednostmi a znalostmi, než většina prostých Reků. Jejich ozdoby a řemeslné výrobky jsou skvělé. Nejenom poslové, ale i básníci a moudří lidé požívají některých zvláštních výsad. Za pomoci několika obehnaných triků a okultistických hloupostí jsem je utvrdil vtom, že jsem kouzelník, které oni nazývají druidy, a jemně jsem naznačil, co by je čekalo, kdyby si na mne dovolili vztáhnout ruku. A před tím jsem ze sebe udělal básníka, když jsem zarecitoval několik napodobenin Homérových veršů. Na tom l ještě budu muset trochu zapracovat. A nakonec jsem jim něco slíbil.“

„Co jsi mohl slibovat?“

Hanno se hlasitě zasmál. „Rozbij tábor, připrav pohoštění. Řekni Demetrioým mužům, že budou dělat čestnou gardu. Za úsvitu budeme mít hosty a předpokládám, že oslavy potrvají celý den. Očekává se, že je zahrneš dary, ale J z toho si nic nedělej, zboží máme dost a čest velí, aby oni i udělali totéž a jejich věci nám mohou být užitečnější. Také l budeme mít bezpečný doprovod po značný kus cesty k severu.“ Odmlčel se. Moře s lehkými vzdechy naráželo na pevninu. „A ještě něco. Jestli bude zítra v noci dobré počasí, pokračuj ve svém pozorování hvězd, Pytheasi, To na ně udělá obrovský dojem.“

„Jedna z věcí, kvůli kterým podnikáme tuto cestu,“ zašeptal druhý muž. „Nechal sis to v záloze.“

a jižním pobřeží. Vnitrozemí a sever Pretanie si Pytheas vyhradil pro sebe.

Spolu s Hannem a malým vojenským doprovodem překročili vrchovinu a vstoupili do nížiny, kde divočinu místy střídala obdělávaná půda a pastviny. Krajině dominoval gigantický pahorek obehnaný příkopem a násypy. V křídovém kráteru na jeho vrcholku se nacházelo malé vojenské ležení.

Jakmile si byl velitel pevnůstky jist jejich úmysly, pohostinně je přijal. Lidé byli žádostiví zpráv o světě a většina barbarů měla žalostně malý rozhled. Domlouvali se klopotně prostřednictvím Hanna a jednoho Dumnoniana, který je sem doprovázel. Ten se však nyní chtěl vrátit Muž, jehož jméno znělo přibližně jako Segovax se nabídl, že jej vystřídá a dovede hosty k záračnému místu, ležícímu nedaleko.

Podzim se neúprosně hlásil prudkými náporů chladného větru a vzduchem poletovaly první žluté, hnědé a rezavé listy. Cesta vedla vzhůru neutěšenou pahorkatinou, kde se vzrostlé stromy vyskytovaly jen vzácně. Skvrny bledého světla, prorážejícího mezi mraky, se proháněly po vysoké tuhé trávě. Vzdálená stádečka ovci se ztrácela v nevlídné pustině. Rekové kráčeli svižně a na provazech vedli nákladní poníky, které si obstarali v Dumnonii. Nemohli se vracet zpět do pevnůstky na pahorku. Jedna zima byla na prozkoumání této země velice krátký čas a na jaře musí být Pytheas zpět u lodí. Pohled na cíl jejich cesty se zvolna rozšiřoval. Zprvu to vypadalo malé a Pytheas měl dojem, že to lidé postavili jen proto, že zrovna neměli nic lepšího na práci. Jak se blížil, jeho úžas nad mohutností stavby rostl. Uvnitř náspu, poznamenaného časem, se rýsoval trojitý kruh ze vztyčených kamenů, snad sedmdesát loktů v průměru, z nichž nejvyšší dosahoval téměř výše tří mužů. Jejich vrcholky spojovaly překlady z téhož kamene, stejně úctyhodných rozměrů. Kámen byl šedý, omšelý, porostlý lišejníkem. Ta působivá stavba se vymykala jeho chápání.

„Co jeto?“ zašeptal.

„Viděl jsi přeci megalitické stavby na jihu, ne?“ překřikoval Hanno vítě.

„Ano, ale nic takového. Zeptej se ho!“

Hanno se otočil k Segovaxovi a chvíli spolu keltsky hovořili.

„Říká, že to postavili obři na úsvitu světa.“

„Pak je jeho národ stejně ignorantský jako my,“ pronesl tiše Pytheas. „Niméně, utáboříme se zde na noc. Snad alespoň trochu poodhalíme tajemství tohoto místa.“ Ale z jeho úst to zaznělo spíše jako zbožné přání, než reálná naděje.

Zbytek dne věnoval rozličným pozorováním a svým přístrojům. Hannova pomoc při těchto činnostech byla spíše symbolická, a Segovaxovy vědomosti o místě se vyčerply už jeho prvním prohlášením. Pytheas strávil značnou dobu hledáním přesného středu komplexu. Když se mu to podařilo, dlouho stál na místě a zamyšleně se rozhlížel. „Myslím,“ řekl s napřaženou paží. „že nad kamenem vnějšího kruhu na tuto stranu, bychom viděli vycházet slunce v den letního slunovratu. Jistý si tím úplně nejsem, ale tak dlouho asi čekat nemůžeme, že?“

Nastala noc. Vojáci využili možnosti volnějšího režimu, rozdělali oheň, začali připravovat jídlo a beze spěchu se připravovali na noc. Vyprávěli historky z tažení, jichž se kdy účastnili, a smáli se přisprostlým vtípům. Neměli důvod obávat se napadení smrtelníky a duchové, kteří snad mohli tato místa obývat, nemohli otrlé žoldnéře vystrašit.

Obloha se vyčistila a když noc pokročila, Pytheas opustil tábořiště, aby se věnoval svým pozorováním, tak jak to činil při každé vhodné příležitosti. Hanno šel s ním, nesl voskovou destičku a stylus, aby zaznamenal výsledky jeho měření. Ovládal fénickou dovednost psaní ve tmě. Pytheas opatřil své přístroje výstupky a zářezy, které mu umožňovaly odečítat hodnoty hmatem. Metoda sice nebyla tak přesná, jak by bylo žádoucí, ale bylo to lepší než nic. Když jim kámen zakryl záři olivového tábora, osaměli pod černou kopulí oblohy.

Pohltila je nezměrná černota, ve které poblikávaly jiskry lapených hvězd. Nad nimi se klenul oblouk Galaxie jako mlžná řeka, přes kterou Labuť rozpínala svá křídla. Lyra tiše zářila a Drak, stojící nezvykle vysoko na obloze, stácel svůj krk k pólu. Gigantické kolo vesmíru se zvolna otáčelo, s přibývajícím nocí se ochlazovalo a mráz pokrýval kamenné bloky stříbrošedou jinovatkou.

„Neměli bychom jít raději spát?“ ozval se nakonec Hanno, „pomalu jsem zapomněl, jak vypadá teplo.“

„Asi ano,“ odpověděl Pytheas, vyrušený ze zamyšlení. „Víc se tu už nedá zjistit.“ Pak téměř zlostně dodal: „A přece to není dost! Nikdy nebude. I kdybychom žili milion let, pořád je to málo.“

5

Po dlouhé cestě na sever, podél stále rozervanějšího pobřeží lemovaného četnými útesy a ostrůvky, se země konečně stočila k východu. Moře zde bylo stejně drsné jako břehy, o něž se s hromovým rachotem tříštilo. Lodě i posádka však zvládly nepřítel žvlů, při západu slunce spustily kotvy a bylo rozhodnuto nerozdělávat oline, aby nepřilákaly nechtěné návštěvníky. Čtvrtého dne se z oparu vynořily rudožluté vrcholky ostrova a Pytheas se rozhodl proplout mezi ním a pobřežím. Lodě se k ostrovu přibližovaly až do setmění.

Mužové neviděli žádné svítání, protože v dálce začínala houstnout mlha. Za zádi poslední z lodí se tyčila bílá masa, která jako by sahala z jednoho konce světa na druhý. Viditelnost byla zatím asi na tucet athénských stadií. V zádech měli lehký vítr, proto rozvinuli zvlhlé plachty. Příkré srázy ostrova zvolna mizely za záďmi. Vpředu na pravoboku bylo možno zahlédnout špinavou skvrnu dalšího, menšího, ostrova. Hluk příboje sílil, až zněl jako podzemní bouře.

Náhle se přes lodě převalila bílá tma a vítr ustal. Námořníci byli slepí, lodě nehybné.

Nikdo z nich nezažil takovou mlhu, ani o ničem podobném neslyšel. Muž stojící pod stěžněm neviděl před ani záď lodí. Vše zahalila nasedla běl, jako by se ocitli uvnitř mraku. O přítomnosti vodní hladiny svědčily jen občasné cákance pěny a pohyb mlhy, způsobený vlnami. Voda se srážela v lanová a skrápěla palubu nepřijemnými sprškami. Vilička prkna se matně leskla, vlhkost pronikala do oděvu, vlasů i do plic, zatímco chlad se prohledával do morku kostí. Jako by byly

loděmi duchů, vznášejícími se pustými hlubinami. To beztvaré prázdno však bylo plné zvuků a hluku. Vlny zmohutněly, trap skřípěl a v trámech praskalo. Ozvaly se tóny trub, posádky na sebe křičely, jak jedna neviditelná loď volala drahou. Pytheas, stojící na zádi u kormidla, potřásl hlavou a křičel, aby přehlušil vřavu: „Jak je možné, že jsou tak velké vlny, když nemáme žádný vítr?“

Kormidelník pevně sevřel páku neúčinného kormidla. Pokrčil rameny. „De to zezdola,“ zaskřehotal. „Možná se bozi namíchli, že je otravujem.“

„Nech spustit čluny,“ navrhl Hanno Pytheasovi. „Budou nás varovat kdybychom pluh na útes a možná nás odtud vyvedou.“

„Ne, to nesmíš!“ zařval kormidelník s vyceněnými zuby. „Nemůžeš poslat chlapy dolu d'áblům. Stejně nepudou!“

„Nikam je neposílám,“ odsekl Hanno, „povedu je.“ „Nebo já,“ dodal Pytheas. „Teď to byl Fénician, kdo zavrtil hlavou. „To nemůžeme riskovat. Kdo nás dovedl až sem a kdo by nás dovedl zpět domů? Bez tebe zemřeme. Teď mi pomoz povzbudit posádku.“

Podánilo se mu zklidnit své muže. neboť Pytheasova střízlivá slova v nich potlačila strach z neznáma. Odvázali člun a odtáhli jej na bok. Když se loď dostatečně naklonila, shodili jej přes brlení na vlnící se hladinu. Hanno seskočil dolů. vzal veslo, které mu podával jeden z námořníků, a přidržoval člun. dokud celá posádka nenastoupila. Když zachytili konec vlečného lana. byl spuštěn na vodu i druhý člun.

„Doufám, že ostatní...“ začal Hanno. ale zbytek věty se ztratil v přívalu slané vody.

Loď zmizela ve vlhké mlze. Člun se vyhoupl po úbočí vzdušné vlny, jako by šplhal na záda obrovského slona, na okamžik se zastavil na vrcholku a hned byl sražen do propasti před následující vlnou. Hanno u kormidla se snažil udržovat vlečné lano napjaté. „Záběr! Záběr! Záběr!“ řval na posádku. Muži u vesel, i ti s vědry, prudce lapali po dechu. Voda ve člunu dosahovala po kotníky.

Náhle je uchopila mohutná síla a roztočila je. Odněkud z mlhy na ně dopadl sláný vodopád a srazil všechny na dno člunu. Když vzhledli, loď byla přímo nad nimi. Další vlna roztříštila člun o obšívku trupu lodi. Dřevo praštělo, vytrhávané hřeby skřípěly.

Pytheas byl svědkem celého neštěstí. Viděl bezvládné tělo muže vrženého proti lodi a další vlnu, která spláchla jeho zkrvavené torzo do moře.

„Lana!“ zařval. Nezdržoval se odmotáváním provazu od pacholety, vytáhl nůž a odřízl pruh ze zplhlé hlavní plachty. Volný konec, který hodil přes palubu, okamžitě zmizel v pěně a mlze. Nikdo z tonoucích, jejichž hlavy tu a tam ve vodě zahlédl, si ho nevšiml.

Volal po delším lanu. S pruhem plátna, pevně sevřeným v levé ruce, klouzal podél brlení. Pak se zaklesl paží do lanoví, zapřel se nohama, co nejvíce se vyklonil a pravou rukou házel další lano. jako by chtěl bičovat hladinu těžkým bičem. Nyní ho už námořníci ve vodě mohli vidět kromě okanžiků, kdy se loď naklonila na druhý bok nebo když se přes něho převalila vlna. Právě kolem proplouval muž. Pytheas hodil lano a zasáhl jej do obličeje. Podánilo se mu však zachytit, a s pomocí dalších námořníků se dostal na palubu.

Třetí muž, kterého Pytheas zachránil, byl Hanno, držící se vesla. Pak ho opustily síly, a s pomocí dvou námořníků se dovlekl ke stěžni, kde se zhroutil vedle poloutopeného Fénicana. Nikdo jiný se nepokusil jeho výkon zopakovat. Stejně už nebylo koho zachraňovat - v dohledu nebyl nikdo z posádky člunu.

Hanno se zachvěl. „Musíme do kajuty, všichni čtyři.“ procedil s velkou námahou mezi jektajícími zuby, „nebo zmrzneme. V té vodě bychom nepřežili ani deset minut.“

V kajutě se svlékli, utřeli a masírovali ručníky, dokud se jim nerozproudila krev. Když se cítili lépe, zabalili se do teplých přikrývek. „Byl jsi skvělý, můj příteli.“ přerušil Hanno ticho. „Nepředpokládal jsem. že učenec - přestože tuhý chlap, ale pořád učenec - by mohl dokázat něco takového.“

„Ani já ne,“ v Pytheasově hlase bylo patrné vyčerpání.

„Zachránili nás před následky mé pošetilosti.“

„To nebyla pošetilost. Kdo mohl vědět, že se moře za bezvětrí může takhle rychle rozbourit?“

„Co to mohlo způsobit?“

„Démoni,“ zamumlal jeden z námořníků.

„Ne.“ opáčil Pytheas. „Určitě je to dílo mohutného atlantického přílivu, který se prodírá úžinami a mezerami mezi tou spoustou ostrůvků a útesů.“

Hanno se neubránil úsměvu. „Stále z tebe mluví filosof.“

„Ztratili jsme člun a štěstěna se k nám možná obrací zády. Přimluvte se u svých bohů. jestli chcete.“ řekl Pytheas a natáhl se na svou rohož., já jdu spát.“

Žádná z lodí se nepotopila, přestože jedna narazila na útes a měla trhlínu. Když vítr rozfoukal mlhu a počasí se trochu uklidnilo, plavci otočili loď k ostrovu, který čněl vysoko nad hladinu. Našli bezpečné kotviště s povlovným břehem, kde mohli na mělčině opravit poškození.

Nedaleko žilo několik rodin: zarostlí rybáři oděni v kůžích, kteří pěstovali pár kusů domácích zvířat a obdělávali nuzné zahrádky. Jejich obydlí byly pouhé zídky, nasucho seskládané z kamenů kolem vyhloubených, jam. a to celé bylo přikryté střechou z dmů. Zprvu se všichni rozutekli a sledovali plavce z uctivé vzdálenosti. Teprve když Pytheas

přikázal přinést něco ze zásob, bázlivě se vrátili a rozebrali si je. Zakrátko zvali Řeky do svých příbytků jako vítané hosty.

To se ukázalo jako velice šťastné v době, kdy od západu přišla prudká bouře. Lodě byly jakž takž chráněny útesy lemujícími vjezd do zátoky, který byl obrácen k východu, ale všude jinde bouře bez zábran zuřila po dlouhé dny a noci. Ve stanovém táboře by posádka nepřežila. I uvnitř chatrčí na sebe museli křičet, aby přehlušili hlomoz přicházející zvenčí. Příbojové vlny, vyšší než městské hradby, bušily do útesů na západní straně, mnohatunové balvany se vylamovaly ze skal a valily se do mělkých pobřežních vod. Země se otřásala. Vzduch byl plný slané mlhy, která se usazovala na tvářích a oslepovala oči. Svět jako by se řítil zpět k prvotnímu chaosu.

Pytheas, Hanno a ostatní seděli na vrstvě usušených chaluh, rozprostřených na špinavé podlaze chatrče, kde bylo sotva vidět na druhý konec místnosti. V ohništi žhnuly řevavé uhlíky a chladný vzduch byl prosycen štiplavým kouřem. Pytheas byl jen jedním z anonymních stínů a jeho slova pronikala běsněním živlů jako tichý šepot: „Nejdříve milia a teď tohle. Už neexistuje moře, ani země, ani vzduch. Všechno se smíchalo dohromady. Jako by všechny živly nasály obrovské mořské plíce. Dále na sever už může být jen Velký ledovec. Myslím, že jsme se přiblížili k hranicím království života.“ Viděli, jak pozdvihl hlavu. „Ale ještě nejsme na konci naší cesty.“

7

Po čtyřech dnech plavby směrem na východ po otevřeném moři objevili badatelé další pevninu. Zdvíhala se strmě nad hladinu, ale podařilo se jim najít rozlehlou zátoku, chráněnou mnoha ostrůvky. V jejím náručí přebýval národ, který přichází pohostinně přivítal. Nepatřili k žádnému z keltských kmenů, byli ještě o něco vyšší a působili upraveněji. Jejich řeč byla příbuzná germánskému jazyku, který si Hanno osvojil během svých cest, proto netrvalo dlouho a snadno se dorozuměl. Přestože jejich železné nástroje, zbraně, umělecké předměty i způsob života nesly stopy keltského vlivu, lišili se od nich. Uvažovali mnohem strážlivěji a nebyli tolik posedlí věcmi mimo tento svět.

Řekové se v této oblasti nechtěli zdržovat dlouho, a po doplnění zásob počítali s tím, že budou pokračovat v cestě. Ale jejich pobyt se prodlužoval. Dlouhá cesta plná nebezpečí a ztrát je vyčerpala. Zde se jim dostalo pohostinství a také nemalého obdivu. Jak se učili jazyk, nacházeli nová přátelství upevňovaná společnými zájmy, výměnou myšlenek a vzpomínek, zpěvem písní, sporty a jinými radovánkami. Také ženy byly vstřícné. Nikdo z posádky na Pythease nespěchal, aby dal povel k odplutí, nikdo se neptal, proč ještě nezvedají kotvy.

Návštěvníci však nebyli parazity. Přivezli s sebou mnoho nádherných darů. Na svých lodích brali na projíždky muže, kteří do té doby znali pouze dřevěné čluny poháněné vesly. Rybáři tak poznávali své vody a okolní osídlená místa lépe, než kdy vůbec mohli doufat. Začal se rozvíjet obchod a vzájemné návštěvy byly častější. Ve vnitrozemí byly skvělé podmínky pro lov a vojáci přinášeli do vesnice množství masa. Přítomnost Řeků a jejich vyprávění o vnějším světě dodaly životu novou jiskru. Zakrátko s nimi domorodci jednali jako s bratry.

Místní lidé tuto zemi nazývali Thule.

Léto vrcholilo a nastaly bílé noci.

Jednou se Hanno se svou dívku vydali sbírat bobule a ve stinném březovém hájku se pomilovali na měkké provoněné trávě. Když se vrátili do domu jejího otce, dívka, unavená dlouhým dnem, usnula s úsměvem na rtech. Hanno s otevřenými očima hodinu ležel na lůžku z kožešin, vnímal její teplo, slyšel její dech a oddechování ostatních členů rodiny, do nozder mu pronikal pach krav, ustájených na druhém konci jediné dlouhé místnosti. V malém ohništi občas proskočil plamen, ale v místnosti bylo stále dost jasno díky světlu, pronikajícímu sem zvenčí proutěnými dveřmi. Nakonec vstal, přehodil přes sebe tuniku a vykradl se ven.

Obloha nad ním byla jasná, v barvě připomínající okvětní lístky bílých růží. Chvělo se na ní sotva půl tuctu těžších viditelných hvězd. Vzduch se ochladil a bylo takové ticho, že k němu doléhalo šplouchání vlnek ze zátoky. Kam až oko dohlédlo, byla zem postříbřena právě padající rosou. Směrem do vnitrozemí se terén zvedal k horám, jejichž šedomodré vrcholky se v dále zdvíhaly k nebi.

Vyšel z vesnice, kterou tvořily dvě řady k sobě přimknutých stavení, ukončené velikou sýpkou, která v případě napadení sloužila jako útočiště. Za ní byly pastviny s roztroušenými úly a malá políčka, čekající na sklizeň. Prošel mezi nimi a zamyšlil se k pláži. Cesta, rozblácená volně pobíhajícími prasaty a drůbeží, po chvíli končila a Hanno si v trávě otřel bosé nohy. Rosa příjemně studila, trávu blíže pobřeží vystřídal oblázky. Odliv, jemuž se jeho středomořský bratranec nemohl rovnat odhalil velkou část břehu, z něhož stoupala vůně soli, hlubin a tajemství.

Opodál stál muž zahleděný kamsi do dálky. Vnikách se mu něco měděně zalesklo. Hanno k němu přistoupil. „Ty také?“ zamumlal.

Pytheas sebou trhl, otočil se a mechanicky odpověděl: „Raduj se.“ I v tlumeném světle bylo patrné, že se nutí do úsměvu.

„V tom světle se těžko usíná.“ poznamenal Hanno.

„Nechci ztratit ani minutu z té nádhery.“ přikývl Pytheas.

„Ale astronomii to příliš nesvědčí.“

„Hmm, přes den jsem... shromažďoval údaje, které zpřesní naše vědomosti o sklonu ekliptiky.“

„Do této doby jsi na to měl spoustu času. Už je po slunovratu.“

Pytheas pohlédl stranou.

„Skoro mi připadá, že se vymlouváš.“ dotíral dále Hanno. „Proč tady vlastně zůstáváme?“

Pytheas si olízl rty. „Máme ... máme stále ještě co objevovat. Je to, jako bychom našli nový svět.“

„Ano, za devatero horami a devatero řekami.“ poznamenal suše Hanno.

Pytheas pozdvihl goniometr jako štít. „Ne,, tohle jsou opravdoví lidé. Pracují, mají děti, dospívají, stárnou a umírají stejně jako my.“

Hanno se na něho upřeně zadíval. Moře v odlivu tiše šumělo. Nakonec řekl: „Je to kvůli Vaně, že?“

Pytheas mlčel.

„Zdejší dívky jsou opravdu krásné.“ pokračoval Hanno. „Vysoké, štíhlé, opálené letním sluncem, s očima jako blankytná obloha a ty nádherně slámové vlasy - ó, ano. A ta, která s tebou sdílí lože. patří k nejkrásnějším.“

„Je víc než jen to,“ odvětil Pytheas. „Je... nespoutaná. Nevzdělaná, ale toužící po vědom. Hrdá a nebojácná. My Rekové děláme ze svých žen vězňe. Nikdy předtím jsem o tom nepřemýšlel, ale... není to snad naše vina. že se z potěchy našich srdcí stávají tupá a nemyslicí stvoření?“

„Nebo dívky.“

„Vana je jako ta nejtemperamentnější hetéra. Ale není na prodej, Hanno. Věrně mě miluje. Před několika dny jsme se rozhodli, že bude mít mé dítě. Padla mi do náruči se slzami radosti.“

„Je opravdu milá, ale pořád je to barbarka.“

„To se může změnit.“

Hanno zavrtěl hlavou. „Nepodváděj sám sebe, příteli. To se k tobě nehodí. Sníš snad o tom, že ji vezmeš s sebou?

Pokud přežije cestu, v Massalii uvadne a zemře, jako květina vytržená ze země. Jaký život jí můžeš nabídnout? Je pozdě.

Pro vás pro oba.“

Pytheas na to nic neříkal.

„Ani ty se tu nemůžeš usadit.“ řekl Hanno. „Jen pomysli. Ty. civilizovaný člověk, filozof, nacpaný v jedné chatrči uplácený z hlíny a proutí s celou rodinou a dobyt看em. Žádné knihy, žádná korespondence, žádné učené rozhovory. Žádné sochy, chrámy, tradice, nic, co kdy formovalo tvého ducha. Ona rychle zestárne, ňadra jí poklesnou a zuby vypadají. Začneš ji nenávidět, protože ona bude návnadou, na kterou ses nechal chytit. Zvaž to, dobře to zvaž.“

Pytheas zatáhl volnou ruku v pěst a několikrát se udeřil do stehna. „Ale co mám dělat?“

„Odpluj. Jistě snadno najde manžela, který se o dítě postará. Její otec je na zdejší poměry zámožný. Ona dokáže svou plodnost a každé dítě je vítáno - mnoho jich umírá. Zdvihni plachty a poruč vyplout. Hledáme Ostrov ambry, pamatuješ? Pokud je to jen legenda, alespoň zjistíme, jaká je skutečnost. Tyto východní břehy a moře skrývají mnohá tajemství. Měli bychom se vrátit do Pretanie a dokončit její obeplutí, abychom zjistili její tvar a rozlohu. Pro Evropu je to důležité, pro Thule to ještě několik staletí nebude znamenat nic. A pak se vrať ke svým, do svého města, k rodině, ženě, dětem, vnoučatům. Udělej, co je tvou povinností!“

„Mluvíš tvrdě.“

„Ano. A vážím si tě.“

Rek pozdvihl Hávu, přešel pohledem od vzdálených hor přes oblohu, jejíž jas zastíňoval hvězdy, přes lesy a louky k nadozřímému oceánu. „Máš pravdu,“ řekl nakonec, „měli jsme odplout už dávno. Měli. Jsem starý blázen.“

Hanno se usmál. „Ne, jenom člověk. Vnesla do tvého srdce jaro, o kterém jsi myslel, že jsi je dávno ztratil. Už jsem to viděl mnohokrát.“

„I tobě se to někdy stalo?“

Hanno položil ruku na přítelovo rameno. „Pojď,“ řekl. „vrátíme se a pokusíme se usnout. Máme před sebou mnoho práce.“

8

Oprýskané, plné šrámů, otlučené, ale vítězné, vpluli tři lodi do massaliaského přístavu. Byl jasný, chladný, podzimní den a hladina se třpytila jako safír posypaný diamantovým prachem. Dno bylo zrádné a vítr mírný, pohybovali se jen zvolna.

Pytheas pokynul Hannovi. „Zůstaň se mnou na přídi.“ požádal ho. „možná je to poslední možnost v klidu si promluvit.“

Féničan se k němu připojil. Poslední hodinu cesty prožíval Pytheas svým vlastním způsobem. „Ceká tě spousta starostí,“ pronesl Hanno. Všichni se s tebou budou chtít setkat, mluvit s tebou, slyšet tvé přednášky. Budeš zavalen dopisy a každý se bude dožadovat exempláře tvé knihy a chtít, abys ji napsal nejpозději včera.“

Pytheas se mírně usmál. „Ty si nikdy nepřestaneš dělat legraci, že?“

Chvilí mlčky stáli a hleděli na přibližující se břeh. Končila sezóna a vlny jak nízké a něžné zde. daleko od Atlantiku -pohupovaly loděmi, které vplouvaly do přístavu nebo se vy dávaly na cestu. Veslice, nákladní lodě, umouněné rybářské bárky, sudovitě obchodní lodě - které se nikdy nevydávaly dále od pobřeží - velká papyrová loď Egyptanů a dvě dlouhé galéry, připomínající pavouky kráčející po hladině. Ty všechny se snažily dostat za svými cíli. Vzduch byl plný křiku a povelů, plachty práskaly, ráhna svištěla, vesla skřípěla v havlenkách. Nad červenými střechami města se vznášely proužky kouře. Viděli i statky a vesničky, roztroušené mezi pokosenými poli a zelenými pastvinami, obklopené háji a žlutnouchými sady. Stovky racků prováděly ve vzduchu krkolomné kousky, jako by se sem přihnala severská vánice.

„Nerozmyslíš si to, Hanno?“ zeptal se Pytheas.

Ten se ušklíbl. „Nemohu. Zůstanu, dokud nedám dohromady všechny peníze, a pak vyrazím“

„Proč? Nerozumím tomu. Neřekl jsi důvod.“

„Tak je to lepší.“

„Něco ti řeknu, muž tvých schopností by tu měl úžasnou budoucnost - nepředstavitelnou. Se svým vlivem bych ti mohl zařídit massalijské občanství, Hanno.“

„Vím, už jsi mi to nabízel. Děkuji, ale nechci.“

Féničan sevřel pevněji zábradlí a Pytheas se dotkl jeho paže. „Bojíš se, že by ti zdejší lidé mohli vyčítat tvůj původ? Slibuji, že se to nestane. Nad to jsme povzneseni. Tohle je otevřené město.“

„Všude jsem cizincem“

Pytheas si povzddechl. „Nikdy... nikdy jsi mi neotevřel svou duši tak, jako já tobě. A přesto... nikdy jsem necítil, že bych měl k někomu tak blízko. Ani...“ Zmlkl a oba se zadívali jiným směrem.

Hanno s úsměvem opět nasadil bodrý tón. „Prožili jsme spolu úžasné věci, zlé i špatné, strach i veselí, radost i smrt. Takové zážitky vytvářejí pevná pouta.“

„A přesto je přervec tak... lehce?“ podivil se Pytheas. „Prostě jen řekneš sbohem?“

Než Hanno stačil něco zlehčujícího odpovědět, něco se zlomilo a Rek přemožen bolestí řekl: „Co jiného je život, než neustálé dávání sbohem?“

II

BROSKVE VĚČNOSTI

K sídlu Yen Ting—kua, podprefekta provincie Řeky mnoha proudů, se blížil průvod inspektora z města Changan, vyslanec samotného Císaře. Jeho příjezd byl zvěstován poslem, aby byl pánu domu poskytnut čas na přiměřené uvítání vykonavatele císařské vůle. Na příští poledne již bylo možno průvod spatřit, zprvu jako oblak prachu na východě, ze kterého se později vynořili jezdcí - služebnictvo a ozbrojená stráž - doprovázející kočár tažený čtyřmi bílými koňmi.

Na vojáky v lesklých brněních a se vztyčenými praporce byl impozantní pohled. Snad až příliš okázalý v této poklidné krajině, pomyslel si Yen Ting—ku. Ze svého příbytku na vrcholu pahorku přehlížel ves Mlýnský kámen, chráněnou hliněnými náspy. Viděl střechy stavení krytých došky a často i pálenými taškami lemující úzké uličky, kterými, mezi volně se pohybujícími vepři, spěchali rolníci, aby na polích dobývali své živobytí z úrodné spraše. Přenesl svůj pohled dále do krajiny. Byl počátek léta a na terasových polích se zelenalo proso a ječmen, od jejichž ploch se odrážely modré postavičky zemědělců. V dále mohl spatřit roztroušené statky a usedlosti. Sady právě odkvétaly a listy ovocných stromů nasávaly ve slunném dni sílu pro budoucí úrodu. Větve vrb podél zavlažovacích kanálů se chvěly v mírném vánku, který sem přinášel jejich vůni. Hřbety táhlých pahorků byly porostlé borovicemi a cypřiši, které dodávaly krajině zasmušilou důstojnost. Svahy po pravé a levé straně sloužily jako pastviny a jejich hřebeny, jasně ozářené sluncem, vystupovaly nad okolní krajinu.

Na západ od vesnice byly svahy příkřejší a kopce vyšší, pokryté souvislými lesy. Dlouhá a namáhavá cesta tím směrem vedla do hájemství Tibeťanů, Mongolů a dalších barbarských národů. Ale i zde na okraji říše byl již vliv civilizace slabší a každá její známka byla hýčkána více než ve vnitrozemí. Yen Ting—ku si tiše recitoval:

„Jak je nádherné střídání ročních období,

jež nám věnovali bohové.

A cesta života a zvyku,

jíž nám odkázali předkové ...“

Po několika verších ustal a vyšel ven. Jindy by zůstal a přijal hosta v domě. nyní se však on i jeho synové oblékli do nejlepších šatů a očekávali příchod císařského vyslance na rozlehlé verandě sídla. Sluhové vytvořili špalír přes nádvoří, jehož část tvořilo bludiště z pěstěných keřů. Jeho kompozice nevtrhavě zdůrazňovala bazén se zlatými rybami, nacházející se ve středu zeleně.

Ženy, děti a ostatní služebnictvo se po dobu uvítání nesměli vzdálit z hospodářských stavení.

Dusot koní, hluk a ryk trub ohlásily příjezd. Podkoní sesedl a podle etikety se v polovině cesty setkal s podprefektovým komorníkem, aby si vyměnili poklony a uvítací fráze. Nato z kočáru vystoupil inspektor. Služebnictvo pokleklo a Yen Ting—ku mu vzdal úctu, jakou mu byl jako šlechtic nižšího postavení povinován.

Tsai Li zdvořilost opětoval. Byl to nevýrazný, drobný muž, poměrně mladý na významný úřad jaký zastával zatímco podprefekt byl vysoký a začínal šedivět. Znaky úřadu, které si Tsai Li oblékl, když vystoupil z kočáru, také nesly známky dlouhé cesty. Přesto jevil neokázalou sebejistotu, kterou zdědil po několika generacích žijících v blízkosti trůnu. Na první pohled bylo zřejmé, že host i hostitel k sobě chovají sympatie.

Vbrzku si budou moci pohovořit osamotě. Sloužící odvedli Tsai Lie do jeho komnat, kde byla přichystána lázeň a čisté roucho. Mezitím se také utábořil jeho doprovod, sloužící na vyhrazených místech uvnitř sídla, vojáci zůstali ve vesnici. Chystala se hostina a vzduch plnily vůně koření a bylin, opékaly se rozličné druhy masa - drůbež, selata, mořské želvy i

šťěňata - vína se ohřívala na správnou teplotu. Z místnosti, kde se připravovali hudebníci a tanečnice, se občas ozvalo drknutí na citera nebo cinknutí rolničky.

Inspektor podprefekta vyrozuměl, že než se setká s místními úředníky, chce s ním důvěrně hovořit. Rozhovor se odehrál v místnosti, ve které nebyl žádný nábytek kromě dvou paravánů, několika polštářů, opěrek a nízkého stolku, na kterém spočívala nádoba s vínem a miska s rýžovými koláčky dovezenými z jihu. Pokoj byl přesto velnu vzdušný a příjemný, obrázky bambusových hájů, horských scénérií a kaligrafická výzdoba paravánů byly ukázkami vytříbeného vkusu a mistrovského umění. Tsai Li vyjádřil obdiv přiměřeným způsobem tak, aby bylo zřejmé, že nevyžaduje, aby mu ony krásné předměty byly nabídnuty jako dar.

„Nechť můj pán přijme ponížený dík svého otroka,“ řekl Yen Ting—ku. „Obával jsem se, že v těchto vzdálených končinách shledáš náš život nekultivovaným a nehodným tvého zájmu.“

„Nikoli,“ odpověděl Tsai Li a jeho dlouhé nalakované nehty se zaleskly, když nesl pohár k ústům. „Vskutku se zdá, že zde je domovem mír a pořádek. Však běda, blíže hlavnímu městu stoupá nespokojenost a přibývá banditů, zatímco jinde v říši bují rebelie a Hsiung—nu za Velikou zdí se stále nevzdal záměra vtrhnout do země. Jen proto s sebou mám vojenský doprovod.“ Z jeho tónu bylo jasně cítit jeho pohrdání těmito nejnižšími ze svobodných. „Avšak díky nebesům nebylo potřeba jejich zbraní. Astrologové vybrali pro můj odjezd vskutku ten nejpráhodnější den.“

„Přítomnost vojáků může být užitečná,“ podotkl suše Yen Ting—ku.

„Tak mluví starý zkušený šlechtic,“ řekl s úsměvem Tsai Li. Vím, že tvůj rod naplňuje císařovu vůli v této prefektuře již velmi dlouho?“

„Již od dob císaře Wu—ti, který pověřil mého ctěného předka Yen Cii správou tohoto území, v odměnu za jeho služby při bojích proti severním barbarům.“

„Ach, to byly nádherné doby,“ vzdychl Tsai Li. „Rozdrtili jsme je tak, že stále ještě sklízí hořké plody své porážky.“

Yen Ting—ku se zavrtěl na patách, odkašlal si, pohlédl zpřímá přes stůl a řekl: „Můj pán vtom jistě podniká mnohé, když vážil tak dlouhou a krušnou cestu. Jak můžeme svým nepatrným dílem přispět k naplnění jeho spravedlivého cíle?“

„Především chci informace, a pak snad doprovod. Do hlavního města se donesly zvěsti o mudrci, skutečném svatém muži, který dlí kdesi na tvém panství.“

„Cože?“ zamrkal Yen Ting—ku.

„Jsou to snad jen povídačky pocestných, ale mnoho z nich se shoduje. Vyznává učení Tao a údajně již žije velmi dlouho, díky prostému a střídavému životu.“ Tsai Li po krátké odmlce dodal: „Je opravdu nesmrtelný? Co mi o tom můžeš říci, vážený podprefekte?“

Yen Ting—ku svažtil obočí. „Ach ano, už vím. Ten muž si říká Tu Shan.“

„Vidím, že jsi skeptik, nemám pravdu?“

„Neodpovídá příliš mé představě o svatém muži, ctěný inspektore.“ zabručel Yen Ting—ku. „Nejeden pobuda se za svatého prohlašuje. A prostý lid takovým lumpům dychtivě naslouchá, zvláště v pohnutých dobách jako je tato. Jsou to tuláci bez pána, kteří kromě žebrání a lichotek neumějí nic užitečného. Prohlašují o sobě, že ovládají mocné a tajemné síly. Rolníci jsou ochotni přísahat, že viděli takové, kteří uzdravují nemocné, vymývají dábly, přivádějí mrtvé zpět k životu a mnoho dalších nesmyslů. A před tím než zmizí, odlehčí peněženkám mužů a ob těžkají lůna žen říkouce, že toto je Pravá cesta.“

Tsai Li přivřel oči. „Víme o šarlatánech.“ řekl. „Také známe počestné wulidové kouzelníky - poctivé, avšak nevzdělané a pověřivé. Je smutné, že některé jejich praktiky a pověry časem prosáklý do kdysi tak čirého učení Lao-tzu. Opravdu smutné.“

„Což se dvůr namísto toho neřídí zásadami velikého Kung Futze?“

„Zajisté, leč květiny moudrosti a zásad rostou řídce, ctěný podprefekte. Musíme je hledat kde jen lze. To, co se o tomto Tu Shanovi doneslo ke sluchu Císaře, jej přivedlo k domněnce, že jeho hlas by měl zvučně znít ve sboru říšských rádců.“

Yen Ting—ku hleděl do svého šálku, jako by v něm hledal vhodnou odpověď. „Nepřísluší mi diskutovat o rozhodnutích Syna nebes.“ řekl nakonec. „Myslím, že tento muž asi není schopen napáchat vážné škody.“ Usmál se své myšlence a pokračoval: „Řekl bych, že jeho rady snad nebudou horší, než rady ostatních.“

Tsai Li si ho chvíli prohlížel, a pak tiše řekl: „Myslíš tím, pane podprefekte, že Císař mohl být v minulosti někdy oklamán?“

Yen Ting—ku lehce zbledl, pak zrudl a téměř vyštěkl: „Neřekl jsem nic neuctivého, vážený mandarine.“

„Samozřejmě, rozumím.“ řekl Tsai Li uklidňujícím tónem. „Přesto, mezi námi, smysl je jasný.“

Yen Ting—ku na něho vyděšeně pohlédl.

Tsai Li začínal být netrpělivý. „Prosím, uvědom si, že je to již deset let, co slovnutý Wang Mang obdržel Pověření nebes. Vyhlásil mnoho reform a snažil se, aby se jeho lidu vedlo lépe. Nyní se však vzrývá neklid. Jednoduše řečeno, v zemi je chudoba a barbaři za hranicemi.“ Význam jeho slov byl tento: Stále přibývá těch, kteří prohlašují, že Hsin není nová dynastie, ale pouze výsledek palácových intrik a nastal čas navrátit dynastii Han moc, která jí po právu náleží. „Je potřeba každé rady. Moudrost a ctnost často dlí pod nízkou střešou.“

„Situace musí být zoufala, když jsi byl vyslán ověřit pouhé povídačky.“ vyhrkl Yen Ting—ku. Vzápětí spěšně dodal:

„Jsme pochopitelně poctěni a potěšeni tvou vzácnou přítomností, můj pane.“

„Jsi velmi šlechtitný, vážený podprefekte,“ řekl Tsai—li příkře, „co mi však povíš o Tu Shanovi?“

Yen Ting—ku se zamračil, pohlédl stranou, zatahal se za vousy a zvolna začal: „Mám-li být upřímný, nemohu říci, že by to byl pobuda. Nechal jsem si prověřit vše, co jsem o něm slyšel, a nemám žádné zprávy o tom, že by kohokoli podvedl nebo spáchal cokoli špatného. Jenom prostě ... svatého muže si představuji jinak.“

„Ti, kdož hledají Tao, se mohou někdy jevit jako podivín.“

„Já vím. Ale ... tedy poslouchej. Objevil se zde před pěti lety, procházel vesnicemi na severu a na východě a občas se v některé na čas zdržel. Doprovázel ho jediný učedník, mladý muž. bývalý rohlík. Od té doby se k němu přidali další dva, několik jiných odmítl. Pak se usadil v jeskyni nahoře v lesích blízko vodopádu, tři nebo čtyři hodiny chůze odtud. Tam údajně medituje. Byl jsem tam osobně a viděl jsem, že z jeskyně vytvořil docela příjemný příbytek. Nikoli luxusní, ale dostatečný. Jeho učedníci si zbudovali chatrč opodál. Pěstují trochu obilí, chytají ryby. sbírají ořechy, bobule a kořínky. Lidé jim přinášejí různé dary včetně peněz. Přicházejí, aby slyšeli jeho slova, ulevili svému hoři - má dar naslouchat - nechat si požeňnat, či jen strávit nějaký čas v jeho mlčenlivé přítomnosti.

Občas sejde sem dolů, aby tu strávil den nebo dva. A pak je to vždy stejné - dobře jí a pije v místním hostinci a užívá si ve zdejší nevěstinci. Doslechl jsem se, že je mimořádným milovníkem. Na druhou stranu, nevím, že by kdy svedl něčí ženu či dceru. Nicméně jeho chování mi nepřipadá příliš zbožné, a ani ta kázání, která jsem slyšel, nedávala mnoho smyslu.“ „Tao nelze vyjádřit slovy.“

„Já vím, ale přesto...“

„A pokud jde o milování, od těch, kteří jsou znali v učení Tao jsem slyšel, že akt. zvláště trvá-li co nejdéle, pomáhá muži udržovat jeho Jang v rovnováze s Jing. Ostatně toto tvrdí jen jeden názorový směr. Někteří s tím nesouhlasí, jak jsem slyšel. Myslím, že sotva můžeme žádat, aby muž. jehož posláním je zvěstování, odpovídal běžným měřítkům citihodnosti.“

Yen Ting—ku se kysele usmál. „Jsi tolerantnější než já, můj pane.“

„Ne. jen myslím, že bych se měl co nejlépe připravit než se vydám na cestu, abych lépe pochopil vše, co uvidím a uslyším.“ Tsai Li se zamyslel nad další otázkou. „A co jeho předchozí život? Co je pravdy na jeho dlouhověkosti? Slyšel jsem, že vypadá jako mladík.“

„To je pravda, je i silný a má vše, co k mládí patří. Neměl by snad mudrc vypadat důstojně?“ Yen Ting—ku se zhluboka nadechl. „Podnikl jsem v tom směru nějaká pátrání. On sám o tom skoro nemluví. Vlastně vůbec, pokud z nějakého důvodu nemusí, jako třeba když se zmiňoval o dávno zesnulém Chou Pengovi, jako o svém učiteli. Ale také se nesnaží nijak zahlazovat stopy. Měl jsem možnost osobně navštívit místa kde přebýval a hovořit tam s lidmi, když mě obchodní záležitosti zanesly do těch končin.“

„Řekni mi, prosím, co jsi zjistil, ať to mohu porovnat s vlastními informacemi.“

„Tedy, je nade vše pochybnost, že se narodil před více než sto lety v provincii Tři vysokých hor, v rodině kováře. Když dospěl, pokračoval v řemesle svého otce, oženil se, měl děti a nebylo na něm nic mimořádného, kromě jeho nestárnoucího těla. Postupně se tak stal místním zázrakem, avšak nezdá se, že by z toho nějak těžil. Naopak, když jeho děti založily rodiny a manželka zemřela, prohlásil, že odchází hledat moudrost, aby poznal příčiny svého stavu a stavu věcí na světě vůbec. Ztratil se z rodné vsi a nebylo o něm slyšet až do doby, kdy se stal žákem Chou Penga. Když starý mudrc také zemřel, Tu Shan putoval dále a přitom praktikoval a vyučoval Tao po vlastním způsobu. Nevím, jak to má blízko k tomu. co učil Chou Peng. Ani nevím, jak dlouho zde chce zůstat. Sám jsem se ho na to ptal, ale lidé jako on se umí velice šikovně vyhnout odpovědím na nežádoucí otázky.“

„Děkuji ti. To jen potvrzuje zprávy, které mám. A muž tvého rozhledu, drahý podprefekte. zajisté chápe, že takový život naznačuje schopnost ovládnutí určitých sil a...“

Ve dveřích se objevila postava sloužícího v uctivém postoji. „Vejdi a mluv,“ vyzval jej Yen Ting—ku.

Tsai Liův tajemník udělal krok dovnitř, poklonil se a hlásil: „Ponižený služebník prosí za prominutí, že si dovoluje rušit své pány. Avšak k jeho sluchu se donesla zpráva, které by snad mohli přikládat významu. Mudrc Tu Shan se po západní cestě blíží k vesnici. Má můj pán nějaké příkazy?“

„Hleďme. Měďme, jaká zvláštní náhoda.“ pronesl potichu podprefekt.

„Pokud to je náhoda.“ opáčil Tsai Li.

Yen Ting—ku povytáhl husté obočí. „Domníváš se, že předem věděl o tvé návštěvě a jejím účelu?“

„Nemusí v tom být nic nadpřirozeného. Podle učení Tao se všechny věci dějí ve vzájemné harmonii.“

„Mám jej pozvat, či přikázat ať počká, až se mému pánu zlíbí?“

„Nic takového. Půjdu za ním, ačkoli nesmírně nerad přerušuji tento skvělý rozhovor.“ Když zachytil překvapený hostitelův pohled dodal: „Konečně, stejně bych ho byl navštívil v jeho příbytku. Je-li opravdu hoden úcty, nechť je mu prokázána.“

Se šustěním sametu a brokátu se zvedl z polštáře a vyšel ven. Yen Ting—ku jej následoval. Inspektorův podkoní přikázal několika mužům, aby doprovázeli oba hodnostáře, kteří již prošli branou a důstojně kráčeli dolů k vesnici. Zdvihl se severní vítr, který ochladil vzduch a línal s sebou mraky, jejichž stíny se proháněly mezi poli jako obří srpy. Mezi víry žlutého prachu poletovalo několik havranů a jejich krákaní se neslo nad vzrušenými hlasy davu, který se shromáždil kolem vesnické studny. Byli tu hlavně lidé, kteří neměli práci na poli - obchodníci, řemeslníci, jejich ženy a děti. staří a nemocní. Vojáci z vyslancova doprovodu bezohledně vtrhli do davu, aby zjistili, co se děje.

Posluchači se tísnili kolem vysokého ramenatého muže. stojícího u okraje studny. Stejně jako všichni rolníci byl oblečen do jasně modrého prošívaného kabátce a kalhot. Kůži na bosých chodidlech měl do tvrdá zrohovatělou. Pod dlouhou kadeří vyrůstající z temene hlavy mu povívaly nepoddajné černé vlasy. Jeho široký plochý obličej nesl známky dlouhého pobytu v přírodě. Opřel svou hůl o roubení studny, zdvihl dívku stojící vedle a posadil si ji na ramena. Vedle něho stáli tři mladíci ve stejně prostém oděvu.

„Ohó, maličká,“ zasmál se a pošimral děcko na bradě. „Chceš se projet na koni, malá uličnice?“

„Požehnej jí, pane,“ zaprosila matka.

„Proč. když ona sama je požehnaním,“ odpověděl. „Je stále blízko Pramene Klidu, k němuž se všichni mudrcové touží vrátil. Ale ne tak blízko, aby nechtěla nějaký ten bonbónek, co, Mei—mei?“

„Je tedy dětství lepší než dospělost?“ zeptal se roztřeseným Hašem bělovlasý stařec.

„Jak bych ti mohl odpovědět, když se mé nebohé hrdlo dusí prachem cesty?“ opáčil muž rozšafně. „Ne, nejdříve pohár či tři dobrého vína. Všeho s mírou, včetně odříkání.“

„Ustupte!“ zvolal podkoní. „Udělejte místo pro pána Tsai Li, Říšského vyslance z města Chang-an a pro pána okrsku, Yen Ting—kua!“

Hlasy ustaly a lidé spěšně couvali. Poděšené děvčátko začalo kňourat a natáhlo ruce k matce. Muž je podal ženě a pak Sge zdvořile až ponížene poklonil, když oba hodnostáři stanuli před ním.

„Zde je tvůj mudrc Tu Shan. ctěný inspektore,“ řekl podprefekt.

„Zmizte odsud!“ přikázal podkoní vesničánům, „toto je i státní záležitost.“

„Mohou naslouchat, chtějí-li,“ řekl mírně Tsai Li.

„Jejich pach nesmí urážet nozdry mého pána.“ prohlásil podkoní a lidé ještě kousek poodstoupili a pak ve skupinkách zvědavě čekali, co se bude dít.

„Pojďme zpět do domu,“ navrhl Yen Ting—ku. „Dnes se ti dostalo neobyčejné pocty. Tu Shane.“

„Nejhlubší dík mému pánu.“ odpověděl, „ale jsme ošuntěli, neumytí a nehodní vstoupit do tvého příbytku.“ Měl hluboký hlas bez kultivovaného akcentu, přesto nehovořil jako lidé z nízkých vrstev. Jako by v něm zaznívala mírná ironie a v očích se mu zablesklo. „Smím vám představit své žáky? Zde jsou: Chi. Wei. Má.“ Tři mladíci se hluboce poklonili a zůstali tak, dokud jim Tu Shan nedal nenápadný pokyn.

„Směj zůstat“ Yen Ting—ku nedokázal zcela zakrýt svůj odpor.

Všiml si toho Tu Shan? K Tsai Limu řekl: „Snad by si můj pán přál začít se záležitostmi, kvůli níž vážil cestu. Tak se dovíme, není-li to pouhé plýtvání jeho časem.“

Inspektor se usmál. „Doufám, že ne. vážený mudrci. Neboť jsem tomu již velmi mnoho času věnoval.“ Pak se obrátil k šlechtici, podkonímu a ostatním, kteří byli těmi slovy vystrašení. „Tu Shan má pravdu. Ušetřil mi nepochybně obtížnou cestu k jeho jeskyni.“ „Náhoda.“ řekl ten o němž se mluvilo. „Netřeba jasnozřivosti. abych uhodl účel tvé cesty.“

„Raduj se. neboť pověst o tobě se donesla až ke vznešenému sluchu Jeho Císařského Veličenstva. Přikázal mi vydat se na cestu a přivést tě do Chang-anu. aby Říše měla prospěch z tvé moudrosti.“

Žáci zalapali po dechu, ale vzápětí obnovili ztracený klid. Tu Shan však na sobě nedal nic znát. „Syn Nebes má dozajista nepočítané rádců,“ řekl.

„To ano, ale nejsou mnoho platní. Jak praví přísloví, tisíc myší se nevyrovná jednomu tygru.“

„Můj pán je snad trochu nespravedlivý vůči rádcům a ministrům. Ohromné úkoly, jimiž se zabývají, jsou nad mé omezené schopnosti.“

„Tvá skromnost tě šlechtí. Ukazuje na tvůj dobrý charakter.“

„Ne. jsem jen nevzdělaný hlupák.“ zavrtěl Tu Shan hlavou. „Jak bych mohl být tak opovážlivý a zdvíhat oči k trůnu Císaře?“

„Podceňuješ se.“ řekl Tsai Li se stopou netrpělivosti. „Když žiješ tak dlouho, jsi jistě velmi inteligentní a nasbíral jsi mnohé zkušenosti. Munoto jsi přemýšlel o tom, co jsi viděl a sepsal mnohá moudrá ponaučení.“

Tu Shan se trpce usmál a řekl, jako by mluvil se sobě rovným: „Pokud jsem se něco naučil, tak jen to, že samotila inteligence a vědomosti nejsou téměř k ničemu. Nakonec stejně vždy slouží k tomu abychom vymýšleli důvody, jimiž obhajujeme své činy.“

„No tak.“ neudržel se Yen Ting—ku. „Nejsi přeci žádný asketa. Císař se štědře odmění těm, kteří mu dobře slouží.“

Tu Shan pokračoval, jako když učitel vysvětluje látku méně chápavému žákovi. „Na svých cestách jsem navštívil Chang-an. přesto jsem se nikdy pochopitelně nedostal na palácové pozemky. Bydlel jsem v hostincích. Je tam všude tolik zdí. Všechny čtvrti jsou od sebe odděleny, a když za soumraku zazní z věží bubny, jejich brány se uzavírají všem, kromě urozených. Ale v horách člověk může chodit pod hvězdami jak se mu zlíbí.“

„Pro toho, jenž se drží Cesty, jsou všechna místa stejná,“ řekl Tsai Li.

Tu Shan sklonil hlavu. „Vidím, že můj pán dobře zná Knihu o Cestě a její síle. Ale pokud jde o mne, jsem jen poloslepý hlupák, který bude neustále narážet do oněch zdí.“

Tsai Li ztuhl. „Myslím, že hledáš výmluvy, aby ses vyhnul povinnosti, která ti připadá příliš obtížná. Proč tedy kážeš lidem, když se tak málo staráš o to, aby jim tvé myšlenky pomohly?“

„To jim nepomůže.“ Hluboký Tu Shanův hlas bylo i přes vítr dobře slyšet. „Jedině oni sami se mohou vyrovnat se svými strastmi, stejně, jako každý člověk musí nalézt Tao sám v sobě.“

Tsai Liův Has byl hladký jako čepel dýky: „Odmítáš tedy Císařovo dobrodiní?“

„Mnoho vládců přišlo a odešlo. A ještě více přijde a odejde.“ Tu Shan pozvedl ruku. „Pohled na prach ve vzduchu. Také kdysi žil. Jen Tao zůstává.“

„Riskuješ trest, mudrci.“

Tu Shan se náhle zasmál a plácl se do stehů. „Jak by mohla hlava oddělená od těla udílet rady?“ V příštím okamžiku byl opět vážný. „Můj pane, nechtěl jsem být neuctivý. Říkám jen, že nejsem připraven na úkol, který máš na mysli a ani jej nejsem hoden. Vezmi mě s sebou a brzy to sám seznáš. Bude to lepší, než marnit vzácný čas Syna Nebes.“

Tsai Li si povzdychl. Yen Ting—kuovi, který jej po očku pozoroval, se trochu ulevilo. „Ty darebáku.“ řekl Tsai Li smutně. „Používáš Knihu - jak je ten verš? - Jako vodu, hebkou a životodárnou, jež ohladí i nejtvrďší kámen...“

Tu Shan se poklonil. „Nebylo by lépe říci, že řeka teče vstříc svému osudu, zatímco hloupý kámen setrvává na místě?“ Nyní k němu Tsai Li promluvil jako k sobě rovnému: „Nepůjdeš-li, budiž. Odpusť mi tedy když oznámím, že jsi pro nás byl... zklamáním.“

Na Tu Shanově tváři se kmitl úsměv. „Jak obezřeale jsi to vyjádřil.“ Pak se poklonil Yen Ting—kuovi. „Pohled, můj pane, není důvodu, proč by prach z mých nohou měl znečistit tvé vzácné rohože. Nejlépe bude, když se já a moji učedníci co

nejdříve vzdálíme z tvé přítomnosti.“ „Dobře.“ řekl podprefekt chladně. Inspektor mu věnoval nesouhlasný pohled a obrátil se na Tu Shana. „Tedy, vážený mudrci, žiješ déle než kdokoli jiný, a přesto na tobě věk nezanechal stopy. Můžeš mi tedy konečně říci, jak je to možné?“

Tu Shan zvažněl, snad i trochu posmutněl. „Vždy se mě na to ptají. Nuže?“

„Nikdy jsem nedal uspokojivou odpověď, neboť ji neznám.“

„Jsem si jist, že ano.“

„Řekl jsem, že ne, ale nemám na výběr, že?“ Zdálo se, že smutek ho opustil. „Říká se, že v zahradách Hsi Wang Mu, Matky západu, rostou zvláštní broskve. Ten, komu je dovoleno z nich okusit, se stává nesmrtelným“

Tsai Li na něho dlouho hleděl, než tiše, téměř neslyšitelně odpověděl: „Jak si přeješ, ctěný mudrci.“ Lidé kolem zatajili dech a začali ustupovat. Inspektor se poklonil. „Odcházím v úctě.“

Tu Shan poklonu opětoval. „Můj pozdrav Císaři. I on si zaslouží soucit.“

Yen Ting—ku si odkašlal a po krátkém zaváhání následoval Tsai Lie ven z vesnice a vzhůru po cestě ke svému sídlu. Jejich doprovod šel v uctivé vzdálenosti za nimi. Vesničané se s poklonami rozutekli do bezpečí svých domovů. Tu Shan a jeho učedníci u studny osaměli. Nárazy větru honily po prašné zemi změt stínů.

Tu Shan uchopil svou hůl. „Pojďme.“ řekl.

„Kam, mistře?“ osmělil se Chi.

„Do našeho příbytku. A později...“ V tu chvíli jako by přes jeho tvář přeletěl záchvěv bolesti. „Vlastně nevím. Kamkoli. Snadná západ, do hor.“

„Obáváš se odvet, mistře?“ zeptal se Wei.

„Ne, ne, věřím slovu onoho šlechtice. Ale bude lépe odejít. Cítím ve větru zlé časy.“

„Jak praví mistr,“ ozval se drze Má. „Za ta léta musel jejich pach cítit opravdu často. Vskutku jsi okusil oněch broskví?“

Tu Shan se pousmál. „Musel jsem mu něco říci. Pověst o tom se nepochybně rozšíří a další lidé si k tomu přidají své výmysly. Nu, to už bychom měli být daleko.“

Vykročil na cestu. „Mnohokrát jsem vás varoval,“ pokračoval, „a dělám to opět. Nemám žádná vnuknutí, žádná tajemství o která bych se mohl dělit. Jsem ten nejobyčejnější z lidí. až na to, že mé tělo z jakéhosi důvodu nestárne. Snažil jsem se to pochopit, ale zjistil jsem pouze, že jedině tento způsob života mi umožňuje přežít. Pokud mi chcete naslouchat, dobrá. Pokud ne, odejděte s mým požehnáním. Ale mezitím přidejme do kroku.“

„Proč, říkal jsi, že se nemáme čeho bát, mistře.“ protestoval Má.

„To ano.“ Tu Shanův hlas zdrsňel. „Bojím se jen. abych nebyl svědkem toho, co se nejspíše stane těmto lidem, které tak bezmocně miluji. Doba je špatná. Musíme hledat odlehle místo a Tao.“

Čtyři siluety se rozplynuly v oblaku vířícího prachu.

III

DRUH

I

Loď se nakládala v Claudiově doku. Na oceánské plavidlo byla nezvykle velká, měla dva stěžně, a její černý, baňatý trup mohl mít výtlak snad pět set tun. Její zlacená záď se nad úchyty kormidelního vesla zdvíhala v ladném oblouku dlouhého ptačího krku, nesoucího mistrovsky vyřezávanou labutí hlavu. Taková výzdoba svědčila o značném bohatství. Lugo přišel, aby se o lodi něco dozvěděl. Tímto směrem měl stejně něco na práci, tak se tu zastavil, aby zjistil, co se děje na pobřeží. Patřilo to k jeho živobytí, vědět, co se kde šustne.

Dělníci v přístavu byli otroci. Přestože ráno bylo chladné, jejich těla se leskla potem, když ve dvojicích vynášeli amfory ze skladiště, a po úzké lávce je nakládali na palubu. Vánek od řeky mísil vůni čerstvé pryskyřice z lodí s jejich pachem. Lugo se vydal k dozorce, stojícímu opodál.

„Nereida“ odvětil na dotaz, „s vínem, sklem, hedvábím a spoustou dalších věcí vypluje do Británie. Její kapitán chce stihnout ranní odliv. Hej, ty!“ Jeho bič dopadl na holá záda. Byl lehký, jednopramenný a bez závažíčka, přesto zanechal stopu mezi lopatkami a bederní zástěrkou. „Pohni se!“ Otrok se na něho podíval prázdným pohledem a trochu zrychlil krok směrem ke skladišti. „Občas se musej trochu popohnat.“ vysvětlil dozorce. „Za chvíli by zlenivěli, jen by tu posedávali a houby dělali.“ Povzdechl si. „Svobodnými! člověku jen stačilo zavolat, když je potřeboval i v těchhle mizerných časech. Ale teď, když každé...“

„Je s podivem, že ta loď chce vyplout,“ řekl Lugo. „Vždyť bude přitahovat piráty, jako plamen svíce láká můry. Slyšel jsem, že Saxoni a Skoti dělají z pobřeží Armoriky spálenou poušť.“

„Caeliové měli vždycky rádi dobrodružství, a hádám, že z toho budou mít i pořádný zisk. když se teď tak málo lodí odvažuje na moře,“ odpověděl dozorce.

Lugo přikývl, zammul si bradu a nahlas uvažoval: „Hmm, piráti často hledají kořist i na pevnině. Není pochyb, že Nereida poveze ozbrojence, a ani posádka jistě nebude beze zbraně. Pokud na ně zaútočí třeba Skoti, ze svých kocábek se na tak vysokou palubu ani nevyšplhají a s trochu slušným větrem ta loď ukáže záda každé saxonské galéře.“

„Mluvíš jako námořník, přestože tak nevypadáš.“ Dozorcův pohled poněkud ztvrdl - nedůvěra byla příkazem dne. Viděl před sebou středně vysokého šlachovitého muže mladistvého vzhledu, s úzkým obličejem, vysoko posazenými lícnicemi kostmi a nepatrně zešíkmenými hnědými očima. Tvář rámovaly černé vlasy a černý vous pečlivě zastřížený tak, jak to

právě přicházelo do módy. Oblečen byl v čistě bílé tunice, přes kterou měl přehozen modrý plášť s kutnou. Na nohou měl pevné sandály a v nice hůl, přestože krácel svižně.

Lugo pokrčil rameny. „Sem tam něco pochyťtím. Rád mluvím s lidmi. Jako teď s tebou.“ dodal a zasmál se. „Děkuji, že jsi uspokojil mou zvědavost a přeji ti dobrý den.“

„Jdi sbohem.“ odpověděl dozorce a opět se věnoval otrokům.

Lugo jakoby bez zjevného cíle pokračoval dál. U brány se zastavil a obdivoval pohled na právě vycházející slunce.

Před ním plynula Garumna ke svému soutoku s Duraniem, aby se pak společně vlily do moře. Ze vzdálenosti nějakých dvou tisíc stop se sem přes třpytivou hladinu neslo pleskání vesel člunů a byla vidět křiklavá plachta štíhlé jachty.

Mezi tmavozelenými vinicemi na druhém břehu rozeznával žlutohnědé stěny a růžové obklady dvou sídel, z doškových střech drobných roztroušených stavem stoupaly proužky dýmu. Všude bylo mnoho ptactva, vrabci, vlaštovky, kachny, vysoko na obloze kroužili jestřábi a nad hladinou se míhaly tyrkysové šípy ledňáčků. Jejich křik se mísil s šuměním a šploucháním řeky. Bylo těžké si představit, že necelých tři sta mil odsud odolává Lugdunum, hlavní město centrální Galie, útokům pohanských Germánů, pokud už nepadlo do jejich rukou.

Nebo to naopak bylo velice snadné. Stiskl rty. No tak, napomenul se. Byl mnohem náchylnější ke snění, než se na tuto dobu slušelo. Blížkost těchto věcí zatím nebyla tak patrná, ale nápis na zdi, který mu jeho židovští přátelé přečetli.

začínal nabývat stále jasnějšího významu. Otočil se a vešel do města.

Byla to jen malá branka v hradbách, které se svými baštami a cimbuřími tvořily čtverec kolem Burdigaly. Strážný.

Germán ze spojeneckých oddílů, se v polospánku opíral o své kopí, zády k sluncem prohříváné zdi. Legie, nebo to, co z nich zbylo, byly v Itálii nebo na hranicích. Mezitím barbari, jako tenhle chasník, opouštěli provincie a usazovali se na římském území. Na oplátku se museli podřizovat zákonům a poskytovat vojáky. I když třeba v Lugdunensii se vzbouřili...

Lugo prošel mezi stromy a keři do úzké uličky, o které věděl, že se jmenuje Vindomarianova. Její páchnoucí kluzká dlažba, pokrytá odpadky, se kroutila mezi staveními, která sotva ponechávala škvíru pro kousek oblohy. Jako by ta obskurní ulička vedla staletími zpět do doby, kdy tu tábořili Biturigové. Nicméně Lugo se musel v průběhu času naučit znát celé město, staré čtvrti, stejně jako nové.

Většina lidí, které potkával, byla nuzně oblečena. Ženy spolu štěbetaly, když nesly prádlo křeče, džbery vody od blízkého výtoku z viaduktu nebo košíky zeleniny, koupené na trhu. Nosič s těžkým nákladem se dostal do cesty vozíku taženému oslem a oba, nosič i majitel osla svorně kleli, když se snažili navzájem vyhnout. U kraje postával učeň, nesoucí vlnu svému mistrovi, a povídal si s nějakou dívkou. Dva vesničané v kabátcích a kalhotách, které už dávno vyšly z módy, patrně obchodníci s dobytkem, spolu hovořili takovou směsí latiny a galštiny, že Lugo sotva porozuměl útržku hovoru, který zaslechl. Opilý muž - podle rukou asi soudní sluha, podle vzhledu zjevně bez práce - se potácel ulicí a hledal nějaké povyražení nebo rvačku. Pokles obchodu v posledních deseti letech vyvolal obrovskou vlnu nezaměstnanosti. Přitiskla se k němu zbědovaná prostitutka, hledající zákazníky už od časného rána. Kromě toho, že rukou zakryl váček s penězi, který měl u opasku, si jí nevšímal. Hrbatý žebrák natahoval niku pro almužnu ve jménu Krista, když to nepomohlo zkusil Jupitera, Mithru, Isis, Velkou Matku a keltskou Eponu. Nakonec už řval jen nadávky. Ušpiněné ježaté děti se honily nebo hrály hry. Bylo mu jich líto.

Se svými levantinskými rysy se ve městě zcela ztrácel. Burdigala byla kosmopolitní. Kolovala tu krev Itálie. Řecka. Afriky i Asie. Přesto mnoho starousedlíků bylo takových, jako jejich předkové - pevné stavení, okrouhlých tváří, tmavých vlasů a světlé pleti. Mluvíli latinsky s nosovým přízvukem, který si nikdy neosvojil.

Podle hrnčířova krámků s vyloženým zbožím a svištícím kruhem poznal, kde má zabočit na širší Teutatiovu ulici, které se nedávno začalo říkat ulice Svátého Jana, protože se do ní přestěhoval biskup. To byla nejkratší cesta bludištěm uliček kuličky Matky Thornbesomské. v níž žil ten, jehož hledal. Rufus možná nebude doma, ale jistě nebude v práci. Loděnice neměla zakázky již více než rok a všichni pracovníci byli závislí na chlebu od státu; občas se účastnili honů na medvědy pro cirky a podobně. Pokud tu Rufus nebude, byl Lugo připravený nenápadně se kolem procházet a čekat. Uměl být trpělivý.

Ušel nějakých sto yardů, když zaslechl hluk. I kolemjdoucí jej zaslechl, zastavili se, a s nakloněnými hlavami naslouchali odkud přichází. Vzápětí většina z nich začala mizet do postranních uliček, obchodníci chvatně sklízeli zboží a zavírali okenice. Několik mužů, od pohledu rváči a výtržníci, změnilo směr a vydalo se ve směru hluku. Hlomož byl zkruslený a tlumený spletí uliček, ale nepochybně se blížil. Lugo poznal, co ten křik, nadávky a hulákám znamenají. Znal to dobře z dřívějšíka. Dav někoho honil.

S mrazením si uvědomil, kdo musí být tím pronásledovaným. Na okamžik se zarazil. Má riskovat? Kordelia, děti a celá jeho rodina mají před sebou ještě třicet, možná čtyřicet let.

Rozhodl se. Konec konců zjistí, je-li situace beznadějná nebo ne. Přehodil si přes hlavu kápi pláště s našitým závojem, takže skryl celý obličej, ale stále dobře viděl. Lugo se naučil, že je třeba být vždy připraven.

Snad by ho takhle mohla zastavit vojenská hlídka, ale pokud by tu nějaká byla, dav by Rufuse nehonil. Místo toho, ušklíbl se, by byl asi ve vězení.

Lugo se vydal za hlukem tak blízko, jak jen se odvážil. Sel trochu rychleji než výtržníci, ale ne tak, aby vzbudil nežádoucí pozornost. Zdálo se, že muže s ostržím pohledem a zahaleného v kápi si nikdo nevšímá. V duchu si opakoval prastaré zaříkadlo proti nebezpečí. Nedovol strachu, aby tě ovládl, měj svaly uvolněné a smysly napjaté, buď připraven jednat v kterémkoli okamžiku. Klid, pohotovost, pružnost. Klid, pohotovost, pružnost.

Dostal se na Herkulovo náměstí ve stejné chvíli jako pronásledovaný muž. Malé prostranství dostalo jméno podle omšelé bronzové sochy bájněho hrdiny. Střetávalo se tu několik ulic. Ten, který vběhl na prostranství jako první, byl podsaditý muž s drsným pihovatým obličejem, jeho husté vlasy a neupravený vous zářily nezvykle rudě. Tunika povlávající kolem jeho silných paží byla promáčená potem Tohle musí být Rufus. Lugo bylo zřejmé, že „Rufus“ je

jenom přezdívkou.

Štvanec byl stavěný spíše pro sílu než pro rychlost. Křik pronásledovatelů byl stále blíž. Bylo jich kolem padesáti, stejní proletáři jako jejich oběť, oblečení do špinavých, často spravovaných šatů. Bylo mezi nimi i několik žen. S rozevlátými vlasy, které připomínaly rozběsněné Medúzy. Mnozí třímali zbraně, které někde popadli - nože, kladiva, klacky, dlažební kostky. Vzduchem létala slova: „Čaroděj!... Pohan!... Satan!... Zabte ho!“ Vržený kámen zasáhl Rufuse mezi lopatky. Zapotácel se, ale běžel dál. Hrud' se mu prudce zdvihala, ústa měl dokořán, oči tupě vyťřeštěné jako by byl slepý.

Lugo bleskově přehlédl situaci. Někdy nelze čekat, jak se věci vyvinou, je třeba se okamžitě rozhodnout. Odhadoval rozložení, rychlost, vzdálenost a odhodlání davu. Z jejich nenávisného řevu běhal mráz po zádech. Šance na záchranu vypadala poměrně dobře. Pokud neuspěje a neutrpí smrtelné zranění, brzy se z toho dostane.

„Ke mně. Rufusi!“ vykřikl. A k davu: „Dost! Stůjte, vy bezectní psi!“

Muž, který dav vedl zavrčel. Lugo uchopil svou dubovou hůl oběma rukama. Dutiny na koncích hole byly vylité olovem. Zatočil s ní a udeřil. Muž zařval a odkutálel se stranou. Vypadalo to na zlomená žebra. Dalšího udeřil těsně pod hrudní kost a vyrazil mu dech. Třetí dostal úder přes koleno a se zaječením padl na dva chlapy za sebou. Nějaká žena na něho vyrazila s koštětem. Lugo jej odrazil a udeřil ji přes hřbet ruky. Nějaká kost zřejmě praskla.

Dav zaváhal, zastavil se, lidé se začali dohadovat. Lugo se na ně zpoza závoje zašklebil a vykřikl: „Jděte domů! Jak se opovažujete brát Césarovo právo do svých rukou? Zmizte!“

Někdo hodil kámen, ale minul. Lugo udeřil holí do nejbližší hlavy. Dával pozor, aby rána nebyla příliš silná. Věci byl už tak dost vážné a mrtvolky by jen přitáhly pozornost oficiálních míst. Přesto zasažený začal prudce krváčet, rudá krev se rozstříkovala po zemi a na pohled to vypadalo dost zle.

Rufus zalpal po dechu. „Jdeme,“ tiše přikázal Lugo. „Pomalů a klidně. Jestli poběžíme, vrhnou se na nás.“ Otočil se, otočil holí a šklebil se, jak nejhůř dovedl. Koutkem oka vnímal, jak Rufus jde bokem po jeho pravici. Dobře. I po tom všem neztratil rozvahu.

Pronásledovatelé se s mumláním vytráceli. Ranění skučeli a nařikali. Lugo vešel do uličky, kterou si již předtím vybral.

Když zašli za roh a Herkules se ztratil z dohledu, otočil se a úsečně řekl: „Můžeme. Ne, blázne!“ Chytil Rufuse za rukáv.

„Neutíkej. Půjďme.“

Několik lidí, kteří sledovali zápas, si je ostražitě prohlíželo, ale nezasahovali. Lugo zahrnul do prvního páchnoucího průchodu, o kterém věděl, že ústí do další ulice. Když byli asi uprostřed, dal pokyn k zastavení. Přidržel si hůl a volnou rukou rozepnul fibulu, držící kápi. „Tohle si vezmi.“ řekl a pečlivě zakryl rudé vlasy. „Teď je to v pořádku. Jsme dva počestní občané, kteří jdou za svými záležitostmi. Zapamatuj si to.“

Řemeslník vyhlédl zpod kutny. I ve slabém světle temné uličky se celý jeho obličej leskl potem. „Kdo ses ty?“ zeptal se roztřeseným hrdelním hlasem. „Co chceš?“

„Rád bych ti zachránil život.“ řekl Lugo chladně, „ale už nechci ani v nejmenším riskovat. STOJ. Dělej, co říkám a brzy budeme v bezpečí.“ Když si ho druhý muž dál nedůvěřivě prohlížel. Lugo dodal: „Jdi na úřady, jestli chceš. Jdi hned, než tví drazí sousedé seberou odvahu a půjdou tě znovu hledat. Řekni prefektovi, že jsi byl obviněn z čarodějnictví. Stejně se to nakonec dozví. A až budeš vyslýchan na mučidlech. můžeš přemýšlet o tom, jak obhájíš svou nevinu. Čarodějnictví je hrdelní zločin, to snad víš.“

„Ale ty...“

„Nejsem jím vinen o nic víc než ty. Ale mám dojem, že bychom si mohli pomoci navzájem. Pokud nesouhlasíš, sbohem. Pokud ano, pojď se mnou a buď zticha.“

Z mohutné hrudi se vydral roztřesený vzdech. Rufus se úžeji zahalil do kápě a kolébal se po Lugoově boku.

Jeho chůze se postupně stávala přirozenější, protože se nic neočekávaného nedělo. Jednoduše splynuli s davem. „Možná si myslíš, že nastává konec světa,“ poznamenal Lugo tiše, „ale to jsou jen místní zmatky. Jinde se o tom nikdo nedoví, a pokud ano, nebude to nikoho zajímat. Vidál jsem lidi, jdoucí za svými každodenními povinnostmi, zatímco nepřítel právě prolomil městskou bránu.“

Rufus na něho pohlédl, suše polkl, ale nic neřekl.

2

Lugův dům se nacházel v severozápadním kvadrantu, na ulici Obuvníků, jednom z neklidnějších míst ve městě. Bylo to nenápadné starší stavení, na několika místech se ze zdi odlupovala omítka. Zaklepal. Otevřel mu správce; vlastnil jen několik málo otroků, pečlivě vybraných a prověřených časem. „Mám s tímto mužem důvěrné jednání, Persee,“ řekl.

„Možná tu nějaký čas zůstane, a nepřeji si, aby byl jakkoli vyrušován.“

Kréťan se zdvořilým úsměvem přikývl. „Rozumím, pane,“ řekl. „sdělím to ostatním.“

„Můžeme jim věřit.“ obrátil se Lugo k Rufusovi. „Dobře vědí, kdo je živý.“ Pak pokračoval k Perseovi: „Jak vidíš - a cítíš - měli jsme s mým přítelem náročnou práci. Uložíme jej v Dolním pokoji. Přines co nejdříve oběd, ohřej vodu na koupel, připrav ručníky a čistý oděv. Lůžko je připravené.“

„Vždy je připravené,“ opáčil otrok lehce dotčeně. „A pokud jde o oděv, tvůj mu jistě nepadne, pane. Půjčím něco od Duriga. Nebo mám nějaký koupit?“

„To ne,“ rozhodl Lugo. Vbrzku možná bude potřebovat každou hotovost, která bude po ruce. a kvůli tak malé částce nechtěl rozměňovat, aby s sebou nemusel vláčet velké množství mincí. Jeden zlatý solidus se rovnal zhruba čtrnácti

tisícům nummi. „Durig je náš všeuměl.“ vysvětlil Rufusovi. „Mimo to se můžeme pochlubit znamenitým kuchařem a dvěma služebními. Jen skromná domácnost.“ Doufal, že takové běžné věci Rufuse trochu uklidní. Potřeboval, aby Rufus co nejdříve zodpověděl jeho otázky.

Z atria vešli do příjemného, neokázalého pokoje zalitého nazelenalým světlem, proudícím sem mozaikovými střešními okny. Dlaždicová mozaika uprostřed pokoje znázorňovala pantera obklopeného pávy. Dřevěné desky na stěnách nesly motivy mnohem současnější. Ryba a Chi Rho mezi květinami a Dobrý Pastýř s velkýma očima. Od vlády císaře Konstantina Velikého bylo možné hlásit se ke křesťanství, a v této části země zvláště k jeho katolické odnoži. Lugo však zůstal nepokřtěn. Křest by na něho uvalil některé nepříjemné povinnosti. Většina věncích to dělala stejně a křest odkládala až na sklonek života.

Jeho žena zaslechla hlasy a vyšla mu vstříc. „Vítej, drahý,“ řekla se šťastným úsměvem. „Vrátil ses brzy.“ Pohlédla na Rufuse a zvažovala.

„Mám s tímto mužem důležitou práci.“ řekl jí Lugo. „A je to velmi důvěrné, rozumíš?“

Naprázdnou polkla, ale přikývla. „Buď zdrav a vítej,“ pozdravila jej tiše.

Statečné děvče, pomyslel si Lugo. Jen těžko od ní mohl odtrhnout pohled. Kordelii bylo devatenáct, drobná, ale krásných tvarů, něžné rty lehce pootevřené, jemný obličej jí rámovala záplava lesklých hnědých vlasů. Vzali se před čtyřmi lety a dosud mu porodila dvě děti, obě se těšily dobrému zdraví. Sňatek mu přinesl některé užitečné styky, přestože věno nebylo velké, neboť duchovní byli sužováni vysokými daněmi a množstvím povinností. Mnohem důležitější bylo, že k sobě byli stále přitahováni a manželství se oběma stávalo stále větším potěšením.

„Marku, toto je Kordelia, má žena.“ řekl Lugo. „Markus“ bylo nejběžnější, a tedy bezpečné jméno. Rufus pokývl hlavou a něco zamručel. Lugo pokračoval: „Musíme se dát ihned do práce. Perseus zařídí potřebné. Přijdu za tebou, jakmile budeme hotovi.“

Dávala se za nimi. Slyšel její vzdech. Projel jím záchvěv strachu. Naděje v něm hořela prudkým plamenem, dalo mu mnoho práce, aby se ovládl a nedal nic znát. Nyní pozná, jaké to opravdu je.

Nesmi na to pořád myslet. Jeden krok, druhý, pravá noha, levá noha. Tak je třeba kráčet časem.

Dolní pokoj byl součástí sklepa, který Lugo zbudoval, když dům koupil. Podobná skrytější místa byla celkem běžná, takže nepřitahovala zvláštní pozornost. Většinou sloužila pro modlení a soukromé bohoslužby. V Lugově případě to bylo místo, kde mohl nerušeně hovořit z dosahu všech zvědavců. Místnost byla široká asi deset stop, stejně tak dlouhá a na výšku měřila šest stop. Tři malá okénka těsně pod stropem byla v úrovni chodníčku peristylu. Okenní tabulky byly silné a neprůhledné, ale do vybilené místnosti jimi pronikalo dost světla na to, aby zde bylo trochu vidět. Na polici vedle lojových svíček ležela ocílka, pazourek a troud. Na hliněné podlaze byla jen jednoduchá postel, sedátko a nočník.

„Posad se.“ řekl Lugo. „Odpočívej. Tady jsi v bezpečí, příteli. Opravdu v bezpečí.“

Rufus se svalil na sedačku. Stáhl si kápi, ale plášť nechal přehozený přes tuniku. Bylo tu chladno. Vzдорovitě potřásl rezavou hlavou. „Kerej ďas ty vůbec ses?“ zabručel.

Jeho hostitel se opřel o stěnu a usmál se. „Flavius Lugo.“ řekl. „A ty jsi nezaměstnaný tesař z loděnice, zvaný Rufus. Jaké je tvé pravé jméno?“

„Co tě to zajímá?“ odpověděl Rufus s obscénním posunkem.

Lugo pokrčil rameny. „Málo, možná vůbec. Mohl bys být ke mně trochu zdvořilejší. Ta lůza tě mohla zabít.“

„Proč ses do toho plet?“ odsekl ostře. „Hele, nejsem čaroděj, nemám nic společného s magií, nejsem žádný pohan. Jsem dobřej křesťan a svobodnej římskej občan.“

Lugo pozdvihl obočí. „Jsi si jist, žeš neobtěvoval Bohu jinde než v kostele?“ zašeptal.

„Hm, no jednou Eponě, když umírala žena.“ Naježil se a napůl se vztyčil. „Při lejně Cernunnově! Ty nejsi čaroděj!“

Lugo pozdvihl paži a levou nikou si významně pohrával s holí. „Nejsem. Ani neumím číst tvé myšlenky. Přesto ale. staré zvyky mizí pomalu, dokonce i ve městech. Na venkově stále přežívá mnoho pověr a z tvé řeči a zjevu soudím, že tvoje rodina pochází z kmene Cadurciů, a tak před dvěma generacemi sem přišla z hor nad údolím Durania.

Rufus se znovu posadil, chvíli prudce oddechoval, pak se zklidnil. Trochu se usmál. „Mí rodiče sou z toho kmene,“ zamumlal. „Menuju se, hmm, Cotuadun, ale nikdo mi neřekne jinak než Rufus. Seš chytřej.“ „Živí mě to.“

„Ty nejsi žádný Gal. Každý může bejt Flavius, ale kdes splášil toho Luga?“

„Usadil jsem se v Burdigale před pěknou řádkou let.“ Zaklepání na prkenné dveře bylo přesně načasováno. „Ach, tady je náš skvělý Perseus s občerstvením. Předpokládám, že potřebuješ ještě víc než já.“

Správce položil na zem podnos s láhvemi vína a vody, dvěma poháry a mísou s chlebem, sýrem a olivami. Na Luguův pokyn odešel a zavřel za sebou dveře. Lugo si sedl na postel a nabídl Rufusovi takřka neředěné víno. Sobě pak nalil jen kapku vína a pohár doplnil vodou.

„Na tvé zdraví. Dnes jsi o ně málem přišel.“

Rufus se dlouze napil. „Ach! Kurva, to je to dobrý.“ Zašilhal v šeru na svého zachránce. „Proč si to udělal? Co z toho máš?“

„No, když pro nic jiného, ta lůza neměla právo tě zabít. To je věc státu, poté, co bys byl řádně shledán vinným, což, myslím, nejsi. Musím chránit zákon.“

„Věděl si vo mně.“

Lugo se trochu napil. Bylo to sladké víno z Falernie. „Věděl,“ řekl. „Něco se ke mně doneslo, přirozeně. Tak jsem si zjišťoval, o co jde. Mám své informátory. Nic, co by tě mělo znepokojovat, žádné tajné špehy. Stačí na to výrostek z ulice, který si rád vydělá drobnou minci, když mi řekne něco zajímavého. Rozhodl jsem se o tobě zjistit co nejvíc. Měl jsi štěstí, že to bylo právě včas, abych tě vyrval ze spárů těch parchantů.“

Kolik možností, a z jak hloupých příčin, jsem během let asi proměškal, napadlo ho. Nesdílel všeobecné módní nadšení

pro astrologii. Jemu se spíš zdálo, že světu vládne čirá náhoda. Snad dnes padnou kostky v jeho prospěch.

Pokud se opravdu hraje. Pokud někdo jako on vůbec kdy žil na zemi.

Rufus bojovně vystrčil hlavu. „Proč to děláš?“ zaskřípal. „Vo co ti, kurva, de?“

Bylo třeba ho uklidnit. Lugo se snažil zakrýt své pocity za maskou klidu. „Pij víno a poslouchej,“ řekl. „Vysvětlím to.“

„Podle tohoto domu možná soudíš, že jsem duchovní, nebo průměrně úspěšný kupec. Nic takového.“ Ale nebylo tomu tak vždy. Diokleciánovy dekrety zmrazily každého v postavení, ve kterém se narodil, včetně střední třídy. Ale protože byli postupně drceni mezi mlýnskými kameny daní, omezení, znehodnocené měny a skomírajícího obchodu, stále více lidí prchalo. Měnili si jména, stávali se z nich nevolníci nebo přímo otroci, sezónní dělníci a šarlatáni. Někteří se přidávali k banditům terorizujícím venkov, jiní prchali k barbarům. Lugo těmto podmínkám přizpůsobil svůj život s předstihem. Zvykl si hledět dopředu.

„Teď jsem ve službách Aureliana. senátora za toto město,“ pokračoval.

V Rufusových očích se zablesklo nepřátelství. „Slyšel sem vo něm.“

Lugo opět pokrčil rameny. „Dostal se na to místo pomocí tučných úplatků, a i mezi jeho kolegy bují obrovská korupce. No a co? Je to schopný muž, a ví, že je dobré být loajální k těm, kteří mu slouží. Senátoři se nesmí angažovat v obchodě, jak jistě víš, ale on má množství jiných zájmů. Na to je potřeba prostředníků, kteří nejsou jen pouhými loutkami. Zjišťuji pro něho různé věci, odhaluji rizika, vyhledávám příležitosti, přebírám vzkazy, vykonávám příkazy vyžadující diskrétnost, radím, když je třeba. Jsou horší způsoby obživy. A po pravdě i mnohem méně poctivé.“

„Co je Aureliani do mě?“ zeptal se Rufus znepokojeně.

„Nic. Nikdy o tobě neslyšel. A s trochou štěstí aru neuslyší. Tohle je moje vlastní záležitost. Můžeme si být navzájem velice prospěšní.“ Lugo zvýšil hlas. „Nechci vyhrožovat. Nemusíme táhnout za jeden provaz, ale pro tebe bude nejlepší, když se mnou budeš spolupracovat. Mohu tě, konec konců, dostat z Burdigaly někam, kde můžeš začít znovu. Pamatuj, dlužíš mi svůj život. Pokud tě opustím, jsi mrtvý muž.“

Rufus se zaškaredil a opovržlivě máchl rukou. „Zjistěj, žeš mě skoval.“

„Proč, řeknu jim to sám,“ prohlásil Lugo chladně. „Jako řádily občan jsem nemohl připustit, aby tě dav zabil, ale cítil jsem, že je mým právem vyslechnout tě soukromě. No tak!“ Rufus učinil pokus o výpad, ale Lugo položil pohár a popadl hůl do obou rukou. „Jen hezky sed! Máš sice sílu, ale viděl jsi, co s tímhle dokáží.“

Rufus se stálil.

„To je lepší,“ zasmál se Lugo. „Nebud' tak nedůtklivý, opravdu ti nechci nijak ublížit. Znovu poslouchej - to nejhorší, co se ti může stát, když mě poslechněš je, že tajně opustíš Burdigalu. Aurelius vlastní rozlehlou latifundii a stačí abych ztratil slovo a jeden dělník navíc se tam snadno schová. Senátor mi takovou službičku rád prokáže. V lepším případě, ale to ti nemohu zatím slíbit se tvůj život změni natolik, že to předčí tvé nejdůležitější sny z dětství.“

Jeho slova a konejšivý tón zabraly. Pomalu se projevovaly i účinky vína. Rufus chvilku tiše seděl, pokyvoval hlavou, uskrával víno a hleděl do prázdna. Pak napřáhl ruku. „Při Trojici, dobře!“

Lugo stiskl jeho mozolnatou dlaň. Toto gesto bylo v Galii nové. patrně je sem zanesli germánští přistěhovalci.

„Výborně. Teď mi všechno pravdivě pověz. Víš, že to nebude snadné, ale pamatuj si, mám své důvody. Mám na mysli jen tvé dobro. S Boží pomocí.“

Dolil poháry. Napětí v něm neustále rostlo, měl co dělat, aby udržel klidnou tvář.

Rufus se napil. Ruka s pohárem už nebyla příliš jistá. „Co bys chtěl vědět?“ zeptal se.

„Zprvu, proč jsi dopadl tak špatně?“

Rufusův klid zmizel a začal se mračit. „Umřela mi žena,“ zamumlal. „Proto.“

„Mnoho mužů ovdovělo.“ řekl Lugo, zatímco se vněm probouzely bolestné vzpomínky.

Sukovité prsty sevřely pohár, až klouby ztratily barvu. „Livia byla stará. Bílý vlasy, bezzubá, samý vrásky. Vychovali smě dvě děti. Kluka a holku. Mají své rodiny, své děti. A oba už sou šedivý.“

„Myslel jsem si to,“ zašeptal Lugo nikoli latinsky. „O Aštoret...“

A nahlas dodal v současném jazyce: „To souhlasí s tím, co jsem se doslechl. Proto jsem tě vyhledal. Kdy jsi se narodil, Rufusi?“

„Jak to mám, kurva, vědět?“ vyjel. „Blbost! Chudáci neumí počítat jako bohatý. Nevím ani, kdo je letos konzulem. Moje Livia byla mladá jako já. Dyž sme se brali - čtrnáct, patnáct. Byla to silná holka. Děti z ní padaly jak semínka melounu.“

Ale jen dvě zůstaly. Vydřela víc, než vostatní ženský.“

„Může ti být sedmdesát, možná i víc.“ řekl Lugo tiše. „Přesto nevypadáš na víc než pětadvacet let. Byl jsi někdy nemocen?“

„Ne. jen pár zranění. Byly to pořádný rány. ale zahojily, se za pár dní a zbyly jen jizvy. Žádný bolení zubů. V jedny rvačce sem vo tři přišel a zase narostly.“ Pomalu roztával. „Lidi na mně koukali stále víc divně. A dyž umřela Livia. už to bylo moc.“ Rufus vzdychl. „Říkali, že sem ve spolku s ďáblem. I vona to slyšela. Ale co sem měl, kurva, dělat? Přej mi Bůh dal silný tělo, říkala.“

„I já tomu věřím. Rufusi.“

„Dyž vonemocněla, skoro nikdo se mnou už nemluvil. Na ulici se mi vyhýbali a plivali si přes rameno. Sel sem za knězem a viděl sem, že se mě taky bojí. Rek, abych šel za biskupem, ale ten bastard se mnou nechtěl mluvit. Pak Livia umřela.“

„Dál,“ neubráníl se Lugo.

„Pak sem dlouho chodil do bordelu.“ Rufus celý zrudl. „A ty děvky mi řekly, abych se už nevracel. Pak mi přeskočilo a udělal sem bengál. Lidi to slyšeli a vyrojili se před bordelem. Dyž sem výběh ven začali na mě řvát. Toho, co řval nejvíc, sem vzal přes hubu. Pak už jen vím, že se na mě vrhli. Sotva sem se jim vytrhnul. Vyrázili za mnou a bylo jich stále víc.“

„A málem tě zabili,“ řekl Lugo. „Anebo by se přibližně v tuhle dobu k prefektovi donesla pověst o muži, který nestárne,

a protože zjevně není svatý, musí se paktovat s ďáblem. Zatkl by tě, mučili a byl bys s'at. Jsou zlé časy. Nikdo neví, co bude. Zvítězí barbaři? Vypukne další občanská válka? Zničí nás mor, hlad nebo úplný rozvrat obchodu? Náš strach si vybíjíme na kacířích a čarodějích.“ „Dyť to nejsem!“

„Nic takového neříkám. Jsi ten nejobyčejnější člověk, jakého jsem kdy potkal, až na to, že ... Řekni, slyšel jsi někdy o někom jiném, koho se čas nedotkl? Třeba příbuzní.“ Rufus zavrtěl hlavou.

Lugo vzdychl. „Ani já ne. Ale od chvíle kdy jsem to pochopil, jsem čekal, hledal, usiloval.“ „Uh?“ Rufus rozlil trochu vína.

Lugo se trochu napil, aby svažil hrdlo. „Jak myslíš, že jsem starý?“

Rufus si ho chvíli prohlížel, a pak řekl hrdelním hlasem: „Vypadáš tak na pětadvacet.“

Lugo mírně pozdvihl levý koutek. „Stejně jako ty, neznám přesně svůj věk,“ řekl zvolna. „Ale Hiram byl vládcem Tyru, když jsem se tam narodil. Podle kronik a záznamů, které jsem měl možnost prostudovat, to bylo asi před dvanácti staletími.“

Rufus hlasitě zalpal po dechu a jeho pihy se výrazně odrážely od pobledlého obličeje. Udělal znamení proti zlým duchům.

„Neměj strach,“ uklidňoval ho Lugo. „Nemám úmluvu s temnými silami. Ani s Nebem, s žádnou silou či mocí. Jsem ze stejného masa a kostí jako ty. ať to znamená cokoli. Je to osamělé bytí. Sotva jsi okusil jak osamělé.“

Zvedl se a s rukama za zády začal přecházet sem a tam. „Pochopitelně jsem se nenarodil jako Havius Lugo, to je jen poslední jméno z... už jsem je přestal počítat. To první bylo... ale na tom nezáleží. Bylo to fénické jméno. Byl jsem kupcem, dokud mě čas nedostal do podobných problémů jako teď tebe. Pak jsem byl dlouhý čas námořníkem, vůdcem karavan, žoldnéřem, potulným bardem a vším možným, čím člověk může být. Byla to těžká škola. Častokrát jsem byl blízko smrti v bitvách, při ztroskotáních, umíral jsem hladem a žízni a o vlas unikl mnoha dalším nebezpečím. Častokrát bych byl zemřel, nebýt neobyčejné vitality tohoto těla. Mnohem vážnější hrozba, i když pomalá, se objevila, když jsem si uvědomil, že zešlím z toho množství vzpomínek. Za čas jsem se naučil zastírat svou schopnost a potlačovat bolest ze ztráty těch, které jsem miloval. Manželky, přátelé, děti. Pozvolna jsem se učil třbit paměť. Dovedu si vše přesně vybavovat, jsem jako chodící Alexandrijská knihovna... vlastně ne. ta vyhořela.“ Ušklíbl se nad tím přirovnáním. „Samozřejmě mi občas něco vypadne. Ale většinu užitečných věcí si pamatuji, a když je třeba, dost přesně si na ně vzpomenu. Naučil jsem se ovládat smutek...“

Všiml si Rufusova užaslého pohledu a odmlčel se. „Dvanáct staletí?“ vydechl řemeslník. „Viděls Spasitele!“

Lugo se násilně usmál. „Je mi líto, ale neviděl. Pokud se opravdu narodil za vlády Augusta, jak se říká. tak je to nějakých ... tři sta, čtyři sta let. V té době jsem byl v Británii. Tehdy tam ještě nebyli Římané, ale čile se obchodovalo a jižnější kmeny byly svým způsobem dost kulturní. A nebyly tak všetečné. To je velice žádoucí. Dnes se to už bohužel nevidí, když je vyhnali divocí Germáni, Skoti a bůhví, kdo ještě. A také dokonce ...

Také jsem se musel naučit dělat se starším. Pudr na vlasy, barvení a podobné věci jsou těžkopádné a nespolehlivé.

Nechal jsem lidi ať si říkají, jak mladě stále vypadám.

Ale postupně jsem se začal hrbít, šoupat nohama, pokašlávat, dělal jsem. že špatně slyším, stěžoval jsem si na bolesti a loupání a na zkaženost dnešní mládeže. To se pochopitelně dalo provozovat jen do určité míry. Nakonec vždy stejně musím zmizet a začít znovu, na jiném místě, pod jiným jménem. Vždy se snažím zařadit to tak. aby to vypadalo, že mě někde na cestě potkala nehoda, třeba proto, že mi stárí zatemnilo mozek. Včas jsem činil přípravy na odchod, nashromáždil dostatek zlata, zjistil jsem vše o místě, kde jsem se chtěl usadit, případně jsem tam na čas odecestoval a vybudoval si novou totožnost.

Jako by náhle pocítil únavu ze všech těch staletí. „Podrobnosti, podrobnosti.“ Zastavil se a zahleděl se na jedno ze slepých oken. „Snad nesenilním? Obvykle nemluví takhle z cesty. No, poprvé jsem našel někoho, kdo je jako já.

Rufusi. Doufejme, že nejsi poslední.“

„Věděl si někdy, uhm, vo někom podobným?“ zamumlal Lilas za jeho zády.

Lugo zavrtěl hlavou. „Říkal jsem ti, že nikdy. Jak bych mohl? Několikrát se mi zdálo, že jsem zachytil stopu, ale buď se ztratila, nebo se ukázala falešnou. Snad jen jednou, ale nejsem si jistý.“

„Co to bylo... pane? Řekneš mi o tom?“ „Proč bych nemohl? Bylo to v Syrakusách, kde jsem strávil řádku let, protože měly dobré styky s Kartágem. Bylo to nádherné město, nádherné. Žena, jmenovala se Althea, krásná a veselá tím zvláštním způsobem, jakým některé ženy v těch časech bývaly. Znal jsem ji, i jejího manžela. On byl bohatým loďařem, já jsem se v té době plavil na nákladní lodi. která přistávala a vyplouvala, jak bylo zrovna třeba. Byli spolu více než třicet let a on byl plešatý a měl mohutné břicho. Porodila mu dvanáct dětí a nejstarší z nich už mělo šediny, zatímco ona stále vypadala jako dívka.“

Lugo zmlkl a pak vyprávění tiše dokončil: „Římané dobili město a vyplnili je. Nebyl jsem tam. Stále hledám omluvu pro to, že jsem tehdy odecestoval. Když jsem se vrátil, snažil jsem se ji najít. Třeba upadla do otroctví a mohl jsem ji vykoupit. Nakonec jsem však našel někoho, kdo byl natolik bezvýznamný, že unikl vraždění, a ten mi řekl, že zemřela. Znásilněna a ubita. Nevím, je-li to pravda nebo ne. Jak se příběhy vypráví, vždy se k nim něco přidá. Už na tom nezáleží. Je to dávno.“

„To je moc zlé. Škoda, že ses tam nedostal dřív.“ Lugo znejistěl. „Úhm, promiň pane. Ty... hm. nevypadáš... nezdá se, že bys nenáviděl Římany.“

„Proč bych měl? Je to donekonečna ten samý příběh — válka, tyranie, vraždění a otroctví. Také k tomu svým způsobem patřím. Teď už Řím stejně mele z posledního.“

„Cože?“ Rufus vypadal poděšeně. „To není možné! Řím je věčný!“

„Jak myslíš.“ Lugo se k němu otočil. „Zdá se, že jsem našel někoho, kdo je také nesmrtelný. Konečně je tu někdo, koho mohu chránit, sledovat, ujistit se, že to tak opravdu je. Dvě nebo tři desetiletí na to postačí. I když už teď vlastně

nepochybují.“

Zhluboka se nadechl. „Chápeš, co to znamená? Sotva, že? Neměl jsi čas nad tím přemýšlet.“ Hleděl na neotesanou postavu, nízké čelo, prostě áčka. pro něhož největším duševním vypětím byla návštěva bordelu. A sotva kdy přemýšlet budeš, pomyslel si. Jsi obyčejný tesař, nic víc. A já jsem šťasten, že jsem našel alespoň tebe. I když Althea - ale ta mi unikla mezi prsty, vstříc smrti.

„Znamená to, že nejsem jediný,“ dokončil Lugo. „Když jsme dva. musí nás být víc. Málo. hrstka. Nezáleží to na pokrevním příbuzenství jako třeba výška, barva nebo různé deformace, které jsem viděl v rodinách. Ať je to cokoli, je to věc náhody. Nebo Boží vůle, chceš-li, ale to by Bůh musel být dost náladový. Některé z mladých nesmrtelných jistě zabijí slepá náhoda, stejně tak, jako smrtelné muže a ženy. Přežijeme nemoci, ale neubráníme se meči, zabije nás splašený kůň, potopa, oheň, Had. Mnozí jistě zemřou rukou spoluobčanů, kteří je pokládají za čaroděje, demony a monstra.“

Rufus se schoulil. „Točí se mě hlava.“ zamumlal.

„Bylo toho na tebe hodně. I nesmrtelní potřebují odpočinek. Spi, chceš-li.“

„Proč nemůžu říct, že směřuji? Andělé?“ řekl Rufus zastřeně.

„S tím by ses daleko nedostal,“ nesouhlasil Lugo. „Musel by ses narodit s královskou krví. Ale nepředpokládám, že se to kdy stalo. Ne, pokud máme přežít, musíme se naučit sklánět hlavu.“

„Jak se teda najdeme?“ zeptal se Rufus mezi škytnutím a uprnutím.

3

„Pojď se mnou do peristylu.“ řekl Lugo.

„Jak ráda,“ řekla radostně Kordelia a téměř tančila po jeho boku.

Byl jasný vlahý večer. Měsíc skoro v úplňku visel nad východním obzorem, nebe bylo fialově modré. Na západě obloha tmavla a objevovaly se hvězdy. Město bylo tiché, jen cikády cvrčely. Měsíční světlo měkce hladilo záhony, třeptalo se na hladině bazénku a stříbřilo Kordeliin mladý obličej a okrouhlá ňadra.

Chvilí mlčky stáli ruku v ruce. „Měl jsi dnes tolik práce,“ řekla nakonec. „Když jsi se vrátil dřív, doufala jsem... ale samozřejmě, musel jsi pracovat.“

„Bohužel,“ odpověděl. „Ale příští hodiny patří jenom nám.“ Opřela se o něho. Z jejích vlasů jako by vyzařovaly poslední zbytky slunečního světla. „Křesťané děkují za vše, co přichází. Jak snadné je být dnes večer křesťanem,“ řekla trpce.

„Jak se dnes vedlo dětem?“ zeptal se. Jeho syn Julius už začínal mluvit a podnikal odvážné výpravy po celém domě, malíčká Dora většinou spala v kolébce s pevně zaťatými pěstičkami.

„Proč? Moc dobře.“ odpověděla trochu překvapeně.

„Vidím je tak málo.“

„Ale staráš se. Jako malokterý otec.“ Stiskla mu ruku. „Chci ti dát mnoho dětí. A můžeme začít hned.“ dodala rozpustile.

„Já... snažím se být laskavý.“

Slyšela jak se zajíkl, odtáhla se od něho. oči poděšeně rozšířené. „Co se děje. drahý?“

Vzal ji za ramena a pohlédl jí do tváře, která v měsíčním světle ještě více zkrásněla. a odpověděl: „Mezi námi nic. vskutku.“ Kromě toho, že zestárneš a zemřeš. A to přichází tak často, tak často. Už nemohu spočítat ty smrti. Bolest z toho nelze změřit, ale myslím, že už nenarůstá. Asi jsem se s tím naučil žít tak, jako smrtelníci žijí s nevyléčitelnými chorobami. Myslel jsem, že máme před sebou třicet, možná čtyřicet let, než budu muset odejít. Jak to mohlo být krásné. „Čeká mě neodkladná cesta.“ řekl.

„Kvůli tomu, co ti řekl ten... Markus?“

Lugo přikývl.

Kordelia se ušklíbila. „Nemám ho ráda. Odpusť, ale je to tak. Je to hloupý neotesanec.“

„To opravdu je,“ souhlasil Lugo. „Přesto jsem od něho získal velmi důležité informace.“

„Můžeš mi říci, o co jde?“ Cítil, že se snaží udržet odstup.

„Odpusť. Nemohu ti říci kam odjízďím, ani jak dlouho budu pryč.“

Pevně ho sevřela, cítil chlad jejích rukou. „A co barbari, piráti a bandité?“

„Cestování s sebou nese riziko,“ připustil. „Zařídil jsem dnes pro tebe některé věci. Pro všechny případy, drahá, pro jistotu.“ Polbil ji. Její rozechvělé rty chutnaly slané. „Měla bys vědět, že tato záležitost se netýká Aureliana, ale pokud by z nějakého důvodu měla, je potřeba jej neprodleně vyhledat. Nyní by měl být v Itálii. Stejně tak jsem informoval jeho pána Corbila. Budeš-li potřebovat peníze, můžeš si u něho vyzvednout to, co mi ještě má zaplatit. Dost velkou sumu jsem pro tebe také zanechal v kostele u kněze Antonia. Později ti dám jeho stvrzenku. Stáváš se také dědičkou veškerého majetku. Ty ani děti nebudete trpět nedostatkem.“ Pokud se Impérium nerozpadne.

Objala ho a zoufale se k němu přitiskla. Hladil ji po vlasech, po zádech a zasypával ji polibky. „No tak, no tak,“ broukal. „Je to jen pro jistotu. Neboj se. Nebudu nijak zbytečně riskovat.“ To byla pravda. „Vrátím se.“ To už pravda nebyla. Ta lež ho pálila v útrokách jako roztavené olovo. Až bude prohlášen za mrtvého, nepochybně se znovu vdá.

Naposledy byl viděn na ordovickém pobřeží, kde jejich skupinka byla přepadena hordou divokých Skotů...

Odtáhla se, těžce polkla a přinutila se k úsměvu. „J-j-já vím. Bu-budu se za tebe denně modlit. Ale tato noc je naše.“

Byla. Až do chvíle krátce po svítání, kdy Nereida odrazila. Lugoovi se podařilo získat pro oba povolení plout jako

cestující. Většina Británie byla stále bezpečná, přestože ji barbaři dost vyplnili, ale nikdo se nebude ptát Aqua Sulia a Augusta Londinia na důvody, proč opustili svou zem. S dostatkem peněz budou moci začít znovu. Lugo před několika generacemi na ostrově ukryl slušnou zásobu zlatých mincí.

„Kéž bys nemusel odjíždět.“ uklouzlo Kordelii.

„Kéž bych nemusel.“ Avšak Rufus byl poznamenaný a v Burdigale pro něho nebylo bezpečno.

Rufus, trouba a neotesanec, nesmrtelný, který by jistě bídě zahynul, nebýt inteligentního muže, který se o něho postará. Nesmí zemřít. Jakkoli to bylo Lugovi nepříjemné, nemohl se spolehnout na nikoho jiného nežli na sebe. chtěl-li shromáždit sobě podobné.

Kordelii neuniklo, jak těžce to Lugo říká. „Nebudu plakat,“ prohlásila. „Máme tuto noc a mnoho dalších před sebou, až se vrátíš z cesty. Počkáš na tebe. Stále budu čekat.“

Ne, pomyslel si Lugo, nebudeš. To by nemělo smysl. Jednou si uvědomíš, že jsi vdova, sice mladá, ale čas ti bude šlapat na paty.

Nebudeš čekat věčně.

Hledám tu, která mě nebude muset nikdy opustit.

IV

SMRT V PALMYŘE

1

Karavana do Tripolisu by měla vyrazit za rozbřesku, a její vůdce Nebozabad chtěl mít vše připraveno už večer. Všichni muži musí přesně zvládat své úkoly při stavění i bourání tábora, protože zdržení nejen stojí peníze, ale také zvyšuje riziko.

Zamyslel se. Někteří se domnívali, že není třeba se obávat. Je čas bezpečného míru a Sýrie je pevně v arabských náručích. Což sám kalif neprojel před třemi lety Tadmorem na cestě do svatého Jeruzaléma? Nebozabad nebyl však tak důvěřivý. Za svůj život zažil mnoho válek, které narušily obchod, zničily zaběhnutý pořádek a po nich vždy přibývalo loupeživých hord, které přepadávaly karavany. Byl rozhodnut využít každou hodinu, kterou mu Bůh poskytne.

Proto se jeho lidé neutábořili v karavanseraji, ale dole, na volném místě u Filipské brány. Procházel mezi nimi. hovořil s velbloudáři, strážnými, obchodníky i prostými lidmi, udílel příkazy kde to bylo nutné a zmatek a shon pomalu dostávaly nějaký řád. Když byl se vším hotov, z noci již nezbývalo příliš mnoho času.

Zastavil se, aby vychutnal chvíli samoty. V chladném vzduchu bylo cítit kouř několika malých ohnišť, která ještě hořely po táboře. Jinak vše tonulo ve tmě, ve které sotva rozeznával špičky několika stanů, které si postavili zámožnější poutníci, a občas se v ní zaleskl hrot kopí některé hlídky procházející kolem tábora. Bylo nutné, aby všechny činnosti probíhaly bezvadně už od začátku. Naslouchal tichému hovoru mužů, kteří ještě nešli spát. občasnému odfrknutí koní a chrchlání velbloudů.

Na obloze se třpytilo nesčíslně hvězd a měsíc v poslední čtvrti, visící nad západním obzorem, zaléval mdlým světlem ploché údolí.

Stříbřil okolní vrchy, listy palm, věže a věžičky zdvihající se ze stínu a cimbuří městských hradeb. Šedobílé zdi se pyšně tyčily, jako by tady končila step, obklopující tuto kotlinu. Zdály se být věčné, neproniknutelné, jako by život, který za nimi přes den pulsoval, neměl nikdy skončit.

Při té myšlence stiskl Nebozabad rty. Měl jme zkušenosti. Jen za jeho života Peršané vyhnali Římany, později zase Římané Peršany a nyní oba národy prchají před mečem Islámu. A přestože obchodní cesty stále přinášejí Tadmoru bohatství, město dávno ztratilo svou bývalou slávu. Jak by bylo krásné žít v Palmyře - jak město nazývali Řekové a Římané - před tím, než císař Aurelianus zajal Zenobii, v době, kdy toto město bylo královnou Sýrie.

Nebozabad si povzddechl, otočil se a kráčel zpět. Město, stejně jako člověk, musí nést osud, který mu určí Bůh. Alespoň v tomhle mají muslimové pravdu. Cestou odpověděl na několik pozdravů. „Kristus s tebou, pane. Nechť tě jeho duch provází.“ Každý poznal jeho podsaditou postavu v prosté dželabě. měsíční světlo stříbřilo jeho vlas i krátce zastřižený vous.

Blížil se ke svému stanu. Byl nevelký, ale z dobrého materiálu - nerad s sebou, kromě zboží, vozil zbytečnou zátěž.

Zevnitř se kolem závěsu zakrývajících vchod linulo nažloutlé světlo lampy.

Něčí prsty mu sevřely kotník. Prudce se nadechl, zastavil se a sevřel rukojeť dýky. „Tiše!“ zaslechl udýchaný šepot.

„Pro lásku Boží, nechci ti ublížit.“

Přesto mu po zádech přeběhlo zamrazení, když upíral oči do šera. Bledý obrys postavy přitisknuté k zemi. nahý? „Co se děje?“ zasyčel.

„Potřebuji pomoc. Můžeme mluvit o samotě? Pohled, nemám zbraň.“

Byl si jistý, že ten hlas zná a také byl zvyklý dělat rychlá rozhodnutí. „Zůstaň zde.“ řekl tiše. Ruka prosebníka uvolnila sevření. Co nejméně nadzdvihl závěs a vešel do stanu. Pod tkaninou z velbloudí srsti bylo příjemné teplo. Hliněná lampa matně ozařovala jeho rohož, džbán s vodou, umývadlo a dvě nebo tři další drobnosti, jediný komfort, který si dopřával. Jeho sluha už klečel a čelem se dotýkal země. „Co si můj pán bude přát?“

„Očekávám návštěvníka. Odejdi stejně opatrně, jako jsem já přišel. Až uzavřu vchod, dohlédni, ať mě nikdo neruší. A s

nikým o tom nemluví.“

„Setni mi hlavu, jestli promluvíš, pane,“ odpověděl otrok a vyplížil se ven. Nebozabad ho dobře vycvičil - byl mu naprosto oddán. Když odešel. Nebozabad vyhlédl ven a řekl: „Pojď,“ a ustoupil dovnitř stanu.

Postava vklouzla do stanu a posadila se na zem. Přestože tušil, co uvidí, nasucho polkl. Byla to opravdu žena. A jaká žena!

Uvědomil si nebezpečí, zamumlal kletbu a pospíšil zajistit vchod stanu. Pak teprve se obrátil k ní.

Seděla na patách, ruce složené v klíně, havraní vlasy jí spadaly přes ňadra. Mimoděk ho napadlo, že tohle nemůže být náhoda. Kromě špíny a pruhu zaschlé krve na levém předloktí byla úplně nahá. Zaschlý pot se leskl ve světle lampy.

Její tělo snad patřilo dávné bohyni. Štíhlý pas, oblé boky a pevná ňadra. Měla široce posazené lící kosti, pod klenutým obočím veliké gazelí oči, rovný nos a plná ústa nad něžnou bradou. Sýrie se v ní mísila s Římany z východu i západu, s Helény i s Peršany.

Zíral na ni. Vypadala jako dívka. Ne, jako mladá matka. Ani to nebylo přesné. Nevěděl, jakým slovem ji vystihnout. Ale znal ji.

„Ó Nebozabade, starý příteli, nemám jiné naděje, kromě tebe. Pomoz mi, jako má rodina kdysi pomohla tobě. Znal jsi nás celý život.“

Čtyřicet podivných let. Ta vzpomínka jim projela jako dýka. V duchu zabloudil o třicet let zpátky.

I Aliyat toužila po Barikaiově návratu a zároveň se ho bála. Toužila po jeho uklidňujícím objetí a sama jej chtěla utěšit svou láskou. Tak to bylo vždy, když ztratili některé dítě. Až dosud si však smrt vybírala mezi nejmenšími. Nejprve mu však musí říci, co se stalo.

Byl kdesi v Tadmoru, na schůzce s kupcem Taimarsu. Zprávy z fronty byly zlé. Římané šli od porážky k porážce a Peršané postupovali do Mezopotámie, kde se jen chabě bránily zbytky Syrských oddílů. Obchod s pobřežím chřádl, všichni vyčkávali na výsledek války. Vůdcové karavan, jako Barikai, přicházeli o práci. Většina z nich byla příliš opatrná, než aby se někam vydala. On byl však odvážnější a obcházel obchodníky, aby je přesvědčil, že by své zboží neměli nechávat tlít ve skladech.

Vybavila si jeho srdečný smích: „Všechny je převezu! Ceny v Tripolisu nebo Bejrútu teď budou nejvyšší! Štěstí přeje odvážným.“ Souhlasila s ním. Byla dcerou muže, který se živil stejným řemeslem a proto měla ke svému muži mnohem blíže, než většina žen. Byla stejně jeho obchodním partnerem, jako manželkou a matkou jeho dětí. Vždy z hradeb nedočkavě vyhlížela, kdy se jeho karavana objeví na obzoru.

Ale dnes... Otrokyně ji našla na zahradě a ohlásila: „Pán je zde.“ Aliyat se stáhlo hrdlo. Sebrala veškerou odvahu, kterou žena musí mít, ať již stojí u kolébky či u lože umírajícího a spěchala mu vstříc. Její sukně šustily v tichu plném očí. Všichni už to věděli.

Velká domácnost obývala rozlehlé stavení. Až donedávna se Barikaiovi, stejně jako předtím jeho otci, vedlo dobře.

Aliyat doufala, že nebude třeba prodat žádné otroky, na kterých dost lpěla. Prosazovala větší skromnost v provozu domácnosti... Ale k čemu to teď je?

V atriu se s příchodem večera začínalo šepit. Její pohled padl na Pannu stojící ve výklenku, jejíž modř a zlato se odrážely od vybiřených stěn. Na okamžik poklekla a modlila se, aby ta zpráva nebyla pravdivá. Soška na ni nepohnutě hleděla.

Barikai právě dával STOJ plášť jednomu ze sloužících. Oděv pod ním měl vyšívaný zlatem, aby dal najevo své bohatství a důvěryhodnost. Černé vlasy prokvétaly šedinami, na jeho tváři přibývalo vrásek, přesto však kráčel svižně.

„Kristus s tebou, má paní.“ pozdravil ji tak, jak to vždy dělával před služebnictvem. Vycítil, že něco není v pořádku.

Třemi rychlými kroky došel až k ní a uchopil ji za ramena. „Co se děje?“

Dvakrát těžce polkla, než se jí podařilo zašeptat: „Pojď se mnou.“ Sevřel rty do úzké čárky a mlčky ji následoval do zahrady.

Bylo to stinné místo obklopené zdmi domu, zde bylo možno zapomenout na okolní svět. Vzduch byl plný vůně jasmínu a ráží rostoucích kolem jezírka s lekníny. Nebe nad nimi tmavělo do královské modři a slunce zvolna mizelo za okrajem střechy. Zde mohli být sami.

Aliyat se otočila k Barikaiovi, ruce volně svěšené, zaťala obě pěsti a vyhrkla: „Manu je mrtev.“ Ani se nepohnul.

„Dnes ráno tu zprávu přinesl mladý Mogim,“ pokračovala. „Jemu a ještě několika se podařilo uprchnout. Jejich oddíl byl na hlídce jižně od Kaleppa, když je překvapila perská jízda. Mogim viděl, jak Manua zasáhl šíp do oka a nato spadl ze sedla pod kopyta koní.“

„Jižně od Kaleppa.“ zasípal Barikai. „Už tam. Brzy budou v Sýrii.“

Věděla, že je to jen slabý štít, který je schopen zvednout proti svému hoři. Cítila, jak rychle praská. „Manu. Náš prvorozený. Zemřel.“ Ruka, kterou se znovu a znovu křížoval se roztřásla. „Bože. slituj se nad ním. Nechť jej Kristus vezme ve své království. Nechť mu pomáhá svatý Georgios.“ Také bych se měla modlit, pomyslela si Aliyat, ale bez velkého překvapení si uvědomila, že zní veškerá zbožnost vyprchala.

„Řekla jsi to Agmat?“ zeptal se.

„Ano, samozřejmě. Myslím, že nejlepší bude nechat ji s dětmi nějaký čas o samotě.“ Manuova mladá žena žila ve strachu od chvíle, kdy byl povolán do války. Zpráva o jeho smrti ji zdrtila.

„Vyslala jsem posla k Hairanovi, ale je teď kvůli nějakému obchodu v Emese.“ pokračovala Aliyat. Mladší syn pracoval u obchodníka s vínem „Sestry truchlí doma.“ Jejich tři žijící dcery se poměrně dobře vdaly, nyní byla ráda, že se jim podařilo pro ně včas nashromáždit slušné věno.

„Když myslím na budoucnost, napadlo mě, že bych vzal Nebozabada za učně,“ zamumlal Barikai. „Viš, kdo je to. že?“

Syn vdovy Hafsy. Je mu teprve deset, ale je šikovný. Bude to také milosrdný skutek. Snad potom budou svatí laskavější k Manuově duši.“

Náhle ji pevně, bolestivě sevřel. „Proč jenom říkám takové nesmysly?!“ vykřikl. „Vždyť Manu je mrtev!“ Vymanila se z jeho sevření, položila jeho ruce na svá ramena a jemně ho objala. Tak stáli dlouho, zatímco stíny se dloužily a světla ubývalo. „Aliyat, Aliyat,“ šeptal jí pak roztřeseně do vlasů. „má lásko, má sílo. Jak je možné, že jsi tím, čím jsi? Mou ženou, matkou, babičkou a přitom stále skoro stejná jako ta dívka, se kterou jsem se kdysi oženil?“

2

Když Peršané dobili Tadmor, nejdříve ze všeho uvalili na obyvatele těžké daně. Přesto nebyli nejhoršími pány, ne horšími než Římané, myslela si v skrytu Aliyat. Vyznavači Zarathustry ponechávali svobodu víry a bránili vzájemným roztržkám mezi ortodoxními a nestoriánskými křesťany a mezi Židy. Mezitím to, že pevně ovládali dobytá území, napomohlo k obnovení obchodu, a to i s jejich vlastní zemí. Po fidvanácti letech se mezi lidmi rozneslo, že jejich výboje pokračují dobítím Jeruzaléma a nyní i Egypta. Aliyat uvažovala, jestli se vydají na Řím, ale podle toho, co o Itálii věděla se domnívala, že ta země, rozdělená mezi Lombardy, katolického papeže a částečně ovládaná zbytky římských posádek, není zajímavou kořistí.

Objevila se nová zpráva - císař Heraklios, korunovaný v Konstantinopoli, má být schopný a energický. Avšak má také dost starostí sám se sebou. Jen s obtížemi se mu podařilo ubránit hlavní město proti divokým Avarům.

V Tadmoru byly tyto zprávy přijímány jako smyšlené příběhy ze vzdálené země. Aliyat byla snad jediná žena, která jim naslouchala. Každý měl svůj vlastní život, kterým musel nějak proplouvat. I jí dny a roky často splývaly dohromady. Narození vnuka, smrt známého, to byly věci, jež čnuly ve vzpomínkách jako hory lemující cestu karavany.

Ale přesto se blížil zvrát.

Spolu se statnou služebnou spěchala na tržiště. Z domu vyšly brzy, aby měly čas na smlouvání a stulily se se zbožím vrátit, než polední žár zazené lidi pod střechy. Když se s ní Barikai loučil, stěží jej slyšela. Ten, který' byl ještě nedávno tak silný, byl sešlý věkem, zkracoval se mu dech a trápily ho prudké bolesti v hrudi. Lékaři ani knězi nebyli nic platní. Aliyat a Mára prošly klikatou uličkou od domu až na Kolonádu. Mezi dvěma oblouky, které ji ohraničovaly, se táhly dvě řady sloupů, jejichž hlavice se směle zdvihaly k nebi. Na římsce mezi nimi stály sochy významných občanů města a s odstupem staletí přísně shlížely na lidské hemžení. Pod nimi se tísnily obchůdky, kanceláře kupců, modlitebny, nevěstince a mezitím posedávali žáci se svými učiteli. Ve vzduchu se mísil kouř s pachem potu a hnoje, vůni parfémů, koření, olejů a ovoce. Nad klapáním sandálů, bušením kopyt, skřipěním kol a údery kladiv se nesly výkřiky a útržky hovorů v aramejštině, ale také v řečtině, perštině, arabštině, i v jazycích zemí mnohem vzdálenějších. Z chaosu pestrých oděvů a turbanů vyčnívaly praporce na dlouhých kopích.

Obchodníci vychvalovali své zboží. Prodávač koberců se usadil mezi svými balíky, jiný muž opodál vysoko zdvíhal kožený vak s nabízeným vínem. Z měditepcovi dílny se neslo zvonění kovu o kov a vůz tažený jedním volem a naložený datlemi z oázy se zvolna prodíral davem. Někde zachrochtal velbloud. Oddíl perských jezdců v blyštivých brněních a s pestrými chocholy se hnál za trubačem, který rozrážel dav. Na ctihodně vyhlížejícího muže, který se právě domlouval s nastrojenou kurtizánou, dopadlo vědro odpadků. Oba se jen mírně znechuceně rozhlédli a nedali se rušit. Černě oděný křesťanský kněz se čile křížoval, když míjel důstojného mága. Pastevci, kteří přihnali ovce z vyprahlých stepí, lačně hltali očima všechna lákadla. Do svých stanů se patrně vrátí bez jediné mince.

Tohle je její město, její lidé. přesto Aliyat cítila podivné odcizení.

„Paní! Paní!“

Zastavila se a rozhlédla se. Nebozabada si k ní bezohledněrazil cestu davem. Lidé, které při tom odstrčil, kleli a hrozili mu pěstmi. Ničeho si nevšímal. Když uviděla výraz jeho tváře, cítila, jak jí v prsou narůstá těžký balvan.

„Paní, doufám jsem, že tě dohoním.“ vyrazil ze sebe mladík. „Byl jsem zrovna s mistrem - tvým mužem - když dostal záchvat. Stále volal tvé jméno. Poslal jsem pro lékaře a já se vydal za tebou.“

„Veď mne.“ nařídila Aliyat.

Znovu stejně bezohledně odstrkoval chodce, dokud se nedostali k domu. „Počkej zde.“ řekla přede dveřmi do ložnice a sama vešla dovnitř.

Nemusela Nebozabada zraňovat tím, že ho nechala stát na chodbě. Ale v tu chvíli nepřemýšlela. Uvnitř již samozřejmě bylo několik vyděšených a bezmocných otroků. A také její jediný syn Hairan. Skláněl se nad lůžkem a svíral postavu, která na něm ležela. „Otče, slyšíš mě? Otče?“ prosil.

Barikai měl oči v sloup, bělmo se děsivě odráželo od promodralé pokožky. Z úst mu s chrčením vycházela pěna.

Nepravidelně a trhaně dýchal. Ve světle tlumeném korálkovými závěsy Aliyat viděla, že je nahý.

Hairan k ní vzhledl, slzy mu smáčely vous. „Bojím se, že umírá, matko,“ řekl.

„Já vím.“ Poklekla, odsunula mu ruce, lehce Barikaie objala a položila mu hlavu na hrud'. Slyšela, cítila, jak z něj odchází život.

Povstala, zatlačila mu oči a osušila jeho obličej. V tu chvíli vešel lékař. „Mohu se o něho postarat, má paní,“ navrhl.

Zavrtěla hlavou. „Ne, to udělám sama. Je to mé právo.“

„Ničeho se neobávej, matko,“ řekl Hairan ztěžka. „Postarám se o tebe, budeš mít klidné stáří v hojnosti...“ Slova mu uvázla na rtech. S vytřeštěnými očima, stejně jako lékař a otroci, hleděl na scénu před sebou. Barikai, vůdce karavan, který ani nedosáhl sedmdesátky vypadal o hodně starší - bílé vlasy, vyzáblý obličej, tenké kosti potažené seschlými svaly. Truchlící vdova se zdála být dívkou, která sotva dosáhla dvaceti let.

Hairanovi, obchodníku s vínem, se narodil vnuk a v jeho domě zavládla veliká radost. Hostina, na kterou on a otec sezvali příbuzné, se protáhla dlouho do noci. Aliyat brzy opustila ženskou část hostiny a odešla do zadní části domu, kde měla svůj pokoj. Nikdo jí to neměl za zlé. Vzhledem k věku, který jí byl přisuzován, jí léta musela být již značnou přítěží.

Nehledala odpočinek, jak se všichni domnívali. Jakmile byla sama, napřímila se a přestala šoupat nohama. Rychle a pružně vyšla ven zadními dveřmi. Volný černý oděv zakrývajíc její postavu vlál za ní. Hlavu měla jako vždy zahalenou, aby zakryla čern svých vlasů. Rodina i sloužící si dříve někdy všimli, jak mladě vyhlíží její tvář a ruce. Nyní se však již důsledně halila do širokého šálu.

Minula otroka, jdoucího po své práci, poznal ji a s mírnou úklonou pozdravil. O tom, co viděl, nebude mluvit. Byl již také starý a věděl, že staří lidé mívají své podivné libůstky.

Noční vzduch byl příjemně chladivý a svěží. Přestože zákuty uličky byly plné stínů, znala zde dokonale každý kámen a snadno došla ke Kolonádě. Odtud zamířila přímo na tržiště. Měsíc v úplňku ozařoval okolní střechy. Jasně světlo pohlcovalo třpyt okolních hvězd a její kroky se rozléhaly bílým sloupořadím. Většina lidí spala.

Trochu riskovala, ale nepříliš. Městské hlídky i za Peršanů dbaly na dodržování pořádku. Jednou se musela skrýt za sloup, když vojáci procházeli v její blízkosti. Hroty kopí se třpytily jako rtuť. Kdyby ji viděli, mohli trvat na tom, zeji odvedou domů. Případně ji mohli považovat za kurtizánu, což by vedlo k otázkám, na které neměla odpovědi.

„Proč se tu potuluješ po setmění?“ To byla otázka, na kterou neznala odpověď. Musela však vyjít ven. Jinak by snad začala ječet.

Nebylo to poprvé.

Na Ulici trhovců zabočila na jih. Po její pravici se tyčila nádherná stavba divadla, nalevo se v měsíčním světle jako duchové vynořovaly zdi a sloupové ohraničující tržiště. Slýchala, že jsou to jen zbytky stavby, kterou zoufalí obránci rozebrali na opevnění, když je Římané obklíčili při tažení proti Zenobii. Takové myšlenky vyhovovaly jejímu rozpoložení. Prošla otevřenou branou na volné prostranství.

Vzpomínka na davy tisíců se tu ve dne jen podtrhovala nynější opuštěností místa. Sochy dávno mrtvých vysokých činitelů města, vojevůdců, senátorů, dokonce i vůdců karavan stály kolem jako stráž u nekropole. Aliyat došla až doprostřed prostranství a zastavila se. Tlukot srdce a její dech byly jediné zvuky, které slyšela.

„Minám, Matko Boží, děkuji ti...“ Slova jí odumřela na rtech. Cítila, že kdyby modlitbu dokončila, musela by znít jako výsměch.

Proč jí chyběla radost a vděčnost? Syn jejího syna má syna. V něm Barikai žije dál. Kdyby mohla z noci vyvolat stín svého drahého, jistě by se usmíval.

Otřásla se. Nedokázala si jej vybavit. Znala slova, kterými by popsala rysy jeho tváře, ale obraz zůstával zastřený. Vše se propadalo do minulosti, její milovaní umírali, umírali a umírali a Bůh jí stále nedovolil je následovat.

Měla by Jej velebit za to, že je stále silná, zdravá a nedotčená věkem. Kolik chromých, zubožených, bezzubých, poloslepých a trápených bolestmi prosí o milosrdenství smrti? Zatímco ona... Ale co strach z počítám let kradmých pohledů, šuškaní a skrytých znamení proti zlému? Co Hairan, když stojíc před zrcadlem vidí své šedivé vlasy, vrásčitou tvář a přemýšlí o matce? Držela se stranou, jak to jen šlo, aby se příbuzným příliš nepřipomínala a chápala, že tato nedomluvená konspirace má také zabránit pomluvám mezi sousedy. Až se nakonec sama stala vyhnanecem, navždy osamělá.

Jak mohla být prababičkou, když její lůno bylo stále dychtivé? Byl to snad trest za nějaký' dávný hřích na který už zapomněla?

Měsíc stoupal po obloze a kolo hvězd se zvolna otáčelo. Něco z míru a klidu nebes do ní vstoupilo. Zvolna se vydala k domovu. Nevzdá se. Ještě ne.

Válka trvala celou generaci, ale Heraklios nakonec zvítězil. Hnal Peršany tak dlouho, dokud neprosili o mír. Po dvaadvaceti letech se Římané opět vrátili do Tadmoru.

Vzápětí po nich se ve městě objevil nový obyvatel - Zabdas, obchodník s kořením z Emesy. Emesa bylo poměrně velké město blíže u pobřeží, tedy i bohatší a s pevnější správou. Zabdasův rodinný podnik měl v Tadmoru filiálku. Po chaosu bitev a změně vládců potřebovala reorganizovat. Bylo třeba pevné ruky a bystrého oka k využití všech příležitostí, které se mohly naskytnout. Přijel a chopil se otěží. To také znamenalo nadělat si známosti a spojence mezi zdejšími lidmi. To, že před nedávným ovdověl, jej znevýhodňovalo, ale již se rozhlížel po nové ženě.

Nikdo o něm Aliyat neřekl, takže když poprvé navštívil Hairana, bylo to čistě obchodní. Vážnost domu, hosta i ona sama vyžadovaly, aby byla mezi ženami, které se hostu budou věnovat, dříve než muži usednou k jídlu. Ovlivněna jakousi nejasnou potřebou revolty, odložila pro tentokrát neformální babykovské šaty a oblékla si prostý, ale slušivý oděv. Všimla si, jaký zájem v něm vzbudila. Jejich oči se setkaly a už dále nemohla ovládat své rozechvění. Byl to menší muž kolem padesátky, ale vzpřímený a čilý. hezkého obličej a jen s několika šedivými vlasy. Poté, co si vyměnili formální zdvořilosti, odešla do svého pokoje.

Přestože často zjišťovala, jak je obtížné ze spleti vzpomínek vylovit tu jedinou, vypěstovala si cit pro některé situace, které se častěji opakovaly. Dobře chápala význam Hairanových pohledů, když si myslel, že se nedívá, slov, která pronášel, i těch, která si nechával pro sebe. Vnímala stále větší vzrušení, které zachvacovalo ženy, otrocky i odrostlejší děti. Lehký spánek jí nepřinášel úlevu, často vycházela do noci, klid, který - dříve nacházela v knihách, byl ten tam. Proto nebyla překvapena, když ji Hairan jednou požádal o soukromý rozhovor. Došlo k němu jednoho zimního večera, kdy už celá domácnost spala. Když zaťukala, otevřel a odvedl ji k vypoštářovanému křesílku. Sám se zkříženými nohama usedl naproti na koberec. Na stolku mezi nimi bylo víno, datle a zákusky. Plameny bronzových lamp vrhaly tlumené světlo na podlahovou fresku, hladily rudé, modré a hnědé odstíny koberců, záhyby jeho roucha i vrásky v jeho tváři. Byl již celý šedivý a značně ztloustl. Mžoural, když si prohlížel její štíhlou postavu, jejíž křivky zdůrazňoval zelený a zlatý brokát přiléhavého oděvu. Šátek na hlavě přidržoval zlatý kruh.

„Posluž si, matko,“ vyzval ji nakonec tichým hlasem.

„Děkuji.“ odpověděla a natáhla se pro pohár. Víno příjemně hladilo na jazyku. Piti i jídlo jí byly stále potěšením. Ani s věkem neztratily svou přitažlivost, přesto měla stále štíhlou, takřka dívčí postavu.

„Nemusíš mi děkovat,“ řekl a jeho pohled sklouzl stranou. „Je mou povinností zajistit, abys nestrádala.“

„Vždy jsi byl pozorný a poslušný syn.“

„Snažím se, jak nejlépe umím.“ Pak rychle pokračoval, aniž se na ni podíval: „Ale přesto, zdá se, nejsi s námi šťastná, že? Nejsem ještě natolik slepý a hluchý. Vůbec, nebo jen málokdy si stěžuješ, ale nemohu si nevšimnout.“

Nedala na sobě nic znát a trochu odměřeně řekla: „Pravda. Ale není to chyba tvá, ani nikoho jiného.“ Ubližovala mu a musela se přemáhat. „Myslím, že ty se cítíš jako mladík, uvězněný ve stárnoucím těle, kdežto já jsem stará žena. jejíž tělo zůstává mladé. Proč tomu tak je, ví jen Bůh.“

„Kolik... kolik je ti let? Sedmdesát? Ano, mnozí lidé nesou své roky lehce a dožívají se vysokého věku. I kdyby ses dožila ve zdraví sta let, nebylo by to nepochopitelné. I o tom jsem již slyšel. Snad ti je Bůh dopřeje.“ Neuniklo jí, že pomínil fakt, že kromě zubů, které nesly známky opotřebování, její tělo nijak nezestárlo.

Rozhodla se, že mu pomůže, aby řekl, co má na srdci. „Později pochopíš, jak trpím tím, že jsem zbytečná a na obtíž.“

„Tak nemluv!“ vyhrkl. Konečně zvedl oči. Po tvářích mu stékaly praménky potu. „Slyš. Vážený muž a obchodník Zabdas požádal o tvou ruku.“

To vím, řekla si v duchu a nahlas dodala: „Vím, o kom mluvíš.“ Ani slovo neřekla o dobře utajeném pátrání, které podnikla na vlastní pěst. „Avšak setkali jsme se pouze jednou.“

„Ptal se na tebe mezi lidmi a nejednou mluvil i se mnou a ... jak jsem řekl, je to úctyhodný muž, dobře zajištěný, s vyhlídkami do budoucnosti a vdovec, který potřebuje ženu. Ví, že jsi starší než on, ale to není na překážku. Jeho děti odrostly, má vnoučata; to, co potřebuje, je hospodyně. Věř mi, ujistil jsem se o tom.“

„Přeješ si to spojení. Hairane?“ zeptala se Aliyat tiše.

Upíjela víno, zatímco on si nervózně pohrával s pohárem, těkal očima sem a tam a koktal. „Nikdy bych tě, matko, nenutil. Napadlo mě... že by to mohlo být i v tvém zájmu. Nemohu popřít, že nabízí určitou obchodní... pomoc. Mé podnikání prožívá krušné dny.“

„Vím.“ Překvapeně na ni pohlédl. „Myslíš, že já jsem snad slepá a hluchá?“ řekla ostřejším tónem. „Tvému otci jsem, Hairane, pomáhala v práci tak, jak jsi mi to ty sám nikdy nedovolil.“

„Já... matko. Nechtěl jsem...“

Usmála se. „Ach, vždy ses snažil být laskavý. Nechejme to teď být a řekni mi víc o naší záležitosti.“

5

Svatba i následující hostina byly skromné a neokázalé. Nakonec se nevěsta odebrala do ženichovy ložnice, kde byla ponechána se služebnou.

Vybílená místnost byla nevelká a prostě zařízená, na stěnách viselo několik věnců. V rohu stála zastená a přes postel ležely dva noční úbory. To vše osvětloval tříramenný svícen.

Aliyat věděla, že se od ní očekává, že se převlékne do nočního oděvu určeného pro ni. Po krátkém zaváhání nechala otrockyni, aby jí pomohla. S Barikaiem se kdysi milovali nazí, v plném světle mnoha svící. Časy se mění, nebo snad lidé. Byla příliš dlouho odříznuta od hovorů mladých žen.

Když byla úplně nahá, řekla Zabdasova otrokyně s úžasem: „Má paní, jsi tak krásná.“

Aliyat spustila nice podél boků. Dotek paží na holém těle ji rozechvěl. Stěží se ubránila tomu, aby její prsty nezabloudily blíže ke klínu. Dnes v noci snad konečně okusí slast, po které touží již tolik let. Usmála se. „Děkuji ti.“

„Slyšela jsem, že jsi stará.“ zajíkla se dívka.

„To jsem,“ řekla Aliyat tak, aby otrokyni bylo jasné, že musí mlčet.

Měla pro sebe hodinu či dvě. Myšlenky jí nekontrolovaně vířily hlavou, občas se zachvěla. Běh jejích dní v synově domě byl velice dobře předvídatelný. A to na nich bylo hrozné.

Když Zabdas vešel, zprudka se posadila. Zavřel za sebou dveře a chvíli si ji prohlížel. Ve slavnostním oděvu vypadal elegantně. Její oděv byl ze silné látky a volného střihu, přesto se pod ním jasně rýsovala objemná ňadra. „Jsi mnohem krásnější, než jsem si myslel,“ řekl opatrně.

Sklopila oči. „Děkuji, můj pane,“ odpověděla se staženým hrdlem.

Přistoupil blíž. „Jsi uvážlivá žena, ozdobená moudrostí svých let,“ řekl. „Taková, jakou jsem hledal.“ Zastavil se před ikonou Svatého Eframa Syrského, jediným obrazem v pokoji a pomodlil se: „Dopřej nám spokojeného života pospolu.“ Vzal svou noční košili a odešel za paraván. Své šaty přehodil přes zástěnu pečlivě složené. Když byl hotov, sfoukl

jednu po druhé svíčky na svícnu a odměřeně ulehl.

Je to můj muž, vířilo hlavou Aliyat. Má svoboda. Musím být k němu dobrá.

Natáhla se k němu, její ústa hledala jeho. „Co je?“ podivil se Zabdas. „Uvolni se, neublížím ti.“

„Můžeš, chceš-li.“ Přitiskla se k němu. „Jak tě mohu potěšit?“

„No, no ... To je ... Lež klidně, má drahá. Pamatuji na svá léta.“

Podvolila se. S Barikaiem si občas hrávali na pána a otroka nebo na kurtizánu a zákazníka. Cítila, že se Zabdas vztyčil na loket. Jeho ruka sklouzla po její noční košili. Vytáhla si ji výš a roztáhla stehna. Celou vahou se mezi ně položil. Barikai to tak nikdy nedělal, ale Zabdas byl mnohem lehčí. Vedla ho. Začal jí přes oděv vášnivě hladit řadra.

Zdálo se, že si ani nevšiml, jak jej obemkla rukama i nohama. Zakrátko bylo po všem.

Otočil se na záda a bez pohybu ležel, dokud se jeho dech nezklidnil. Vnímala jej jen jako jeden z hlubokých nočních stínů. „Byla jsi tak vlhká. Máš tělo i tvář mladé ženy,“ řekl nakonec zmateně.

„To pro tebe“ zašeptala.

I přes pokrývky cítila, jak je napjatý. „Kolik je ti doopravdy let?“ Hairan se tedy neodvážil říci to na rovinu. Ale Zabdas se odvážil zeptat.

Dobře věděla, že je jí jednaosmdesát. „Nikdy jsem je nepočítala,“ použila osvědčenou odpověď. „Ale není vtom žádný podvod, můj pane. Jsem vskutku Hairanovou matkou. Narodil se, když jsem byla velmi mladá. A jak můžeš vidět, svá léta nesu mnohem snáze, než většina ostatních.“

„Je to zázrak,“ zašeptal.

„Jen neobvyklé. Požehnání. Nejsem toho hodná, ale je něco, co bys měl vědět. Mé měsíčky ještě neskončily - mohu mít tvé dítě. Zabdasi.“

„To je...“ hledal vhodné slovo. „Nečekané.“

„Poděkujme Bohu.“

„Ano. Uděláme to. Nyní však spěme. Ráno mě čeká mnoho práce.“

6

Za Zabdasem přišel vůdce karavan Nebozabad. Bylo třeba prodiskutovat plánovanou cestu do Damašku. Tak dlouhá výprava nebyla v těchto časech snadnou záležitostí. Přicházely zlověstné zprávy o arabském útoku na Persii a ohrožení Nového Říma.

Obchodník přijal hosta zdvořile, jak to vždy činil v podobných případech a nabídl mu občerstvení. Aliyat trvala na tom, že je bude obsluhovat sama. Když seděli nad zákusky. Zabdas se omluvil a na chvíli se vzdálil. Občas trpěl bolestmi konečnicku. Nebozabad čekal o samotě.

Byl to jeden z nejlépe zařízených pokojů v domě, s vyšívanými rudými drapériemi, čtyřmi sedniramennými svícny ze zlaceného bronzu, čajovým stolem s vyřezávanými květinovými ornamenty vykládaným perletí, na kterém stálo nádobí ze stříbra a nejlepšího skla. Byl teplý podvečer a dým z kadidelnice činil vzduch uvnitř poněkud těžkým.

Nebozabad vzhledl, když dovnitř vešla Aliyat s mísou ovoce. Zůstala stát naproti němu, černý oděv zahaloval vše kromě paží a rozvázných, ořechově hnědých očí. „Posaď se, má paní,“ vybídl ji.

Zavrtěla hlavou. „To se nesluší,“ téměř neslyšitelně zašeptala.

„Pak já budu stát,“ řekl a zvedl se ze stoličky. „Uplynulo mnoho času od chvíle, kdy jsem tě naposledy viděl. Jak se máš?“

„Dobře.“ Hlas jí trochu přeskočil. „A jak se vede tobě? A Hairanovi a ostatním? Slyším o nich tak málo.“

„Přilíš se o nikoho nezajímáš, že, má paní?“

„Můj manžel si myslí že... že by to bylo nevhodné... v mém věku. Ale jak žijí. Nebozabade? Řekni, prosím!“

„Dobře,“ zopakoval její odpověď. „Hairanovi se narodilo další vnouče, děvčátko. A pokud jde o mně, mám dva žijící syny a dcerku, díky Bohu. A obchody...“ Pokrčil rameny. „Proto jsem tady.“

„Opravdu jsou Arabové takovým nebezpečím?“

„Bojím se, že ano.“ Odmlčel se a prohrábl si vous. „V době, kdy jsi byla s mistrem Barikaiem, necht' je šťasten v Nebi, jsi věděla o všem, co se dělo. Měla jsi velký vliv.“

Stiskla rty. „Zabdas smýšlí jinak.“

„Chce asi předejít kletbám, proto sem nikdy nepozval Hairana, ani nikoho z tvých příbuzných... Odpusť.“ Viděl, jak jí cuklo ve tváři. „Nic mi do toho není. To jen proto, že jsi byla paní mého mistra, když jsem byl ještě malý chlapec a vždy jsi ke mně byla laskavá a...“ odmlčel se a nevěděl, jak pokračovat.

„Je od tebe milé, že máš starost.“ Trhla hlavou, která jí mimoděk poklesla. „Ale mám méně si na co stěžovat než většina ostatních lidí.“

„Slyšel jsem, že tvé dítě zemřelo, je mi to líto.“

„Minulý rok.“ řekla s povzdechem „Ale rány se zahojí.“

Zkusíme to znovu.“

„Tobě ještě?... Ne. opět mluvím nevhodně. Měl jsem příliš mnoho vína. Promiň. Když vidím, jak jsi stále krásná, myslel jsem...“

Zarděla se. „Můj manžel ještě není tak starý.“ „Přesto... Ne. Aliyat, má paní, kdybys kdykoli potřebovala mé pomoci...“

Zabdas se vrátil a Aliyat položila mísu. popřála dobré noci a vzdálila se.

Zatímco Římané a Peršané se navzájem vyčerpávali, ve vzdálené Mekce se narodil Muhammad ibn Abdallah, měl vizi. hlásal nové náboženství, uprchl do Jasribu a poté. co přemohl své nepřátele přejmenoval své útočiště na Medina Rasul Alláh (město božího posla) a zemřel jako vládce Arábie. Jeho nástupce, kalif Abu Bekr potlačil povstání a pokračoval ve svaté válce, která sjednotila národy a rozšířila Islám v mnoha zemích.

Šest let poté. co Tadmor znovu dobyly oddíly císaře Heraklia, jej dobyl kalif Omar. V dalším roce dobyl Jeruzalém a rok nato navštívil svaté město, když vítězně táhl podrobenou Sýrii a vlajky Islámu vlály v srdci Persie.

Jeden den strávil v Tadmoru a Aliyat ze střechy viděla nádherné koně a bohatě strojené velbloudy, slunce odrážející se na přilbách, kopích a štítech jezdců, nad kterými se nesl hluboký zpěv. Ulice se dmuly a celá oáza kypěla přivalem dobyvatelů. Přesto si všimla, že většina z nich je velice chudě oděna. Tak vypadala i jejich zdejší vojenská posádka, dokonce i důstojníci žili velmi prostě a všichni se pětkrát klaněli Alláhovi, když je k tomu vyzval hlas muezzina.

Ani oni nebyli špatnými vládci. Daně. které vyhlásili byly celkem únosné. Několik kostelů přeměnili na mešity, ale jinak žili s křesťany i Židy v míru. který byl přísně dodržován. Kádi. jejich nejvyšší soudce, rozsuzoval pře pod obloukem na východní straně Kolonády vedle tržiště, a dokonce i ten nejnižší mohl se svou stížností přijít přímo za ním. Obchod nebyl jejich prudkým vpádem příliš poznamenán, proto se rychle vzpamatovával.

Aliyat nebyla příliš překvapena, když jí jednou Zabdas oznámil tónem, který znamenal, že pokud nebude souhlasit, zavře ji do jejího pokoje: „Učinil jsem významné rozhodnutí. Tento dům přijme Islám.“

Přesto chvíli nehybně stála, tichá jako stíny, které skromná lampa hořící v jejich ložnici nedokázala rozehnat. Pak mu pohlédla do očí a zvolna se zeptala: „To je jistě velice významná věc. Přinutili tě?“

Zavrtěl hlavou. „Ne. ne. To nedělají. Snad jen nějaké rolníky, jak jsem slyšel.“ Tváří mu přelétl obvyklý mírný úsměv.

„Byli by raději, kdyby většina znáš zůstala křesťany, protože můžeme vlastnit půdu, což věřící nesmí a zní platit poplatky, včetně všech ostatních daní. Mé rozhovory s i mám byly obtížné, ale když se upřímně přihlásíme k víře, jistě nebude proti.“

„Získáš tím mnoho výhod.“ Zrudl. „Chceš mě snad nařknout z pokrytectví?“ „Ne, ne, to zajisté nikoli, můj pane.“

„Rozumím,“ řekl Zabdas smířlivým tónem. „Pro tebe, která jsi byla vychována k pokoře před Kristem, to musí být šok.

Avšak pomysli. Prorok nikdy nepopíral. že Kristus byl též prorokem. Nebyl prostě jenom tím posledním, kterému Bulí zjevil celou pravdu. Islám navrhuje uctívám nesčetných svatých, kteří se tak staví mezi člověka a jeho Boha. Navrhuje zbytečná a hloupá omezení a příkazy. Musíme jen uznat, že je jen jediný bulí a Muhammad je Jeho Prorok. Musíme vést spravedlivý život.“ Vztýčil ukazovák. „Uvažuj. Dokázali by Arabové to. co dokázali a co ještě dokáží. kdyby jejich věci nebylo požehnáno, kdyby nevěřili, že je to pravda? A já nás s tou pravdou spojím, Aliyat.“ Díval se na ni z takové blízkosti, až šilhal. „Přijmeš tu pravdu, že? Nemusím tě nutit?“

Trochu vyzývavě prohodila. „Slyšela jsem. že muži, kteří přijmou Islám, musí podstoupit totéž, co židovští chlapci.“

„To mi neubliží.“ odsekl, ale rychle se ovládl. „Neočekávám, že by žena mohla rozumět tak závažným věcem. Prostě mi věř.“

Polkla a přinutila se ke klidu. „Věřím, můj pane, věřím.“ Snad by ho přiměla, aby počali třetí dítě. jež by možná přežilo a dalo jejímu životu nový smysl. Málokdy ji bral do svého lože, většinou jen tehdy, když se mu také podařilo probudit touhu po dítěti. Bylo to, jako by se jí stále více a více vzdaloval.

Pokud jde o změnu víry, vadilo jí to méně než předpokládal. V čem jí svatí pomohli během těch nekonečných let?

Nemohla ovšem tušit, co pro ni bude ta změna znamenat. Islám vtrhl do Sýrie příliš náhle. Zabdas jej dobře prostudoval, než učinil své rozhodnutí.

Ženy věřících musely žít podle starých arabských obyčejů. Na veřejnosti musely oblékat jašmak, který nalil vše, kromě očí. I v soukromí, v přítomnosti jakéhokoli muže kromě manžela, bratra, otce nebo syna, musely být zahaleny. Jakýkoliv projev necudnosti byl trestán smrtí.

Mužská a ženská část domu byly jakoby odděleny neviditelnou zdí, od jejichž dveří měl klíče pouze pán domu. Míra podřízenosti ženy mužovi nebyla určena zákonem, jak tomu bylo u křesťanů nebo židů, ale po dobu trvání manželství byla absolutní. Muž mohl neposlušnou manželku zmrzačit nebo i zabít. Kromě takových věcí, jako bylo nakupování na tržišti neměla spojení s vnějším světem. On, a děti, které mu zplodila, byli celým jejím vesmírem Pro ni neexistoval žádný kostel, a pokud mohla doufat v nějaký Ráj, nebyl to ten jeho.

Zabdas jí tato pravidla postupně objasňoval. Aliyat si nebyla jista, že by muslimské právo bylo tak jednostranné. Byla si jista, že ve většině rodin se nedodržuje tak přísně. Avšak zde byla fakticky vězněm.

Byla jí též odepřena útěcha vína. Snad se to zlepší, doufala, když pominul první nával vzteku. K vínu se před tím uchýlovala častěji. než bylo moudré.

Jak plynuly měsíce, cítila se kupodivu méně osamělá než dříve. Když byly ženy z celé domácnosti nuceny žít pohromadě - nejen ona a otrokyně, ale také ženy a dcery dvou Zabdasových synů, kteří se k němu v Tadmoru nastěhovali - zprvu se divoce hašteřily, ale později se k sobě začaly chovat důvěrně. Její postavení v domě a to, že nestárla, ji vydělovalo. Nyní to však ty, které s ní sdílely beznaděj, byly schopné přehlédnout a svěřovaly se jí se

svými problémy a ona se podle svých možností snažila jim pomoci.

A postupně zjišťovala, že její izolace není absolutní. Určitým způsobem splynula s městem více, než se jí to kdy podařilo od Barikaiovy smrti. Byla sice uvězněna, ale méně významné ženy domácnosti musely vyřizovat různé pochůzky, na kterých potkávaly příbuzné a známé, se kterými si vyměňovaly novinky. Před nimi si nikdo nedával pozor na jazyk a často se zapomínalo, že také mají bystré oči, dobré uši a hloubavou mysl. Tak, jako chvění sítě upozorní pavouka sedícího v jejím středu, že se chýtila moucha, tak si Aliyat skládala útržky informací.

Nebyla při tom, když Zabdas krátce po jejich konverzi vyhledal kádiho, ale podle událostí, které následovaly, mohla rozhovor zrekonstruovat tak, jako by jim stála za zády.

Kádi běžně naslouchal prosebníkům pod otevřeným nebem. Přijít mohl kdokoli. I ona, pokud by měla nějakou podloženou stížnost. Uvažovala o tom, ale dospěla k názoru, že nemá. Zabdas nebyl hrubý, choval se k ní dobře. A že ji nebral do svého lože? Co by žena, která začíná devadesátý rok svého života, přestože mu nedávno porodila dítě, mohla chtít? Už ta myšlenka samotná byla obscénní.

Zabdas zažádal o soukromé slyšení a kádi k němu svolil. Seděli v domě soudce Mikal ibn Dirdara a během rozhovoru popijeli vychlazený mošt z granátových jablek. Přítomnost eunucha jej neznervózňovala. Venku by to bylo horší, tam byli lidé, které znal a ti zase znali další lidi.

„Ano, pochopitelně se se svou ženou můžeš rozvést,“ řekl Mikal. „To není těžké. Avšak podle práva jí náleží veškerý majetek, který do svazku přinesla. A myslím, že to není zanedbatelný majetek. V každém případě by ses musel postarat, aby nezůstala bez prostředků a bez ochrany.“ Spojil prsty obou rukou do stříšky a dodal: „A nadto, chceš si znepřátelit její příbuzné?“

„Hairan dnes již nic neznamená,“ odsekl Zabdas. „Jeho obchody jdou od desíti k pěti. A ostatní děti z prvního manželství ji již sotva znají. Ale hm, požadavky, jež jsi mi nastínil, by celou věc mohly učinit poněkud složitější.“ Mikal se k němu blíže naklonil. „Proč se chceš zbavit té ženy? Čím se provinila?“

„Je pyšná, hádává, náladová... Ne.“ Nevyržel jeho pohled. „Nemohu říci na svou čest, že by byla neposlušná.“

„Cožpak ti neporadila dítě?“

„Děvče. Dvě předchozí brzy zemřely. Ale je drobná a často churaví“

„To je ovšem chabý důvod. Staré semeno dává nejistou úrodu.“

Zabdas dělал, že nerozumí. „Staré, ano. Ale při Prorokovi, pane, bude jí téměř sto let!“

Kádi sešpulil rty. „A přesto říkáš, že je stále zdravá a plodná?“

Zabdas se nahnul dopředu. Jeho počínající pleš se leskla se světle, které sem dopadalo zamřížovaným oknem. Ohryzek mu poskakoval, když vysokým hlasem pištěl: „To není normální. Nedávno ztratila jeden nebo dva zuby. Myslel jsem si konečně, konečně! Ale zase jí narostly, jako by byla šestileté děcko! Musí to být čarodějnice, ďábel! To je moje stížnost! Chci vyšetřování a jistotu, že ji mohu vyhnat a neobávat se její pomsty. Pomůžeš mi?“

Mikal pozdvihl ruku. „Zadrž, zadrž.“ řekl pokojně. „Uklidni se. Vpravdě je to zázrak. Není nemožného, pro Alláha Všemocného. Nechovala se ani bezbožně, ani hříšně, není-liž pravda? Možná jsi udělal dobře, že jsi ji držel v ústraní, když i ty, její manžel jsi měl takový strach. Kdyby se to rozneslo a rozšířila se panika, mohla by skončit na ulici. Toho se vyvaruj.“ Pak dodal. „Dávni patriarchové pobývali na zemi téměř tisíc let. Pokud se Alláhovi Slitovnému zlíbí nechat - Aliyat, tak se jmenuje? - žít bez stárnutí do sta let. kdo jsme my, abychom mohli soudit Jeho vůli. či odhalit Jeho záměry?“

Zabdas hleděl do země a skřípal všemi zuby, které mu ještě zbývaly. „Přesto ale.“ mumlal.

„Má rada zní: Ponechej ji u sebe do té doby, než se vyjeví nějaké zlo. Je to jak spravedlivé pro ni. tak to bude známka tvé moudrosti.“

Podle zákona ti nařizují neubližovat, pokud neublíží ona, a nečinit žádných nepodložených obvinění.“ Mikal upil ze svého poháru a usmál se. „Pokud ti souloží se starou ženou připadá neslušná, máš jinou volbu. Uvažoval jsi někdy o dalším manželce? Můžeš mít čtyři, kromě dalších konkubín.“

Zabdas se v pokročilejším věku již tolik nepoddával svému hněvu či strachu. Chvilí tiše seděl a díval se do rohu místnosti. Pak zašeptal: „Děkuji ti, pane, za projev tvé moudrosti.“

9

Nadešel den, kdy Aliyat pozval do své kanceláře. Byla to stísněná poloprázdná místnost s oknem vedoucím do vnitřního dvora, avšak tak vysoko položeným, že jím nebyly vidět květiny ani jezírko venku. V jedné ze stěn byl výklenek, kde dřive stávaly sošky svatých. On sám seděl za stolem plným dopisů, účtů a psacích potřeb, který stál na stupínku u zdi naproti dveřím.

Když vešla, odložil praskající list papýru a ukázal na zem. Poklekla na holou dlažbu a posadila se na paty. Ticho se prodlužovalo.

„Nuže?“ vyštěkl.

„Co si můj pán přeje?“ zeptala se se sklopenýma očima.

„Co můžeš říci na svou obhajobu?“

„Proti čemu se má bránit tvá služebnice?“

„Nesnaž se mě klamat!“ vykřikl. „Už mám dost tvé opovázlivosti. Teď jsi dokonce udeřila mou ženu do obličeje. To je příliš!“

Aliyat vzhledla a pevně se mu zadívala do očí. „Čekala jsem, že si Furja přijde postěžovat“ řekla klidně. „S čím přišla? Nech ji přivést, ať slyším, co řekne.“

Udeřil pěstí do stolu. „Učiním tomu přítrž! Já jsem tu pánem! A protože jsem laskavý, dávám ti možnost vysvětlit, proč bych tě neměl dát zmrskat.“

Zadržela dech. To se dalo předpokládat. Měla několik hodin na to aby ho ovlivnila. „Můj pán by měl vědět, že já a jeho nová manželka se často dostáváme do sporů.“ Hloupá nehezká a podezírává bytost, která se snažila jakýmkoli způsobem vetřít se do mužovy přízně a získat výsadní postavení v harému. „Bohužel, tak tomu je.“ To zavánělo nepoctivostí, ale bylo třeba to říci. „Dnes mě urazila tak, že jsem to nemohla přehlédnout. Jednou jsem ji udeřila dlaní přes tvář. Začala kňučet a běžela za tebou, který máš jistě důležitější věci na práci.“

„Již často si mi stěžovala. Snažíš se mít nad ní vrch od té doby, co přišla do mého domu.“

„Nikdy jsem nežádala víc než úctu, která mi náleží jako tvé nejstarší ženě, můj pane.“ Nebudu otrokem, pse ani věcí.

„Co to bylo za urážku?“ zeptal se Zabdas.

„Bylo to sprosté. Musím tím znečistit svá ústa?“

„Hmm, objasni to.“

„Ječela na mně, že udržuji svou postavu a sílu způsobu, o nichž se ve slušné společnosti nemluví.“

„Hm. Jsi si jistá? Ženská paměť je jako přelétavý motýl.“

„Předpokládám, že pokud bys ji nechal přivést, vše popře. Nebyla by to její první lež.“

„Slovo proti slovu.“ vydechl hlasitě Zabdas. „Čemu má pak muž věřit? Kdy konečně dojde klidu a nebude muset řešit takové věci. Ženy.“

„Myslím, že i muži s věkem začínají více tlachat,“ řekla Aliyat, protože cítila, že nemá celkem co ztratit.

„Jestliže tě propustím bez trestu, pak jen z ohledu na tvůj věk.“

„A co tvůj věk, můj pane?“ zavrčela.

Zbledl a na bílé pokoze jasně vystoupily hnědé skvrny. „Furja mě nikdy nenašla připraveného!“

Ani jednu noc v měsíci, pomyslela si Aliyat Náhle si s trochou lítosti uvědomila: Myslí si, že ho obavy ze mne zbavují potence. Tak to bude.

Začínali se dostávat na nebezpečnou půdu - a Aliyat se stáhla. „Prosím svého pána za odpuštění. Není pochyb, že ani já, jeho věrná služebnice, nejsem bez chyby. Doufala jsem jen, že objasním, jaké malichernosti hýbou harémem. Pokud se Furja bude ke mně chovat uctivě, budu jí oplácet stejným“

Zabdas si mnul bradu a díval se kamsi za ni. Na okamžik si se zděšením pomyslela, že toto je okamžik, na který čekal.

Pak se na ni zadíval a řekl důrazně: „Život za tvého mládí byl jiný a staří lidé se těžko přizpůsobují. A stejně síla, kterou v sobě stále máš, ti nedovoluje rezignovat. Mám pravdu?“

Těžce polkla. „Můj pán mluví pravdu.“ odpověděla, ohromená tím, jak se dokázal vcítit.

„Také jsem slyšel, že svému prvnímu manželovi jsi byla velmi nápomocna v jeho obchodech,“ pokračoval. Zmohla se jen na přikývnutí.

„Nuže, mnoho jsem o tobě přemýšlel. Aliyat,“ řekl rychleji. „Mám povinnost před Bohem, postarat se nejen o hmotnou, ale i duchovní stránku tvého života. Pokud nemáš čím vyplnit svůj čas, a tvá dcera jej již tolik nevyžaduje, snad bychom našli ještě něco jiného.“

Srdce se jí prudce rozbušilo, v uších slyšela svůj tep.

Opět se zadíval kamsi za ni. „To, co mám na mysli je neobvyklé, ne snad proti zákonu, ale mohlo by to vyvolat různé klevěty. Chci pro tebe to riziko podstoupit za předpokladu, že budeš hrát svou roli a zachováš naprostou mlčenlivost.“

„Co-cokoli si můj pán přeje!“

„Bude to začátek, zkouška. Jestliže se osvědčíš, kdo ví, co bude následovat? Slyš.“ Vztyčil ukazovák. „Jeden mladík, můj vzdálený příbuzný z Emesy, by se rád stal obchodníkem. Jeho otec by mi byl zavázán, kdybych ho sem pozval a vzal do učení. Zvažoval jsem, že bych neměl čas učit jej všechny složitosti, pravidla a zvyklosti, které jsou zvláštní pro Tadmor. stejně jako obecné dovednosti, zvláště, když dojde na dodávky zboží či vyjednávání s vůdci karavan. Mohl bych snad k němu přidělit některého ze svých mužů, ale stěží mohu kteréhokoli postrádat. Myslím, že nyní mi rozumíš. A samozřejmě je nutná naprostá mlčenlivost.“

Aliyat sklonila hlavu. „Věř mi, můj pane!“

10

Bonnur byl vysoký, široký v ramenech a štíhlý v pase. Jeho vous byl zatím jen jemným chmýřím, ale v pažích měl již mužnou sílu. Pohyboval se s lehkostí gazely, a i jeho oči připomínaly oči těchto nádherných zvířat. Přestože to byl křesťan, Zabdas ho přijal srdečně a ubytoval jej spolu s ostatními mladíky, kteří zde sloužili nebo se učili.

Zabdas před rokem zakoupil menší dům stojící v blízkosti, nechal jej opravit a přístavkem spojit s hlavní budovou. Tak získal další kanceláře, skladiště a ubytování pro stále početnější personál; jeho obchodu se dařilo. Později nařídil práce zastavit, chtěl nějaký čas vyčkat jaký vliv na obchod s Indií bude mít podrobování Persie. Domek tedy zůstal nezařízený, neobydlený a plný prachu.

Proto, když ji tam zavedl, byla Aliyat překvapena, že patrová místnost v zadní části domku je zařízena. Podlahu kryl nevýrazný, ale silný vlněný koberec, podél oken visely závěsy. Vedle stolku s karafou na vodu, pohárky, papyrem, inkoustem a pery stály dvě sedačky. A Bonnur. Přestože jej Aliyat již znala, srdce se jí prudce rozbušilo.

Hluboce se poklonila. „To není třeba,“ řekl Zabdas s neobvyklou srdečností. „Toto jednání není přísně podle zvyklostí, můžeme se tedy chovat neformálně.“

Zabdas začal zvolna procházet po pokoji a pokračoval: „Aby ti má žena, Bonnure, mohla vše v klidu zodpovědět a ty

mohl bez ostychu a uvážlivě klást otázky, potřebujete klid a soukromí. Nejsem takový suchar, za jakého mě lidé považují. Vím, že obchodní zvyklosti zavedené ve městě, jejich zvláštnosti a jemné odstíny nelze studovat jako účetní knihy, či gramatiku. Pokud byste byli všem na očích, zájem zvědavců a dotěrů by vám svazoval jazyk i mysl. Splnění vašeho úkolu by pak bylo zdoluhavé, obtížné, ne-li nemožné. A jsem si také jist, že by se na mě lidé dívali s nedůvěrou, kdyby něco takového vešlo ve veřejnou známost. Mnozí by si snad mysleli, že začínám senilnět. A to by mohlo velmi poškodit obchod.

Proto tento úkryt. Pokud nebude potřeba tvé práce jinde, Bonnure. pošlu ti vzkaz a ty přijdeš sem, vchodem z vedlejší uličky. Poté dám signál tobě. Aliyat. Setkáte se přesně zde. Později se už budete scházet sami. Také využiji toho, že jsi se rozhodla mi pomoci a dám ti k nahlédnutí některé dopisy a smlouvy, abys mi mohla doporučit nějaká rozhodnutí.

Toto nebudeme před nikým tajit. A jindy, bez vědomí ostatních, se budeš setkávat s Bonnurem“

„Ale pane!“ Chlapec střídavě radí a bledl. „Jen paní a já. nikdo jiný? Jistě tu bude alespoň služebná, eunuch nebo...“

Zabdas zavrtěl hlavou. „Tvá námitka svědčí o tvé cti. Avšak kdokoli by byl přítomen, narušil by můj úmysl dát ti možnost poučit se o zvyklostech v Tadmoru bez případných nárazek či výsměchu.“ Podíval se z jednoho na druhého.

„Nikdy bych nepochyboval, že mohu věřit svému příbuznému a své první ženě.“ A s náznakem úsměvu dodal: „Konec konců, dosáhla již vyššího věku, než o jakém většina lidí může snít.“

„Co říkáš?“ vykřikl udiveně Bonnure. „Žertuješ, pane. Ten šál ani oděv nemohou zakrýt...“

„Je to pravda.“ řekl Zabdas s lehkým zasyknutím. „Sama ti to jistě, vedle dalších, méně zajímavých věcí. řekne.“

11

Slunce se zvolna klonilo k západu. „Tak.“ řekla, „pro dnešek skončíme, mám ještě povinnosti.“

„I já. A musím také uvažovat o tom, co jsem se dnes od tebe dozvěděl,“ protáhl Bonnure.

Oba se zvedli ze stoliček, na kterých proti sobě seděli. Náhle zčervenel a sklopil oči. „Má paní je nesmírně moudrá.“

Bylo to jako pohlazení. „Ne, ne,“ protestovala. „Během dlouhého života se i hlupák mnohému přiučí.“

Překonal ostych a odvážil se jí pohlédnout do očí. „Je těžké uvěřit, že jsi... že jsi stará.“

„Nesu svá léta dobře.“ Kolikrát už mechanicky řekla přesně tutéž větu?

„Co všechno jsi musela vidět...“ Pak náhle vyhrkl: „A ta změna víry! Musela ses zřít Krista!“

„Nelituji toho.“

„Opravdu? Kdyby jenom pro tvoji svobodu, kterou jsi ztratila. Pro svobodu tvých přátel, tu obyčejnou svobodu moci na tebe pohlédnout.“

Na okamžik jej chtěla umlčet, protože od ostatních prostor je odděloval jen závěs ve dveřích. Uvědomila si však, že v opuštěných chodbách a pokojích, které je oddělovaly od obydlené části, se jeho tichý hlas změnil v nesrozumitelné šeptání.

„Koho by zajímala stará baba,“ odrazila jej lehkým tónem.

„Víš, že taková nejsi! Že se hališ šálem ti nepomůže. Všiml jsem si, když ses zapomněla hrbít a šmájdát.“

„Zdá se, že jsi si mě dobře prohlédl.“ Zmocňovala se ji závrať.

„Nemohl jsem si pomoci.“ přiznal zkroušeně. „Jsi příliš zvědavý.“ A jako by jiná bytost ovládala její jazyk i ruce: „Bude lepší to udělat hned. Pohled.“ Odhrnula jašmak a Bonnure zalapal po dechu. Znovu se zahalila. „Jsi spokojen? Pomlč o tom, nebo bude konec našim setkáním. Mému pánovi by se to nelíbilo,“ řekla a odešla.

Její dcera ji potkala v harému. „Mami, kde jsi byla? Gutne mi nechtěla půjčit figurku lva.“

Aliyat se snažila být trpělivá. Měla by ji milovat, ale Thirya byla ufnukaná, často nemocná a velmi se podobala svému otci.

12

Jednotvárnost každodenního života občas narušilo, když Zabdas dal Aliyat nějaké písemnosti aby je prostudovala a dala mu nějaká doporučení. V odděleném pokoji se snažila číst. co jí předložil, ale význam slov jí unikl mezi prsty.

Dvakrát se tam setkala s Bonnurem. Při druhém setkání odložila šál a oblékla si plášť z lehké látky. „Začíná se oteplovat,“ řekla, „a já jsem jen stará babička, vlastně prababička.“ Trochu se sblížili a taková slova mezi nimi již nevyvolávala rozpaky.

Tak zvolna plynulo nepočítané dnů. Co záleželo na jejich množství? Jeden byl jako druhý, kromě hašteření a drobných mrzutostí, a v noci, pochopitelně, snů. Pokud jí je naordinoval sám Satan, dlužila mu poděkování.

Jednou ji Zabdas zavolal do své kanceláře. „Tvé rady nebyly k ničemu.“ řekl rozmrzele. „Ze bys konečně začínala senilnět?“

Potlačila vztek a řekla: „Odpusť, můj pane. že jsem ti v poslední době nebyla nápomocna. Pokusím se to napravit.“

„K čemu tě mám? Nejsi už k ničemu. Zato Furja. Ta zahřívá mé lože a vbrzku jistě otěhotní.“ Mávnutím ruky ji Zabdas propustil a ještě dodal: „Dobře. jdi. Jdi a počkej na Bonnura. pošlu ho za tebou. Snad ho konečně přiměješ, aby přestal snít, jak si poslední dobou navykl. Při všech svatých ... při vousu Prorokově, lituji všech slibů, které jsem vám dal!“

Aliyat se zaťatými pěstmi zvolna kráčela prázdným domem. Když došla do pokoje, kde se scházela s Bonnurem, začala přecházet sem a tam. Cítila se jako v kleci. Po chvíli se zastavila u okna a pozorovala svět za mřížemi. Odtud mohla přes zdi vidět starobylý Baalův chrám. Prudké slunce jakoby ještě více vybělilo jeho vápencové bloky. Bronzové

hlavice sloupů u brány se leskly, a reliéfy na žebrovi klenby se chvěly v rozpáleném vzduchu. Chrám byl dlouho prázdný a nevyužitý, stejně, jako ona sama. Nyní se měl začít představovat. Doneslo se k ní, že Arabové z něj zamýšlí vybudovat pevnost.

Ale byli ti staří bohové opravdu mrtví? Baal, bůh bouře, Jaribol, bůh slunce, Aglibol, bohyně měsíce, Aštoret, bohyně plodnosti a života, jež. strašlivá ve své nádheře, sestoupila do podsvětí, aby získala zpět svého milého, stále kráčeli neviditelní touto zemí a jejich hlas zazníval z nebes. Jako by se jí o hruď třísly vlny moře, které dosud nikdy nespátřila. Ozvaly se kroky, zachrastily korálky závěsu. Aliyat se otočila. Bonniir se zastavil, jeho obličej se leskl potem. V rozpáleném vzduchu pokoje cítila jeho pach – pach muže. Sama byla také zpocená, oděv se jí lepil na tělo.

Rozvázala šátek a spustila jej na zem. „Má paní,“ zajíkl se. „Má paní.“

Přistoupila k němu. jakoby mimoděk se zavlnila v bocích. Dech se jí zrychlil. „Co se mnou uděláš. Bonnure?“

Zmateně tékal očima sem a tam. Ustoupil o krok a pozdvihl ruce. „Ne, prosím“

„Co. ne.“ zasmála se. Zastavila se těsně u něho a donutila jej pohlédnout jí do očí. „Máme nějakou práci, ty ajá.“

Je-li rozumný, bude souhlasit. Sedne si a začne se ptát, jak nejlépe vyjednávat s vůdci karavan.

Nedopustím, aby byl rozumný.

13

„Musím kvůli obchodu do Tripolisu,“ oznámil jednoho dne Zabdas. „Budu pryč možná i několik týdnů. Pojedu s Nebozabadem, který za pár dní vyráží.“

Aliyat byla ráda, že si po příchodu do jeho kanceláře nesnála závoj. „Přeje si můj pán sdělit mi, o jaký druh obchodu jde?“

„Na tom nesejde. Tvé rady jsou stejně k ničemu. Řeknu ti, co uznám za vhodné a až uznám za vhodné. Po dobu mé nepřítomnosti se budeš zdržovat v harému a vykonávat obvyklé ženské práce.“

„Ano, můj pane.“

Do té doby spolu s Bonnurem strávili o samotě dvě odpoledne.

14

Thirya se zavrtěla. „Mami...“

Aliyat potlačila rozmrzelost. „Pšš, zlato, spinkej.“ Musela počkat, než děcko přestalo mukat a konečně se uklidnilo.

Cestu znala poslepu. Přitáhla si noční košili újeji k tělu. Hlavou jí vířily myšlenky: Plíží se nocí jako nepokojný mrtvý, vykopaný z hrobu. Ale je to život, za čím jde. Cítila jemnou cedrovou vůni svého vzrušeného klína.

Všichni spali. V tak malém harému nebyly žádné strážce. Šla po hmatu, až se dostala do poslední chodby. Nesmí běžet. Žádný zbytečný hluk. Protáhla se mezi šňůrami korálků ve dveřích. Okny, kterými sem pronikal vzduch z vychládající pouště, bylo vidět několik hvězd. Tep se jí zrychlil. Uvolnila oděv a odložila jej stranou.

Vešel dovnitř. Prsty u nohou sevřela koberec.

„Aliyat Aliyat.“ Jeho drsný šepot jí zněl v hlavě jako ozvěna. Bonnur zakopl, odstrčil sedátko a vzdychl. Tiše se zasmála a natáhla se k němu.

„Věděla jsem, že přijdeš, drahý.“ Objal ji. Pevně se k němu přitiskla a vnikla jazykem mezi jeho rty.

Položil ji na koberec, hlavou jí blesklo, že nesmí zanechat žádné skvrny, uchopila jej ...

Zalilo je světlo lampy. „Tady!“ zaječel Zabdas.

Oba se rychle posadili a odtáhli se. Pomalu se postavili. Lampa, kývající se v Zabdasově nice, vrhala na zdi pitoreskní stíny. Nevnímal je jako celek; viděla oči, nos, pahýly zubů. vrásky a zášť. Po stranách stáli jeho synové. Čepele mečů v jejich nikách se matně leskly.

„Chyťte je!“ zařval Zabdas.

Bonnur se zapotácel a vztáhl ruce jako žebrák. „Ne, mistře, můj pane, ne.“

Ihned si uvědomila, že Zabdas to musel plánovat již od začátku. Neměl v úmyslu nikam jet. Ti tři čekali se ztlumeným světlem ve vedlejším pokoji na to, o čem si byl jist, že přijde. Nyní se jí mohl zbavit, ponechat si její majetek a být si jistý, že po testu za cizoložství se nevrátí mstít, ať už je lidskou bytostí nebo ne. Kdysi by konec uvítala, ale únava z let se někam vytratila.

„Bonnure, bojuj!“ vykřikla. „Jinak nás sváží do pytle a na ulici nás ukamenují! Prudce jej postrčila kupředu. „Jsi muž? Zachraň nás!“

S výkřikem vyrazil vpřed. Jeden z mužů sekl mečem, ale nebyl to zkušený bojovník a minul. Bonnur zachytil ruku s mečem a pěstí udeřil útočníka do nosu. Druhý bratr zmateně poskakoval okolo, bál se, aby nezasáhl nesprávné tělo. Zápolící dvojice se otřela o Aliyat. Na paži jí zůstala krvavá skvrna. Vyběhla.

Zabdas stál ve dveřích. Vyrasila mu lampu z roztřesené ruky a ta se rozbila na podlaze. Olej vzplál žlutým plamenem

Zabdas se zapotácel a zaječel, když mu oheň olízl nohy.

Protáhla se závěsem, chodbou a po schodišti k zadnímu vchodu. Vyběhla do uličky, která mezi holými zdmi tonula v přízračném šeru. V době, kdy se karavany připravovaly k odjezdu, zůstávala Filipská brána otevřena i v noci. Bude-li opatrná, a vyhne se osvětleným místům, hlídky si jí nemusí všimnout.

Ubohý Bonnur! Na pláč však bude čas později. Ted' musí přežít.

15

Krátce před tím, než opustili údolí a vydali se do stepi, mohli ještě cestující v karavaně za sebou vidět věže Tadmoru zachycující první sluneční paprsky. Z oblohy nad jejich hlavami se začaly ztrácet poslední hvězdy.

Ten den takřka nezahledli známky toho, že by někde v krajině byli lidé. Poté, co Nebozabad opustil římskou silnici a vydal se zkratkou přes poušť, neměli před sebou nic, než cestu, vyznačenou tisíci těch, kteří se před nimi ubírali stejným směrem. Na noc se utábořili u bahnitého jezírka, kde mohli napojit koně. Velbloudi spásali okolní polosuché keře a muži se občerstvovali vodou z měchů.

Vůdce se prodral ruchem tábora k jednomu ze svých velbloudem. „Ted' převezmu ten balík, Hatíme,“ řekl. Muž se s porozuměním ušklíbl. Byl zvyklý, jako všichni, že pašování patří k tomuto druhu obchodu a nekladl zbytečné otázky. Balík byl jakýsi dlouhý ranec převázaný provazem, pečlivě uložený mezi nákladem velblouda. Nebozabadův otrok jej za ním odnesl do stanu, položil na zem a s hlubokou úklonou vycouval před závěs, kde zůstal, aby nikoho nepustil dovnitř. Nebozabad poklekl, rozvázal uzly a rozbil látku.

Aliyat se zvolna posadila. Pot jí slepil vlasy a dželabu, do které byla zahalena. Měla rozpraskané rty a v očích nepřítomný výraz. Jakmile se však napila a něco pojedla, začala rychle pookřávat.

„Mluv tiše,“ připomněl jí. „Jak se ti jelo?“

„Bylo tam horko, sucho a zvedal se mi žaludek,“ řekla chraptivě. „Ale přesto jsem ti navždy dlužnicí. Hledali mě?“ Přikývl. „Brzy po tom, co jsme vyjeli. Dohnalo nás pár arabských vojáků - Zabdas musel asi vzbudit kádiho. Ale byli ospalí a nedůslední. Ani jsme tě nemuseli tak dobře schovávat.“

Prsty si prohrábla rozčuchané vlasy a usmála se na něj. „Ty jsi mi pomohl, drahý příteli.“

Seděl před ní se zkříženými nohama a zamračeně si ji prohlížel. „Jednal jsem unáhleně. Mohlo mě to stát hlavu. Mám také rodinu, na kterou musím myslet.“

Chytila ho za zápěstí. „Raději bych zemřela, než abych ti měla nějak ublížit. Dej mi měch s vodou, trochu chleba a zmizím v poušti.“

„Ne, to není možné. Byla by to jen pomalá smrt, pokud by tě nenašli nomádi. Což by bylo ještě horší. Pořádně se zahališ, celou cestu nepromluvíš a budeš se držet stranou. Řeknu, že jsi chlapec, můj příbuzný, který si vydupal výlet do Tripolisu.“ Trpce se usmál. „Někteří samozřejmě nebudou věřit tomu ‚příbuznému‘ a budou se mi za zády smát, ale ať. Můj stan je tvůj až do konce cesty.“

„Bulí ti oplat, pokud já nebudu moci. Nechť se Barikai v nebi přimluví za tvou duši.“

Nebozabad pokrčil rameny. „Nevím, jaké dobro z toho může vzejít, když vlastně pomáhám k útěku cizoložnici.“

Slzy jí vytvářely stružky v zaschlém potu a brada se jí roztřásla. „To je v pořádku,“ pronesl chvatně. „Říkala jsi, jaké útrapy tě k tomu dovedly.“

Vzala jeho ruku do dlaní a pevně ji stiskla.

„Uvědom si, Aliyat,“ řekl a odkašlal si, „že pro tebe nemohu udělat víc, než toto. V Tripolisu ti dám nějaké peníze a budu tě muset opustit. Zůstaneš sama. Pokud se mě někdo zeptá, jestli jsem ti pomohl, popřu to.“

„A já popřu, že jsem tě vůbec viděla. Nemusíš se ničeho bát, ztratím se.“

„Kam? Jak budeš žít, opuštěná?“

„Dokáži to. Je mi více než devadesát let. Zanechaly na mě nějakou stopu?“

„Ne,“ zamumlal udiveně. „Jsi zvláštní, zvláštní.“

„Přesto, jenom žena. Nebozabade. Mohu udělat něco, co by alespoň částečně splatilo tvou laskavost. Jediné, co mohu nabídnout, jsou vzpomínky. Takové, které si odneseš s sebou.“

Seděl, ani se nepohnul.

Přitáhla se blíže. „Je to mé přání,“ zašeptala. „Budou to i mé vzpomínky.“

16

A jak jsou příjemné, pomyslela si, když o něco později usínala. Měla bych jeho ženě závidět.

Dokud nezestárnou. Dokud jednoho z nich nezabije nebo neochromí nemoc. Aliyat nebyla nikdy v životě nemocná. Její tělo se již zotavilo z útrap předešlé noci a dne: Prostupovala ji příjemná otupělost, ale byla schopna se kdykoli probudit do plné bdělosti.

Trochu se usmála. Dopřeje muži odpočinku. Mohla by jít ven a chvíli se procházet pod měsícem s hvězdami. Ale je to příliš riskantní. Počká. Naučila se čekat.

Kdesi hluboko se ozvala bolest. Ubohý Bonnur. Nešťastná Thirya. Pokud by ale měla plakat pro každého smrtelníka, nebyl by jejímu pláči konec. Ubohý Tadmor. Ale před ní leží nové město, svět a celý čas.

Žena, již se čas nedotkne, má jen jednu volbu jak žít - žít svobodně.

V

OSUD NELZE ZMĚNIT

1

V příběhu o Olafu Tryggvasonovi se vypráví o tom, jak jej navštívil Nornagest, když pobýval v Nidharosu a dlouhou dobu dlel na králově dvoře, neboť Host s sebou přinesl mnoho nádherných příběhů. Za prodlužujících se večera, kdy rok spěl do své chladnější části, muži seděli u ohně a dlouho naslouchali. Byly to příběhy z dávných časů a vzdálených koutů země. Některé své příběhy zpíval, neboť byl skaldem a uměl se po anglickém způsobu doprovázet hrou na harfu. Našli se taci, kteří jej nazývali lhářem, protože podle jejich soudu nemohl tolik cestovat ani být tak dlouho živ. Avšak ty král Olaf umlčel a sám dychtivě naslouchal.

„Žil jsem na statku v Uplandu,“ řekl mu Host. „A teď, když mé nejmladší dítě odtamtud zemřelo, dolehla na mne únava bytí víc, než kdy dříve, můj pane. Dostala se ke mně zvěst o tobě a tak jsem spěchal zvědět, je-li to pravda.“

„Vše dobré, co jsi slyšel, je pravda.“ odpověděl mu kněz Conor. „S Božím požehnáním přináší do Norska nový den.“

„Avšak tvůj první den je již velice vzdálen, že, Hoste?“ zamumlal Olaf. „Slycháme o tobě znovu a znovu. Všichni - i když tví sousedé v horách tě neviděli mnoho let a já sám jsem myslel, že musíš být mrtev.“ Když si ho prohlížel, viděl před sebou statného, vzpřímeného muže s šedivými vlasy i vousy, v jeho výrazném obličejí však marně hledal hlubší vrásky.

„Opravdu jsi nijak nezestárl.“

„Jsem starší, než vypadám, pane,“ řekl Host s povzdechem „Host Nořen, že? Jaká zvláštní přezdívka.“ řekl král zvolna.

„Pověz, jak jsi k ní přišel?“

„Snad bys to ani neměl vědět,“ řekl Host a obrátil hovor jinam.

V tom byl velmi zběhlý. Stále a znova jej Olaf přesvědčoval, aby přijal křest pro spásu své duše. Přesto mu nevyhrazoval trestem ani smrtí, jak to dělal většině zatvrzelých. Hostovy příběhy byly tak poutavé, že chtěl tuláka udržet ve své blízkosti.

Zato Conor byl neústupnější a vyhledával Hosta téměř denně. Byl posedlý svou misionářskou činností. Připlul s Olafem z Dublinu. Tehdy král přistál v Norsku, svrhl jarla Hákona a získal zemi pro sebe. Nyní král povolával misionáře z Anglie, Německa i Irska a Conorovi se asi zdálo, že se ocitá mimo hlavní proud.

Host mu vždy vážně odpovídal: „Tvému Kristu nejsem nikterak neznámý. Častokrát jsem se setkal s ním i jeho soupeřníky. Avšak také jsem nedal slovo Odinovi. či Thorovi.“ A s litéstivým úsměvem dodal: „Znal jsem tolik různých bohů.“

„Ale toto je jediný pravý Bůh. Nevzpírej se nebo budeš zatracen. Vbrzku se zavší tisíc let od Jeho příchodu mezi lidi.

Opět se vrátí, nastane konec světa a probudí mrtvé, aby je soudil.“

Host se díval někam daleko za něho. „Bylo by nádherné věřit, že se opět setkám s těmi, které jsem ztratil,“ zašeptal a nechal Conora pokračovat v jeho litaních.

Navečer, po jídle, když byly ze síně odneseny jídelní stoly a ženy přinesly rohy s pivem, spřádal vlákna dalších příběhů, zpíval nové písně a odpovídal na všetečné otázky. Jednou přišla řeč na bitvu u Bravelliru a jeden ze strážných se chlubil druhému: „Můj předek Oráni z Bryndalu byl mezi Islandany, kteří bojovali proti králi Sigurdovi. Prosekal se vřavou tak blízko, že viděl, jak padl král Harald Modrozub. Starkad sám už tehdy nemohl Dány zachránit.“

Host se zavrtěl. „Odpusť, ale u Bravelliru nebyli žádní Islandané. Norové ten ostrov objevili až později.“

Válečník se naježil. „Což jsi nikdy neslyšel píseň, kterou o tom Starkad složil? Vyjmenovává v ní udatné válečníky obou stran.“

Host zavrtěl hlavou. „Slyšel a neřikám, že jsi lhář, Eyvinde. Dáváš jen dál to, co jsi sám slyšel. Ale Starkad nikdy takovou píseň nesložil. To udělal jiný skald dávno po něm a vložil mu ji do úst. Bravellir byl krvavý...“

Chvilí tiše přemýšlel, zatímco v zahloubených ohništích praskala polena. „Je možné, že už je to tři sta let? Přestal jsem to počítat.“

„Chceš říci, že Starkad tam nebyl, kdežto ty ano?“ namítl voják.

„To ne, samozřejmě, že tam byl. Ale ne takový, jak se vypráví, a už vůbec ne chromý a poloslepý stářím.“

Opět se rozhostilo ticho. Král Olaf dlouho sledoval hru stínů ve vypravěčově obličejí, než se tiše zeptal: „Pak tedy, znal jsi ho?“

Host přikývl. „Ano. Abych byl přesný, setkali jsme se vzápětí po Bravelliru.“

Jeho hůl byla zároveň kopím, neboť nikdo nečekal na Sever neozbrojen. Avšak na malém vaku, který měl přehozen přes záda, se v pouzdře houpala harfa. Nikomu nebyl nebezpečný. Když padl večer, přespal na statku a za pohostinnost zaplatil vyprávěním příběhů, zpěvem písní a novinkami z dalekých končin. Jindy se zabalil do pláště, napil se vody z potoka a pojedl kousek chleba a sýra, který mu dal na cestu jeho poslední hostitel. Tak putoval většinu svého života, od konce světa k jeho počátku a zase zpět.

Dnešek byl chladný a slunce viselo nízko nad jižním obzorem na bezbarvé, vymetené obloze. Lesy, pokrývající vrchy Gautlandu, tiše stály v nízké mlze. Břízy začínaly žloutnout a zeleň dubů a buků už nebyla tak sytá jako před nedávným. Z okrajů stinného lesa svítily zralé bobule a vlhký pach země plnil plíce.

Z kopce, na který Host vyšplhal, měl celou krajinu jako na dlani, až tam, kde se ztrácela v mlžném oparu. Mezi lesy se sem tam objevila louka či obdělávané pole. Tak daleko, že vypadaly jako dětské hračky, viděl dvě stavení s malými přístavky; z jejich střech stoupal vzhůru dým. Poblíž nich se vinul potok, který ústil do jezera lesknoucího se na obzoru. Byl již dost daleko od bitevního pole posetého mrtvolami a troskami. Hejna kroužících havranů už byla stěží viditelná. Jejich křik již nebylo takřka slyšet. Občas se ozvalo zavytí vlka, které chvíli viselo nad lesy, a pak zesláblo a rozpadlo se

do krátkých ozvěn.

Ti, kdo přežili, se vraceli domů. Nesli s sebou své zraněné příbuzné a přátele, ale na většinu mrtvých sotva hodili trochu hlíny. Jednu takovou skupinu dnes ráno potkal. Říkali, že král Sigurd vzal tělo svého nepřítele, krále Haralda, do Uppsaly, aby je zde pohřbil v mohyle a se všemi poctami.

Host se opřel o kopí a smutně se usmál. Jak často to už viděl poté, co si mladí mužové v bitvách vytloukali život z těla. Nevěděl. V běhu staletí ztratil přehled. Nebo spíše nikdy neměl srdce to počítat. Nebyl si ničím jistý. I teď, jako jindy, měl chuť říci sbohem, to jediné, co se dalo pro mladé muže udělat.

To nebyla skaldská drápá, která mu nyní přecházela přes rty. Slova byla severská, aby jim mrtví, pokud naslouchají, rozuměli, ale neoslavovala odvahu, ani neoprašovala vzpomínky na hrdinské činy. Použil básnickou formu země vzdálené odtud tisíce mil na jih. Stvořili ji moudří, drobní, šikmoocí lidé, kteří vytvářeli věci neobyčejné krásy, přestože i tam meče často tančily nespoutané tance.

„Léto odchází, chlad vítězí nad karmínovými listy.

A nebeské cesty husí - kam vedou?

Země začíná rudnout, když duše naslouchají volání větru.“

Když skončil, chvilku tiše postál, pak se otočil a odešel. Dánové, které dříve potkal, viděli muže, jehož hledal, jak se vydal za skupinkou šesti Švédů směrem k východu. Odešel tedy k Bravelliru a pátral v okolí, dokud nenašel stopy, které bylo možno sledovat. Musel si pospíšet, ale přesto se nepohyboval rychleji, než obvykle. I tak za den urazil nejméně tolik, jako by jel na koni.

Sel po zvířecích stezkách. Králové zvolili Bravellir za místo utkání, neboť tam byla rozlehlá louka, kterou od jihu k severu přetínala cesta, ležící zhruba v polovině cesty mezi Haraldovou Scanií a Sigurdovým Švédskem Nicméně, krajina kolem byla velmi řídko osídlena. Těch šest bylo jedněmi z mála, kteří mohli podat svědectví o tom, jak strašná to byla bitva. Měli zřejmě namířeno k pobřeží Baltu, kde čekala loď nebo lodě, které je přivezly. Bylo nutné, aby byla připomínána, aby se o ní zpívalo, aby po staletí nevymizela z mysli lidí. Rolníci, kteří obdělávají těch pár polí v okolí, brzy zapomenou.

Host lehce našlapoval. Větve stromů tvořili nad jeho hlavou baldachýn, kterým jen občas prorazil sluneční paprsek, aby narušil monotónní šero lesa. Po kmenech stromů vyběhla veverka jako rudý plamen. Odněkud se ozvala hrdlička. V křoví po jeho levici zapraskalo a v podrostu zmizel mohutný stín. Los. Hostovi se vybavily dávno zasuté příjemné vzpomínky. Přesto však dál neúnavně sledoval stopy. Nebylo to obtížné. Snadno nacházel šlépěje, zlomené haluze, roztrhané pavučiny, stlačené bochníky mechu, kde se mužové usadily k odpočinku. Na rozdíl od něho, který byl dlouhý čas profesionálním lovcem, tito neměli o chování v lese ani potuchy. Stejně jako muž, který je sledoval a neustále zkracoval vzdálenost. Stopy, které zanechával, byly podobné spíše obřím, než lidským.

Čas plynul. Stíny se prodloužily, slunce bylo nízko a jeho paprsky dostaly tmavě zlatou barvu. Vzduch se trochu ochladil.

Náhle se Host zastavil. Předklonil se a s nachýlenou hlavou naslouchal. Slabě k němu doléhal povědomý hluk.

Rozeběhl se. Ve zvuku, zprvu tlumeném listím a podrostem začínal rozeznávat údery, řinčení, praskot, kletby a těžký sípavý dech. Host si připravil kopí a plížil se dál jak nejtíšeji dovedl.

Přes cestu ležel mrtvý muž. Horní polovinou těla padl do křoví, z jehož tmě ještě kapala jasně rudá krev. Byl rozřátý jednou ranou od levého ramene až k hrudní kosti. Mezi pahýly žeber bylo vidět roztrhané plíce. Potem spleené plavé vlasy lemovaly tvář porostlou chlapeckým chmýřím. Široce otevřené oči prázdně hleděly k obloze.

Host se pokusil jej obejít, ale šlápl na další tělo. Za blízkým křovím se ozýval hluk boje. V zorném poli se mihli muži. zbroj, krev a zase krev. Zbraně o sebe narážely, skřípaly po přilbách, dřevěné štíty duněly pod jejich nárazy. Další bojovník padl. Z přetáčeného stehna stříkala krev, divoce se zmítal a ječel. Lidské hrdlo není stavěné na takový křik. Čtvrtý válečník padl zalit vlastní loví mezi vzrostlé kopřivy. Hlavu s tělem spojoval jen úzký pruh svalů.

Host se skrčil za nízkou borovicí. Skryt za větvemi mohl pozorovat celou scénu. Z přepadené šestice zbyly jen dva. Stejně jako jejich společníci měli na sobě jen kalhoty, košili a kabátec. Pokud měl někdo z nich brnění, nestihl je včas obléct. Oba měli válcovité přilby kryjící i část obličeje. Jeden třímal štít a meč, druhý se oháněl válečnou sekerou.

Jejich protivníkem byl bojovník v těžké drátěné košili sahající po kolena, s kónickou přilbou s chráničem nosu. okovaným štítem v levé a nevidané velkým mečem v pravé ruce. Byl to obrovský muž. Hosta převyšoval alespoň o hlavu a v ramenech byl tak široký, že jistě neprošel dveřmi. Ruce a nohy připomínaly kmeny mladých dubů. Hrud' mu kryl rozevlátý černý vous.

Dvojice se již vzpamatovávala z nenadálého útoku. Kroužili kolem obra a úsečně se domlouvali. Muž s mečem učinil přímý výpad. Čepele se v okamžiku nárazu zaleskly v šikmých slunečních paprscích a se skřípěním po sobě sjely. Sved zachytil protiúder štítem Prudký náraz jej srazil na jedno koleno, ale okamžitě se vzchopil. Bojovník se sekerou se mezitím dostal za záda soupeře.

Obr to věděl. Prudce se otočil vpravo, takže jej úder minul o několik palců a švihl mečem. Muž upustil sekeru a zíral na kost, frčící ze zbytku jeho pravého předloktí. Obr rychle ustoupil dozadu na okraj travnaté rovinky, která jej teď dělila od bojovníka s mečem. Rozeběhl se proti němu. Náraz byl tak drtivý, že Sved padl bezmocně na záda. Stále ale držel meč a štítem si kryl hrud'. Obr se odrazil a oběma nohama na něho dopadl. Vzduch mu prudce vyrazil z plic a Hostovi se zdálo, že slyší praskání žeber. Pak útočník udělal krok stranou a dvěma ranami zbavil zmítající tělo života.

Rozhlédl se. Sekerník prchal a kličkoval mezi kmeny. Obr jej několika skoky dohonil a v běhu jej skolil. Jekot muže s utátnou nohou zvolna přešel z úpění do tichého skučení až zmlkl.

Z mohutné hrudi vyrazil síních. Muž zarazil třikrát meč do země. otřel jej o jednoho z padlých a zasunul do pochvy.

Jeho dech se zvolna uklidňoval. Sejmul přílbu a čepec, odhodil je na zem a chlupatou paží si setřel pot z čela. Host vyšel ze svého úkrytu. Obr sevřel jílec meče. Host opřel kopí do rozsochy vedle stojícího stromu a ukázal prázdné ruce. „Přicházím v míru,“ řekl.

Bojovník zůstal ve střehu. „Jsi sám?“ Jeho hlas byl hřmotný jako příboj na útesech.

Host pohlédl do očí připomínajících kousky namodralého ledu utopené v nevlídném obličejí a přikývl. „Jsem. Mimoto, po tom, co jsem viděl, myslím, že Starkad se nemusí bát nikoho a ničeho.“

Bojovník se ušklíbl. „Och, tak ty mě znáš. Ale naše cesty se dosud nesetkaly.“

„Každý na Severu slyšel o Starkadovi Silném. A... já tě hledám“

„Opravdu?“ Překvapení se změnilo v nelibost. „Pak od tebe bylo mrzké, že jsi stál stranou a nepomohl mi.“

„Nebylo to zapotřebí.“ řekl Host co nejmíněji. „Všechno bylo příliš rychlé. Nikdy jsem neviděl tak bleskovou práci se zbraní.“

Starkad trochu roztál a zeptal se přátelštějším tónem: „Kdo jsi, že mě hledáš?“

„Užívám mnoha jmen. Na Severu jsem nejčastěji zván Hostem“

„Co ode mne chceš?“

„To je dlouhý příběh. Mohu napřed vědět, proč jsi pronásledoval a zabil tyto muže?“

Starkad se zahledl k slunci, jehož paprsky prorážely mezi potměšilými kmeny stromů. Jeho rty se bezhlesně pohybovaly. Pak pokývl hlavou, pohlédl Hostovi do očí a promluvil:

„Zde vlci nebudou hladovět.
Hárala nasýtil havrany
a čest jsme získali,
jen Odin nás přemohl.
Piva nemám,
leč tyto nepřátele nabízím Haraldovi,
jenž nikdy neskrbíl,
bych svůj vděk ukázal jemu.“

Takže je pravda, co se říká. pomyslel si Host. Nejenže je Starkad nejlepším z válečníků, ale také má duši skalda. Co v něm ještě dřímá?

„Ach tak,“ řekl zvolna Host na znamení, že chápe. „Bojoval jsi za Haralda a chtěl jsi pomstít svého pána když padl, přestože tím válka skončila.“

Starkad přikývl. „Doufám, že jsem potěšil jeho ducha. Snad ještě raději bych tím potěšil jeho předka, krále Frodilio, jenž byl nejskvělejší z urozených a vždy mi dopřával hojnost zlata, zbraní a jiných příjemných věcí.“

Host se zachvěl a po zádech mu přeběhl mráz. „Byl to snad Frodi Fridleifsson Dánský? Říká se, že Starkad byl na jeho dvoře. Ale ten přeci zemřel před mnoha generacemi.“

„Jsem starší, než vypadám,“ řekl Starkad opět nevrle a otřepal se. „Po té práci mne spaluje žízeň. Nevíš, kde je tu nějaká voda?“

„Vím, jak najít vodu, pokud mne budeš následovat,“ řekl Host. „Co s těmi mrtvými?“

Starkad pokrčil rameny. „Nejsem havran, abych je obral. Necháme je mravencům.“ Mouchy už bzučely kolem slepých očí, vyplazených jazyků a chuchvalců sražené krve. Mýtinou se začínal šířit zápach.

Host už byl sice zvyklý na podobné věci, ale raději je měl rychle za sebou. Nechtěl příliš myslet na sirotky, matky a vdovy. Životy těch, které znal, byly krátké, pouhý záchvěv roků, a nakonec na ně, kromě něho, všichni zapomněli. Vzal své kopí a vydal se dolů stezkou.

„Budeš se vracet do Dánska?“ zeptal se.

„Myslím, že ne,“ zamumlal Starkad za jeho zády. „Sigurd si zajistí, aby mu příští král v Hleidře byl zavázán a podpoří nevráživost místních vládců.“

„To je příležitost pro bojovníka.“

„Nechci sledovat, jak se říše, kterou Frodi vytvořil a Harald upevnil, rozpadá.“

Host si povzdychl. „Podle toho, co jsem slyšel, zhytnulo u Bravelliru šéme čehosi velkého. Co tedy budeš dělat?“

„Mám několik lodí. najmu posádku a popluji jako jiní vikingové na východ do Wendlandu a Gardariki. To je harfa, co máš na zádech?“

Host přikývl. „Zabývám se všelikými věcmi, ale především jsem skald.“

„Pak tedy pojď se mnou. Až se dostaneme na dvůr, složíš drápu o tom, co jsem dnes vykonal. Dobře se ti odměním“

„Ještě si o tom musíme promluvit.“

Nastalo ticho. Po chvíli Host zahlédl znamení, která vyhlížela, a odbočil. Vyšli na mýtině porostlé jetelem. Bujnou travou protékal potůček a mizel mezi stromy, které se kolem tyčily jako temná zeď. jejíž zelené vrcholky dosud zlatily paprsky zapadajícího slunce. Nebe na východě bylo modrofialové a hejno havranů se odněkud vracelo do hnízdiště.

Starkad se svalil na zem a hltavě pil. Když se pak zvedl a voda odkapávala z jeho vousu viděl, že Host je v pilné práci. Tulák odložil plášť a vysypal obsah svého tlumoku. Nyní sbíral suché větve roztroušené pod stromy a křovinami rostoucími kolem paseky. „Co to děláš?“ zeptal se Starkad.

„Připravuji se na noc,“ odpověděl Host.

„Cožpak tu kolem nikdo nežije? Stačila by nám nějaká chatrč pasáka vepřů.“

„To nevím. Než bychom něco našli, stejně by padla tma. A myslím, že tady se vyspíme lépe, než na špinavé podlaze, kde musíš číchat kouř a prdy.“

„Och, často spím pod šírou oblohou a také začínám mít hlad. Vidím, že máš s sebou trochu jídla, rozdělíš se?“

Host na něho úkosem pohlédl. „Ty mi to jen tak nevezmeš?“

„Ne. ne. nejsi přeci nepřítel, dokonce ani cizinec. „A ani žena,“ zasmál se Starkad. „To je dost škoda.“

Host se usmál. „Rozdělíme si tedy to, co je. a já nastražím oka. Při troše štěstí si ráno opečeme nějakého hraboše nebo veverku či ježka.“ Po chvilce dodal: „Nechceš mi pomoci? Když budeš dělat, co ti řeknu, budeme do setmění hotovi.“

Starkad se zvedl. „Myslíš, že jsem lenoch? Samozřejmě ti pomohu. Jsi snad Fin nebo jsi mezi nimi žil, že ovládáš zálesácké triky?“

„Ne, stejně jako ty jsem se před dlouhým časem narodil v Dánsku. A loveckému řemeslu jsem se naučil už v dětství.“

Host bez velkého údivu zjistil, že si musí dávat pozor na jazyk. Starkad nebyl zvyklý přijímat příkazy a jeho povýšenost dřímala nehluboko. Jednou dokonce vykřikl: „Cožpak jsem otrok!?“ a napůl vytasil meč. Pak jej zasunul, udeřil se pěstí do otevřené dlaně a udělal, co po něm Host žádal. Všiml si, jak mu náhlá bolest zkřivila tvář.

Na západě stále ubývalo světla a objevily se první hvězdy. Když se na mýtinu snesla tma, byl tábor hotov. Ukryt z větví vystlaný kapradím je chránil před ranní rosou, noční mlhou i případným deštěm. Host rozdělal svídkem oheň a malý val z drnů udržoval jeho teplo uvnitř. Svou zásobu chleba a sýra doplnil oříšky a bobulemi, puškvorcem, kořinky a šiškami. Když je trochu opekl, bylo dost jídla pro oba.

Pak si sedl u ohně a z čerstvé větve vyřezával vidlici na rozen. Oheň byl o hodně menší, než jaký by válečník dokázal rozdělávat a udržovat. Takřka neprskal a jeho světlý kouř příjemně voněl po smole. Přestože se v této roční době vzduch již rychle ochlazoval. Starkad zjistil, že nemusí sedět ani příliš blízko, aby mu bylo teplo.

Žluté a rudé plameny vykrajovaly z šera Hostův nos a lícní kosti, propůjčovaly jeho očím lesk a proplétaly šedý vous tmavými stíny. „Znáš mnoho užitečných věcí,“ řekl Starkad. „Opravdu chci, abys šel se mnou.“

„Promluvíme si o tom,“ řekl Host a dál si hleděl práce.

„Proč? Vždyť jsi říkal, že mě hledáš.“

„To je pravda,“ zhluboka se nadechl Host. „Dlouhá léta jsem byl pryč, dokud mě vzpomínky na Sever nepřemohly a já se musel vrátit, abych viděl, zdali se ještě osiky chvějí za bílých nocí v čase letního slunovratu.“ Nezmínil se o ženě, která zemřela po třiceti letech, kdy s ní a jejím kmenem jako pasteveci brázdili rozlehlé stepi Východu. „Ztratil jsem naději a nic jsem již nehledal až do doby, kdy jsem procházel lesy a vřesovišti Jutlandu a opět se ve mě probudil můj starý jazyk, který se od mého odchodu příliš nezměnil. Tehdy jsem začal slýchat o Starkadovi. Toho musím najít. Sledoval jsem zprávy o něm až do Hleidry, kde mi řekli, že se přeplavil přes Záliv, aby se připojil ke králi Haraldovi a táhl s ním do války. Sledoval jsem jej až k Bravelliru. Tam jsem se dostal navečer, když už jatka skončila. Ráno jsem našel skupinku mužů, kteří jej viděli a ukázali mi, kterým směrem odešel. Vydal jsem se kudy mi naznačili a teď jsme oba tady.“

Obr se ošil. „Co tedy ode mě chceš?“ zabručel nevrle.

„Nejprve bych chtěl znát tvůj životní příběh. Některé zkazky o tobě byly opravdu divoké.“

„Jako bys bez povídaček nemohl vydržet.“

„Hledal jsem vědomosti po celém světě. Hmm... jak jinak může vypravěč zaplatit za nocleh nebo skald skládat oslavné písně na vojevůdce, pokud se za jeho rty neskrývá něco, co stojí za vyprávění?“

Starkad sice odložil meč, ale položil ruku na stěženku nože. „Jsou to snad nějaké čáry? Mluvíš záhadně, Hoste.“

Poutník se mu zadíval do očí a odpověděl: „Přisahám, že nebudou žádná zaklínadla. To, co hledám, je mnohem podivnější.“

Starkad potlačil zachvění. Jako by chtěl zahnat strach, řekl rychle: „Mé činy jsou dobře známy, přestože mimo mně nikdo neví všechno. Je pravdou, že během času se vyvojily odporné i divoké příběhy. Můj otec měl statek na severu Zealandu a má matka pocházela z poctivého rodu rybářů. Měli ještě další děti, které žily a zemřely jako každý druhý, ať již věkem, nemocí, v boji či na moři.“

„Jak dlouho jsou mrtvi?“ zeptal se Host tiše.

Starkad dělal, že otázku přeslechl. „Už tehdy jsem byl veliký a silný. Od dětství se mi přičilo orat pole nebo tahat z moře sítě plné páchnoucích ryb. Když mi bylo dvanáct, vydal jsem se na vikingskou výpravu. Jeden z našich sousedů měl loď, na které jsme vypluli, a když jsme se setkali i s dalšími, loupili jsme nějaký čas podél Norských břehů. Zůstal jsem tam přes zimu s jedním z velitelů, zatímco ostatní se předtím vrátili na senoseč. Od té doby má pověst rosta.

Mám ti vyprávět o plenění, vypalování i kruté zimě, obžerství a hladu, obětem bohům, vítězstvích nad bouřemi i chvílích, kdy nás rozhněvaní bohové málem utopili, o králích, kterým jsme sloužili i o těch, které jsme porazili? Roky jsou v mé hlavě zpřeházené a vybledlé, jako trosky vraků na útesech.

Frodi, král z Hleidry mě vzal k sobě, když jsem jednou přežil ztroskotám. Přidělil mi místo velitele své gardy a já mu dopomohl k tomu, aby se stal největším mužem těch dnů. Ale jeho syn Ingjald se projevil jako lenoch, lakomec a nenasyta.

Vyčetl jsem mu to, a znechucen opustil zemi. Od té doby se čas od času vracím, abych pozdvihl meč za muže Skjoldungova rodu, kteří za to stojí. Harald byl nejlepší a stal se prvním mezi králi v celém Dánsku, Gautlandu a jistě i Šédsku. Ale Harald je mrtev, jeho dílo zbořeno a já jsem opětsám“

Odkašlal si a odplivl. Snad to byla jeho obrana proti dojetí.

„Slyšel jsem, že Harald byl už starý. Museli jej do Bravelliru vézt na voze a prý byl skoro slepý.“

„Zemřel jako muž!“

Host přikývl a mlčky pokračoval v jídle. Ani Starkad nepromluvil. Když se najedli, uhasili znovu žízeň v potoce, poté pooděšli každý na jinou stranu, aby se vymočili. Když se Starkad vrátil k ohni, Host tam už byl, zabalený v přikrývkách. Noc již značně pokročila. Thorův vůz zářil mimořádně jasně těsně nad vrcholky stromů a Severka se o něco výše třeptala jako hrot kopí.

Starkad se rozkročmo nahnul nad oheň, ruce zaťaté v pěst založil v bok a zachrochtal: „Dlouho jsi mě úskočně sledoval.

Co chceš? Ven s tím nebo tě rozseknu vejplůl.“

Host zvedl hlavu. Tlumené světlo se mu míhalo po tváři. „Poslední otázka.“ řekl. „Jak se dovíš, kdy jsi se narodil, Starkade?“

Obr zaklel. „Stále se jen ptáš a ptáš a nic nenabízíš. Co jsi zač? Dřepíš si tu na šunkách jak nějaký finský čaroděj!“

Host zavrtěl hlavou. „To jsem se naučil daleko na východě.“ odpověděl klidně, „stejně, jako mnoho dalších věcí. a nic z toho nemá co dělat s čarodějnictvím.“

„Naučil ses zženštilosti, ty který sis dal záležet, abys přišel pozdě na bitevní pole a čekal, zatímco já bojoval proti přesile šesti!“

Host se proti němu vztyčil, napřimil se a hlasem, připomínajícím zvuk čepele vytahované z pochvy, řekl: „Nebyl to můj boj. ani jsem nemusel pronásledovat muže, kteří pro mě neznamenalí hrozbu.“ Ve slabém světle pod hvězdami a Mléčnou dráhou vypadal, že je snad vyšší než obrovitý válečník. „Slyšel jsem o tobě, že chceš být stále v předních liniích, tvá klatba tě nutí dělat strašné a kruté skutky zas a znovu. Prý je to nenávist Thorova, která tě pronásleduje. Také se povídá, že tvým ochráncem je Odin, patron čarodějů. Je to snad pravda?“

Obr polkl a jako by se scvrkl. Rozmáchl se do prázdna. „Plané řeči,“ zavrčel, „to už stačí.“

Ale Host pokračoval. „Ale také jsi zrazoval. Kolikrát, za celý ten čas?“

„Zmlkni!“ vykřikl, ale pak dodal klidněji: „Co ty víš o tom, jak přibývají léta? Mlč, nebo tě rozmáznou jako jepici, kterou jsi.“

„To by nemuselo být tak snadné.“ oponoval Host. „I můj život je dlouhý. Žiji o mnoho déle než ty, příteli.“

Starkad zalapal po dechu.

„Nikdo v těchto končinách,“ pokračoval Host suše, „není zvyklý počítat roky, jako to dělají na Jihu nebo na Východě. Podle toho, co jsem slyšel, žiješ asi tři lidské životy. To znamená, že lidé si pamatují své pradědy, kteří o tobě vyprávějí. Takže to je asi sto let, odhaduji.“

„Já... myslel jsem... že víc.“

Host se mu opět zadíval do očí, řekl tichým rozechvělým hlasem, který sotva přehlušoval noční váněk: „Já sám nevím, jak jsem starý. Ale když jsem byl chlapcem, v těchto zemích ještě neznali kov. Nože, sekery, hroty šípů i oštěpů i své pohřební komory jsme dělali z kamene. To nebyl Jo-tun, kdo vztyčil dolmeny, táhnoucí se v řadách touto zemí. Byli jsme to my, tví předkové, kteří tam pochovávali své mrtvé a obětovali svým bohům. Avšak ‚my‘ jsme minulostí. Přežil jsem je, stejně, jako jsem přežil další generace. Až do dneška, Starkade.“

„Jsi šedivý,“ dostal ze sebe válečník, jako by tím chtěl popřít jeho slova.

„Zešedivěl jsem již jako mladý muž. Někomu se to stává, však víš. Ale jinak jsem se nezměnil. Zranění se mi hojí rychle a bez jizev. Když mi vypadne zub, naroste nový. Je tomu tak i s tebou?“

Starkad těžce polkl a přikývl.

„Při tvém způsobu života jsi jistě utržil více zranění než já,“ řekl Host zamyšleně. „Já jsem byl vždy tak mírumilovný, jak to jen okolnosti dovolily, a tak opatrný, jak tulák musí být. Když válečníci na vozech vjeli do země, kterou nyní nazýváme Dánskem...“ Zachmužil se. „Ale to je zapomenuto, jejich války, jejich skutky, dokonce i jazyk. Jen moudrost přetrvává. To je to, co po celém světě stále hledám“

Starkad se zachvěl. „Hoste.“ zašeptal, „za svého mládí jsem slyšel zvěsti o poutníkovi. Nornagest. Jsi to ty? Vždy jsem si myslel, že je to jen báhorka.“

„Často jsem opouštěl Sever na stovky let. A vždy jsem se vrátil. Má poslední návštěva zde skončila asi před osmdesáti lety. Ne proto, že by mi domov scházel tolik jako dříve, ale...“ Host si opět povzdechl. „Stále více mě unavuje toulat se jako vítr. Takže lidé si mě ještě pamatují, že?“

Starkad zmateně zavrtěl hlavou. „Když o tom uvažuji, to už jsem musel být na světě. Asi jsem byl někde na cestách... Je pravda, že norny řekly tvé matce, že zemřeš, až dohoří svíčka, ona ji proto sfoukla a ty ji stále nosíš při sobě?“

Host se ušklíbl. „A ty sám věříš, že délka tvého života je ti dána Odinem?“

Pak zvážněl. „Nevím, co způsobilo, že mi dva jsme stejní. Je to stejně temná záhada, jako smrt pro ostatní lidi. Jsou to norny či bohové? Touha dozvědět se pravdu a naděje, že najdu někoho podobného, mě hnala do všech koutů světa. Vidět, jak milovanou ženu následují do hrobu vaše děti... Nenalezl jsem však nikoho, nenalezl jsem ani odpověď.“

Vlastně, slyšel jsem mnoho odpovědí a poznal mnoho bohů. V cizině jednomu říkají Kristus, dále na jih je Mohamed a na východě vzývají Buddhu a někteří tvrdí, že svět je jen Brahmu sen a jiní uctívají množství bohů, duchů a skřítků, stejně, jako u nás na Severu. A skoro všichni tvrdili, že jejich národ zná pravdu, zatímco ostatní žijí v bludu. Nezaslechl jsem ani zmínku, že...“

„Netrap se tím,“ řekl Starkad odhodlaně. „Věci jsou takové, jaké jsou a naprosto nikdo se nevyhne svému osudu. Svoboda muže je v tom, že po sobě zanechá vznešené jméno.“

„Chtěl jsem vědět, zdali jsem jediný a má nesmrtelnost je trestem za nějaké strašné provinění, jež jsem už zapomněl,“ pokračoval Host. „Ale tak tomu nebude. Rodí se podivné bytosti. Většinou jsou slabé nebo zmražené, ale čas od času se narodí někdo, kdo je jako čtyřlístek. Jsme my, kteří nestárneme, také takoví? Bude nás jistě velice málo. Většina z nás zahyne ve válkách nebo nešťastnou náhodou dřív, než si uvědomí svoji odlišnost. Mnozí jsou zabiti vlastními lidmi, kteří se bojí jejich spojení s nečistými silami. Některým se podaří uprchnout, přijmou nové jméno a naučí se skrývat, čím jsou. Také jsem to tak dělal a málokdy jsem zůstával déle na jednom místě. Jen jednou jsem našel národ, který byl ochoten mě přijmout takového, jaký jsem - jako mudrce z Východu nebo černokněžníka. Žijícího v hlubokých lesích, jak to znají Seveřané - ale za čas se nashromáždilo tolik hoře a hroživých, tíživých vzpomínek, že jsem musel odejít.“

Nikdy jsem nenašel nikoho podobného. Sledoval jsem mnoho stop, někdy to trvalo roky, ale všechny vedly do prázdna. Nakonec mě naděje opustila a já zamířil domů. Severské jaro je stále mladé. A pak jsem se doslechl o tobě.“

Host obešel ohniště a položil Starkadovi ruce na ramena. „Zde, kde má cesta začala, také končí,“ řekl a na řasách se mu

chvěly slzy. „Jsme dva a nikdy nebudeme sami. Teď si můžeme být jisti, že mezi nám podobnými jsou i ženy. Budeme si pomáhat a povzbuzovat se, dokud je nenalezneme. Starkade, můj bratře!“

Válečník stál chvíli bez pohybu, než řekl: „To... přišlo... tak náhle.“

„Ano.“ přitakal Host. „Měl jsem mnoho času na přemýšlení od chvíle, kdy jsem se o tobě doslechl. Nespěchej. Máme mnohem více času, než ostatní lidé.“

„Myslel jsem, že jednou zestárnu a zeslábnu stejně jako Harald,“ vydechl Starkad s pohledem upřeným do tmy. „Přesto, když jsem se poprvé ocitl v boji, myslel jsem, že takhle... Ale teď mi říkáš, že budu věčně mladý. Věčně.“

„To je břímě, které se mi často zdálo nesnesitelné,“ řekl Host. „Snad bude lehčí, budeme-li jej sdílet.“

Starkad sevřel sukovité ruce v pěst. „Co s tím budeme dělat?“

„Budeme chránit ten dar, který, konec konců, možná přichází shůry, a ti kdo jej nesou, někdy svými činy změní svět.“

„Ano,“ řekl Starkad s neskrývanou radostí. „Nehynoucí sláva a já budu věčně užívat jejich plodů. V čele svých šiků budu dobývat impéria a královské dvory.“

„Zadrž, zadrž,“ brzdil jej Host. „Nejsme bohové. Je možné nás zabít, utopit, upálit jako kohokoli jiného. Přežil jsem ty nespočetné roky jen díky tomu, že jsem byl opatrný.“

Starkad si ho chladně změřil a výsměšně zachrochtal: „Chápu to. A ty chápeš, co je čest?“

„Nemyslím, že bychom se měli skrývat. Musíme ale pojistit svou bezpečnost jak pomocí síly, tak tím, že budeme mít připravený vhodný úkryt pro chvíle, kdy nám nebude štěstí přát. Potom, zvolna, můžeme důvěryhodným lidem vyjevovat, kdo jsme. Jejich úcta nám pomůže, ale to nestačí. Abychom je mohli vést, musíme sloužit, musíme dávat.“

„Jak můžeme dávat, když nemáme zlato ani poklady, věci, kterých si smrtelní vikingové cení.“

Host se zachmuřil. „Myslím, že takhle bychom se začali hádat. Bude lépe, když pro dnešek skončíme a půjdeme spát. Zítřka, až si odpočineme, budeme jasněji mluvit.“

„Jak můžeš spát - po tomhle?“ „Cožpak nejsi unaven?“

Starkad se zasmál. „Poté, co jsem sklídl bohatou žeň?“ ale rychle umkl, když viděl, jak sebou Host škubl. „Dobře, jak si přeješ. Spát.“

Avšak v přístřešku se neustále převaloval a rozhazoval rukama, až se nakonec Host vyplížil ven.

Našel suché místo u potůčku, ale rozhodl se, že namísto spánku bude odpočívat při meditaci. Poté, co zaujal pozici lotosu, se v něm rozhostil klid. To nebylo nic obtížného, neboť dávno předčil všechny své guru z východních zemí. Měl staletí na to, aby ovládl tělo i mysl tak, jak ho to učili. Pochyboval, že by bez tohoto umění byl schopen nést své břímě. Jak daleko se asi dostali všichni ti mistři a učedníci? Podařilo se někdy Nadhovi či Lobsangovi vymanit se z Kruhu?

A co on? Stále se držel naděje a nikdy ji neztratil. Znamená to snad, že ztratil víru? „Om mani padme hum.“ Žádná podobná slova jej nikdy nevzala za srdce. Bylo to snad jen proto, že to nedovolil? Najde někdy Boha, Jehož by mohl vyznávat?

Zvolna začal umrtvovat své tělo a city, stejně, jako to činili mudrcové. Dosáhl umění, kterému se oni jen nepatrně přibližovali. Jeho vůl se dech i tep stávaly nezřetelnými, až se zdálo, že zmizely docela. Přestal vnímat chlad a stal se noci, básni jež se nade vším rozprostřela.

„Měsíc zvolna klouže výšinou,
jeho jasný břit protíná temnotu,
mráz a hvězdy tiché jako smrt,
ta připomínka dalšího únavného roku.“

Uplynulo několik hodin, když jej vyrušil zvuk. Obloha nad korunami stromů východním směrem začínala blednout. V bezbarvém pološeru se leskly kapky rosy, kolem se vznášela mlha, s níž se mísil mužův dech. Zurčení potůčku znělo nepřírozně jasně.

Starkad odhodil pár větví a vylezl z přístřešku. V ruce nesl svinutou drátěnou košili a meč v pochvě. Krví podlitýma očima tékal kolem, až našel Hosta a vydal se k němu.

Ten se vztyčil a uvítal jej: „Dobré ráno.“

„Seděl jsi tu celou noc?“ podivil se Starkad a zavrčel: „Také jsem špatně spal.“

„Doufám, že jsi si alespoň trochu odpočinul. Půjdu se podívat na oka.“

„Zadrž. Dříve, než vezmu něco z tvých rukou...“

Hosta zamrazilo. „Něco není v pořádku?“

„Ty. Tvůj hadí jazyk. Bylo to jako noční můra, když jsem se snažil pochopit, co jsi včera říkal. Teď mi to vysvětlíš.“

„Proč, vždyť jsem to již udělal? Jsme muži, kteří nestárnou. Naše samota skončila. Ale musí tu být další a mezi nimi ženy, které je třeba najít a podržet. Na to budeme přísahat, staneme se bratry...“

„Jakými bratry?“ vyštěkl Starkad. „Já budu vojevůdce a král, ty můj skald a rádce. Ale takhle jsi to neříkal, že?!“ Ztěžka polkl. „Nebo chceš být také králem?“ a radostně zvolal: „Samozřejmě! Rozdělíme si svět mezi sebe!“

„Při tom můžeme zahynout.“

„Naše sláva však nezahyne.“

„Nebo ještě hůře. budeme bojovat proti sobě. Jak mohou dva táhnout za jeden provaz, když naplní jejich života je smrt a zrada?“

Vzápětí si Host uvědomil svou chybu. Chtěl říci, že vše je záležitostí síly a moci. Ovšem její uchopení a udržení bývá často hrubé a nečisté. Ale dříve než mohl pokračovat. Starkad sevřel jilec meče a jeho tvář zbělela, jako by byla vytesána z mramora. „Pošpinil jsi mou čest.“ zavrčel zlověstně.

Host pozvedl otevřenou dlaň. „Zadrž. Nech mě to vysvětlit.“

Starkad se nachýlil dopředu a nozdry se mu chvěly. „Co jsi o mně slyšel? Mluv!“
Host cítil, že bude muset. „Říká se, že jsi zabil jakéhosi bezvýznamného krále a poté, co jsi mu slíbil život, jsi jej oběsil jako oběť Odínovi. Jiného jsi prý za peníze zabil v jeho vlastní lázni. Ale...“
„Musel jsem!“ zařval Starkad. „Vždy jsem byl vyhnanec. Ostatní byli... příliš mladí a...“
„A tvá osamělost tě tak trýznila, že jsi slepě oplácel rány.“ řekl Host. „Chápu to. Bylo mi to jasné hned, jak jsem se o tobě dozvěděl. Často jsem se cítil stejně. Vzpomínka na některé mé činy pálí víc než žhavé železo. Je to stejné, jen s tím rozdílem, že jsem nezabíjel.“
Starkad si odplívl. „Jo. Chránil sis své roky, jako babizna zachumlaná v hadrech.“
„Což nevidíš,“ zvýšil Host hlas, „že pro nás oba se věci změnilly? Teď je před námi něco jiného, než bojovat s lidmi, kteří nám nikdy neublížili. Byla to tvá žízeň po slávě, bohatství a moci; co tě zbavilo cti.“
Starkad vykřikl, tasil meč a t'al.
Host takřka nepozorovatelným pohybem uhnul, přesto mu hrot čepele roztrhal levou paži po celé délce. Rukáv okamžitě nasákl krví, která vzápětí odkapávala do potůčku, který se zde dělil na dvě menší ramena.
Stáhl se dozadu a vyčkával, přikrčený, s nožem v ruce.
Starkad se nehýbal. „Za to, cos řekl, bych tě měl rozseknout vedví.“ vydechl a hrubě se zasmál. „Ale s tímhle stejně dlouho nevydržíš. Skoda. Myslel jsem, že budeš můj přítel. První opravdový přítel v životě. Inu, normy tomu nechtěly.“
To naše povahy, pomyslel si Host. Jak snadno bych tě teď mohl zabít. Jak tady tak stojíš, jsi naprosto bezbranný proti stovkám smrtících triků, které znám.
„Musím tedy dál jít sám jako dosud,“ řekl Starkad.
Staniž se, řekl si v duchu Host.
Prsty pravé ruky hmatl pod rozseknutým rukávem a stahoval k sobě okraje rány. Odpoutal se od bolesti, až ji vnímal jen jako lehký mlžný opar a silou vůle potlačoval krvácení.
Starkad rozkopl přístřešek a vzal z něj své věci. Přes oděv, ve kterém spal, si přetáhl drátěnou košili, nasadil si čepec a přilbu, připnul meč a uchopil štít. Když byl připraven k odchodu, udiveně pohlédl na stojícího muže. „Ty se ještě držíš na nohách? Mám tě snad dorazit?“
Kdyby se o to pokusil, byl by to nejspíše jeho konec, ale jenom se otrásl a odvrátil se. „Ne,“ zamumlal, „je to jak noční můra. Půjdu vstříc svému osudu, Nornageste.“
Za zvuku lámaných věcí vkročil do lesa a po chvíli zmizel z dohledu.
Host se pak posadil a věnoval se svému zranění. Podařilo se mu zastavit krvácení dříve, než ztratil příliš mnoho krve. Přesto bude několik dní zesláblý. To mu nevadilo, protože zde mohl zůstat, dokud nebude schopen cesty. Nějaké jídlo v okolí vždy najde. Začal sešívat ránu.
Raději ani nemyslel na to, jak zacelí ránu, která zůstala v jeho duši.

2

„Já a Starkad jsme se setkali jen krátce,“ pokračoval Host. „Než jsem poté opět odešel do ciziny, ještě jsem o něm několikrát slyšel; a když jsem se vrátil, byl již dlouho mrtev, zabít v boji, jak si přál.“
„Proč jsi tolik cestoval? Co jsi hledal?“ zeptal se král Olaf.
„To, co jsem nikdy nenašel.“ odpověděl Host. „Mír.“
I když to není zcela přesné, pomyslel si. Častokrát nalezl mír v blízkosti krásy a moudrosti, v náručí ženy, když slyšel smích dětí. Ale jak krátké to bylo! Ten čas, kdy byl naposledy ženatý v Uplandu v Norsku, mu připadal jako sen jedině noci: Krásná Ingrid, jejich děti v kolébce, kterou sám vyřezal, její statečnost v době, kdy byla už šedivější než on. Krutá léta její staroby a pak už jen pohřby a pohřby. Kudy asi teď Ingrid putuje? Nemohl ji následovat, nikoho z těch, kteří kroužili virem jeho paměti, ani tu první a nejsladší, ověnčenou břečťanem a s pazourkovým nožem v ruce...
„Bůh je mír.“ řekl kněz.
Snad, snad. Kostelní zvony teď zní Norskem stejně, jak je tomu již celou generaci v Dánsku. Tam duní nad svatyní Matky, kde si on a dívka s věncem z břečťanu podali květiny. „Viděl vozataje a jejich bouřlivé bohy jak pustoší zem. viděl bronz a železo, kryté vozy jedoucí na jih do Říma, vikingské lodi sužující západ Anglie, nemoci a utrpení, život znovu a znovu trpělivě se rodící a zase umírající, čekání na slunovrat, který přinese vzkříšení. Také by mohl odejít, kdyby chtěl, a spolu s listím se rozletět ve větru.“
Olaf kněz hlásal, že každá cesta jednou skončí a přijde smrt. Jak by bylo krásné, kdyby to byla pravda. Všichni lidé tomu věří. Proč by nemohl i on?
Přístup ke mně, sejmu z tebe tvé těžké břímě a dám ti odpočinout.
O několik dní později Host řekl: „Dobře, přijmu tvůj křest.“
Kněz szel dojetím a Olaf nadšeně hulákal.
Večer v síni po obřadu Host vyňal svíci, zapálil ji o pochodeň a ulehl na lavici, odkud na ni dobře viděl. „Nyní mohu zemřít.“ oznámil.
Nyní já mohu jásat.
Soustředil se na plamen svíčky, až s ním splynul v jedno.
Naplnil celou jeho bytost. Světla přibývalo a jemu se zdálo, že z něho vystupují všechny dávno ztracené tváře. Blíž a blíž. Tep. poslušný jeho vůle, byl stále slabší.
Olaf a mladí bojovníci stáli tiše v bázni, kněz klečel v temném koutě a neslyšně se modlil.

Plamen svíce se zachvěl s zhasl. Nornagest ležel bez pohnutí. Do smě pronikalo svištění větru, ohlašujícího příchod zimy.

VI

SETKÁNÍ

1

V dálce zářilo jasné zlatavé světlo, jako by opět vyšla Jitřenka. Občas se skrylo za výběžky lesa, ale poutníci, cestující na západ, je vždy opět spatřili proti obloze, nesoucí několik řídkých mraků, která se klenula nad rovinou s roztroušenými vesnicemi a poli. Na nichž se již začínala zelenat budoucí sklizeň.

Hodiny se vlekly a slunce začínalo Svobodu Volodarovnu bodat do očí. Vpředu se v čirém vzduchu zdvihaly vrchy. Pod nejvyšším z nich se rozkládalo město. Za jeho zdmi a baštami se tyčily kupole a štíhlé věže. kouř stoupal z tisíců ohnišť; to vše se skvělo v úžasném jasu. Zaslechla zvony. Nebyl to osamělý hlas zvonečku venkovské kaple, ale akord mnoha velkých zvonů, jejichž zvuk se nesl krajinou, jako by chtěl dosáhnout uší andělů, či příbytku Jarilova.

Gleb Ujev ukázal před sebe. „Ta zvonice s pozlacenou kupolí patří ke chrámu Svaté Sofie,“ řekl. „Není to jméno žádné svaté, ale znamená to ‚Svatá Moudrost‘. Název pochází od Řeků, kteří na Rus přinesli křesťanství.“ Byl to pomešší zavalitý muž s tupým nosem, řídkým, šedivějícím vousem a značnou dávkou domýšlivosti. Jeho pokožka prozrazovala léta cestování a útrap, kvalitní roucho pak to, že ze všech riskantních podniků vyšel vítězně a se ziskem.

„Takže tohle všechno je nové?“ zeptala se Svoboda užasle.

„Ano. Chrám a některé další stavby,“ odpověděl Gleb. „Kníže Jaroslav Vladimirovič je nechal vystavět poté, co získal tyto země a přesunul sem svůj dvůr z Novgorodu. Ale Kyjev byl vždy významným městem. Byl založen už za Rurikových časů. a to je, tuším, asi dvě stě let.“

A pro mě to bylo jen jako sen, pomyslela si Svoboda. Bylo by to pro mě méně skutečné než staří bohové, kteří snad stále přebývají skryti v lesích, nebýt kupců jako Gleb, kteří se občas zastaví ve vesnici. Jejich zboží si málokdo může dovolit, ale jejich vyprávění dychtivě naslouchá každý.

Zamlaskala na svého koně a lehce jej pobídla do slabin. Nižiny podél řeky ještě nevyschly po jarních záplavách a blátivá cesta koně unavovala. Za ní a jejím průvodcem se pohyboval jeho průvod - půl tuctu námezdních nosičů a dva učni, řídící naložené vozy. za nimiž byla uvázána nákladní zvířata. Zde, v bezpečí před bandity a jezdci Pečeněhů, mohli odložit zbraně a jet pouze v tunikách a kalhotách. Gleb se ráno vyšňořil, aby při příjezdu vypadal náležitě důstojně, a přes brokátové kabátec si přehodil plášť lemovaný kožešinou.

Svoboda byla také ve svátečním vlněném plášti zdobeném výšivkami. Vyhrnutá sukně odhalovala jemně vypracované jezdecké boty. Podnebí zbarvilo její pokožku do jemně bronzového odstínu, fyzická práce jí dodala sílu, aniž by ohnula její záda či poznamenala pokožku na ruce. Byla dobře stavěná a na svět se dívala párem široce posazených modrých očí. Obličej doplňoval tupý nosík, plná ústa a pevná brada, což byly jejich rodové znaky. Její otec byl svého času prvním mužem vesnice a všichni její manželé byli vždy něco víc než kováři, lovci, chovatelé dobytka nebo handlíři. I tak se ale musela nutit ke klidu a srdce hrozilo, že vyskočí z hrudi.

Když se dostala na dohled k Dněпру, bezděky zatajila dech. Před ní se valila hnědá masa, která byla, jak odhadovala, široká alespoň pět set kroků. Po její pravici byl proud rozdělen nízkým zatravněným ostrovem. Z každé strany řeku napájely drobné přítoky. Protější břeh byl kupodivu více zalesněn. Domy se táhly od vody k městu a přimykaly se k jeho hradbám, zatímco sady, drobné statky a pastviny byly roztroušeny po okolních kopcích.

Na tomto břehu byla jen hrstka zablácených chýší. Jejich obyvatelé, nádeníci a zemědělci, jim věnovali jen letmý pohled. Na podobné příchodě byli zvyklí. Jen ona lákala pohledy a byla příčinou tlumeného šeptání. Obchodníky málokdy provázely ženy, a když, nebývaly urozeného původu.

Přívaz už čekal. Jeho majitel spěchal ke Glebovi, a když se dohodli na ceně, zavolal muže k veslům. Poplují naříkavě. Lávka byla příkrá, neboť molo bylo vystavěno nad úroveň každoročních záplav. Gleb a Svoboda se nalodili mezi prvními. Zvolili si místo na přídi, aby měli lepší výhled. Ozvalo se zvolání, dřevo zaskřípalo, voda vyšplouchla a loď odrazila od břehu. Vanul chladný vlhký vítr plný pachů řeky. Bylo vidět kachny a husy, drobnější ptactvo, jednou nad nimi přelétla labuť, ale jinak zde bylo méně ptáků než u nich doma, kde se tolik neloví.

„Přijeli jsme v neklidné době,“ varoval ji Gleb. „Město je plné cizinců a rvačky jsou na denním pořádku. Opovrhují knížecími výnosy. Dokud se budu věnovat svým obchodům, budu tě muset nechat samotnou. Buď opatrná, Svobodo Volodarovno.“

Netrpělivě přikývla, sotva vnímala slova, která už tolikrát slyšela. Celou svou pozornost soustředila na to, co bylo před nimi. Jak se blížili k západnímu břehu. lodí, které u něj kotvily stále přibývalo, až nebyla schopná je spočítat. Za loděmi, stojícími na kotvách na volné vodě, byly další a další. Musely jich být stovky. Nebyly to veslice, či vydlabané bárky, na jaké byla zvyklá z domova. Byly dlouhé a stíhlé, s obšřkou z překládaných fošen, pestře pomalované a mnohé přidě zdobily vyřezávané hlavy fantastických zvířat. Vesla, ráhna a vytažené stožáry ležely srovnány na kozlicích položených přes sedačky veslařů. Jejich plachty se musí rozvinout jak křídla, když vyplují na volné moře!

„Ano, úžasná obchodní flotila,“ řekl Gleb. „Je zde skoro celá. Možná již zítra vyplují do Konstantinopole. Nového Říma.“

Svoboda opět poslouchala jen na půl ucha. Snažila se představit si moře, se kterým se lodi na konci řeky potkají.

Rozprostíralo se do nekonečna, bylo drsné, temné a slané, mořští hadi a bytosti podobné napůl rybám a napůl lidem brázdili jejich vlny. Tak to alespoň slyšela. Představa se jí však nedařila. A pokud jde o Basilej, je možné tvrdit, že vedle ní vypadá Kyjev malý a ubohý?

Je potřeba jít a vidět!

Povzdechla si a přestala myslet na svou touhu. Je teď před ní mnoho nového. To, co mohla ztratit nebo získat se nedalo předvídat. Nikdy neslyšela, že by se nějaká žena odvážila toho, co ona. Také žádná nebyla tak nucena, jako ona. Znovu se vrátily vzpomínky, tajné myšlenky, které ji napadaly, když byla sama a uklízela v domě či pracovala na zahradě, sbírala v lese brusinky či dříví na podpal nebo za bezesných nocí upírala oči do černé tmy. Mohla by opravdu být výjimečná, princeznička ukradená z kolébky, dívka, jejíž osud určili staří bohové nebo křesťanští svatí? Tyto pocity s věkem většinou mizely. Ale v ní ožívaly zas a znova.

Žádný princ na koni nepřišel, žádná liška ani pták jí neoslovili lidskou řečí. Život prostě plynul dál a roky ubíhaly, až se z toho nakonec vymanila. Jednala sama za sebe. A teď byla tady.

Srdce jí bušilo stále rychleji. Pod jeho údery zvolna mizel strach. Zázraky se dějí!

Přívoz narazil do mola a posádka začala spěšně vykládat. Gleb se začal prodírat davem dělníků, prodavačů, námořníků, vojáků a přistavních povalečů. Svoboda se držela těsně vedle něho. Dávala si pozor, aby se v jeho přítomnosti ovládala, protože se cítila zmatená. Tohle v ničem nepřipomínalo trh ve městě, které znala, jež bylo sotva něčím větším než pevností, do které se vesničané uchýlovali v době nebezpečí.

Teď se mohla dívat, naslouchat, přemýšlet a učit se. Právě mluvil s úředníkem od kapitána přístavu a se zástupcem knížecí správy. Jednomu ze svých mužů zanechal pokyny ohledně vyložení zbývajících nákladů a pak ji vedl vzhůru do města.

Klenutá vstupní brána se dvěma věžičkami po stranách a hlavní věží se otevírala dokořán v mohutných bílých hradbách. Strážé v přilbách a drátěných košilích se opíraly o svá kopí a bez překážky nechávaly dovnitř i ven proudit pěší, jezce, káry tažené osly či dobytčaty či stáda skotu a ovcí vedených na porážku. Jednou zahlédla strašlivé zvíře, které jistě muselo být výplodem zimního snu, a jehož Gleb nazval velbloudem. Za branou se ulice kroutila vzhůru. Většina domů, které ji lemovaly, byla dřevěná, s fasádami v živých barvách. Mnohé měly dvě, dokonce i tři podlaží. Několik zděných stavení se dokonce honosilo zasklenými okny. Střechy byly převážně šindelové nebo byly pokryty právě kvetoucími drny. Nad nimi se zdvíhala zlacená kopule zvonice zakončená křížem.

Hluk, pachy a tlačence Svobodu zcela pohltily. Gleb musel zvyšovat hlas, když ji upozorňoval na zajímavé lidi. Kněze v černém plášti a s dlouhým plnovousem poznala hned, zato mnohem hůře oděný muž byl asi poustevník, který vyšel ze své jeskyně v nedalekých lesích, aby si ve městě cosi zařídil, zatímco skvostně oděný stařec v nosítkách byl jistě biskup. Všichni obyvatelé - hospodyně, dohadující se na přeplněném trhu, obtloustlí kupci, nádeníci, otroci, děti a rolníci z okolí - se oblékali s nekonečnou rozmanitostí, avšak nikde nezahlédla vzory známé z domova. Procházeli tu zašpinění námořníci, vysocí plavovlasí Severané. Poláci, Wendové, Litevci i Finové, obyvatelé stepí s vysokými lícními kostmi, zahlédla i dvojici Byzantinců, oblečených s nedbalou elegancí. Ztrácela se mezi tím, ale to už ji dav, opilý úžasem, postřkoval dál.

U domu blízko jižních hradeb se Gleb zastavil. „Tady se ubytuješ,“ řekl. Přikývla. Zmínil se o tom už před časem Plátenický mistr, jehož dcery se již vdaly z domu, si přivydělával poskytováním podnájemů důvěryhodným osobám. Otevřela jim služka a vzápětí se objevila paní domu. Gleb ji zaplatil a jeho sluhové přinesli dovnitř Svobodina zavazadla. Hospodyně je zavedla do malého pokoje s úzkou postelí, stoličkou, noční mísou, umývadlem a džbánem na vodu. Nad postelí visel obrazek muže se svatozáří, orámovaný nápisem. Hospodyně vysvětlila, že je to svatý Jurij, který zabil draka a zachránil pannu z jeho spárů. „Ten tě bude nejlépe chránit, drahá. Předpokládám, že jsi se přišla do města vdát?“ Ostrý, spěšný akcent přiměl Svobodu, aby zpozorněla.

„Tak doufáme,“ odpověděl Gleb. „Zařídí zasnoubení potrvá několik dní, Olgo Borisovno, a pak ještě vybavit svatbu ...“

„Teď je, myslím, dáma unavena po dlouhé a vyčerpávající cestě.“

„Jistě. Glebe Iljeve, aby ne. Určitě má i pořádný hlad. Dohlédnu, aby ohřáli polévku. Až budete hotovi, přijďte oba do kuchyně.“

„Budu muset rychle jít,“ řekl. „Obchodník dnes musí být bystrý- a rychlý jako sokol. Když padne na dobrý obchod, držet a nepustit.“

Zena odešla, stejně tak i jeho sluhové. Ve chvílce osaměli. V pokoji, který mši jen jedno malé okno potažené tenkou kůží, bylo málo světla. Svoboda stěží viděla Glebovi, stojícímu u dveří, do obličeje. „Setkáš se dnes s Igorem Olegovem?“ zeptala se potichu.

„Asi sotva,“ vzdychl. „Přeci jenom je to významný muž se silným hlasem ve shromáždění... a teď, když je tu flotila, má mnoho práce nejen jako dodavatel, ale musí jednat s lidmi mnoha národností a to vyžaduje dávku diplomacie i intrik a ...“ Bylo vidět, že nemá chuť příliš to rozvádět. „Pošlu mu pozdrav a budu doufat, že mě přijme zítra. Pak sjednáme, kdy se s ním setkáš a... a já se budu modlit, aby to dobře dopadlo.“

„Říkal jsi, že je to jisté.“

„Ne, říkal jsem pravděpodobně. Má zájem. Známe jej dobře. I jeho situaci. Ale jak to mohu zaručit?“

Teď bylo na ní, aby si povzdechla. „Máš pravdu. Říkal jsi, že při nejhorším najdeš někoho trochu méně dobře situovaného.“

„K tomu... nemusí dojít,“ řekl s pohledem upřeným na stěbla poházená po podlaze. „My dva jsme přece staří přátelé, ne? Budu tě opatrovat ještě více než dosud.“

„Byl jsi ke mně víc než laskav,“ odpověděla zdvořile. „Tvá žena musí být šťastná.“

„Měl bych už jít,“ zamumlal. „Ubytovat své lidi a uskladnit zboží. Zítra, jakmile to bude možné, přijdu a řeknu ti, co je nového. A do té doby, Bůh s tebou, Svobodo Volodarovno.“ Otočil se a rychle odešel.

Chvilí se snažila utřídit si myšlenky a pak se vydala do kuchyně. Olga jí nalila misku silného hovězího vývaru s pórkem a mrkví, k tomu jí dala kus černého chleba a hroudu másla. Pak si sedla na lavici na druhé straně stolu a dala se do řeči. „Gleb Ujev mi toho o tobě tolik vyprávěl...“

Svoboda pokračovala v rozhovoru s navyklostí opatrností. Co všechno jí o ní asi řekl? S úlevou zjistila, že byl obezřelý jako obvykle. Popsal ji jako bezdětnou vdovu, která nemá možnost se znovu vdát v nepřívětivém rodném kraji. Z lásky k bližnímu a v naději, že dobrý skutek dojde uznání v nebi, vybral jí z mnoha nápadníků obchodníka Igora Olegova z Kyjeva. Vyhledky byly dobré; jako venkovanka se může ve městě mnohému přiučit, a na druhou stranu, jako žena má co nabídnout. Gleb tedy zařídil prodej jejího dědictví, čímž získala slušné věno a vzal ji na tuto obchodní cestu.

„To je neštěstí, to je neštěstí,“ bědovala Olga a dělala, že si otírá slzy. „Žádné z tvých dětí nepřežilo i manžel ti zemřel, a ty jsi pořád tak mladá a krásná. Nemohu to pochopit.“

Svoboda pokrčila rameny. „Bylo kolem toho hodně zle. Nemluvme o tom, prosím.“

„Nu ano, ty vesnické sváry. Lidé si tam vidí do talíře a umí být na sebe opravdu zlí. A pak je napadají bezbožné myšlenky. Spíš jim přijde na mysl, že máš smůlu proto, že tě uhranula čarodějnice, než proto, že jsi prošla mnoha strastmi. Snad ti Bůh alespoň nyní dopřeje dobrého života.“

Takže Gleb se nemýlil, když říkal, že pravdu nelze říkat naplno. Kupecká moudrost. Chvilku o něm přemýšlela. Vycházeli spolu velice dobře. A kdyby ta svatba nevyšla, kdo ví. Ať by si knězi říkali něco o hříchu... Ale ne. Gleb byl již šedivý a zbývalo mu příliš málo času, než aby ranila ženu, kterou nikdy neviděla. Sama dobře věděla, jak bolí ztráta.

Když dojedla, Olga šla opět po své práci a Svoboda se vrátila do svého pokoje. Vybalila si věci a uvažovala co dál.

Vždy měla co na práci, i kdyby to bylo jen předem nití. Ale všechny věci, které zaplňovaly její domov byly nenávratně pryč, stejně jako domov sám. Nelákala ji zahálka, ani nechtěla spát, jak byly venkováné ve vzácných chvílích volna zvyklí. Tak se nechovala starostova dcera a žena významného muže.

Zamračeně chodila po pokoji, lehla si na postel, ale opět vstala. Neměla by snad pomoci Olze v domácnosti? Raději ne, neznala její zvyklosti a nadto, Igor Olegov by to asi nepovažoval za důstojné jeho budoucí ženy. Pokud z toho něco vzejde. Co byl vlastně zač? Gleb říkal, že je to správný chlapík, ale on jej nemohl vidět z pohledu ženy, takže vše, co jí o něm povídal, jí připadalo trochu neskutečné.

Poklekla před obrazem svatého Jurije, aby si vyprosila požehnání. Teď teprve si mohla dobře prohlédnout jeho vyzáblou tvář s velkýma očima. Slova modlitby jí však uvázla v hrdle. Byla dbalou, avšak nepříliš horlivou křesťankou a dnes nenalézala náležitou pokoru.

Vstala a zvolna v ní zrál rozhodnutí. Proč by měla zůstat mezi těmito zdmi? Gleb jí sice kladl na srdce, aby byla opatrná, ale vždyť sama často vycházela do lesa, nebála se vlků ani medvědů, a nikdy se jí nic nestalo. Dokázala zastavit splašeného koně, vztekavého psa sama zabila sekerou a za hradbami hradiště dokázala spolu s ostatními vesničany vzdorovat nájezdům Pečeněhů. Mimoto, venku pulsoval nový, nádherný, neznámý život. Vysoká zvonice se blyštěla na slunci...

Samozřejmě! Chrám Svaté Sofie. Kde jinde by mohla nalézt ta správná slova modlitby. Tam Bulí jistě naslouchá a pomůže.

Bezpochyby.

Oblékla si plášť, zapnula všechny knoflíky, přehodila kapuci přes hlavu a vykročila. Nikdo by jí nemohl zabránit v odchodu, ale bude lépe, odejde-li nepovšimnuta. Minula sluhu či otroka, který čistil kachlová kamna v hlavní síni, ale ten jí věnoval pouze mdlý pohled. Dveře se za ni zavřely a Svoboda splynula s ruchem ulice.

Zprvu se pohybovala nesměle, ale za chvíli se uvolnila. Nikdo se k ní nechoval limbě. Několik mladíků si ji sice se zájmem prohlíželo a několikrát do sebe významně šťouchli, ale to ji spíše příjemně vzrušilo. Sem tam do ní někdo náhodou strčil, ale bylo to méně často než při jejich příjezdu. S blížícím se večerem se ulice vyprazdňovaly. Po chvíli před sebou uviděla chrám a zamířila k němu.

Když se před ním ocitla, zatajil se jí dech. Odhadovala, že má dobrých šedesát kroků na délku a jeho bílé a světle zelené zdi s výklenky a klenutými oblouky se tyčily do neskutečné výšky. Čtyři prosklená okna, dosahující výšky jistě deseti mužů, nesla znamení kříže, dvě další, stejně velká, byla zdobena symboly hvězd. Dlouho stála v obdivu, aniž se zmovla na jediný pohyb. Nakonec sebrala odvalu a vykročila vpřed. Prošla kolem řemeslníků pracujících na výzdobě. Srdce jí prudce bušilo. Není to zakázané? Ale všimla si, že kromě kněží vcházejí a vycházejí i prostí lidé. Vstoupila.

V tu chvíli ztratila pojem o čase. Cítila se jako rusalka vznášející se pod hladinou. Na okamžik pochybovala, jestli skutečně neutonula a tady se nevznášá jen její duch. Utápěla se v tichu a pološeru, světlo pronikající barevnými skly oken rozehrávalo bány na freskách... a tam, ta přísná tvář nad její hlavou byl Kristus, Pán světa v kruhu svých apoštolů a drobná postava vzadu, vytvořená z malých polodrahokamů, byla jeho matka a... píseň, hluboký nápěv znějící zpoza vyřezávané zástěny a za zvuku zvonů stoupající k nebi, to byla modlitba k jeho Otci... Ulehla na chladnou dlažbu, tvář k zemi.

Až po dlouhé době si uvědomila, že se něco změnilo. V kostele se setmělo a byla zde sama, kromě několika duchovních a množství rozžatých svíček. Kam se všichni poděli? Pokřižovala se a spěšně vyšla ven.

Slunce bylo nízko a z dosud modrého nebe se rychle vytrácela barva. Téměř prázdné ulice se nořily do šera a okny probleskovaly nažloutlé plameny svíci a lamp. Její kroky, dech i šustění sukní zněly v tichu neobvykle silně. Na tomhle rohu doprava, na příštím doleva... ne, počkat, tamten dům, s přečnívajícími konci krokvi, vyřezanými do tvaru hlav, nikdy neviděla. Zabloudila.

Zastavila se, zhluboka vydechla a kysele se ušklíbla. „Blázne,“ zašeptala. „V tvém věku by se ti to už nemělo stávat.“ Proti tmavnoucímu nebi se černaly střechy, nad nimiž se chvěly tři hvězdy. Na opačné straně oblohy se rozlévalo bledé světlo stoupajícího měsíce. Věděla tedy, kde je západ a východ. Dům, ve kterém je ubytována, je u jižních hradeb. Když se jí v těch klikatých uličkách podaří udržet směr, měla by jej najít. Vždycky může zaklepat na nějaké dveře a zeptat se

na cestu. Je jisté, že by Olga mohla ztropit povyk a Gleb by jí pak vyčinił.

Postavila se zpřima. Je přeci dcerou starosty Volodara. Zvedla plášť nad kotníky, aby jej příliš neušpinila, a opatrně našlapujíc pokračovala v cestě.

Šero zvolna ustupovalo noci. Ochladilo se. I když se měsíc občas vyhoupl nad střechy nižších domů, jeho světlo bylo dosud příliš slabé.

Z pootevřených dveří vycházelo slabé světlo, kouř, pach kvasu a kuchyně. Ozývaly se bujaré hlasy a smích. Hospoda plná opilých chlapů. Zahalila se a přešla na druhou stranu. Zнала to z dob, když s manželem občas navštívili město.

Velice brzy přišel této zábavě na chuť a pak se domů potácel mokřý a čpící.

Vzadu se ozvaly rychlé hlučné kroky. Zrychlila. Ten druhý také a vzápětí byl vedle ní. „Ha,“ zamrmal. „Zdravim.“ Stěží mu rozuměla.

Došli na místo ozářené měsícem a tady jej zřetelněji uviděla. Byl o hlavu vyšší a jeho silueta zakrývala hvězdy na západní obloze. Kromě kadeře na pravé straně měl vyholenou hlavu a pod kdysi zlomeným nosem se ježil knír. Chlupatou hrud' i mohutné paže měl plné tetování. Oblečen byl do napůl rozvázané košile, volných kalhot a krátkého kabátce. Všechno bylo ztuhlé starou špinou. Nůž na jeho opasku připomínal velikostí meč - zbraň, kterou směla ve městě nosit jen knížecí garda.

Démon! Zamrazilo ji, ale vzápětí jej poznala. Varjag. Už o nich slyšela. Seveřani a Rusové přepadávající plavce. Živoucí bouře. Odvrátila pohled a chtěla odejít.

Silná ruka ji uchopila za pravou paži. „No, no, kam tak rychle?“ zasmál se. „Chceš si přece užít, ne? Já tě pobavím“

„Nech mě!“ vykřikla a snažila se vytrhnout. Prudce s ní trhl a ramenem jí projela ostrá bolest.

„Jdeme, tady je ulička, to se ti bude líbit.“ Z jeho pachu se jí udělalo zle. Vykřikla.

„Ticho! Stejně ti nikdo nepomůže!“ Volnou rukou ji udeřil, až se jí ztmělo před očima. Začala dupat a ječet.

„Ticho, nebo ... Ááá.“ Odhodil ji na dlažbu a když vzhledla, viděla, že se obrací ke dvěma mužům, kteří se k nim blížili.

Museli být ve vedlejší uličce a slyšet můj křik, napadlo ji. Ať mi pomohou! Kriste, Dazbogu. Jařilo, svatý Juriji, dejte jim sílu!

Varjag vytáhl nůž. „Zmizte!“ vyštěkl. „Není tu nic pro vás. Zmizte!“ Uvědomila si, že je opilý a o to nebezpečnější.

Menší z těch dvou udělal několik kroků směrem k němu. Pohyboval se s odměřenou jistotou a elegancí velké kočky.

„Myslím, že by sis měl jít někam zchladit hlavu, příteli.“ pronesl klidně. Také on vytáhl nůž. Vedle Varjagova však vypadal jako párátko, a ani on sám se nezdál být žádným velkým bojovníkem. Jeho drobná postava byla zahalena v plášti lemovaném kožešinou a nohavice kalhot měl zasunuté ve vysokých botách z jemné kůže. Svoboda si toho stačila všimnout ve světle lucerny, kterou jeho společník nesl v levé ruce.

Varjag se zašklebil. „Navoněnej hejsek a kripl,“ posmíval se. „Ty mi budeš říkat, co mám dělat? Padejte nebo vám rozpáru panděra.“

Druhý muž položil lucernu. Pravá nika mu chyběla. předloktí zakončovala kožená manžeta, ze které trčel ocelový hák.

Na rozdíl od svého společníka byl robustní a svalnatý, oblečen byl prostěji, ale také kvalitně. Vytáhl krátký nůž. „My dva.“ zamumlal. „Ty sám. Cadoc řek jít, ty di.“ V ruštině měl zjevně co dohánět.

„Vy dva švábi!“ zařval Varjag. „Ať mě Perun srazí, mám toho dost!“

Dlouhým skokem se vrhl vpřed. Čepel se zaleskla. Ten drobnější - Cadoc? - trochu uhnul. Nastavil nohu, lehce strčil a Varjag tvrdě dopadl na dlažbu. Muž s hákem se rozesmál. Varjag zaklel, zvedl se a skočil po něm.

Hák se mihl vzduchem a jeho ostrý konec pronikl hluboko do útočnickovy zdvižené paže. zatímco nůž zanechal rozšklebenou ránu na zápěstí druhé ruky. Dlouhý nůž mu vypadl na zem. Varjag zaječel bolestí. Cadoc se k nim přitočil, chytil Varjagův jediný pramen vlasů a s gustem jej odřízl. „Druhou trofej si vezmu mezi tvými nohama.“ vyhrožoval potouchle. Ale to už Varjag mizel ve tmě. Ještě chvíli se k nim nesla ozvěna jeho kvílení.

Cadoc se sklonil ke Svobodě. „Jsi v pořádku, má paní?“ zeptal se. „Zde, opři se o mne.“ Pomohl jí vstát.

Jeho společník chtěl sebrat Varjagův nůž. „Nech to ležet,“ poručil Cadoc. Mluvil rusky, aby mu Svoboda rozuměla.

„Nechci, aby to u nás našla hlídka. Ten žabikuch by nám moc neposloužil. Jdeme. Hluk jistě přilákal pozornost, kterou si nemůžeme dovolit. Pojď, má paní.“

„Jsem, jsem v pořádku,“ řekla zajímavě. Opravdu jí nebylo nic, kromě několika modřin. Stále však byla trochu otřesena.

Cadoc jí položil niku na rameno a ona se nechala slepě vést.

Muž s lucernou řekl něco. co muselo znamenat: „Kam jdeme?“

„Do našeho podnájmu, samozřejmě.“ odsekl Cadoc rusky. „Kdybychom potkali hlídku, nic se nestalo, vyšli jsme se jen trochu napít a pobavit. Souhlasíš s tím, má paní? Dlužíš nám malou laskavost a my bychom nechtěli zmeškat zítřejší vyplutí proto, že nás budou vyslyšet Jaroslavovi úředníci.“

„Musím domů,“ zaprosila.

„Půjdeš. Dovedeme tě bezpečně zpět, buď bez obav. Ale I napřed. ...“ Zezadu se ozvaly výkřiky. „Poslouchejte. Někdo už tam je. Našli nůž a jestli mají lucernu, uvidí i krev.“ Cadoc je vedl úzkou temnou uličkou. „Půjdeme oklikou, ale ušetří nám to nepřijemnosti. Na hodinu či dvě se skryjeme a pak tě doprovodíme, má paní.“

Vynořili se na široké ulici zalité měsícem. Uvažovala, jak dalece těm dvěma může důvěřovat. Nebylo by moudřejší i trvat na tom, aby ji ihned odvedli do jejího podnájmu? Kdyby odmítli, mohla by křičet a bránit se jako před tím. Ale to by asi nebylo to nejlepší. Zalilo ji horko a srdce se jí prudce rozbušilo - nikdy nepotkala nikoho podobného. A asi ani nepotká. Ráno odplouvají a ona se opět stane něčí manželkou.

Náhle Cadoc chytil svého druha za rukáv a zahlaholil: „Holá, Rufusi, nepřejdi to.“ Před nimi se objevil dům, dveře byly otevřené. Očistili si nohy a vešli do místnosti, ve které dvojice nočních lamp nejasně osvětlovala stoly a lavice.

„Lokál,“ zašeptal jí Cadoc do ucha. „Tohle je hostinec pro ty, kteří si to mohou dovolit. Buď, prosím, potichu.“

Ted' poprvé uviděla zblízka a ve světle Rufusovu poďobanou pihovatou tvář a ohnivě zrzavé husté vlasy a vousy.

Cadoc byl již od pohledu cizinec, s úzkým obličejem a orlím nosem, oči měl mírně zešílené jako Finové, ale hnědé a velké. Černé vlasy mu spadaly na ramena, stejné barvy byla i do špičky zastřižená bradka, i jeho zlatý prsten - had, zakusující se do svého ocasu - byla cizí práce. Zřídka potkala někoho, kdo byl tak připraven se smát jako on. „Podivuhodné,“ řekl tiše. „nikdy jsem netušil, že dáma v nesnázích může být tak půvabná.“ Poklonil se, jako by vzdával hold princezně. „Znovu opakuji, ničeho se neobávěj. Náležitě se o tebe postaráme. Želbohu, s tvým oděvem je to horší.“ Pohlédla dolů na špinavé vilike skvrny.

„Mohu, mohu říci, že jsem upadla,“ zajíkla se. „Je to pravda.“

„Myslím, že to uděláme jinak,“ řekl Cadoc. Rufus je následoval do pokoje v prvním patře. Byl prostorný, s dřevěným obložením, závěsy v zasklených oknech a rohoží na podlaze. Zařízen byl čtyřmi postelemi, stolem, několika sedačkami, komfort doplňovalo několik dalších kusů nábytku. Rufus vyňal svíci ze své lucerny a zapálil svíčky v sedmiramenném mosazném svícnu. Jeho zručnost prozrazovala, že pravou ruku musel ztratit již dávno a umí se bez ní dobře obejít. „Jsme tu jen dva.“ obrátil se Cadoc ke Svobodě. „Za ty peníze to stojí. A teď...“ Přidřepel k truhle, z kapsy vylovil klíč a odemkl zámek. „Většina našeho zboží je samozřejmě, na lodi. ale některé zvlášť cenné věci. at' již z ciziny či zakoupené zde v Kyjevě, máme tady. Včetně...“ Začal přehrabovat obsah. „Á, tady je to.“ Vyndal látku, která se leskla v mihotavém světle. „Lituji, že v tuto hodinu nemůžeme připravit horkou lázeň, má paní. ale támhle je umývadlo, nádoba s vodou, mýdlo, ručníky a džbán. Posluž si a pak si oblékni toto. Rufus a já se mezitím samozřejmě vzdálíme. Když trochu pootevřeš dveře a podáš nám svůj oděv. postaráme se. aby byl vyčištěn.“

Zrzoun se zašklebil a něco si brblal v neznámém jazyce. Cadoc mu odpověděl a chvilku mu domlouval, dokud nepřikývl. Každý z nich pak vzal malý svícen se svíčkou a odešli.

Zmatená Svoboda osaměla. Je to snad sen? Ocitla se snad v zemi elfů nebo zde. mezi baštami křesťanství, potkala dvojici starých bohů? Náhle se zasmála. Ať se stane cokoli, je to tak nádherně nové!

Odložila brože, rozvázala šněrování, přetáhla šaty přes hlavu a poté je podala pootevřenými dveřmi. Něčí ruka je okamžitě uchopila. Zavřela dveře a šla se umýt. Nespěchala a vychutnávala chladivé doteky zinky na nahém těle.

„Ještě ne!“ zvolala, když se ozvalo zaklepání a rychle se utřela. Pohled na šaty. položené na posteli, jí vyrazil dech. Byly z jemné lesklé tkaniny v modré barvě s nádechem do zlata a několika stříbrnými knoflíky. Když si šaty oblékla, zjistila, že sukně jí částečně odhaluje nohy. To bude přitahovat pozornost, pomyslela si s uzarděním. Rychle si upravila pramen vlasů, který jí vykukoval ze stočených copů. a přitom si všimla, jak jejich jantarová barva dobře ladí s šaty.

„Vstupte,“ řekla trochu nejistě.

Vešel Cadoc s podnosem v levé ruce. Zavřel za sebou a položil táč s karafou a dvěma poháry na stůl. „Nikdy mě nenapadlo, že hedvábi může být tak krásné.“ řekl.

„Cože?“ otázala se Svoboda. Měla dojem, že je na ní vidět, jak prudce jí bije srdce.

„To nic. Bývám trochu neomalený. Prosim, posaď se a napij se se mnou. Vzbudil jsem sklepníka, aby mi dal, co má nejlepšího. Uvolni se a zapomeň na ten nepříjemný zážitek.“

Posadila se na stoličku. Než ji Cadoc následoval, nalil do pohárů rubínovou tekutinu, která zavoněla létem. „Jsi velice laskav.“ zašeptala. Jako Gleb, napadlo ji, a pak si bezděčně doplnila: Ne, Gleb je stárnoucí venkovský kupec. Umí sice číst a psát. ale co vlastně jiného umí, zná a dokázal mimo svůj úzký okruh? „Jak se ti odměním?“ zeptala se a vzápětí v duchu dodala: To jsem řekla pěknou hloupost!

Ale Cadoc jen pozvedl svůj pohár a odvětil: „Můžeš mi říci své jméno, má paní. a cokoli, co uznáš za vhodné. Postačí, když mě nakrátko potěšíš svou přítomností. Napij se, prosím“

Trochu usrkla a víno ji hebece pohládilo po jazyku. To nebylo víno z trnek rostoucích za vsí. „Já... já jsem...“ Málem mu prozradila jméno, které dostala při křtu. To by bylo neopatrné. Byla si jista, že mu může věřit, ale kdyby se je náhodou dozvěděl nějaký čaroděj, byla by bezbranná vůči kouzlům. Málokdy na ně myslela. „Svoboda Volodarovna,“ řekla jméno, které používala doma, „Z... z daleka. Kde je tvůj přítel?“

„Rufus? Ach, poslal jsem ho. aby nechal vyčistit tvé šaty. Nebude nás rušit. Dostal také džbán vína. aby mu dělal společnost. Je to velice věrný a odvážný muž. ale trochu omezený.

„Je tvým sluhou?“

Přelétl snad jeho tváří stín? „Doprovází mě velmi, velmi dlouho. Přišel o ruku. když mi kryl záda v boji proti tlupě Saxonů, kteří nás přepadli. Bil se dál levou rukou a podařilo se nám uniknout.“

Kdo byli Saxoni? Lupiči? „S takovým zraněním přeci nemohl bojovat. Většina mužů by musela zakrátko zemřít!“

„Máme tuhý kořínek. Ale dosti. Jak to, že jsi byla venku po setmění, Svobodo Volodarovno? Jistě nepatříš mezi ženy, pro které je to běžné. Bylo velké štěstí, že jsme byli s Rurusem v doslechu. Byli jsme na sklence na rozloučenou u ruského faktora, se kterým jsem se seznámil, rozloučili jsme se, protože brzy ráno vyplouváme a náhle... Ach, zdá se, že Bůh nedopustí, aby dáma jako ty trpěla.“

Víno jí zahřívalo krev a přestože pamatovala na varování, vysypala ze sebe všechno, co o ní říkal Gleb Olze Borisovně a... a dostala se až k Igoru Olegovi. Díky obezřelým Cadocovým otázkám si ani neuvědomovala, co všechno mu řekla.

„Ach,“ vzdychl nakonec. „Poděkujme svatým, že jsme tě zachránili. Útok toho primitivního žoldáka by jistě nezůstal bez následků, pokud by tě vůbec nechal naživu.“ Odmíchl se a po chvilce pokračoval. „Té hospodyně a muži, jenž zastupuje tvého otce můžeš říci, že jsi se zdržela v kostele, ztracena v modlitbách. Zde to není nic mimořádného.“

Vzdorovitě pozdvihla hlavu. „To jim mám lhát? Mám svou čest!“

„Ale no tak,“ usmál se. „Nepřišla jsi právě z kláštera.“ Přesně jej nechápala, ale cítila, kam míří. „Kolikrát v životě jsi zalhala, abys nemusela říci zraňující pravdu? Proč stavět dobráka Gleba do nepříjemné situace, když vynaložil tolik úsilí ve tvůj prospěch?“ řekl a nestydatě dodal: „Jako prostředník, který Igorovi přivedl skvostnou manželku, může očekávat výhodné obchody. Nezkaz mu to, Svobodo.“

Opět se napila, aby zakryla svůj zmatek. Cadoc dolil prázdný pohár. „Chápu,“ řekl. „Jsi mladá a mladí lidé mívají ideály. Přesto ale máš fantazii a kuráž obvyklé v mnohem pozdějším věku. Mohla bys tyto vlastnosti využít k úplně jinému způsobu života. Uvažuj o tom.“

„Mluvíš tak, jak by mluvil můj děd. Jak jsi vlastně stár?“ zeptala se.

„Jsem ještě docela zachovalý.“ odpověděl rozvřeně.

Posedla jí nezvladatelná zvědavost. Naklonila se dopředu, přestože si byla vědoma jeho pohledu na svých řadrech. Z vína jí bzučelo v hlavě, jako by byla na louce plné čmeláků. „Vůbec nic jsi mi o sobě neřekl. Kdo jsi?“ Kníže či bojar, jehož jméno po otci nekončí na „ov“, ale „vič“?

„Jsem obchodník. Zabýval jsem se obchodem dlouhá léta. až jsem trochu zbohatl a mohl si dovolit vlastní loď. Vozím hlavně luxusnější zboží: jantar a kožešiny ze severu, látky, oděvy a lahůdky z jihu. Toto zboží zabere málo místa, je lehké a dá se na něm dobře vydělat.“ Snad i na něho začínalo působit víno, protože trochu nesouvisle dodal:

„Umožňuje mi to setkávat se s mnoha různými lidmi. Je to moje posedlost.“

„Odkud jsi?“

„Ach. přišel jsem přes Novgorod, jako většina kupců z mých končin. Přes jezera, řeky a převlaky až sem. Vpředu je teď veliký Dněpr se svými vodopády - nejtěžšími převlaky i pro náš vojenský doprovod, kvůli nájezdníkům ze stepi - pak už moře a nakonec Konstantinopol. Ne. že bych takhle cestoval každý rok. Na to je to příliš dlouhá cesta. Většina našeho zboží se překládá už tady v Kyjevě. Vracím se pak do přístavů ve Švédsku nebo Dánsku, někdy jedu do Anglie. Jak už jsem řekl, chci cestovat tak, jak to jen jde. Byla má odpověď dostatečná?“

Zavrtěla hlavou. „Ne. Myslela jsem, jaké jsi národnosti?“

Nyní mluvil již mnohem opatrněji. „Rufus a já jsme z Cymriu, jak té zemi říkají její obyvatelé. Leží na stejném ostrově jako Anglie a je to poslední zbytek dávné Británie. Pro mě je to dobré, alespoň tam nikomu nevádí moje angličtina. Rufusovi to je jedno, je to můj dlouholetý společník. A sám používá svou přezdívku tak dlouho, že své pravé jméno asi už zapomněl. Já jsem plným jménem Cadoc ap Rhys.“

„Nikdy jsem o té zemi neslyšela.“

„Samozřejmě.“ řekl s povzdechem „Sotva jsi mohla.“

„Mám dojem, že jsi cestoval mnohem více, než jsi mi řekl.“

„Opravdu jsem prošel mnohé končiny.“

„Závidím ti,“ vyrazila prudce, „tolik ti závidím!“

Pozdvihl obočí. „Co? Je to těžký život, často nebezpečný, stále osamělý.“

„Ale svobodný. Jsi svým pánem Kdybych tak mohla cestovat jako ty.“ Ztěžka polkla a snažila se zadržet slzy, které se jí draly do očí.

Zvážněl a odmítavě zavrtěl hlavou. „Ty nevíš, Svobodo Volodarovno. co se většinou stane s ženami kupců, které se vydají na cestu se svými manžely. Já ano.“

Pochopila. „Jsi osamělý muž, Cadocu. proč?“

„Využij co nejlépe život, který máš.“ poradil jí. „Všichni máme své cesty, po kterých musíme kráčet.“

„I ty.“ Ale tvá síla zmizí, tvá hrdost se rozpadne, zakrátko se vrátíš do země a brzy poté bude tvé jméno zapomenuto. Prach ve větru.“

Trhl sebou. „Ano. Zdá se.“

„Nezapomenu na tebe!“ vyhrkla.

„Cože?“

„Ne, nic. Jen jsem unavená, celá se třesu a myslím, že jsem příliš pila.“

„Chceš se vyspat, než bude tvůj oděv připraven? Nebudu tě strašit... Svobodo, ty pláčeš.“ Cadoc obešel stůl a položil jí ruce na ramena.

„Odpusť, jsem slabá a hloupá. Nebývám taková, věř mi.“

„Samozřejmě, drahá. Vím, jak se cítíš.“ Rty se dotýkal jejích vlasů. Otočila se k němu a cítila, jak ji líbá. Byl něžný. Její slzy chutnaly jako moře.

„Jsem docela čestný muž,“ zašeptal, když ji líbal na tvář. Vnímala žár jeho dechu a těla. „Nebudu tě k ničemu nutit.“

„Nemusíš,“ slyšela svou odpověď. „Odploouvám krátce po úsvitu. Svobodo, a tebe čeká svatba.“

Pevně jej přitáhla a zaťala prsty do jeho pláště. „Už jsem měla tři manžely.“ řekla, „a někdy, na břehu jezera, při jarních slavnostech v Kupale. Ano, Cadocu.“

Viděla, že řekla příliš mnoho. Teď bude muset odpovídat na jeho otázky a v hlavě má takový zmatek. Ale on ji jen vzal za ruku, jemně ji zvedl a vedl k posteli.

Opět se ocitla ve snu. Tolik ho chtěla. Vášně jí pronikala jako dravý proud. Ať očekávala cokoli, bylo to nic v porovnání s tím, co přišlo. Místo prudkého a krátkého milování ji nekonečně dlouho svlékal, vedl ji, aby i jemu pomohla z oděvu a jeho ústa a prsty stále věděly, co mají dělat. Položil ji na úzkou postel a stále ji líbal a hladil, dokud se k němu dychtivě nevzepjala.

Poté se mazlili, smáli a žertovali, na zemi rozprostřeli dva sypký vycpané slámou, milovali se a dováděli jako děti.

Odpočíval s hlavou mezi jejími prsy a ona jej znovu a znovu pobízela, v žertu přísahal, že netuší, že jí nebude stačit.

Skla v oknech zešedla a ze svíček zbyly krátké oharky, z nichž stoupal nahořklý kouř. Začínala pocítovat pronikající chlad.

„Musím tě doprovodit do tvého domu,“ řekl, drže ji v náruči.

„Ještě ne,“ zaprosila.

„Lodě brzy vyplují. A tebe čeká tvůj vlastní svět. Především si musíš odpočinout, drahá.“

„Jsem unavená, jako bych zorala deset polí,“ zamumlala a zahihňala se. „Ale byl jsi to ty, kdo oral. Ty uličníku. Sotva

chodím.“ Zatahala jej za hebku bradku. „Děkuji, děkuji.“ „Na lodi se dobře vyspím. A až se vzbudím, vzpomenu si na tebe. Bude se mi po tobě stýskat. Ale to je asi cena, kterou je třeba zaplatit.“

„Pokud...“

„Říkal jsem ti, že obchody, jimiž se teď zabývám, jsou pro ženu příliš nebezpečné.“

„Až skončí sezóna, vrátíš se domů. že?“

Vztyčil se a jeho tvář byla popelavá jako svítání za oknem. „Už nemám žádný domov. Obávám se, že ne. Nerozuměla bys tomu. Pojď, musíme si pospíšet. Nesmíme zničit to, co máme.“

MLčky čekala až se oblékne a dojde jí k Rufusovi pro šaty. Hlavou jí vířila jedna myšlenka: Má pravdu. Je to nemožné a i kdyby, bylo by to nesmírně krátké a plné bolesti. Má pravdu, přestože sám neví proč.

Její šaty byly ještě vlhké po vyprání a lepily se jí na tělo. S trochou štěstí se dostane do svého pokoje nepozorovaně.

„Byl bych rád, kdybych ti mohl věnovat ty hedvábné šaty, ale těžko bys to vysvětlovala.“ Možná si na ni vzpomene, až je někde jinde dá nějaké jiné dívce. „Rád bych ti nabídl něco k jídlu, ale tlačí nás čas. Pojď.“ Byla opravdu zesláblá hladem, únavou a bolestí. Tak to bylo správně. Připomnělo jí to, kam patří.

Na ulicích se válela mlha. Slunce bylo jen světlejší skvrnou na východě, který Svoboda opustila. Drželi se s Cadocem za ruce. Mezi Rusy je to pouze výraz přátelství a nikdo okolo nemohl postřehnout, kdy jejich stisk zesílil. Beztak byly ulice téměř prázdné. Jeden z kolemjdoucích jim ukázal cestu k domu Olgy Borisovny.

Když k němu došli, zastavili se. „Šťastnou cestu, Svobodo,“ popřál jí.

„I tobě,“ sotva se zmohla na odpověď.

„Budu na tebe vzpomínat.“ řekl se smutným úsměvem, „víc, než je rozumné.“

„Nikdy na tebe nezapomenu, Cadocu.“ Vzal její ruce do svých a poklonil se. Pak se otočil a odcházel. Za okamžik zmizel v mlze.

„Nikdy.“ řekla do prázdna.

Chvilí stála bez pohybu na místě. Nebe zvolna modralo a kdesi vysoko se paprsky slunce odrazily od roztažených perutí letícího sokola.

Snad je to takhle nejlepší. Okamžik ukradené svobody, který mi pomůže snášet běh let.

Tři manžely jsem pohřbila a vždy jsem si myslela, že to je vysvobození, když jsem se modlila nad čerstvým hrobem, neboť oni uvádali a chřadli, již to nebyli ti muži, kteří vedle mě o svatbě tak pyšně stáli. A Rostislav si mě prohlížel, vyptával se, obviňoval a bil mě, když byl opilý. To mnohem horší byly pohřby dětí. Ti malí umírali a umírali, že jsi ani neměla čas je poznat. Byli jako jiskry, které proletí a zhasnou. Jen Světlana byla ženou, než ji při porodu zabilo mé vnouče.

To bylo konečně to poslední hoře. Pak vesničané i mě žijící děti mě nemohli dále snést - tu věc, která zjevně nestárne. Zprvu se mě báli, pak mě nenáviděli. Ani já jsem to už nemohla snášet. Byla bych uvítala den, kdy by za mnou přišli se sekýrami a klacky a ukončili to.

Až Gleb Ujev. ošklivý, lakomý malý Gleb měl tolik mužnosti, že si nevšímal podivností, ale viděl pouze ženu, která nebyla ani božím dítětem, ani zplozencem pekel, ale jen ztracená a zmatená jako nikdo jiný. Ráda bych se mu odměnila něčím lepším, než je stříbro. A ještě raději bych byla, aby k tomu nemuselo dojít.

Díky němu jsem našla způsob jak přežívat. Budu Igoru Olegovovi tou nejlepší ženou. Časem se seznámím s někým jako je Gleb, a až se čas naplní, najde pro mě místo, kde budu moci začít znovu. Vdova po jednom muži se snadno vdá do jiného města nebo na vzdálenější usedlost, nikomu to nebude připadat nezvyklé a nikdo ji nebude klást otázky, na které nechce odpovídat. Je samozřejmě nutné postarat se o děti. dokud nevyrostou. Budu tak dobrou matkou, jak to jen půjde.

Po tváři jí přelétl úsměv.

Kdo ví? Možná, že několik manželů bude podobných jako Cadoc.

Vlhké šaty se na ni lepily a po nohách jí občas steklo pár kapek. Otřásla se chladem a pomalu vešla do domu.

VII

STEJNÝ DRUH

I

Zvyk je železná košile, která se připomene tím, že občas někde tlačí. „Co vlastně víš vo ty štětce. Lugo?“ zeptal se Ruius. Mluvil latinou, kterou kromě kněží na západě Evropy již stovky let nikdo nemluvil.

A také Cadoc toto jméno skoro tak dlouho nepoužíval. Řecky odpověděl: „Procvičuj si více soudobé jazyky a používej správné výrazy. Slovo, které jsi použil, se příliš nehodí pro nejžádanější a nejdražší konstantinopolskou kurtizánu“

„Kurva zůstane kurvou,“ nedal se Rufus. přesto však použil oficiální jazyk císařství. „Vyptáváš se na ní a podplácíš lidi vod ty doby, co směř tady. Celý tejdny. A já abych si točil mlejnek.“ Pohlédl na pahýl svého pravého zápěstí. „Kdy už konečně začneme něco dělat?“ „Možná, že brzy.“ odpověděl Cadoc. „Nebo také ne. To záleží na tom, co ještě zjistím o té božské Athéně. Pokud něco zjistím a na dalších okolnostech. Nejenže musím co nejdříve změnit svou totožnost, ale oba se musíme poohlédnout po jiném zaměstnání. Obchod s Ruskem půjde co nevidět ke dnu.“

„Jo. jo. to říkáš pořád. Já se vo sebe postarám. Ale co s tou ženskou? Nic si mi vo ni pořádně neřek.“

„Protože k tvým silným stránkám nepatří to, že bys zklamání přijímal trpělivě.“ Cadoc přistoupil k otevřenému oknu a

zařadil se ven. Ze sluncem vyhráté ulice sem stoupal pach kouře, dehtu a hnoje, provázený občasnými závany vůní. rachotem kol, klapáním kopyt, křikem a pleskáním nohou. Z pokoje ve druhém patře viděl přes střechy, ulice a městské hradby bránu a přístav Kontoskalionu. Z doků trčely stožáry lodí a ještě dál se třpytilo Marmarské moře. Hladinu brázdila směs lodí od plochých člunů přes nákladní plachetnice, až po mohutné koráby, s vesly třicími ze spodní paluby. Bylo těžké si představit, že nad tím vším se vznáší temný stín.

Cadoc si založil ruce za záda. „Přesto ti už ale mohu něco prozradit.“ řekl. „Dnes snad zjistím, jsem-li na konci cesty, nebo jestli to byla špatná stopa. Celé to pátrání bylo velice pochybné. Někdo mi řekl, že od kohosi kdysi slyšel. S obtížemi jsem pana Kohosi vystopoval, neboť byl stále na cestách a dozvěděl jsem se, že je to jen mlhavá vzpomínka na něco, co zaslechl z třetí nebo kolikáté ruky. Tak.

V podstatě, 'Athéna' je poslední jméno, které ta dáma používá. To ostatně není nic neobvyklého. Změna jména je její profesí běžná; nechce pochopitelně prozradit svůj původ a také nebyla vždy miláčkem města. Zjistil jsem, že dříve pracovala jako Zoe v jednom z, lepších bordelů v Galatě a jsem si skoro jistý, že předtím byla na této straně Zlatého Rohu ve čtvrti Fanar, jako vcelku podřadná prostitutka, která si říkala Eudoxia. Ještě dále jsou zprávy nedůvěryhodné a nejasné. Hodně lidí už zemřelo nebo nějakým způsobem zmizelo.

Způsob jejího chování je vždy stejný. Navenek vstřícná, ale ve skutečnosti tajnůstkářská žena vyhýbající se pasákům - dříve jim někdy i platila, aby ji nechali na pokoji, pokud to bylo nezbytné - která nikdy neutráci víc, než je nutné. Místo toho šetří a investuje, předpokládám, že s výhledem na to, že postoupí o další příčku. Nyní je nezávislá a s vědomostmi a styky, které má, jistě i vlivná. A...“ Přestože se snažil mluvit věcně, od páteře až ke konečkům prstů jím projelo zamrazení. „V pátrání jsem se dostal přinejmenším třicet let do minulosti, Rufusi. Takže jí může být padesát i více let. A stále je niadá a stále je krásná.“

„Věděl jsem, že stále hledáš.“ řekl zrzek nezvykle potichu, „ale už jsem přestal věřit, že někoho najdeš.“

„I mě vira skoro opustila. Přes všechno mě hledání jsi byl zatím jediný, koho jsem během staletí potkal. Nikoho před tebou, nikoho po tobě. Naděje pak slábne. Snad, konečně, dnes...“ Cadoc se otřásl a se smíchem se otočil. „Zakratičko s ní mám schůzku. Ani se neptej, kolik těch pár hodin bude stát!“

„Dej si pozor,“ zabručel Rufus. „Kurva je kurva. Já si vyrazím najít nějakou levnější, hm?“

Náhle Cadoc sáhl do kapsy a podal mu plnou hrst stříbrných miliariů. „Přidej to ke svému a užij si. starý brachu. Skoda, že hypodrom je dnes zavřený. Určitě ale znáš nějaký odeon, kde bude program dost oplzlý, aby uspokojil tvé nároky. Jen, prosím, příliš nemluv.“

„Tos mě naučil. Užij si. Doufám, že to dopadne tak, jak si přeješ, pane. Vezmu pár těch drobků a koupím ti oučinej škapulír pro štěstí.“ Bylo vidět, že Rufus nemá příliš jasno. Pak ovšem, pomyslel si Cadoc, nemá ponětí, co to znamená najít dalšího nesmrtelného, a k tomu ještě ženu. Snad se mu rozsvítí později.

Vlastně ani já sám nevím, co to pro nás bude znamenat.

Rufus vyšel ven. Cadoc sňal z věšáku vyšívaný plášť a přehodil si jej přes bohatě zdobenou dalmatiku. Na nohou měl boty se zatočenou špičkou až z daleké Cordoby. Na odpolední schůzku s Athénou bylo třeba pečlivě zvolit oděv.

Již dříve se nechal ostříhat nakrátko a oholil si vousy. Mluvil plynne řecky a po svých toulkách městem mohl být považován za Byzantince. Bylo to trochu riskantní, ale měl k tomu důvod. Bylo zvykem, že ruští obchodníci se zdržovali na předměstí Sv. Mama, na galatské straně Rohu. S městem je spojoval most u Blažernské brány, přes který se vždy navečer vraceli. Oficiálně mezi ně stále patřil. Stálo jej hodně peněz a výmluvnosti, než se mu podařilo zařídit si povolení k ubytování přímo ve městě. Úředníkům tvrdil, že není rodilým Rusem a v dohledné době se chystá přestat s obchodem. Obojí byla pravda. Zvolna se mu dařilo tlačit věci tam, aby byly ku prospěchu jemu i místním mocným. Vrozený talent a praxe mnoha generací jej naučily přesvědčivosti. Uměl dovést své intriky k maximální dokonalosti.

Ulice byly plné hluku a spěchu. Procházel jimi, dokud se nedostal k Mese, ulici, jež se několikerým větvením táhla z jednoho konce města na druhý. Vpravo dole viděl sloup nesoucí Justinianovu jezdeckou sochu, stojící na Konstantinově náměstí, za ním se nezřetelně rýsovaly zdi císařského paláce, senátu, soudu a hypodromu. Ještě dále se zdvihaly kopule chrámu Hagia Sophia a zahrady a bělostné budovy Akropole, jako oslava věčnosti i pomíjivosti.

Zabočil doleva. Nádhera a vyumělkovanost čišely zpod arkád lemujících ulici. Zde nebylo místa pro jednoduchost. Henžili se tu dělníci, nosiči, vozatajové, sedláci i knězi nižších stupňů. I Podomní prodáváci a kejklíři hýřili barvami, když vyvolávali své zboží a nabízeli divy a zázraky. Dokonce i otroci významných domů byli oblečeni v nákladných pestrých livrejích. Kolem prošla nosítka s urozeným velmožem, zlatá mládež povykovala před vinárnou a mezi davem procházela hlídka v lesklých pancířích. Za běžcem, který rozrážel chodce, jel nadutý důstojník se svým jízdním oddílem. Prapory a pláště jim vlály v čerstvém mořském větru. Nový Řím se zdál být nesmrtelně mlád. Víra zde ustupovala obchodu a diplomacii. Setkávali se zde zdvořilí muslimští Syřané, drsní katoličtí Normané i lidé z mnohem exotičtějších krajů a podivnějších vyznání. Cadoc s uspokojením splynul s davem.

Na Theodosiově náměstí přešel na jeho severní stranu a nevšímal si dotěrných obchodníků ani žebráků. Pod viaduktem si na chvíli odpočinul. Otevřel se před ním pohled na hradby a cimbuří, Dningarijskou bránu a dále na celý Zlatý Roh. Za vodou se zdvihaly zelené pahorky, na nichž zářila bílá staA'ení Pery a Galaty. Vzdálené hejno racků vířilo jako živá sněhová bouře. Bohatství přístavu se pozná podle množství racků, uvažoval Cadoc. Jak dlouho potrvá, než jich začne ubývat?

Setřásl smutek a pokračoval dolů po svahu směrem k severu dokud nenašel dům, který hledal. Zvnějšku to bylo neokázalé dvoupatrové stavení s růžovou omítkou, sevřené v řadové zástavbě. Byl však dost prostorný pro jednu ženu, její služebnictvo a orgie, které v něm pořádala.

Bronzové klepadlo mělo tvar mušle hřebenatky. Cadocovi poskočilo srdce. Věděla, že tento symbol západokřesťanských poutníků kdysi patřival Aštoret? Sevřel klepadlo zpocenými prsty.

Když se dveře otevřely, stál tvář v tvář rozložitému černochovi v kalhotách a košili asijského střihu. Nebyl to eunuch a

vypadal spíše na sluhu než otroka. Rozhodně byl schopen bez potíží vyhodit každého, koho by jeho zaměstnavatelka označila za nežádoucího. „Kristus s tebou, ctěný pane. Mohu se zeptat, čeho si žádáš?“

„Jmenuji se Cadoc ap Rhys a paní Athéna mě očekává.“ Vyňal kousek pergamentu s doporučením, které obdržel, když zaplatil její zprostředkovatelce. I když ta žena uznala, že je vhodným a čistým zákazníkem, přišel na řadu až za týden. Cadoc podstrčil dveřníkový zlatý byzant - což působilo dost rozmařile, ale mohlo to zvýšit jeho šance.

Přinejmenším mu to zajistilo úctu. V doprovodu štěbetajících krásných dívek a dvou eunuchů prošel bohatě zařízenou vstupní halou, jejíž stěny zdobily malby s decentními erotickými motivy, a po širokém schodišti jej zavedly do jednoho z rohových pokojů. Stěny i strop pokrývalo rudé hedvábí, na podlaže ležel orientální koberec s květinovými motivy, hitarzovaný ebenový stůl, na kterém stála karafa s vínem, poháry z malovaného skla, podnosy s datlemi, zákusky a pomeranči, lemovaly polstrované židle. Malými okny sem proudilo trochu světla, které doplňovaly svíce, hořící v mnohoramenných svícnech. Ze zlaté kadidelnice stoupal vonný dým. Na bidélku ve stříbrné kleci seděl skřivan. Zde jej Athéna očekávala.

Odložila harfu na kterou drnkala. „Vítej, pane Cadocu z daleka.“ Měla hluboký hlas, zdaleka ne tak melodický jako zvuk nástroje, který ještě dozníval. „Buď dvojnásob vítán, jestli přinášíš zprávy o zázracích, jež jsou jako svěží mořský vánek.“

Poklonil se. „Má paní je příliš laskavá k prostému poutníku.“ Přitom ji pečlivě odhadoval jako možného protivníka. Seděla na pohovce s bílým, zlatě vyšívaným opěradlem, v plášti, který více zdůrazňoval, než zakrýval. Ze šperků měla pouze náramek, náhrdelník a tři malé, ale exkluzivní prsteny. Měla dost inteligence na to, aby zdůraznila svou osobnost více, než své bohatství, a svého ducha více, než svou osobnost. Její postava přesně odpovídala východnímu pojetí smyslnosti, ale odhadoval, že skrývá sílu i pružnost. Její tvář bylo možno jednoduše označit jako příjemnou. Široký obličej s rovným nosem, plnými rty a ořechovými očima pod klenutým obočím. Černé vlasy hrající do modra spadaly na šíji v barvě skořice. Nebyl to vzhled, co ji přivedlo do tohoto domu, ale vědomosti, úsilí, vnímavost. Byla to žeh - jak asi? - dlouhé zkušenosti.

„Nevidím zde žádného prostého muže.“, řekla s lehkým smíchem. „Usedni a občerstvi se. Můžeme se trochu seznámit.“ Slyšel, že nikdy nespěchala do ložnice, i když zákazník naléhal. Takovému se již málokdy dostalo druhého pozvání. Konverzace a flirt byly předebranou k nevyrovnatelnému vyvrcholení.

„Viděl jsem zázraky,“ pronesl Cadoc, „ale na ten největší jsem musel čekat do dnešního dne.“ Služebná mu sňala plášť a on se posadil vedle. Další dívka poklekla, aby jim naplnila poháry. Na Athénin nenápadný pokyn se sloužící s poklonami vzdálili.

Obrátila se k němu a lehce pohnula řasami. „Opravdoví muži z Británie jsou mnohem kultivovanější, než se mi doneslo,“ řekla tiše. „Přicestoval jsi přímo odtamtud?“ Všiml si tvrdosti v jejím zdánlivě stydlivém pohledu a věděl, že jej odhaduje. Pokud by chtěl ženu, která toho má více v hlavě než v ústech, tady je.

Takže...

Srdce mu překotně bušilo. Sebeovládání, které po staletí pěstoval, začínalo polevovat. Upil trochu vynikajícího vína a usmál se. „Ne,“ odpověděl. „Nebyl jsem v Británii, či Anglii a Walesu, jak se to nyní nazývá, velmi dlouhý čas. Přestože jsem tvé služce řekl, že tam žiji, není to můj domov. Ani žádná jiná země. Při své poslední návštěvě zde, jsem se o tobě doslechl. To mě přimělo, abych se sem co nejdříve vrátil.“

„Lichotníku.“ odvážila po zvážení odpovědi a seděla dál jako ostražitá kočka.

„Snad tví... návštěvníci... přicházejí s neobvyklými zvláštnostmi, které uspokojuješ, ač ti to nemusí být zcela po chuti. Je jistě těžké, zachovat si svou nezávislost. Budeš tedy chtít naplnit můj rozmar? Je to naprosto neškodné. Chci si jen krátce promluvit. Rád bych ti řekl příběh, který tě snad pobaví. To je vše. Mohu?“

„Slyšela jsem mnoho příběhů, ctěný pane,“ řekla se špatně skrývaným napětím. „Přesto pokračuj.“

Pohodlně se opřel a nechal slova volně plynout, zatímco ji koutkem oka pozoroval. „Můžeš to nazvat báchorkou, které sprádají námořníci při hlídkách za bezvětrí či v krémách přístavu. Pojednává o jednom člověku, který byl v tom čase námořníkem, i když později prošel mnoha jinými řemesly a povoláními. Považoval se za zcela obyčejného člověka a stejně tak na něho pohlíželi i druzí. Ale jak roky šly, všiml si čehosi podivného. Nebyl nikdy nemocen a nestárl. Z jeho ženy se stala vrásčitá stařena a zemřela. Jeho děti zešedivěly a jejich děti počaly a vychovaly své děti, zatímco tento muž byl takový, jako v den svých třicátých narozenin. Není to zvláštní?“

Neunikl mu její dychtivý výraz. Mám ji, zajásal.

„Zprvu se zdálo, že je miláčkem bohů. Neměl žádné mimořádné schopnosti, ani nekonal mimořádné věci. Přestože bohům přinášel četné oběti, a s postupem času a narůstajícím zoufalstvím utratil mnoho peněz za rady mágů, nedostalo se mu útěchy ani vysvětlení, když ho opouštěli ti, jež miloval. Zvolna se přitom nechut, podezírání a obavy jeho okolí změnily v nenávisť. Čeho se dopustil, že nese takové prokletí, jaká je cena za vykoupení? A co vlastně je - čaroděj, démon, zombie? S vypětím sil odolával útokům na svůj život. Když proti němu mělo být zahájeno vyšetřování, uprchl. S největší pravděpodobností by byl mučen a odsouzen k smrti. Přestože věděl, že běžná zranění se mu rychle zahojí, těžká pro něho mohou být stejně fatální, jako pro kohokoli jiného. Přes svou osamělost miloval život a jeho ruch stejně, jako za svého mládí.

Stovky a stovky let putoval po tváři země. Z času na čas se poddal své touze, někde se usadit, oženit se a měl rodinu, stejně jako smrtelníci. Ale vždy je ztratil, a když se zdánlivě blížil jeho konec, zmizel. Mezi těmito řídkými obdobími se věnoval obchodu, řemeslu při kterém se člověk objeví tu a zase tam, aniž si jej kdokoli lépe všimne. Často se za obchodem plavil po moři a poznal ty nejvzdálenější kraje. Ale také hledal něco víc. Byl jediný nebo byl jeho druh pouze velmi vzácný? Ti, které nezahubila nešťastná náhoda či lidská zášť se jistě, stejně jako on, naučili skrývat. Pokud tak tomu opravdu je, jak se pak mohou navzájem na jít?

A jestliže jeho osud byl nejistý a nepředvídatelný, o co horší to musí být pro ženu? Co ona může dělat? Přežily jistě jen

ty nejtvrdší a nejschopnější. Ale jak? „Zajímá tě ta hádanka, má paní?“

Jakoby na uklidnění upil trochu vína. Dívala se někam za něj a ticho se prohlubovalo.

Nakonec se zhluboka nadechla a vyhledala jeho pohled. „To je opravdu zvláštní příběh, mistře Cadocu.“

„Jen báchorka, samozřejmě, fantazie pro tvé pobavení. Nechci být považován za blázna.“

„Rozumím.“ Po tváři se jí mihl stín. „Pokračuj, prosím. Nalezl tento nesmrtelný muž někoho jemu podobného?“ „To zbývá dopovědět, má paní.“

„Ach tak,“ přikývla. „Ale řekni o něm více, stále je pro mne jen přeludem. Kdy se narodil a kde?“

„Řekněme, že to bylo v dávném Tyru. Byl chlapcem, když král Hiram pomáhal králi Šalamounovi se stavbou chrámu v Jeruzalémě.“ „Tak dávno!“ zajíkla se.

„Myslím, že asi dva tisíce let. Ztratil měřítko, a když se snažil nahlédnout do kronik a záznamů zjistil, že jsou útržkovité a v mnohém si odporují. Ale na tom nezáleží.“ „Setkal... setkal se se Spasitelem?“ zašeptala.

S povzdechem zavrtěl hlavou. „Ne, v té době byl jinde. Viděl však přijít a odejít mnoho bohů. A králů a národů. Musel s nimi žít pod různými jmény v době jejich rozkvětu i pádu. Jména, stejně jako roky, přestal počítat. Byl Hannem, Ittiobaalem, Snefrem, Faonem, Šlomem, Rašidem, Goborem, Flaviem Lugem a dalšími, na které si už nevzpomíná.“

Seděla napjatě, jakoby se chystala utéci či se k němu vrhnout. Sotva slyšitelně se zeptala: „Je možné, aby mezi oněmi jmény bylo i jméno Cadoc?“

Pohodlněji se opřel a upřeně se na ni zadíval. „Mohlo by, pokud by paní sama sebe dříve nazývala Zoe a předtím Eudoxia a předtím... jmény, které si snad dosud pamatuje.“

Prudce se zachvěla. „Co ode mě chceš?“

Opatrně položil svou sklenku, pozdvihl před ní otevřené dlaně, usmál se a tiše řekl: „Cokoli mi dáš, třeba nic. Jak bych tě mohl zaujmout, i kdyby to bylo mou touhou, kdybys nechtěla? Pokud nemáš ráda neškodné blázny, už o mně nikdy neuslyšíš.“

„Co nabízíš?“

„Společnou a trvalou důvěru. Pomoc, radu, ochranu a konec osamělosti. Vím mnoho o tom, jak přežít a umím se postarat. Mám své úkryty a poklady pro zlé časy. V tuto dobu disponuji slušným jménem. Ale co je důležitější, jsem věrný svým přátelům a ženě bych byl raději milencem, než pánem. Kdo ví, co když děti nesmrtelných budou také nesmrtelné?“

Okamžik jej studovala. „Ale stále něco skrýváš, nemám pravdu?“

„Fénický zvyk, který nestálý život jen posílil. Odnaučím se to.“

„To jsem nikdy nedělala,“ vydechla a objala ho.

2

Leželi na polštářích na široké posteli. Slova se proplétala jako výhonky keřů po jarních deštích. Občas se letno dotkli, ale rozpálená pokožka začínala chladnout. Ve vzduchu se ještě vnášela vůně vášně a milování a oba propadli mírné otupělosti. Rozum se probudil nejdříve. Slova byla jasná a tón věčný.

„Před čtyřmi sty lety jsem žila jako Aliyat v Palmyře.“ řekla. „A ty ve své Fénicii?“

„Mé rodné jméno je Hanno.“ odpověděl. „Používal jsem je velmi často, dokud nevymizelo za všech jazyků.“

„Kolik dobrodružství jsi musel prožít.“

„A ty.“

Škubla sebou. „Raději bych o tom nemluvila.“

„Stydíš se?“ Vzal ji jemně za bradu a otočil ji tváří k sobě. „Není proč,“ řekl důrazně. „Já se nestydím. Museli jsme přežívat, jak jen to šlo. Teď je to za námi. Ať to zmizí v temnotách, stejně jako pád Babylónu. Teď patříme jen své budoucnosti.“

„Nemyslíš... nemyslíš, že jsem hříšná?“

Zasmál se. „Kdybychom jenom trochu upřímně hovořili o své minulosti, byla bys to ty, kdo by byl šokován.“

„Ani se neobáváš Božího prokletí?“

„Za dva tisíce let jsem se naučil mnohé, ale nic o bozích. Vyjma toho, že i oni se objeví, mění se, stárnou a umírají.“

Pokud je cosi vyššího nad námi, myslím, že se to o nás vůbec nestará.“

Na řasách se jí zaleskly slzy. „Jsi silný a laskavý.“ Schoulila se blíže k němu. „Výprávěj mi o sobě.“

„To by trvalo dost dlouho a já začínám mít žízeň.“

„Tak s tím něco uděláme,“ řekla s úsměvem, natáhla se pro zvonek na okraji stolu a zazvonila. „Máš samozřejmě pravdu. Máme před sebou celé věky na to, abychom si mohli povídat o minulosti. Řekni mi tedy něco o Cadocovi. musím jej poznat, abychom mohli zvážit plány do budoucna.“

„Dobře, začalo to, když se jeden starý Říman vrátil z Británie... Ne, počkej. Z té radosti jsem na něco zapomněl. Nejdříve ti musím říci o Rufusovi.“

Vešla služebná a sklopila zrak. přestože ji dvě nahá těla zjevně nevyváděla z rovnováhy. Athéna poručila přinést víno a občerstvení z předního pokoje. Než se tak stalo, Cadoc si utřídl myšlenky. Když osaměli, popsal svého společníka.

„Ubohý Rufus.“ povzdechla si, když skončil. „Jak asi bude závidět.“

„Toho se neobávám,“ odpověděl Cadoc. „Je zvyklý se mi podřizovat a já za něho na oplátku myslím. Dopřávám mu s dostatek jídla, pití a žen, a je spokojen.“

„Takže nemohl být příliš velkou útěchou v tvém osamění,“ řekla potichu.

„Ano. Ale několikrát mi zachránil život, takže mu vděčím i za tento úžasný den.“

„Darebáku.“ Políbila ho. Zabořil obličej do jejích voňavých vlasů a po sladkém zákusku a poháru vína pokračoval ve vyprávění.

...západní Britové si podrželi některé známky civilizace. Občas mě napadlo, že bych se mohl vydat do těchto míst, kde je život stejný, jako v dobách rozkvětu císařství, ale po dlouhou dobu bylo obtížné vydat se na cestu at již s penězi nebo bez nich. A život mezi Brity nebyl tak špatný. Šel jsem se s nimi. Bylo snadné měnit totožnost a žít na docela rozumné úrovni. I když jsem mohl počkat na Angličany, Franky či Normany, neboť celá Evropa začínala být civilizovanější. A potom, jak už jsem řekl, ruský obchod mi umožnil příjemný způsob života a potkával jsem množství rozličných lidí, jak během cest, tak i zde ve Středomoří. Zdálo se mi, že je to jediný způsob, jak najít někoho podobného. Ty jsi jistě chovala podobnou naději. Athéno - Aliyat." „Dokud to nezačalo být příliš bolestné.“ řekla sotva slyšitelně. Políbil ji na tvář, ona mu opětovala polibek na ústa a zavrnila: „Už to skončilo. Našel jsi mě. Stále nemohu uvěřit, že je to pravda.“

„Je to pravda a nedovolíme, aby to bylo jinak.“

Pak se naprosto prakticky zeptala: „Co navrhuješ dál?“

„Nu,“ řekl. Je na čase, abych skončil s Cadocem. Je na očích déle než je zdrávo a některým starým známým by to mohlo být divné. Mimo to, od té doby, co se normanský velmož prohlásil králem Anglie, mnoho mladých Angličanů, včetně lumpů, cestuje na jih, aby se přidalo k císařské gardě. Ti, kteří někdy slyšeli o Cadocovy vědi, jak je nepravděpodobné, aby se tento Welšan stal kupcem.

Co je horší, po smrti knížete Jaroslava si říši rozdělili jeho synové a neustále spolu válčí. To využívají barbaři ze stepí a cesty jsou nebezpečné. Dají se očekávat nové ruské útoky na Konstantinopol a to zasadí obchodu další hroznou ránu. Dobře si pamatuji, co způsobili předchozí nájezdy.

Takže Athéna a Cadoc skončí se svými řemesly, odeberou se jinam a přeruší styky se všemi, kdo je znali. Ze všeho nejdřív, pochopitelně. Aliyat a Hanno zpeněží své jmění.“

„Mluvíš, jako bys chtěl odejít z Konstantinopole.“ řekla zachmuřeně. „Je to nutné? Vždyť je to královna světa.“

„Ale nezůstane jí navždy.“ pronesl pochmurně.

Udiveně na něho pohlédla.

„Uvažuj.“ řekl. „Normani dobili poslední výspu císařství v Itálii. Saraceni ovládají vše na jih od Španělska až po Sýrii. Ti se v poslední době nechovají příliš nepřátelsky. Avšak porážka císařských vojsk u Manzikertu v minulém roce není jen vojenský debakl, který vedl k rychlé výměně císařů. Turci již zabrali Arménii a Anatolii mají na dosah. Pokud se jim císař postaví na Jónském pobřeží, snadno ho smetou. Balkánské provincie trpí a Normani se derou na východ. A tady upadá obchod, narůstá bída a nespokojenost, korupce soutěží s neschopností. Obávám se, že na Nový Řím se řítí katastrofa. Ale my se odtud včas ztratíme.“

„Ale kam? Existuje nějaké příjemné a bezpečné místo?“

„Ano. některá muslimská města jsou skvělá. A slyšel jsem, že dále na východ je rozlehlá, nádherná a mírumilovná říše, ale je to cizí národ a cesta je tam dlouhá a vede přes mnohé překážky. Do západní Evropy by to bylo snazší, ale ta je zaostalá a neklidná. Od té doby, co jsou církve rozděleny, se tam lidem z ortodoxních zemí žije těžko. Museli bychom přestoupit na katolické vyznání a něčeho tak nápadného bych se rád vyvaroval. No, nakonec můžeme nějakých sto, dvě stě let zůstat v Římském impériu. V Řecku nás nikdo nezná.“

„Řecko? Cožpak se nevrací k barbarství?“

„Ne tak zcela. Na severu je sice velká populace Slávu a v Thesálii zase Vlachů, Normani se plaví po Egejském moři, ale města jako Théby a Korint jsou stále bohatá a dobře chráněná. Je to nádherná země plná vzpomínek. Tam bychom mohli být šťastni.“

Cadoc pozdvihl obočí a pokračoval: „Ty jsi na to dosud nemyslela? Tak, jak žiješ teď, můžeš žít nejvýš dalších deset let. Pak se musíš ztratit, než si muži všimnou, že nestárneš. A veřejnosti jsi příliš na očích, než abys mohla zůstat v těchto končinách.“

„To je pravda,“ řekla s úsměvem. „Měla jsem v úmyslu oznámit, že jsem se změnila, chci se kát za své hříchy a odjíždím daleko, abych dožila svůj život v modlitbách, chudobě a při pomoci bližním. Již jsem zařídila vše pro rychlý a nenápadný převod svého majetku v případě, že bych se musela rychle ztratit. Konec konců, je to můj způsob života - znizet z jednoho místa a začít na novém.“

„Vždy takhle?“

„Nutnost,“ řekla posmutněle. „Nejsem schopna být jeptiškou či poustevnicí nebo něčím podobně nepřírodným. Většinou se vydávám za zachovalou vdovu, ale peníze nakonec dojdou, pokud mě rychle nezruinují nějaké převratné události jako válka, krádež nebo mor. Ať je to cokoli, musím začít od začátku mezi nejnižšími a pracovat, šetřit a tiše trpět, než se zase vzpamatuji.“

„Můj život je podobný,“ usmál se soucitně.

„Muž má více možností,“ řekla a po chvilce dodala: „Předem jsem si některé možnosti ověřovala a souhlasím. Korint je stabilní a bude pro nás nejlepší.“

„Cože?“ vyrazil užasle. „To mě necháš, abych dokola mluvil o věcech, ve kterých máš dávno jasno?“

„Je třeba, aby muž prokázal své schopnosti.“ Cadoc se rozesmál. „Úžasné! Žena, která mě dokáže takhle vodit za nos, je zrovna ta, se kterou chci navždy zůstat.“

Pak zvažněl. „Ale nyní je třeba, abychom odjeli, jak jen to bude možné. Pryč z téhle... špíny do prvního opravdového domova, který budeme mít od té doby, co...“

Položila mu prsty na ústa. „Tiše. drahý. Kéž by tomu tak bylo. Ale nemůžeme jednoduše zmizet.“

„Proč ne?“

„Vzbudilo by to příliš velkou pozornost,“ řekla s povzdechem. „Přinejmenším by mě hledali. Jsou zde vysoce postavení muži, kterým nejsem lhostejná, a ti by se mohli obávat, že se mi přihodilo něco zlého. A kdyby se jim podařilo nás najít...“ Zatřásla drobnou pěst. „Musíme pokračovat v předstírání. Ještě přibližně měsíc, abych připravila půdu. Budu třeba rozhlašovat, že se chystám na pouť do svatých míst nebo něco podobného.“

Po krátké chvilce řekl: „Dobře, co je měsíc proti staletím.“

„Pro mě to bude nejdelší měsíc v životě. Slib mi, že se během něj budeme často vídat.“

„Samozřejmě.“

„Nebude mi příjemné brát od tebe peníze, ale víš, že budu muset. Jakmile budeme volní, stejně budou naše.“

„Hmm, budeme muset všechno naplánovat a zařídít spoustu věcí.“

„Nechme to na příště. Náš čas dnes rychle vyprší. Budu se muset připravit pro dalšího muže.“

Sevřel rty a pak řekl: „Nemůžeš se omluvit, že jsi náhle onemocněla?“

„Bohužel. Právě on patří k těm nejvlivnějším. Jeho slovo znamená rozdíl mezi životem a smrtí. Bardas Manasses patří k radě obrany města.“

„Aha, takže někdo z vysokých vojenských kruhů chápu.“

„Ach můj nejdražší, vidím, že tě to zraňuje.“ objala ho Athéna. „Nemysli teď na nic jiného, než na nás dva. Ještě hodinu můžeme být v ráji.“

Byla přesně tak moudrá, pokaždé jiná a vždy tak vzrušující, jak se o ní říkalo.

3

Malé procesí přešlo most přes Roh a blížilo se k Blašernské bráně. Sestávalo ze čtyř Rusů a dvou Normanů, dvojice vpředu nepatřila ani k jedné z těchto národností. Rusové nesli na dvou tyčích značně těžkou truhlu. Normanů patřili k Varjažské gardě, byli v přilbách a pancířích, na ramenech nesli válečné sekery. Přestože zrovna nebyli ve službě, a za doprovod dostali zvlášť a dobře zapláceno, měli úřední povolení, takže hlídky pustily skupinu bez vyptávání dál. Šli dál až do ulic pod městskými hradbami. Do výšky nad nimi se zdvíhaly střílny a cimbuří. Ráno bylo dosud mladé, stíny hluboké a od vody sem přicházel chlad. Nechali za sebou rezidence bohatců a vstoupili do skromnější a rušnější čtvrti Fanar.

„To je hnus,“ zamrmal Rufus latinsky. „Ty jsi dokonce prodal i svoji loď, že jo? A určitě se ztratou. Za pár dní ses zbavil úplně všeho.“

„Proměnil jsem to ve zlato a drahokamy, to se dá snadno převézt.“ opáčil Cadoc zvesela ve stejném jazyce. Přestože neměl důvod nevěřit jejich doprovodu, opatrnost byla jeho přirozeností. „Během dvou týdnů odjždíme, cožpak jsi zapomněl?“

„Ale zatím...“

„Zatím budou uloženy na bezpečném tajném místě, odkud si je budeme moci bez předchozího ohlášení vyzvednout v kteroukoli denní či noční hodinu. To zařídila Aliyat. Ty jsi mě vůbec neposlouchal.“

„Copak asi slíbila těm svým vznešeným a urozeným, že máme tak zametenou cestu?“

Cadoc se ušklíbl. „To, co jsem i já sliboval jiným vznešeným a urozeným - že také dostanou svůj krajíc. I žena se snadno naučí, jak to na světě chodí.“ Rufus jen zavrčel.

Dům klenotníka Petrose Simonidese vyhlížel nevábně. Ale Cadoc již dlouho věděl aktivitách, které provázely jeho oficiální obchody. I někteří členové dvora je shledávaly užitečnými, a tak nad nimi úředníci vždy přimhouřili oko. Petros návštěvníky vřele přivítal, a dva mladíci, které nazýval svými synovci, ač se mu ani v nejmenším nepodobali, jim pomohli odnést truhlu do sklepa, kde ji uložili v dobře maskovaném výklenku. Slušná částka peněz změnila majitele. Cadoc odmítl pohostinství domu s poukazem na nedostatek času a opět vyšli na ulici.

Takže, Arnulfě, Svatopluku a všichni ostatní, děkuji,“ řekl. „Můžete jít, kam se vám zlíbí. Jen velice dobře pamatujte, že musíte naprosto mlčet. To ovšem neznamená, že byste se nemohli napít na mé štěstí a zdraví.“ dodal a rozdělil mezi ně obsah dalšího měšce. Námořníci s vojáky odešli.

„Ty si myslíš, že Petros nemá dobré víno a jídlo?“ zeptal se Rufus.

„Jistě má,“ odvětil Cadoc, „ale já opravdu spěchám. Athéna si pro mě rezervuje celé odpoledne a já se na to musím jít do lázní dobře připravit.“

„Ha! Tak je to od chvíle, co jsi potkal. Nikdy jsem tě neviděl tak zamilovaného. Jako by ti bylo patnáct.“

„Cítím se jako znovuzrozený,“ řekl Cadoc s pohledem upřeným do dálky. „Také budeš, až najdeš tu pravou manželku.“

„Při mém štěstí to bude pěkná svině.“

Cadoc se rozesmál, udeřil Rufuse do zad a vsunul do jeho jediné dlaně byzant. „Jdi utopit své chmury. Anebo si to rozdej s nějakou pěknou samičkou.“

„Díky,“ řekl Rufus bez zjevné změny nálady. „Dneska jsi jak beránku, otřes se.“

„To jen z čiré radosti,“ zamumlal Cadoc a s hvízdáním odcházel.

Rufus zůstal na místě a posmutněle se za ním díval.

4

Hvězdy spolu s měsícem v poslední čtvrti poskytovaly dost světla. Ztichlými liduprázdnými ulicemi občas prošla hlídka na jejímž pancíři se odrazilo světlo lucerny, připomínka toho, jaká síla udržuje mír ve městě. V ulicích bylo bezpečno.

Cadoc zhluboka vdechl noční vzduch. Denní žár vystřídal příjemné teplo, nikde ani stopy po prachu, kouři a zápachu dne. Když se blížil ke Kontoskalionu, větřík přinesl sotva postřehnutelnou vůni dehtu. Jak mohou vůně přivolávat vzpomínky, pomyslel si s úsměvem. Galéra zakotvená v egyptské části přístavu v Tyru, poznamenaná počasím a solí mnoha moří. a jeho otec, stojící vedle něj, držící jej za ruku. Teď zvedl tutěž ruku k obličeji. Chloupky jej zašimraly na rtech a uctil Aliyatin jasmínový parfém. Bylo to jako dlouhý polibek na rozloučenou.

A ta nádherná únava. Tíše se zasmál. Když přišel, řekla mu, že velký Bardas Manasses vzkázal, že nemůže přijít, jak bylo na večer domluveno, takže nyní má se svým nejdražším čas navíc. Něco jako prémii od Afrodity. „Teď už vím, co je to nesmrtelná síla,“ zavrněla později s hlavou na jeho hrudi.

Zív! Jak rád by spal. Kéž by to bylo po jejím boku. Sloužící si již povšimli, že se k tomuto cizinci chová jinak, než k ostatním hostům. Není třeba provokovat jejich zvědavost. Drby by se mohly dostat k nesprávným uším.

Ale již brzy, brzy!

Tma náhle zhoustla, když zahrnul do úzké uličky vedoucí k přístavu a k hostinci, kde byl ubytován. Po obou stranách se tyčily vysoké cihlové zdi, mezi kterými prosvítal jen úzký proužek hvězdné oblohy. Zpomalil a opatrně našlapoval, aby o něco nezakopl. Ticho se prohlubovalo. Zaslechl snad za sebou kradmé kroky? Uvědomil si, že několikrát zahlédl postavu v dlouhém plášti, zahalenou kápí. Měl snad ten člověk čirou náhodou tutěž cestu?

Na okamžik jej oslnilo světlo lucerny, která se náhle rozžala v průchodu, který právě míjel. „To je on,“ ozvalo se. Z průchodu vyběhli tři muži. Zaleskla se čepel meče.

Cadoc uskočil dozadu. Stál zády ke zdi a útočníci mu blokovali ústupové cesty.

Vytáhl nůž. Dva z mužů byli ozbrojeni stejně. Šetřil dech a neplýtlval silami na protesty nebo volání o pomoc. Pokud se neubrání sám, stejně bude do minuty mrtev. Levou rukou rozeplnul sponu pláště.

Muž s mečem zaútočil. Ve světle lucerny, položené na zemi vedle průchodu, vypadal jako rozmazaný stín. Na těle se mu zaleskl kov prsního plátu. Čepel zavířila a Cadoc v poslední chvíli uhnul. Hodil svůj plášť do útočnickova obličeje.

Ozvalo se zaklení a meč máchl naslepo. Cadoc uskočil vpravo, doufal, že se mu dostane do zad. Ale soupeř byl velmi zkušený. Učinil výpad stejným směrem. Kdyby byl Cadoc průměrným bojovníkem, byl by mu meč probodl břicho.

Takhle však ránu odrazil a ustoupil.

Opřel se o zeď a na lopatkách cítil ostré hrany cihel. Vycenil zuby a vyzývavě se rozhlédl. Muži s dýkami byli mimo dosah. Ozbrojenec s mečem se chystal k novému výpadu.

Náhle se ozval dupot sandálů a v matném světle se mihla zrzavá kšice. Hák proťal šermířovo hrdlo a Rufus jím prudce trhl. Muž upustil meč, máchl do prázdna, klesl na kolena a kloktavě chroptěl.

Cadoc dopadl na všechny čtyři, uchopil meč, vztyčil se a ustoupil krok zpět. Nebyl sice mistrem v boji s touto zbraní, ale během staletí se ji naučil ovládat velmi dobře. Stejně jako většinu bojových technik, které se za tu dobu vyvinuly. Druhý muž s nožem odcouval do bezpečné vzdálenosti. Cadoc se otočil právě ve chvíli, kdy se třetímu skoro podařilo dostat se za jeho záda. Meč mu zasáhl ruku a podle tvrdého nárazu Cadoc poznal, že kost povolila. Chlap zaječel, zapotácel se a zmizel ve tmě.

Rufus vytrhl hák z hrdla oběti a vykročil k poslednímu útočnickovi. Ten na nic nečekal a hledal spásu v útěku. Rufus se zastavil. „Zranili tě?“ zeptal se.

„Ne,“ řekl Cadoc, když popadl dech. Srdce mu prudce bušilo, ale jeho mysl byla chladná a čirá jako ledovce v moři kolem Thule. Jeho pohled padl na muže v brnění, který se svíjel a chroptěl v kaluži krve. „Pojďme, než se tu někdo objeví,“ řekl a odhodil zrádný meč.

„Do hostince?“

„Ne,“ odpověděl a vydal se rychlým krokem pryč. Pomalu se uklidňoval. „Věděli, kdo jsem. Věděli, kudy půjdu, takže jistě vědí i to, kde bydlím. Kdokoli je poslal, zkusí to znovu.“

„Hned jsem si myslel, že bude dobrý tě trochu hlídat. U toho fanarijského psa jsi nechal pořádný balík.“

„Nemám být na co hrdý,“ řekl Cadoc bezvýrazně. „Ukázal jsi se mnohem prozíravějším než já.“

„Pcha, jsi zaničovaný. To je horší, než kocovina. Kam půjdu? Na větších ulicích snad bude bezpečno. Můžeme přespat v nějakém jiném hostinci. Jestli jsi bez peněz, já ještě nějaký mám.“

Cadoc zavrtěl hlavou. Vyšli na hlavní třídu, spoře osvětlenou měsícem. „Ne, budeme se do úsvitu skrývat a pak se vmísíme mezi lidi, kteří půjdou z města. To nebyli obyčejní lapkové nebo nájemní vrazi. Brnění, meč - přinejmenším jeden z nich byl císařským vojákem.“

Vsevolod, zvaný 'Tlustý', který byl vysoce vážený mezi ruskými kupci, vlastnil dům na předměstí Sv. Mama. Protože jej používal jen v čase, který trávil v Konstantinopoli, byl dům neveliký, zato zařízený s barbarskou rozmařilostí a během jeho návštěv jej s ním sdílela nejedna prostitutka. O dům se starali dva mladíci, jeho příbuzní, na jejichž loajalitu se mohl spolehnout. V patře se nacházel pokoj, o jehož existenci věděl jen málokdo.

Slunce se již sklánělo za obzor, když vešel dovnitř. Šedivý plnovous mu spadl na břicho, které nadouvalo jeho vyšívaný oděv. V ruce svíral džbán. „Přinesl jsem víno,“ oznámil. „Levné, ale hodně. Budeš to potřebovat. Vezmi.“ řekl a podal je Cadocovi.

Ten vstal a bez zájmu zaplatil. Rufus vzal džbán místo něj a začal nasávat. Spal celé hodiny, zatímco Cadoc chodil sem a tam mezi holými zdmi. nebo bezmyšlenkovitě hleděl z okna na Zlatý Roh a kopule města za ním.

„Co jsi zjistil, Vsevolode Izaslavěviči?“ zeptal se Cadoc také rusky a zdánlivě lhostejně.

Kupec ztěžka dosedl na postel, která pod nim povážlivě zaskřípěla. „Spatné zprávy,“ zamumlal. „Když jsem přišel k obchodu Petrose Simonidese, už tam stála hlídka. Dalo mi práci, abych z nich vůbec něco dostal, ale nic nevěděli. Prý byl zatčen kvůli výslechu.“ Následoval vzdech silný jako štěpní víchr. „Jestli je to pravda, jestli ho nepustí, tak je v háji nejlepší odbytiště pašovaného zboží, jaké jsem kdy měl. Ó, všemocní svatí, pomozte ubohému starci, aby vydělal na chléb pro svou ženušku a milované děti!“

„A něco o mně?“

„Pochop, Cadocu Ryševě. Neodvažoval jsem se příliš naléhat. Už nejsem mlád jako ty. S mládím a silou mě opustila i odvaha. Pamatuji na Pána v těchto důležitých dnech svého života, než přijde stáří a hoře. Ale mluvil jsem s kapitánem městské gardy, kterého trochu znám. Je to tak, jak jsi se obával. Chtějí tě dostat. Neví sice proč, ale mluvil o rvačce poblíž tvého hostince a nějakém mrtvém. Ale to už vím od tebe.“

„To jsem si myslel,“ řekl Cadoc. „Děkuji ti.“

Rufus odložil džbán a zeptal se: „Co budem dělat?“

„Zůstaňte tady, je to bezpečný úkryt. Za čas pojedu domů do Černigova. Můžete plout se mnou. Rekové na mé lodi nebudou vědět kdo jste a mohl bych tě vydávat za krásnou mladou otrokyni. co Rufusi,“ rozřehtal se.

„Nemáme peníze na cestu,“ namítl Cadoc.

„Nevadí, jste mi přátelé, bratři v Kristu, zaplatíte mi později. Třicetiprocentní úrok. souhlas? A řeknete mi, jak jste se dostali do těch potíží. Abych věděl, do čeho jdu.“

„Dobře, jakmile vyplujeme.“

„Výborně.“ Vsevolodovy oči těkaly z jednoho na druhého. „Mohli jsme si užít veselou noc, trochu popít, ale vidím, že nejste zrovna v dobrém rozmaru. Je to hrůza, přijít o všechny peníze. Nechám vám sem přinést polévku. Dobře se vyspěte, uvidíme se zítra.“ Zvedl se a hřmotně vyšel z pokoje. Dveře se za ním s prasknutím zavřely.

Konstantinopol byla jako modravý opar, vznášející se nad hladinou, kterou zapadající slunce barvilo do zlatová. Šero se rozlévalo místností jako dým Cadoc se napil a položil džbán.

„Vážně mu to řekneš?“ zeptal se Rufus.

„Ale ne. samozřejmě, že mu neřeknu pravdu,“ odpověděl Cadoc také latinsky. „Něco si vymyslím. Něco věrohodného, co mu neuškodí. Něco o úředníkovi, který se mě chtěl zbavit a zmocnit se všech mých peněz, než aby čekal na podíl ze zisku.“

„Ta mrcha na tebe mohla žárlit,“ napadlo Rufuse. „Je možný, že Vsevolod ví, že jsi za tou Athénou chodil.“ „V každém případě si musím něco vymyslet,“ řekl Cadoc a hlas se mu zlomil. „Stále to nechápu.“

„Hmm? Dyt' je to jasný jak bradavice na nose. Ta kurva to praskla nějakému amantovi. Navždycky by tě umlčeli - pak by teda šli po mně - a šáblí se o tvý peníze. Měli smě kliku, že smě přežili, ona vyhrála. Pro nás lov skončil. Jestli chceme zůstat naživu, nesmíme se vrátit něj akej ch dvacet - třicet let.“ Rufus se zhluboka napil a zamumlal: „Zapomeň na ní.“

Cadoc udeřil pěstí do stěny, až spadl kus omítky. „Jak to mohla udělat!? Jak mohla!?“

„To bylo jednoduchý. Líčil si na ní past.“ Rufus poklepal Cadoca po rameni. „Neber si to tak. Než uběhne jedna generace, přijdeš si k další truhle zlata.“

„Proč?“, Cadoc se opřel o stěnu s tváří v dlaních.

„Kurva je kurva.“ pokrčil Rufus rameny.

„Ale ne. vždyť je... nesmrtelná... nabídl jsem jí...“ Cadoc nebyl schopen pokračovat.

Rufus, jehož tvář se ztrácela v šeru, stiskl rty. „Přijdeš na to. Zamysli se. si přeci chytřejší, než já. Jak dlouho dělá to, co dělá? Čtyři sta let. říkal si? To musí bej spousta chlapů. Tisíc za rok? Teď možná míň. ale dřív určitě.“

„Říkala, že získala tolik svobody, kolik jen mohla.“

„Ukázala ti, jak jí na ní záleží. Víš přece, co chce spousta chlápku po děvčkách. A holky se za to snaží urvat aspoň něco. Na to se vona už může vybodnout. Co si asi po čtyřech stech letech myslí vo chlapech? A tebe by k tomu ani neviděla zestárnout.“

VIII

DVORNÍ DÁMA

1

Po celý den jemně mžilo a dešť se mísil s mlhou, která se vznášela nízko nad zemi. Bylo ticho, jako by celý svět spal. Okura se z verandy dívala do zahrady, kde se v oparu ztrácely skalky a zakrslé cypřiše. Voda. odkapávající z šindelové stříšky, ulpívala na vybělené zdi, která zahradu ohraničovala. Dále nedohlédla. Přestože široká jižní brána zůstala otevřena, stěží rozeznávala ulici za ní. plnou kaluží a s jednou třešní bez listů. Menší palác, stojící o něco dál. zcela zmizel v mlze. Jako by Kjóto snad nikdy neexistovalo.

Zachvěla se a vracela se do domu. Minula dva nebo tři sloužící, kteří ve svých vatovaných oděvech vypadali jako nemotorné balónky. Dech se jí srážel u úst. ale její dlouhé kimono bylo dostatečně teplé, a pečlivě zvolené zimní barvy

navozovaly pocit zádumčivé elegance. V paláci ji přivítalo šero a zdálo se jí, že se i ochladilo. Závěsy ani okenice nezabránily vlhkému chladu, aby nevnikal dovnitř a mosazné ohříváče s dřevěným uhlím mnoho tepla nevydávaly. Přesto zde stále měla určité pohodlí. Misamiči byl tak laskav, že jí dovolil přespávat v západním pavilonu. Mezi posuvnými stěnami, ohraničujícími místnost, se krčily dvě skříně a hrací stůl na go. Působily tak opuštěně, až měla dojem, že by nejradyji zalezly pod tenké tatami, kryjící podlahu. Nikdo tu nebyl a závěsy byly zataženy, takže polštáře a matrace, ležící na zemi, vypadaly ve světle několika svíček jako beztvaré hroudy.

Otevřela jednu za skříní, kde měla mezi rodinnými šperky, které jí dosud zůstaly, uloženo kóto. Říkala mu Kukaččí Píseň. Jak vhodné pro den jako je tento, pomyslela si. Pták, který je symbolem nestálé lásky, posel mezi světem mrtvých a živých, ztělesňující neúprosný běh času. V hlavě jí zněla oblíbená melodie z doby, kdy byla mladou dívkou. Od té doby ji několikrát hrála svým mužům - alespoň těm dvěma, na kterých jí opravdu záleželo. Ale, uvědomila si, teď je nástroj naladěný do zimní tóniny.

Vešla služebná, přistoupila k ní, poklekla a řekla tichým, vysokým hlasem: „Přišel posel od urozeného pána Jasuhira. má paní.“ Svým výrazem dávala najevo, že je to přípustné. Intimní vztahy mezi Šikuzen no Okurou, dvorní dámou v paláci bývalého císaře Cušimikada, a Nakahari no Jasuhirou, nižším rádcem samozvaného císaře Go Toba, trvaly již dlouhá léta. Sama mu říkala Mi-juki, Hluboký Sníh, neboť to byla jeho první výmluva, aby s ní mohl strávit noc.

„Přiveď jej.“ nařídila Okura s tlukoucím srdcem. Služebná se vzdálila a vrátila se s poslem, který zůstal stát na verandě. Přes průsvitný závěs Okura viděla, že je to ještě chlapec. Všimla si, že jeho brokátový plášť je suchý a bílé kalhoty takřka bez poskvrny. Mimoto, že měl pláštěnku z rýžové slámy, musel ještě přijet na koni. Přes tvář jí přelétl úsměv. Hluboký Sníh bude dodržovat etiku až do konce.

Úsměv se vytratil. Bude to konec pro oba.

S obvyklými ceremonii vyňal posel to, co nesl pod pláštěm a klekl si, aby vyčkal na odpověď. Služebná předala dopis a vyšla ven. Okura rozvázala tkanici a rozvinula svitek. Jasuhira použil bleďozelený papír, připevněný k vrbové hůlce. Jeho písmo již nebylo tak pečlivé, jako dříve; začínal být dalekozraký.

„S nevolí jsem se doslechl, že jsi ztratila své postavení u dvora. Doufám, že tě manželka bývalého císaře ochrání před hněvem, který na sebe přivolal tvůj příbuzný. Šizuken no Misamiči. Co s tebou bude bez jeho ochrany, když i já jsem nyní takřka bezmocný? Naplňuje mě to smutkem, jež je schopen vyjádřit snad jedině Tu Fu. Já jen mohu připojit své skromné přání, že se snad konečně brzy setkáme.“

„Rok ztrácí své barvy, a mé rukávy, jež halí tě, jsou vlhké jako země.“

Však déšť slaný skrápí je, jak moře žalu, když smutním za tebou.“

Jeho poezie se sotva vyrovná čínským klasikům, pomyslela si Okura, ale přesto ji touha po jeho blízkosti naplnila neočekávaným smutkem. To ji překvapilo. Vášně, která kdysi naplňovala jejich vztah se již dávno změnila v přátelství a sama už si ani nedokázala vzpomenout, kdy spolu naposledy sdíleli lože.

Snad to, že se opět setkají, je posílí v přesvědčení, že své neštěstí nenesou v osamění. Zaslechla, že nový vojenský vládce zkonfiskoval tisíce usedlostí rodin, které podporovaly císaře, ale to pro ni bylo pouhé číslo, stejně nepředstavitelné, jako duševní život sedláka, nádeníka nebo psa. Tento dům případně přívržencům rodu Hodžo, ale pro ni znamenal jen ubytování, bez jakéhokoli vztahu k předkům. Ztráta postavení na ni dolehla mnohem hůře. Byla odříznuta od svého světa.

Snadno by jej mohla odmítnout. Ale jeho osamění je jistě horší. Alespoň si mohou poskytnout vzájemnou útěchu. Je třeba dodržet formu, i když svou odpověď bude formulovat jako prosbu. Okura poklekla a tiše přemýšlela, zvažovala a třibila verše, než zavolala služebnou. „Budu potřebovat švestkovou hůlku.“ nařídila. To se k její odpovědi bude hodit mnohem lépe, než třešeň. Vybrala perlově šedý papír, a než zamíchala inkoust, měla slova jasně před očima.

„Květy rozkvetou a sladce zavoní, pak vítr lístky rozvane.“

V ovoce trpké se promění, jež opadá a na holých větvích, dva výhonky se k sobě natahují.“

Jistě porozumí a přijde.

Pečlivě ozdobně zabalila svitek, jak to zasluhoval a předala jej komorné, která jej odevzdala poslovi. Ten se na koni přes město dostane zakrátko, avšak jeho pán bude muset použít kočáru taženého volským spřežením, jediného způsobu dopravy, který je vhodný pro velmože, a cesta sem mu potrvá jistě hodinu. Okura má tedy dost času na přípravu.

Přisunula si blíže svíčku a sklonila se k zrcadlu. Nikdy nebyla zvláště krásná: Příliš úzký obličej, lícní kosti příliš vysedlé, oči příliš daleko od sebe, ústa příliš velká. Přesto byla pečlivě napudrovaná. obočí vytrhané a namalované ve správné výši, zuby náležitě načerněné. Její postava s vyvinutým poprsím a útlými boky také nebyla ideální. Avšak to oděv zakrýval a hedvábí po ní přirozeně splývalo, když se pohybovala správným způsobem. Avšak její vlasy, lehce se vlnící v nádherném vodopádu až na zem, vynahradily všechny nedostatky.

Když se upravila, nechala připravit rýžové víno a zákusky. Její a Jasuhirovy vyhlídky nebyly nakonec tak špatné, měla ještě několik sloužících. Masamiči odvezl svou ženu, dvě konkubíny a děti k příteli, který mu nabídl dočasný příbytek. Jeho majetek putoval s ním. Navrhoval Okuře, že se k nim může přidat, ale zjevně se mu ulevilo když prohlásila, že má své vlastní plány do budoucna. Nikdo z dobře vychované rodiny se nikdy nevhodně nezminil o muži, který jí často posílal vzkazy a občas zůstal přes noc.

Slunce bylo za mraky a vodní hodiny odvezeny, takže Okura nebyla schopna přesněji určit čas. Předpokládala, že Jasuhira přijede kolem poledne, v hodině koně. Kvůli služebnictvu nechala přistavit paraván na patřičné místo a když uslyšela na verandě kroky, poklekla za ním. Je to i kvůli němu, pomyslela si trpce. Když se setkali, jako by se svět

rozpadl do drobných úlomků. Navyklé zdvořilostní fráze se nyní hodily více než kdy jindy.

Strávili chvíli formalitám a nezávazným hovorem Pak nechala konvence stranou a odsunula paraván. Dříve to znamenalo výzvu k milování. Dnes stačilo jen několik poetických náznaků v konverzaci, ale touha již chyběla oběma. Chtěli j en volně mluvit.

Pro služebné Kodaju a Úkon alespoň nebude tak obtížné držet se v povzdálí. Vešly s patričnou úctou a přinesly občerstvení. Hodné dívky, pomyslela si Okura, když odešly. Co s nimi asi bude? Trochu ji překvapilo, když si uvědomila, že si přeje, aby si nový pán ponechal služebnictvo a dobře se o ně staral. Ale protože věděla, co je zač, obávala se, že tomu tak nebude.

Posadili se na zem. Zatímco si Jasuhira zamyšleně prohlížel květinový motiv na svém pohárku, napadlo ji, že snad musel přes noc zestárnout. Zešedivěl již před lety, ale oválný obličej, oči. poupě úst a jemný vous byly stejné, jako v době jeho mládí. Nejedná dáma vzdychala a přirovnávala jej k Zářícímu princovi z dvě stě let starého Murasakiho příběhu. Dnes však kapky deště narušily pudr, rozmazaly raz a odhalily váčky pod očima, skvrnitou pokožku a prohlubující se vrásky. I jeho ramena byla povadlejší, než si pamatovala.

Neztratil však nic z dvořanské elegance, se kterou upil z pohárku a pronesl: „Ach, vynikající, Asagao.“ Nazval ji Svlačcem, jménem, které pro ni používal v soukromí. „Chut', vůně a teplo. Zářící světlo.“

Bylo na ní. aby dokončila literární narážku. „Avšak bojím se, nikoli, věčné štěstí,“ a aby citaci trochu okořenila, dodala: „A pokud jde o Svlačec, nebyla by v mém věku vhodnější Borovice?“

„Proto jsem věnoval pozornost třibení konverzace. Zanechejme však nepříjemných témat a hovořme o minulých časech a jejich radostech.“

„Pokud na to budeme mít sílu,“ řekla a myslela tím, pokud na to budeš mít sílu. Já sama jsem ji vždy musela nalézt.

„Doufal jsem, že ti pán Cušimikado zachová dosavadní postavení.“

„Za těchto podmínek je propuštění to nejmenší, co se mi mohlo stát,“ řekla. Nepodařilo se mu zcela zakrýt údiv.

Vysvětlila to. „Bez rodiny, vlastníci rýžová pole, bych sotva byla něčím více než žebrákem a po propuštění ze služby bych ani neměla kam odejít na odpočinek. Ostatní by mnou opovrhovaly a brzy bych se stala obětí pletich.“

„Opravdu?“

„Ženy umí být stejně kruté, jako muži, Mi-juki!“,

Ukousl kousek koláčku, zjevně proto, aby si uspořádal myšlenky. Po chvíli řekl: „Musím říci, že proto, že znám situaci, dávám ti malé naděje.“

„Proč myslíš?“ Odpověď sama dobře znala, ale také věděla to, že vysvětlování jemu samotnému pomůže.

„Věc se má tak. že pán Cušimikado zůstal stranou povstání.“ řekl. „ale pokud nebojoval proti generálům rodu Hodžo, rozhodně jim také nepomáhal. Nyní, myslím, cítí potřebu dostat se do přízně, neboť by mohli někoho z jeho rodu dosadit za příštího císaře, pokud náš současný nejvyšší zemře nebo odstoupí. To, že se zbaví členů těch rodin, které se účastnily povstání je základní tah. A pán Tokifusa, který byl jmenován vojenským velitelem Kjóta, o tom bude patričně zpraven.“

„Zajímalo by mě. jaký hřích z minulého života donutil pána Go-Tobu, aby uchvátil trůn. jehož se již dříve vzdal.“

„Ach, to nebylo nic naivního či nepromyšleného. Bylo to ušlechtilé úsilí, jež mělo velkou naději na úspěch. UVědom si, že s ním byl jeho bratr - bývalý císař Juntoku - a rodiny nejenom jako naše. ale i vojáci Tairů. kteří by rádi pomstili to. čeho se Minamoto dopustil na jejich otcích. Také mnoho mnichů pozdvihlo zbraně.“

Okura pocítila smutek. Pamatovala si, jak často mniši z hory Hjej sestupovali do tohoto města a terorizovali je. Nezůstávalo jen u výhrůžek, ale zabíjeli, mržčili. pálii a loupili. Přicházeli, aby podpořili politické směry, které jim vyhovovaly, ale oč byli lepší než bandy lupičů, které v té době fakticky ovládaly západní část hlavního města?

„Ne, to bude kvůli našim vlastním hříchům,“ pokračoval Jasuhira. „Jak daleko jsme se dostali od zlatých časů. Mohli jsme mít císaře, který by opravdu vládl.“

„Co tím myslíš?“ zeptala se Okura. když vycítila, že potřebuje dát průchod své hořkosti.

„Což nebyli císařové po generace jen loutkami vnikách mocných? Na trůn byli dosazováni jako děti a v dospělosti nuceni k životu v nečinnosti a zahálce. A zatím zem vlhla krví. když rody válčily o to. kdo jmenuje šóguna.“ Nadechl se a stejně vzrušeně pokračoval: „Šógun vládne armádě z Kamakury. Ten je opravdovým pánem říše. Nebo byl. Ted' Hodžové vyhráli válku rodů a jejich šógun je ještě chlapec další loutka, která bude dělat, co se jí řekne.“

Zarazil proud slov a začal se omlouvat: „Odpusť, Asagao, jsi jistě překvapena mou příkroostí, a zbytečně, neboť žena nemůže rozumět těmto věcem.“

Okura. která naslouchala všemu, co jí kdy říkal a měla mysl otevřenou, řekla: „Ano. to není pro ni. Ale rozumím tomu, že tě bolí, co všechno jsme ztratili. Ubohý Mi-juki, co s tebou bude?“

Jasuhira. již trochu klidněji, pokračoval: „Měl jsem lepší pozici, když jsem žádal o shovívavost, než Masamiči a většina ostatních. I tak musím brzy opustit svou rezidenci v Kjótu. Odjedu na statek na východě, blízko Ise, který jsem si mohl ponechat. Pachtýři pomohou mně i těm, co přijedou se mnou.“

„Ale budeš žít v bídě! A tak daleko, mezi hrubými venkovany. To je stejné, jako bys byl na kraji světa.“

Přikývl. „Často potečou mé slzy. Ještě...“ Dále nebyl schopen citovat, neboť měl málo příležitostí k procvičování mluvené čínštiny, ale byl si jist, že báseň dobře vystihuje nepřízeň osudu. „Slyšel jsem, že je tam krásný výhled na í posvátnou horu Fudži. Vezmu s sebou také několik knih a svou flétnu.“

„Pak nejsi zcela poražen. To je paprsek v temnotách.“

„A co ty? Co se stalo v tomto domě?“

„Včera přišel šlechtic, jemuž rezidence připadla. Nejhorší buran z venkova, tvář nenapudrovanou, ošlehaný jako sedlák, vlasy a vousy z něho trčely na všechny strany, měl způsoby opičáka a dialekt tak hrubý, že mu skoro nebylo rozumět.

A vojáci z jeho doprovodu vypadali jako divoši z ostrova Hokaidó. Když vidím z čeho odcházím, miní to můj stesk po Kjótu. Dal nám několik dní na sbalení.“

Jasulura po chvilce váhání řekl: „Můj život bude sice poněkud drsný pro urozenou dámu. ale pokud nemáš nic jiného, připoj se k mému doprovodu. Po zbytek našich dní budeme nalézat útěchu jeden ve druhém.“

„Děkuji ti. drahý starý příteli.“ odpověděla tichým hlasem, „ale já už jsem cestu zvolila.“

Dopil STOJ pohárek a ona jej znovu naplnila. „Vskutku? Ať na tom budu jakkoli, budu šťasten, když se tobě povede dobře. Kdo tě bere pod svou ochranu?“

„Nikdo. Vydám se do chrámu u Higašijamy, neboť jsem tam častokrát pobývala s manželkou minulého císaře a představený chrámu mě zná. Tam složím sliby.“

Nečekala, že se tak poleká. Málem upustil pohárek a víno mu potřísnilo oděv. „Cože? Myslíš všechny sliby? Staneš se jeptiškou?“

„Myslím, že ano.“

„Necháš si ostříhat své nádherné vlasy, oblečeš hrubé černé roucho a budeš žít... Jak vlastně budeš žít?“

„Ani nejhorší bandita neublíží jeptišce. I v nejnuznější chatrči se pro ni najde kout a rýže do její misky. Chci stále putovat od svatyně k svatyni, abych něčím užitečným naplnila roky, které mi ještě zbývají. Během těch let se ti snad občas ozvu. Tak na sebe nezapomeneme.“ dodala s úsměvem Zmateně zavrtěl hlavou. Jako většina dvořanů, málokdy cestoval dále než jeden den cesty od Kjóta. A to vždy v kočáře a z důvodů spíše společenských, než religiózních; vidět kvetoucí stromy v jarní krajině, listy javorů na podzim, obdivovat se veršům a psát své vlastní, o měsíci nad jezerem Biwa ... „Pěšky,“ zašeptal, jako by to slovo musel dlouho hledat. „Cesty, jež děst' mění v močály. Pohoří, strže a nespoutané řeky. Hlad, déšť, sníh, vítr. neúprosné slunce. Hloupí venkované. Zvěř. Démoni a duchové. Ne.“ Položil pohárek, napřímil se a řekl klidněji: „To nesmíš. Je to nesmíme těžké i pro mladého muže. A ty, stárnoucí žena. zajisté zhyneš hroznou smrtí. Nedovolím to.“

Než aby mu připomínala, že nad ní nemá žádnou moc. a protože jeho zájem ji dojímal, řekla laskavě: „Což se ti zdám tak slabá?“

V tichu, které nastalo, šiji prohlížel, jako by zrakem pronikal přes látku a zkoumal tělo. které kdysi tak často ležovalo pod jeho. Ale ne, to by ho nikdy nenapadlo, pomyslela si. Jako slušný muž považoval nahotu za nepřipustnou a vždy měli na sobě alespoň kousek oděvu.

Nakonec zamumlal: „Je opravdu záhadou, že se tě léta takřka nedotkla, pokud vůbec. Snadno se můžeš vydávat za dvacetiletou ženu. Ale kolik ti vlastně je? Známe se takřka třicet let a když jsi přišla ke dvoru, bylo ti asi dvacet. Takže jsi jen o málo mladší než já. A mě už síly zvolna opouštějí.“

Máš pravdu, uvažovala. Sledovala jsem, jak si dáváš knihu stále dále od očí, nakláníš hlavu, abys lépe slyšel. Chybí ti polovina zubů. Stále častěji tě trápí nemoci, kašel a tepleji se oblékáš, protože ti je zima. Co všechno tě bolívá, když ráno vstáváš? Znáš ty příznaky dobře. Často jsem je vídala, i to, jak jim podléhají ti, které jsem milovala.

Ten nápad se v ni zrodil před několika dny, když přišly špatné zprávy a ona zvažovala, co dál. Snažila se jej zapudit, ale nedal se odbýt. Když promluví, co se stane? Měla by mu důvěřovat. Nebyla si však jistá, zdali mu to pomůže nebo jen prohloubí jeho žal.

Budu k němu upřímná, rozhodla se. Alespoň v samotě, která jej čeká, bude myslet také na něco jiného, než na ztrátu, kterou utrpěl.

„Není ni tolik, kolik myslíš, můj drahý.“ zašeptala. „Chceš znát pravdu? Musím tě ale varovat, patrně si budeš myslet, že jsem se zbláznila.“

MLčky si ji prohlížel, než stejně tiše odpověděl: „Pochybuji. Je v tobě mnohem více tajemství, než jsi kdy vůbec prozradila. Něco neurčitěho tuším, jen jsem nikdy nechtěl vyzvídat.“

Pak jsi moudřejší, než jsem si myslela, řekla si v duchu. Rozhodla se. „Pojďme ven. To, co ti chci říci, není pro cizí uši.“

Aniž by si oblékli pláště, vyšli společně na verandu, obešli pavilon a krytou kolonádou došli k altánku nad jezírkem. V jeho blízkosti byl vztyčen kámen o velikosti dospělého muže. do něhož byl vytesán znak rodu. jemuž rezidence ještě nedávno patřila. Zde se Okura zastavila.

Vážně zarecitovala pasáž, kterou si vybrala z Lotosové šutry. Jasuhira jí stejně vážně odpověděl: „Ano, to mi stačí.“

Patřil k sektě Amidistů, kteří věří, že Buddha osobně dohlíží na celý lidský rod.

Tiše stáli a hleděli na okolní krásu. Altánek byl plný mlhy, která se srážela na vlasech, řasách a oděvu. Chlad a ticho.

„Předpokládáš, že je mi asi padesát let“ řekla. „Ve skutečnosti je mi více než dvakrát tolik.“

Zalupal po dechu, odvrátil se a znovu na ni zpytavě pohlédl. „Jak je to možné?“

„Nevím,“ řekla s povzdechem. „Vím jen, že jsem se narodila za císaře Toba, jehož prostřednictvím vládl rod Fudžiwara tak pevně, že v celé zemi byl mír. Vyrůstala jsem jako ostatní dívky z urozených rodin, až na to, že jsem nebyla nikdy nemocná a od té doby, co jsem dospěla v ženu. jsem stále stejná.“

„Jaký je tvůj osud?“ zašeptal.

„To opravdu nevím Modlila jsem se, studovala, meditovala a postila se. ale žádné osvícení nepřišlo. Nakonec jsem dospěla k názoru, že nejlepší bude, žít ten dlouhý život tak, jak to nejlépe půjde.“

„To musí být... velmi těžké.“ „To je.“

„Proč jsi to skrývala?“ zeptal se rozechvěle. „Ty musíš být svěťice, bódhisatva.“

„Dobře vím, že nejsem. Trápí mě nejistota, touha, strach, naděje a všechny tělesné nečnosti, A když se poprvé začalo mluvit o tom, že nestárnu, sklízela jsem jen žárlivost, opovržení a hrozby. Ještě nikdy jsem se neodvážila zřici se světa a žít v posvátné chudobě. Ať jsem cokoli, Mi-juki, nejsem svatá.“

Zamyslel se. Na druhém konci zahrady se neurčitě rýsoval obrys zdi. Nakonec se zeptal: „Co budeš dělat? Jaká budou tvá příští léta?“

„Když mi bylo čtrnáct, vzala jsem si staršího muže, na jehož jméně již nezáleží. Byl vinný a moji rodiče si ten sňatek přáli. Mně byl lhostejný, ale nevěděla jsem, jak jej odmítnout. Nakonec, poté, co se mnou strávil tři noci, ze mě udělal svou druhou manželku. Dopomohl mi k postavení na dvoře císaře Toby. který' však brzy odstoupil. Porodila jsem mu dvě děti. Pak Toba zemřel a krátce nato ho následoval i můj manžel.

Mezitím vypukly války mezi rody Taira a Minamoto. Využila jsem příležitosti, abych se vyvázala ze služby císařovy vdovy, vzala jsem své dědictví a vrátila se do rodiny, ze které jsem vzešla. Pomohlo mi, že žena mimo dvůr žije ve větším ústraní. Ale jak prázdný život to byl!

Nakonec jsem se svěřila svému milenci, vinnému muži, který mi na několik let poskytl přístřeší na svém venkovském sídle. Později provdal mou dceru mimo Kjóto a já jsem se vrátila pod jejím jménem. Mnoho lidí se tehdy divilo, jak moc se podobá své matce. S jeho pomocí jsem opět vstoupila do služeb císařské rodiny. Časem jsem si zvykla na pohrdání, které měli u dvora pro lidi z provincií, ale když si všimli, že zůstávám stále mladá...

Chceš slyšet všechno?“ zeptala se unaveně. „Toto bylo mé třetí převtělení. Uskoky a podvody, děti, které jsem porodila a pak zařídila jejich adopci někde daleko, aby nebylo vidět, jak ony stárnou, zatímco já ne. To bolelo nejvíc. Nevím, kolik toho ještě vydržím.“

„Proto chceš spálit všechny mosty.“

„Měla jsem to udělat už dávno. Váhala jsem, protože jsem nevěděla, co se stane s mými příbuznými. Teď už je to vyřešeno. Je to pro mě vysvobození.“

„Pokud složíš sliby jeptišky, nebudeš se sem moci vrátit, jak jsi to činila dříve.“

„Ani nechci. Mám dost intrik a hloupé zábavy. Zívala jsem vícekrát, než je na noční obloze hvězd, dívala se hodiny do prázdna a čekala, že se něco, cokoli, stane.“ Dotkla se jeho ruky. „Ty jsi mi dal důvod, abych vytrvala. Ale ty také musíš jít. Mimo to. jsem zvědavá, jak dlouho obhájí svůj neoprávněný nárok na Kjóto.“

„Myslím, že jsi si vybrala obtížnější cestu, než si vůbec dovedeš představit.“

„Ne těžší než ty, které teprve přijdou. Žijeme v těžké době. Konečně, lidé mají k potulné jeptišce úctu a nikdo se jí zbytečně neptá. Snad jednou najdu odpověď na to. proč tolik trpíme.“

„Budu mít někdy tolik odvahy jako ona?“ zeptal se do deště.

Opět se dotkla jeho paže. „Obávám se, že tě mé vyprávění naplnilo tísní.“

Stále hleděl do stříbřité bílé mlhy před sebou. „Kvůli tobě, snad. Pro mě se ale nic nezměnilo. Dokud budu žít. zůstaneš stále mou Asagaou. Nyní jsi mi pomohla pochopit, jak jsi sem smrtelný. Budeš se za mě modlit?“ „Vždy,“ slíbila.

IX

PŘÍZRAKY

1

Ještě chvíli tiše postáli a pak se vrátili dovnitř. Tam hovořili o kráse, vyvolávali milé vzpomínky a něžnosti, které spolu kdysi sdíleli. Vín mu lehce stouplo do hlavy. Když se však loučili, bylo to se vši úctou a zdvořilostí, jaká náleží šlechtici a dámě císařského dvora.

Byl to kouř, co ji přivedlo k vědomí? Zprvu si uvědomovala jen jeho štiplavost v nose a pálení v plicích. Bolestivě se rozkašlala a přitom se jí hlava málem rozskočila bolestí. Na podlahu s rachotem dopadly kusy omítky a klouzaly po nijako ledové kry hnané bouří. Opět ji přepadl dávivý kašel. Skrze hluk a bodavou bolest vnímala silící praskot. Otevřela oči a přes slzy a štiplavý kouř viděla rozmazanou zmršť plamenů. Jedna strana kaple hořela a oheň již začínal olizovat strop. Neviděla na něm fresky svatých, zmizely i ikony ze stěn - což je opustili? - jen oltář stál pevně na místě. Ve virech kouře a rozpáleného vzduchu se jeho obrysy chvějivě vlnily. Na okamžik ji zachvátil pocit, že se pohybuje a chce ji svou vahou rozdrtit nebo že navždy odletí na kouřovém baldachýnu.

Žár na ni útočil ve stále žhavějších vlnách. Podařilo se jí zvednout se na všechny čtyři. Hlava jí bolela tak, že nebyla schopna ji zvednout. Po chvílce koutkem oka zahlédla něco, co ji přinutilo hlavu alespoň pootočit. Když si uvědomila na co se dívá, ztěžka dosedla na zem.

Sestra Elena. Ležela na zádech tichá a nehybná snad ještě více než oltář nad ní. V otevřených očích tančily odrazy plamenů. Z otevřených úst jí visel oselilý jazyk. Vysoko vykasané roucho odhalovalo bělostné nohy a bedra. Na břiše a stehnech se mísily pramínky krve s bílými zasychajícími skvrnami.

Varvara to nevydržela a začala zvracet. Jednou, dvakrát, potřetí. Hlavu jí trhala prudká bolest. Když bylo po všem a zbyla jen pachut' v ústech a palčivý pocit hrůzy, vynořily se otázky. Roztěkaně uvažovala, jestli tohle bylo konečné porušení všeho nebo projev Boží milosti, přičemž opatrně zakrývala stopy toho, co se stalo Eleně.

Byla jsi mou sestrou v Kristu, uvažovala Varvara. Tak mladá, příliš mladá. Kéž bys mě nebyla brala tolik vážně. Jak sladký byl tvůj smích. Jak krásné by bylo bývalo nit někdy chvíli pro sebe. jen my dvě. špitat si drobná tajemství a chichotat se jim před odchodem na modlitbu. Teď mi nezbyvá než věřit, že se za svou mučednickou smrt dostaneš do nebe.

Slova poletovala hlavou na křídlech bolesti, nakopávána údery srdce, vtahována do víru závratě. Plameny hučely a žár byl stále blíž. Hvězdičky jisker tančily v chomáčích kouře a několik jich dopadlo na rukáv, kde zhasly. Zatím. Musí se dostat co nejrychleji ven. jinak uhoří zaživa.

Na okamžik ji přemohla únava. Proč nezemřít zde. po boku malé Eleny? Ukončit běh staletí, teď. kdy stejně všechno

končí. Stačí se jen několikrát zhluboka nadechnout a agónie bude krátká. A pak už jenom mír.

Mezi vířícím kouřem a sazemi prorazilo mosazně žluté slunce. Zatímco uvažovala o smrti, instinktivně se plazila ke dveřím. Úžas a překvapení ji vrátilo do skutečnosti. Rozhlédla se. Nikdo nebyl nablízku. Převážně dřevěné budovy kláštera byly v plamenech. S námahou se postavila a klopýtavě se k nim vydala.

Na volném prostranství se v ní probudila zvířecí ostražitost. Přikrčila se u zdi a znovu se rozhlížela. Mužský i ženský klášter stály stranou od města, jak bylo zvykem. Řeholníci a řeholnice by se byli mohli ukrýt za jeho hradbami, ale na to nebyl čas. Tataři se přihnali příliš brzy a jejich jezdci je odřízli od bezpečí. Jeptišky a mnichové se rozprchlí po klášteře. Vzályvaly Pannu a všechny svaté, ale na ječící bojovníky modlitby neplatily.

Varvara viděla, že i kdyby se jim podařilo utéct, nebylo by to k ničemu. Pereslavl padla. Tataři ji patrně zpustošili dříve, než napadli klášter. Z městských hradeb stoupal dým a zanechával špinavé šmouhy na čisté předvečerní obloze. Občas vyšlehly plameny, které dodávaly scéně přízračný, načervenalý nádech. Maně si vzpomněla, že Pán sestupoval před Izraelity v podobě sloupu dýmu za dne a sloupu ohně za noci. Byl Jeho Has také tak silný, jako hluk plamenů, nesoucí se z hořící Pereslavli?

Menší vsi, rozestě po krajině, byly také v plamenech.

Zdálo se, že se Tataři shromažďují v blízkosti města. Menší jízdní oddíly se připojovaly k hlavnímu šiku. Pěší bojovníci sháněli do skupin zajatce. Nebylo jich mnoho. Ale pak si Varvara všimla, že ani nájezdníků není takové množství, o jakém mluvily zprávy. Sotva několik stovek. Předcházely je zvěsti, že jejich armáda je početná jako hejno kobylek. Neměli ani žádná brnění, většina podsaditých jezdců byla oblečena do kůže a kožešin. Občas se mezi nimi zaleskl kov, ale většinou to byl hrot kopí, než přílba. Jeden z jezdců vpředu nesl standardu, žerď, ze které visely - dobytčí ocasy? Jejich koně připomínaly šedohnědé poníky s dlouhými hlavami.

A přesto se tito válečníci línali zemí jako bouře. Kdo nestačil utéct, toho roznesla kopyta koní. I řeholníci před lety slyšeli o tom, jak do Rusi zatlačili divoké Pečeněhy, prosící o pomoc a slitování. Hordy útočily jako drak s tisíci nohama, před nímž prší déšť šípů...

Přesto byla země plná zeleně, zdánlivě plná míru. Na hladině se odrážely sluneční paprsky a řeka Trubez se proměnila v proud zlata. Nad mokřinami při jejích březích se vznášela hejna vodního ptactva.

Varvara věděla, že řeka je její jediná, byť slabá, naděje.

Jak se k ní dostat? Četné zhmožděny ji bolely a každou kost cítila jako přítěž. Za ní byly jen plameny, nezbývalo než jít. Zkušeností vyváží neobramnost. Kousek popolezt, znehybnět, rozhlédnout se. a bude-li vzduch čistý, znovu se posunout o pár stop. Potrvá dlouho, než se dostane k cíli, ale čas je to, čeho má dostatek. Hystericky se zasmála. Zpočátku ji kryl klášterní sad. Jak bylo krásné sledovat jeho proměny. Záplavy růžových a bílých květů na jaře. vlnící se zeleň v létě. zemitě sladkou vůni podzimu a černé holé větve, vypínající se proti šedivé zimní obloze. Kolik let jej takhle pozorovala, sama neví. Vzpomněla si na lidi. se kterými tento pohled sdílela. Elena, panovačná Marina, tučná, tichá Juliana, biskup Simeon. vážný ve skrytu svého mohutného plnovousu - všichni mrtví, ať již zemřeli dnes či před lety, přízraky. A ona sama, také možná mrtvá, bez naděje na klid. rusalka, plazící se ke své řece.

Za sadem se rozkládaly pastviny. Varvara zprvu myslela, že v sadu vyčká příchodu tmy, ale strach ji hnál dál. Její plazení stále více připomínalo hada. Rychle se rozpomínala na to, co se naučila v mládí. Před příchodem křesťanství na Rus, a ještě několik generací potom, byly ženy zvyklé chodit do lesů stejně, jako muži. Neodvažovaly se sice do hlubokých hvozďů bez cest, kde číhala divoká zvěř a démoni, ale ve světlých hájích, plných ořechů, hub a různých bobulí, byly jako doma.

Prívětivý zelený les jejího dětství se jí zdál blíže nežli klášter. Nebyla schopna si vzpomenout, co se dělo poté, co se nájezdníci dostali ke kapli.

Náhle se vrhla na zem. Přes vyčerpání jí srdce rychle bušilo a hlavou jí prolétla slova díků. Měla štěstí, že nezůstala v sadu. Několik tatarských koní projíždělo skrz a pokračovalo ke stoupání, na jehož hřebenu sad končil. Jednoho z jezdců si stihla prohlédnout - široký opálený obličej, úzké šikmé oči a rozježený vous. Měla by ho znát? Je jedním z těch v kapli? Projeli blízko, avšak minuli ji, aniž by si jí všimli.

S úlevou si vydechla. Až později si vzpomněla, že oni nevěří v Boha, ani žádné svaté, kromě Dazboga. Další dávná vzpomínka, další příznak.

Od východu se začínalo šerit, když dosáhla bažiny u řeky. Dýmem, který dosud stoupal z města, probleskovaly plameny. Z okolních vesnic jistě zbyl jen popel a ohořelé ruiny. Po skupinkách se rozhořovaly táborové ohně Tatarů. Byly rudé a stejně drobné, jako muži, kteří kolem nich seděli.

Chladné bláto stahovalo Varvaře sandály, dostávalo se mezi prsty a až nad kotníky. Našla vyvýšené místo, kde tráva nebyla tak vilika, padla na zem, stočila se do klubička a zaťala prsty do dmu. Země. matka všeho, neopouštěj mě, zachraň své dítě!

Vyšly první hvězdy. Neměla daleko k pláči.

Pak ze sebe kus po kusu svlékla oděv. Lehký vánek jí chladil nahou kůži. Nechala oblečení na hromádce a pomalu se plazila rákosou, dokud se nedostala k vodě. Vypláchla si ústa a dlouze pila. Každý kousek jejího těla žíznil. Pak se sklonila a pečlivě se vydrhla. Sedla si na bobek a nastavila bedra proudu. Očisti mě. prosím. Voda ji hladila a laskala. Světlo hvězd a Mléčné dráhy stačilo, aby našla cestu zpět. Tam počkala až oschne. Začínalo jí být trochu zima. ale netrvalo to dlouho. Mimoděk se ušklíbala, když si uvědomila, že jako dědictví si z kláštera odnesla nakrátko ostříhané vlasy. Dnes v noci se to hodí. Když si oblékla šaly. málem se pozvracela. Teď si teprve uvědomila pach potu. krve a Tatarů, který se z nich linul. Jen s velkým sebezapřením se přiměla, aby je opět nesvlékla. Snad by to i udělala, kdyby ty odporné pachy nepřekrýval pach kouře. Další dědictví, další vzpomínka. Nesní se svléknout. Co by ji chránilo před nočním chladem? Přestože v životě nebyla nemocná, byla tak oslabená, že by se horečce těžko ubránila.

Na nejvyšším místě pahorku ulehla a upadla do polospánku, plného šepotu příznaků.

Vzbudilo ji svítám. Se sténáním a kýčáním se nejistě posadila. Jak chladný úsvit obnažoval krajinu, uvědomovala si, že i v ní narůstá mrazivá jistota. Opatrně se protahovala a cítila, jak se klouby zvolna rozhybávají a bolest se zmenšuje. Zranění se ještě ozývala, ale věděla, že až se během dne zahřeje, rychle se začnou hojit.

Stále se krčila mezi rákosím, ale občas se odvažila vyhlédnout ven. Viděla Tatary jak plaví koně, ale proud špínu rozpouštěl dříve, než se k ní dostala. Skupiny jezdců se táhly od horizontu k horizontu. Mnozí byli obtíženi kořisti. Mezerami mezi zvířaty, mířícími k táboru, zahlédla zajatce. Mladí muži a ženy. Ti se dají dobře prodat jako otroci. Ostatní jsou mrtví.

Stále si nemohla vzpomenout na poslední hodiny v klášteře. Ani nechtěla. Snad to způsobil úder do hlavy. Úplně ji stačila představivost. Když Tataři zaútočili, řeholníci se patrně rozprchli. Varvara pak asi chytila Elenu za ruku a běžely se schovat do kaple svaté Eudoxie. Byla malá. stranou a nebyly v ní žádné cennosti, snad ji ti ďáblové minou. Ale nestalo se tak.

Ale co se dělo potom? Jak zemřela Elena? Varvara předpokládala, že ona sama se mohla ubránit třem až čtyřem Tatarům. Byla silná a dobře roslá, přežila mnohé strážně a byla zvyklá se o sebe postarat. Nakonec ji zřejmě některý z Tatarů omráčil úderem do hlavy. Ale co Elena? To byla jemná, křehká, éterická bytost. Ta mohla jen ležet a čekat až všechno skončí. A nakonec jí možná ten poslední chlap, když viděl, co jeho druh udělal Varvaře, udělal totéž. To ji zabilo. Alespoň, že nepoužili nože. To by ani Varvara nepřežila. Přestože měla dost tvrdou hlavu, nebýt vitality, která jí pomáhá přežít staletí, také by neunikla. Za to může děkovat Bohu.

„Ne.“ řekla nahlas. „Nejdříve ti poděkuji za to, žeš nechal Elenu zemřít. Nebýt toho. zlomilo by jí to do konce života a noci by se jí změnily v děsivé můry.“

Ještě jeden pocit vděku se jí mihl hlavou.

Voda v řece i hodiny pomalu plynuly. Raci byli stále hlučnější. Kolem bzučela hejna much. přitahována jejím páchnoucím oděvem. Začínal ji trápit hlad. Vzpomněla si na to. co se kdysi naučila, lehla si na břicho u malé tůňky a čekala.

Samota netrvala dlouho. Vynořovaly se další přízraky. Mluvil na ni, osahávaly ji, pošťuchovaly. Zprvu to bylo hrozné. Proti své vůli viděla opilé manžely a další dva darebáky, kteří ji dostali během jejího putování. S třetím měla více štěstí - měla po nice nůž. „Do prdele s Tatarama,“ zavrčela. „Přežila jsem předtím, přežij u i teď.“

I vzpomínky na ně. Když nic jiného, pokoří nové přízraky stejně, jako ty staré. Možná to potrvá léta. Ale ona má času nepočítané. A nakonec jí síla. díky které žije tak dlouho, pomůže se přes to přenést a žít v pokoji.

„Dobří mužové, vraťte se. Chybíte mi. Přece jsme spolu bvli šťastni?“

Otec. Bělovousý dědeček, který jí všechno dovolil. Starší bratr Bohdan, se kterým tak často zápasila a později si tak dobře rozuměla, než strašná nemoc rozežrala jeho útroby a zabila jej. Mladší bratr a také sestry, se kterými si tolikrát hrála a laškovala. Sousedé. Dir, který ji ve dvanácti stydlivě políbil na palouku plném jetele a bzukotu čmeláků. Dodnes si vzpomíná, jak se sni zatočil svět. Vladimír, její první manžel, silný muž, dokud jej věk nepokořil. Až do konce se k ní choval dvorně. A několik dalších, které měla ráda. Přátelé, kteří při ní stáli a knězi, kteří jí utěšovali, když se do jejího domu vrátilo hoře. Jak dobře si pamatuje na malého, ošklivého Gleba Iljeva, který jí jako první pomohl, když se domov změnil v past. A synové, dcery, vnuci, vnučky, pravnuci. Čas je všechny odvál. Každý příznak měl tvář. která se měnila, stárla, až si nakonec nasadila masku smrti.

Ale ne úplně každý. Některé znala příliš krátce. Je zvláštní, jak je živá vzpomínka na toho cizího kupce - Cadoc se jmenoval? Ano, Cadoc. Jaké štěstí, že jej neviděla stárnout. Kdy to asi bylo? Od té noci v Kyjevě mohlo uběhnout asi dvě stě let. Samozřejmě mohl zemřít dříve, mladý a krásný.

Ostatní se ztráceli v mlze. Tady si nebyla ani jistá, jestli někteří z nich byli skuteční nebo jenom vzpomínky na sny, které jí uvízly v paměti.

Z rákosí vyskočila veliká žába a s zuchnutím dopadla pod křoviny vedle Varvary. Několikrát přešlápla, usadila své tučné, nazelenalé tělo a číhala na mouchy. Varvara ztuhla a začala niku v pěst. Žába ji nezpозorovala.

Pnidce sebou smýkla, a než žába stačila uskočit, udeřila ji do hlavy. Roztrhla ji a zuby rvala maso z kostí, které s tichými slovy díky házela do řeky. Blízko břehu plavalo několik kačen. Kdyby se svlékla a potopila se, mohla by některou chytit za nohu. Ale raději ne. Toho by si Tataři mohli všimnout. Namísto toho vyhrabala nějaké jedlé kořeny šáchoru.

Nikdy nezapomněla umění, jak přežít v lese.

Ale jinak... Domnívala se, že to bylo narůstající zoufalství a pocit, jako by její duše patřila jinam, co ji přivedlo do kláštera. Ale to nebylo všechno. Měla za sebou příliš mnoho loučení. V božím domě mohla nalézt skrýš na dlouhý čas. Klid a mír byl vůkol, avšak nikoli v ní. Tělesné chťice se stále hlásily a také toužila cítit to drobné teplo v náruči a malá, sající ústa hledající mléko. Snažila se tyto pocity držet na uzdě. Někdy se jako výsměch víře vynořily vzpomínky na staré, zenite bohy a zachvátla ji touha podívat se, co je za zdmi a pak putovat někam daleko za obzor. A k tomu razné drobné prohřešky, nešváry mezi sestrami, netrpělivost TOČÍ kněžím, stále ty samé úkoly. Ale přesto, byl zde mír. A i mezi rutinními pracemi a zmateným hledáním svatosti našla si v průběhu let čas na to. aby obnovila své síly. Zjistila, jak udržet vzpomínky v podvědomí, aniž by je zapomněla nebo ji zahltily svým množstvím. Ochočila své přízraky.

Dlouhé listy ostřice se zavlnily ve větru. I ona se zachvěla. Co když prohraje? Pokud není na světě jedinou, je údělem jejího druhu šílenství a potupná, osamělá smrt?

Anebo je opravdu jediná, ať již požehnaná či prokletá? Ani v klášteře nebyly záznamy o někom takovém od Metuzalémových dob. Sama se o tom nikomu nezmínila. Zkušenost staletí to nedovolila. Jako vdova vstoupila do kláštera, neboť církve vdovám doporučovala stát se nevěstami Kristovými.

Pro jistotx. jak dekády plynuly a ona zůstávala stále mladá...

Nad bažinou se ozvaly výkřiky, povykování a údery bubnů. Opatrně vyhlédla. Tataři balili svou kořist a řadili se do pochodové formace. Odjízďeli. Neviděla žádné zajatce, ale předpokládala, že jsou uvázáni s ostatní kořistí na

nákladních koních. Z polorozbořených a sazemi zčernalých hradeb Pereslavli stále stoupaly tenké proužky kouře. Tataři mířili na severovýchod, k Dněpru a Kyjevu. Velké město bylo vzdáleno den pochodu, na koních tam dorazí ještě dříve.

Kriste Pane. smiluj se. chtějí napadnout Kyjev?

Snad ne, na to je jich málo.

Ale další hordy se jistě potulují po Rusi. Jejich ďábelský král musí mít nějaký plán. Mohou se spojit a až nabrousí meče. otupené z předchozích jatek, změní se v příval, kterému země neodolá.

V božím domě jsem hledala věčnost. Prolétlo Varvaře hlavou. A nahlédla jsem, že i ona má konec.

Já také?

Samozřejmě, může mě zabít čepel, oheň, hlad, povodeň. Jednoho dne tedy asi zemřu. Už teď si připadám jako duch, či méně než to. mezi smrtelníky, kteří mě obklopují.

Zprvu sestry, potom mniši a laičtí knězi a nakonec i návštěvníci kláštera si začínali Varvary všimát. Přibližně po padesáti letech za ni začali přicházet rolníci se svými starostmi a poutníci putovali mnoho dní. aby ji požádali o pomoc. Přestože se bála následků, svěčila se svému zpovědníkovi se svou minulostí a ten, s jejím neochotným souhlasem, o tom řekl biskupu Šimonovi. Ten měl později v úmyslu informovat metropolitu. Pokud dosud neměli v klášteře Panny opravdového svatého, budou mít alespoň zázrak.

Ale jak s tím bude moci žít?

Tuto otázku však nemusela nikdy řešit. Biskup, kněží, věřící jsou mrtvi nebo se rozutekli. Všechny klášterní záznamy shořely. Vše kolem podléhá zkáze a mnohé bude zapomenuto, neboť smrt bude plnit lidské mysl. Někdo si na ni bude možná pamatovat, ale málokdo o ní bude mluvit a vzpomínka na ni zemře s ním. Objevili se snad Tataři jako popření Boha a Jeho rozhodnutí, že je nehodná - či se distancoval od břemene, které žádné dítě Adamovo není schopno nést - nečistá a plná světské pýchy tak, že si snad mohla myslet, že na ní záleží?

Ležela v trávě. Země a slunce, měsíc a hvězdy, vítr a déšť, láska. Starým bohům rozuměla lépe, než Kristovi. Ale lidé na ně zapomněli, připomínali si je jen v tancích, při slavnostech a když si u ohnišť vyprávěli staré báchorky. Zbyly z nich jen přízraky.

A nebem nad Rusí se žene věčná pomsta a křičují jej hromy a blesky, ať patří Perunovi či svatému Juriji drakobijci. Varvara nabírala sílu ze země, jako ji dítě saje s mateřským mlékem. Když Tataři zmizeli z dohledu, vztyčila se. zahrozila za nimi pěstí a zvolala: „My vydržíme! Nakonec vás porazíme a zaženeme tam, odkud jste přišli!“

Když se zklidnila, svlékla se, pečlivě vyprala šaty, rozprostřela je aby uschly a sama se ještě jednou umyla. Pak našla v okolí něco k jídlu. Ráno se vydala prohledat trosky.

Popel, zuhelnatělé dřevo, úlomky cihel a kamenů tiše ležely pod netečnou oblohou. Uvnitř dvou očazených, ale nepoškozených kostelíků byla naházena mrtvá těla. Venku jich bylo roztroušeno mnohem více a nesla známky velmi kruté smrti. Když procházela kolem, z mrtvol s křikem odlétali havrani a zlostně kroužili kolem. Nedalo se dělat už nic jiného, než se pomodlit.

Podánilo se jí najít oblečení, boty. nepoškozený nůž a několik dalších užitečných drobností. Pokaždé, když si něco brala, v duchu poděkovala mrtvému majiteli. Její cesta bude těžká a nebezpečná. Neskončí, dokud nenajde nový domov, ať to znamená cokoli.

Než se za dalšího svítání vydala na cestu, vykřikla k nebi: „Pamatuj si mé jméno! Už nejsem Varvara. Jsem opět Svoboda.“ Volná.

X

VHORÁCH

1

V místech, kde se úbočí hor zvedala na své dlouhé cestě k Tibetu, ležela vesnice. Tři strany horského údolíčka se přikře zdvihaly do výše a vymezovaly blízky, avšak velmi vysoký obzor. Z háje cypřišů a zakrslých dubů vytékal potok jako stříbrná stuha, propletl se mezi staveními a ztrácel se vbambusem zarostlé pahorkatině na východě. Lidé zde na políčkách a terasách pěstovali obilí. sóju. zeleninu, melouny a pár ovocných stromů. Chovali prasata, slepice a měli také malé jezírko, kde bylo možné chytat ryby. Těch dvacet stavení s drnovými střechami napůl schovaných v zemi, i jejich obyvatelé, zde byly tak dlouho, že slunce, déšť. sníh. vítr a čas z nich vytvořily součást krajiny. Patřily k ní stejně, jako bažanti, pandy a pestré jarní květy.

Na východ se otevíral pohled na zalesněnou vrchovinu, chlubící se všemi odstíny zelené a hnědé, vlevo a vpravo se k nebi tyčily věčně bílé vrcholky hor. Pahorkatinou se vinula cesta, někdy sotva stezka, která končila ve vsi. Skoro nikdo tudy nechodil. Několikrát za rok někteří z obyvatel sešli dolů do městečka, kde prodali, co vypěstovali, nakoupili pár věcí potřebných k životu a po několika dnech se vrátili. Tam také odváděli naturální daně. Také proto sem místodržící jen zřídka posílal své úředníky. A pokud ano. inspektor zůstal pouze jednu noc, poptal se starších, jak se daří, vyměnil si zdvořilostní fráze a spěchal zpět. Toto místo mělo poněkud tajemnou pověst.

Tak tomu alespoň bylo pro lidi zvenčí. Pro ostatní bylo svaté. Díky úctě či bázni, a také pro jeho odloučenost, se mu vyhýbaly války i loupeživé nájezdy. Žilo svým vlastním životem a vzdorovalo jen těm nejobyčejnějším lidským trápením a rozmarům přírody.

Čas od času se nějakému poutníkovi podařilo překonat vzdálenost, obtíže a nebezpečí cesty. Jak čas ubíhal, někteří z nich zůstávali, uchvázeni klidem a mírem vesnice. Kromě pověstí a Mistra nikdo nevěděl, odkdy a jak dlouho zde život plyne tímto způsobem.

Proto nastalo velké pozdvižení, když se do vsi vřítíl pasáček a ječel, že spatřil pocestného. „Měl by ses stydět žes nechal krávu bez dohledu.“ peskoval jej dobromyslně dědeček. Chlapec se bránil, že dobytče dobře uvázal a teď stejně široko daleko není žádný tygr. Bylo mu odpuštěno. Lidé se začínali s křikem sbíhat. Učedník udeřil do gongu v kapli. Jeho kovový hlas se odrazil od stěn údolí, mísil se se zurčením potoka a šuměním větru.

V horách přichází podzim brzy. Lesy se bálaly do žlutohnědá, tráva usychala, listí šustilo pod nohama a na cestě se leskly kaluže, které tu zůstaly po nočním dešti. Na hluboce modrém nebi teď neplul jediný mráček. Ptáci s křikem líně plachtily v chladném vzduchu, který klesal podél úbočí hor. Pach kouře z ohnišť jen zdůrazňoval jeho mrazivost. Když se cizinec vynořil za posledním zákrutem cesty. shromáždění vesničané s úžasem viděli, že je to žena. Její rozedraný a často spravovaný oděv z hrubé bavlněné tkaniny již ztratil původní barvu. Boty byly také na rozpadnutí a hůl v pravé nici byla vyleštěná neustálým používáním. Přes levé rameno měla přehozenou starou pokrývku, na které byla přivázána dřevěná miska a jedna nebo dvě další drobnosti.

Přesto to nebyla stará žebráčka. Byla štíhlá a vzpřímená a kráčela pevně a svižně. V místě, kde se jí šál svezl trochu stranou, bylo vidět černé vlasy, zastřižené těsně pod uši. Její poněkud úzká tvář. přestože ošlehaná větrem, byla bez vrásek. Takový obličej tu nikdy nikdo neviděl. Nevypadala ani jako lidé z nížin, odkud přicházela.

Starší Tsong vystoupil dopředu. Protože jej nenapadlo nic lepšího, přivítal ji podle starého zvyku, přestože zatím každý přichodí byl muž. „Jménem Mistra a všech obyvatel, vítám tě v Ranní Rose. Nechť tvé kroky vede Tao, nechť tě provází mír. bohové a dobří duchové. Nechť je požehnána hodina tvého příchodu. Vejd jako host, odejdi jako přítel.“ „Přijmi můj ponížený dík, ctný pane.“ Nikoho nepřekvapilo, že mluvila se zcela neznámým přízvukem. „Přišla jsem, abych našla... osvícení.“ Když to slovo vyřkla, celá se zachvěla. Její víra musela být silná.

Tsong se otočil a pokynul směrem ke kapli a Mistrovi domu za ní. „Zde je domov Cesty,“ řekl. Několik vesničanů se po straně usmálo. Jejich domov.

„Smíme znát tvé jméno, abychom je mohli sdělit Mistrovi?“ zeptal se Tsong.

Po nepatrném zaváhání řekla: „Říkám si Li, vážený pane.“

Přikývl a vítr si pohrával s jeho řídkým vousem, když říkal: „Pokud sis jej vybrala, jistě jsi vybrala dobře.“ S její výslovností mohlo znamenat míru vzdálenosti. Nevšímal si neklidu, šeptání a poznámek mezi lidmi a dále nevyzvídal.

„Pojď, posilníš se a pobudeš se mnou.“

„Ty... jsi vůdce.“

„V tento čas, mladá paní, v tento čas. Prosím, pojď.“

Ve tváři se jí objevil podivný výraz, něco mezi odevzdáním a nadčasovým odhodláním. „Ještě jednou přijmi mé nejhlubší díky,“ řekla a následovala jej.

Vesničané se roztoupili, někteří utrousili pár přátelských slov. Byli zvědaví a nesmělí a ve vatovaných oděvech vypadali jako velké děti s upracovanými rukama, širokými tvářemi a plochými nosy. Když Tsong, jeho rodina a Li odešli, ještě chvíli postávali, povídali si a pak se jeden po druhém trousili ke svým ohništím, ručním mlýnkům, stavům, náradí a zvířatům, k věcem, které je udržovali naživu od počátku času.

Nejstarší Tsongův syn žil se svou ženou a dítětem u otce. Drželi se v pozadí kromě příležitostí, kdy přinášeli jídlo a čaj. Dům o čtyřech místnostech, se stěnami z dusané hlíny, byl větší než ostatní. Poněkud tmavší, ale příjemně vytopený. Přestože zařízení bylo prosté, zjevně to nikomu nevadilo. Panovala tu srdečnost a milá nálada. Tsong a Li se usadili na rohožích u nízkého stolu a jedli silný vývar s rudým pepřem, jehož vůně se mísila s vůněmi koření a zásob, zavěšených pod střechou.

„Umyj se a odpočiň si. než se setkáš s ostatními staršími,“ navrhl.

Lžice v ruce se jí zachvěla. „Prosím.“ A vyhrkla, „kdy uvidím učitele? Musela jsem ujít dlouhou a nebezpečnou cestu.“

Tsong se zachmuřil. „Chápu tvoji touhu, ale my o tobě vskutku nic nevíme, slečno, hmm, Li.“

„Odpusť.“ odpověděla a sklopila oči. „Myslím, že to. co mu musím říci. je jen pro jeho uši. A myslím... věřím, že mě bude chtít vyslechnout co nejdříve. Co nejdříve!“

„Nic nelze uspěchat. To by bylo nezdravé a možné i nešťastné. Co vlastně o něm víš?“

„Žel, ne víc než dohady. Prošla jsem různými místy a slyšela rozdílné příběhy. Zprvu ty vypadalo jako výmysly prostáčků. Svatý muž. žijící daleko na západě, tak svatý, že i smrt se mu vyhýbá. Teprve když jsem se dostala do těchto končin, kdosi mi řekl, že zde přebývá. Málokdo řekl více. Zdálo se mi. že se bojím o něm mluvit, ačkoli jsem o něm nikdy neslyšela nic špatného.“

„Ani jsi nemohla,“ řekl Tsong. obměkčen její vroucností. „Musíš mít odvážného ducha, když ses odhodlala k takové cestě. Ty, mladá žena a zcela sama. Tvé hvězdy musí být silné, když jsi neutrpěla žádnou újmu. To je dobré znamení.“

V šeru již tak dobře neviděl a nevšímal si, jak sebou cukla. „Přesto je třeba, aby náš čaroděj věstil z kostí,“ pokračoval zamysleně, „a musíme obětovat předkům a duchům a podstoupit obřad očištění, protože jsi žena.“

„Čeho se může svatý muž obávat, když si podrobil i čas?“ vykřikla.

Jeho tón ji poněkud zchladil. „Myslím, že ničeho. Jistě bude chránit svůj milovaný lid, jako to činil doposud. Co bys o něm chtěla vědět?“

„Všechno, všechno,“ zašeptala.

Tsong se usmál a zbytky jeho zubů se zaleskly ve světle, které sem dopadlo úzkým okénkem. „To by mohlo trvat léta,“ řekl. „Je s námi již po staletí, ne-li déle.“

„Kdy přišel?“ zeptala se napjatě.

Tsong upil čaje. „Kdo ví? Má knihy, umí číst a psát, ostatní z nás nikoli. My počítáme měsíce, ne roky. Proč taky? Pod

jeho vlídným vedením náš život plyne tak šťastně, jak to hvězdy a duchové dovolí. Vnější svět nás nijak neobtěžuje. Války, pohromy, mor, to je jen bzučení komára, které sotva dolehne do městečka, kam chodíme na trh. Nevím ani, kdo je teď císařem v Nankinu. A ani mě to nezajímá.“

„Mingové porazili a vyhnali cizí Juany před nějakými dvěma sty lety. Císařský dvůr teď sídlí v Pekingu.“

„Ach, jsi vzdělaná,“ odkašlal si stařec. „Naši předkové něco zaslechli o nájezdnících ze severu, a my víme, že teď už jsou pryč. Ale Tibeťané jsou k nám mnohem blíže, přesto po generace nevpadli do těchto končin, ani do naší vesnice. Dík za to budíž Mistrovi.“

„On je vašim pravým vládcem, že?“

„Ne, ne.“ zavrtěl důrazně plešatou hlavou. „Vládnout nám by bylo pod jeho důstojnost. Radí starším, když o to požádáme, a my pak jeho rad dbáme. Vede nás Cestou od dětství a během života a my se, podle svých schopností, rádi necháváme vést. Když někdo s Cesty sejde, potrestá jej, ale uvážlivě a nikoli přísně. Jen opravdové zlo se trestá věčným vyhnanstvím“

Tsong se zachvěl, než pokračoval. „Přijímá poutníky. Z některých, a někdy i z našich mladíků, pokud mají zájem, čas od času vybírá své učedníky. Pomáhají mu v jeho světských potřebách, naslouchají jeho moudrosti a snaží se, aby dosáhli alespoň nepatrné míry jeho svatosti. To jim samozřejmě nebrání, aby si sami nezaložili rodiny. A často i sám Mistr pocítí některou rodinu, kteroukoli rodinu ve vsi, svou přítomností a krví.“

„Svou krví?“

Když Li uslyšela odpověď, začervenala se. „Máš se mnoho co učit, mladá paní. Mužské Jang a ženské Jiň se musí spojovat ku prospěchu těla, duše a celého světa. Já sám jsem Mistrův vnuk. Dvě z mých dcer inu porodily děti. Jedna se již vdala, ale její manžel se jí nedotkl dokud nebylo jisté, že budou vskutku požehnán Tu Shanovým dítětem. A druhé, která je chromá na jednu nohu, náhle stačí jako věno jediná pokrývka. Taková je Cesta.“

„Ach tak.“ pronesla tak tiše, že ji sotva slyšel. Zbledla.

„Pokud s tím nesouhlasíš,“ řekl laskavě, „i tak se s ním můžeš setkat a nechat si požehnat. Nikoho nenutí.“

Svírala lžici, jako by to bylo poslední pevné pojitko se zemí.

„Ne, podřídím se jeho vůli.“ pronesla ztěžka. „Já, která jsem putovala tolik li a hledala tolik let.“

2

Mohl by být prostým vesničanem jako ostatní - každý z nich byl jeho bližším nebo vzdálenějším příbuzným - stejně dobře stavěný, ve stejném silném kabátě a kalhotách, se stejnou špínou a mozoly na nohách, když se uvnitř zul. Vousy měl stále černé a jemné, vlasy stažené do copu. Dům, který obýval se svými žáky, byl velký, ale nikoli největší. Jako všechny ostatní měl hliněnou podlahu a rovnou drnovou střechu. Místnost, do které ji jeden z mladíků zavedl, než se s úklonami vzdálil, nebyla nijak zvlášť zařízena. Stála tam postel, dost široká pro dva, několik rohoží, židle, stůl, popsaný svitek plný kaněk a znečištěný od much. Na zdi nad kamenným oltářem byla dřevěná šatní skříň, vedle stála menší mosazná truhla, patrně na knihy, několik misek, pohárů, hadrů a další věci denní potřeby. Malé okno bylo ve větrném dni zavřeno. Jedna lampa stěží stačila zaplašit tmu. Když Li vcházela, měla obavy ze zápachu. Nakonec to nebylo tak hrozné, přestože vzduch byl těžký, plnila místnost nikoli nepříjemná směs starého kouře, oleje, zbytků, které ulpěly na botách, člověčiny a staletí.

Privítal ji vsedě a pozdvihl niku k požehnání. „Vítej.“ řekl s horalským akcentem. „Necht' tě duchové provázejí na Cestě.“ Přitom šiji zkoumavě prohlížel. „Přinášíš dary?“

„Jsem jen chudá poutnice. Mistře,“ řekla s hlubokou úklonou.

Pousmál se a řekl: „Ano, to mi již řekli. Ničeho se neobávej. Většina těch, kteří sem přicházejí, věří, že jim dary zajistí přízeň bohů. Inu, pokud jim to pomáhá, je to v pořádku. Ale hledající duše je tou nejvyšší obětí. Usedni, paní Li a promluvme si, ať poznáme jeden druhého.“

Vědoma si rady starších, poklekla na rohož blízko jeho nohou. Zadíval se jí do očí. „Vykonalas jsi to, co žádá žena, kterou jsem kdy poznal,“ začal tiše. „také úplně jinak mluvíš.“

„Jsem teprve krátce v těchto končinách, pane.“

„Myslím tím, že nemluvíš jako člověk z nížin, který pochytil něco z horalského nářečí.“

„Myslím, že jsem se naučila více než jeden čínský dialekt. Dlouho jsem pobývala v Říši Středu,“ vyrazila prudce.

„I já jsem hodně cestoval.“ Sklouzl do frází používaných v provinciích Šan-si nebo snad Ho-nan, i když to neznělo přesně tak, jak si to z těchto bohatých a lidnatých provincií na severovýchodě pamatovala. Z jeho úst zněla slova poněkud těžkopádně. „Bude ti více vyhovovat, když budeme mluvit takto?“

„Nevím, Mistře.“

„Je to dlouho, co jsem... Ale odkud vlastně přicházíš?“

Pozdvihla tvář, srdce jí bušilo o překot. S úsilím, jako by krotila divokého koně, se jí podařilo promluvit klidně:

„Narodila jsem se za mořem, v zemi zvané Nippon, Mistře.“

Údivem se mu rozšířily oči. „Šla jsi velmi daleko při hledání spásy.“

„Daleko a dlouho, Mistře.“ V ústech jí vyschlo. Zhluboka se nadechla. „Narodila jsem se před čtyřmi sty lety.“

Prudce vyskočil. „Cože?“

Také vstala. „Je to pravda. Čistá pravda,“ řekla zoufale. „Jak bych ti mohla lhát? Osvícení, které hledám, jsem hledala, bylo v tom, že najdu někoho jako já, kdo nikdy nestárne.“

Už nemohla udržet slzy. Objal ji. Přitiskla se k němu a cítila, že se také třese.

Po chvíli uvolnili objetí, stáli proti sobě a mlčky se na sebe dívali. Venku burácel vítr.

Náhle ji zalil nepříjemný chlad. Osušila si oči a řekla: „Máš jen mé slovo. Velmi brzy jsem se naučila být nenápadná tak, aby se o mně nikdo nezajímal a nikdo si mě nepamatoval.“

„Věřím ti,“ odpověděl chraplavě. „To, že jsi přišla, cizinka, žena. to mluví za všechno. A já se bojím nevěřit ti.“

„Budeš mít mnoho času, aby ses ujistil,“ odpověděla a nuceně se zasmála.

„Čas,“ zamumlal. „Stovky, tisíce let. A ty jsi žena.“

Probudil se v ní starý strach a rychle pozdvihla ruce. Měla co dělat, aby nezačala ustupovat. „Jsem jeptiška. Zaslíbila jsem se Amida Butsu - Buddhovi.“

Zatnul zuby a pomalu přikývl. „Jak jinak bys mohla cestovat bez překážek?“

„Má cesta nebyla vždy bezpečná. V divočejších krajích této říše mě častokrát ohrožovali. Někdy jsem se i prohréšila vůči svému slibu, přijala jsem ochranu muže, když mi ji nabídl a zůstala s ním do jeho smrti.“

„Já tě nebudu soudit,“ přislíbil.

„Vím. Ptala jsem se... na ženy odtud... Ale co ten slib? Dříve jsem myslela, že nemám na výběr, ale teď...“

Zasmál se tak, že ji málem vyděsil. „Hoho! Mohu tě z něho vyvázat.“

„Jak?“

„Jsem přece Mistr, ne? Lidé se ke mně nemusí modlit, ale vím, že to dělají. Dokonce více, než ke svým bohům. A nic zlého se proto neděje. Naopak. Je tu mír, generaci za generací.“

„Ty jsi... předvídal jsi to?“

Pokrčil rameny. „Ne. Já sám jsem stár asi jeden a půl tisíce let. Ani si dobře nepamatuji, kdy jsem sem přišel.“

Minulost se v něm opět probudila. Upřel nepřítomný pohled na stěnu za ní a rychle a tiše se rozhovořil: „Roky se mísí v jeden nepřetržitý tok, mrtví jsou skuteční jako živí a živí jsou stejně neskuteční jako mrtví. Jednou, už je to dávno, jsem zešílel. Bylo to jako živý sen. Ujali se mě nějací mniši a zvolna, ani nevím jak, mě léčili, až jsem byl schopen opět normálně uvažovat. Myslím, že něco podobného se stalo i tobě. I pro mě je často stále obtížné rozlišit, co si doopravdy pamatuji. A tolik jsem toho zapomněl.“

Stejně jako ty jsem si uvědomil, že nejbezpečnější je být potulným mužem víry. Když jsem sem přišel, dobře mě přijali a zamýšlel jsem zde zůstat jen několik let. Ale čas šel dál a dál a tohle bylo příjemné místo, kterému se nepřátelé začali vyhýbat jakmile se pověst o mně roznesla. Co lepšího jsem si tedy mohl přát? Vždy jsem se snažil, abych svým lidem nijak neškodil. Myslím, že o mně smýšlejí v dobrém.“

Zachvěl se, jako by chtěl setrást tíhu let, udělal krok a vzal ji za ruce. Jeho dlaně byly veliké, ale jemnější než dlaně vesničanů. Slyšela, že žije z jejich práce. On sám již dávno neprovozoval kovářské řemeslo. „Ale kdo jsi ty, Li? Kdo jsi?“

„Užívala jsem mnoho jmen.“ řekla s úzkostným povzdechem. „Okura, Asagao, Jukiko - jména nemají význam, mění se s postavením a každý přítel má pro nás jinou přezdívku. Byla jsem dvorní dámou u dvora, který je nyní jen pouhým stínem. Jakmile již nebylo možné předstírat, že jsem smrtelná, a protože jsem se obávala prozradit pravdu, stala jsem se jeptíškou a žebřala z místa na místo, od svatyně ke svatyni.“

„Já jsem to měl snazší.“ připustil. „Ale také jsem zjistil, že je lepší být stále na cestách a držet se dále od mocných, kteří by mě snad chtěli k sobě připoutat. Než jsem našel tento ráj. Proč jsi opustila... Nippon? Tak nazýváš tu zemi?“

„Vždy jsem doufala, že najdu někoho jako jsem já a učiním konec osamělosti a najdu nějaký smysl. Snažila jsem se najít odpověď v Buddhovi, ale žádné osvícení nepřišlo. Pak se naši zemi pokusili napadnout Mongolové, ti, kteří dobyli Cínu. ale božská bouře zničila jejich loďstvo. Číňané se tehdy odvažovali daleko na moře. i k nám. Tato země je naší duchovní matkou, kolébkou civilizace. Všimla si jeho zmatku a uvědomila si, že je nízkého původu a žil v ústraní dávno před tím, než se ona narodila. „Slychali jsme o mnoha posvátných místech v Číně a napadlo mě, že kde jinde, než zde, bych mohla najít další nesmrtelné. Vydala jsem se tedy na pouť - lodní kapitán považoval za čest, že mě má na palubě - a od přístavu jsem pokračovala pěšky. Neměla jsem však představu, jak je tato země rozlehlá.“

„Nikdy ses nechtěla vrátit domů?“

„Co je domov? Kromě toho, Číňané se přestali plavit dále od pobřeží a zničili všechny své velké lodě. Pod trestem smrti je zakázáno opustit říši. To jsi neslyšel?“

„Zde nám nikdo nevládne. Vítej, vítej,“ Pustil její ruce a pevně ji uchopil v pase. Dech se mu zrychlil. „Nalezla jsi mě, jsme konečně spolu, má ženo! Čekal jsem, modlil se, obětoval duchům, zkoušel mnohá zaklínadla, až jsem se vzdal naděje. A pak jsi přišla. Li.“ Jeho ústa hledala její.

Odvrátila tvář a slabě protestovala. Nedbal. Nepoužil násilí, přesto nebylo možné se mu ubránit. Vzdala se mu, jako se vzdává bouři nebo spánku.

3

Zima zaútočila oslepujícími přívaly sněhu a ledovým větrem, který se honil mezi chalupami a strkal zmrzlé prsty do každé škvíry. Klid, který pak nastal, byl tak mrazivý, že ticho jen zvonilo. Hvězdy se třpytily nad bílou plání, která odrážela jejich lesk. Lidé vycházeli ven, jen aby doplnili zásoby jídla a topiva. V domech se pak krčili u malých ohnišť nebo spali zachumláni do ovčích houní.

Li bylo špatně. Na počátku těhotenství tomu tak bylo každé ráno. To, že otěhotněla nebylo žádné překvapení - velmi často se s Tu Shanem milovali. Nikdy jej neodmítala. Byl pozorný a ona jej postupně učila tomu, co je jí příjemné, dokud sama také občas nedosáhla vrcholu, a pak ležela příjemně unavená a vdechovala jeho vůni. To dítě, které spolu

čekají, také bude možná nesmrtelné.

Přesto nedokázala projevovat takové nadšení jako on. Kdysi neměla neblahé předtuchy. Kdyby měla alespoň něco na práci. Konec konců, v Kjótu bylo vždy plno barev, hudby, ceremonií a často nechutných, ale častěji jenom lechtivých intrik. I při jejich cestách se alespoň neustále měnila krajina a lidé, obavy byly snídány radostí z drobných vítězství nad překážkami, nebezpečnostmi či zoufalstvím. Zde mohla, pokud by chtěla, prášit stále stejné hadry, vařit pořád stejná jídla, zametat tutéž podlahu, vylévat vědra stále stejné špíny - i když tyto práce náležely učedníkům - a tlachat se ženami, jejichž největším zážitkem byla loňská sklizeň na zahrádce za stavením.

Jejích mužové na tom nebyli o mnoho lépe. A nadto se v její přítomnosti necítili nejlépe. Věděli, že si ji Mistr vybral a neobratným způsobem jí projevovali úctu. Také však nezapomínali, že je žena, a brzy jí brali jako samozřejmou, sice posvátnou, ale běžnou součástí života, jakou byl Tu Shan. Jako žena také nemohla zasedat v radě mužů. To jí snad chybělo nejméně.

Jednoho dne, kdy seděla ponořená ve vzpomínkách na ostrov ztracený kdesi v hlubokém moři, se náhle otevřely dveře a dovnitř proniklo ostré sluneční světlo znásobené odrazem od závějí. Zalila ji vlna mrazivého vzduchu. Tu Shan vstrčil dovnitř hlavu, pak vešel a zavřel za sebou. Místnost opět naplnilo šero. „Huů,“ zaržál a dupáním oklepával sních s bot. „Je tam zima. že by zmrzla výheň i kovadlina.“ Slyšela ho to říkat alespoň stokrát, stejně jako spoustu dalších oblíbených průpovek.

Li vzhledla vzhůru zrohože na které klečela. Před očima jí tančily mžitky. Bylo to způsobeno odrazem světla od mosazné truhly, neustále pečlivě leštěné učedníky, na kterou předtím snad hodinu či více hleděla v polospánku, který byl pro ni únikem před těmi nudnými měsíci.

Náhle ji napadlo něco, z čeho se jí zatajil dech. Zprvu ji zarazilo, proč ji to nenapadlo dříve, ale bylo to asi proto, že nový způsob života odsunul vše ostatní do pozadí a teprve když začal být jednotvárný, začínaly se jí hlavou honit otázky. „Podkúvko,“ oslovila ho přezdívkou, kterou pro něho vymyslela. „Nikdy jsem se nepodívala do tamté truhly.“ Chvilku stál s otevřenými ústy, jako by nevěděl co říci. pak zvolna odpověděl: „Jsou tam knihy a hmm. svitky ano svitky. Svaté texty.“

Dychtivě se zeptala: „Směla bych je vidět?“

„To není nic pro obyčejné oči.“

Vstala a ostře odpověděla: „Také jsem nesmrtelná, copak jsi zapomněl?“

„Ach ne, ne,“ zamával rukama v obraně. „Ale jsi žena. nepřečteš je.“

Li se v myšlenkách vrátila zpět o několik staletí. Dámy u dvora v Kjótu byly sečtělé v místním nářečí, ne však v čínštině, jež byla klasickým jazykem vyhrazeným jen mužům. Přesto se sama vzdělávala v psaní a čtení a v Číně občas nalezla čas a klidné místo k tomu, aby se v této dovednosti zdokonalovala. Nadto většina textů, které přečetla, byla buddhistických a tato víra se v těchto končinách mísila s taoismem a primitivním animismem. Některé pasáže jistě pozná.

„Ale ano.“ odpověděla.

„Opravdu?“ zavrtěl hlavou. „Nu ano, bohové tě učinili výjimečnou... Dobře, prohlédni si je, chceš-li. Ale zacházej s nimi opatrně, jsou velmi staré.“

Radostně přistoupila k truhle a otevřela ji. Zprvu viděla jen beztvaré šedivé stíny. Pozdvihla lampu, kterou držela v ruce. Bledý plamen se zachvěl.

Truhla byla plná hníloby, plísňe a houbových vláken.

Zasténala. Mnoho nechybělo a byla by vylila olej z lampy mezi tu spoušť. Volnou rukou zatápala uvnitř a vytáhla jakýsi cár.

Tu Shan se k ní nahnul. „Tak. tak. Nějak se tam musela dostat voda. To je hrozné.“ Hodila vlhký útržek zpátky, položila lampu na místo a pohlédla na Tu Shana. „Kdy ses naposledy díval dovnitř?“ zeptala se tak tiše, zeji sotva slyšel.

Bezradně těkal očima po místnosti. „Nevím, nebyl důvod.“

„Nikdy jsi nečetl ty posvátné texty? Znáš je z paměti?“

„Byly to dary od poutníků. K čemu mi jsou?“ zeptal se a prudce dodal: „Nepotřebuji! žádné čmáranice. Já jsem Mistr. To stačí.“

„Neumíš číst ani psát.“

„Oni. hmm, oni si myslí, že ano. No a co? Rám se, ublížilo to někomu?“ Otočil se k ní. „Přestaň mě obtěžovat. Jdi. Jdi vedle a nech mě o samotě.“

Přemohla ji lítost. Konec konců, byl to prostý, zranitelný člověk, jenž byl sudbou bohů nebo démonů, či díky slepému osudu, odsouzen k nesmrtelnosti. Přežíval jen díky své venkovské tvrdosti a vychytralosti. Osvojil si vznešeně znějící fráze, které by jako mudrc měl říkat. Avšak nezneužil svého postavení zde, stal se svatým, který za málo poskytuje jistotu, ochranu, jednotu. Ale neměnný běh let a ročních období jej otupil a, jak si všimla, také zbavil odvahy.

„Promiň.“ řekla a vzala ho za ruku. „Nechtěla jsem ti nic vyčítat. Neboj se, nikomu to neřeknu. Vyčistím truhlu a od nynějška se o tyto věci budu starat za tebe - za nás oba.“

„Děkuji ti,“ řekl stále ještě rozmrzele. „Přesto stále trvám na tom. abys zůstala v zadních místnostech dokud nepadne tma.“

„Přijde za tebou žena,“ řekla chladně. „Očekává se to,“ odpověděl a jeho hlas zesílil. „Tak tomu bylo od... od počátku. Co jsem měl dělat. A nemohu jim náhle odepřít požehnání. Nebo snad ano?“ „A je krásná a mladá.“

„Někdy. A pokud ne, i tak se k nim chovám laskavě.“ V hlase se mu ozývalo rozhořčení. „Kdo jsi ty, že o mně můžeš říci, že jsem bez víry? Kolik mužů jsi potěšila v době, kdy jsi byla jeptiškou?“

„Nic proti tobě nemám.“ řekla a otočila se. „Dobře, už jdu.“ Přímou fyzicky cítila, jak se mu ulevilo.

Když Li vešla do zšeřelé místnosti, kde čtyři učedníci hráli jakousi liru s hůlkami rozhozenými na podlaze, všichni rychle

vyskočili. Nemotorně se poklonili a v rozpacích hleděli jeden na druhého. Dobře věděli proč přišla, ale neodvažovali se něco říci.

Jsou tak mladí, pomyslela si.

Usmála se na ně. „Mistr mě posílá, abych vás vyzkoušela z Diamantové sutry.“

4

Byl deštivý den, když vesničané pohřbívali prvorozené dítě Mistra a Paní. Doufali, že bude slunečno, ale podle slov kouzelníka, i známek na drobném tělíčku, nemohli již déle otálet. Jaro přišlo ten rok později. Vlhko a drsný chlad přetrvávaly až do léta. vnikly do plic malého děvčátka, které několik dní těžce lapalo po dechu, až zůstalo tiše ležet. Jako by nikdy před tím nesálo mléko, nesmálo se, neplakalo, nemazlilo se.

Li a Tu Shan sledovali, jak kouzelník ukládá rakvičku do hrobu, do něhož crčela voda. Učedníci stáli vedle nich, vesničané kolem tvořili těsný kruh. Za nimi se v mlhách tyčily šedavé obrysy vznešených vrcholků, kapky deště jí narážely na obličej a promáčely čapku. Zapařená vlna páchla. Prsy nalité mlékem ji bolely.

Kouzelník se vztyčil, zpod provazu, kterým byl opásán, vytáhl modlitební mlýnek a začal jím točit, přičemž obcházel hrob drobnými krůčky. To byla ochrana před zlými duchy. Učedníci a několik vesničanů také roztočili své mlýnky. Všichni se zvolna kývali a vzduch plnil monotónní nápěv. „Zvěčnění předkové, mocné duše, zvěčnění předkové, mocné duše...“ Znovu a znovu opakovali slova pohanského rituálu, jehož se Tao a učení Buddhovo takřka nedotkly.

Tu Shan zdvihl ruce a pronášel slova, která se k obřadu více hodila. Ale drmolil je naprosto mechanicky. Říkal je tak často. Li si toho sotva všimla. Stejně jako on, zažila mnoho smrtí. Nedokázala si teď vzpomenout, kolik dětí porodila a vzápětí pohřbila. Sedm, osm, deset? Ještě více bolelo vidět děti stárnout. Buď sbohem, dceruško. Ať odcházíš kamkoli, doufám, zeje to místo, kde není samota ani strach.

Li si nyní naprosto chladně uvědomila, že v ní dozrálo rozhodnutí.

Pohřeb skončil. Lidé se za drmolění modliteb rozcházeli po své práci. Jen kouzelník zůstal. Bylo na něm, aby zasypal hrob. Tiše pokračoval ve své pohřební písni a první hroudy hlíny narazily na víko rakve.

Učedníci se pro tentokrát odebrali do domů svých rodičů. Li a Tu Shan vešli do prázdného domu. Dveřmi, které nechal dokořán, proudilo do místnosti světlo, několik uhlíků v ohništi ještě hřálo. Svlékl si kabát a hodil jej na postel.

„Tak,“ řekl s těžkým povzdechem, je po všem.“

„Po chvíli ticha dodal: „Chudák holčička. Ale stalo se. Snad budeme mít příště více štěstí. A možná to dokonce bude syn.“

„Nebude žádné příště,“ odpověděla napjatě.

„Cože?“ nemotorně se otočil a postavil se před ni. Ruce se mu volně klátily podél těla.

Zpřima mu pohlédla do očí. „Nezůstanu zde. Jestli chceš. můžeš jít se mnou.“ „Zbláznila ses?“ Strach mu zkřivil jindy klidný obličej. „Posedl tě snad démon?“

Zavrtěla hlavou. „Ne. jenom jsem pochopila. I když mi to trvalo měsíce. Tohle prostě není život pro nás.“

„Je plný míru, šťastný.“

„Tak jej vidíš ty, protože tím způsobem žiješ příliš dlouho. Já říkám, že nikam nevede a je pustý.“ Mluvila věčně. jen s lehkým stínem smutku. „Zpočátku, po tom dlouhém putování, jsem věřila, že jsem došla do skutečné svatyně. Tu Shane,“ nechtěla použít důvěrného oslovení, dokud se nepodřídí, pokud k tomu vůbec dojde, „uvědomila jsem si něco, čeho sis ty mohl všimnout již před staletími. Nikde na zemi nenalezneme azyl.“

Jeho vztek přešel v úžas. „Chceš se snad vrátit do paláců a k hloupým dvořanům?“

„Ne, to je jen jiný druh pasti. Chci... svobodu...být tím, čím chci. čím mohu být. Čím můžeme být.“

„Ale oni mě tu potřebují!“

Především ho nesmí zesměšnit. Pokud dá najevo, že pohrdá těmito polodivochy. ztratí ho. A po pravdě, jeho láska k nim, péče a soucit, jej činily lepším, než ve skutečnosti byl. Za druhé, bude třeba, aby sebrala veškerou vůli. Pokud to vzdá a zůstane, splyne s těmi horaly. Stala by se nesobeckou a provždy by se vymanila z koloběhu, ale také by se vzdala všeho ostatního, čeho lze v životě dosáhnout. Jak by pak odsud mohla uniknout?

„Žili tak před tebou.“ řekla, „a budou tak žít i po tobě. Ale ať s tebou či bez tebe, nebude to navěky. Manové se tlačí na západ. Viděla jsem. jak kácí lesy a zakládají pole. Jednou přijdou i sem.“

„Kam půjdeme? Chceš znovu žebrať?“ vyhrkl zmateně.

„Pokud to bude nutné, a jen nakrátko. Tu Shane, za tímto obzorem leží celý svět.“

„A-ale my o něm nic nevíme.“

„Ty nevíš, já ano. Cizí lodě přistávají u břehů Číny a barbari se hrnou do vnitrozemí. Slyšela jsem o velkých pohybech směrem na jih na druhé straně hor.“

„Říkala jsi... že prý je zakázáno opustit císařství.“

„Pcha! Co to pro nás znamená? Nic. Jaké hlídky jsou na cestách, kterými se můžeme vydat? Pokud se nechopíme příležitosti, nezasloužíme si být naživu.“

„Když se o nás bude vědět, dříve nebo později zjistí, že nestárneme.“

„S tím se dá počítat. Ale svět se mění stále rychleji. Ani císařství nemůže zůstat věčně uzavřeno samo do sebe, stejně, jako tato vesnice. Máme výhody, které můžeme využít. Například máme dost času shromáždit dostatek peněz. To se uvidí. Můj život byl tvrdší než tvůj. Vím, že i chaos je plný tajných míst. Možná budeme na mizině, možná zahyneme, ale do té doby budeme naplno žít!“

Stál jako omámený. Věděla, že to potrvá měsíce než ho přesvědčí, pokud se jí to vůbec podaří. Ale staletí jí propůjčila

trpělivost, pokud chtěla dotáhnout něco, co za to stálo.

Mraky zřídly a proudy deště ve světlém obdélníku dveří vypadaly jako letící svazky šípů.

5

Opět tu bylo jaro, tentokrát teplé a přívětivé, plné vůní květin a zpěvu ptactva. Potok, lesknoucí se ledovou třístí, se hnál údolím mezi břehy vystlanými loňským listím a mizel v bambusových hájích, aby se v dálce spojil s mohutnou řekou a nakonec se slanými vodami moře.

Muž se ženou šli po cestě, která jej sledovala. Byli oblečeni na dlouhou cestu, v rukách nesli hole. Muž měl na zádech ranec s potravinami a nezbytnými věcmi, žena chlapečka, který radostně vměl a broukal, když se rozhlížel kolem. Všichni vesničané se shromáždili na dolním konci vesnice, kde pro většinu z nich končil svět, a plakali.

XI

KOTĚ A KARDINÁL

1

Armand Jean du Plessis de Richelieu, kardinál církve a první ministr Jeho Nejkrásnějšího Veličenstva Ludvíka XIII. jenž ho učinil vévodou, se na návštěvníka dlouze zahleděl. Muž se v pokoji plném modří a zlata vyjímал zcela nepatřičně. Přestože byl slušně a přiměřeně oděn, nezapřel námořníka, za něhož se vydával. Byl středního vzrůstu, mladicky pružily, snědá tvář s orlím nosem byla bez vrásek. Ale cosi na něm - snad neustálá ostražitost v tom, jak se rozhlížel - hovořilo o tom, že zná svět tak, jak je to možné jen tehdy, pokud strávil mnoho let na cestách a navštívil mnoho vzdálených míst.

Vzduch vnikající dovnitř otevřenými okny přinášel letní vůně polí a lesů Poitou. Kolem dědičného hradu, přestavěného na pohodlný zámek, se kroutila řeka Mable. Na stropě mezi cherubíny a starověkými hrdiny tančila prasátka odražená od vodní hladiny. Kousek od kardinálova křesla, které spíše připomínalo trůn, si na parketách hrálo se svým stínem kotě.

Richelieu přejížděl tenkými prsty po pergamentu, který měl na klíně. Stářím zešedlý list podtrhoval jasnou červeň jeho pláště. Pro tuto příležitost si oblékl kompletní kardinálské roucho, snad jako obranu před ďáblem. Když však promluvil, byl jeho hlas, jako obvykle, ledově chladný.

„Pokud toto není padělek, bude to patrně nejpodivnější audience, jakou jsem kdy poskytl.“

Jacques Lacy se poklonil s grácií, která na tomto místě mohla působit opovážlivě. „Děkuji Vaší Eminenci a ujišťuji ji, že vše je pravda.“ Podle přízvuku nepocházel z těchto míst, ani odkud z Francie. Měl snad stále v krvi rytmus líska nebo dokonce některé vzdálenější země? Zajisté to napovídalo tomu, že přestože neměl oficiální vzdělání, musel přečíst mnoho knih. Kde na to ale námořník, plavící se mezi Starým a Novým světem, vzal čas?

„Poděkuj biskupovi, který mne přemluvil,“ řekl Richelieu suše.

„Poté, co kněz od svatého Felixe přemluvil někoho jiného, Vaše Eminence.“

„Jsi opovážlivý, kapitáne Lacy. Měj se na pozoru. Tato záležitost je už tak dost nebezpečná.“ „Poníženě prosím Vaší Eminenci za prominutí.“ V jeho tónu nebylo nic nezdvořilého, ale také rozhodně nebyl kající.

„Dobře, pokračujme.“ I zde, daleko od Paříže, hodiny neúprosně plynuly a kdo ví, kolik jich má budoucnost pro něj nachystáno. Nicméně se na chvíli zamyslel a hledal si bradku, která činila jeho obličej ještě vyzáblejším, než nařídil:

„Popiš mi přesně, co jsi řekl knězi, ať vím, co jej přimělo přimluvit se za tebe.“

Lacy jen s malým zaváháním zvládl překvapení. „Vždyť Vaše Eminence ví.“

„Chci si to porovnat,“ vzdychl Richelieu. „A napříště vynechej titul, jsme zde sami.“

„Děkuji Vaše ...dobře.“ Námořník se nadechl. „Vyhledal jsem jej v jeho kostele v St. Nazaire, poté, co jsem se doslechl že... monsieur vbrzku pocítí nedaleký zámek svou přítomností. Řekl jsem mu o kazetě. Tedy, lépe řečeno, připomněl jsem mu ji, protože o ní měl určitou povědomost. To jej zaujalo, protože nikdo jiný si na ni nepamatoval. Posledních čtyři sta let na ni v kryptě jen padal prach.“

Kotě zatulo dráčky do Lacyho nohy a po kardinálově tváři přelétl drobný úsměv. Jeho velké, horečnatě lesklé oči se opět obrátily na kapitána. „Můžeš mi vysvětlit, jak se tam dostala?“

„Zajisté, monsieur. To byl důkaz mých čestných úmyslů, neboť ten příběh se nestal součástí folklóru.“

„Tedy začni.“

„Ach... tehdy se bretaňský obchodník jménem Pier de PloumanacTi usadil v St. Nazaire. V té době to byla sotva větší vesnice - bez dnešního vlivu, jak jistě monsieur ví - ale díky tomu pořídil dům levně a místo bylo vhodné pro provozování malé přibřežní lodě, kterou tehdy také zakoupil. Dříve bylo mnohem snadnější stěhovat se a měnit způsob obživy. Živnost šla Pierovi dobře, oženil se a vychoval děti. Když později ovdověl, vešlo ve známost, že se přihlásil na křížovou výpravu, poslední, kterou organizoval král Ludvík IX, zvaný Svatý.

V té době už byl velmi stár, ale v podivuhodně dobré kondici. Mnozí o něm říkali, že vypadá mimořádně mladě. Od té doby jej však nikdo neviděl a předpokládalo se, že zahynul.

Než odešel, věnoval nemalý dar místnímu kostelu. Tehdy to bylo obvyklé, když se někdo vydával na dlouhou cestu nebo do války. Tento dar byl však vázán jednou podmínkou. Kostel měl pro něho opatrovat skříňku. Ukázal knězi, že obsahuje pouze dokument psaný na svitu pergamenu, načež ji zapečetil. Jednoho dne se on sám nebo jeho potomek vrátí, aby jej vyzvedl, přičemž sám obsah pergamenu bude důkazem oprávněnosti jeho nároku. Protože ani toto nebyl příliš neobvyklý postup, kněz souhlasil a dohodu pečlivě zapsal. Přešly generace. Když jsem se objevil, myslel jsem, že budu muset záznam současnému knězi vyhledat. On je ale zkušeným antikvářem a věděl, kde jej najít.“

Richelieu pozdvihl pergamen, snad po sedmé jej začal pročítat, přičemž občas pohlédl na Lacyho. „Ano, stojí tady, že pravý dědic bude vypadat přesně jako Pier de Plouma-nac'h, ať se bude jmenovat jakkoli a je tu také jeho přesný popis. Velmi výstižný popis.“ Kardinál sám se považoval za literáta a napsal několik dramat. „Dále je tu oněch několik veršů, nedávajících žádný smysl. Žadatel má být schopen přednést je bez toho, že by nahlédl do textu.“ „Mám, monsieur?“ „Ne, zatím není třeba. To již slyšel kněz a poté i biskup. Zkouška byla dostatečná, načež kněz napsal biskupovi této diecéze a přimlouval se, aby zařídil mé setkání s tebou. Neboť dokument končí odstavcem, který praví, že... potomek... přináší poselství nejvyšší důležitosti. Proč jsi tedy ani nenaznačil žádnému z duchovních, o co jde?“ „Neboť poselství je určeno pouze největšímu muži země.“

„Tím je Jeho Veličenstvo.“

Návštěvník pokrčil rameny. „Jakou bych měl šanci, že se dostanu ke králi? Nejspíše bych byl nařčen z nějakého zločinu, uvězněn a mé vědomosti by ze mě dostali mučením. Vaše Eminence je známa větší... pružností... a hloubavou myslí. Jste patronem vzdělanců a literátů, založil jste národní akademii, přebudoval a štědře podporoval Sorbonnu a pokud jde o politiku...“ Větu dokončil výmluvným gestem.

Myslel na pokořené hugenoty, oslabování moci vysoké šlechty a jejich hrady postupně se měnící v trosky, znemožněné, vyhnané či popravené kardinálové odpůrce u dvora, na dlouhou válku, ve které Francie - poté, co kardinál zařídil dočasné spojení s protestantskými Švédy - získávala navrch. Kdo tedy doopravdy vládl zemi?

Richelieu pozdvihl obočí. „Na prostého kapitána jsi velice dobře informován.“

„Musím být, monsieur,“ odpověděl Lacy tiše. Richelieu přikývl. „Můžeš se posadit.“ Lacy se poklonil, vzal jednu z menších židlí, přisunul ji do uctivé vzdálenosti před kardinála a posadil se. Vypadal uvolněně, ale pozornému oku nemohlo uniknout, že je neustále ve střehu. Žádné nebezpečí ale nehrozilo. Před dveřmi stála stráž.

„Jaké poselství tedy přinášíš?“

Lacy zvážněl. „Nepředpokládám, že mi Vaše Eminence uvěří napoprvé. Sázím svůj život na to, že se mnou budete mít trpělivost a případně vyšetíte důvěryhodného člověka, aby potvrdil důkazy, které ještě mohu poskytnout.“

Kotě dovádělo kolem jeho nohou. „Zdá se, že se Karličkovi líbí,“ řekl kardinál o stupeň vrejeji.

„Říká se, že monsieur miluje kočky,“ podotkl Lacy s úsměvem.

„Dokud jsou mladé. Pokračuj. Řekni, co o nich víš. To mi o tobě mnohé prozradí.“

Lacy se sehnul a podrblal kocourka mezi ušima. Ten vysunul drobné drápky a začal šplhat po jeho punčochách. Lacy si ho vyzvedl na klín, drbal ho pod bradou a hladil hebký kožíšek. „Také jsem míval kočky. Na pevnině i na lodích. Staří Egypťané je považovali za posvátné a u severských národů tvořily spřežení kočáru jejich bohyně lásky. Často se říká, že jsou ve spojení s čarodějnicemi, ale to je nesmysl. Kočky jsou kočky, nesnaží se přizpůsobovat jako například psi. Myslím, že právě proto je lidé považují za tajemné, mnozí se jich bojí neboje nenávidí.“

„Zatímco jiní je milují více než své bližní. Bůh mi odpusť,“ dodal kardinál a zběžně se pokřižoval. „Jsi zvláštní muž, kapitáne Lacy.“

„Svým způsobem, monsieur, který se velmi liší od vašeho.“

„Pochopitelně jsem si o tobě nechal něco zjistit, když jsem se dozvěděl, s čím přicházíš,“ řekl zvolna. „Ale řekni mi ty sám něco o své minulosti.“

„Abyste mohl porovnat, monsieur?“ Námořník se zahleděl do neurčitá, zatímco jeho pravá ruka stále hladila kocourka.

„Dobře, budu pečlivý. Brzy poznáte, že je to proto, že vám nechci lhát.“

Seumas Lacy pochází ze severního Irsku. Neví přesně kdy se narodil, protože záznam o křtu - pokud ještě existuje - zůstal tam ale zdá se, že mu může být asi padesát let. V roce 1611 anglický král zabral nejlepší části Ulsteru a osídlil je skotskými protestanty. Lacy spolu s dalšími opustil zemi. Měl s sebou trochu peněz, protože pocházel ze středně zámožné námořnické rodiny. V Nantes našel útočiště u Irů, kteří zde již po generaci žili a ti mu pomohli legalizovat pobyt. Přijal francouzskou variantu svého křestního jména, stal se Francouzem a oženil se s Francouzskou. Pokračoval v námořnickém řemesle, plavil se do Afriky, Západní Indie a Nové Francie. Po čase se stal kapitánem obchodní lodi. Má čtyři děti. ve věku od pěti do třinácti let. ale žena mu před dvěma lety zemřela a již se neoženil.“

„A když se doslechl, že strávím několik týdnů v Poitou, připlul po řece do St. Nazaire a otevřel kazetu, kterou jeho předek zanechal kostelu k úschově.“ doplnil zvolna Richelieu.

Lacy se na něho podíval. „Tak jest, Vaše Eminence.“ „Pravděpodobně o ní vždy věděl.“ „Pochopitelně.“

„Přestože jsi Ir? Po čtyři staletí nikdo z tvé rodiny nevnesl nárok. Ty sám jsi po třicet let žil v blízkosti Nantes, než jsi to udělal. Proč?“

„Čekal jsem na vhodnou situaci. I tak to bylo těžké rozhodnutí“

„Zprávy říkají, že máš společníka. Zrzavého muže. jemuž chybí pravá nika. jménem Mac Mahon. Ten ale zmizel. Proč?“

„Nechci být neuctivý, Vaše Eminence, ale poslal jsem ho pryč, protože jsem nevěděl, co z toho může vzejít a nechtěl jsem riskovat i jeho život.“ Lacy se usmál, když kotě objalo tlapkami jeho zápěstí. „Kromě toho, je to hrubián a molů by být i na obtíž.“ Po odmlce dodal: „Nevím ani, kde teď je. Určitě ale A'čas zjistí, jsem-li bezpečně doma.“ „Projevuješ nedůvěru, která nevypadá příliš přátelsky.“ „Naopak, inonsieur. důvěřuji vám tak, jako dlouhá léta důvěřuji svému příteli. Vsadil jsem vše, abyste uvěřil, že nejsem šílenec, nepřátelský agent ani čaroděj.“

Richelieu sevřel opěradlo křesla. I přes roucha bylo vidět, jak se jeho vyzáblá postava napjala. Nepohnutě si prohlížel

návštěvníka. „Kdo tedy jsi?“ zeptal se chladně.

„Jsem Jacques Lacy z Irska, Vaše Eminence,“ odpověděl stejným tónem „Jen jsem se tam nenarodil. To byla jediná nepravda. Strávil jsem tam více než století. Na územích neovládaných Angličany mají lidé sdostatek volnosti měnit svůj život tak, jak uznají za vhodné. Zaboř Ulsteru mi naštěstí poskytl vynikající důvod pro odjezd.

Vrátil jsem se tam, kde jsem kdysi býval Pierem de Ploumanac'h, který také nebyl rodilým Breťanem. Před ním i po něm jsem používal různá jména a živil se rozličnými činnostmi. Takhle přežívám po tisíciletí.“

Kardinál syčivě vydechl. „To pro mě není tak úplně překvapení. Biskup cosi naznačoval, a tak jsem přemýšlel... nejsi věčný Žid?“

Zavrtěl hlavou. Kotě vycítilo napětí a nahrbilo se. „Znám podvodníky, kteří se za něho vydávají. Ne, monsieur, byl jsem již dlouho živ, když náš Pán chodil po světě. Avšak nikdy jsem jej neviděl a dozvěděl jsem se o něm až mnohem později. Několikrát jsem se vydával za Žida, když to bylo jednodušší či bezpečnější. Ale byla to stejná přetvářka, jako když jsem se vydával za muslima.“ Pak s úšklebkem dodal. „Kvůli tomu jsem se musel nechat obřezat. Ale kůže pomalu dorostla. Zranění, pokud nejsou těžká jako například ztráta ruky - se nám hojí rychle a bez jizev.“

„Musím chvíli přemýšlet,“ řekl Richelieu a zavřel oči. Neslyšně pohyboval rty, jak přefíkával Otčenáš a Zdravas, zatímco prsty rychle přebíral růženec.

Když skončil, podíval se opět na papyrus a řekl věcně: „Jak vidím, ta sloka není tak zcela nesmyslná. Vykazuje určitou podobnost s hebrejštinou přepsanou do latinky, ale nějaký rozdíl tuje. Nuže?“

„Je to starověká féniciština, Vaše Eminence. Narodil jsem se v Tyru, za vlády krále Hirma. Nejsem si jist, zda v té době vládl v Jeruzalémě David nebo Šalamoun.

Richelieu opět zavřel oči. „Dva a půl tisíce let,“ zašeptal a doširoka oči otevřel. „Přednes ty verše. Chci slyšet ten jazyk.“

Lacy poslechl a rychlý sled hrdelních slov se mísil s šumem větru a vody doléhajícím zvenčí. Kotě seskočilo z jeho klína a odběhlo do kouta.

Když domluvil, nastalo ticho. Asi po půl minutě se kardinál zeptal: „Jaký je význam?“

„Je to část písně, kterou námořníci zpívali v krčmách nebo když během plavby tábořili na břehu.

„Jak noc jsou černé vlasy mé dívky, jak hvězdy září její oči.

Oblá a bílá jak měsíc její ňadra jsou a kráčí s půvabem Aštoret.

Kdy už můj pohled a mé nice na ní spočinou?“

Omlouvám se, že je to tak světské, monsieur, ale tohle je obsah, jak si jej pamatuji.“

Richelieuovou tvář se knítl úsměv. „Ano, myslím, že člověk toho během tisíciletí zapomene více. A v Pierově době byli duchovní méně kultivovaní než dnes.“ Pak kousavě dodal: „Myslel sis snad, že něco takového, co je možné si zapamatovat, ti dodá důvěryhodnosti?“

„V ničem jsem Vaší Eminenci nelhal.“

„V tom případě by ses prolhával staletími.“

Lacy pozdvihl ruce. „Co jsem měl dělat, monsieur? Představte si, že bych v tomto osvíceném století, v této nejosvícenější zemi otevřeně prohlásil, kdo jsem. V nejlepším případě by mě měli za kašpara a byl bych rád, kdybych vyvázl jen bičováním. Snadno bych se mohl dostat na galeje, nebo skončit na šibenici. A kdyby došlo k nejhoršímu, byl bych nařčen z čarodějnictví a upálen. Zle by se mi vedlo i kdybych jen prostě žil na jednom místě, zatímco by moji synové a vnuci končili na hřbitově a já nejevil známky stárnutí. Ach, setkal jsem se s národy - mnohé z nich žijí v Novém Světě - pro které bych byl bohem Ale to jsou divoši a já dávám přednost civilizaci.

Kromě toho, civilizace dříve či později divochy vytlačí. Ne, raději si vždy najdu nový domov jako cizinec, který nikomu nevádí, na několik desetiletí se usadím a potom zmizím takovým způsobem, aby lidé uvěřili tomu, že jsem mrtev.“

„Víš, proč tě stihl takový osud?“ zeptal se Richelieu a opět se pokřivoval.

„To ví jen Bůh, Vaše Eminence. Nejsem svatý, ale nevěřím, že bych byl nějaký mimořádný hříšník. A ke všemu jsem pokřtěn.“

„Kdy k tomu došlo?“

„Asi před dvanácti sty lety.“

„A kdo tě obrátil na víru?“

„Dlouhou dobu jsem se hlásil ke křesťanství, aniž bych byl pokřtěn, ale zvyky se měnily a ... Mohu požádat, abychom tuto otázku odložili na později?“

„Proč?“ namítl Richelieu.

„Protože chci Vaší Eminenci přesvědčit, že mluvím pravdu a pravda v tomto případě zní spíše jako výmysl...“ Pod pronikavým pohledem Lacy zmlkl, pozdvihl ruce, nuceně se zasmál a řekl: „Dobře, když naléháte. Bylo to v Británii, poté, co ji opustila většina Římanů, vlezení vojenského velitele Artoria, kterému říkali Riethamus. Protože disponoval jízdními lučištníky, odolával nějaký čas anglickým nájezdům.“

Richelieu seděl bez pohnutí.

„Nepatřil jsem k jeho družině, byl jsem obchodník hledící si svého. Nikdy jsem nepotkal Lancelota, Gawaina či Galadaha. ani jsem nespátl žádný Camelot. Duch Říma tam ještě nějaký čas přetrvával, a podle mého odtud vzešla i legenda o Artušovi. Monsieur jistě porozumí, proč jsem se nechtěl o tom zmiňovat. Příliš mě to lákalo k jednoduché lži.“

Richelieu přikývl. „Chápu. Musíš být nejšikovnější lhář, jakého jsem kdy poznal.“ Neptal se ani, jestli Fénicičan přijal

Krista ze stejných důvodů, jako předstíral vyznávání mnoha jiných bohů předtím. V Lacyho hlase zazněl sarkastický tón. „Nechci Vás urážet tvrzením, že jsem se na tento rozhovor nepřipravoval.“ Richelieu škubnutím ruky hodil pergamen na podlahu. Dopadl s lehkým zachrastěním, které přilákalo pozornost kotěte. Naklonil se kupředu, prsty spojené do stříšky. Velký zlatý prsten se smaragdem se zaleskl na slunci. „Co ode mě chceš?“ vyštěkl.

„Ochranu, monsieur,“ odpověděl Lacy, „pro mě a ostatní, kteří jsou jako já.“ Po hladkých tvářích mu přeběhl sotva znatelný ruměnek.

„Kdo ještě?“

„Mac Mahon je jedním z nich, jak Vaše Eminence zajistě uhodla. Setkali jsme se ve Francii, když ještě patřila Galům. Slyšel jsem nebo jsem se setkal ještě asi s třemi dalšími, ale náhodná smrt je zastihla dříve, než jsem si mohl být jist. U další osoby jsem si byl jist, ale ta zmizela. Lidé mého druhu jsou velice vzácní a musí být velmi opatrní.“

„Učený doktor Descartes by řekl mizivě se vyskytující,“ podotkl s trochou suchého humoru Richelieu.

„Během staletí se někdo již možná neúspěšně pokoušel o to, o co se dnes snažím já. Nezůstal o tom ale žádný záznam, pokud vůbec nějaký byl.“

Kotě se opatrně plížilo k pergamenu. Richelieu se opřel a Lacy seděl takřka bez pohybu, ruce položené na kolenou.

„Jaký další důkaz nabízíš?“ otázal se kardinál.

Lacy se zadíval kamsi za něho. „Přemýšlel jsem o tom už generace před tím, než jsem si vůbec uvědomil celý rozsah.“ začal metodicky. „Člověk si zvykne na to, že se snaží předvídat a čeká na příležitost. Možná až příliš. Příležitost jej mine a zase je pozdě. Ale časem se člověk naučí, někdy i za velmi vysokou cenu, že svět je nebezpečný a všechno je pomíjivé. Králové a národy, papeži a bozi - neberte to jako neuctivost - skončí v prachu nebo v plamenech. A tak brzy. Mám svá opatření, bohatství nashromážděné během staletí, porůznu zakopané poklady, triky na změnu totožnosti, zásobu užitečných dovedností a... své relikviáře. Nejsou ve všech kostelech, ani to vždy nejsou kazety s pergamenem. Ale po celé Evropě, v severní Africe a v západní části Asie, tam všude kde to jen šlo, jsem zanechal důkazy. Uvažoval jsem tak, že ve chvíli, kdy bude velká šance na úspěch, půjdu a vyzvednu nejbližší z nich. To měl být první krok. Nyní, pokud Vaše Eminence dovolí, popíšu některé z nich, které jsou dosažitelné pro vaše agenty. Mohu každý přesně popsat i to jak a kde jsou uloženy. U několika bude zcela zjevné, že jsou uloženy již dlouhý čas. A u všech bude možné dokázat, že je nemohl uložit kapitán Jacques Lacy během posledních padesáti let, co jej lidé znají.“

Richelieu se zatahal za bradku. „A mezitím budeš vyčkávat v bezpečí, zaručeném tímto materiálem“ pronesl tiše. „Ano, měl jsem určité pochybnosti, že je to možné. A nevypadá to, že bys byl blázen. A protože nejsi ani podvodník, ani jiný kriminálník, musíš být čaroděj nebo d'ábel.“

Na Lacyho spánku se objevil pramínek potu, přesto však odpověděl klidně: „Svěcená voda ani vymytání mi neublíží. Můžete mě podrobit výslechu a seznáte, že se rychle zotavím ze všeho, co mě nezabije nebo nezmrzáčí. Přišel jsem protože vše, co o vás vím, mě přesvědčilo o tom, že jste příliš moudrý - neříkám milosrdný, monsieur, ale moudrý, osvícený a inteligentní - abyste se k něčemu takovému uchýlil.“

„Jiní by mne nutili.“

„Vaše Eminence má tu moc je odmítnout. To je další důvod, proč jsem vás vyhledal. Čekal jsem staletí na takového člověka. Milník v historii.“

Kotě se připlížilo k pergamenu a začalo do něj strkat packou. Rulička s chřastěním klouzala po parketách a rozdováděné kotě kolem ní začalo poskakovat.

„Nikdy jsi neměl ochránce?“ zeptal se Richelieu s mírně nepřítomným výrazem.

Lacy si povzdychl. „Jednou, monsieur. Bylo to v Egyptě, asi tři sta let po mém narození.“

„Výprávěj mi o tom.“

„Jako mnoho Féniciánů - tehdy jsem se opět hlásil k této národnosti - jsem se plavil ve službách faraóna Psammetika. Byl to moudrý a silný muž jako vy, vládce, který odvrátil záhubu své země a učinil ji opět bezpečnou. Nic zvláštního jsem tehdy neplánoval, kromě toho, že až nadejde čas, opět zmizím. Ale stalo se, že tento farao žil dlouho. Vládl více než padesát let. A protože služba, ve které jsem byl, byla velice dobrá, po smrti své první egyptské manželky jsem se znovu oženil a žili jsme dál neobyčejně šťastně. Tak to pokračovalo dokud král neprohlédl způsob, kterým jsem zakrýval, že nestárnu.“

Přiměl mě, abych se mu svěřil a pak mě vzal pod svá ochranná křídla. Pro něj jsem byl posvátným člověkem, vybraným bohy k neznámému, ale jistě významnému poslání. Kam až sahal jeho vliv, vyslal posly, aby pátrali po mně podobných. Všichni se vraceli se prázdnou. Jak jsem již řekl, náš druh musí být velmi vzácný.“

„A jak to skončilo?“

„Psammetik zemřel. Trůnu se ujal jeho syn Necho, který mě neměl příliš v lásce. Ne že by mě přímo nenáviděl, o to se postarali někteří knězi a dvořané, kteří měli dojem, že bych mohl ohrozit jejich postavení. Brzy začalo být zřejmé, že se dále nemohu zdržovat v blízkosti dvora. Kdyby nic jiného, snadno jsem se mohl stát obětí úkladné vraždy. Ale nový faraón mi nedovolil odejít. Asi si nebyl jist tím, čeho jsem schopen.“

V té době se začínalo mluvit o vyslání lodí s fénickou posádkou, které by se pokusily obeplout Afriku. Použil jsem veškerého vlivu, který mi zbyl, aby se výprava uskutečnila a sám jsem jedné lodi velel - v neznámých zemích by nesmrtelný mohl být k nezaplacení! Lacy si vydechl a s pokrčením ramen pokračoval: „Při první příležitosti jsem loď otočil do Evropy. Ani nevím, jestli byla expedice úspěšná. Hérodotos později tvrdil, že ano, ale on často přejímal zprávy velice lehkověrně.“

„Předpokládám, že veškeré záznamy o tvé přítomnosti v Egyptě se ztratily nebo je tví nepřátelé vymazali,“ řekl Richelieu. „A nadto ani neumíme číst ty piktogramy.“

„Prosím, uvědomte si, monsieur, že jsem zřídka pobýval v přítomnosti mocných. Psammetik, Artorius a dva tři další - ale

má role byla vždy naprosto bezvýznamná - a nyní vy, Vaše Eminence. Mnoho jsem jich viděl, ale byl jsem jen součástí anonymního davu. Vždy je nejlepší stát trochu stranou. Nakonec, jsem jenom starý námořník, který nemá vcelku co nabídnout.“ Ale hned dychtivě dodal: „Kromě svých vzpomínek. Zvaž, co všechno bych mohl znamenat pro učence. A kdybych - pod tvou ochranou - shromáždil další nesmrtelné, pomni, co by to mohlo znamenat pro... Francii“ Opět se rozhostilo ticho, rašené jen šelestem větru, šuměním řeky, tikáním hodin a kotětem, které po podlaze honilo pergamen. Richelieu byl ponořen v myšlenkách, Lacy vyčkával.

Nakonec kardinál řekl: „Co ode mě doopravdy chceš?“ „Jak jsem řekl, monsieur!. Vaši ochranu. Místo ve vašich službách. Veřejné prohlášení kdo jsem, a slib, že kdokoli jako já může zakotvit v tomto bezpečném přístavu.“ „A nahnou se sem pobudové z celé Evropy.“ „Vím na co se jich ptát, pokud to vaši učenci nebudou vědět.“

„Hmm, ano, předpokládám, že víš.“ „Pokud několik z nich exemplárně potrestáš, ostatní si to pak již nedovolí. Lacy trochu zaváhal. „Nedovedu ovšem předpovědět, jak budou vypadat. Dlužno říci, že můj Mac Mahon je dost drsný chasník a žena, o které jsem si také jist, že je nesmrtelná, byla či je prostitutkou, pokud ještě žije. Každý přežívá, jak nejlépe umí.“

„Ale někteří mohou být slušní, pokorní. Někteří mohou být vpravdě svatí - například poustevníci?“ Richelieu se vrátil na zem a řekl ostřeji: „Po tom faraónovi jsi již nehledal žádného ochránce? Více než dva tisíce let?“

„Jak jsem již Vaší Eminenci řekl, člověk se stane opatrným“

„Proč jsi se tedy nyní odhalil?“

„Částečně kvůli vám,“ odpověděl rychle Lacy. „Vaše Eminence slyší mnoho intrik a lichotek a já nechci zabíhat do podrobností. Již jsem o tom mluvil.

Ale pouze vaše osoba sama o sobě by nebyla dostatečným důvodem. Je to i proto, že doufám, že nastal vhodný čas.“ Pergamen se zaklínal pod nohu křesla a odolával dalším útokům kotěte. Kotě zamňoukalo. Richelieu pohlédl dolů a chtěl se sehnout. „Když můj pán dovolí...“ Lacy vyskočil, zdvihl kocourka a podal mu ho. Richelieu vzal chundelaté stvoření do dlaní a položil si je na klín, kde měl předtím pergamen. Lacy se poklonil a posadil se.

„Pokračuj,“ vyběhl jej kardinál, zatímco hladil drobné tělíčko.

„Sledoval jsem běh věcí z pozice člověka, který se dívá zevnitř,“ řekl Lacy. „Četl jsem knihy, naslouchal filosofům i jednoduchým pravdám prostých lidí. Přemýšlel jsem. Nesmrtelnost je osamělá, monsieur. Člověk má příliš mnoho času na přemýšlení.

Zdá se, že za posledních dvě stě či tři sta let, se svět začíná měnit rychleji. Není to nic takového, jako zánik jedné či vznik druhé říše. Je to zásadní změna, jako proměna chlapce v muže či housenky v motýla. I smrtelní to cítí. Mluví o renesanci, která započala snad čtyři sta let po našem Pánovi. Ale já to vidím mnohem jasněji. Faraón Psammetik - jak daleko se mohli dostat jeho poslové? Kolik mohli najít takových, kteří by porozuměli mým otázkám a ve strachu se před nimi neskryli? A to byl králem mocným, jako jiní králové v jeho době. Řekové, Římané, Byzantinci, Peršané a ostatní na tom nebyli lépe, ať již v poznání nebo v dosahu svého vlivu. Podruhé jsem již nikdy neměl přístup k vládci, jemuž bych mohl věřit, a ani jsem se na to nepřipravoval. To přišlo později.

Dnešní lidé se plaví po celé zeměkouli. A vědí, že to je koule. Objevy Koperníka a Galilea...“ V kardinálově rván se zračilo lehké znechucení. „Dobře, ať je to jak chce, lidstvo objevuje úžasné věci. Prsty Evropy se natahují po druhé polokouli. A tady, poprvé od pádu Říma máme dobré cesty. Jakmile tahle válka skončí, bude možné rychle a většinou bezpečně cestovat stovky a tisíce mil. A co je asi nejdůležitější, máme knihtisk a stále přibývá lidí, kteří umí číst, které je možné oslovit. Nakonec spojíme nesmrtelné!“

Kardinálovy prsty hladily kotě, které začínalo být ospalé. „To potrvá nějaký čas.“ řekl.

„Ach ano, pro smrtelné to... promiňte, Vaše Eminence.“

„To nic,“ řekl Richelieu a odkašlal si. „Nikdo kromě Karlíčka nás neslyší, můžeme mluvit otevřeně. Opravdu věříš, že lidé - řekněme zde, ve Francii jsou na stejné výši, jaké jsi ty dosáhl během staletí?“

„N-ne, monsieur,“ zmateně zakoktal Lacy. „Jenom si myslím, že Francie bude po příští generace silná a stabilní. Za což bude vděčit i vám.“

Richelieu opět zakašlal, levou rukou si přikryl ústa, zatímco pravou stále hladil kotě. „Nejsem příliš zdrav, kapitáne,“ řekl chraptavě. „A nikdy jsem nebyl. Bůh mě může povolal každým okamžikem.“

Lacyho tvář získala laskavý výraz. „Já vím. Snad vám On dopřeje ještě dlouhá léta, ale...“

„Ani král se netěší dobrému zdraví,“ přerušil jej kardinál. Naštěstí on a královna byli požehnáni potomkem, ale princ nejsoještě ani dva roky. A zrovna když se narodil, přišel jsem o otce Josefa, mého nejbližšího rádce a nejschopnějšího pomocníka.“

„I o tom viní Ale je zde ten rodák z Itálie, Mazarin, který je vám tolik podoben.“

„Ano, a kterého připravuji jako svého nástupce,“ řekl Richelieu s křivým úsměvem. „Studoval jsi opravdu pozorně.“

„Musel jsem. Během svého dlouhého života jsem si osvojil metodu. I vy myslíte hodně dopředu.“ Lacy začal mluvit rychleji. „Prosím, zvažte to. Nemůže trvat dlouho, než si ověříte můj příběh. A jsem uchvácen tím, jak klidně jste mě vyslechl. Nesmrtelný, vyhledávající další nesmrtelné, ve službách krále - současného krále - a později jeho syna, který by mohl vládnout dlouho a pevně. Umíte si představit, jakou slávu by mu to přineslo a jakou slávu a moc celé Francii?“

„Ne, neumím,“ odsekl Richelieu. „Ani ty ne. I já jsem se naučil opatrnosti.“

„Ale Vaše Eminence, vždyť říkám, že mám důkazy.“ „Mlč,“ nařídil kardinál.

Opřel levý loket o opěradlo křesla, podepřel si bradu a zadíval se někam za zdi zámku, hranice provincie i království. Pravou rukou stále něžně hladil kotě. Když usnulo, odtáhl ruku. Bylo slyšet jen vítr a řeku.

Konečně - když velká ručička hodin, na kterých zoufalý Faethón hnál Apollónův sluneční kočár, opsala čtvrtkruh se pohnul a pohlédl na muže před sebou. Lacy po celou dobu zachovával orientální klid. Nyní ožil a zvolna se nadechl.

„Nebudu se obtěžovat tvými důkazy,“ řekl ztěžka Richelieu. „To, co tvrdíš, je zřejmě pravda, ale to vcelku nemá význam.“

„Jakže, Vaše Eminence?“ zašeptal Lacy. „Pověz,“ řekl Richelieu takřka laskavým tónem. „Myslíš si, ve světle toho, co všechno jsi prožil a vytrpěl, že jsme dosáhli stavu věcí, který přetrvává?“

„Ne,“ připustil Lacy. „Ne, myslím, že všechno se mění, všechno, a tak to půjde dál a nikdo neví, jaký bude konec. Ale právě proto naše životy a životy příštích generací budou odlišné od toho, jak jsme žili předtím. Staré hry už neplatí.“ Na chvíli se odmlčel a pak pokračoval. „Začíná mě unavovat, že nemám domov. Neumíte si ani představit jak. Chopím se každé příležitosti.“

Richelieu ignoroval jeho poněkud neformální tón. Snad jej ani nepostřehl. Přikývl a promluvil tak, jako by si povídal s některým ze svých mazlíčků: „Nešťastný člověče. Kolik odvahy v tobě musí být, že ses tohoto odvážíš. Anebo, jak jsi řekl, kolik únavy je v tobě. Ale ty můžeš ztratit jen jediný život, kdežto já miliony.“

Lacy toporně pozvedl hlavu. „Můj pane?“ „Nesu odpovědnost za tuto říši,“ odpověděl Richelieu. „Svatý Otec je starý a nemocný a nikdy neovládal státnické umění. Takže jsem odpovědný i za část křesťanstva. Mnoho lidí si o mně myslí, že jsem se upsal ďáblu a přiznávám, že mnohdy jednám bez skrupulí. Ale jsem to já, kdo je nakonec odpovědný.“

Tuto dobu vnímáš jako čas velkých změn a také naděje. Možná máš pravdu, snad, a i kdyby, vidíš to očima nesmrtelného. Já mohu, či je mi dovoleno, jen sledovat změny. Válka pustoší německé země. Svatá říše římská národa německého - jakkoli je to náš nepřítel - může brzy vykrváčet Protestantské sekty bují jako houby po dešti a každá má svou doktrínu a fanatickou ideologii. Angličané opět zdvihají hlavy a Holanďanům to také dlouho nepotrvá. Nepokoje hýbou Ruskem, Indií a Čínou. A jen Bulí ví, co se děje v obou Amerikách. Děla a muškety boří staré bašty a staré zásady. A co přijde místo nich? Podle tebe to budou objevy učenců, knihy a pamflety, které chrlí tiskařské lisy. To jsou zázraky, které nastolí nový věk. Souhlasím Ale v mém postavení se musím sám sebe ptát, jaký ten nový věk bude. Musím se s tím nějak vypořádat, udržet si kontrolu nad situací a vědět, že stejně mohu zemřít aniž dosáhnu úspěchu a stejně tak mohou selhat i ti po mně.

Jak ses odvážíš předpokládat, že bych dovolil, že bych si dovolil, rozhlásit to, že existují lidé, kterých se čas nedotkne?“

Otázka šlehla jako bič. „Mohl bych - jak by asi řekl doktor Descartes - vložit do dosud nevyřešené rovnice další, naprosto neznámý a nezvladatelný faktor? ‚Nezvladatelný‘, to je to pravé slovo. To jediné, co vím jistě je, že by to byla jiskra, která by v Evropě zapálila požáry náboženského šílenství a mír by byl jen snem. Přinejmenším pro další generaci. Ne. Kapitáne Kdokolijsi,“ zakončil ledově. „Nechci tebe ani tvé nesmrtelné. A nechce je ani Francie.“

Lacy tiše seděl. Podobných zvrátů zažil nesčetně. „Smím si přesto dovolit obtěžovat Vaši Eminenci za několik dní či let?“ zeptal se.

„Nesmíš. Zaměstnává mě příliš mnoho věcí a zbývá mi proklatě málo času.“

„Buď klidný,“ řekl Richelieu mírně. „Můžeš odejít svobodně. Opatrnost mi velí. abych tě nechal zatknout a poslal na garotu. Buď j si šarlatán, a zasloužíš si to, nebo j si opravdu nebezpečný a je to nutné. Avšak myslím si, že jsi vnímavý muž a opět se stáhneš do ústraní. A jsem ti vděčný za to, že jsem na úžasný okamžik spatřil to, co je lépe nechat být. Byl bych rád abys zůstal a my spolu mohli déle hovořit. Ale bylo by to riskantní pro mě a neuctivé k tobě. Takže, uložme toto odpoledne nikoli mezi naše vzpomínky, ale mezi naše fantazie.“

Lacy chvíli tiše seděl, pak se zhluboka nadechl a odpověděl: „Vaše Eminence je šlechetná. Jak může vědět, že nezklamu její důvěru a neobráťím se jinam?“

Richelieu si odkašlal: „Kam jinam? Nazval jsi mne jedinečným. Královna Švédská má slabost pro podivíny, pravda. Ale zatím je vcelku bezvýznamná. A než získá moc... Předpokládám, že se budeš držet zpátky. Jsi si vědom všech rizik, která ti hrozí ve význačnějších zemích.“

Spojil napjaté prsty do stříšky a pokračoval: „Tvůj plán je každopádně špatný a doporučuji ti, abys na něj jednou provždy zapomněl. Viděl jsi dlouhý úsek historie, ale nakolik jsi se na ní podílel? Myslím, že za těch pár desítek let svého života jsem přičichl k věcem, o které ty jsi ani nezavadil.“

Jdi domů. Zaopatři své děti a ztrať se i se svým přítelem O to tě důrazně žádám. Zaříd' si nový život, například v Novém Světě. Odvrát' od sebe i ode mě pokušení, víš, jaké mě pokušení je. Tvůj sen je snem blázna.“

„Proč?“ zeptal se Lacy ochraptěle.

„Ještě jsi to neuhodl? Opravdu jsem se v tobě zklamal. Naděje a nadšení zvítězily nad zkušeností. Ohlédni se zpět. Vzpomeň si na krále, držící v klecích divoká zvířata. A vrtochy dvora. Och, kdybych si tě s čestnými úmysly podržel, a Mazarin by šel v mých šlépějích, co Ludvík XIV až dosáhne plnoletosti? A co kterýkoli král, kterákoli vláda? Výjimek je poskrovnu a jsou prchavé.“

I kdybyste vy, nesmrtelní, byli rasou filozofu, která by věděla, jak mým prostřednictvím vládnout, myslíš, že ten, kdo by vládu vykonával by mohl, či směl, sdílet moc? Sám jsi připustil, že jste výjimeční pouze délkou svého života. Stali byste se jen kuriozitami v královské mašinérii, neustále sledování státní policií a umlčení, jakmile by se zdálo, že začínáte být nebezpeční. Ne, zůstaň svobodný, ať to stojí cokoli.“

Žádal jsi mě, abych přemýšlel o tvých návrzích. Já ti říkám, abys šel a uvažoval o mé radě.“

Hodiny tikaly, vítr vanul a řeka dál plynula.

„Je to vaše poslední slovo, Vaše Eminence?“ zeptal se ztěžka Lacy.

„Ano.“

„Měl bych odejít.“ řekl Lacy a vstal.

„Opravdu si přeji, abych ti mohl věnovat více času.“ řekl kardinál a zkřivil rty, „a sobě také.“

Lacy k němu přistoupil a Richelieu pozdvihl pravou ruku. Lacy se sklonil a políbil ji, když se napřímil, řekl: „Vaše Eminence je největší muž, jakého jsem poznal.“

„Pak je Bůh k lidstvu milostiv.“ odpověděl kardinál.

„Nikdy na vás nezapomenu.“

„Budu si to pamatovat po všechen čas, který mi ještě zbývá. Sbohem, poutnice.“

Lacy došel ke dveřím a zaklepal. Strážní otevřeli. Richelieu dal znamení, aby muže pustili a dveře opět zavřeli. Zůstal sám se svými myšlenkami. Sluneční paprsky na podlaže se prodlužovaly. Kotě se probudilo, seškrábalo se dolů po jeho plášti a rozeběhlo se za svými vlastními záležitostmi.

XII

POSLEDNÍ KOUZLO

1

Přes pláň od severu přijížděl klusem mladý muž. Zvíře pod ním se v běhu vbilo jako vysoká tráva ve větru. Slunečnice roztroušené po pláni se vznešeně kývaly ve stejném rytmu, okvětní lístky stejně jasně žluté jako záplava slunečního světla. Země a nebe se stýkaly tam, kam oko sotva dohlédlo, zeleň a modř, vzdálenost, do které doletí snad jen sny. Jestřáb kroužil ve vzdušných vírech a na jeho perutích se rudě odráželo slunce. Letka kachen se černě rýsovala na modrém nebi.

Děti, které odháněly z polí vrány, uviděly jezdce jako první. Nejstarší chlapec se ihned plný důležitosti rozeběhl do vesnice, neboť Nesmrtelný nařídil, aby byl o návratu ihned zpraven. Avšak když chlapec proběhl branou v plaňkovém plotě a dostal se mezi chýše, odvaha jej opustila. Kdo je on, aby mluvil s nejmocnějším z šamanů? Má riskovat, že přeruší kouzlo či vidění? Ženy si všimly, jak bezradně postává a zavolaly na něj: „Ohé. Malý Zajíc, co máš na srdci?“ Ale to byly jenom ženy, a starci, které zahlédl opodál, byli jenom starci. A tohle musela být opravdu mimořádně důležitá věc, když se o ni Nesmrtelný tak zajímal.

Chlapec polkl a zamířil k jednomu ze stavení s hnědou drnovou střechou. Přešel podél stěny až ke vchodu. Ve tmě uvnitř hořelo jediné malé ohniště. Rodiny, které zde žily, byly někde za svými povinnostmi nebo - pokud měly hotovo - odpočívaly u řeky. Byl tu jen jeden člověk, jehož tu Malý Zajíc doufal najít. Muž oblečený v ženských šatech, meloucí kukuřici. Zdvihl hlavu a laskavě se zeptal: „Copak chceš, chlapče?“

Malý Zajíc si odkašlal a řekl: „Lovci se vrací, Tři Husy. Řekl bys to šamanovi?“

Zvuk kamenů drhnoucích o sebe ustal. Berdache se zvedl. „Ano, řeknu,“ odpověděl. Protože byl kým byl, měl jistou moc nad světem duchů, snad proto, že se jim i podobal, také postrádaje vyhraněné znaky mužnosti. Mimoto byl synem Nesmrtelného. Oprášil si zástěru, rozvázal tkanice a houpavým krokem vyšel ven. Malý Zajíc se s úlevou vracel ke své práci. Popoháněla jej zvědavost. Jaký to bude nádherný pohled, až jezdci pojedou kolem!

Šamanova chýše stála uprostřed vesnice, poblíž obřadní chýše. Byla menší než všechny ostatní, protože ji obýval pouze on a jeho rodina. Byl tam právě se svými ženami. Zářivá Měď, matka Tří Hus, seděla venku a dohlížela na dvě malé dcery Křepelčího Křídla, které si hrály na slunci. Přestože byla shrbená a poloslepá, byla šťastná, že i ve svém vysokém věku může být nějak užitečná. Ve dveřích seděla Večerní Deštík, která se narodila tu samou zimu jako Berdache, a pomáhala své ceři. Mlžnému Úsvitu, zdobit svatební šaty obarvenými péry. Pozdravila přichozího a na jeho pokyn vešla dovnitř zavolat manžela. Nesmrtelný, uvazující si bederní zástěrku, vyšel po chvilce před vchod. Rozcuchaná Křepelčí Křídlo vykukla stydlivě ven. Vypadala šťastně.

„Ohé, otče,“ pozdravil s patřičnou úctou Tři Husy, avšak ne tak bázlivě, jak by to udělal Malý Zajíc. Tento muž jej přeci hýčkal, když byl ještě děckem, učil jej znát hvězdy, klást pastí a vše potřebné a příjemné - a i když jeho dětství skončilo a bylo jasné, že nikdy nevyspěje v celého muže, nikdy jej nepřestal milovat. Přijal tento fakt s klidem člověka, který viděl, jak stovky života odnáší vítr. „Viděli skupinu Běžícího Vlka, jak se vrací zpět.“

Nesmrtelný stál chvíli beze slova. Když se zamračil, proťala jeho tvář jediná vráska. Kůže napjatá na pružných svalech se mu leskla jako kámen v ranní rose, černé vlasy měly lesk leštěného obsidiánu. „Jsou si jisti, že jsou to právě oni?“ zeptal se.

„A kdo jiný?“ opáčil Tři Husy překvapeně.

„Nepřátelé ...“

„Jezdci by nikdy nejeli takhle otevřeně a za plného světla, otče. přece znáš zvyky Pawneeů.“

„Ale ano, samozřejmě,“ zamumlal šaman, jako by pozapomněl a teď to potřeboval připomenout. „Budu si muset pospíšet, chci s lovci mluvit o samotě.“

Vešel zpět do stavení a Berdache se ženami si vyměnili vědoucí pohledy. Nesmrtelný nesouhlasil se štvanicí na bizony, ale Běžící Vlk shromáždil svou skupinu a odjel tak rychle, že nezbyl čas na slova. Od té chvíle byl Nesmrtelný neustále zamyšlený, občas v ústraní hovořil se staršími, ale nikdo z nich otevřeně nepromluvil. Čeho se obávali?

Po chvíli se Nesmrtelný opět vynořil z chýše. Měl na sobě koženou halenu, na níž byla vypálena mocná znamení. Tvář měl pomalovanou bílými kruhy, čapku z norci kožešiny naraženou hluboko do čela. V levé nici držel chrastítka z tykve, v pravé šamanskou hůl s havraní lebkou. Všichni mu mlčky uvolnili cestu, dokonce i děti ztichly. To již nebyl ten laskavý a tichý manžel a otec, kterého znali. Teď byl tím, v němž přebývá Duch, ten, který nestárne, ten, kdo vede svůj lid časem a učinil jej výjimečným.

Jak procházel mezi chýšemi, ruch ve vesnici utichal. Ne každý jej sledoval s takovým respektem, jak tomu bylo dříve. Zvláště v pohledech některých jinochů byl patrný odpor a snad i zášť.

Prošel vraty mezi políčka kukuřice, fazolí a dýní. Vesnice stála na vysokém ostrohu, z něhož shlížela na mělkou řeku

lemovanou topoly. K severu se lehce zdvihala nezměrná rozloha mírně zvlněné země. Tam někde nízká tráva prémie přecházela ve vysoký porost plání. Přes vlnící se trávu pluly mysteriózní stíny oblak. Jezdci již byli docela blízko a bylo jasné slyšet úder kopyt o tvrdou zem.

Když Běžící Vlk poznal stojícího muže, dal znamení a přitáhl uzdu. Jeho mustang zaržal, opsal krátký oblouk a s pofrkáváním zastavil. Jezdec v legginách seděl na koni tak pevně, že se zdálo, že s ním srostlý. Jeho dvanáct společníků za ním nezůstávalo v jezdeckém umění pozadu. Ze zvířat i jezdců vyzařovalo opojení životem. Někteří z jezdců měli kopí, jiní měli přes záda přehozeny luky a toulce se šípy. Každý z nich měl za pasem nůž z nejlepšího pazourku. Čelenky zdobily znaky hromu, sokolů a sršňů. Ta Běžícího Vlka byla ozdobena orlími a sojčími pery. Že by měl v úmyslu létat?

„Ohé, veliký!“ pozdravil neochotně. „Prokazuješ nám čest.“

„Jaký byl lov?“ otázal se Nesmrtelný.

Běžící Vlk ukázal dozadu na nákladní zvířata nesoucí kýty, hlavy, kůže, hřbety a balíky vnitřností, uvázané řemeny ze surové kůže. Jakmile zastavili, tuk a zasychající krev přilákaly hejna much. „Nikdy to nebylo lepší, nikdy jsme jich tolik nepobili!“ zajásal. „A kojotům zůstalo víc, než jsme mohli naložit. Lidé se dnes najedí, až budou prskat.“

„Duchové potrestají takové plýtvání,“ varoval jej Nesmrtelný.

Běžící Vlk se na něho úkosem podíval a odsekl: „Což kojoti nejsou rádi, když je také nakrmíme? A bizonů je tolik, co stébel trávy v prérii.“

„Požár může spálit zemi...“

„A ta se s pivním deštěm znovu zazdění.“

Ozvalo se několikrát zasyknutí, když si vůdce skupiny dovolil takhle přerušit šamana. Ale nikdo z lovců nebyl doopravdy překvapen. Dva se dokonce ušklíbli.

Nesmrtelný si nevíštal té drzosti, jen jeho tón byl o poznání ostřejší. „Když se bizoni vydávají na cestu, naši mužové jim jdou vstříc, aby některé ulovili. Abychom si duchy zvířete usmířili, lovci tančí a přinášejí potřebné oběti a já duchům vyložím, čeho je nám třeba. Tak tomu vždy bylo a žili jsme v pokoji. Pokud sejdem ze starých, vyšlapaných stezek, nečeká nás nic dobrého. Ukáži Arám, jak usmíříte duchy.“

„A to zase máme čekat, než se stáda přiblíží na méně než den cesty? Odehnat a zabít pár kusů a doufat, že žádného muže nerozdupou nebo nenaberou na rohy? Když budeme mít štěstí, zaženeme celé stádo na útes a pak se stejně budeme dívat, jak většina masa shnije. Naši otcové přinášeli do vesnice méně masa, protože víc prostě nemohli, ani když zapráhli psi do saní z klacků.“ Slova se z úst Běžícího Vlka valila jako povodeň. Očekával, že se s šamanem hned po návratu střetne a věděl, co řekne.

„A pokud jsou nové stezky tak špatné,“ ozval se Rudý Sokol, „proč kmeny, které se po nich vydaly, žijí v blahobytu, zatímco my jen obíráme kosti?“

Běžící vlk se na něho zamračil a naznačil aby byl zticha. Nesmrtelný si povzdechl a téměř laskavě odpověděl: „Věděl jsem, že takhle budete hovořit. Proto jsem vám vyšel vstříc, aby nás zde nikdo nemohl slyšet. Vím, že je pro muže těžké přiznat, že se mýlí. Takto spolu najdeme způsob, jak můžete věci napravit a zároveň neztratit čest. Následujte mě do obřadní chýše, počkáme na vidění.“

Běžící Vlk se vypjal na hřbetě koně. „Vidění?“ vykřikl. „Já měl vidění, starce. Pod jasnými hvězdami, tu noc poté, co jsme se celý den hnali s větrem o závod. Viděl jsem záplavu hojnosti a bohatství, činy, které si lidé budou pamatovat déle, než ty sám žiješ a budeš žít. Noví bohové se prohání po zemi. Sedí na koních, jejichž kopyta tepou zem a před nimi letí hrom a blesk. S nimi se musíš usmířit!“

Nesmrtelný pozdvihl hůl a zatřásl chrastítkem. Neklid přelétl přes tváře lovců. Koně jej vycítili a začali frkat a hrabat kopyty.

„Nechtěl jsem být nezdvořilý, veliký,“ dodal rychle Běžící Vlk. „Chtěl jsi, abychom hovořili beze strachu a vychloubání. Pokud byla má řeč příliš hlasitá, omlouvám se.“ Pohodil hlavou a pokračoval: „Přesto jsem měl ten sen. Řekl jsem o něm svým přátelům, věří mi.“

Magické pomůcky visely bezvládně v šamanových rukách. Jeho tmavá silueta se chvíli nehybně rýsovala proti zelené trávě, než řekl: „Budeme si o tom muset promluvit později a zkusit odhalit význam toho snu.“

„To budeme,“ řekl Běžící Vlk se zjevným ulehčením. „Zítřka. A nyní, veliký, půjčím ti svého nejlepšího hřebce a já půjdu pěšky, zatímco ty pojedíš a ve vesnici nám požeňš tak, jak vždy žehnáš vracejícím se lovcům.“ „Ne,“ řekl Nesmrtelný a odcházel. Stáli zaražení a zmatení, dokud se Běžící Vlk nerozesmál. Znělo to stejně jako ňafání jeho jmenovce. „Radost našich lidí nám bude dostatečným poženáním. A čekají nás ženy. Žhavější než plameny jejich ohnišť!“

Většina lovců se musela přemáhat, aby se připojila k jeho veselí, ale přeci jen jim to dodalo trochu odvahy. Běžící Vlk vyrazil vpřed, ostatní pobídl koně kolony a s křikem jej následovali. Když měli šamana, nikdo na něho ani nepohlédl. Když došel do vesnice, vládla tam vřava. Lidé se seběhli kolem lovců, křičeli, poskakovali a jásali, psi štěkali. K blahobytu nepatřil jenom dostatek masa. Byl to také tuk, kosti, rohy, střevo, šlachy. Teď tu bylo vše co chtěli. A to byl jen začátek. Kůže poslouží jako potahy na típí a celé rodiny budou moci putovat tak daleko jak se jim zlíbí, lovit a na tomtéž místě sušit maso. vydělávat kůže a pak zase jít dál adál...

„Ale to nebude přes noc!“, varoval Běžící Vlk. Stěží překřikoval hlučící dav. „Zatím máme málo koní a především se musíme dobře starat o ty, kteří nám slouží.“ Z davu se ozývalo: „Brzy jich bude dost. Každý muž bude mít své stádo.“ Někdo vykřikl, jiný jej následoval, za okamžik celý kmen provolával jeho jméno a jeho vůdcovství.

Nesmrtelný procházel kolem a jen několik lidí si jej povšimlo. Ti se zahanbeně odvrátili, aby se pak ještě divočeji připojili k oslavám.

Ženy a nejmladší děti Nesmrtelného stály strnule před stavením. Nemohly vidět dav, ale křik sem doléhal zřetelně. Oči

Křepelčího Křídla kdesi zmateně bloudily. Byla to skoro ještě dívka. Zastavil se před nimi. Měly pootevřená ústa, ale nikdo nic neřikal.

„Jste hodní, že jste tu na mě počkaly,“ řekl po chvíli. „Můžete se přidat k ostatním a pomoci s přípravou jídla, radovat se, hodovat.“

„A ty?“ zašeptala Večerní Deštík.

„Nezakázal jsem to, jak bych mohl?“

„Kázal jsi proti koním, kázal jsi proti štvanicím,“ ozvala se Zářivá Měď. „Co je to posedlo, že už wbec nedbají tvých rad?“

„Však to ještě poznají,“ prohlásila Večerní Deštík.

„Jsem ráda, že má smrt je už nablízku.“ řekla Zářivá Měď a ukázala kostnatou rukou na Nesmrtelného. „Ale ty, drahý, tím budeš muset projít.“

Křepelčí Křídlo se rozhlédla po svých dětech a zachvěla se.

„Bězte a užívejte. To bude nejlepší. Lidé nesmí mít pocit, že je něco rozděluje. Vždy jsem se snažil aby cítili sounáležitost.“

„Ale ty se nepřipojíš?“ obrátila se na něho tázavě Večerní Deštík.

„Budu přemýšlet o tom, co bych měl udělat.“ odpověděl a vešel do obřadní chýše. Než se rozešly, chvíli ještě zmateně otálely. Jeho nejistota a vzdor se jich silně dotkly, neboť nahlodávaly vše čím až doposud žily.

V tuto denní dobu bylo uvnitř chýše šero, protože její vchod byl obrácen k východu. Světlo dopadající dovnitř od dveří a kouřového otvoru se měnilo v bledé kaňky na stěnách a podlaze. Rozmazané skvrny a chvějivé stíny patřily k jeho magii. Do ohniště uprostřed podlahy položil několik kousků suchého bizoního trusu a pomoci svídku a troudu rozdělal oheň. Když se dostatečně rozhořel, nacpal kalumet tabákem, který sem obchodníci dováželi z daleka, zapálil jej a zhluboka vdechl. Čekal, až jej posvátný kouř dostane do stavu vhodného pro meditaci.

Tentokrát jej ale vnitřní zrak zklamal. Skoro se mu ulevilo, když jakýsi stín zakryl vchod. Slunce již leželo na obzoru a světlo dostalo žlutý nádech, jak se prodíralo kouřem ohňů, který sem přinášel vůni připravovaného masa. Neviděl, kdo je tím příchozím. Hluk oslav chvílemi sílil a zase slábl, jako by se pohyboval na hranici snu skutečnosti.

„Otče?“ ozval se plachý šepot.

„Vejdi,“ řekl Nesmrtelný. „A buď vítán.“

Tři Husy se sehnul, protáhl se dovnitř a usedl k ohništi naproti Nesmrtelnému. Takřka mu nebylo vidět do tváře zbrázděné věkem a plné zájmu, za který se berdache nemusel nijak stydět. „Doufám, že u tebe najdu úkryt, otče,“ řekl.

„Před čím? Uráží tě snad někdo?“ „Ne, ne, všichni se radují.“ ošil se Tři Husy. „To je právě to. Zdá se, že dokonce i starci odhodili pochybnosti.“ „Kromě tebe.“

„A snad několika ostatních. Těžko říci. Většina žen je srdcem s námi. ale muži je strhnou s sebou. Je třeba říci, že je to opravdu velký čin, který Běžící Vlk a jeho bojovníci vykonali.“

„Slibuje příliš mnoho.“ Tři Husy souhlasně zamručel.

„A proč ty nesdílíš jejich naděje?“ zeptal se Nesmrtelný. „Ty jsi můj otec a byl jsi ke mně vždy laskav.“ řekl berdache.

„Obávám se, že v zítřcích, které slibuje Běžící Vlk, bude jen málo místa pro laskavost.“

„Podle toho co víme o kmenech, které začaly používat koně, tomu tak je.“

„Zaslechl jsem muže - když jsem se náhodou dostal na doslech jejich hovorům - že některé k tomu byli přinuceny.“

„To je pravda. Byly vyhnány ze svých domovů v lesích na východě do nekonečných prérií útočníky, kteří přicházejí ještě dále od východu. Říká se, že mají strašlivé hromové zbraně. Prý je dostali od cizinců s bílou kůží, o nichž mluví pověsti. Ale jiné kmeny, jako třeba Pawneeové, si koně ochočily samy a přijíždějí sem z tamtých hor na západě.“

Nikdo je nenutil. Ani nás nikdo nenutí. Hovořil jsem s poutníky, obchodníky, s každým kdo měl nějaké zprávy. Na sever od nás, Arikarové, Hidatové a Mandanové stále žijí starým způsobem. Jsou stále silní, bohatí a spokojeni. Chtěl bych, abychom i my byli takoví.“

„Mluvil jsem s několika mladíky, otče, kteří přes tvoji radu přivedli koně,“ řekl Tři Husy. „Jeden z nich později vyjel s Běžícím Vlkem, zprvu aby se naučil koně ovládat. a později na lov bizonů. Říkali - říkal - že to není proto, že by postrádali úctu nebo chtěli, něco bořit. Chtějí pro kmen jen to, co je dobré na novém způsobu života.“

„Vím. Ale také vím, že nelze jen tak přebírat. Změnu musíš buďto odmítnout nebojí přijmout celou.“

„Otče.“ řekl Tři Husy smutně, „nepochybují o tvé moudrosti, ale jsou tací, kteří ano. Nejsou si jisti, jestli dovedeš změnu pochopit, ty, který žiješ mimo čas.“

Nesmrtelný se přes závoj šera smutně usmál. „Je to zvláštní, můj synu, zvláštní, že až teď, když jsi takřka na konci svých dní. dokážeme být tak důvěrní.“ Zhluboka vydechl a pokračoval: „Málokdy mluvím o svém mládí. Je to již tak dávno, že to vypadá jako polozapomenutý sen. Ale jako chlapec jsem naslouchal vyprávění svého děda o suchu, které trvalo několik let a které nakonec donutilo sejít náš kmen z vrchoviny a hledat v těchto místech lepší domov. Ještě když jsem byl muž. stále jsme se učili jak přežívat na pláních. Tehdy jsem ještě nevěděl, kdo vlastně jsem. Myslel jsem že zestárnu a ulehnu do země jako každý jiný. Ale když postupně začalo být zřejmé, že se to nestane, jakou otřesnější změnu si lze ještě představit? Když bylo jisté, že mě bohové vydělili, vyhledal jsem šamana, stal se jeho učedníkem a později nástupcem. A roky letěly rychleji a rychleji. Viděl jsem, jak se rodí dívky, které jsem si v dospělosti vzal, a když zestárly, pohrboval je i s našimi dětmi. Děti. . . Viděl jsem i další kmeny, které se vydaly do plání, a války, které mezi nimi propukaly. Víš, že teprve tehdy, když byla tvá matka dívkou, jsme se rozhodli vybudovat oplocení? Je pravdou, že bázeň přede mnou pomáhala udržovat nepřátele v bezpečné vzdálenosti; ale Běžící Vlk měl vidění o nových bozích.“

Unaveně se zasmál. „Tak. můj synu. Poznal jsem změny. Viděl jsem čas, jak se řítí jako řeka při povodni a unáší s sebou trosky nadějí. Ted' již chápeš, proč se snažím svůj lid uchránit před změnami?“

„Musíš tě poslechnout. Udělej kouzlo, které jim otevře oči a donutí je naslouchat.“

„Kdo umí nalézt kouzlo proti času?“ „Pokud je někdo takový, jsi to ty, otče.“ Berdache se schoulil a roztrásl se, přestože bylo stále docela teplo. „Tohle je dobrý a příjemný život. Zachraň jej pro nás!“

„Pokusím se,“ odpověděl Nesmrtelný. „Zanech mě samotného s duchy. Ale napřed mi dovol, abych tě objal, můj synu.“ Staré chladnoucí tělo se rozechvěle přitisklo k horkému a živoucímu. Pak se Tři Husy rozloučil a odešel.

Nesmrtelný seděl nehybně, uhlíky v ohništi vychlázaly a zvolna se snášela noc. Zvenčí sem stále doléhal tlukot bubnů, jásot, výkřiky a dupání nohou, kroužících kolem velkého oline. Hluk ještě zesílil, když obdélník dveří opět zjasněl. Vyšel úplněk. Šedivé stíny zčernaly a tráva byla jako pokrytá jinovatkou. Po nějaké době hluk zvolna utichl a vesnici přikryl klid.

Žádné videm nepřišlo. Snad tedy sen. Slýchal, že šamani kočovných kmenů se často trýznili, aby k sobě přivolali duchy. On raději zůstane věrný starým nenásilným způsobům. Ulehl na několik prostřených kůží, jednou se přikryl a po chvíli usnul.

Hvězdy putovaly oblohou. Jak se ochlazovalo, začínala se v trávě třpytit rosa. I poslední kojot ztichl. Jen řeka šuměla mezi břehy, pod topoly a přes písčné prahy, jako by prchala před klesajícím měsícem.

Východní část oblohy začínala blednout a hvězdy ztrácely svůj lesk.

Ticho narušilo tlumené dusání kopyt. Jezdci zastavili, seskočili, zanechali koně několika bojovníkům a dál pokračovali pěšky.

Chtěli ukrást koně, kteří byli přes noc ponecháni se svázanými nohama mimo oplocení. Chlapec, který je hlídal, vetřelce spatřil a s křikem se rozeběhl k bráně. Jeden z bojovníků mrštil kopí, které jej srazilo k zemi. Malý Zajíc sebou ještě několik vteřin tloukl a dusil se vlastní krví. Svítáním se rozlehl válečný pokřik.

„Ven!“ křičel Běžící Vlk před chvší. „Útok! Zachraňte koně!“ Byl první, kdo vyběhl ven, ale muži, většinou nazí, se již hnali za ním a poslepu se chápali zbraní. Útočníci se na ně vrhli, vzduchem létala slova v neznámém jazyce. Šípy svištěly a zasažení muži křičeli spíše vzteky než bolestí. Běžící Vlk s napraženým tomahavkem vpadl do klubka nepřátel a zůstávala za ním brázda jako za postupujícím tornádem.

Ačkoli vesničané útočníky převyšovali počtem, ti měli výhodu překvapení. Vůdce Pawneeů křičel rozkazy. Jeho muži se kolem něj v mžiku shromáždili, pod jejich náporu se obrana rozpadla a prodrali se dovnitř otevřenou branou.

Světla přibývalo. Děti, ženy a starci se jak préríjní psi rozeběhli do chýše. Pawneeové je se smíchem naháněli.

Běžící Vlk ztratil mnoho času tím, že sháněl své vyděšené bojovníky. Mezitím Pawneeové stačili získat nějakou kořist - dítě či ženu, kterou ihned odtáhli ven, nádherné kožišiny, buvolí plášť, halenu bohatě zdobenou perím - a shromáždili se poblíž brány.

Jeden z bojovníků našel v nejmenší chýši, stojící vedle knihové chýše, krásnou mladou ženu spolu s jedním starším mužem a stařenou. Dívka vykřikla a sekla mu nehty po očích. Snadno ji odrazil, sevřel jí obě zápěstí za zády a táhl ji ven, nedbaje na její odpor a chabé pokusy těch dvou zbylých. Z vedlejší chýše se vynořil muž. Byl beze zbraně, v rukou třímал jen šamanskou hůl a chřestidlo. Ve chvíli kdy je pozvedl bojovník vykřikl a mrštil po něm tomahavk. Šaman musel uskočit zpět a válečník svou kořist rychle odvedl k ostatním Bojovníci Běžícího Vlka pobíhali okolo brány a rozprchlí se, když ze zadu přiválali Pawneeové, kteří předtím hlídali koně, s odpočatými zvířaty. Ostatní nájezdníci se chytli hřív, jedním skokem se vyšvihli na koňské hřbety a za sebou vytáhli svou kořist či zajatce. Muži, kteří již byli na koních, pomohli nasednout raněným a naložit tři nebo čtyři mrtvé.

Běžící Vlk řval a popoháněl své lidi. Za Pawneeji se vznášel mrak šípů, ale většina z nich dopadla neškodně za záda ujíždějících útočníků. Ti již se svou kořistí mizeli západním směrem a ke zdecimovanému stádu vesničanů se nevraceli. Nikdo z vyděšených obyvatel vesnice se je neodvážil pronásledovat.

Vyšlo slunce a krev na stéblech trávy rubínově opaleskovala.

Nesmrtelný obhlížel bojiště. Několik mužů a žen zohavovalo dvě mrtvolky, které nepřátelé nestačili odvézt - duše mrtvých tak budou navěky bloudit temnotami — a nahlas dávali najevo, jak by si přáli mít živé zajatce, aby je mohli umučit k smrti. Jiní truchlili nad svými mrtvými. Tři Husy byl mezi těmi, kteří ošetřovali raněné. Jeho jemné ruce tišily bolest a hlubokým tichým hlasem pomáhal mužům, aby nedávali najevo utrpení. Nesmrtelný se k němu připojil. Umění léčit patřilo také k šamanovým povinnostem „Otče,“ ozval se Berdache, „myslím, že by bylo spíše třeba, abys vyvolal kouzlo proti takovým neštěstím.“

„Nevím, jestli mi na to ještě zbývá síla,“ odpověděl Nesmrtelný.

Tři Husy zatlačil na šíp vězící v rameni raněného, až ozubený hrot pronikl druhou stranou ven a pak celou střelu vytáhl. Vytryskla krev, na kterou se okamžitě slétly mouchy. Tři Husy zastavil krvácení trávou. „Stydím se, že jsem se nezúčastnil boje,“ zamumlal.

„Tvé mládí je již daleko a boj pro tebe nikdy nebyl,“ odvětil Nesmrtelný. „Ale teď jsem si uvědomil překvapivou věc - zapomněl jsem všechno, co jsem kdy věděl o boji.“

Běžící Vlk, který procházel kolem a zjišťoval škody, jej zaslechl. „Nikdo znáš nevěděl nic!“ vyštěkl. „Napříště se musíme lépe připravit.“

Tři Husy zatnul zuby. Nesmrtelný se tvářil netečně.

Později se Nesmrtelný věnoval svým povinnostem šamana. Se svým učedníkem, který se k němu včera raději ani nepřiblížoval, vedl rituály za mrtvé, zařikával zranění, aby se dobře zahojila, a přinášel oběti duchům. Jeden ze starších se osmělil a zeptal se, proč nevěštil. „Budoucnost začíná být velmi podivná,“ odvětil Nesmrtelný a nechal muže stát s otevřenými ústy. Kolem poledne si našel chvíli času, aby utěšil děti Křepelčího Křídla, kterým unesli matku a potom se opět sám vnořil do obřadní chýše.

Příštího jitra spálili své mrtvé. Později jejich památku uctí tancem Předtím se však všichni schopní mužové shromáždili na prostranství, které pamatovalo radostnější události. Svolal je Běžící Vlk a požadoval, aby to nebyla rada starších,

kteří by zvolna a rozvážně hledali řešení, ale chtěl, aby přišel každý muž, který se udrží na nohou. Nikdo se mu neodvážil odporovat.

Shromáždili se před vyvýšeninou na samém okraji útesu, odkud bylo vidět širokou hnědou řeku. Stromy lemující její břehy byly jedinými stromy v širém okolí. Na východ za oplocením začínala políčka a zvedaly se pohřební mohyly, čerstvé i ty dávno zarostlé travou, která se v lesklých vlnách táhla k obzoru. Slunce začínalo pálit a po zemi se proháněly stíny oblaků. Na západním horizontu se začínala kupit černomodrá bouřková mračna. Odtud se vesnice jevila jen jako skupina prázdných mravenišť. V dohledu se nepohnulo nic kromě několika koní. Netrpělivě podupávali a hrabali, jako by už chtěli být pryč.

Běžící Vlk vylezl na vyvýšeninu a pozdvihl ruku. „Slyšte, bratři!“ zvolal. V plášti z bizoní kůže vypadal větší než ve skutečnosti. Tváře si nařízl na znamení smutku a obličej mu protínaly černé pruhy na znamení pomsty. Vítr čechral péra jeho čelenky.

„Všichni víme, co jsme vytrpěli.“ řekl k tvářím, které se k němu obrátily. „Nyní se musíme zamyslet nad tím, proč se to stalo a jak tomu napříště zabránit. Říkám, že odpověď je jednoduchá. Máme jen málo koní. Nemáme skoro nikoho, kdo by na nich mohl lovit a už vůbec nejsme zkušení bojovníci. Jsme chudí a sami, krčíme se za naší ohradou a žijeme z nuzné sklizně. A zatím ostatní kmeny vyjíždí za bohatou kořistí na pláň. Mají hojnost masa a jsou silní. Mohou nakrmit mnoho úst a proto se jim rodí mnoho synů, ze kterých se stávají vynikající lovci a jezdcí. Mají čas a odvalu na to, aby se naučili válečnickému umění. Jsou možná rozptýleni, ale váže je pokrevní spřízněnost a vědomí sounáležitosti. Můžeme se pak divit, že se staneme jejich kořistí?“

Jeho zrak spočinul na Nesmrtelném, který stál v první řadě u paty vyvýšeniny. Šaman pohled opětoval, ale bez jakéhokoli výrazu. „Po léta se od nás drželi stranou,“ pokračoval Běžící Vlk. „Věděli, že v našem středu je muž vládnoucí velkou duchovní silou. Přesto se nakonec skupina mladých bojovníků odhodlala k útoku. A myslím, že někdo z nich měl jistě vidění. Vidění lehce navštíví toho, kdo ujíždí na koni mezi tábory, noc za nocí pod nebem plným hvězd. Ten boj byl tak krvavý, jak byl, také proto, že my sami jsme nevěděli jak jej vést. To se musíme naučit.“

Ale co je horší, a co již Pavvneejové zjistili a brzy se to dozví i všechny kmeny z plání, že jsme ztratili všechnu schopnost obrany, kterou jsme kdy měli. Máme snad nějaké nové kouzlo?“

Založil ruce na prsou a zvolal: „Ptám se tě, Nesmrtelný, veliký, jaké nové kouzlo můžeš udělat?“ Pomalu odstoupil stranou.

Mezi muži proběhl tichý šepot. Hleděli na šamana. Chvilí stál bez pohybu, pak vyšplhal na návrší a postavil se vedle Běžícího Vlka. Byl bez ozdob, jen v bederní zástěrce. Vedle vysokého muže vypadal uboze.

Přesto pronesl pevným hlasem: „Nejdříve se tě zeptám, tebe, jenž jsi uznal vůdcovství starším, zeptám se tě, co by naši lidé měli udělat?“

„Říkal jsem!“ zvolal Běžící Vlk. „Potřebujeme koně. Musíme je chovat, kupovat, chytat divoké nebo i krást. Musíme si dobýt své místo mezi bohatými kmeny z plání. Je třeba, abychom se naučili dobře bojovat, našli spojence a zaujali postavem, které nám náleží mezi kmeny, jež mluví dakotskými jazyky. A musíme s tím začít hned, jinak bude pozdě.“

„To je tvá představa,“ řekl potichu Nesmrtelný. „A skončí to tak, že opustíte svůj domov a hroby svých předků.“

Nebudete mít jiného příbytku než típí a budete se jen toulat, jako bizon, kojot nebo vítr.“

„To je možné,“ odvětil stejně tiše Běžící Vlk. „A co je na tom špatného?“

Většina posluchačů udiveně vydechla, ale několik mladíků souhlasně přikývlo, jako když kůň pohodí hlavou.

„Chovej se uctivě,“ řekl rozechvěle šamanův vnuk. „Je stále ještě Nesmrtelným.“

„Ano, je,“ souhlasil Běžící Vlk. „Řekl jsem to, co naplňovalo mé srdce. Je-li to špatné, řekni to. Ale pak také řekni, co bychom měli udělat místo toho.“

Jen on slyšel odpověď. Ostatní si ji domysleli, někteří s hrůzou v očích, jiní vypadali zamyšleně nebo se otráslí, jako by po nich sáhla smrt.

„Nemohu.“

Nesmrtelný se otočil od Běžícího Vlka ke shromáždění. Pozvedl hlas a každé jeho slovo mělo tíhu balvanu. „Již zde nemám co dělat. Nemám žádná kouzla. Ještě před tím, než se kdokoli z vás narodil, se ke mně donesly zvěsti o nových tvorech, koních, a o podivných mužích vládnoucích bleskem, kteří připluli přes velkou vodu. Po čase se koně dostali i do naší země, a to čeho jsem se obával, se stalo skutečností. Dnes se čas naplnil. Nikdo neumí předpovědět, co z toho vzejde. Vše, co jsem znal, se mi rozpadlo mezi prsty jako hrouda suché hlíny.“

Ať se musíte změnit nebo nikoli - a spíše budete muset, neboť vás není tolik, abyste ubránili svoji osadu - změníte se. Chcete změnu a jsou tací, kteří vás povedou. Já už nemohu. Přemohl mě čas.“

Pozdvihl ruku. „Proto vám zelinám a nechť mě odejít.“ Byl to Běžící Vlk, kdo vykřikl: „Chceš odejít? To nesmíš! Vždy jsi patřil k nám“

Nesmrtelný se mírně usmál. „Pokud jsem se za svůj dlouhý život něčemu naučil, pak tomu, že není žádné vždy.“

„Ale kam půjdeš a jak?“

„Můj učedník se bude starat o vše co bude třeba a později se naučí mocnějším kouzlům préríjních kmenů. Moji starší synové dohlédnou na to, aby se mým starým manželkám a nejmenším dětem vedlo dobře. A pokud jde o mně, odejdu sám a budu hledat obrození nebo smrt, konec veškerého snažení.“

A do naprostého ticha dokončil: „Sloužil jsem vám tak dobře, jak jen jsem uměl. Nyní mě nechť odejít.“

Sešel z návrší a odcházel pryč. Ani se neohlédl.

XIII

ZA LAHVOVOU TYKVI

Bouřka trvala celou noc. Ráno pak bylo jasné, vše se třpytilo vláhou, ale pole byla příliš promáčená, než aby se na nich dalo pracovat. Příliš to však nevadilo. Vypadalo to, že úroda bude dobrá. Vojtěška byla tak zelená, že to bylo vidět i se zavřenými očima a kukuřice bude do Čtvrtého července vysoká alespoň po kolena. Matthew Edmonds se rozhodl, že až posnídá a dokončí drobné ranní práce, opraví pluh. Předradlička potřebuje nabrousit a v tmě je prasklina. Pokud se mu podaří ji stáhnout, vydrží alespoň ještě jednu sezónu. Až to dodělá, podívá se, jaké práce kolem domu si pro něho nachystala Jane.

Když za sebou zavřel kuchyňské dveře, zůstal stát na horním schůdku a zhluboka natáhl chladný vlhký vzduch plný pachů hlíny, zvířat a rašení. Za stodolou po jeho pravici se slunce právě prodíralo skrze les a větrná korouhvička ve tvaru kohouta odrážela jeho paprsky do nekonečné modři. Rozbáhněný dvůr se leskl zrcadly kaluží. Jeho oči zabloudily doleva na chlévy vepřů a kurníků, přehlížel akry své úrodné země. Může se on nebo kterýkoli člověk dostatečně odvděčit Bohu za takové požehnání?

Koutkem oka zahlédl jakýsi pohyb. Otočil hlavu co nejvíce doleva. Odtud mohl vidět na okresní cestu táhnoucí se asi sto yardů od západní hranice jeho pozemků. Na druhé straně ležely pozemky Jesse Lyndona, ale jeho dům byl na severu, ukrytý za cípem jeho lesa. Příjezdová cesta k Edmondsově farmě, lemovaná jabloněmi, jejichž plody se již objevovaly mezi bledě zelenými listy, byla také skryta pohledu. A odněkud z těch míst vyběhla žena.

Chief, poloviční kolie, právě pomáhal desetiletému Jakubovi vyvést dobytek na pastvu. Tak to bylo lepší. Stačilo, jak se žena vyděla, když se na ni rozštěkal Frankie, a to byl jenom foxteriér. Neobratně se před ním chránila a snažila se ho odehnat. Přitom ale stále běžela, spíše klopýtala, jako by měla každou chvíli upadnout. Na sobě měla cosi jako noční košili sahající do poloviny lýtek. Kdysi to snad bylo žluté.

Špinavá, mokrá a zabláčená tkanina se jí lepila na tělo. Trhlinami v látce probleskovala pokožka v barvě světlé kávy. Edmonds seskočil ze schůdků a rozeběhl se. „Ticho, Frankie!“ vykřikl. „To stačí!“ Psík se zarazil, zavrtěl ocasem a vyplázl jazyk.

Muž a žena se setkali poblíž skladu kukuřice a nehnutě na sebe zírali. Vypadala mladě, tak na dvacet když vezmeme v úvahu její vyčerpání. Stačilo by ji nakrmit, a místo vyzábělé dívky by tu stála štíhlá mladá žena. Její obličej se lišil od většiny ostatních. Byl úzký, nos lehce zakřivený a nikoli široký, rty nepatrně plnější než je běžné u bělochů. Velké oči lemovaly nádherně dlouhé řasy. Nakrátko zastřižené vlasy, které se ježily na všechny strany, byly jen lehce zvlhčené. Edmonds si s bolestí uvědomil, že nějaký otrokář musel znásilnit její matku nebo babičku.

Sípavě lapala po dechu a nemohla ovládnout třas, kterým se jí chvělo celé tělo. „Mír s tebou.“ řekl Edmonds. „Tady jsi mezi přáteli.“

Trochu vyděšeně si ho prohlížela. Byl to rozložitý muž s pískovými vlasy, v černém obleku a širokém plochem klobouku. „Ty massa Edmonds?“

Přikývl. „Ano.“ řekl konejšivým tónem. „A ty budeš jistě uprchlík.“

Trochu pozdvihla ruce. „Prosím, prosím, už sou blízko!“ „To abychom šli.“ řekl, vzal ji za ruku a vedl ji přes dvůr.

Kuchyně byla prostorná a prosluněná, čistě uklizená, ale stále plná příjemných vůní. Jane Edmondsová krmila ovesnou kaší ukřičenou Nelii. zatímco čtyřletý William se tvářil jako velký chlap a s důležitým výrazem naléval vodu do konvice odstavené z plotny, jejíž předchozí obsah kouřil v dřezu. Když dovnitř vešel otec s černoškou, všichni ztuhlí.

„Taille dívka potřebuje úkryt, a to rychle,“ řekl Edmonds své ženě. Byla to jemná bytost s ohnivými vlasy deroucími se zpod čepce. Položila lžičku a opřela si sevřenou pěst do dlaně. „Nemáme nic připraveného, drahý.“ Pak ale rozhodně dodala:

„Jasně, půda musí stačit. Ve sklepě se není kam schovat. Možná do té staré truhly, kdyby prohledávali dům ...“

Černoška se opřela o pracovní stůl. Už se netřásla a dýchala klidně, ale oči jí stále divoce žhnuly. „Jdi s Jane,“ řekl jí Edmonds. „Udělej, co ti řekne. My se o tebe postaráme.“

Hnědá paže se mihla a velký řeznický nůž jako by jí sám skočil z poličky do ruky. „Živou já nechytej!“ „Polož to,“ řekla poděšeně Jane. „Dítě, dítě. netřeba násilí, věř v Boha,“ dodal Edmonds. Dívka se přikrčila. „Nechtít ublížit nikdo.“ řekla chraptavě. „Ale dyž najdou, zabiju já. neodvedou zpět. A nejdřív s bohouvou pomoci zabiju někeryho.“

„Co ti udělali, že tě dohnali tak daleko?“ zeptala se Jane se slzami v očích.

Edmonds pohodil hlavou. „Frankie zase štěká. Na nic nečekejte. Ať si nechá nůž a rychleji schovej. Já s nimi promluví.“

Protože měl zabláčené boty, vyšel rovnou ven a kolem domu přešel na verandu na západní straně. Příjezdová cesta se větвила v místě, kde končily jabloně. Odbočka mířila k jihu. Edmonds utišil psa a postavil se asi na krok ode dveří, ruce založené na hrudi. Když ho oba jezdci uviděli, povolili koním uzdy a vyrazili cvalem k němu.

Jejich koně byli zpocení ale vcelku svěží. Oba jezdci měli v sedlových pouzdrech pušky, na opasku visel každému revolver. Jeden z mužů byl statný blondák, druhý vyzábělý brunet. „Dobrý den, přátelé.“ uvítal je Edmonds. „Co vás k nám přivádí?“

„Honíme uprchlou černošku, viděls ji?“ zeptal se blondák.

„Proč myslíš, že bych měl?“ odpověděl Edmonds. „Ohio je svobodný stát. Ať tu projde kdokoli jakékoli barvy pleti, je stejně svobodný jako ty nebo já.“

Brunet si odplivl. „Kolik takovejch si sem dostal? Všechno sou to uprchlíci, a ty to zatraceně dobře víš. kvakere.“ „Ne, příteli,“ odpověděl Edmonds s úsměvem. „Mohl bych ti jmenovat George z obchodu, Caesara z železářství. Mandy, která se stará o dům Abshiresových ...“

„Nech toho zdržování.“ vpadl mu do řeči blondák. „Hele, dneska brzo ráno smě jí viděli jít tímhle směrem. V lese se nám ztratila, ale tohle je jediná cesta, kterou se mohla dát. A naši smě stopy bosejch nohou.“

„A mířily k tvojí cestě,“ zakrákal jeho společník.

Edmonds pokrčil rameny. „Blíží se léto a děti si zouvají boty, kdykoli jim to dovolíme.“

Blondák přivřel víčka. „Dobrá,“ zamumlal. „Když máš tak čistý svědomí, nebude ti jistě vadit, když se tu porozhlídneš.“

„Mohla vzlít dovnitř a ty sis toho ani nevšiml,“ řekl ten druhý s úsměškem. „Určitě by se ti to nelíbilo. Vsadím se, že tam máš ženu a děti. Tak se přesvědčme.“

„Jasně, nemůže porušit zákon.“ řekl první. „Budeš spo-lu-pra-co-vat. Dáme, Allene.“

Chystal se sesednout z koně, ale Edmonds jej zarazil vztyčenou paží. „Počkat, přátelé. Je mi líto, ale nemohu vás pozvat dovnitř.“

„He?“ ozval se blondák.

Allen se zachechtal. „Bojí se, že jeho stará bude vyvádět, až po nás bude muset drhnout podlahu, Gábě. Neboj, chlape, vopucujem si boty.“

Edmonds zavrtěl hlavou. „Mrzí mě to, přátelé, ale nikdo z vás tu není vítán. Prosím, odejděte.“

„Takže schováváš tu černošku!“ vyjel Gábě.

„Nic takového jsem neřekl, příteli. Zkrátka si s vámi již nepřeji mluvit. Opusťte můj pozemek, prosím.“

„Hele, poslouchej. Pomáhání uprchlíkovi je federální zločin. To tě může stát tisíc dolarů nebo půl roku v lochu. Zákon říká, že nám musíš pomoci.“

„To je stejně nespravedlivé, jako záměry presidenta Pierce na Kubě. Obojí se přičí Božím přikázáním.“

„Já ti ukážu přikázání,“ zavrčel Allen a vytrhl revolver. „Uhni!“

Edmonds se ani nepohnul. „Ústava mi na mé půdě zaručuje bezpečí. I mé rodině,“ řekl klidně.

„Proboha...“ hlaveň se zvedla o kousek výš. „Mám tě snad zastřelit?“

„To by bylo smutné. Visel bys, jak jistě víš.“ Gábě mávl rukou a narovnal se v sedle. „Schovej to, Allene. Tak dobře, vážená milovníku negrů. Do města to není daleko, zajedu tam a přivedu šerifa i s povolením. Ty Allene dohlídneš, aby vodtud nikdo nevzal kramle, než se vrátím.“ Otočil se k Edmondsovi. „Nebo budeš rozumnej? Poslední šance, chlape.“

„Pokud mi Bůh nevyjeví opak, věřím, že jsem sdostatek rozumný, a vy, přátelé, děláte velkou chybu.“

„Tak jo. Je čas dát někomu za vyučenou. Dobře hlídej, Allene.“ Gábě otočil koně, pobídl jej ostruhami do slabin a odcválal ve spršce bláta a šterku. Frankieho štekot se ztrácel v dusotu kopyt.

„Teď, příteli, klidně sesedni.“ řekl Edmonds Allenovi. Lovce otroků s úšklebkem opáčil: „Je hezký ráno, trochu se kolem projedu. Nic nerozbiju, nikamnebudu strkat nos.“ „Přesto to bude vniknutí na pozemek.“ „Soudce to tak nebude brát. Ses nakonec zločinec.“ „Příteli, v této rodině jsme vždy měli zákon v účtě.“ „Jo, jo,“ Allen vytáhl pušku z pouzdra a položil ji před sebe, napříč přes sedlo. Pobídl koně a krokem se vydal na obhlídku.

Edmonds se vrátil dovnitř. Jane klečela na zemi a drhla podlahu. Položila kartáč, vstala a tiše naslouchala, když jí manžel líčil, co se přihodilo. „Co budeme dělat?“ zeptala se.

„Musím to promyslet,“ odpověděl. „Bůh nám jistě pomůže.“ Jeho zrak padl na Williama. „Můj synu, jsi šťastný, protože jsi příliš mlád, než abys poznal zlo. Přesto nám můžeš pomoci. Buď, prosím, zticha, jen pokud bys ty sám něco nepotřeboval. A i v tom případě mluv jen se mnou nebo se svou matkou. S nikým nemluv do té doby, dokud ti to nedovolím. Myslíš, že to zvládneš?“

„Ano, otče.“ pípl chlapec, potěšen takovou odpovědností.

Edmonds si odkáslal. „V tvém věku to nebude snadné. Později ti budu vyprávět o chlapci, který se také jmenoval William. Všichni si ho vážili proto, že dovedl mlčet. Dodnes je znám jako William Tichý. Ale bude lépe, když se přeci jen budeš držet stranou. Vezmi si hračky a někde si hraj.“

Chlapec odcupital. „Matthewe, musíme přivádět do nebezpečí i děti?“ namítla Jane.

Edmonds ji vzal za obě ruce. „Myslím, že mnohem nebezpečnější je. nepostavit se takové bezbožnosti. Dohlédni na Nelii. Já se podívám, jestli se už nevrací Jakub. Všichni máme co dělat.“

Když vyšel ven, viděl jak jeho starší syn, opálený a s rozježenými vlasy, vychází zpoza stodoly. Allen je také zahlédl a zvolna se k nim vydal. Chief vycítil napětí a začal vrčet.

Edmonds jej utišil. „Jakube,“ řekl, „běž se umýt,“

„Jistě, otče.“ odpověděl překvapený chlapec.

„Ale nechod' do školy. Počkej v domě. Budu mít pro tebe nějaké pochůzky.“

Modré oči se v údivu rozšířily a když si všiml blížícího se cizince, sklouzly zpět na otce a zablesklo v nich pochopení.

„Ano, pane.“ řekl rázně a odběhl.

Allen se zastavil. „Vo čem stě to mluvili?“ vyzvídal.

„Cožpak si člověk ve Spojených státech už ani nemůže promluvit s vlastním synem?“ opáčil Edmonds nevrle. „Kéž by mi má víra dovolovala vykopnout tě ze svého pozemku. Nech nás alespoň na pokoji, ať si můžeme jít po své práci. To nikomu neublíží.“

Přestože byl Allen ozbrojen, vypadal dost nejistě. Edmonds se proti němu tyčil jako medvěd. „Taky bych chtěl žít jako ty,“ zamumlal lovec otroků.

„Najde se spousta poctivých zaměstnání. Odkud jsi?“

„Z Kentucky, odkud asi? S Gabem Yancym honíme tu černošku už několik dní.“

„To nebohé stvoření musí být polomrtvé hladem a vyčerpáním. Ohio je široká řeka, copak si myslíš, že mohla přeplovat?“

„Nevím, ale ty negři mají svoje cesty. Včera jí někdo viděl na protějším břehu, jako by se chystala přes řeku. Dneska ráno smě sedli na přívoz a na druhým břehu smě potkali chlápka, co ji zahlídl. Pak smě jí viděli sami, než nám znikla v

lese. Chtělo by to jednoho nebo dva psy.“ „Odvážní muži štvou neozbrojenou ženu jako zvíře.“ Jezdec se naklonil kupředu. „Hele, to není nějaký vobyčejný zblbl z plantáže. Je na ní něco fakt divného. Pan Montgomery jí chtěl vykoupit zpět za mnohem víc, než ve skutečnosti stála.“ Navlhl si rty a pokračoval: „Takže nezapomeň, jestli zdrhne, dlužíš mu tisíc dolarů a ještě půjdeš do lochu.“

„Jen pokud se prokáže, že mám s jejím útekem něco společného.“

„Z toho se nevyližeš!“ vyštěkl vztekale Allen.

„Lhaní je proti zásadám Společnosti přátel. Teď mě laskavě nech pracovat.“

„Takže ty nelžeš, co? Klidně odpřisáhneš, že tu neschovááš žádnýho negra?“

„Má víra mi také zakazuje přísahat. My nelžeme, to je všechno. Takže jsme domluvili.“ Edmonds se otočil a odcházel.

Allen ho už nechal na pokoji, ale po chvíli znovu pokračoval v obhlídce.

V šera vozové kůlny začal Edmonds opravovat pluh. Myšlenky mu ale ubíhaly zcela jiným směrem. Pak pokývl, jako by se k něčemu rozhodl a vydal se zpět do domu. Allen ho podezíravě sledoval.

Když byl uvnitř, zeptal se Jane: „Jak se má náš host?“

„Vzala jsem jí nahoru nějaké jídlo. Je hrozně vyhládlá. Tohle je první stanice, kterou našla.“

„Uprchlá úplně sama?“

„Ano. Někde zaslechla o existenci Podzemní dráhy. Ale věděla jen to, že existuje, nic bližšího. Živila se různými kořinkami a larvami, občas jí pomohli jiní otroci. Během bouřky za minulé noci se jí s pomocí kusu dřeva podařilo přeplout řeku.“

„Pokud si někdo opravdu zaslouží svobodu, je to ona. Jak nás našla?“

„Prý se zeptala nějakého černocha. Podle toho co říkala, to byl asi Tommy Bradford.“

Edmonds se zachmuřil. „Raději s Tommym promluvíme. Je to sice spolehlivý chlap, ale napříště musíme být opatrnější ...

Teprve začínáme. Tohle je náš první pasažér.“

„Příliš brzy.“ odpověděla se stopou strachu v hlase. „Měli jsme počkat, až dokončíš podzemní úkryt.“ „Povinnost nepočká.“ drahá.

„Ne, ale co teď?“ Ti hrozní antiabolicionisté v sousedství by nás nejradyji viděli na kolenou.“

„Nemluv o nikom zle. Jesse Lyndon se nechal poplést, ale není to špatný člověk. Jednou jistě pozná, co je správné. Mimochodem, něco mě napadlo. Jakube!“ zvolal.

Chlapec vešel do útulně zařízeného pokoje. „Ano, otče?“ otázal se hlasem plným vzrušení.

Edmonds se nad ním sklonil a položil mu ruku na rameno. „Dobře poslouchej, synu. Něco po tobě chci. Máme hosta. Z důvodů, které nemusíš znát, musí být ta žena na půdě. Její oblečení je zničené a nikdo ji v něm nesmí vidět. Je to všechno co má, ale my jí obstaráme něco slušnějšího. Chci, abys ty staré šaty vzal a někde se jich zbavil. Dokážeš to?“

„Ano, určitě, ale ...“

„Dobře poslouchej. Můžeš jít bos, A'ím, že to máš rád a vezmi si s sebou košík. Cestou nasbíráš nějaké dříví na podpal. Šaty dobře schováš na dno košíku. Nespěchej, nikdo si tě nesmí příliš všimnout. Budeš mít dost času. Půjdeš po cestě až k Lyndonovu lesu. Tam ale dříví nesbírej, to by byla krádež. Jdi zvolna a užívej krásného božího dne. Až nebude nikdo nablízku, ovážeš si kolem hlavy černý šátek.

; Odpůrci zrušení otroctví v USA který ti dá matka. Ten tě ochrání před sluncem. I když je už dost umazaný. Vyhrneš si rukávy a nohavice, a ty šaty si přes sebe přehodíš. Aspoň se tolik nezamazeš. Přesto budeš mít ruce a nohy od bláta skoro černé. Vim, jak jsem to sám v mládí miloval,“ zasmál se Edmonds. „Dokud jsem nepřišel domů a neviděla mě matka! Ale dnes si uděláš malé prázdniny, takže je to dovoleno. Jestli se náhodou dostaneš poblíž Lyndonovic domu a uvidí tě, nezdržuj se.

Nedej jim čas, aby si tě dobře prohlédli a rychle projdi. Byl by to skandál, kdyby v tom haastrošovi poznali mladého Jakuba Edmondse. Zajdi zpět do lesa a někde ty šaty zahrabej. Pak se vrať zpět na naše pozemky a nasbírej to dříví.

Máš na to několik hodin.“ Stiskl mu rameno a usmál se. „Co ty na to?“

Chlapec se vypjal a dychtivost z něj jen sršela. „Jasně! Náhle, jdu na to!“

Jane se dotkla manželovy paže. „Matthewe, drahý, je mu teprve deset,“ zaprotestovala.

Jakub se začervenal. Edmonds pozdvihl ruku. „Nebude to nebezpečné, je šikovný. A ty,“ obrátil se k rozzařenému obličej, „pamatuj, že Ježíš nemá rád vychloubání. Zítří ti napiše lístek pro učitele, že jsem dnes na farmě potřeboval tvou pomoc. A ty také nikomu nic jiného neřekneš. Je to jasné?“

„Ano pane, jasné.“

„Dobře. Já se raději vrátím k práci. Mějte se,“ řekl a lehce pohladil svou ženu po tváři.

Když přecházel dvůr, Allen k němu přijel a vyzvídal: „Cos tam dělal?“

„Přemýšlel jsem o svých záležitostech. Musím se starat o farmu, pokud sis nevšiml.“ Vešel do kůlny a opět se věnoval opravě pluhu.

Bylo skoro poledne, když začal mít hlad - Jakub do sebe jistě naházel sendviče, které mu Jane určitě připravila - když se psi znovu rozštěkali a Allen zavýskal. Edmonds vyšel na slunce. Vedle Gabeho jel mladý zachmuřený muž s kudrnatými vlasy. Všichni tři jezdcí zamířili k farmě.

„Dobrý den, příteli Petře.“ zvolal Edmonds radostně.

„Ahoj.“ opověděl odměřeně zástupce šerifa Frayne. Několik vteřin se zamyšleně rozhlížel, než pokračoval. „Je mi líto. Matte, ale tenhle muž přijel za soudcem Abshirem a dostal povolení k prohlídce tvého pozemku.“

„Musím říci, že to od soudce není příliš sousedské.“

„Musí dbát na dodržování zákona, Matte, stejně tak jako já.“

„Každý by měl, když je to možné,“ přikývl Edmonds.

„No, oni tvrdí, že skrýváš uprchlého otroka. A to je federální zločin. Taky se mi to nelíbí, ale takový je zákon.“

„Je ještě jeden zákon. Petře. Ježíš Kristus pravil v Nazaretu: „Dnch Pána je se mnou, neboť mne seslal abych hlásal Jeho

slovo utlačovaným. Seslal mne, abych léčil trpící, vyprosil svobodu zajatcům, navrátil zrak slepcům a dal svobodu těm, kteří trpí pod dŮtkami.' „Nech toho modlení, kvakere,“ vyjel našťavaně Gábě. Měl všeho plné zuby. byl unavený a propocený z věčného ježdění sem a tam. „Konej svou povinnost, zástupce.“

„Hledej si jak chceš, ale na tomhle pozemku nenajdeš žádného otroka,“ prohlásil Edmonds.

Frayne se na něho překvapeně podíval. „Můžeš přísahat?“

„Víš, že nesmím přísahat, Petře,“ odpověděl Edmonds a po chvíli dodal s mnohem větším důrazem: „Ale mou ženu bude obtěžovat, když budete slídit po domě a taky vyděsíte děti. A na to si budu stěžovat.“ Po krátké odmlce pokračoval: „Přeci jen jsem dnes viděl jednu černošku.“

„A to říkáš teď!“ vykřikl Allen. Proč jsi to neřek hned? Proč ty hajzle...“

„Dost!“ přerušil ho Frayne. „To stačí nebo tě zatknou pro pomluvu a urážku.“ Pak se obrátil na Edmondse: „Můžeš říct, cos viděl?“

„Měla na sobě nějaké žluté odrané šaty a zjevně mířila na sever. Proč se nezeptáte lidí tím směrem místo toho. abyste tady zbůhdarma ubíjeli čas?“

Frayne se zamračil. „Mno, ... jo, Lyndonovi jsou asi míli odtud a ... nemají zrovna v lásce abolicionisty.“

„Možná taky někoho viděli,“ pomohl mu Edmonds. „Ti vám to jistě nezapřou.“

„Ty stopy, který směřovali...“ začal Allen. Edmonds máchl rukou. „Pcha! Teď jsou všude stopy bosých nohou. Podívejte, pokud dál nic nenajdete, ani vám nikdo nic neřekne, tak se sem vraťte. Ale musím vás upozornit, že na tak velké farmě jsou stovky míst kde se mohla schovat. Než všechno prohledáte, uběhne několik hodin. Za tu dobu může být bůhvíjak daleko.“

Frayne si ho zkoumavě prohlížel tvrdýma očima. Gábě otevřel ústa.

„Má pravdu.“ řekl zástupce, Jedem. „Já ne ...“ snažil se něco namítnout Gábě. „Chceš mi pomoci nebo ne? Vytáhli jste mě kvůli tomu od práce ve městě. Nemíním ztratit půl dne tím, že na vás budu civět.“

„Jed' se teda zeptat.“ řekl Gábě Allenovi. „Já to tu zatím vohlídlám“

„Jedu taky.“ Přidal se Frayne a rozjel se za ním. Povolení k prohlídce mu vyčuhovalo z kapsy. Jane se objevila ve dveřích. „Oběd!“ „Omlouvám se, že tě nepozvu dovnitř. To víš. mám svoje zásady. Ale nechám ti něco poslat ven.“ Lovec otroků pohodil hlavou a zaplácl mouchu. „Do prdele s tebou,“ zaskřípal zuby a odklusal na místo, odkud měl lepší rozhled.

Nestačili se ani pomodlit před jídlem a psi se znovu rozštěkali. Oknem viděli, jak zástupce šerifa přijel zpět na dvůr a krátce hovoří s Gábem. Gábě pak pobídl koně a zmizel mezi jabloněmi. Zakrátko ho zahlédli na cestě, jak rychlým klusem míří k severu.

Edmonds vyšel na schůdky před dveře. „Nechceš s námi pojít, příteli Petře?“ zvolal.

Zástupce dojel k němu a odpověděl: „Díky, ale ... lim ... musím se vrátit. Snad jindy. Nebo se u nás zastavte vy. Třeba příští tejden. Molly vás ráda uvidí.“

„Děkuji za pozvání. Dověděli jste se něco od Lyndonů?“

„Jo. Jesse říkal, že zahlídl někoho, kdo se ty ženský podobal. Myslím, že od těch dvou máme na čas pokoj.“ Frayne trochu zaváhal. „Nikdy bych do tebe neřek, zeje navedeš na stopu.“

„Opravdu nechci, aby mi lezli do domu.“

„Ne, ale ...“ Frayne si usilovně mnul bradu. „Říkal jsi, že u tebe nikdo nikdy nenajde otroka.“

„To jsem řekl.“

„Předpokládám, že ses nepřipojil k Dráze? Něco se říká.“

„Nedej na řeči.“

„Jo, a nebuď zbytečně zvědavěj,“ zasmál se Frayne. „Jedu. Pozdravuj ode mně ženu.“ Pak zvažněl. „Pokud jsi zalhal - říkám pokud - doufám, že to bylo pro dobrou věc. Matte. Bůh ti jistě odpustí.“

„Jsi laskav, ale takhle klamat nemusím. Mám spousty jiných hříchů, ze kterých se budu zodpovídat. Měj se a pozdravuj Molly.“

Zástupce se dotkl střechy klobouku a odjel. Když byl z doslechu Edmonds řekl: „Tady nejsou žádní otroci. Je to proti Kristovu učení, aby člověk byl majetkem.“

Vrátil se do domu a Jane s Williamem se na něho zvědavě podívali. Nellie zavrněla. „Jsou pryč,“ řekl a usmál se od ucha k uchu. „Chytili se. Poděkujme za to Bohu.“

„A pan Frayne?“

„Jel domů.“

„Dobře. Byl by vítán, ale ráda bych přivedla Flora, aby se s námi najedla.“

„Tak se jmenuje? Tak ano. Také jsem na to myslel.“

Jane vyšla z kuchyně, opřela žebřík o stěnu, otevřela padací dveře a tiše zavolala. V okamžiku se vrátila s Florou v patách. Černoška šla ostražitě a stále se rozhlížela. Kolem kotníků jí šustily starší šaty po paní domu. V ruce stále svírala nůž.

„Bez obav ho odlož.“ řekl Edmonds, Jsme v bezpečí.

„Vážně?“ V očích měla strach, ale přeci položila nůž na pracovní desku.

„Už ho nebudeš potřebovat.“

Zubožené tělo se napjalo a divoce vyhrkla: „Nepudu nazpátky! Umřu dřív! A dřív zabiju!“

„Nemyslete na pomstu a zadržte hněv; neb stojí psáno - má, je Pomsta, já odplatím, pravil Pán.“

Edmonds smutně potřásl hlavou. „Bojím se chvíle, kdy Jeho hněv dopadne na tuto bezbožnou zemi.“ Popošel k dívce a vzal její snědé ruce do dlaní. „Teď ale nemluvme o takových věcech. Teď se najezme a pomodlíme se potom. Plný žaludek nám zlepší náladu.“

„Co pak, massa?“

„Připravíme ti horkou koupel a potom bys měla jít spát. Je příliš riskantní, abys tu zůstávala, honci se mohou zítra vrátit. Takže jakmile se setmí odvezu tě na další stanici. Neboj se Floro. Do měsíce budeš v Kanadě.“

„Massa moc hodný,“ děkovala Flora s pláčem na krajíčku.

„Plníme zde Boží vůli ze všech sil a nakolik jsme schopni jí porozumět. A mimochodem, nejsem ničí pán. A teď už pro všechno na světě jezme, než to bude úplně studené.“

Flora stydlivě usedla na Jakubovu židli. „Já ne moc chci, pa ... Pani už dala jíst.“

„Ano, ale musíme ti trochu obalit kosti masem,“ řekla Jane a přisunula jí talíř s pečeným vepřovým, omáčkou, rozmačkanými bramborami, kaší, fazolemi, nakládanými okurkami, kukuřičným chlebem, máslem, džemem a sklenicí plnou mléka z chladíray.

Edmonds i při jídle pokračoval v řeči. „Je tu někdo, kdo ještě neslyšel mé vtipy a příběhy,“ řekl a nakonec se mu podařilo na tváři jejich hosta vyloudit plachý úsměv.

Po kávě a koláči nechali dospělí Williama aby pohlídal Nelii a sami se usadili v obývacím pokoji. Edmonds otevřel rodinnou bibli a nahlas předčítal: „... a Pán pravil, viděl jsem utrpení lidu svého v Egyptě a slyšel nářek jeho: neboť znám hoře jeho; sestoupím, abych jej vyvedl z podnicí egyptského a odvedl jej do země dobré a veliké, oplývající mlékem a medem. ...“

Flora se chvěla a po tvářích jí tekly slzy. „Nech lid můj jít“ zašeptala. Jane ji sevřela v náručí a také se rozplakala. Když se společně pomodlili. Edmonds si začal dívku prohlížet. Dívala se mu do očí a pomalu se uklidňovala. V paprscích slunce, které sem dopadaly oknem, se její pokožka tmavě leskla. Poprvé za celý den znejistěl. Odkáslal si a řekl: „Floro, než se setmí, potřebuješ si odpočinout, ale možná se ti bude spát lépe. když nám o sobě něco povíš. Nemusíš, samozřejmě. To jenom, že jsme tady a že si můžeš popovídat s přáteli.“

„Málo co fikat a něco být moc ošklivé.“

„No tak, posad' se.“ pobízela ji Jane. „Na mě se neohlížej. Můj otec byl doktor a já jsem žena farmáře, snesu hodně.“

Opět si sedli. „Měla jsi dlouhou cestu?“ zeptal se Edmonds.

Flora přikývla. „Jo, to jo. Nevím kolik míle. Já počítala dny, noci. Sedmnáct bylo. Moc myslela umřít. Bylo by lepci než dyby chytli. Chtěli prodat dolu po řece.“

Jane ji vzala za ruce. „Opravdu? Proboha proč? Co jsi dělala? Myslím, jakou práci?“

„Služku, paní. Byla sem chůva dečkám massa Montgomery. Tak jako dřív pro něj.“

„Cože? Aleto...“

„Tam nebýt zle. Ale voni prodali. A já by zpět na pole nebo hůř. Ale i před tím sem myslela utýct, svobodná. Já poslouchala věci. co se říkají mezi černý lidi.“

„Počkej minutku.“ zarazil ji Edmonds. „Říkáš, že jsi byla chůvou svého pána. když byl dítě? Ale přece nemůžeš být tak stará.“

Když Flora odpovídala napadlo ho, že už se považuje za svobodnou a je hrdá snad až příliš. „Ale jo. sem. Proto tak moc chtěli prodat. Já neprovedla nic. Jo. jo. Já viděla, jak massa a pani koukají stále divnějc. Jako všichni vostatní. A dyž umřela, už mě tam nemoh snýst. Tak.“

Edmondsovi mlčeli.

„To bylo dřív.“ pokračovala Flora po několika minutách, během kterých se zdálo, že staré pendlovky tikají s hlasitostí kostelního zvonu. „Vím, jak to vypadá na poli. Dycky, dyž ty lidi vidím, je mi moc líto. Já dělala na poli. Dyž mě starej massa prodal dědovi massa Montgomery, neřikal nic jak já stará. Já myslela, že to bude možnost pro mě.“ Na chvíli se odmlčela a upřeně pozorovala koberec. „Raci nebudu fikat, co všechno po mě chtěli.“

Edmonds cítil jak rudne. Jane ji pohládila po ruce a zašeptala: „Nemusíš, zlato. Otroci nemá na výběr.“

„Ne, pani a to zlý. Mě bylo čtrnáct, dyž mě prodali vod mámy a táty. Pánovi sem vychovávala syny ...“ Flora zavadila pohledem o bibli. „Vodpusť nám, že jo? Chudák mladej Marse Brett, zabili ve válce. Já tehdy viděla jeho tátu. Já byla tak moc unavená, že mi nebylo líto.“

Edmondsovi přeběhlo po zádech zamrazení. „Ve které válce?“

„To byla revoluce. I černý vo ní slyšeli.“

„Ale Floro! To není možné. Pak bys byla stará asi sto let!“

Opět přikývla. „Já pohřbila manžela i děti, dyž je neprodali ...“ Náhle se přestala ovládat. Natáhla se k němu. „To je tak dlouho!“

„Narodila ses v Africe?“ zeptala se polohlasem Jane.

Flora se snažila uklidnit. „Ne. pani. Ve plantáži. Můj děda jo. Povídal vo lidech a lesích, fikal být napůl Arab a ... Umřel. Všichni. Nikdy neznali svoboda. Já sobě přísahala vjejich menu, že já jo. Tak já stále šla za Lahvovou tykví, až tady.“ Sklonila hlavu do dlani a rozvzlykala se.

„Musíme být trpěliví,“ řekla Jane. „Je příliš rozrušena.“

„Ano. to čím prošla by vydržel málokdo,“ souhlasil Edmonds. „Odved' ji, ať se vykoupe, ulož ji a zůstaň u ní dokud neusne.“

„Jistě,“ odvětila a všichni se zvedli.

Přestože Jakub přišel domů zvesela, večere proběhla v tichosti. Jeho rodiče se rozhodli nechat Floru odpočívat tak dlouho, jak jen to bude možné. Jane jí připraví košík jídla na další cestu. Mezitím co chystala věci se zeptala:

„Matthewe, nevíš, co myslela tím, že šla za Lahvovou tykví?“

„Slyšel jsem o tom.“ odpověděl. „To je Velký vůz. Souhvězdí, které se nedá přehlédnout. Myslím, že otroci o tom mají i nějakou píseň.“

Začal uvažovat o tom, které písně se teď asi potajmu šíří zemí a které ještě přijdou. Válečné písně? To snad proboha ne.

Zadrž Svůj hněv, který' si jistě zasloužíme. Ved' nás za Svým světlem.

Když padl soumrak, vyvezl s Jakubem kolesku a zapřáhl Si. „Smímjet s tebou, otče?“ zeptal se chlapec.

„Ne,“ odmítl Edmonds. „Vrátím se až krátce před úsvitem a ty až pomůžeš mámě, musíš ráno do školy.“ Prohrábl mu světlé vlasy a dodal: „Bud' trpělivý. Už brzy si užiješ chlapské práce. Dnes jsi začal moc dobře. Jen doufám, že Pán už na nás nenaleží těžší břímě.“

I když věčná blaženost je dostatečnou odměnou za vše. Ubohá pološílená Flora. Co jestli někdo opravdu takhle žil, stále dál a dál, v otroctví nebo pronásledovaný nebo „bude i v Kanadě něčím podřadným? S Boží pomocí potká cestou přátelské lidi a mohla by se z toho dostat.

Ve dveřích se objevilo slabé světlo lucerny. Jane vyprovodila upřehlici a pomohla jí nasednout do kolesky. Edmonds se vyšvihl na kozlík. „Dobrou noc, drahá“ rozloučil se a lehce pobídl koně. Vyjel ze dvora a skřípění kol se pomalu ztrácelo na cestě. Bylo stále docela teplo, jen od lesa sem vánek občas zanesl trochu chladu. Sytá čem oblohy na východě přecházela v tmavě radou oponu na západě. Hvězdy se mihotaly a zřetelně bylo vidět Velký vůz. Pak Edmonds našel i Malý vůz s Polárkou, hvězdou, která je povede ke svobodě.

XIV

MÍROTVŮRCI

1

Obytné stavení ranče mělo jedinou místnost a stěny byly zvenku obloženy drny. To byl jeden z důvodů, proč bylo vhodné k obraně. Okna měla pevné vnitřní okenice a v každé stěně byly dvě střílny. Kolem domu byly zatlučeny naostřené kůly, aby odradily útočníky.

„Bože, kdyby smě byli včas utekli,“ řekl Tom Langford. „Nebo aspoň ty s dětma.“

„Už mlč,“ napomenula ho žena, „beze mě byste nemohli obstarávat farmu, a kdybychom utekli, ztratili bychom všechno, pro co jsme se dřeli.“ Nahnula se přes stůl zaplněný zbraněmi a municí a lehce ho poklepala po hřbetě raky. Sluneční paprsek, který se prodral otvorem ve východní stěně, zažehl v jejích vlasech bronzový plamen. „Teď musíme jen vydržet, dokud Bob nepřivede pomoc. Nebo než rudoši odtáhnou.“

Langford se snažil nemyslet na to, jestli se honákovi podařilo projet. Pokud neunikl pozornosti Komančů. a ti za ním vyslali jezdce na odpočatých koních, jeho skalp už jistě zdobí opasek některého z nich. Přestože je na této rovině za dne vidět do daleka, skupina válečníků se objevila za úsvitu, právě když se lidé chystali k ranním pracím, a zaútočila na farmu, než se kdo nadál. Jen Ed Lee, Bili Davis a Carlos Padilla se dostali s rodinou do stavení. Ed měl ke všemu prostřelenou levou paži.

Když útočníci přestali střílet a stáhli se z dohledu, Susie mu bezvládnou ruku ovázala a zpevnila, jak jen to bylo možné.

Na Edově klíně teď seděla Nancy Langfordová. Třileté děvčátko se k němu -vyděšeně tisklo. Bili sledoval severní stranu, Carlos jižní, zatímco Jim pendloval mezi východní a západní s pýchou a zápalem vlastním jeho sedmi roků. Ve vzduchu stále čpěl střehly prach a od stodoly se sem táhl dým. Protože to bylo jediné dřevěné stavení poblíž. Indiáni je zapálili. Zvuk požáru k obráncům doléhal tlumeně, jako by přicházel z nějakého děsivého snu.

„Vracej se!“ vykřikl Jim.

Langford popadl winchestrovku ze stolu a přikrčil se u západní stěny. Za sebou slyšel Leea: „Bille. budeš pomáhat paní nabíjet. Ty, Carlosi, budeš s Torném. Jíme, ty budeš sledovat situaci a řekneš mi, kde je mě zrovna nejvíc potřeba.“

Hlas měl stažený bolestí, ale stále ovládal STOJ kolt.

Langford sledoval střílnou holou pláň před sebou. Kopyta příjíždějících mustangů vířila načervenalý prach. Zahlédl bronzové tělo, ale v tu chvíli se pony stočil a jezdec zmizel. Viděl z něho pouze jednu nohu. Indiánský trik. jak se zavěsit na bok koně. Ale Komanč bez koně jej jen poloviční Komanč. Zpětný náraz výstřelu udeřil Langforda do ramene. Mustang bolestivě zaržál. klopýtl a upadl. Jezdec se pustil a zmizel v oblaku prachu a změti kopyt. Langford si uvědomil, že tímto výstřelem si příliš nepomohl a další cíl vybíral pečlivěji. Zásoba munice není nevyčerpatelná.

Jezdci by neměli šanci dům dobýt. To zjistili hned na začátku. Kroužili kolem na koních za válečného pokřiku a stříleli. A padali jeden za druhým. Langford věděl, že to nebyl on. kdo je dostal. To Carlos. Vynikající střelec. A statečný. Když Indiáni zaútočili, měl možnost utéct, ale zůstal s nimi. Ještěže sám neměl ve zvyku dívat se spatra na lidi jen proto, že to byli Mexičané.

„Támhle jdou bez koní!“ ozval se znovu Jim.

Mezi kůly se plazilo několik bojovníků, zatímco jezdci odváděli pozornost a kryli je palbou. Langford se zběžně ohlédl. Bili Davis už nebyl u stolu, ale krčil se s Edem Lee u severní stěny. Černý kovboj nebyl zrovna nejlepším střelcem ve Státech, ale jeho cíle byly blízko, zpomalené bariérou a pohrdaly smrtí. Pálil jako zběsilý. Susie od něho vzala vystřílenou pušku, podala mu nabitou a přinesla Edovi revolver. Jekot, dusot kopyt a střelba pokračovaly jako bez konce. Nebyl ani čas se bát a někde v podvědomí všem hryzala pochybnost, jestli kromě chaosu boje existuje na světě ještě něco jiného.

Náhle bylo po všem. Divoši sesbírali své mrtvé a raněné a opět se stáhli.

V nastalém tichu pendlovky tikaly tak nahlas, jako by každý pohyb kyvadla zarážel hřebík do víka rakve. Ty velké hodiny byly jedinou památkou po rodičích, kterou si sem Susie přivezla. Jejich světlý ciferník probleskoval modrým dýmem. Langford se na něj podíval pálícíma očima a tiše hvízdal. Jen deset minut. Kristepane, je možné, že útok trval pouhých deset minut?

Malá Nancy odťapkala do rohu a schoulila se u matky.

2

Ve vzduchu nad pláněmi byla stále ještě cítit zima. Tato země nebyla tak pustá jako Liáno Estacado. přes které přijeli, ale po jarních deštích ještě nebylo ani památky, a mezi suchou travou jen sem tam vykukovaly trsy zeleně. Stromy - vrby a topoly, lemující potoky a říčky, nebo osamělé duby - vztahovaly holé větve k vyšisovanému nebi. Zvěře tu byl přesto dostatek. Až na bizony. Z těch zbyly jen vybělené kosti, které tu zanechali bílí lovci. Vidět živého bizona bylo stále vzácnější. Přesto se tu prohánělo množství vidlorohů, pekari a zajíců, kteří sloužili za potravu vlkům a kuguárům. V kaňonech a údolích se stále dařilo losům, medvědům a pumám. Jack Tarrant a jeho doprovod nezahledli dobytek od chvíle, kdy opustili Nové Mexiko. Dvakrát minuli opuštěné ranče. Rudý teror povstal v celé své divokosti, zatímco státy šly jeden druhému po krku a armáda měla ještě sedm let po Appomattoxu plné ruce práce.

Nízko ležící sluneční kotouč Tarranta oslňoval a zprvu nemohl přijít na to, na co vlastně Francisco Herrera Carillo ukazuje. „Humo,“ řekl obchodník. „Noprovien de ningún compomento.“ Byl to muž se světlehnědou pletí a ostře řezaným obličejem. I zde během cesty se pravidelně holil, zastříhával si knír a vždy měl čistý oděv, jako by chtěl připomenout, že mezi jeho předky byli konkvistadoři.

Tarrant se mu mírně podobal orlím nosem a velkýma, lehce zešíkvenýma očima. Za okamžik již také rozeznal tmavou skvrnu, která se zvedala zpoza horizontu a stoupala k nebi. „To nemůže být z tábora, když to vidíme za obzorem,“ odpověděl rozvážně také španělsky. „Co je to? Požár prerie?“

„Ne, bylo by to širší. To je stavem. Myslím, že jsme našli tvé Indiány.“

Přikolébál se k nim rozložitý Rufus Bullen zarostlý ryšavými vousy a právě připevněný hák mu vyčuhoval z pravého rukávu. „Kriste!“ zavrčel. Díky dvěma chybějícím předním zubům se mu občas podařilo zašišlat. Pokud si někdo kromě Tarranta všiml dvou nových, které se začínaly prořezávat, neřikal nic. „Myslíte, že zapálili ranče?“

„Co jiného,“ odpověděl Herrera chladně, stále ve svém jazyce. „Už jsem tu nějaký čas nebyl, ale pokud se dobře pamatuju, tahle půda patří Langfordovi. Nebo spíš patřila.“

„Tak na co čekáme. Nemůžeme je nechat, hm...“ Rufus zmlkl a svěsil ramena. „Inutilis est,“ zamumlal.

„Nejspíš bychom stejně přijeli pozdě a proti válečné výpravě bychom nic nezmohli.“ připomenul mu Tarrant stejnou latinou.

Herrera pokrčil rameny. Zvykl si. že ti Yankeeové občas sklouznou do tohoto jazyka. (Sem tam pochytil nějaké slovo, které znal z kostela, ale to bylo všechno. Jejich řeč se dost lišila od té, kterou používali knězi.) Tahle jejich výprava byla stejně šílená. „Vy chcete mluvit s Komanči?“ ujišťoval se. „Při boji to půjde těžko. Pojdme se raději najíst, ať můžeme vyrazit. Pokud budeme mít štěstí, ještě je tam zastihneme.“

Jeho dva synové, přes své mládí zkušené cestovatelé, vstávali za úsvitu a hned se dali do práce. Z konvice s kávou stoupala pára a nad ohněm ze suchého bizoního trusu a mesquita syčely dvě pánve. Protože vyrazili narychlo, a neměli čas lovit, nezbývalo jim už žádné vepřové, kromě sádla na smažení, ale měli dost kukuřičné mouky na tortilly a otci se před dvěma dny poštěstilo střílet jedno pekari. Jako každý Comanchero být vynikajícím střelcem.

Cestovatelé ve spěchu pojedli, sklídili tábor, učinili zadost tělesným potřebám, osedlali koně a vyrazili. Herrera střídal cval s drobným klusem, chvílemi nechali koně jít volně. Ti dva, kterým dělal průvodce, se naučili jej poslouchat. Tak šetřili koně a denně ujeli navíc mnoho mil. Každý z nich měl dva pony a dohromady tři nákladní muly.

Slunce se šplhalo vzhůru a vítr zpíval v suché vysoké trávě. Oteplilo se a z koní stoupal sladký pach potu. Postroje skřípaly, kopyta bušila do země. Kouř před nimi ještě před chvílí stoupal do výše, ale teď už řídíl a pomalu se rozplýval.

Vysoko nad tím místem kroužilo několik černých perutí. „Tábor Komančů můžete poznat už z dálky,“ ukázal Herrera.

„Mrchožrouti čekají na zbytky.“

Těžko říct, jestli Rufus zrudl. I když nosil klobouk, měl obličej vždy spálený a popraskaný. „Mrtvoly?“ zeptal se chraplavou španělštinou. Tento jazyk také vcelku ovládal.

„Nebo kosti a vnitřnosti.“ odpověděl Herrera. „Vždycky to byli lovci, pokud zrovna neválčili.“ A po chvíli dodal.

„Vaši střelci bizonů úplně zničili jejich způsob života.“

„Někdy mám velice šiký pocit, že je máte rád.“ zamumlal Tarrant.

„Obchodoval jsem s nimi, už když mi bylo jako Pedrovi, stejně jako před tím můj otec. Časem jim začnete rozumět, ať chcete nebo nechcete.“

Tarrant přikývl. Comancheros ze Santa Fe s nimi obchodovali celé století. Od doby, co si de Anza vynutil respekt kmenů, panoval mír. Ale mír platil pouze pro Nové Mexiko. Všichni Španělé, Evropané. Mexičané, kteří přišli později a Američané - Texané a Yankeeové - kteří oloupili Mexičany, zůstávali lovnou zvěří. A nyní bylo na obou stranách tolik krveprolití a krutostí, že příměří mezi Texasany a Komanči bylo stejně nemyslitelné, jako mezi Komanči a Apači.

Tarrant se přinutil soustředit se na svého koně. On i Rufus se stali opravdu dobrými jezdci, ale přesto stále zůstávali námožníky. Proč je jejich hledání nevedlo do Jižního Pacifiku nebo podél břehů Asie, ale do těchto nekonečných pustin?

Ale hledání je snad u konce. A nezáleží na tom, kolikrát si to již s rozbouřenou krví a mrazením v zádech myslel. Hirame, Psammetiku, Pytheasi, Altheo, Aliyat, Armande kardinále Richelieu, Benjamine Frankline. Jak daleko mě od vás odnesl proud! A nespočet dalších, méně významných, ztracených v prachu a zapomenutých, kromě střípků, které mu uvízly v paměti. Přátelé na několik desetiletí, pijáci v putykách, manželky, děti, které mu porodily, žena. se kterou kdysi náhodně strávil noc ...

Herrerův výkřik jej vrátil zpět do skutečnosti: „A/to/“ Pak následovalo několik cizích hrdelních slov. Rufus spustil levou ruku k pouzdru s revolverem Tarrant jej pokynem zarazil. Chlapci zastavili nákladní zvířata a nervózně se rozhlíželi. Přestože v minulosti prožil tisíce smrtelně nebezpečných situací, Tarranta zamrazilo. Z travnatého návrší k nim sjížděli dva jezdci, kteří tam patrně měli hlídku. Jejich nevzhlední mustangové překonali vzdálenost v okamžiku. Indiáni řídili jejich klus nepostřehnutelným stiskem kolen a občasným trhnutím ohlávky. Místo sedel měli jen houně. Vypadalo to, jako by přijížděli dva kentauři. Jezdci byli snědí a podsadití, v kalhotách, legginách a mokasínech. Černé vlasy spletené do dvou copů rámovaly obličej pomalované černou a rudou - barvami smrti. Jeden z mužů měl v čelence několik per, druhý měl cosi jako přílbu s buvolími rohy. V ruce držel henryovku, přes prsa mu visel plný nábojový pás. Jeho společník právě zakládal šíp do krátkého luku. Lučištníci vycházejí z módy, alespoň tak to Tarrant slyšel. Možná je tento válečník chudý, nebo dává přednost tradičním zbraním. Na tom nesejde. Ten ozubený ocelový hrot snadno prorazí žebra a vnikne do srdce. A spousta dalších čeká v jeho toulci. Herrera mluvil dál. Buvolí rohy přikývly a lučištník povolil tětivu. Pak se v sedle otočil ke svým zaměstnavatelům. „Boj ještě neskončil, ale Kwerharrehnuh nás přijme. Je tu sám náčelník Quanah.“ Jeho obličej se leskl potem a trochu zbledl. Pak dodal anglicky, protože mnoho Komančů rozumělo španělsky: „Budte děsně vopatrní. Mám hroznej vztek. Stačí málo a zabijou nás.“

3

Budovy ranče už byly na dohled. Tarrantovi se jevily malé a ztracené v okolní pustině. Rozeznával obydlí majitele, noclehárnu honáků a tři menší stavení. Jejich drnové obložení je uchránilo před větším poškozením. Zato ze stodoly zbyla hromada kouřících trosek. Rodinu muselo stát mnoho peněz a úsilí, než sem všechno dopravili. U stodoly stálo několik spálených vozů. Z kurníků zbyly jen hromádky prken. Mladé stromky, zasazené na místě chráněném před větrem a přímým sluncem, madupala kopyta mustangů do země.

Indiáni tábořili poblíž větrného kola, které čerpalo vodu do žlabu pro dobytek. Byly tak z dostřelu a snad i z dohledu skrze střílny. Na místě, kde bývala pastvina, stálo asi třicet pomalovaných típí z buvolí kůže. Na ohništi, zhruba uprostřed tábora, připravovalo několik žen v kožených sukních maso poražených dobytčat. Bojovníků mohlo být ke stovecům. Odpočívali, hráli kostky, čistili pušky nebo brousili nože. Několik sedělo s kamennými tvářemi před stany, odkud se ozývalo kvílení - tam oplakávali své mrtvé. Pár jich sedělo na koních a sledovali vzdálené pasoucí se stádo mustangů. Zvířata byla stejně houževnatá jako jejich velitelé.

Jakmile se přichozí objevili, proběhla táborem vlna vzrušení. Indiáni se seběhli do Moučku a živě brebentili. Stoická rezervovanost Indiánů je pouhý výmysl. Tak se chovali jen tehdy, když přemáhali bolest nebo umírali. Největší pýchou bojovníka bylo vydržet jakkoli dlouhé a trýznivé mučení svých nepřátel či jejich žen bez výkřiků bolesti. Bylo tedy velmi zlé, padnout jim do rukou.

Buvolí rohy cosi vykřikl a začal se s koněm prodírat mezi lidmi. Herrera se zdravil s muži které znal. Mávání a odpovědi, kterých se mu dostávalo, Tarranta trochu uklidnily. t Když budou dost opatrní, tak dnešek přežijí. Konec konců, pro tyto lidi je pohostinnost posvátnou věcí.

Blízko větrného kola bylo postaveno típí pomalované zvlášť mocnými symboly. Muž, který před ním se založenými rukama stál, byl příliš důstojný, než aby jej přemohla zvědavost. Jezdci přitáhli uzdy. Tarrant si uvědomil, že se dívá na napůl bílého válečného náčehlíka Kwerharrennuh - Antilop - jak Američané chybně říkali vidlorohům. stejně, jako bizony nazývaly bufalo. Bylo to zvláštní pojmenování pro vládce prerie, nejdivočejší z Komančů, se kterými dosud Spojené Státy musely bojovat.

Kromě okrového pruhu látky se žlutými znaky blesků měl na sobě pouze bederní zástěrku, mokasíny a Bowieho nůž za opaskem. Přesto nebylo možné si ho splést. Po matce měl rovný nos a jeho vysoká svalnatá postava ostatní vysoko převyšovala. Přesto měl tmavší pleť než jiní příslušníci kmene. Prohlížel si cizince s klidem odpočívající čího lva.

Herrera jej uctivě pozdravil vjazyce Nermernuhů. Quanah přikývl. „Bienvenidos,“ zamumlal a pokračoval plynou španělštinou, jen s lehkým přízvukem; „Sestupte a vejďte.“

Tarrantovi se ulevilo. V Santa Fe se naučil posunkovou řeč prerijských Indiánů, ale ovládal ji jen klopotně. Herrera mu řekl, že někteří Komančové ji stále používají. Herrera také řekl, že Quanah se nemusí snižít k tomu, aby s Američany mluvil španělsky. Do určité míry také ovládal angličtinu, ale to by jej stavělo do zbytečně nevýhodné pozice. „Muchas gracias, señor,“ řekl Tarrant, aby bylo zřejmé, kdo je vůdcem skupiny. Vzápětí ho napadlo, jestli neměl použít vznešenějšího „don Quanah“.

Herrera svěřil náklad do péče svých synů a následoval Tarranta, Rufise a náčelníka do típí. Ve stanu bylo sotva něco víc než houně na spaní. Tohle byla válečná výprava. Uvnitř bylo příjemné šero a vzduch voněl kouřem a kůží. Muži se zkříženýma nohama usedli do knihu. Dvě manželky vyšly ven a zůstaly stát před vchodem, kdyby bylo něco potřeba. Quanah rozhodně nevypadal, že by chtěl vykourit dýmku míru. ale Herrera řekl, že nebude od věci nabídnout mu cigaret},'. Tarrant tak učinil a přitom představil sebe i svého přítele. Levoruký Rufus vylovil z kapsy krabičku zápalek a obratně si zapálil. Poté stejně posloužil oběma významným mužům.

„Abychom vás našli, podstoupili jsme namáhavou cestu,“ pronesl Tarrant. „Mysleli jsme, že Antilopy budou na svém území. Ale protože jste je opustili, museli jsme se ptát všech, které jsme potkali a čist stopy ze země, abychom se dozvěděli, kam jste odešli.“

„Tedy jste nepřišli obchodovat,“ řekl Quanah k Herrerovi.

„Když se Tarrant v Santa Fe dozvěděl, že vás mohu najít, požádal mě, abych ho vzal s sebou.“ odpověděl obchodník.

„Vzal jsem s sebou několik pušek a municí. Jedna z nich je dar pro tebe a pokud jde o ostatní, jistě jsi získal mnoho

dobytka.“

Rufus sykl. Bylo známe, že farmáři v Novém Mexiku mají zájem o dobytek a příliš je nezajímá jeho původ.

A Comancheros také nezjišťují, odkud Indiáni přihnali stáda, aby je vyměnili za zbraně. Tarrant položil zrzounovi ruku na koleno a řekl latinsky, aby utišil jeho rozhořčení: „Bud' zticha. Tohle přeci víš.“

„Zůstaňte zde s námi,“ pozval je Quanah. „Očekávám, že zůstaneme do zítřejšího rána.“

Vtom se ozval Rufus s nadějí v Mase: „Hni, ušetříte ty lidi v domě?“

Quanah se zachmuřil. „Ne. Zabili několik našich bojovníků. Žádný z nepřátel se nikdy nebude vychloubat, že nám vzdoroval a přežil.“ Pak pokrčil rameny. „Kromě toho si potřebujeme odpočinout po namáhavé cestě - abychom Později mohli lépe bojovat s armádou.“

Tarrant pochopil, že tolúe není pouhá loupeživá výprava, ale válečné tažení. Při svých pátráních se dozvěděl o šamanovi Kiowů, Moudré Sově, který volal po velkém společném útoku, který by bílého muže navždy vyhnal z plání; následující rok pak přinesl takové hrůzy, že Washingtonovy snahy o mír naprosto ztroskotaly. Na podzim do těchto končin vyjel Ranald Mackenzie s černošskými jezdci své Čtvrté kavalerie, aby Antilopy rozprášil. Quanah za boje ustupoval na sever Liáno Estacado - tehdy Mackenzie utrpěl zranění šípem - dokud zima nepřinutila Američany k návratu. Byla to geniální taktika. Nyní se armádní jezdci vraceli.

Tvrdý pohled se obrátil k Tarrantovi. „Co od nás chceš?“

„Já také přináším dary, señore.“ Oděvy, látky, bižuterii, kořalku. Nechtěl mít nic společného s konfliktem, proto nevězil žádné zbraně. Ani Rufus by s tím nesouhlasil. „Já a můj přítel jsme ze vzdálené země - Kalifornie, která leží u velké vody na západě. Jistě jsi o ní již slyšel.“ Pak spěšně dodal, neboť to území patřilo nepříteli: „Nejsem zde s nikým ve sporu. Nemyslím, že naše rasy jsou dosouzeny ke krevní mstě. Tvá matka byla z našeho lidu. Než jsem se sem vypravil, zjistil jsem o ní, co se dalo. Budeš-li mít nějaké otázky, pokusím se je zodpovědět.“

Rozhostilo se ticho. Hluk zvenčí sem doléhal jen vzdáleně a slabě. Herrera vypadal zneklidněně. Quanah kouřil a z jeho tváře nebylo možné nic vyčíst. Čas plynul. Po chvíli náčelník ztěžka řekl: „Ji i mou malou sestru odvedli Tejanové. Můj otec. Peta Nawkonee, pro ni truchlil, až nakonec podlehl zánětu ze zranění v bitvě. Slyšel jsem, že ona i děvče zemřely.“

„Tvá sestra zemřela před osmi lety,“ odpověděl tiše Tarrant. „Tvá matka ji brzy následovala. Velmi trpěla zármutkem a steskem. Nyní odpočívají v míru.“

Ta historie byla dodnes živá. V roce 1836 Indiáni přepadli Parker's Fort, usedlost v údolí Brazos. Zabili pět mužů a patrně ještě před smrtí je zohavili. Babičku Parkerovou nabodli kopím k zemi a všichni ji znásilnili. Dvě z dalších znásilněných žen přežily s těžkými zraněními. Další dvě ženy, spolu se třemi dětmi, unesli. Mezi nimi byla i devítiletá Cynthia Ann Parkerová.

Chlapce a ženy se později podařilo vykoupit. Toto rozhodně nebyl první případ, kdy Komančové brali ženy do otroctví, a to, co vytrpěly ony, stalo se i stovkám dalších. Texaské Rangery od té doby ovládala myšlenka na pomstu.

Cynthia Ann dopadla lépe. Náhodou byla adoptována, vyrůstala jako nennernuhská dívka, zapoměla anglicky a téměř všechno ze svého ranného dětství. Stala se Antilopou a po čase matkou. Podle všeho bylo její manželství šťastné; Peta Nawkonee ji miloval, a po její smrti se neoženil. To se stalo v roce 1860, kdy Sul Ross s trestnou výpravou Rangerů přepadl tábor Komančů. Muži byli právě na lovu. Texasané postříleli všechny ženy a děti, které nestačily utéct a mexickému otroka, o němž se Ross domníval, že je náčelníkem. Takřka pozdě si jeden z mužů všiml, že vlasy jedné ze squaw jsou světlé.

Rodina Parkem a stát Texas dělali všechno, aby ji pomohly, ale nebylo to nic platné. Byla Naduah, a jediné po čem toužila byla prerie a její lidé. Po opakovaných pokusech o útěk ji nakonec dali hlídat. Když ji nemoc připravila o dceru, rozdrásla si žalem tvář. upadla do mlčení a zakrátko smutkem zemřela.

Venku na pláních také zemřel její mladší syn. V indiánské populaci řádily nemoci. Tuberkulóza, artntida, škrkavky, záněty očí a neštovice, které přinesli Evropané. Výčet chorob neměl konce. Ale její starší syn dospěl, shromáždil koleno sebe skupinu bojovníků a stal se vůdcem Antilop. Odmítl podepsat dohodu, podle které se kmeny měly odebrat do rezervací. Místo toho terorizoval příhraniční oblasti. Jmenoval se Quanah.

„Viděl jsi jejich hroby?“ zeptal se vyrovnaně.

„Ne. ale pokud si přeješ, mohu je navštívit a povědět jim o tvé lásce.“

Quanah ještě chvíli kouřil. Alespoň, že dosud nenazval bílého muže lhářem. Nakonec se zeptal: „Proč jsi mě vyhledal?“ Tarrantovi se rozbušilo srdce. „Nehledal jsem tebe, náčelníku. přestože tvá pověst je veliká. Slyšel jsem o muži, který tě doprovází. Pokud se nemýlím, pochází ze severu a putuje přes mnohé kraje po velmi dlouhou dobu. Ano, velmi dlouhou. Déle, než si kdokoli pamatuje, přestože on sám nestárne. Musí ovládat zvláštní síly. Lidé, kteří zůstali v táboře říkali, že se vydal na cestu s tebou. Velmi bych si přál s ním mluvit.“ „Proč?“ zeptal se Quanah podivně příkře. „Jsem si jist, že on sám se mnou bude rád mluvit.“ Rufus silně potáhl z cigarety. Hák na klíně se mu viditelně zachvěl.

Quanah zavolal na ženy před stanem a jedna z nich se vzdálila. Podíval se zpět na Tarranta a řekl: „Poslal jsem pro Dertsahnawyeha. Peregrina,“ doplnil španělský výraz pro poutníka.

„Doufáš, že tě naučí svým kouzlům?“ pokračoval. „Přišel jsem abych zjistil, co je zač.“ „Nemyslím, že bude ochoten ti cokoli říci.“ Herrera se podíval na Tarranta. „Říkal jste, že chcete jenom zjistit, co je na těch pověstech pravdy.“ divil se obchodník. „Míchat se do záležitostí válečníků je dost nebezpečné.“

„Ano. já se považuji za vědce,“ odsekl Tarrant. Pak dodal ke Quanahovi: „To je člověk, který se snaží zjistit, co se skrývá na odvrácené straně věcí. Proč slunce a hvězdy svítí? Jak vznikla země a život? Jaká je minulost?“

„Vím,“ odpověděl náčelník. „Vy bílí jste našli způsob, jak stvořit mnoho strašlivých věcí. Proto teď železnice vede místy, kde se dříve pásala stáda bizonů.“ Po krátké odmlce pokračoval: „No, předpokládám, že Dertsahnawyeh se o sebe postará sám. Pokud jde o mě, musím si promyslet, jak dobudeme ten dům,“ dokončil tvrdě. Nebylo co dodat.

Vchod do típi potěmňel a dovnitř vešel muž. Přestože byl oblečen stejně jako ostatní, nebyl pomalován válečnými

barvami. Bylo zřejmé, že nepochází ze zdejších končin - byl vysoký, štíhlý a jeho pleť měla světlejší odstín. Když uviděl, kdo sedí vedle Quanaha, zeptal se čistou angličtinou: „Čeho ode mne žádáte?“

4

Tarrant a Peregrino zvolna kráčeli prérií, Rufus se držel jeden nebo dva kroky za nimi. Krajinu zalévalo ostré světlo a ze země dýchalo teplo. Suchá tráva praskala pod nohama. Tábor i stavení brzy zmizely za vysokým porostem zažloutlé trávy. Jen kouř stále zvolna stoupal ke kroužícím supům.

Odhalení bylo podivuhodně klidné. Nebo lépe řečeno - nebylo podivuhodné. Čekali tak dlouho. Po několika otázkách se Tarrantova a Rufusova naděje změnila v jistotu. Peregrino si vypěstoval vnitřní klid, který každé překvapení narušilo asi tak stejně jako nadechnutí. Tak se mu podařilo přežívat osamělost.

„Narodil jsem se asi před třemi tisíci let. Můj přítel je asi o polovinu mladší,“ řekl Tarrant.

„Až donedávna jsem roky nepočítal,“ odpověděl Peregrino. Používali toto jméno, stejně jako mohli používat desítky těch, která kdy měl. „Odhaduji, že je mi asi šest set let.“

„Před Kolumbem - kolik změn jsi musel vidět!“

Peregrino se usmál, jako by stál nad svým vlastním hrobem. „Ne tolik, co ty. Sblížil jsi se ještě s někým jako my, když nepočítám pana Bullena?“

„Ne. Ne zcela. Byla jedna žena, ale ta zmizela. Ani nevíme, jestli ještě žije. A ty?“

„Ne. Po čase jsem to vzdal. Pokud vím, jsem sám. Jak jste mě vystopovali?“

„To je dlouhá historie.“

„Máme spoustu času.“

„Dobře.“ Tarrant vyndal z kapsy kalhot váček s tabákem a z kapsy košile dýmku, kterou nebylo moudré kouřit před Quanahem. „Já a Rufus jsme přijeli do Kalifornie ve čtyřicátém devátém. Jistě jsi slyšel o zlaté horečce. Zbohatli jsme na ní. Ne jako zlatokopové, ale jako obchodníci.“

„To ty. Hanno,“ ozval se muž vzadu. „Já jsem se vezl.“

„Ale při mnoha potížích, které bych mohl jmenovat jsi byl velice užitečný,“ prohlásil Tarrant. „Pak jsem na čas zmizel a po několika letech jsem se opět objevil v Saň Franciscu pod svým dnešním jménem a koupil loď. Vždycky jsem dával přednost moři. Teď jich mám několik a firma prosperuje.“

Dokončil nacípávání dýmky a zapálil ji. „Kdykoli jsem si to jen mohl dovolit, najal jsem lidi, aby pátrali po stopách nesmrtelných.“ pokračoval. „Pochopitelně jsem jim neřekl, co hledám. Stejně, ti znáš, kteří přežili, se drží v ústraní. Nyní platím za výstředního milionáře, kterého zajímají rodokmeny. Moji agenti mě pokládají za bývalého mormona.

Vyhledávají, hm, individua, která se na čas ztratí a pak zase objeví pod jiným jménem, ale se slušnou zásobou peněz. S pomocí železnice a parníků mohu roztáhnout síť po celém světě. Není samozřejmě tak velká a její oka jsou příliš hrubá, takže zatím jediným výsledkem bylo několik planých poplachů.“

„Až do dneška,“ řekl Peregrino.

Tarrant přikývl. „Jeden z mých zvěďů, který pracoval v okolí Santa Fe. zaslechl něco o medicinmanovi u Komančů, který k nim však ve skutečnosti nepatří - podle popisu by to mohl být Sioux nebo Pawnee - ale získal si velkou váznost a ... a jsou o něm i starší zprávy z různých míst. Nikdo z civilizovaných lidí si to nedal dohromady. Kdo by také bral vážně výmysly divochů? Nemyslím to jako urážku. Víš, jak bílí uvažují. Můj agent to také nepokládal za nic významného. Napsal mi o tom jen pár řádek, spíš aby ukázal, jak je pilný.

To bylo loňský rok. Rozhodl jsem se, že se po té stopě vydám sám. Naštěstí jsem narazil na dva starce. Indiána a Mexičana, kteří už něco pamatovali, a ti říkali, že pokud žije, přidal se ke Quanahovi. Doufal jsem, že najdu Komanče v jejich zimovištích, ale nakonec to dopadlo takhle.“ Tarrant se dotkl Peregrinova ramene. „A teď jsme tady. bratře.“

Peregrino se zastavil a Tarrant učinil totéž. Chvilí na sebe beze slova hleděli. Rufus zmateně postával opodál. Nakonec se Tarrant ušklíbl a prohodil: „Rád bys věděl, jestli lžu, co?“

„A jak poznáš, že já mluvím pravdu?“ opáčil indián.

„Jsi ohleduplný. Dobře, během času jsem nashromáždil důkazy, stejně jako nějaké bohatství, a to vše jsem ukryl po různých místech. Pojď se mnou a ukáži ti dost abych tě přesvědčil. Nebo mě prostě sleduj příštích dvacet - třicet let. Zaopatřím tě. A vůbec, proč bych si měl vymýšlet takové komplikované povídačky?“

„Věřím ti,“ přikývl Peregrino. „Ale jak můžeš vědět, že tě nepodvedu?“

„Nemohl jsi předvídat můj příjezd a během let jsi bezděčně zanechal mnoho stop. I když žádný běloch, pokud by nevěděl, co hledat, by neměl nejmenší podezření. Co teď pro tebe vůbec znamenají kmeny?“

„Záleží na tom.“ Peregrino se zadíval přes trávu, která se vlnila nad lebkami bizonů někde za horizont. Začal pomalu mluvit, dělal časté pauzy a pečlivě formuloval věty, než je vyřkl. „Každý z nich žije ve svém vlastním světě, a ty světy se mění velmi rychle.

Nejdříve jsem byl šamanem svého vlastního kmene. Ale jeho lidé začali používat koně a vše se tím změnilo. Opustil jsem je a putoval, zimu za zimou, léto za létem a přemýšlel o tom, jaký smysl asi má to vše, co jsem prožil. Několikrát jsem se usadil, ale vždy jsem odcházel s žalem. Na čas jsem zkusil i žít mezi bílými. Nechal jsem se pokřtít na misi, naučil jsem se španělsky, anglicky a číst a psát. Pak jsem putoval daleko na jih Mexika, i na sever, do zemí osídlených Angličany. Byl jsem lovcem, stopařem, honákem, tesařem, zahradníkem. Mluvil jsem s každým, kdo byl ochoten mluvit se mnou a přečetl jsem vše, co se mi dostalo do rukou. Ale nebylo to o nic lepší. Nikdy jsem tam nepatřil.

Mezitím kmeny jeden za druhým vymíraly - ať již nemocmi nebo ve válkách - nebo byly zlomeny a zahnány do rezervací. A když bílí zjistili, že se jim hodí i tahle země, znovu je vyhnali. Viděl jsem kmen Čerokýjů na konci jejich Cesty

slz.“

Tichý, takřka neosobní hlas se vytratil. Rufus si odkašlal. „No, tak to holt chodí. Já jsem viděl Saxony, vikiny, křižáky. Turky, náboženské války, hořící čarodějnice ...“ Pak dodal hlasitěji: „Taky jsem viděl Indiány, co dovedou, když mají navrch.“

Tarrant jej pohledem umlčel a zeptal se Peregrina: „Co tě sem přivedlo?“

Indián si povzddechl. „Nakonec jsem pochopil - a trvalo to velice dlouho - že ten nekonečný život který je lemován samými hroby, musí mít nějaký smysl a účel. Možná právě ta obrovská zkušenost a to, že nestárnu, přinutí lidi, aby mi naslouchali. Snad bych mohl pomoci svým lidem, celé své rase. dřív než úplně zmizí, zachránit něco pro nový začátek. Asi před třiceti lety jsem se k nim vrátil zpět. Na jihozápadě ještě kmeny žily postaru. Nermernuhové - jak jistě víte, slovo ‚Komanč‘ je ze španělštiny - vyhnali Apače, podrobili si Kiowy a udělali z nich své spojence. Potom po tři staletí odolávali Španělům, Francouzům, Mexičanům a Texasanům. a přenesli válku na území svých nepřátel. Nyní je Američané chtějí rozdrtit jednou provždy. Ale zasloužili by si něco lepšího, ne?“

„A co děláš?“ Tarrantova otázka zůstala viset ve vzduchu, podobna líně kroužícím supům nad jejich hlavami.

„Abych se přiznal, zpočátku jsem žil mezi Kiowy,“ začal Peregrino. Jejich mysl je mnohem otevřenější, než je tomu u Nermernuhů. i pokud jde o dlouhověkost. Komančové věří, že pravý muž umírá mlád, dokud je plný síly. na lovu nebo v boji. O své staré se nestarají a zacházejí s nimi velmi špatně. Ne jako kmen, ve kterém jsem se kdysi narodil. Má vážnost s časem rostla. Věděl jsem, jak pomoci při zraněních a nemocích. A nikdy jsem se neprohlásoval za proroka. Tihle blázni přinesli smrt tisícům lidí a dodnes tomu není konec. Já jsem jen chodil od tábora k táboru a oni mě časem začali považovat za svatého. Snažil jsem se léčit a radit, kde to jen bylo možné. Dělal jsem prostředníka při sjednávání míru. Nakonec - to by bylo dlouhé povídání - jsem se přidal ke Quanahovi, protože on je posledním velkým náčelníkem. Všechno teď záleží na něm.“ „Mír, říkáš?“

„A cokoli, co můžeme zachránit pro své děti. Komančové nemají nic než své předky, nic v co by opravdu věřili. To je stravuje zevnitř. Tam je pak místo pro takové, jako je Moudrá Sova. Mezi Kiowy jsem našel novou víru a tu teď přináším Nermernuhům. Znáš kaktus, kterému se říká peyote? Otevírá mysl a chlácholí srdce ...“

Peregrino se odmlčel a tiše se zasmál. „Doufám, že nemluví jako misionář.“

„Rád si to poslechnu později,“ řekl Tarrant a hlavou se mu honilo: Už jsem zažil tolik bohů, co znamená jeden navíc? „A co tvé představy o míru, jistě nějaké máš? Jak jsem řekl. mám peníze. A také vím, za které nitky jak a kdy zatahat.

Chápeš? Někteří politici mi dluží laskavost, jiné si mohou koupit. Dáme spolu dohromady plán. Ale nejdřív tě odtud musíme dostat do Saň Francisca dřív. než skončíš s kulkou v hlavě. Proč ses k čertu vůbec dal k těmhle válečníkům?“

„Říkal jsem, že je chci přimět, aby mi naslouchali,“ vysvětloval unaveně Peregrino. „Je to jako valit kámen do kopce. Jsou podezíraví ke všem starším, a když se jejich svět rozpadá na kusy, děsí se magie a podivností jako jsem já a ... Musí pochopit, že nejsem nic nelidského a že jsem na jejich straně. Teď je nemohu opustit.“

„Moment!“ vyštěkl Rufus.

Oba na něho zírali. Rufus stál rozkročený, klobouk posunutý do týla. Háč. kterým pobodl mnohého nepřítele, se zdál neskutečně malý. „Počkejte chvíli,“ zavrčel. „O čem to pořád mluvíte? Nejdřív přece musíme zachránit ty farmáře.“

Tarrant si olízl rty, než odpověděl. „Nemůžeme. Jsme dva a jich nejméně stovka. Mimoto ...“ Pohlédl na Peregrina.

Indián zavrtěl hlavou. „V tomhle mě Komančové neposlechnou.“ řekl dutě. „Jen bych ztratil postavení, které jsem získal.“ „Snad bychom mohli tu rodinu vykoupit. Komančové často prodávají zajatce, jak jsem slyšel. Kromě darů mám s sebou nějaké zboží. A Herrera by mi mohl prodat své zásoby, když mu slíbím zaplatit ve zlatě.“

Peregrino vypadal zamyšleně. „Hm, možná.“

„To těm ďáblům jen umožní zabít ještě víc bílých,“ protestoval Rufus.

„Říkal jsi. že tak to na světě chodí,“ řekl Peregrino ostře.

„Ale barbaři v Evropě byli bílí, dokonce i Turci ... ale to je vám jedno. Vy si jezdíte s těma divochama ...“

„To stačí. Rufusi,“ okřikl ho Tarrant. „Uvědom si. proč jsme tady. Zachránit několik lidí. kteří stejně zemřou během století, není naše práce. Uvidím, co se dá dělat, ale jediný Peregrino je ten. o koho tu jde. Tak se krot.“

Jeho přítel se otočil a odcházel.

Tarrant se za ním díval. „Dostane se z toho,“ řekl. „Je prchlivý a nepřilíh bystrý, ale je mi věrný od doby kdy Řím byl ještě mocným městem.“

„Proč se stará o ... jepice?“ zajímal se medicinman.

Tarrantova dýmka zhasla. Znovu ji zapálil a vyfoukl kouř k obloze. „Okolí má vliv i na nesmrtelné.“ odpověděl.

„Posledních dvě stě let jsme s Rufusem žili v Novém světě. Nejprve v Kanadě, dokud byla francouzská, později jsme se přesunuli do anglických kolonií. Pokud se člověk vydával za Angličana, měl mnohem více svobody a možností. Později se z nás stali Američané - z téhož důvodu.

Jeho to ovlivnilo více než mě. Svého času jsem vlastnil otroky a měl jsem podíly v několika plantážích. Vždy jsem považoval otroctví za přijatelné a když se někdo do něho dostal měl prostě smůlu, bez ohledu na rasu. A když je Válka Severu proti Jihu ukončila, byla to jistě velká věc. ale pro mě to byla jen další otáčka kola dějin. Jako rejdař ze Saň Francisca nepotřebuji otroky.

Ale Rufus je jednoduchý chasník. Chtěl by nějaký pevný bod. což je přesně to. co je nesmrtelným odepřeno. Prošel dobrým tuctem křesťanských církví. Naposledy se dal k novokřtěncům. Stejně tak před válkou i po ní velice vážně naslouchal řečem o právu a povinnosti bílé rasy vládnout barevným.“

Tarrant se smutně pousmál. „Mimoto neměl ženu, co jsme opustili Santa Fe. Bylo pro něj hořkým zklamáním, že ženy Komančů z pláni nejsou tak vstřícné k cizincům jako jsou. či byly, ty na severu. V tom domě musí být jedna či dvě bílé ženy. Nemyslí ani tak na to, že by je sám měl - nesní o ničem jiném, než jak je pozorný, galantní a vrhá obdivné pohledy

- ale nemůže snést pomýšlení na to, jak se na nich střídá jeden radost za druhým.“

„Taky by si dal říct“ podotkl Peregrino.

„Nejspíš,“ odpověděl s úšklebkem Tarrant. „Musím připustit, že se mi to nelíbí, stejně jako myšlenka vykoupit je zbraněmi. Nejsem takový drsník jako ... Musím mít rozum“

„Myslím, že pár hodin se nebude nic dít.“

„Dobře. „Musím předat Quanahovi své dary a dostat nějakým formalitám - jak jsi mi sám doporučil - ale ne hned. Projděme se ještě. Máme o čem mluvit. Musíme probrat tři tisíce let.“

5

Bojovníci se shromáždili kolem. Byli tiší a důstojní, neboť toto byl slavnostní okamžik. Paprsky nízko ležícího slunce se chvěly na obsidiánově černých vlasech a mahagonové pokožce. V očích válečníků obrácených k západu se odrážel purpurový kotouč.

Před svým típí, mezi řadami Indiánů, převzal Quanah Tarrantovy dary. Pronesl řeč ve svém mateřském jazyce, nepochybně tradičně plnou podobenství a moudrosti předků. Když skončil, Peregrino, který stál vedle hosta, tlumočil:

„Děkuje ti a nazývá tě svým přítelem. A zítra ráno si můžeš vybrat kteréhokoli z jeho koní. Je to velkodušné od muže, který je na válečné stezce.“

„Já vím“ odpověděl Tarrant a pokračoval ve španělštině ke Quanahovi: „Přijmi mé díky, veliký náčelníku. Mohu tě požádat o laskavost ve jménu přátelství, které jsi tak velkomyslně nabídl?“

Herrera v první řadě zvědavě zamrkal a zpozorněl. Tarrant se u něho nezastavil, když se vrátil do tábora. Vzal jen své dary a šel přímo sem. Herrera přišel ze zdvořilosti a opatrnosti.

„Jistě.“ odvětil Quanah netečně.

„Chtěl bych vykoupit lidi, které držíš v obležení. Tobě nejsou k ničemu. Proč s nimi ztrácet čas a riskovat životy mužů? Můžeme je odvézt s sebou. Jsem ochoten zaplatit dobrou cenu.“

Mezi Komanči to zašumělo. Ti kteří rozuměli, šeptali těm, kteří nemluvili jiným jazykem. Mnohá ruka sevřela střenku nože či pažbu pušky.

Muž vedle náčelníka vychrlil rychlý proud slov. Byl vychrtlý a jeho tvář byla zbrázděna dokonce ještě více, než je běžné u starých Indiánů. Bojovníci shromáždění kolem něho mu přizvukovali. Quanah zvedl paži aby si zjednal pozornost a řekl kTarrantovi: „Wahaavvmaw říká, že musíme pomstít své mrtvé.“ „Padli přeci se ctí.“

„Myslí všechny mrtvé za léta a generace utrpení.“ „Nevěděl jsem, že takhle smýšlíte.“ „Wahaawmaw byl jako chlapec v táboře, ze kterého Tejanos odvěkleli Quanahovu matku,“ objasňoval Peregrino, „ukryl se a pak se mu podařilo utéct, ale jeho matku, bratra a dvě malé sestry zastřelili. Později ztratil ženu a synka. Vojáci je rozstříleli houfiicemi. Něco podobného se stalo mnoha mužům, kteří jsou zde.“

„To je mi líto.“ řekl Tarrant jakoby k nikomu a ke všem „Ale tamti lidé s tím nemají nic společného. Přinesu mnoho krásných věcí, stejných, jako jsem dal vašemu náčelníkovi. Nemyslíte, že je to lepší, než několik zapáchajících skalpů?“

Wahaawmaw se přihlásil o slovo. Mluvil několik minut, vrčel, syčel, mával pažemi a volal k nebesům. Odpovědí mu bylo souhlasné zlobné mručení. Když domluvil a pyšně zkřížil ruce na prsou. Peregrino neměl takřka co překládat:

„Říká, že je to urážka. Cožpak Nermernuhové mohou prodat vítězství za kousek plátna a trochu ohnivé vody? Když zabijí ty Tejanos, budou mít skalpy i kořist.“

Varoval předem Tarranta, aby s něčím takovým počítal. Proto se Tarrant obrátil přímo na Quanaha a řekl: „Udělám lepší nabídku. Máme s sebou pušky a krabice plné nábojů. To jsou věci, které potřebujete stejně jako své koně, pokud chcete vést válku. Kolik, za těch několik ubohých životů?“

„Herrera udělal krok dopředu. „Ne, počkejte.“

Quanah jej předešel. „Jsou ve tvých zavazadlech? Pokud ano, dobře. Pokud nikoli, je pozdě. Tvůj společník již přislíbil vyměnit své za dobytek.“

Tarrant zůstal jako opářený. Wahaawmaw, který to měl jistě na svědomí, se potměšile šklebil. „Měl jsem vám to říct.“ ozval se Herrera ve vzrůstajícím hluku.

Zatímco Quanah válečníky utištoval, Peregrino šeptal Tarrantovi: „Zkusím je nějak přemluvit, aby výměnu přijali. Ale přesto si nedělej velké naděje.“

Začal mluvit a ostatní mu odpovídali. Většinou hovořili střídmě a bez emocí. Snažili se dosáhnout dohody. Kmeny neměly žádnou vládu. Civilní náčelníci byli sotva více než soudci a prostředníci a váleční náčelníci veleli pouze v bitvách. Quanah se držel stranou od rozpravy. Krátce před koncem pronesl několik slov i Herrera. Chvilí nato Quanah vyhlásil, na čem se dohodli. Mezi jeho stoupenci se zdvihla vlna souhlasného šumu. Slunce už bylo nízko.

Wahaawmaw vrhl na Tarranta triumfální pohled.

Z Peregrmových slov vyzařoval smutek. „Uhodl jsi, že? Nešlo to. Dosud prolili málo krve a stále po ní prahnou.

Wahaawmaw prohlásil, že by jim přineslo neštěstí, kdyby byli milosrdní. Někteří mu uvěřili. Chtějí poslat šest jezdců s ukořistěným stádem do Nového Mexika. Už se na to těší. A Comancheros jej také považují za muže, který nevycouvá z obchodu, který je jednou domluven. Takže se to pro ně stává i otázkou ctí. Quanah argumentoval podobně a všichni vědí, že by se rád pokusil ten dům dobýt.“ Chvilí nevěděl, co říci. „Dělal jsem, co jsem mohl. Opravdu.“

„Ano,“ odpověděl Tarrant. „Děkuji.“

„Chci, abys věděl, že se mi nelíbí, co se stane. Odjedme odtud i s Rufusem, pokud bude chtít, a vraťme se až ráno.“

Tarrant zavrtěl hlavou. „Mám pocit, že bude lepší, když tu zůstanu. Neboj se. Podobných věcí jsem v minulosti viděl mnoho.“

„To předpokládám.“ souhlasil Peregrino.

Shromáždění se rozešlo. Tarrant se vážně rozloučil s Quanaheem a mezi hloučky bojovníků, kteří si ho výsměšně i nepřátelsky prohlíželi, odcházel do Herreroova tábora, který byl několik yardů od nejbližšího típl Herrera hovořil s několika muži.

Jeho synové rozdělali oheň a spěchali s přípravou večere, dříve než padne rychlý préríjní soumrak. Dlouhé paprsky zapadajícího slunce pronikaly kouřem. Přikrývky na spaní byh' připraveny. Rufus zasmušile seděl, láhev ve své jediné ruce. „Jak to dopadlo?“ celkem zbytečně se zeptal přicházejícího Tarranta.

„Spatně,“ odpověděl a usedl do udupané trávy. Natáhl ruku. „Dám si hlt whisky. Ne moc. Ale ty to nepřežeň.“ Voňavá tekutina jej pohladila v hrdle. „Totální fiasko. Peregrino neopustí Komanče a ti zas nepřistoupili na výkupné.“ Zběžně mu vyličil situaci.

„Zkurvysyn,“ zamumlal Rufus.

„Kdo? Quanahe? Možná je to nepřítel, ale je čestný.“

„Ne, myslím Herreru. Mohl...“

Obchodník se náhle objevil. „Že bych zaslechl své jméno?“

„Jo.“ Rufus se vztyčil s lahví stále v ruce. „Vipera es. Ty hade. Slizoune. Mohl jsi ... mohl jsi Hannovi prodat ... teda šéfovi ty pušky a...“

Herreroova pravá ruka sjela ke koltu. Po bok se mu postavili oba synové. „Nemohl jsem odstoupit od obchodu, který už byl sjednán.“ Měkká španělština nebyla s to vyjádřit chlad, s jakým ta slova pronesl. „Jedině pokud by souhlasili a odstoupili od něho sami. Jinak by to poškodilo mou pověst a zničilo obchod.“

„Jasně, vydělávat. Kdykoli prodáš bílý ženy a bílý muže. Za prachy. Za krvavý prachy.“ Rufus plivl Herrerovi pod nohy.

„Nebudeme mluvit o krvi,“ pokračoval obchodník velmi tiše. „Já jsem znal svého otce. Viděl jsem ho plakat když nám Yankeeové zabrali zemi. Teď jim musím uhýbat na ulicích Santa Fe. Kněz mi tvrdí, že je nesmím nenávidět. Proč se o ně mám starat?“

Rufus zavrčel a jeho hák se mihnul vzduchem. Herrera včas uskočil. Tarrant vyskočil a chytil zrzouna za paže dříve, než mohl útok zopakovat. Chlapci neochotně schovali nože.

„Ovládej se,“ napomenul Rufuse Tarrant, „a posad' se.“

„Ne s tímhle!“ odsekl Rufus latinsky a vytrhl se mu. „A ty. Hanno. zapomněl jsi na ženu. kterou jsme zachránili tehdy v Rusku? Tam to byl jen jeden chlap a určitě jí nechtěl rozpárat břicho nebo jí předhodit ženskej s kudlama a pochodněma.“ Odvrávorl stranou, láhev přitisknutou k ústům.

Tarrant od něho odtrhl pohled a obrátil se k Herrerovi. „Nevšímej si ho. Časem se vzpamatuje,“ řekl nepříteli přesvědčivě. „A děkuji ti za trpělivost.“

6

Během odpoledne se Tom Langford odvážil dvakrát ven. Pokaždé, když obhlédl tábor, rychle se vrátil a opět zabarikádoval dveře. Navečer prohlásil: „Předpokládám, že zaútočej v noci. Proč by se tu jinak tak dlouho potloukali? Může to bejt na úsvitu, ale taky kdykoli jindy. Musíme jen zůstat ve střehu. Jestli je ještě jednou úspěšně odrazíme, mohli by dokonce odtáhnout. Nejsou zvyklí na nějaké dlouhé obléhání.“

„My za to nestojíme,“ zasmál se Bili Davis.

„Los věci nos vendrán indudabletnele a ayudarnos... přidě pomoc.“ zadoufal Carlos Padilla.

„Těžko říct kdy. jestli vůbec.“ povzdychl si Langford. „I kdyby se Bobovi podařilo projet, nejbližší sousedi jsou pěkně daleko. Možná by moli někde poblíž narazit na jízdní hliďku.“

„Jsme v Božích rukou.“ prohlásila Susie s úsměvem. „A v tvých drahý. A že jsou pevné.“

Ed Lee se na posteli neklidně převrhl a něco zamumlal. Ze zranění začínal mít horečku. Děti už stěží udržely otevřené oči.

Nejprve se navečeřeli - studené fazole, chléb a zbytek mléka. Neměli už žádné dříví na oheň a docházela jim voda.

Langford požádal ženu. aby pronesla modlitbu. Nikomu nevadilo, když se Carlos pokřivoval. Potom muži jeden po druhém nesměle odcházeli za závěs, kde byl společný kbelík. V těchto stísněných prostorách, se ženou a děvčátkem, to nebylo nic příjemného. Langford kbelík vyléval pokaždé, když se odvážil ven. Doufal, že nikdo nebude mít střevní potíže, dokud Indiáni neodejdou. Venkovní záchod je také drnový, takže by měl stát. Pokud ne, na pozemcích, které obdělával a nyní bránil, je spousta vysoké trávy, do které je možno se ukrýt.

Noc vytačila šero. Mezi zbraněmi na stole hořela jediná svíce. Langfordovi a boje schopní muži se střídali v hlídkování u stílení a podržování na podlaze nebo vedle zraněného Eda. Na nebi se třeptily hvězdy a travnatá zem měla barvu neurčitě šedi. Ubývající měsíc jim příliš nepomůže, protože vyjde až krátce před sluncem. Ticho a chlad je zvolna deptaly.

„Torné?“ zašeptala náhle jeho žena z druhé strany místnosti.

„Ano?“ Otočil se k ní. Vtom šeru neviděl, jak je špinavá a unavená, ani její propadlé tváře a černé kruhy kolem zapadlých očí. To byla ta dívka, do které byl zamilován. Ještě dnes se pamatoval, jak se s ní loučival před domem jejich rodičů a vracel se nocí s takovou lehkostí, jako by se ani nedotýkal země.

„Torné, když ... když se dostanou dovnitř a jen trochu to půjde.“ Hlas se jí třásl a musela se nadechnout. „Zastřelíš mě?“

„Pro Krista, ne!“ otrásl se hrůzou.

„Prosím, prosím“

„Budeš žít, drahá. Přeci prodávají zajatce zpět.“

Nepřítomně hleděla na podlahu, pak si uvědomila svou povinnost a vyhlédla střílnou. „Nebudu chtít žít. Ne po tom co...“

„Myslíš, že tě v tom nechám? To mě ještě dost neznáš.“

„Ne, ale ty ... Zůstala bych tu bez tebe sama. Proč nebyt společně v nebi?“

Věděl, že Indiáni jeho život nešetří. I když bude mít štěstí, až zemře, nebude už muž. V horším případě zapracují nože a oheň nebo jej s odříznutými očními víčky přiváží na slunce. Bude mít dost času o tom přemýšlet. „Dobře, ale přesto by ses měla nějak pokusit dostat z toho děti.“

Hlava jí poklesla. „Ano, odpusť. Úplně jsem zapomněla. Jsem sobecká.“

„Nedělej si starostí, drahá.“ řekl tak srdečně, jak jen byl schopen. „Nic zlého se nestane. Příští týden bude naší největší starostí, jak se touhle příhodou příliš nechvástat.“

„Děkuji ti, drahý,“ řekla a opět obrátila svou pozornost ven.

Noc se táhla. Rozdělili si ji do čtyř lili dek, aby ráno, kdy byl útok nejpravděpodobnější, byli všichni odpočatí. Asi ve tři hodiny ráno, podle starých pendlovek, Langfordovi dokončili svou druhou hlídku, protáhli si ztuhlé paže a uložili se ke spánku. On na podlahu, ona vedle Eda. Kdyby se zraněný muž probral z hlubokého spánku do kterého upadl, probudí ji to a bude mu moci pomoci, když bude potřeba. Ostatní muži se potřebují vyspat. Čím budou odpočatější, tím lépe budou střílet.

Langforda probudil výstřel.

Bili zavrával, dopadl zády na stěnu a sesul se na zem. Kulka vlétla do místnosti a zasáhla ho do zad V chvějivém šera, které plamen svíčky spíše zdůrazňoval, se krev vytékající z rány zdála černější než jeho kůže.

Carlos se krčil u severní stěny a puškou mamě hledal cíl. Ve střílnách na západní straně se objevila dvě široká ústí pušek. Z jednoho se ještě kouřilo. To zmizelo a vzápětí se dovnitř vsunula jiná puška. Ta ve vedlejší střílně vystřelila.

Langford přiskočil k Susii. Pochopil, co se stalo. Nepřátelé, snad tři nebo čtyři, se pomalu jako nezřetelné stíny připlížili nocí až k domu. Možná doufali, že když vystřelí do střílen, zasáhnou někoho přímo do oka.

I když tohle nevyšlo, jejich střelba na slepo stejně znemožňovala obranu. Křik se ozýval stále blíž a na dveře začaly dopadat těžké údery. To nebyl žádný tomahawk. ale pořádná dřevorubecká sekera. Nejspíš jeho vlastní. Několik prken odlétlo. Průvan zhasil svíčku. Langford střílel poslepu, až úderník cvakl naprázdno. Sakra kde jsou nabitě zbraně? Susie vykřikla. Snad měl poslední kulku schovat pro ni. Pozdě. Dveře povolily a otvor se zaplnil těly bojovníků.

7

Tarranta i Herreru probudil hluk a oba sáhli po zbraních. Mezi stany bylo rušno. „El ataque,“ řekl obchodník mezi výkřiky a výstřely.

„Co to dělají?“ zavrčel Tarrant. „Další čelní útok? Za úsvitu? To je šílenství.“

„Nevím,“ odpověděl Herrera. Hluk boje prudce narůstal ke crescendu. Jeho zuby se zaleskly ve tmě. „Zvítězili. Mají ten dům.“ Tarrant se sehnul pro boty. „Kam jdete? Zůstaňte tady. Snadno vás tamzabijou.“

„Musím jít zjistit, co se dá ještě dělat.“

„Nemusíte. Já tady zůstanu. Ne že bych se bál. ale nechci to vidět.“

„Říkal jste, že vám jsou lhostejní,“ řekl Tarrant s bolestí v hlase.

„Celkem jo.“ připustil Herrera. „Ale na tohle nemám žaludek. Já a moji synové se za ně budeme modlit.“ Zatahal Tarranta za rukáv. „Zůstaňte. Celkem se mi zamlouváte.“

„Dám pozor,“ ujistil ho Tarrant a vyběhl ven. Obešel tábor Komančů, kde se rozhořivaly pochodně. Vjejich světle i hvězdy svítily tlumeně. Světla bylo dost. aby věděl kudy jít.

Kde je k čertu Rufús? Asi se motá někde po prérii s prázdnou lahví v ruce. Jako obvykle. Běloch, ať je v jakémkoli stavu, vždycky riskuje, když se ukáže Indiánům na válečné stezce.

Tak proč on, Hanno. Lugo. Cadoc. Jacques Lacy, William Sawyer, Jack Tarrant a stovky dalších jmen, která vystřídal, dělá totéž? Ví, že farmáře nemůže osvobodit a ani se o to nechce pokusit. Musejí zemřít, stejně jako milióny před nimi a po nich v koloběhu, který nemá konce. Dějiny je přezývají a vyplivnou a za chvíli si na ně nikdo nevzpomene. Jako by nikdy neexistovali. Možná mají křesťané pravdu a lidé jsou prostě taková, nebo je to jen přirozený běh věcí.

Byl praktický. Nežil tak dlouho, protože by se vyhýbal nebezpečí. Spíše byl stále ve střehu a věděl, na kterou stranu uskočit, když zasvítl meč. Dnes bude jen pozorovat. Kdyby náhodou došlo k tomu, že by si i sním chtěli něco vyřídit, může počítat s Peregrinem a snad i Quanahem Ráno se pak vydá zpět do Santa Fe.

Mohutný náčelník stál rozkročený vedle stavení a na rameni měl dlouhou sekera. Přízračné světlo loučí mu tančilo po tváři a čelence s buvolími rohy. Vypadalo to, jako by vyhlížel zpekla. Kolem se míhaly stíny bojovníků, kteří mávali pochodněmi jako válečnými zástavami. Mezi nimi pobíhaly squaw s noži nebo zašpičatělými klacky. Dveře byly dokořán.

Na volné prostranství před nimi vyvlekli tři mrtvé muže. Angličan měl roztržštěnou levou ruku; někdo mu prořízl hrdlo, aniž si dělal starosti, jestli je to fěr. Dírou v černochových zádech bylo vidět zlomené konce žeber. Třetí byl zřejmě Mexičan, při jeho znetvoření to bylo těžké odhadnout. Ten zemřel v boji.

Šťastlivci. Dvě squaw pevně svíraly malého chlapce a dívku, která ječela jako o život. Vytáhlý Angličan seděl zhrouceně u stěny. Krev z hlavy mu stékala na šaty a kapala na zemi. Byl v bezvědomí. Dva válečníci drželi mladou ženu,

která se kroutila, kopala, klela a zoufale vzývala Boha o pomoc.

Z davu se vynořil muž. Když procházel kolem jedné z loučí. Tarrant poznal Wahaawmawaha. Aby měl volné ruce, zavěsil si pušku přes rameno. Vpravačce držel nůž. Zasmál se, uchopil ženu za límec a prudce trhl. Látka povolila. Na bílé hrudi se objevilo několik krůpějí krve. Její vězňatelé ji povalili na záda. Wahaawmaw zašátral pod svou bederní zástěrkou. Muž u stěny se probral z bezvědomí a snažil se postavit. Jeden z Indiánů jej udeřil pažbou do žaludku. Muž padl na zem a zvracel.

Náhle se ozval řev, jako když útočí grizzly. Zpoza domu se vyřítíl Rufus. V ruce držel kolt a hákem mával na všechny strany. Dva Indiáni odvrávali s rozseknutými obličejí. Dostal se k ženě. Muži, kteří ji drželi na zemi, vyskočili. Prvního střelil rovnou mezi oči, druhému hákem vytrhl oko. Ten se se sklíčením odpotácel. Pak nakopl Wahaawmawaha mezi nohy. Zkroutil se na zemi a neudržel bolestivý výkřik.

Ve světle pochodní vypadal ryšavý Rufus větší než ve skutečnosti. Stál rozkročmo nad ženou, trochu vrával, ale kolt svíral pevně. „Tak jo, vy hnusný svině, jestli se někdo z vás pohne, vystřelím mu mozek. Vona bude volná a ...“

Wahaawmaw se vzpamatoval a pomalu se překulil. Rufus to neviděl. Jeho pozornost rozptylovalo příliš mnoho věcí.

„Pozor!“ slyšel Tarrant sám sebe, ale jeho výkřik zanikl ve vřavě. Wahaawmaw si přitáhl pušku a z lehu vystřelil.

Rufus se zaklonil, revolver mu vypadl z ruky. Wahaawmaw znovu vystřelil. Rufus se celou vahou zhroutil na ženu pod sebou.

Tarrant divoce rozrazil muže před sebou a vrhl se k Rufusovi. Poklekl vedle něho. „O sodalis, arnice perenis ...“ Krev s bubláním vytékala z Rutusových úst a barvila ryšavý plnovous. Zalapal po dechu. Zdálo se, že se ušklíbl, ale byl to jen odlesk třepetavého světla loučí. Tarrant k sobě přitiskl mohutné tělo a cítil, jak je život opouští.

V tu chvíli si uvědomil, jaké se rozhostilo ticho. Rozhlédl se. Nad ním se tyčil Quanah s obnaženou sekerou a štítem z buvolí kůže. To on utišil své lidi? Všichni, mrtví, zranění i zajatci mu připadali jako vzdálené rozmazané skvrny. Tu a tam zahlédl odlesk světla v očích nebo na válečném pomalování.

Tarrant odtáhl Rufuse z ženy. Ta se chvíla, zírala do prázdná a tiše naříkala. „Klid.“ zašeptal. Zdvihla se na kolena a po čtyřech se plazila k raněnému muži. Squaw pustily děti, které se k němu také vrhly. Již nabyt vědomí, posadil se a přitiskl je k sobě.

Válečníci, které Rufus poranil, se vmísili do davu. Jen Wahaawmaw se opíral o pušku a držel se za zraněné místo.

Tarrant také vstal a Quanah spustil sekera. Chvíli si jeden druhého měřili.

„To je zlé,“ řekl nakonec náčelník, „velmi zlé.“

Ale fénický mořeplavec byl zvyklý využít i tu nejmenší šanci. „Ano.“ odpověděl Tarrant. „Tvůj host zabil tvého muže.“

„Tvůj muž mezi nás přinesl vraždu.“

„Měl právo být vyslyšen na vaši radě. Když mu tvoji Nermemuhové bránili v cestě, a patrně ho i napadli, jednal v sebeobraně. Byl pod tvou ochranou. Quanahu. A co je horší, mohl jsi ho nechat potom zajmout, neboť velíš mnoha mužům. Jistě bys to tak udělal, neboť se říká, že jsi čestný muž. Ale tento, který postrádá jakoukoli čest, ho zastřelil.“

Wahaawmaw cosi vztekle zavrčel. Tarrant si nebyl jist, čemu všemu rozuměl. Byl to slabý, takřka směšný argument.

Quanah jej mohl odbýt mávnutím ruky. A ještě ...

Ze shromáždění vystoupil Peregrino. Převyšoval náčelníka o několik palců. Nesl ranec šamanských pomůcek a medicinmanskou hůl se třemi bizoními ocasy. Ty věci musel právě přinést ze svého tipí. Davem proběhl sykot a mumlání. Pochodně se zachvěly. Dertsahnnavyeh, nesmrtelný, dovedl naplnit bázní i ta nejdivočejší srdce.

„Nyní promluví s Quanahem, Jacku Tarrant,“ řekl, „ty zatím zůstaň zde.“

Náčelník přisvědčil a vydal několik příkazů. Wahaawmaw něco zavrčel, ale poslušně se odbelhal mezi ostatní válečníky.

Několik Indiánů s puškami dohlíželo na zajaté bělochy. Quanah a Peregrino odešli do tmy.

Tarrant se sehnul k zajatcům. „Poslouchejte,“ zašeptal, „možná vás z toho dostaneme. Buďte v klidu a o nic se nepokoušejte. To, co se stalo, Indiány trochu zchladilo, ale nezavdejte jim žádnou příčinu k tomu, aby si vzpomněli, že vás chtěli pobít.“

„Je to jasné,“ odpověděl muž ještě trochu nejistě. „Ať se stane cokoli, dlužíme vám a A'ašemu příteli své modlitby.“

„Zjevil se jako rytíř krále Artuše,“ zašeptala žena.

Ne, jako nemyslivci nalítej idiot, řekl si Tarrant v duchu. Měl jsem ho držet stranou. Mohlo mě to napadnout. Ach, Rufusi, starý příteli. Nikdy jsi nesnášel samotu. Ted' budeš sám navěky.

Muž napřáhl ruku. „Já jsem Tom Langford. Má žena Susan. Nancy. Jimmy, teda James.“ Chlapec se na otce vyčítavě podíval. Tarrant se málem neubrnil smíchu, když si všiml kontrastu vážnosti, s jakou tak učinil, s jeho ušmudlaným obličejem, na kterém se začínaly vybarvovat modřiny. Zachoval vážnou tvář, potřásl si se zajatci rukama a také se představil. „To zatím stačí. Indiáni očekávají, že se postarám o svého mrtvého.“

Rufus ležel asi deset stop od farmářů, ale stejně tak to mohl být i deset tisíc mil. Tarrant jej nemohl omýt, ale alespoň jej uložil rovně, zatlačil mu oči a podvázal mu čelist šátkem. Vyndal kapesní nůž a naříz si tváře, paže a hrud'. Vytékající krev zvolna odkapávala. Nebyly to žádné hluboké rány, ale přihlížející to přesvědčí. Tohle byl indiánský způsob oplakávání mrtvých. Ten druhý mrtvý byl také důležitý, neboť jeho smrt musela být pomstěna jinou smrtí. Záhadou bylo, že ač mezi Indiány jistě byl někdo z jeho přátel, nikdo nad ním netruchlil. Místo toho se po jednotlivých skupinkách trousili zpět do tábora.

Tak, Difusi, bylo ti patnáct set let a každý jejich den jsi prožil naplno. Běhal jsi za ženskými, bojoval, zpíval, radoval se a chlatal, pracoval jsi do úpadu když to bylo třeba a spolehlivě jsi mi kryl záda. Svým drsným způsobem jsi byl dobrý manžel a otec, kdekolí jsme se na čas usadili. Nevím, jak se obejdu bez tvých přitroublých vtipů a nekonečné konverzace tak nudné, až to bolelo. A pokud jsi mi ty z času na čas zachránil život, já zas nasazoval svůj, abych tě dostal ze šlamastyk, do kterých ses uvrtil. Dnes v noci z mého života odešla spousta elánu, Rufusi. A spousta lásky. Na východě se chvěl falešný úsvit, když se Quanah a Peregrino zvolna vraceli ke stavení. Když se zastavili, Tarrant se

zvedl. Stráže odstoupily stranou. Langfordovi krám zvedli prázdné oči, pěsti nervózně sevřené. Jejich děti neklidně spaly.

Tarrant čekal.

„Je rozhodnuto,“ řekl Quanah. Jeho hluboký hlas připomínal dusot bizonů v prérii. Dech se mu srážel v chladném ranním vzduchu. „Nechť všichni vědí, že Nermernuhové jsou šlechtění. Uposlechnou mého rozhodnutí. Ty a obchodník se svými syny se můžete vrátit domů. Smíte s sebou vzít zajatce výměnou za život tvého přítele. Smrt si přivodil naprosto sám, ale jelikož to byl host, nechť toto je jeho odměna, neboť Nermernuhové si nesmírně vysoko cení své cti. Ani jeho tělo nebude zohaveno, ale řádně pohřbeno, aby jeho duše našla cestu do věčných lovišť. Domluvil jsem.“

Tarrantovi přeběhl mráz po zádech. Cekal, že to dopadne podstatně hůř. Nedal nic najevo a řekl: „Mé hluboké díky, seňore, řeknu svému lidu, že Quanahova duše je veliká.“ Myslel to vážně.

Náčelník na okamžik odložil svou důstojnost. „Poděkuj Peregrinovi. Přesvědčil mě. Zmizte před svítáním.“

Krátce pokynul strážím a ty jej následovaly do tábora Komančů.

Smrtelník by se možná úlevou zhroutil, ale nesmrtelní mají přeci jen větší rezervy a rychleji se vzpamatují. Přesto se Tarrantovi třásl hlas, když se ptal: „Jak jsi to dokázal, Peregrino?“

„Rozvíjel jsem tvůj argument do krajnosti.“ Indián se na chvilku odmlčel a zvažoval věty. „Byl tomu vcelku nakloněn. Víš, on není ďábel, jen bojuje za přežití svého lidu. Ale také je na něm, aby je přesvědčil o správnosti toho co udělal. Musel jsem... nasadit všechny své triky, povolal duchy a nakonec jsem mu řekl, že pokud tě nepustíš, odejdu já. Váží si mých rad stejně... jako mých kouzel. Pak už nebylo obtížné jej přesvědčit, aby propustil i tu rodinu. Pomohu mu přesvědčit válečníky, že je to dobré.“

„Měl pravdu, když říkal, že poděkovat mám tobě.“ řekl Tarrant. „Budu ti děkovat po všechna staletí, která mám ještě před sebou.“

Peregrinův úsměv byl stejně ponurý jako světlo na východě. „Nemusíš. Mám své důvody a budu chtít zaplatit.“

„Jak?“ polkl Tarrant.

„Připouštím, že jsem tě potřeboval zachránit. Možná jsme v současnosti jediní nesmrtelní na světě. Jednou se musíme spojit. Ale mezitím...“

Peregrino vzal Tarranta za ruku. „Mezitím, jsou tu moji lidé,“ vyhrkl. „Nenarodil jsem se mezi nimi, ale jsou jedni z posledních, kteří patří k této zemi a jsou dosud svobodní. Ale již to dlouho nepotrvá. Brzy budou poraženi.“ Stejně jako Tyr a Kartágo. Galie a Británie, Řím a Byzanc. Husité a Albigenští, Baskové a Irové, Quebec a Konfederace. „Mluvil jsem o tom včera na prérii. Musím s nimi zůstat až do konce, pomoci jim najít novou víru a naději. Jinak se národ roztrhne jako bizon, který se zřítí z útesu. Budu mezi nimi pracovat pro mír.“

Od tebe chci totéž. Jak jsem řekl Quanahovi, když těch pár lidí pustíme, přinese nám to trochu dobré vůle u druhé strany. Samozřejmě, že mnoho dalších zemře. Ale tohle je pro tebe výchozí bod. Říkal jsi, že jsi bohatý a naslouchá ti mnoho mocných mužů. Takže má cena za tyto životy je to, že ty na své straně budeš také pracovat pro mír. Pro takový mír, ve kterém by moji lidé mohli žít.“

„Udělám, co bude v mých silách,“ odpověděl vážně Tarrant. Když nic jiného, jistě nadejde den, kdy mu Peregrino vystaví účet.

Stiskli si ruce a Indián odkráčel. Falešný úsvit pohasl jeho postava zmizela v šeru.

„Pojďte za mnou.“ řekl Tarrant k Langfordovými „Musíme se ihned vydat na cestu.“

Kolik let života asi vykoupil Rufus pro tyto lidi. Dvě stě?

8

Pro člověka ze západu byly Wichita Mountains sotva trochu většími kopci. Jejich holé povlnné svahy bez stromů se pomalu začínaly zelenat po prvních jarních deštích. Na kraji jednoho z údolí stála farma s velkým obytným stavením, ke které patřily stovky akrů úrodné půdy, pastviny, dobytek a obrovské množství koní.

Tráva byla ještě vlhká po nedávné přeháňce a oblohou se línaly bílé mraky. Najatý vůz sjel z hlavní silnice na příjezdovou cestu k usedlosti. Honák na poníkovi, který kontroloval ploty, k němu přijel aby zjistil, co tady pohledává. Řidiči, který vypadal jako Indián, hned na úvod řekl, že pan Parker dnes není doma. Muž za volantem opáčil, že jeho pasažér ve skutečnosti hledá pana Peregrina. Překvapený honák ukázal kudy mají jet a nechápavě se díval za vozidlem. Bylo to pro něj stejně podivné jako auta, která občas kodrcala po hlavní silnici.

Vedlejší cesta je zavedla ke srubu obklopenému záhony a s letní kuchyní v zadu. Na verandě seděl muž v montérkách a sandálech a četl knihu. Měl vlasy spletené do copů, ale na Komanče byl příliš vysoký a štíhlý. Když uviděl příjezdět automobil, odložil knihu, sešel po schůdkách z verandy a čekal.

Auto zastavilo a vystoupil z něho běloch. Jeho oděv prozrazoval bohatství, ale až po důkladném prozkoumání. Chvilí oba stáli nehybně. Pak vykročili, stiskli si ruce a pohlédli jeden druhému do očí.

„Konečně.“ řekl Peregrino halasně. „Bienvenido, amigo.“

„Omlouvám se, že mi to tak dlouho trvalo,“ odpověděl Tarrant. „Když tvůj dopis přišel do Saň Francisca, byl jsem zrovna za obchodem v Orientě. Když jsem se vrátil domů, myslel jsem, že telegram by přitáhl zbytečnou pozornost. A protože jsi mi už dříve poslal adresu, chytil jsem první vlak na východ.“

„To je v pořádku, tak pojď dovnitř.“ S léty praxe zněla jeho angličtina více hovorově. „Jestli tvůj řidič chce, může jít do hlavního domu, tam se o něj postarají. Muže nás vzít do města - třeba pozítří? Musím tam ještě něco zařídit a také odvézt věci, které chci za sebou nechat poslat. Vyhovuje ti to?“

„Samozřejmě. Peregrino. Tvé záležitosti jsou i mémi.“ Tarrant vyndal z auta své zavazadlo značky Gladstone a následoval svého hostitele dovnitř.

Ve srubu byly čtyři menší, čisté, prosluněné místnosti. Všechny byly velmi střídmě zařízeny, obsahovaly však značné množství knih a gramofon se zásobou desek převážně klasické hudby. Jen v ložnici bylo několik náboženských předmětů. „Tady budeš spát,“ řekl Peregrino. „Já si rozbalím deku za domem. Ne. mlč. Jsi můj host. Mimoto, bude to jako za starých časů. Abych se přiznal, často takhle spím.“

„Žiješ tedy sám?“ rozhlédl se Tarrant.

„Ano. Nelíbilo se mi oženit se a mít děti, když bych je jednou musel nějakým podvodem opustit. Život mezi svobodnými kmeny byl jiný. A co ty?“

Tarrant sevřel rty. „Má poslední žena zemřela loni. Mladá. Na souchotiny. Zkoušeli jsme změnit podnebí, ale nebylo to k ničemu. No, neměli jsme děti a tahle totožnost už pomalu přestává být bezpečná. Připravuji se na změnu.“

Usadili se do židlí v předním pokoji. Nad Peregrinovou hlavou se z rámu dívala chromolitografie Rembrandtova autoportrétu. Ačkoli to byla špatná kopie, v očích malíře byl patrný žal. Tarrant vylovil ze zavazadla láhev ilegální skotské a naplnil sklenice, které hostitel přinesl. Nabídl také havanské doutníky. Drobnosti, ale luxusní.

„Jak se ti vůbec vede?“ zeptal se Peregrino.

„Samá práce. Nevím ani, jak jsem vlastně bohatý. Měl bych projít účetní knihy z několika svých předchozích totožností, ale je toho hrozná hromada. Jedna z věcí pro kterou tě potřebuji, kromě tebe samotného, je to, že mi pomůžeš vymyslet, jak ty peníze nejlépe využít. A jak jsi na tom ty?“

„Jsem vcelku nírumilovný. Obdělávám svůj kousek země, dělám ve své truhlárně, radím své kongregaci - je to indiánská církev takže mám daleko do bílého kněze - a učím ve škole. Nerad to budu opouštět. A hodně čtu, abych se dozvěděl co nejvíc o tvém světě.“

„Předpokládám, že působíš jako Quanahův poradce.“

„Hm, no ano. Ale podívej, nejsem žádná jeho šedá eminence. Všechno dokázal sám. Je to podivuhodný muž. Mezi bílými by byl Lincolnem či Napoleonem. Jediná zásluha, kterou si mohu připsat, je to, že jsem některým věcem pomohl neboje pro něho učinil schůdnějšími. On je pak provedl.“ Tarrant přikývl, věděl, o čem mluví. Velký svaz Komančů. Kiowů. Čejenů a Arapahů, s Quanahem jako hlavním náčelníkem. Krveprolití u Adobe Walls. po kterém následoval rok války a vraždění vedený Quanahem. Hladomor. Odchod do rezervace v roce 1875. Dobré úmysly indiánského agenta, který tři roky na to zařídil pro Komanče poslední lov bizonů v doprovodu vojenské eskorty. Žádný bizon nepřežil. A dál a dál...

„Kde je teď?“ zeptal se.

„Ve Washingtonu.“ odpověděl Peregrino a když uviděl Tarrantův překvapený pohled, pokračoval: „Jezdí tam velice často. Je mluvčím všech kmenů. Škoda McKinleyho. ale to dostalo Theodora Roosevelta do Bílého domu. On a Quanah jsou teď přátelé.“

Chvilí tíše pokuřoval. Nesmrtelní málokdy spěchají. Když odklepl dlouhý popel, pokračoval: „Pro nás je Quanah více než bohatý farmář. Je naším vůdcem, soudcem, drží nás pospolu. Běloši nemají rádi peyote, ani jeho náklonnost k ženám, ale musejí se s tím smířit. Nejenže nás nenechává klesnout, ale oni si také potřebují uklidnit svědomí. A není žádný suchar. Umí vyprávět a používat jazyk tak, že by se styděl kde který námořník. Ale on především znamená ... usmíření. Říká si Quanah Parker, na památku své matky. Jednou mluvil o tom, že nechá vyzvednout její kosti a kosti své sestry a pohřbít je zde, aby po čase odpočíval vedle nich. Neboj se. nemám klapky na očích. My Indiáni máme před sebou strmou a obtížnou cestu a mnoho znáš zůstane ležet podél ní. Ale Quanah nám pomohl začít.“

„A ty jsi ho k tomu dovedl.“

„Ano. dělal jsem co jsem mohl proti prorokům a využíval veškerý svůj vliv. aby myšlenka miní zakořenila v duších Indiánů. A ty jsi také splnil svůj slib.“

Tarrant se ušklíbl. Taky to něco stálo. Nejenže bylo třeba podplatit politiky, ale také přinutit nebo nějak jinak koupit lidi. kteří mohli události zvrátit právě svým odporem vůči korupci. Nakonec Quanah nešel ani do vězení, ani na šibenici.

„Myslím, že jsi příliš skromný,“ řekl Tarrant. „Nevadí. Naše práce je hotova. Možná, že ospravedlní naše dlouhé životy. Nevím. Takže., jsi připraven na cestu?“

Peregrino přikývl. „Už tu nemůžu udělat víc, než dokáží ti, které jsem pomohl vychovat. A jsem v téhle rezervaci už více než čtvrt století. Quanah mě tu dobře ukrýval a držel stranou od těch, kteří někde něco zaslechli a chtěli mě najít. Ale není to jako na přerii. Lidé jsou zvědaví. A kdyby se něco dostalo do novin ... to by byl konec. Nechám mu tady dopis a své požehnání.“

Pohlédl z okna směřujícího k západu. Zvedl ke rtům sklenku s nápojem národa, který kdysi patřil mezi barbary, který útočil na jih a ustupoval k severu v dlouhých válkách za svoji svobodu. Pak řekl: „Nastal pro mě čas začít znovu.“

XV

SCHŮZKA

1

Děšť bičoval ulice a vymýval z nich spinu a žár předchozího dne. Když se zablesklo, kapky se na zlomek vteřiny změnilly v oponu z tisíců kuliček rtuti. Hrom přehlušil hluk motorů, houkání klaksonů a šplouchání vody, rozstříkované koly aut. Jeden z blesků zasáhl nový Empire State Building. ale neškodně sjel do země ocelovou výztuží ve zdivu. Bylo

časné ráno a auta i autobusy stále jezdily s rozsvícenými reflektory. I v centru bylo zatím jen málo chodců, kteří se krčili pod deštníky nebo uhýbali před deštěm pod markýzy a plátěné stříšky. Taxikáři dosud nevyjeli.

Ulice, ve které žila Laurace Macandal, se nacházela v jiné části města a byla téměř pustá. Běžně tomu tak nebylo a po setmění tu bylo dokonce velmi živo. Několik nočních klubů tu sousedilo s mnohem skromnějšími domy. obchůdky a starým obytným domem, který si nechala zrenovovat. Bez ohledu na zlé časy běloši stále chodili do Harlemu za jazzem, tancem a komediemi, odpočinout si od starostí a užít volnosti, ke které, jak si mezi sebou říkali, byli černoši stvořeni. Ale teď byli všichni zalezlí a čekali až se vyčásí.

Pohlédla na hodiny a zavolala jednu ze služebných. „Poslouchej dobře. Cindy, nejsi ještě ve službě dlouho a dnes očekávám velice důležitou událost. Nechci, abys udělala nějakou chybu.“

„Ano, Mamalo,“ řeklo děvče s bázní v hlase. „Jako tohle,“ zavrtěla Laurace hlavou. „Už jsem ti říkala, že Mamalo jsem jenom při obřadech.“

„Moc se omlouvám, m'dam.“ Oči ženy, která stála před dívkou se zamlžily. Vypadala mladě a zároveň se zdála být stará jako čas. Vysoká a štíhlá, v elegantním safiánovém domácím úboru. Na levém zápěstí měla stříbrný náramek ve tvaru hada a na krku přívěsek - rubín ve zlatém kroužku s vepsaným trojúhelníkem. Její pleť nebyla bílá. ale tmavší než kůže Číňanů, měla úzký obličej, klenutý nos a tuhé rovné vlasy. „Pořád zapomínám.“

Laurace se usmála a pohládila ji po ruce. „Neboj se, zlato.“ Její hlas, který uměl ječet jako siréna, byl jemný jako tón houslí. „Jsi ještě mladá, máš se co učit. Chci, abys věděla, že dnešní návštěvník bude zvláštní. Proto tu zmůžu bude jenom Josef, a ten ještě zůstane u vozu. Ty budeš pomáhat v kuchyni. A neopustíš ji. Na tom, jak obsluhuješ u stolu je všechno v pořádku a jsi dokonce hezčí než Conchita. Ale ona má vyšší postavení. Postavení je třeba si zasloužit. Službou, stejně jako vírou a studiem. Jsem si jista, že tvůj čas přijde. A hlavně, Cindy, budeš mlčet. Ani slovo o tom, kdo byl mým hostem nebo o tom, co uvidíš či uslyšíš. Nikdy. Rozumíš?“ „Ano, m'dam“

„Dobře. A teď běž, dítě. A ještě něco - pracuj víc na své angličtině. Ve světě to nikam nedotáhneš, pokud nebudeš mluvit jako vzdělaná žena. A pokud nebudeš doopravdy vzdělaná. Učitel Thomas mi říkal, že ani v aritmetice nejsi nejlepší. Jestli potřebuješ lecke navíc, řekni si mu. Učení pro něho není jen práce, je to jeho poslání.“ „A-ano, m'dam.“ Laurace naklonila hlavu a přivřela oči, jako kdyby naslouchala. „Tvůj dobrý anděl je blízko. Odejdi v míra.“ Dívka v naškrobené uniformě radostně odběhla. Když Laurace osaměla, začala se procházet po místnosti, bezmyšlenkovitě brala do níkou předměty a zase je odkládala. Tento pokoj zařídila ve viktoriánském stylu - dubové obložení stěn, těžký nábytek, hustý koberec a masivní závěsy. V prosklených sekretářích byly vystaveny zajímavé kuriozity, na knihovně, obsahující pečlivě vybrané svazky, stála busta černocho. Žárovky v křišťálovém lustru doplňovaly mdlé světlo deštivého rána. Byla to působivá kulisa, aniž by vypadala nepatřičně.

Když obloukovým oknem spatřila jak TOŽ, který předtím vyslala, zastavuje u chodníku, uklidnila se a potlačila rozrušení. Na tom jaký udělá dojem, bude hodně záležet Šofér vystoupil, rozevřel velký deštník a přešel k pra ve straně vozu. kde otevřel zadní dveře. Doprovodil pasažéra ke vchodu a zazvonil. To už Laurace neviděla, ale slyšela a zbytek si dovedla představit. Také věděla o dvou služebných, které návštěvnici přivítaly, vzaly od ní plášť a doprovodily ji nahoru.

Když vešla do pokoje, Laurace k ní přistoupila a stiskla jí obě ruce. „Vítejte, vítejte.“ Clara Rosario odpověděla lehkým stiskem, stejně nejistým jako její úsměv. Vypadala cizokrajně a oplývala určitým půvabem. Přestože měla uhlově černé vlasy, nahnědlou pokožku a plně rty, byla to běloška. Lícni kosti měla široko posazené, rovný nos a ořechové oči. Laurace byla o tři palce vyšší. Nicméně Clara si byla vědoma své postavy a nesla se hrdě.

„Děkuji,“ odpověděla s krátkým přízvukem. „Je to tu pěkné,“ řekla, když se rozhlédla.

„Půjdeme do pracovny, tam budeme v soukromí. Je tam i bar. Nebo si dáte čaj, kávu? Pošlu pro něco,“ navrhla Laurace.

„Ne. díky, radši bych se hned něčeho napila,“ zasmála se nervózně Clara.

„Nezůstanete na oběd? Bude cordon bleu. Do té doby dokončíme naši... záležitost a pak se v klidu najíme.“

„Dobře, ale ne moc pozdě. Čekají mě zpět. víte? Musím je udržovat v dobré náladě a ... měla bych problémy, kdybych se neukázala. Všichni muži jsou teď hrozně nervózní a jen čekají, co zlého se zas stane, víte?“

„Mimoto nechceme, aby kdokoli začal být zvědavý, o co jde.“ souhlasila Laurace. „Nebojte se, včas vás pošlu zpět.“

Vzala Clara za ruku. „Tudy, prosím.“

Když se dveře otevřely, Clara strnula. Menší pokoj se závěsy na oknech vypadal jako z jiného světa. Podlaha byla Pokryta slaměnými rohožemi, zvláště tvarovaná křesla byla Potažena leopardími kožešinami. Jedné ze stěn vévodily dvě africké masky. Na policice mezi nimi ležela lidská lebka. Naproti byla natažena osm stop dlouhá krajít kůže. Na vzdálenější straně místnosti stál mramorový oltář. Na bílé oltářní Pokrývce s červeným lemováním ležel nůž, křišťálový pohár s vodou a bronzový svícen se šesti pokroucenými rameny.

Místnost osvětlovala jediná stolní lampa s těžkým stínítkem. Vedle ní ležely stříbrné kazety s cigaretami a zápalkami a stojan na vonné tyčinky, z nichž stoupal silně aromatický dým. Skříň a rádio, stojící vedle dveří, nebo kávový stůlek se sklenkami, sodovkou, popelníkem a miskami zákusků se zde ve své všednosti téměř ztracely.

„Nebojte se.“ uklidňovala ji Laurace. „Určitě jste viděla doupata mágů už dříve.“

„Párkrát“ zajíkla se Clara. „Chcete říct, že ...“

„Ano i ne. Tyhle věci doopravdy nepoužívám. Mají jen navodit posvátnou atmosféru, moc a tajemno. A také,“ dodala věcně, „nikdo se bez mého svolení za žádných okolností neodvážá otevřít tyto dveře. Můžeme hovořit v naprostém bezpečí.“

Clara se sebrala. Bez značné dávky odvahy by nemohla přežít staletí a její hostitelka nenabízela nic než jakýsi druh přátelství. „Myslím, že my dvě jsme prošli rozdílnými cestami.“

„Je čas je spojit. Mám pustit nějakou hudbu? Chytám tu dvě dobré stanice.“

„Ne, budeme jenom mluvit,“ ušklíbala se Clara. „Ráda si od muziky odpočinu. Vedu podnik pro vyšší vrstvy, víte?“

„Chudáčku.“ bylo vtom více smutku než něžnosti. „Asi jste to nikdy neměla jednoduché.“

Clara sklonila hlavu. „Nějak vycházím. Co bude s tím pitím?“

Vzala si bourbon s kapkou sody, cigaretu a usedla do sofa u stolku. Laurace si nalila bordeaux a posadila se do křesla naproti ní. Chvilí mlčely a zvenčí sem doléhal jen tlumený zvuk deště.

Pak Clara řekla trochu vzdorovitě. „Takže co? O čem budeme mluvit?“

„Možná byste měla začít vy,“ navrhla Laurace měkce. „Začněte jak chcete. Tohle je teprve první z našich opravdových setkání. Bude jich zapotřebí mnohem více. Musíme se jedna o druhé dozvědět co nejvíce, rozhodnout se a pak jednat.“

Clara se zhluboka nadechla a vyhrkla: „Tak jo. Jak jste mě našla? Když jste se objevila u mě v bytě a řekla, že jste také nesmrtelná ...“ Její reakce tehdy neměla daleko k hysterii a Laurace proto raději brzy odešla. Ostatní bylo záležitostí tří opatrných telefonátů. „Nejdřív mě napadlo, že jste blázen. Ale chovala jste se normálně, a šílenec by na něco takového ani nemohl přijít. Později mě napadlo, že mě možná chcete vydírat, ale to mi taky nedávalo smysl. Jenom ... dobře, jak jste zjistila, kdo jsem a jak mám vědět, že vy jste skutečně tím, za co se vydáváte?“ Natáhla třesoucí se ruku po sklenici a do poloviny ji vyprázdnila. „Nechci se vás nijak dotknout, chci si jen být jistá.“

„Jste pochopitelně opatrná,“ řekla Laurace. „Myslíte, že já ne? Bez toho bychom už dávno zemřely. Ale rozhlédněte se. Připomíná vám tady něco kriminálníky, které jste kdy poznala?“

„N-ne ... Ačkoli prorok sekty ... Ale nikdy jsem o vás neslyšela, a to bych asi měla, pokud jste tak bohatá, jak se zdá.“

„Nejsem. A ani organizace, kterou vedu. Je třeba, abych udržovala zdání ... hmm. solidnosti. A ještě kvasí otázce.“

Laurace upila vína a pokračovala jakoby zasněným hlasem. „Sama ani nevím, kdy jsem se narodila. Pokud o tom vůbec byl nějaký záznam, je nejspíš dávno ztracen. Koho by tehdy zajímal malý černoušek? Ale podle toho co si pamatuji a co jsem si později odvodila během studia, musím být asi dvě stě let stará. Oproti vašemu věku to není nic. Říkala jste čtrnáct set let? Ale i tak jsem stále zoufaleji toužila vědět, jestli jsem na světě sama.“

Pokud tu nějakí jsou, musí svou vlastnost skrývat stejně jako já. Muži mohou střídát zaměstnání, změnit si život. Ženy mají mnohem méně příležitostí. Když jsem se konečně odhodlala k hledání, napadlo mě, že to bude dobré zkusit v profesi, kterou ženy velmi dobře ovládají nebo ke které jsou často donuceny.“

„Prostituce,“ řekla Clara tvrdě.

„Jak už jsem řekla, neodsuzuji. Děláme všechno proto, abychom přežily. Taková žena může zanechat stopy, řídké a obtížně čitelné, ale když je čas a trpělivost, dají se vysledovat. Nadto ji ani nenapadne, že se o to někdo vůbec pokusí. Novinové články, soudní záznamy, nebo daňová přiznání a ostatní doklady z míst, kde je prostituce legální, staré fotografie — shromážděné, probrané, setříděné, porovnané. Někteří z mých agentů byli soukromí detektivové, jiní ... moji učedníci. Nikdo z nich nevěděl, k čemu ty informace potřebuji. A postupně do sebe některé z tisíců útržků zapadly. Vypadalo to, že v devadesátých letech minulého století žila v Chicagu žena, která se zapletla do událostí podivuhodně podobných těm, které se staly později v New Yorku, pak v New Orleans a ještě později opět v New Yorku ...“

Clara mávla rukou. „To stačí, chápu. Měla jsem na to pamatovat. Už se to stalo dřív.“

„Cože?“

„Kdysi v Konstantinopoli - Istanbulu - Bože, to už musí být devět set let. Jeden muž mě vystopoval úplně stejně jako vy.“

Laurace se napůl zvedla, sedla si zpět a naklonila se. „Další nesmrtelný? Muž?“ vyhrkla. „Co se s ním stalo?“

„Nevím,“ odsekla Clara a ostře pokračovala: „Nebyla jsem ráda, že mě našel, a ani nevím, jestli jsem teď. Jste sice žena, a to je trochu rozdíl, ale i tak mě musíte přesvědčit.“

„Muž,“ zašeptala Laurace. „Kdo to byl, co byl zač?“

„Byli dva, měl společníka. Byli to kupci odněkud z Ruska. Nechtěla jsem s nimi jít, tak jsem se jich zbavila, a od té doby jsem o nich neslyšela. Možná jsou mrtví. Nebudeme teď o tom mluvit, jo?“

Pokoj byl tichý, kromě šumu ustávajícího deště.

„Musela jste mít hrozné zážitky,“ řekla po chvíli Laurace.

Clara pozdvihla levý koutek. „Vydržím hodně. Když zrovna nepracuji, žiji dobře z toho co mám vyděláno a našetřeno - nějaké peníze občas získám sňatkem - je to celkem dobré a hodlám v tom pokračovat.“

„Napadlo mě - říkala jste, že od té doby, co jste v Americe, pracujete převážně jako ... jako madam - není to teď pro vás lepší, než to bývalo?“

„Ne vždycky.“

2

Vždy nerada spala tam, kde pracovala. V Chicagu měla byt o pět bloků dál. Domů se vracela většinou kolem druhé nebo třetí po obědě a měla pak celé odpoledne pro sebe. Tou dobou měla i Sadie slabé kšefty. Chodila do města nakoupit nebo si užívala slunce a zeleně v Jacksonově parku, navštěvovala muzea postavená po Kolumbově výstavě, vyjížděla tramvají za město. Dělala všechno možné, sama nebo s partou kamarádek, ale vždy jako dáma.

Světlo plynových lamp dopadalo na šedivý chodník, stejně opuštěný jako měsíc nad ním. Přestože šla zlehka, zdálo se jí, že její kroky duní ulicí. Dva muži, kteří vyšli z postranní uličky, byli sotva víc než jen další stíny, než si náhle uvědomila, že jde mezi nimi.

Strach jí projel tělem a stálil hrdlo. Ten po pravé straně byl hromotluk s vystrčenou bradou porostlou dlouhým strništěm a páchl. Ten nalevo byl skoro ještě chlapec s bezbarvým obličejem a nervózně se pochechtával.

„Nazdárek, paní Rossová,“ ozval se hrubým hlasem hromotluk. „Nádhernej večír, co?“

Ty hloupá, spílala si v duchu, mohla by sis dovolit osobního strážce, ale chtěla jsi ušetřit každý cent a nechtěla jsi, aby tě kdokoli otravoval. Teď ale potlačila strach, jak se to za staletí naučila.

„Neznám vás. Nechtě mě na pokoji.“

„Ale my vás známe. Pan Santoni nám vás ukázal, když jste šla kolem. Požádal nás, jestli bysme si s váma krápně nepopovídali.“

„Zmizte, než zavolám policii.“

Chlapec se zahihňal. „Kuš. Lewe,“ napomenul ho pořez. „Trpělivost.“ Pak se obrátil k ní: „Tohle nám nedělejte, pani Rossová. Chceme si s vámi jen chvilku promluvit. Jen buďte zticha a pojděte s námi.“

„Promluví si s vaším šéfem, panem Santonim A pokud bude chtít, promluví si s ním znovu.“ Hrál o čas. „Ještě dnes.“

„Ale kdepak, ne tak brzy. Říká, že jste nerozumná.“

Chce můj kšeft. Chce zničit všechny nezávislé domy. Budeme dělat, co bude chtít a platit poplatky. Kriste, dřív než bude pozdě, sešli nám chlápka s brokovnicí!

Ale pro ni už bylo pozdě. „Chce, abychom si s Lewem s váma napřed trochu popovídali. Nechce už ztrácet čas dohadováním, jasný? Jen buďte zticha a všechno bude v čauku. No tak. Lewe, schovej tu zatracenou břitvu.“

Rozeběhla se. Dlouhá paže ji strhla v polovině kroku. Drželi ji tak, že každý pokus o uvolnění by skončil vykloubeným ramenem. Za příštím rohem čekal kabriolet s řidičem. Nejeli daleko.

Hromotluk musel chlapce několikrát krotit. Než znovu začali, pečlivě ji omyl houbou, konejšivě na ni mluvil a zapálil jí cigaretu. Poučena z dřívějšíka, dávala pozor, aby se vyhnula zraněním, která by zanechala trvalé následky. Nakonec ji vyložili opřed domem nějakého doktora.

Osazenstvo nemocnice užasle sledovalo jak se rány rychle hojí a nezůstávají po nich žádné jizvy. Přestože se nevyptávali, víceméně chápali o co šlo. a když odcházela, měli za to, že ta osoba musí být A'elice mírná, vděčná a milá žena. V takovém úžasném těle přeci musí být stejně nezdolný duch.

Přesto Carlotta Rossová odepsala ztráty, prodala vše co mohla a ztratila se. Nikdy neslyšela o soupeři, který nechal ze zálohy Santoniho odstřelit. Málokdy se obtěžovala pomstou. To za ni vždy vyřídil čas. Byla vcelku spokojena s tím, že začne jinde a byla připravena.

3

„Ale jdu dál. Jsem na takový život zvyklá a docela mi to jde.“ zasmála se Clara. „Do teď. Bude to lepší, co?“

„Hnusíte si všechny muže?“ zeptala se Laurace.

„Nelitujte mě! ... Promiňte, myslíte to dobře, neměla jsem tak vyletět. Ne, potkala jsem několik slušných. Většinou ne při své práci, a také nebyli pro mě. Nemohla jsem je mít, jen jejich peníze. Nikoho nemůžu mít doopravdy. Vy ano?“

„Ne na vždy. pochopitelně. Ale jednou jistě najdeme další, kteří budou jako my.“ Laurace si všimla výrazu ženy před sebou. „A kteří se nám budou líbit.“

„Nebude vám vadit, když si doleju? Posloužila si a z tabatěrky vytáhla další cigaretu. Přitom se skoro ostýchavě zeptala: „A co vy. Laurace? Jak vy se cítíte? Říkala jste, že jste kdysi byla otrokyní. To musí být stejně hrozné jako to. co jsem prožila já, ne-li horší. Jen Kristus ví, kolik otroků jsem v životě viděla.“

„Někdy to bylo hodně zlé, někdy to bylo docela příjemné. Ale nikdy jsem nebyla volná. Nakonec jsem utekla. Běloši, kteří byli proti otroctví, mě dostali do Kanady. Tam jsem si našla práci jako služka.“

Clara si ji chvíli prohlížela, než pronesla: „Nechováte se, ani nemluvíte jako služka.“

„Změnila jsem se. Moji zaměstnavatelé mi v tom hodně pomohli. Bylo to v Montrealu, Dufourovi patřili ke středním vrstvám a byli velice milí. Když viděli, že se chci zdokonalovat, zařídili mi vzdělávací kurs - po pracovní době. a tehdy služebnictvo pracovalo dlouho, takže to trvalo roky - a vždy jim za to budu vděčná. Naučila jsem se správně anglicky, číst, psát a počítat. Několikrát jsem se vdala za Francouze, takže jsem pochytila i něco z francouzštiny. Když jsem měla jen trochu času. ležela jsem v knihách. Mé vzdělání tak bylo dost nesourodé, ale postupem let se mi podařilo zaplnit hodně mezer.“

Nejdříve jsem se musela naučit ovládat paměť. Zjistila jsem, že je pro mě stále obtížnější, vylovit něco z té změní vzpomínky. Začínalo mi dělat potíže myslet. Musela jsem s tím něco dělat. Předpokládám, že jste měla ten samý problém“

Clara přikývla. „Tak prvních padesát let. Už nevím, jak jsem se z toho dostala, nevzpomenu si. Ale asi bych hodně trpěla a možná i zemřela, kdybych se nedostala do nikou jednoho pasáka. On a později jeho syn mysleli za mě. Svým způsobem nebyli zlí a to. že nestárnu na ně velice působilo, takže se mnou zacházeli lépe. než bylo na Blízkém Východě v osmém století zvykem. Myslím, že to nikdy nikomu neprozradili, ale každých pár let jsem musela změnit město.“

Mezitím jsem se rozhodla, a když syn zemřel, udělala jsem se zase pro sebe. Mám dojem, že většina nesmrtelných nemá takové štěstí. Někdo nerozumný nebo hloupý by bez ochránce dlouho nepřežil. Kdekoli. Nemám pravdu?“

„Také jsem o tom uvažovala. Zatím jsem měla docela štěstí. Od počátku dvacátého století je tu psychologie, věda o lidském nitru. Zatím dost hrubá a plná dohadů, ale idea, že je možné pochopit a uchopit lidskou mysl je fascinující. Zjistila jsem, že autohypnóza dělá zázraky. Ale o tom si promluvíme později. Je tolik věcí. o kterých musíme mluvit.“

„Vy jste asi nikdy nebyla zoufale zmatená.“

„Ne, vždycky jsem se ovládala a s většinou věcí jsem se dovedla vyrovnat. Samozřejmě, stěhovala jsem se. Bolelo mě, když jsem opouštěla Dufourovi, ale některým lidem už začínalo být divné, že nestárnu jako oni. A také jsem stále více toužila po nezávislosti. Opravdové nezávislosti. Procházela jsem různými zaměstnáními, získávala dovednosti a šetřila. V roce 1900 jsem se vrátila zpět do Států. Na barevné tu nekoukali tak podezíravě a v New Yorku jsem se úplně ztratila. Otevřela jsem si malou kavárnu. Vedlo se mi dobře - jsem dobrá kuchařka - a po čase jsem si mohla dovolit otevřít větší

prostory i s kapelou. Válka kšeftu prospěla a následující prohibice ještě zvedla zisky. Měla jsem podnik pro bílé a jeden méně honosný pro černé. Jeden z pravidelných bílých hostů se stal mým přítelem. Na úřadě dohlédl na to, abych neplatila zbytečné daně a taky aby se mi tam necpala lůza.“

Clara se uznale rozhlédla. „Tohle jste ale nepořídila z výnosu dvou pochybných hospod.“

Laurace se zasmála. „Jste pěkně vykutálená, co? No, abych řekla pravdu, momentálně mě zásobuje jeden z největších pašeráků. Je sice bílý, ale ...“

4

Donald O'Bryan miloval vítr a moře. Doma měl plné police knih o plachetnicích, stěny plnily jejich obrázky a stavěl jejich detailní modely, které se vůbec nehodily k jeho obrovským rukám. Kromě silné motorové lodi, kterou používal pro své obchody, měl na zátocě u Long Islandu zakotvenou šalupu. Když začal brát na celodenní vyjížďky svou černou „hospodyní“, nikdo z členů jacht klubu nic nenamítal. Všichni ho měli rádi, ale nikdo si nechtěl s Donem nic začínat. Loď v silném náklonu prorážela zpěněné hřbety vln a rackové se proháněli nad brázdou za lodí, do které jim odhazoval drobné zbytky od oběda. Když plujete s větrem, jeho burácení se změní v ukolébavku a přítulně vás ovine, až celým tělem vnímáte živočišnou vůni soli.

Kormidelník musí být neustále ve střehu. Don zajistil ráhno proti náhodnému přehození, ale řízení bylo stále choulostivé. Zvládal je však bez většího úsilí, připraven uskočit kdyby bylo třeba.

Z jeho tuponosého obličejce se vytratilo předchozí veselí. „Proč si mě nechceš vzít?“ zeptal se prosebně. Chci z tebe udělat počestnou ženu. opravdu.“

„Tohle je pro mě dost počestné.“ odpověděla se smíchem.

„Floro, miluji tě. Nejenom proto, že jsi úžasná v posteli, a že opravdu jsi. ale i pro tvou duši. Jsi milá. odvážná a stokrát chytřejší než já. Byl bych hrdý na to. kdybys nosila rré dítě.“

Přestala se smát a vážně zavrtěla hlavou. „Jsme příliš rozdílní.“

„Lišila se snad královna ze Sáby příliš od Salamouna?“ „V této zemi tomu tak může být.“ „Bojíš se snad zákona? Poslyš, ne každý stát zakazuje smíšené sňatky. A ostatní už musí uzavřený sňatek respektovat. Tak je to v ústavě.“

Ta samá ústava zakazuje, aby si muž po celodenní dřině dal sklenici piva, pomyslela si. „Ne, takhle bychom nemohli žít. Nenávidění, izolovaní jak od tvých, tak od mých lidí. Nemohu to udělat už kvůli tvým dětem.“

„Ne všude.“ zaprotestoval. „Poslouchej, už jsem o tom mluvil, ale přesto ještě jednou. Nechci tenhle kšeft dělat donekonečna. Za pár let našetřím tolik peněz, že je neutratíme ani za sto let. Rád si žiju dobře, proto jsem opatrný a nerozhazuju. Vezmu tě do Irska. Nebo do Francie. Vždycky jsi říkala, že bys chtěla vidět Francii. Mě stačilo co jsem tam viděl za Afálky, abych se chtěl hned vrátit. Můžeme se v té sladké zemi usadit, kde se nám zlíbí. Nebude je zajímat barva naší kůže, jen barva našich srdcí.“

„Ještě s tím počkej, později si o tom promluvíme.“ Možná si do té doby zvyknu na myšlenku, že uvidím, jak ho čas strávuje až ke smrti. Možná si do té doby budu jista, že nezahořkne, když mu to řeknu - protože ho nechci žádným způsobem klamat - a bude vždy šťasten, když mě bude mít vedle sebe v plné síle. dokonce i tehdy, když jej budu držet za ruku na jeho smrtelné posteli.

„Ne, teď! Budeme to držet v tajnosti, jestli chceš.“ „Ani tak to nemohu udělat, drahý. Nežádej mě o to.“ řekla s pohledem upřeným nad vlny.

Zamračil se. „Bojíš se být ženou krámináhiika? Nemyslím, že mě někdy dostanou, a když, přísahám při Bohu, že ne živého.“

Otočila se k němu. Zpod čepice mu do očí spadala hnědá kadeř a vypadal teď jako chlapec, plný vášnivě upřímnosti. Vzpomněla si na syny, které porodila a také pohřbila. „Jaký v tom bude rozdíl, když před námi kněz zamumlá pár frází, když nebudeme mít svobodu zůstat jeden druhému na dohled?“

„Chci ti dát svůj slib.“

„Už se stalo, nejdražší, mnohokrát.“

„A ještě něco,“ řekl zastřenějším hlasem. Nechystám se zemřít, ale člověk nikdy neví. Chci mít jistotu, že budeš zajištěna. Neposkytněš mi alespoň tuhle útěchu?“

„Nepotřebuji žádné dědictví. Děkuji, děkuji, ale ne. Už jen proto, že nechci mít víc společného s právníky a vládou, než mám dosud.“

„Hm. Tak.“ Zammul si ret. „Ano, tomu rozumím. Dobře.“ Nejednou se rozzářil, jako když sluníčko vykukne z mraků.

„Ale nevzdám se úsilí udělat z tebe paní O'Bryanovou, nezapomeň. Přesvědčím tě, uvidíš. Zatím ještě udělám nějaká opatření. Nevěřím příliš bankéřům a je právě vhodný čas zbavit se některých nemovitostí. Proměníme je na zlato a ty budeš vědět, kde je zakopán poklad.“

„Och. Done.“ Ty peníze nic neznamenaly, ale to co řekl, stálo za celý svět a polovinu hvězd. Klekla si v kokpitu a přitiskla se k němu.

Sehnul se, objal ji kolem ramen a jeho ústa hledala její. „Floro,“ zašeptal chraplavě. „Má nádherná, záhadná Floro.“

5

„Milovali jsme se. Nikdy jsem se nebála milovat, Claro. I ty by ses to měla naučit.“

Žena naproti uhasila cigaretu a šálila po nové. „Co se stalo pak?“

„V roce 1924 ho dostihla loď financů,“ odpověděla Lauráce bezvýrazně. Když se jim pokusil ujet, začali střílet. Dostali ho.“

„Oh, to je mi líto.“

Lauráce se zachvěla. „Obě známe smrt až příliš důvěrně.“ Pak už klidněji pokračovala: „Zanechal mi čtvrt milionu v cenných papírech. Potřebovala jsem změnit prostředí, takže jsem prodala své noční kluby a strávila čtyři roky na cestách. Nejdřív Irsko, pak Anglie. Francie. Ve Francii jsem se zdokonalila v jazyce a prostudovala co se dalo o Africe. Pak jsem se tam rozjela. Nejdřív do Libérie a pokračovala jsem koloniemi podél pobřeží. Snažila jsem se dozvědět se něco o svých předcích. Získala jsem přátele v buši a rozšířila si to. co jsem o životě kmenů věděla z knih. Poznala jsem způsob života, náboženství, rituály, tajná společenství, tradice. To mě přimělo vrátit se přes Haiti, kde jsem nějaký čas zůstala.“

„Voodoo?“ zeptala se Clara s rozšířenými očima. „Votum,“ opravila ji Lauráce. „Ne černá magie, ale víra. To. co pomohlo lidským bytostem přežít ta nejhorší období dějin, a stále ještě pomáhá vydržet tu nejstrašnější bídu a krutovládu. Pak jsem začala myslet na lidi tady doma a vrátila se do Harlemu.“

„Aha,“ vydechla Clara. „A založila jste sektu.“ Lauráce rozzlobeně pohodila hlavou. „A vás hned napadá: ‚To je ale bezva finta‘. Ne, nic takového.“ „Ale já jsem nemyslela ...“

„Ale myslela,“ povzdychla si Lauráce. „No nic. To je celkem přirozené. Nedávám vám to za vinu. Ale pravdou je, že nemám žádný důvod k modlářství. Investice, které jsem provedla před odjezdem do ciziny, se vyplatily. Nemám ráda burzu a tak jsem z ní včas odešla. Pokud jde o mne, vyšla jsem z toho celkem dobře.“ Nadechla se a vážněji pokračovala: „Také tu ale byli moji lidé. Myslím, že je to opodstatnění mé dlouhé existence. A teď i vaši.“

Clara se tvářila trochu zmateně. „Co jste tedy udělala, když jste nezaložila církev?“

Lauráce rychle pokračovala neosobním tónem: „Církev a jejich vůdcové bývají podezřelí, zvláště jsou-li úspěšní. Stejně jako revolucionáři.“

„Nikdy jsem takhle neuvažovala,“ řekla Clara zahanbeně. Zapomenutá cigareta jí dohořívala mezi prsty.

„To. co jsem zorganizovala, je něco jako společenství podle afrického a haitského modelu. Rozumějte, taková společenství nejsou nic zločineckého, ani neslouží potěše; jsou součástí celku, kultury, slouží tělu stejně jako duši. Ta má obsahuje prvky magie i víry. V Kanadě jsem se zabývala katolicismem, který je jedním z kořenů voodoo. Nikomu neříkám, k jaké církvi by se měl dát; ale já lidem nabízím to, že nemusí být pouze křesťany, ale mohou cítit sounáležitost s celým světem živých bytostí. Nevyvolávám kletby, nedávám požehnání, jen pronáším slova a vedu rituály, ve kterých jsem nikoli mesiáš nebo dokonce svatá, ale ta, která je nejbližší porozumění a síle.“

Všechno má také svou praktickou stránku. Haitané vědí. co znamená příjem, které jsem přijala. Ale já nechci nikoho ovládat ani prostřednictvím voleb, jako republikáni či demokraté, ani násilím jako komunisté, ani agitací jako socialisté. Má politika je taková: V klidu shromáždit jednotlivce pod vedením, které sami svobodně přijmou a pracovat na rozvíjení a zlepšování jejich života a budoucnosti.“

Clara zavrtěla hlavou. „Promiňte, nemám skoro ponětí, o čem to mluvíte.“

„Z toho si nic nedělejte. Zatím si to představte jako spirituální náhražku alkoholu a drog, kterou svým stoupencům nabízím. A pokud jde o materiální stránku, s tím jak se prodlužují fronty na podporu se o nás dovídá stále více lidí.“

Přicházejí k nám černí, bílí, Portorikánci. všechny možné rasy. Abych to řekla otevřeně, jsme jen jedna ze stovek organizací, které se snaží učinit chudobu snesitelnější. Když se ukáže, že uchazeči jsou důvěryhodní, a projdou všemi stupni Přijímacího obřadu, jsou přijati do společenství ve kterém mohou pracovat, kterému mohou věřit a na něž se mohou s důvěrou a nadějí v některých věcech obrátit. Na oplátku mi pomohou, když je o to požádám.“

Lauráce se na chvíli zamyslela, než pokračovala: „Teď to nejsem schopna vysvětlit lépe. Časem většinu z toho poznám. Abych se přiznala, i já se stále učím. Nikdy jsem neměla žádný přesný plán, vždycky jsem se nějak prodírala kupředu a tak je tomu dosud. Ale možná ... ne. nebudu věštit. Jestliže je vůdcem nesmrtelný, je to významný rozdíl. Ale v tom jak jej využít si nejsem zdaleka jista. Naprostě jasno mám jen v tom, že se musíme vyhýbat zbytečné pozornosti.“

„Je to možné?“

„Musíme se snažit. My zahrnuje i vás, předpokládání.“ Lauráce pozdvihla sklenku s vínem. „Na zítřek.“

Clara se k připitku připojila, ale stále se tvářila rozpačitě. „Co plánujete pro ... pro blízkou budoucnost?“

„Důležitá otázka.“ odpověděla Lauráce. „Vy nám v tom můžete významně pomoci. Hodně jste šetřila, že? No, a naše společnost je na tom teď dost špatně. Naléhavě potřebujeme provozní kapitál. Možností jak jej obnovovat je stále méně. Například od krachu na burze se cenné papíry drží na nejnižších cenách.“

„Vždyť je deprese. Myslím, že jste říkala, že jste přestala obchodovat.“

Lauráce se zasmála. „Kdybych uměla přesně předvídat co se stalo předloni v říjnu, ihned bych prodala a teď by mi patřila celá Wall Street. Ale nejsem čarodějka - ani to o sobě netvrdím - a naučila jsem se hrát zdrženlivě. To neznamená, že bych se začala bát nebo přestala uvažovat. Lidé vždy budou chtít domy, auta a tisíce dalších věcí. Dříve nebo později si je opět budou moci dovolit. Možná to potrvá padesát let, než se dáme dohromady, ale nesmrtelní mohou čekat.“

„Ach tak.“ Clara začínala rudnout. „Jasně. S takovým výhledem můžu žít po svých dalších padesát let.“

„Nemusíte, časy se mění.“

„To. co muži chtějí, se nezmění.“

„Ne, snad jen zákony. Ale o to nejde. Claro, zbavte se všech špinavostí tak rychle, jak jen to půjde.“

„K čemu to bude? Co jiného můžu dělat? Neumím nic, kromě ... Nechci se na vás přiživovat!“ vyhrkla zoufale.

„Ale kdepak,“ odpověděla Lauráce. „Nebereme žádné parazity. Kromě toho, že nám pomůžete finančně, si budete muset všechno nějak zasloužit. Teď si to možná neuvědomujete, ale máte za sebou čtrnáct set let zkušeností a získala jste tak velkou intuici a schopnost proniknout k podstatě věci. Vaše moudrost je snad plna hořkosti, ale potřebujeme

ji.“

„K čemu?“

„Abychom se stali silnějšími.“

„Hm? Počkat, říkáte jste ...“

„Říkala jsem, že nechceme svrhnout vládu, ovládnout zemi, či něco podobně hloupého a pomíjivého,“ prohlásila Laurace. „Chci dosáhnout přesného opaku. Chci vybudovat něco tak silného, že budeme moci říci ne otroctví, ne lynčování, ne mocným.

Lidé spoutali mého otce řetězy a prodali ho. Stejní lidé mě honili, když se mi podařilo utéct a jiní, kteří nesouhlasili s jejich zákony, mi pomohli. A před pár lety zase lidé zastřelili muže, kterého jsem milovala, jen proto, že jiným poskytoval potěšení, které oni prohlásili za zakázané. I když měl vcelku štěstí, mohl zemřít už dříve v té jejich nesmyslné válce.

Mohla bych pokračovat, ale k čemu to? Vy byste mohla spíš vyprávět - žijete déle.

Všechna ta smrt a utrpení pochází z toho, že jedni lidé chtějí ovládat druhé.

Nemyslete si, že jsem anarchistka. Lidé už jsou takoví, že menšina bude vládnout většině. Někdy to, navzdory všemu, myslí dobře. Myslím, že zakladatelé Spojených států takoví byli, ale jejich idea je dlouho nepřežila.

My, kteří chceme sami rozhodovat o svých životech, se také sami musíme postarat o jejich bezpečnost. Jedinečností.

Postupným oddělováním. Musíme mít prostředky k tomu, abychom žili nezávisle na těch, kteří vládnou. Jen tím, že k tomu povedeme chudé a bezmocné, toho dosáhneme i my, nesmrtelní. Rozumíte?“

XVI

TICHÉ MÍSTO

1

Nový hotel byl takřka vylištěný, ale stál blízko Starého města a z jeho desátého patra byl nádherný výhled na střechy domů a úzké uličky šplhající vzhůru k pevnosti. Její temná masa se kupila pod hvězdami, které bledly ve světlech pouličních lamp a rozžářených oken. Pokoje na západním nároží shlížely na moderní Ankaru, náměstí Ulus a zářící bulvár s plnými výlohami, zalidněnými chodníky a uspěchanými automobily. Žár pozdně letního dne dosud přetrvával a všechna okna byla otevřena, aby zachytila každický závan chladnějšího vzduchu od řeky nebo z krajiny za městem. Výška tlumila Muk dopravy i trubení klaksonů, takže nebyly o mnoho hlasitější než předem velkého ventilátoru stojícího u stěny.

Pro pravidelného amerického návštěvníka a jeho hosta na večeri služba pečlivě prostřela elegantní stůl a přinesla vybraná jídla. Během večere nezávazně konverzovali a když zjistili, že nejpřirozenějším jazykem pro oba je řečtina, pokračovali touto řečí i při zákusku. Na stůl přišly sýry, káva a likéry.

Oktan Saygun se pohodlně opřel, podržel sklenici drambuje proti světlu, usrkl a složil tvář do úsměvu. Byl to podsaditý brňchatý chlapík, jehož nos zastíňoval všechny jeho ostatní tělesné vlastnosti. Přestože nepůsobil zanedbaně, jeho oblek pamatoval nějaký rok a rozhodně nepatřil k těm dražším. „Ach,“ zašeptal, „skvělé. Jste nesmírně dobře informovaný muž, pane McCready.“

„Jsem rád, že jsem dobře vybral. Doufám, že vám tak v mé společnosti bude příjemněji.“

Saygun ptačím pohybem zvedl hlavu a na okamžik vypadal jako vypasená sova či papoušek. David McCready byl o dva až tři centimetry vyšší, štíhlý a pružný. Přestože z jeho orlí tváře vyzařovala žoviálnost, mírně asiatsky zešíklé oči - nehodící se ke jménu McCready - se pátravě zadívaly na muže v protější židli. „Měl jste snad jiný pocit?“ zeptal se Saygun. „Omlouvám se, že tak uboze oplácím vaši pohostinnost. Ujišťuji vás, že to nebyl záměr.“

„Och, nic vám nevyčítám. Telefonické pozvání od naprostého cizince. Mohl jsem vás chtít zaplést do nějakého zločinu. Mohl bych být cizím agentem, špiónem. V dnešních časech se jistě rojí v každém hlavním městě.“

Saygun si odkáslal. „Komu by se vyplatilo získat malého úředníka v čistě civilním archivu? A i kdyby, tím komu by hrozilo nebezpečí byste byl vy. Jen pomyslete. Měl jste jistě co činit s naší byrokracií. Je nemožné se jí vyhnout, zvláště jste-li cizinec. Věřte, že kdybychom se do toho dali, zastavíme obstrukcemi a zamlžováním stádo pádicích slonů.“

„Ano, ale přesto nežijeme v jednoduché době!“,

Saygun zvažněl a jeho pohled zabloudil k oknu. „Máte pravdu.“ pokračoval tišeji. „Zlá doba. Herr Hitler se sotva spokojí s anšlusem Rakouska, že? Obávám se, že pánové Chamberlain a Daladier mu věnují i Československo. A hned za humny začínají prosazovat své ambice rudí carové.“ Když ho přestal zajímat výhled, otočil se zpět, kapesníkem si osušil nízké čelo a uhladil si černé vlasy. „Promiňte, vy Američané jste za všech okolností optimisté, že? Ale ať se stane cokoli, civilizace přežije. Dosud tomu tak vždycky bylo, jen podoba bývá různá.“

„Jste dost dobře informován, pane Saygune.“ pronesl McCready zvolna. „A dokonce se zdá, že jste i filozof.“

Turek pokrčil rameny. „Jeden čte noviny, poslouchá rádio. Z kaváren se stal Babylon politiků. Někdy si od toho odpočinu četbou starých knih. Pomáhají mi oddělit pomíjivé od toho, co přetrvá.“

Vyprázdnil sklenku. McCready ji dolil a zeptal se: „Doutník?“

„Proč ne? Tisíce díky, váš humidor vypadá velmi slibně.“

McCready vyňal dvě havana a okrajovátko, které napřed nabídl hostovi, a zapalovač. Když se znovu posadil, zeptal se lehce rozechvělým hlasem: „Mohu vám teď objasnit svou záležitost?“

„Samozřejmě. To jste mohl už dříve. Předpokládám, že jste se chtěl napřed trochu seznámit nebo, jestli to tak mohu říci.

proklepnout si mě.“

McCready se kysele ušklíbl. „To se vám možná povedlo lépe než mě.“

„Opravdu? Jen jsem vychutnával příjemnou konverzaci se zajímavým člověkem. Všichni se obdivují vaší zemi a vaše osobní kariéra v obchodě je úžasná.“

McCready zapálil hostu doutník a začal se věnovat svému. „Pokud jsme nemluvili o obecných věcech, točil se hovor většinou kolem mě. Takže nakonec o vás nepadlo takřka ani slovo.“

„Ono ani není v celku o čem mluvit. Jsem ten nejnudnější a nejnezajímavější chlapík, jakého jste kdy potkal. Nedokáží si představit, co vás na mně může zajímat.“ Saygun potáhl z doutníku, převálil kouř na jazyku, požitkářsky jej vypustil a zapil malým douškem likéru. „Niméně, momentálně jsem docela spokojen. Taková potěšení si nižší úředník otupělý rannou státní správou může zřídka dovolit. Turecko je chudá země a prezident Atatürk byl dost nemilosrdný vůči korupci.“

McCreadyho doutník zažhnul. „Milý příteli, jste cokoli, jen ne nudný a nezajímavý. Jste velice obezřelý a šikovně skrýváte, co nemá být prozrazeno. To není žádné překvapení. Lidé v naší situaci, kteří nemají tyto kvality nebo si je nevypěstují, patrně dlouho nepřežijí.“

V Saygunových očkách zajiskřilo. „flaše situace? Co tím myslíte?“

„Jste stále opatrný, že? Pochopitelně. Pokud jste takový. jaký doufám, je to velice, velice starý zvyk. Jestliže ne, asi přemýšlíte jsem-li drzý nebo jen cvok.“

„Ne, ne, prosím vás. Váš novinový inzerát z loňského roku mne zaujal. Byl tajemný, ale jaksi ... upřímný. A měl vskutku skvělý sloh.“

„Děkuji. I když jeho kompozice byla převážně dílem mého partnera. On je mistrem slov.“

„Jak jsem pochopil, vyšel inzerát takřka po celém světě, že?“ McCready přikývl a Saygun pokračoval: „Předpokládám, že nejenom jazyk, ale i text se lišil podle místa vydání. Jakže to bylo? Těm, kteří žijí tak dlouho, že naši předkové jsou jim spíše bratry a přáteli ...' ano, to promlouvá k lidem z Blízkého Východu, obyvatelům starověkých států. Přesto průměrný člověk, který' to bude číst získá dojem, že nějaký badatel Heda pamětníky, kteří se zároveň zabývají historií, aby od nich získal nějaké informace. Dostal jste hodně odpovědi?“

„Ne. A většina z nich i tak byla od lidí, kteří to neměli v hlavě zrovna v pořádku, nebo mě prostě chtěli pumpnout o peníze. Vy jste jediný z této země. koho můj agent označil jako nadějného.“

„To vám muselo zabrat obrovské množství času. Zprvu jsem si myslel, že to celé bude nějaký podfuk.“

„Musel jsem přečíst spousty hlášení a většinu z nich jsem vyřadil. A pak jsem se vydal do světa. Tohle je má třetí schůzka.“

„Počítám, že vaši agenti kontaktovali všechny respondenty po celém světě. Zkrátka, musíte mít obrovské zdroje, pane McCready, které vynakládáte na něco, o čem byste mi měl říci a co. předpokládám, jste neprozradil svým agentům.“

Američan přikývl. „Dal jsem jim určité tajné podmínky,“ řekl a pokračoval s pohledem upřeným do oblaku kouře: „Ta nejdůležitější byla. že respondent musí vypadat mladě a být naprosto zdravý, přestože styl jeho odpovědi by ukazoval na podstatně staršího člověka. Vysvětlil jsem jim, že to nechci nijak zveřejňovat, že pouze hledám přirozené génie, kteří mají náhled a vědomosti přesahující jejich fyzický věk, zvláště pak v historii. Když shromáždíme takové lidi z rozličných kultur, může z toho vzniknout skutečná věda, něco, co si ani myslitelé jako Spengler nebo Toynbee neumí představit. Moji agenti mě v tomhle jistě považovali přinejmenším za podivína. Nicméně, dobře jsem platil.“

„Ach tak. A ti dva předešli, se kterými jste mluvil, vás uspokojili?“

„Vy víte, že tohle není to. po čem doopravdy pátrám.“

Saygun se zasmál. „Stále lepší. Nejsem žádný génius. Jsem ten nejprůměrnější průměr. Z toho plyne, že jsem dvojnásob nezajímavý.“ Udělal pauzu a změnil směr hovoru: „Ale co ti dva?“

McCready prudce potáhl z doutníku. „Sakra, to si takhle budeme hrát celou noc?“

Saygun se rozvalil v židli. Zdvornilý úsměv v širokém obličejí mohl maskovat ostražitost, pobavení, cokoli.

„Bůh chraň, abych oplácel vaši pohostinnost neochotou. Snad by ale bylo lépe, kdybyste otevřeně řekl o co jde.“

„To udělám!“ McCready se trochu nahnul a pokračoval: „Pokud se ve vás mýlím, nebudete si jen myslet, že jsem výstředník, ale naprosto nepřičetný blázen. V takovém případě se vraťte domů, na dnešní večer zapomeňte a s nikým o něm nemluvte. Pokud tak neučiníte, všechno popřu a jediný hlupák tu budete vy. To není výhrůžka,“ dodal spěšně.

„Jen pro klid nás obou vás žádám o mlčenlivost.“

Saygun pozdvihl sklenku. „Z vašeho pohledu na sebe berete určité riziko. Chápu. A slibuji.“ Na potvrzení svých slov se napil.

McCready se postavil. „Co byste říkal tomu, kdybych vám pověděl, že nejsem rodilý Američan, ale že jsem se narodil nedaleko odhad, před takřka třemi tisíci lety?“

Saygun chvíli upřeně pozoroval svoji sklenku. Město šumělo a závěsy se lehce zavlnily pod prvním závanem nočního větríku z náhorních rovin Anatolie. Když zdvihl oči, jeho tváří chyběl jakýkoli výraz. „Tomu říkám velmi neobvyklé prohlášení.“

„Žádné zázraky, žádná kouzla. Prostě je to tak. Jeden z milionu, ze sto milionů, z miliardy? Osamění ... ano, jsem Féničan z Tyru. Tehdy byl Tyr novým městem.“ Začal po koberci přecházet sem a tam. „Většinu svého času jsem věnoval tomu, že jsem hledal podobné jako jsem já.“ „Našel jste někoho?“ McCreadyho hlas zdrsnel. „Tři. A pokud vím, jen jeden z nich je dosud naživu. Můj partner, o kterém jsem se již zmínil. On sám také našel dva. kteří snad připadají v úvahu. Pokud jde o ty dva ostatní, víte, my sice nestárneme, ale můžeme být zabiti, jako kdokoli jiný. Prudce zamáčkl svůj doutník do popelníku. „Takhle.“

„Takže předpokládám, že ti dva. se kterými jste se setkal na své cestě byli zklamáním?“

McCready přikývl a zatnul ruce v pěst. „Jsou přesně tím. co oficiálně hledám - velice inteligentní a přemýšliví ... mladí

lidé. Možná pro ně najdu uplatnění, mám své zájmy. ale ...“ Náhle se zastavil, rozpřáhl nice a zadíval se na svého hosta.

„Vy to všechno berete velmi klidně, že?“

„Říkal jsem, že jsem naprosto nevýrazná osoba. Flegmatik.“

„Což mě přimělo zamyslet se nad tím, že se od těch ostatních lišíte. Můj agent provedl ještě nenápadně důkladné šetření. Vypadáte, že je vám něco přes dvacet, ale svou současnou práci vykonáváte více než třicet let.“

„Ano, moji přátelé mi to také říkají. Ani příliš nezavídí. Nejsem žádný Adonis. Inu, některým lidem se vrásky a šediny objevují později.“

„Přátelé ... Nedá se říci, že byste byl společenský, ale ani nespolečenský. Výkonný v kanceláři, pravidelně povyšovaný podle odsloužených let, ale bez ambicí; všechno děláte přesně podle příruček. Svobodný. V Turecku je to neobvyklé, i když nikoli nemožné a nikoho nezajímáte natolik, aby se nad tím vážně pozastavil.“

„Příliš mi nelichotíte,“ řekl Saygun. ale nezdál se nijak podrážděný. „Ale je to výstižné. Jsem spokojený s tím, jaký jsem“

„Nesmrtelný?“ vyrazil McCready. Saygun pozdvihl ruku, doutník mezi prsty. „Drahý pane, děláte ukvapené zá^ery.“

„Ale sedí to, sedí. Poslouchejte, se mnou můžete jednat na rovinu! Nebo se mnou mějte alespoň strpení. Když budete spolupracovat, mohu předložit důkazy, které přesvědčí lidi mnohem inteligentnější, než jsme mi dva dohromady. A ... Jak jen můžete tak klidně sedět?“

Saygun pokrčil rameny.

„I kdyby nic jiného, a já se ve vás zmýlil a vy mě považoval za potrhleho blázna, muselo by vás to nějak vzrušit. Chtěl byste třeba utéct. Nebo ... ale já myslím, že jste nesmrtelný, můžete se k nám připojit a společně můžeme ... Kolik je vám vlastně let?“

Po chvíli ticha Saygun chladně řekl: „Když dovolíte, nejsem úplný idiot. Říkal jsem vám, že dost čtu. Měl jsem rok na to, abych přemýšlel o tom, co se může skrývat za tím vašim poněkud mlhavým úsilím. A pochopitelně i dříve jsem o takových věcech uvažoval. Byl byste tak laskav a opět se posadil? Dávám přednost civilizovanému rozhovoru.“

„A-ano, promiňte. Nejdříve však přistoupil k servírovacímu stolku a namíchal si pořádnou dávku skotské s kapkou sody. „Dáte si?“

„Ne, děkuji. Ještě jednu drambuji, jestli mohu. Víte, že do dneška jsem ji neznal? Turecko se teprve nedávno stalo moderním státem To je opravdu dobré pití. Musím si obstarat nějakou zásobu, v příští válce jistě nebude k dostání.“

McCready potlačil pobouření a vrátil se ke stolu. „O čem to mluvíte?“ zeptal se.

„No.“ odpověděl Saygun s nepatrným úsměvem, „dění začíná být poněkud hektické, že? To se dá předpokládat, když děláte taková prohlášení. Nechci je popírat, pane. Nejsem vědec, abych mohl rozhodnout, co je možné a co nikoli. Ani nejsem tak hrubý abych tvrdil, že můj hostitel nemluví pravdu, nebo je dokonce lhář. Ale měli bychom se uklidnit. Smím vám říci příběh?“

„Beze všeho,“ svolil McCready a dlouze se napil.

„Spíše bych tonu měl říkat spekulace.“ řekl Saygun. „Fantazie jako ty. které spřádá například pan H. G. Wells. Co kdyby něco takového byla pravda? Jaké by to pak mělo následky?“

„Pokračujte.“

Saygun zadýmal, usrkl ze sklenky a rozvláčně pokračoval: „Představme si muže, který se narodil velmi dávno. Řekněme v Itálii na sklonku Římské republiky. Jeho rodina patřila ke třídě jezdců, byla nenápadná a její mužové se zřídka míchali do válek či politiky, občas s malými úspěchy a o to většími ztrátami pokoušeli štěstí v obchodě, ale velmi často dělali slušnou kariéru ve státní správě. Stát se díky provinciím rychle rozrůstal a bylo zapotřebí úředníků, písařů, analytiků, archivářů. Prostě všech podobných pracovníků, kteří drželi stát pohromadě. Jakmile se chopil moci Au-gustus, všechny procedury se sjednotily, zavládla pevná organizace, zavedly se třídy a služební postup. Pro mírumilovného člověka byla práce nižšího nebo středního státního úředníka velmi dobrým zaměstnáním“

McCready se prudce nadechl. Saygun si toho nevšímal. „Nyní si vypůjčím váš koncept člověka, který nikdy nezestárne. Protože jste již jistě promýšlel všechny možné odbočky, kterými by se život takového člověka ubíral, nebudu se zabývat tím, jaké těžkosti by tomu muži přinesla přibývající léta. Chtě nechtě, jakmile dosáhne obvyklého důchodového věku, musí opustit své postavení, řekne svým známým, že se stěhuje někam, kde je mírné podnebí a nižší životní náklady. Pokud pobírá penzi, nemůže ji dostávat věčně a pokud v té oblasti není penze obvyklá, nemůže žít do nekonečna z úspor nebo investic. Musí jít zpět do práce.

Takže stále vypadá mladě a má dost zkušeností. Nastoupí do úřadu v jiném městě a pod jiným jménem, a protože je schopný, rychle se vypracuje někam doprostřed úřednické hierarchie. A poté opět odchází na odpočinek. Po uplynutí dostatečně dlouhého času se opět vrátí - řekněme do Říma - a začne znovu.

Tak nějak by to mohlo být. Nebudu vás zatěžovat detaily, které si umíte snadno představit. Například se někdy ožení a má rodinu, což je vcelku příjemné, a pokud ne, zmizí. Jediné co potřebuje, je trpělivost. Manželství však trochu ztíží jeho utajení, takže další periodu stráví jako poklidný starý mládenec oddávající se neškodným zálibám Nikdy nehrozí nebezpečí, že bude objeven. Jeho pozice na úřadech mu umožňuje dělat opatrné korektury, vkládat a mazat potřebné údaje. Nikdy však nic. co by nějak poškodilo stát nebo čím by se obohatil. Toho se musí vyvarovat. Jenom se tak vyhýbá vojenské službě a zametá stopy.“ Saygun se pousmál. „Někdy sklouzne k tomu, že sepíše přímluvný dopis za mladého rekruta, kterým se hodlá stát. Přesto si uvědomte, že nedělá nic špatného. Kdekoli přiloží stylus k voskové tabulce, pero k papíru, anebo v moderní době diktuje, pomáhá udržovat paměť a kontinuitu státu.“

„Ach tak,“ vydechl McCready. „Ale státy vznikají a zanikají.“

„Civilizace pokračuje,“ odpověděl Saygun. „Principát se změnil v Římské impérium, které začalo prskat jako suché (bláto. Ale lidé se stále rodí a vdávají, obchodují a umírají a vždy platí daně. A kdokoli vládne, musí o nich vést záznamy, neboť jinak nemá nad lidmi a jejich životy skutečnou moc. Uzurpátor nebo dobyvatel může stínat hlavy těm nahore, ale málokdy sáhne po neškodných dřících ve státní službě. To je jako by si podřezával větev, na které sedí.“

„Už se to stalo,“ řekl McCready smutně.

Saygun přikývl. „To je pravda. Oblíbenci se odměňují . . . dobrými místy. Ale některé posty nejsou příliš lákavé a jsou na nich lidé, bez kterých se nelze obejít. Někdy se stane, že megalomani, barbari nebo fanatici udělají důkladné čistky. Pak ovšem následuje kolaps. Nicméně i tak něco většinou i . . . přetrvá. Řím padl, ale církev mnohé zachovala.“

„Pak předpokládám,“ řekl McCready s důrazem na každém slovu, „se ten pomyslný muž, kterého popisujete, přestěhoval do Konstantinopole.“

„Samozřejmě,“ přikývl Saygun. Se samotným Konstantinem Velikým, který' ve svém novém hlavním městě musel nezbytně rozšířit úřady a vital všechny, kteří přáli změnám. A tak Římské impérium ve své byzancké inkarnaci přetrvalo dalších tisíc let.“

„A potom?“

„Ach. to byly těžké časy. ale také se jimi protlouk! . Můj muž právě pobýval v Anatom', když ji dobyli Osmané, a do Konstantinopole se nevrátil dříve, dokud nedobyli i ji a nepřejmenovali na Istanbul. Časem se bez větších problémů přizpůsobil jejich pořádku. Přestoupil na jinou víru, to asi chápete, stejně jako občasnou nezbytnost takového kroku. které je nesmrtelný muslim nebo Žid vystaven.“ Saygun se ušklíbl a prohodil: „Jednoho by zajímalo, jak by tohle asi řešila žena. Vždy znovu pannou?“

Nyní vypadal jako karikatura profesora za katedrou. „Tento člověk mohl snadno zůstat nepovšimnut. Původní Turci se vzhledem příliš nelišili od zdejších lidí. se kterými se brzy smísili stejně jako Chetitě, Galové. Rekové. Římané a bezpočet dalších národů v historii. Sultánové vládli ještě nějaký čas po válce. Ale již jen formálně, nikoli ve skutečnosti. Pro našeho muže to vcelku nic neznamenalo. Prostě jen dál zaznamenával.

Stejně tak za republiky. Musím říci. že já . . . tedy náš muž, dává přednost Istanbulu a příští periodu hodlá strávit tam. Je mnohem zajímavější a plný duchů minulosti. Znáte to. Přesto i v Ankaře se už dá docela dobře žít.“

„A to je všechno, co chce?“ podivil se McCready. „Navždy přerovnávat papíry v kanceláři?“

„Je na to zvyklý,“ podal Saygun vysvětlení. „Snad to má trochu větší vážnost, než se pachtit za prchavými nadějemi a dobrodružstvím. Opravdu jsem chtěl slyšet, co jste měl na srdci. Ale promiňte, situace, kterou jste popsal, naprosto nevyhovuje osobě mého založení. Dovolte, abych vám popřál mnoho štěstí.

Mohl byste mi dát vizitku? Tady je moje.“ Sáh! do kapsy. McCready udělal totéž a vyměnili si navštívenky. „Děkuji, pokud budete chtít, můžeme si po čase poslat nové navštívenky, když to bude situace vyžadovat. Možná přijde čas. kdy budeme mít důvod spolu hovořit. Ale do té doby. absolutní diskrétnost na obou stranách, ano?“

„Ano. ale poslechněte. . .“

„Prosím Nesnáším dohadování.“ Saygun pohlédl na hodinky. „No ne, ten čas letí, co? Opravdu už musím jít. Děkuji vám za večer, na který nikdy nezapomenu.“

Vstal. McCready také a potřásl si rukama. Popřáli si dobrou noc a úředník, stále ještě s doutníkem v ústech, odešel. McCready stál ve dveřích a díval se za nim. dokud se nezavřely dveře výtahu, který Sayguna svezl dolů mezi anonymní dav.

XVII

OCEL

1

To nebyl les, jako kdysi, přesto zde byla spousta úkrytů pro lovce a také hodně lovné zvěře. Nejprve se však Kát'a musí dostat přes otevřené prostranství. Od rozstřílené žluté kostky Lazurské chemičky se sem doplazila po břiše.

Chodník byl po třech měsících války rozbitý a plný drsných úlomků. Byl dokonce mrazivější než vítr. který ji foukal přímo do tváře. Mraky, ze kterých se sypal řídký sníh, přinesly v tento listopadový den nepatrné oteplení.

Popolezla vždy asi o metr, pak se zastavila a pečlivě se rozhlédla, než se zase o kus posunula. Bylo stále zataženo a slunce se ztrácelo v šedi mraků. Jejich trhlinou občas probleskl zbloudilý paprsek. Po Kát'ině levici se terén svažoval k Volze. Ocelově šedý proud s sebou unášel množství ker, které do sebe s rachotem a skřípěním narážely. Mezi ně se neodváží žádná loď. Dokud řeka zcela nezamrzne, nemohou Rusové očekávat od východu citelnější pomoc. Protější břeh byl holý a bezbarvá zimní step se táhla až někam do Asie.

Po její pravici se za tráti zdvíhal do výšky sta metrů vrch Mamajev. Jeho svahy byly černé. Šrapnely a vojenské boty změnily snili okamžitě v bahno. Rozeznávala dvě nebo tři palebná postavy. Ticho bylo stále hlubší. Vojáci, kteří se jej po týdny snažili dobýt, zřejmě odpočívali nebo spali, vyčerpaní a na pokraji zoufalství. Povel k nové zteči mohl přijít kdykoli.

To ticho nevěstilo nic dobrého. Bylo nepřirozené po tak dlouhou dobu neslyšet žádnou střelbu. Že by válka čekala a všechny její oči a hledí byly zaměřeny jen na ni?

Nesmysl, napomenula se a pohnula se kupředu.

Přesto, když se dostala mezi zdi domů, vydechla úlevou. Plíce měla od mimovolného zatajování dechu celé bolavé.

Zvolna se zvedla, ale stále zůstávala lehce přikrčená. To, co ze zdi zbylo, bylo sotva hodno toho názvu. Přestože některé betonové bloky ještě stály, černaly se v nich prázdné otvory po dveřích a oknech. Ulice byla zasypána změtí trosk.

Ozvaly se výstřely z pušek, kterým vzápětí odpověděl štěkot samopalů. Vybuchl granát a další a další. Ozval se křik, nemohla rozeznat slova. Bylo těžké uvěřit, že to křičí člověk. Strhla pušku z ramene a ještě než dozněly první výstřely

skočila do ruin nejbližšího domu.

Uslyšela dupot vojenských bot. Byl nepravdivý a slyšela jak od bot odletují úlomky cihel. Ať se sem blížil kdokoli, spíše se potácel než běžel. Kát'a se odvážíla vyhlédnout ven. Asi dvacet metrů jižně vyběhl na křižovatku muž. Měl na sobě uniformu Rudé armády a přilbu, ale byl beze zbraně. Právý rukáv měl nasáklý krví, která mu kapala na nohavici. Nejistě se zastavil a rozhlížel se. Bylo jasné, že se sotva drží na nohou. Málem podlehla pokušení na něho zavolat. Za několik vteřin pokračoval ve své nejisté pouti a zmizel z dohledu.

Zdvihla pušku.

Za okamžik se poklusem vynořili další dva muži. Nebylo pochyb, že uprchlíka vbrzku dostihnou. Podle hranatých přileb a šedozelených uniforem poznala Němce. Bylo by jednodušší, kdyby ho prostě zezadu zastřelili, ale asi měli příkaz zajmout ho a přivést k výslechu. Měli pocit, že po krátkou dobu jim ani na otevřeném prostranství nehrozí nebezpečí. Kát'u napadlo, že by měla nechat věcem volný průchod a neohrožovat své poslání, ale bylo jí jasné, co toho chudáka čeká, a také si uvědomila, že ten voják jí může mnoho důležitého povědět.

Rozhodla se takřka okamžitě. Někdy se rozmyšlela roky, než se rozhodla co udělat. Jindy prostě počkala pár desítek let a problém se vyřešil sám. Ale již dávno by nebyla naživu, kdyby vždy váhala. Když to bylo nutné, rozhodovala se s rychlostí mládí.

Vystřelila. Němec se otočil na patách a bezvládně se zhroutil. Druhý s výkřikem zalehl a několikrát vystřelil. Byl rychlý. Zřejmě ji neviděl, ale víceméně věděl odkud střílí. Opět, jako již tolikrát předtím, jí prolétlo hlavou, jestli je mezi vetřelci také někdo jejího druhu, plný samoty a nekonečných staletí.

Jakmile vystřelila uskočila za roh. Do okenního rámu nade dveřmi udeřily kulky. Na tři nádechy zavřela oči a vybavila si vzdálenost a překážky, které je dělily. Nepřítel musí být tam. Rychle, než změní úkryt. Vyskočila a takřka bez míření vypálila.

Uctila známý tupý úder zpětného rázu. Voják zasažený do zad padl dopředu, rukama se A'zpíral o černý asfalt a křičel hrůzou a bolestí. Musí ho umlčet. Ten křik by přilákal další. Zamířila. Kulka mu rozervala obličej.

Perfektní zásah. Soudruh Zajcev by na ni byl hrdý. Nechtěla, aby tam ten Němec sebou zmítal a chrлил krev. Teď už je tichý. Stejně jako ten první.

Času nebylo nazbyt. Ostatní si jistě brzy uvědomí, že něco není v pořádku. A i když budou postupovat opatrně, mohou tu být za několik minut.

Kát'a vyběhla na ulici, přes trosky a kolem svých obětí. Hrůza, že to byli lidé. Ale oni by tě lovili úplně stejně, pomyslela si. Na křižovatce zahnula doleva.

Sovětský voják se nedostal daleko. Její číhaná byla krátká a on se pohyboval stále pomaleji. Ve skutečnosti se opíral o zničenou tramvaj a zvolna se podél ní šoural. Kát'a se obávala, aby pro ni nakonec nebyl takovým břemenem, že jej bude muset opustit. Rozeběhla se. „Stůj, pomůžu ti!“ křičela. Její hlas se ztrácel mezi ruinami pod olověným nebem. Poslechl, nalehl obličejem na bok tramvaje a podlomila se mu kolena. Doběhla k němu. Viděla, že je velice mladý. Několik dní se patrně neholil, ale jeho strniště bylo řídké a jemné. Přesto jeho tvář vypadala staře, poznamenaná utrpením a mrazem, bílá jako sníh, který kolem poletoval a usazoval se mu na výložkách. V očích měl prázdno a ústa pootevřená. Šok. Paži měl těžce potřhanou. Nepochybně granát.

„Můžeš jít se mnou?“ zeptala se ho. „Musíme si pospíšet.“

Zvedl levý ukazovák a obkreslil jím ve vzduchu její siluetu. „Ty jsi voják,“ zamumlal. „Jako já. Ale jsi žena.“

„No a?“ vyštěkla, chytla ho za předloktí a zatřásla jím. „Poslouchej. Nemůžu tu zůstat. Tady je smrt. Pojď se mnou, jestli můžeš. Rozumíš? Chceš žít? Tak pojď!“

Přerývaně dýchal a odevzdaně pokrčil rameny. „Já ... to ... zkusím.“

„Dobře, tak tudy.“ Kát'a ho postrčila kupředu. Na příštím nároží doprava a pak zase doleva. Zmást nepřítele. Tato čtvrt byla rozbitá stejně jako střed města, ke kterému mířili. Pahýly stromů, trosky, zasypané uličky, ohořelé zbytky zdí. Divočina, ve které se dá nepřítel setřást. Přestože neviděla slunce ani žádné stíny, bezpečně se orientovala ... Ozvalo se vrčení.

„Kryj se!“ nařídila. Spolu s mladíkem se přikrčila pod plát rezavého plechu, který trčel z hromady sutě jako střecha. I v tomto chladu stoupal z trosek mdlý, nasládlý zápach. Dům zřejmě dostal přímý zásah bombou nebo granátem a zřítel se i se všemi, kdo byli uvnitř. Děti, jejich matky, babičky? Ale ne, většina těch, kteří nemohli bojovat, byla už dávno evakuována. Patrně tam hnula těla vojáků. V bitvě o ulice se každý dům mohl stát pevností. Komu asi tenhle patřil? Teď na tom záleželo nejméně.

Voják začal zvracet. Musel ucítit ten zápach. To bylo dobré znamení, začíná se vzpamatovávat.

Nízko nad střechami prolétlo letadlo. Stačila zahlédnout hákový kříž na jeho ocasu a bylo pryč. Že by průzkum? Pilot si jich zřejmě nevšiml, a pokud ano, snad se jimi nebude zabývat. Těžko říct. Fašisté bombardovali uprchlíky; čekající na převoz přes řeku. Dva sovětsí vojáci byli přeci jen méně chráněni.

Bručení motoru se ztrácelo a žádné další letadlo se neblížilo. „Jdeme.“ pobídla vojáka.

Mladý muž ji pár kroků následoval a pak se zeptal: „Máme správný směr, soudružko? Zdá se mi, že jdeme na jih.“

„Správně,“ odpověděla.

„A-ale tam je nepřítel. Naši jsou v severní části města.“

„Já vím.“ Vzala ho za loket a postrčila dopředu. „Mám své rozkazy. Vrať se, jestli chceš. Pochybuji, že se dostaneš daleko. Nebo pojď se mnou. Pokud nechceš, budu tě tu muset nechat. Pokud budeš dělat kravál nebo problémy, budu tě muset zabít. Ale přesto si myslím, že tohle je tvoje jediná šance.“

Zatnul zdravou pěst. „Zkusím to. Děkuji, soudružko.“

Měla dojem, že Zajcev by jí nepoděkoval. Její poslání mělo cenu více životů, než život jednoho mrzáka. Ale ostřelovači

se musí častěji spoléhat na vlastní úsudek. Toho vojáka může dostat zpět k jeho jednotce, aniž by o tom její nadřízení věděli. On si určitě něco věrohodného vymyslí...

Ulice končila hlubokým úvozem zvaným Kratoj. Budovy na druhé straně byly také poškozené, ale byly mnohem masivnější a vyšší. Tam začínal střed města. „Musíme se přes to dostat. Není tu žádný most. Sklouznout dolů a nahoru vyšplhat. Jdi první.“

Roztřeseně přikývl. Přikřčil se, přeběhl volné prostranství a zmizel z dohledu. Čekala, jestli nepřiláká něčí pozornost. Nepotřebovala žádný živý štít, ale když už tu byl ... Jestli bude neopatrný, nehodlá s ním zemřít. Zatím si však vedl dobře. Jeho šok asi nebyl tak těžký a vyrovnal se s ním s vitalitou mládí.

S puškou v ruce a všemi smysly napjatými vyrazila za ním. Štěrk ji skřípal pod nohama a holé větve křovisek ji sekaly do obličeje. Když začali šplhat vzhůru, rychle ztrácel síly. Sjížděl zpět, stahoval ji s sebou a těžce lapal po dechu. Hodila si pušku na záda a klekla si vedle něho na všechny čtyři. Zoufale se na ni podíval. „Nemůžu,“ zasípal. „Je mi líto, jdi sama.“

„Už tam skoro jsme.“ Uchopila ho za levou paži. „Dělej, sakra, dělej.“ Táhla ho pozpátku a zarývala boty do bahna jako kůň tahající z močálu dělo. Zatnul zuby a pomáhal jí jak mohl. Stačilo to. Překulili se přes hranu úvozu a zalehli za hromadu cihel. Blůzu měla propocenou a chladný vítr ji mrazil do morku kostí.

„Kam ... kam ... teď?“ vykřikla.

„Tudy.“ Táhla ho s sebou podél zdi. u každého vchodu či rohu se zastavovala, naslouchala a rozhlížela se. Vysoko nad jejich hlavami kroužila hlídka dvou stíhaček. Zvuk jejich motorů na tu vzdálenost připomínal bzucení čmeláků. Do toho se vmísilo hluboké dunění. Dělostřelecko. Přestřelka někde ve stepi? Mamajev zůstával tichý. I celé město bylo klidné jako obrovský hřbitov, jakoby čekalo, až je smete bouře soudného dne.

Její cíl byl nedaleko. Nebyla by vyslána tak hluboko na území nepřitele, kdyby mnohokrát neprokázala, že se dovede pohybovat stejně neviditelně jako speciální komando. A také věděla, že je mnohem postradatelnější, než tito vyškolení zabijáci. Pokud její vyhlédnuté stanoviště bude příliš nebezpečné a nenajde rychle jiné, bude se muset vrátit zpět do Lazuru.

Zpoza jednoho ze stromů, které doposud lemovaly ulici, přes kráter po bombě a dvě zdemolovaná auta, sledovala protější stranu. Dům který vybrala se zdál bezpečný. Byl to úzký dům v řadové zástavbě a i když byl také poškozený, stále se tyčil nad okolní trosky plných pater. Z oken zbyly jen černé obdélníky.

„Támhle,“ ukázala Kát'a. „Až dám pokyn, vběhneš co nejrychleji dovnitř.“ Z pozdru na krku vyňala dalekohled a pátrala po nepříteli. Viděla jen rozbité okenní tabule, stopy po ohni a důlky po kulkách. Větrné víry unášely snopy sněhu. Spustila dalekohled a rozeběhla se. V otvoru po dveřích se skrčila, připravena vystřelit na všechno podezřelé. Větrné víry ustaly a sníh se snesl k zemi. Na chodníku se převaloval zmuchlaný kus papíru.

Do patra vedly strmé betonové schody. Ve schodišťové šachtě vládlo hluboké šero. Ve spodních patrech byly všechny dveře do bytů vyraženy a jejich zbytky se válely mezi kusy omítky a rozbitými předměty. V horních podlažích byly dveře dosud zavřené. V nejvyšším patře vzala za kliku. Kdyby bylo třeba, mohla odstřelit zámek, ale dveře povolily.

V bytě bylo trochu lépe vidět. Rozbitá okna pouštěla dovnitř světlo stejně jako chlad. Byly tu dva pokoje s kuchyňským koutem. Koupelna společná pro tři patra byla na mezipodestě. Dřevěné ostění bylo orvané a vrstva prachu z omítky pokrývala nábytek a látkové tapety. Břečka, kterou z rumu pod parapety nadělal déšť, začínala zvolna tuhnout. Zbytky omítky na stěnách se zelenaly plísní. Na postelích, závěsech i pohovce byly tmavé skvrny. Výbuch si nevybíral. Na stěně dosud lpěl křiklavý stachanovský plakát a stále také visely v rámečcích dvě fotografie. Na jedné byl ženich s nevěstou, na druhé bělovousý strýček Váňa, patrně dědeček ženicha nebo nevěsty. Další dvě nebo tři fotografie ležely na podlaze mezi střepy a rozpadajícími se knihami a časopisy. Na nich leželo malé rádio. Hodiny na stole netikaly a z květin v květináčích zbyly jen hnědé stonky.

Kromě toho, a několika drobností v kuchyni, nenašla Kát'a žádné osobní věci. Vše co obyvatelé opravdu potřebovali, si patrně odnesli při evakuaci. Dále nehledala. Nechtěla někde objevit panenku nebo plyšového medvídku. Mohla jen doufat, že se odtud všem lidem podařilo uniknout.

Prošla z jednoho pokoje do druhého. Spalo se patrně v obou. První byl obrácen zhruba k severu, druhý k východu. Když stála ve dveřích mezi nimi, mohla z jejich oken kontrolovat okolí v půlkruhu. Výhled zabíral asi dvanáct ulic, jinak bylo celé okolí v rozvalinách. Němce zatím nenapadlo obsadit nebo vyhodit do povětří tak výhodnou pozorovatelnu. Každý občas udělá hloupost, a ve válce je to obzvlášť snadné. Tentokrát ruská chytrost využila slepoty nácků.

Vrátila se do předního pokoje a našla pěšáka schouleného na pohovce. Přilbu i kabát odložil, jeho blůza byla nasáklá potem. (Já také nevoním jako růžová zahrada, pomyslela si Kát'a. Kdy jsem se naposledy vykoukala? To už je celé věky, tehdy v noci vzemljance.) Měl kudrnaté vlasy a do tváří se mu pomalu vracela barva.

„Ať nenastydneš, soudruhu,“ napomenula ho. „Chvilí si tu pobudeme.“ Položila pušku a rozezpula tornu. „Určitě potřebuješ vodu víc než já. Napij se první, ale ne moc. Nejdřív vodu poválej v ústech než ji polkneš, musí nám vydržet.“

Zatímco pil, dřepala si. vzala jeho poraněnou paži a překvapeně mlaskla. „Vypadá to nedobře. Máš rozdrcené nějaké kosti, ale tepny jsou celé. Něco s tím udělám. Drž. bude to bolet.“

Se zaťatými zuby lapal po dechu, když mu čistila rány a obvazovala paži. Když skončila, dala mu kousek čokolády.

„Budeme se dělit o moje dávky. Není toho moc, ale hlad zatím není náš hlavní problém“

Jídlo ho trochu vzpružilo a pokusil se o chabý úsměv. „Kdo proboha jsi, anděl?“ zeptal se rozechvěle.

Zkontrolovala obě okna. Nic. Jen vzdálená kanonáda. „Já a anděl?“ odpověděla po chvilce. „Co jsi to za komunistu?“

„Nejsem ve straně,“ přiznal zkroušeně. „Otec chtěl, ale ... Snad po válce.“

Přisunula si před něho židli a sedla si. Nebylo nutné stále sledovat okolí. Bylo takové ticho, že by slyšela každý

podezřelý pohyb. Stačí, když to venku zkontroluje každých pár minut. „A kdo jsi ty?“ zeptala se.

„Petr Sergejevič Kulikov, vojn šedesáté druhé armády.“

Po zádech jí přeběhlo zamrazení a tiše hvízdla. „Kulikov! To je úžasně dobré znamení.“

„Eh? Aha ... aha, Kulikovo pole. Dimitrij Donskoj tam porazil Mongoly.“ Vzdychl si. „Ale to už je šest set let. Skoro.“

„Ano.“ Pamatuji si, jaká radost zavládla vnaší vesnici, když jsme se to dozvěděli. „Ale my bychom už neměli věřit ve znamení, že?“ Se zájmem se k němu naklonila. „Takže ty znáš datum té bitvy?“ Dokonce i teď. zmučený bolestí a v blízkosti smrti. „Vypadáš vzdělaně.“

„Má rodina v Moskvě je vzdělaná. Doufám, že se jednou stanu profesorem historie.“ Pokusil se trochu narovnat a pokračoval mdlým hlasem. „Ale kdo jsi ty. má zachránkyně?“

„Jekatěrina Borisovna Tazurina.“ Poslední z mých totožností.

„Vojákyne.“

„Víš že existujeme.“ Potlačila rozmrzelost a pokračovala: „Byla jsem u partyzánů, než jsem se dostala sem. Navlékli mě do uniformy - ne že by to mělo nějaký vliv. pokud by mě Němci chytili - a když jsem prošla výcvikem u poručíka Zajceva. dostala jsem hodnost rotmistra. protože ostřelovač potřebuje v akci více samostatností.“

Petr vytřeštil oči. Zajceva znali ve všech koutech Sovětského svazu. „Musíš mít nějaké zvláštní poslání. Neposlali tě sem, abys střílela pár Němců?“

Kát'a přikývla. „Přišla zpráva z Pavlovova domu. Víš co tím myslím?“

„Samozřejmě. Dům tady v okolí, uprostřed německých pozic, který rotmistr Pavlov spolu s několika hrdiny drží už od konce září. Je to tak?“

Zarazila ho, aby nemusel opakovat známá fakta. Byl raněný a zbytečně by se vysiloval. A byl tak mladý. „Udrží s námi spojení. Některá hlášení naznačují, že se nepřítel chystá k rozsáhlému útoku na naši část města. Nevím přesně o co jde. ani to vědět nemusím, ale byla jsem vyslána, abych odtud pozorovala a hlásila vše co uvidím.“

„A náhodou jsi byla poblíž, když ... Měl jsem ohromné štěstí.“ Do očí mu vyhrkly slzy. „Ale moji kamarádi ...“

„Co se stalo?“

„Naše četa byla na průzkumu. Moje jednotka je v barácích, které stojí trochu stranou, jižně od Mamajeva. Nečekali jsme žádné potíže, byli jsme úplně potichu.“ Petr unaveně vydechl. „A najednou byla kolem střelba a křik, kamarádi padali vpravo i vlevo. Myslím, že po pár minutách jsem zbyl naživu jen já. Ke všemu s tou rukou. Co jiného ni zbylo, než utéct?“

„Kolik bylo Němců? Odkud se objevili? Jakou měli výzbroj?“

„J-já nevím. Seběhlo se to tak rychle.“ Zakryl si obličej levou dlaní a roztřásl se. „Bylo to hrozný.“

Rozhořčeně se kousla do rtu. „Pokud jsi byl v šedesáté druhé, máš za sebou několik měsíců bojů. Nepřítel vás vytlačil z ... Ostrova? Ustupovali jste stepí až sem. A přesto nejsi schopen sledovat, co se děje kolem tebe.“

Vzchopil se. „Snažím se. Snažím se vzpomenout si.“ „To je lepší. Nespěchej. Pokud nás odtud někdo nevyžene, budeme tady. dokud nezjistíme, co má jejich velení v plánu. Ať je to, co chce.“

Zkontrolovala okna a znovu se k němu posadila. Vzala ho za zdravou ruku. Nyní, když nebyl v bezprostředním ohrožení, chtělo se mu spát. spát a spát. To si ale nemohl dovolit. To co vytrpěl nebylo nepřekonatelné, byl mladý a zdravý, a když na něho zvolna mluvila, viděla, jak mu její ženskost pomáhá.

Jeho příběh dostával postupně obrysy. Bylo zřejmé, že Němci byli na průzkumu. Bylo jich málo, ale Rusy podstatně předčili výzbrojí. Věděli, že jsou na nepřátelském území a počínali si velice opatrně a číhali na vhodnou příležitost, kdy napadnout Petrovu skupinu. Bylo prakticky jisté, že chtějí přivést nějakého zajatce. Kát'a tušila krutou pravdu. že přežít opravdu jen on.

Průzkumný oddíl byl důkazem, že přípravy na útok jsou v plném proudu. Přemýšlela, jestli je tato informace dostatečným důvodem k jejímu návratu. Bylo jisté, že když se četa nevrátí k hlášení, důstojník, který ji vyslal, si domyslí důvod. Otázka byla, jestli to bude včas. Nakonec se rozhodla, že důležitější bude zůstat a zjistit co se dá. Poslat Petra? Když se mu to nepodaří, Rudá armáda nemusí přijít o více než o něho. Na druhou stranu, může padnout do zajetí. Vydrží mučení? Nakonec ho jeho kruté zkoušené tělo může zradit a on zradí ji. To nechtěla riskovat. Ani by to vůči němu nebylo poctivé.

To že mu pomáhala vzpomenout si na věci, na které chtěl celou svou bytostí zapomenout, mezi nimi vytvořilo zvláštní druh důvěrnosti. Nakonec, když se dělili o chléb a vodu. se ostýchavě zeptal: „Jsi z těchto končin, Kát'o Borisovno?“

„Ne, narodila jsem se víc jihozápadně.“

„Myslel jsem si to. Mluvíš skvěle rusky, ale máš trochu přízvuk. Ale přesto mi nepřipadá, že bys byla z Malé Rusi.“

„Máš bystré ucho.“ A náhle se rozhodla. Proč ne? Není to přeci tajemství. „Jsem Kazaška.“

Vytřeštil oči. Vyprskl trochu vody a roztřesenou rukou si neobratně osušil ústa. „Kozáčka? Ale vždyť jsi tak vzdělaná. Slyšel jsem, že ...“

Rozesmála se. „No tak. Nejsme barbari, kteří tráví celý život v sedle.“

„Já vím ...“

„Naše školy jsou určitě lepší, než je průměr. Tedy spíše byly.“ Dobrá nálada ji opustila stejně rychle, jako přišla.

„Většina znáš byla před revolucí zemědělci, rybáři a obchodníci, kteří se vydávali daleko na Sibiř. Měli jsme svou vládu, svůj život. Byli jsme svým způsobem svobodní,“ dodala tiše.

To mě k nim přitahovalo, když jsem skončila s vyučováním vyšívání v klášterní škole v Kyjevě. To byl důvod, proč jsem s nimi byla takřka od počátku, celých čtyři sta let, kdy se směr národností z Evropy a Asie vydala po velkých řekách do nekonečných jižních stepí, kde bojovaly proti Turkům a Tatarům. A nyní opět válčí se svými dávnými nepřáteli. Ale hlavně jsme byli drobnými zemědělci a byli jsme svobodní. Ženy na tom byly pochopitelně o něco hůře než muži, ale přesto o mnoho lépe než ženy odjinud. Vždy jsem jednala podle svého uvážení, byla jsem volností

naprosto posedlá a nikdy pro mě nebylo obtížné začít život v nové pospolitosti, když se mi zdálo, že jsem někde příliš dlouho.

„Ano. Ale ... odpusť.“ Petrovu tvář zalil ruměnek. „Teď jsi sovětský voják, vlastenka. Slyšel jsem, že ... že Kozáci se houfně přidali k fašistům.“

„Někteří ano.“ připustila Kát'a chladně. „Ne většina. Věř mi. Nebyla to většina. Rozhodně ne po tom, co jsme viděli. Ze začátku jsme nevěděli vůbec nic. Komisaři říkali ať utečeme. Zůstávali jsme. Prosili nás. Mluvili o hrůzách, kterých se Hitlerovy hordy po celé zemi dopouštějí. To je jen vaše další lež! Křičeli jsme. Pak se na obzoru objevily německé tanky a my jsme zjistili, že komisaři poprvé mluvili pravdu. To se samozřejmě nestalo jenom nám. Válka mě vrhla mezi lidi z celé sovětské Ukrajiny, ne Kozáky, ale lidi z opravdové Malé Rusi. Byli to obyčejní lidé dohnání k takovému zoufalství, že bojovali bok po boku s komunisty.

Také je pravdou, že se tisíce a tisíce lidí přidaly k Němcům jako vojáci, nebo pro ně pracují. Viděli v nich osvoboditele. A vůbec,“ dodala chvatně, „je to naše tradice, odolávat najezdníkům a povstávat proti tyranům.“

Litevci byli daleko, většinou nás ve všem nechávali samotné a přizpůsobovali se utlačitelům. Ale polští králové nás stále pobízeli k revoltě. Mazepa se spojil s Rusy a stal se ukrajinským hejtmánem. Později se s pomocí švédského krále pokusil nás vymanit z područí. Nakonec jsme uzavřeli s cary mír, jejich nadvláda nebyla nijak zlá, ale pak přišli bolševici.

Petr se zamračil. „Četl jsem o kozáckých povstáních.“

Kát'a sebou cukla. Vrátila se o tři staletí nazpět do své vesnice, když do ní vpadli muži - sousedé, přátelé i její dva synové - kteří se vrátili z tažení s Chmelnickým a řvali a chvástali se. Každého katolického či pravoslavného kněze, kterého oni nebo nevolníci chytli, pověsili před oltářem spolu s prasetem a Židem. „Byli to barbarské časy. Němci takovou výmluvu nemají.“

„A zrádci ještě méně.“

Zrádci? Dvorný kovář Vasilij, usměvavý Štefan, Fjodor, který ani nevěděl, že je jejím vnukem ... Kolik miliónů mrtvých by měli pomstít? Zapomenutí, vyhlazení, ale ona nezapomněla, stále viděla vyhladovělá těla a prázdné oči svých dětí, které jí umíraly v náručí. Stalinovi pohůnci zastřelili jejího muže Michaila jen pro to, že chtěl pro svou rodinu vzít trochu zrní z vagónu. Zastřelili ho jako psa. A to měl ještě štěstí, že ho nenaložili do jiného vlaku směrem na Sibiř.

Viděla těch několik, kteří se odtamtud vrátili. Neměli zuby, takřka nemluvili a pracovali jako stroje. Kát'a se neovládla a rozplakala se. „Nedělali přece nic zlého!“

Petr nechápavě otevřel ústa. „Kdo?“ protáhl bezradně. „Aha, kulaci.“

„Svobodní farmáři, kteří přišli o půdu zděděnou po otcích, a byli nahnáni do kolchozů jako otroci. UVědom si, že takhle se cítili,“ dodala rychle.

„Nemyslím prosté zemědělce, ale kulaky, bohaté majitele půdy.“

„Přestože jsem hodně cestovala, žádného takového jsem nepotkala. Některým se jistě vedlo dobře, ale jen proto, že dobře hospodařili a tvrdě pracovali.“

„No dobře. Nechci se tě nijak dotknout. Kát'o, ale nemohla jsi cestovat tolik, jak říkáš. To šlo dřív.“ Petr zavrtěl hlavou.

„Někteří žních měli jistě dobré úmysly, ale starý kapitalistický systém je zaslepil. Protivili se zákonu.“

„Tak je vyhladověli.“

„Ano. hladomor. Byla to tragická ... nehoda?“ Přinutil se k úsměvu. „My to nemůžeme nazývat Boží vůlí.“

„Řekla jsem ... ale to je jedno.“ Řekla jsem vyhladověli je. Nebyla žádná neúroda. Stát nám jednoduše všechno vzal. A nakonec si nás podrobil. „Chtěla jsem jen říct, že mnoho Ukrajinců si myslí, že má důvod ke stížnostem.“ Ale nikdy se nevzdali naděje. Jejich srdce jsou stále svobodná, „Hlupáci!“ vybuchl Petr rozhořčeně. „Ti kteří se přidali k nacistům opravdu udělali velkou chybu.“ vzdychla Kát'a.

Bože pomoz, také jsem to málem udělala. Kdyby měl Hitler dobrou vůli, ne, kdyby nás byl schopen považovat za lidi, mohl nás mít všechny. Teď už by byl v Moskvě. Leningradu. Novosibirsku a Stalin by se skrýval někde mezi svými gulagy v nejzapadlejších koutech Sibíře, nebo by utekl do Ameriky. Ale fašisté pálí, znásilňují, vraždí, mučí, rozbíjí hlavy nemluvnatům, smějí se, když střílí děti, země, starce a bezbranné lidi. Jak jen bolí pomyšlení, že jsou ve svatém Kyjevě!

„Věděla jsi co je správné a udělala jsi to,“ řekl Petr potichu. „Jsi statečnější než já.“

Ráda by věděla, jestli jej od zběhnutí odradil strach z NKVD. Během války viděla těla tisíců dezertem, zanechaná pro výstrahu podél cest. „Proč jsi se dala k partyzánům?“ „Němci obsadili naši vesnici. Muže, kteří se nedali naverbovat, postříleli. Můj muž se nedal.“ „Ach, Kát'o!“

„Naštěstí jsme spolu byli jen krátce a neměli jsme děti.“ Do vesnice jsem přišla nedlouho předtím pod novým jménem. Od doby, co se dostali k moci komunisté, to bylo stále těžší. Musela jsem vyhledávat ledabylé a podplatitelné úředníky. Ale takových je stále dost. Ubohý Ilja byl tak šťastný, tak hrdý na to, že jsem jeho žena. Mohli jsme být šťastni tak dlouho, jak by nám příroda dopřála.

„Naštěstí?“ Petr si otřel čerstvé slzy. „Přesto si myslím, že jsi byla velice statečná.“

„Jsem zvyklá se o sebe postarat.“ „Při tom jak jsi mladá?“ podivil se. Neubránila se úsměvu. „Jsem starší než vypadám.“ řekla a vstala. „Je čas podívat se, jak to vypadá venku.“

„Co kdybychom si každý vzali jedno okno? Mohli bychom tak sledovat okolí skoro nepřetržitě. Už je mi o hodně líp. Díky tobě,“ dodal obdivně.

„Dobře, mohli bychom ...“ Ozvalo se hluboké dunění výstřelů. „Dělostřelectvo! Zůstaň na místě.“

Vběhla do severního pokoje. Padal časný zimní soumrak a okolní trosky se ztrácely mezi stíny, ale Mamajev se zřetelně rýsoval proti nebi. Na jeho svazích se třepotaly plamínky a kolem zářily ohňostroje explozí. „Pauza skončila.“ mumlala si pro sebe když se vracela, aby zkontrolovala východní stranu. „Děla se dala do práce.“

Stál uprostřed místnosti, jeho tvář se ztrácela v šeru. Nejistým hlasem se zeptal: „Začal to nepřítel?“ „Myslím, že ano,“ přikývla Kát'a. „To by mohl být začátek ofenzívy. Teď si, doufám, zasloužíme náš žold.“ „Opravdu?“ zeptal se roztráveně. „Když zjistíme, co se doopravdy děje. Kéž by tak byl úplněk.“ Suše si odkašlala. „Ale nepředpokládám, že by si Němci vybrali počasí tak, aby nám vyhověli. Buď tiše.“ Přecházela mezi okny. Šero houstlo, ale sníh na pustých ulicích a noční dalekohled jí umožňovaly trochu lépe vidět. Kanonáda sílila. Náhle zasykla a vyklonila se. Mrazivý vzduch ji zastudil na tvářích. „Co je?“ snažil se šeptat Petr. „Máš být zticha, ne?“ Vyklonila se ještě více. Protější ulicí se k severu pohybovaly tmavé skvrny ... Lovec v ní snadno rozpoznal kroky vojáků. Byla to asi stovka pěšáků, avšak táhli vozy, na kterých se cosi matně lesklo. Minomety. Přešli. Odložila dalekohled a tápala pokojem, dokud nenarazila na Petra. Únavou usnul vsedě, ale když se ho dotkla, okamžitě vyskočil. Její napětí rostlo. „Němci jdou na Kratoj. Nebo aspoň tím směrem. Kdyby chtěli bojovat v blízkosti vrchu, šli by spíše na západ a já bych je vůbec neviděla.“ „Co ... co mají v plánu?“ „Nevím, ale mohu to odhadnout. Určitě je to součást útoku na náš sektor. Dělostřelectvo - a snad i tanky, útočící z boku - by mohlo odvést pozornost našich lidí. Mezitím se jiná jednotka opevní v úžlabině a vytvoří opěrný bod. Naše velitelství bylo v Carevně Jiřině, kus dál jižněji, než je Němci po velkých ztrátách dobyli. Když se jim podaří držet Kratoj, tanky tudy mohou projet, nebo tam jejich ženisté postačí ví most.“ „Myslíš, že tak ztratíme celé město?“ „To ne. na to je jich málo.“ Máme své rozkazy, přímo od Stalina. Musíme hájit město, které přejmenoval ke své slávě. Zemřeme když bude třeba, ale nepřítel nepustíme ani o píď. „Přesto je důležitá každá drobnost. Mohlo by nás to stát stovky životů. Vráťím se a ohlásím to.“ Cítila, jak se zachvěl. „My půjdeme!“ Sevřelo se jí hrdlo a musela dvakrát polknout, než byla schopna promluvit: „To nejde. Tohle je příliš důležité a celá oblast je plná vojáků. I když mám dost zkušeností, budu ráda, když se přes ně sama dostanu živá. Ty to musíš zkusit sám. Počkáš tu do ... zítřejší noci? To je celkem jedno. Hlavně, až to bude kolem vypadat bezpečněji.“ Měla ruce zlehka položené na jeho pažích a cítila, jak se napřímil. „Ne. Moji soudruzi stále bojují. Jednou jsem utekl, ale podruhé to neudělám.“ „K čemu jim budeš takhle zraněný?“ „Mohu podávat munici. Nebo ... Kát'o, nemusíš jít. Půjdu já. Když budu mít štěstí, vyjde to.“ Vydal nějaký zvuk, nevěděla, jestli to byl smích nebo vzlyk. „Je to nepatrná šance, ale co když?“ „Proboha, ty jsi pitomec.“ „Sama jsi říkala, že rozhodují maličkosti.“ Samozřejmě, z každého kousku rudy v peci bude nakonec ocel. „Nemůžu se zdržovat. Petře. Dej mi tak hodinu a půl než vyrazíš. Počítej tak do ...“ „Znám pár starých písní a vím, jak jsou dlouhé. Budu si je v duchu zpívat. A budu myslet na tebe. Kát'o.“ „Tady.“ Vyňala z torby pár věcí a položila je na pohovku. „Voda, jídlo. Budeš to potřebovat. Jen si to vem. Já nejsem zraněná. Bůh tě opatruj, chlapče. Ruse.“ „Ještě se setkáme, že? Řekni, že ano!“ Místo toho jej objala a políbila na ústa. Krátce. Jen pro tu vzpomínku. Odstoupila. Slyšela jeho zrychlený dech mezi kanonádou. „Dej na sebe pozor,“ řekla, vzala pušku a vyšla ze dveří. Schodiště. Ulice. Někde vlevo burácely tanky. Zaútočí Němci v noci? Spíše jen trik. Ona však nebyla žádný strateg, jenom ostřelovač. Rudé záblesky výbuchů vykrajovaly ze tmy přízračné siluety trosek budov. Země se chvěla dopady granátů. Myslela jen na to, že musí doručit zprávu. Nebo přežít? Co má společného s krutými pošetilostmi smrtelníků? Co tady vůbec dělá?“ „Dobře, uvidíš, že jsem také Rus, drahý Petře.“ Rozbité zdi se rozestoupily a objevil se park - otevřená bílá plocha. Zbyl tam jediný strom, pahýly ostatních lemovaly kráter po granátu. Oběhla prostranství po obvodu a držela se co nejvíce ve stínu. Stejně nepozorovaně se musí proplížit i úvozem. Nejhorší to bude, až se dostane ke kolejím do Lazuru. Ale zprávu musí předat. Pochybovala, že se Petrovi podaří projít, hni, pokud neuspěje, zachytí jednu nebo dvě kulky, které by jinak zabily někoho potřebnějšího. A jestli náhodou zůstane naživu Panno Marie milosrdná, pomoz mu - jistě se již nikdy nesetkají, ani o sobě neuslyší. Jako když se dvě zrnka prachu setkají při štěpní bouři - jaká je naděje, že se někdy potkají znovu? Zanedlouho si zrnem totožnost. Kdykoli je válka, je snadné to udělat. Stejně by už nemohla déle zůstat mezi kozáky. Ale předtím ... Výstřely zněly stále blíž. Když předá svou zprávu, sovětské dělostřelectvo se zaměří na Kratoj a rozstřílí Němce dřív, než se stačí zakopat. A zatím válka půjde dál svou cestou. Jen střílejte. Bít nepřátele Dazboga a Peruna, svatého Jurije drakobijce a svatého Alexandra Něvského. Jsme zde. To, co se roztahuje po celé Evropě, se dál nedostane. Jestliže bojujeme ve jménu zrůdy, není to žádný rozdíl. Skutečnost je jinde. Stalingrad kdysi býval Carysynem a v budoucnu jím opět bude. Ale nyní je pro nás lepší myslet si, že bráníme Ocelové město. Vydržíme a zvítězíme. Pnjde den naší svobody.

XVII

SOUDNÝ DEN

Připadalo mu, jako by tato místa opustil včera. A zatím uplynulo půl století. Zasněžené vrcholky hor se třpytily v nezměrné modři; v čirém vzduchu se zdály nadosah, přestože některé byly vzdáleny dobrých padesát mil. Cesta, která se místy měnila v pouhou pěšinu, se kroutila mezi himalájskými cedry a pod divokými ovocnými stromy, v jejichž korunách poskakovali hulmani. Po nějaké době lesy ustoupily pastvinám, které se zelenaly po nedávných deštích. Mezi bludnými balvany se pásly ovce a hovězí dobytek. Svahy údolí byly lemovány úzkými terasami s políčky kukuřice, amarantu, pohanky, ječmene a brambor. Zapadající slunce zalévalo vyšší polohy tajemným nachem, zatímco v nížinách se natahovaly stíny. Mírný vítr přinášel vůni trávy a ledovců.

Jak se Wanderer blížil na své mule k vesnici, uvědomoval si, jak se změnila. Především se rozrostla. Většina nových domů již nebyla kamenná stavení, jejichž střechy se sotva zdvíhaly nad terén, ale dřevěné, dvou i tří podlažní domy s pestře pomalovanými balkony zdobenými vyřezávanými motivy. Bylo zvláštní najít zde, na úpatí Himaláje něco, co vypadalo jako švýcarské horské chalupy. Z bývalého obytného stavení, které patrně ukrývalo generátor, byly nataženy dráty a barely s naftou obsahovaly palivo nejen pro výrobu elektřiny, ale i pro otlučený nákladák, který stál opodál. Satelitní přijímač také rozhodně nesloužil jen jednomu obecnímu televizoru. Obyvatelstvo stále tvořila tibetská odnož Bhútů; muži většinou stále nosili tradiční dlouhé vlněné kabátce a ženy pláště s dlouhými rukávy. Ale občas zahlédl i džíny a tenisky a docela ho zajímalo, kolik lidí ještě vyznává víru jejich otců, onu zvláštní směs buddhismu, hinduismu a animismu.

K pastýřům a rolníkům, kteří se seběhli aby ho uvítali, se přidali i ti, kteří zůstali ve vesnici. Dav se zvětšoval a vesničané vzrušením pokřikovali a poskakovali. Každá návštěva zvenčí byla událostí a tento příchod byl něco mimořádného.

Jeho dva průvodci byli prostí Gurkhové, kteří se starali o zvířata a jeho potřeby, ale on sám byl velice zvláštní. Byl oblečený jako běloch, ale měl široký obličej, bronzovou pokožku a velký ostrý nos. Očima, vlasy a posazením lícních kostí zase připomínal vesničany.

Bezzubá stařena se roztřásla, udělala znamení proti nečistým silám a zmizela v domě. Jeden ze starců se poklonil až k zemi. Wanderer pochopil - před lety jej viděli jako děti, a teď ho vidí stejného jako tehdy.

Starší z Gurkhů mluvil s vyšší ženou, která patrně zastávala úřad starosty. Ta každou větu překládala vesničanům. Nastalo zklidnění. Hovor pokračoval polohlasem, zatímco zástup zvolna vedl příchodci uličkami k severnímu konci vesnice.

Největší tradiční stavení ve vsi vypadalo pořád takřka stejně, stále mělo svou zvláštní eleganci. Před padesáti lety však nemělo zasklená okna. Štěrkem vysypané chodničky se vinuly mezi keři, zakrslými stromy, bambusem a kameny do úžasné zahrádky skryté za domem. Dva sluhové, kteří vyšli ven, patřili k současné generaci, nikoli však muž se ženou, kteří se objevili na verandě.

Wanderer sesedl, a doprovázen uctivými pohledy a šumem davu, vyšel po schůdcích. Poklonil se před dvojicí a oni mu gesto oplatili se stejnou vážností.

„Vítejte,“ řekl muž. „Vítejte na tisíckrát,“ řekla žena. On byl pevně stavěný Číňan s klidným, bezelstným obličejem, ona drobná Japonka. Pod jejím naučeným klidným výrazem se skrývala kočičí obezřetnost. Oba měli dlouhá jednoduchá roucha, avšak z nejlepšího materiálu.

Oba mluvili nepálsčinou, ze které však Wanderer znal jen několik slov. „Děkuji vám.“ odpověděl v mandarínské čínštině.

„Vrátil jsem se, jak jsem slíbil. Tentokrát jsem se naučil jazyku, kterému rozumíte.“ dodal s úsměvem.

„Padesát let,“ vydechla žena. „Neměli jsme žádnou jistotu, mohli jsme jen čekat a doufat.“

„Konečně, konečně.“ řekl muž rozechvěle a zvolal něco v místním nářečí. „Řekl jsem jim, že zítra uspořádáme slavnost.“ vysvětlil. „Naši sloužící se postarají o váš doprovod. Vejděte, prosím, dovnitř, kde vás můžeme v soukromí patřičně uvítat, pane ...“

„John Wanderer,“ napověděl Američan.

„Ale tak jste si říkal i tenkrát,“ podivila se žena.

„Po takové době a v jiné zemi je to jedno.“ pokrčil Wanderer rameny. To jméno se mu líbí a používám je často. Nebo jeho odvozeniny. A kdo jste vy?“

„Co na tom teď záleží.“ řekl muž hlubokým smutným hlasem. „Jsme, co jsme, navždy spolu.“

Pokoj, ve kterém seděli, byl nádherně zařízen čínským nábytkem. Dvojice hodně cestovala, než se zde usadila. To bylo v roce 1810, jak Wanderer odvodil z kalendáře, který používali. I odtud pak odcházeli, někdy i na několik let, a odjížděli do zámoří za obchody a přiváželi si suvenýry. Byly to hlavně knihy - Tu Shan nalezl zalíbení v jejich výzdobě a řemeslném zpracování, Asagao především četla.

V přítomnosti dalšího nesmrtelného se rozhodli používat svá původní jména. Byty to jediné body, kterých se mohli zachytit, teď když se jejich svět opět rozpadal na kusy.

Přesto však radost převážila nad smutkem. „Tolik jsme doufali, že opravdu budete tím kým jste říkal.“ prohlásila Asagao. „Byl by to pro nás víc než jen konec osamění. Další stejní jako my, to dá našim životům smysl, ne?“

„To nemohu posoudit,“ odpověděl Wanderer. „Kromě vás, mého přítele a mně. vím jen o jednom takovém a ten se k nám odmítá připojit. Snad jsme jen hříčky přírody.“ Ze stolku vzal pohárek místní ostré pálenky, trochu upil a zalil ji velkým douškem čaje. Chutnalo to velmi dobře.

„Naš život musí mít nějaký smysl, ať je jakkoli tajemný,“ pokračovala Asagao. „Konečně, Tu Shan a já jsme se snažili dělat i jiné věci než jen přežít.“

„Jak jste nás tenkrát před padesáti lety našel?“ zeptal se muž pragmaticky, jak bylo jeho zvykem.

Tehdy nebyla prakticky možná žádná konverzace, protože všechno se muselo říkat přes tlumočníka, který nesměl

pochopit, co se za slovy doopravdy skrývá. Wanderer mohl mluvit jen v narážkách. Jeho protějšky to rychle pochopily a mluvili stejně. Jasně mu naznačili, že nemají v úmyslu odjet, ale ani mu nenabídli, aby u nich nějaký čas zůstal. Chovali se však neobyčejně zdvořile, a když riskoval tlumočnickovo ohromení a navrhl, že se za padesát let vrátí, nedokázali potlačit silné vzrušení. Dnes již mohli odhodit nejistotu, věděli kdo je kdo.

„Vždy jsem putoval a města mě nelákala, proto jsem žil mezi volnými kmeny v prérii.“ začal Wanderer. „Po první světové válce jsem začal jezdit po světě. Můj přítel Hanno používá mnoho jmen, ale pro nás je Hanno - v Americe zbohatl a dal mi dostatek peněz v naději, že vypátrám dalšího jako jsme my. Tehdy byl Nepal dost nedostupný a z toho důvodu jsem doufal, že by zde někdo mohl nalézt útočiště. V Káthmándú jsem zaslechl pověsti o páru, který žije mezi domorodci v podhůří jako jejich učitelé a dobrodinci. Byli považováni za svaté. Tradovalo se, že vždy, když zestárli, vydali se na pouť a na jejich místo přišel jejich syn se svou ženou. Dovedete si představit, jak mě to přitahovalo.“ Asagao se zasmála. „Takhle jednoduché to samozřejmě nikdy nebylo. Naši lidé nejsou blázni. Jenom to zdání udržovali, protože to bylo přesně to, co jsme chtěli. Velmi dobře věděli, že se k nim vrací vždy stejná dvojice. Nebáli se nás a ani nám nezaviděli. Podle jejich víry to nebylo nic nepřirozeného. Pro ně jsme posvátní a máme ohromnou moc, ale jsme také jejich přátelé. Hledali jsme velmi dlouho a na mnoha místech, než jsme našli takový domov.“

„Kromě toho,“ zabručel Tu Shan, „nestojí o procesí věřících, lovce senzací a vládní daňové úředníky. I tak tu máme několik návštěv za rok; to je mnohem více než dříve. Pověsti se šíří, tomu se nedá zabránit. Jen díky tomu, že jsme tak odříznuti od světa, jsou zkažky o nás popletené a nejasné, a to nás trochu chrání.“

Wanderer přikývl. „Také bych jim nevěnoval pozornost, kdybych právě něco takového nehledal. Ale nicméně se zdá, že moderní způsob života proniká i sem.“

„Neviděli jsme důvod, proč sem nepřinést něco dobrého,“ pronesla Asagao. „Literaturu, něco o medicíně, užitečné vědomosti. Všechno co by usnadnilo zdejší těžký život bez toho, že by jej to příliš narušilo.“

Wanderer posmutněl. „To by se stalo tak jako tak, ne? Myslím, že pomalu ztrácíte kontrolu, není-liž pravda?“

„Říkal jsem, že sem chodí stále více cizinců,“ opáčil znechuceně Tu Shan. „A královských inspektorů. Drive nás sotva našli. A neměli zdaleka tolik otázek.“

„Víme, že země se mění a celý svět je v pohybu,“ povzddechla si Asagao. „Toto místo nám bylo drahé, ale chápeme, že jednou je budeme muset opustit navždy.“

„Nebo o sobě povědět pravdu,“ doplnil tiše Wanderer. „Chcete to udělat? Pokud ano, řekněte mi to. Zítřka odjedu a v Americe si změním jméno.“ O tom, že neprozradil žádné z Hannových současných jmen se ani nezmínil.

„Uvažovali jsme o tom,“ připustil Tu Shan. „V minulosti jsme občas nic nepředstírali, ale to bylo mezi prostými venkovany, a mohli jsme kdykoli zmizet, když hrozilo nějaké nebezpečí. Pochybují, že si to teď můžeme dovolit.“

„To opravdu nemůžete. Jakmile vás jednou objeví, vystopují vás zase. Nyní existuje mnoho způsobů, jak člověka najít. Je skoro nemožné zmizet beze stopy. Pak se z vás stanou otroci. Bez ohledu na to, jak o vás bude dobře postaráno, ztratíte svobodu a stanete se jejich pokusnými zvířaty.“ „Je to opravdu tak zlé?“

„Bojím se, že ano.“ souhlasila Asagao a pokračovala k Wandererovi: „S Tu Shanem jsme o tom dost mluvili. Nepálský král by si nás snad hýčkal, ale co když si na nás bude dělat nárok rudá Čína nebo Rusko?“

„Podržte si svou svobodu,“ naléhal Wanderer. „Můžete se odhalit, až bude podle vašeho názoru vhodný čas, ale myslím, že ten ještě nenastal. Ale jakmile to jednou uděláte, nebude cesty zpět.“

„Myslíte, že bychom měli odjet s vámi?“ „Ano. Nebo mě alespoň vbrzku následujte. Hanno vám obstará vše, co budete potřebovat a co bude v jeho silách. A jeho možnosti jsou opravdu velké.“

„Měli bychom jít,“ řekla zvolna. „Jak jsem řekla, víme kolik lidí tudy prochází a jak se zprávy šíří stále dál a dál. Viděli jsme tu mnoho cizinců, kteří se tu po nás pídili a cítíme stále větší tlak vlády. V posledních desetiletích jsme dělali přípravy jako již dříve v minulosti. Dávali jsme pozor, abychom v té době neměli děti. Naše poslední se již dávno někde usadily - vždy jsme dbali na to, aby to bylo hodně daleko - a věří, že jsme již mrtvi. Nikdy jsme jim neřekli, co jsme zač.“ Smutně vzdychla. „To snad bolelo nejvíc.“

„Takže děti nesmrtelných jsou smrtelné?“ zašeptal Wanderer. Přikývla. Zdrčeně pokýval hlavou. „S Hannem jsme o tom často diskutovali.“

„Nechci odejít,“ prohlásil Tu Shan vzdorovitě.

„Jednou odejít musíme,“ odpověděla Asagao. „Víme to od začátku. Teď konečně můžeme odejít do bezpečného úkrytu, nalézt pomoc a přátele. Čím dříve, tím lépe.“

Nervózně se zavrtěl. „Ještě je třeba mnoho udělat. Budeme vesničanům chybět a oni nám také.“

„Ti, které jsme milovali, vždy zemřeli. Alespoň ty, kteří jsou tu dnes, si pamatujme živé. Ať jejich vzpomínka na nás zvolna vybledne a stane se legendou, které nikdo jiný nebude věřit.“

Soumrak barvil skla oken do hluboké modři.

Corinne Macandal, Mamálo Společnosti, dcera její zakladatelky Laurace přestala přecházet po místnosti, když vešla Rosa Donau. Obě ženy chvíli mlčky stály. Stíny se dloužily, viktoriánský pokoj byl jen spoře osvětlen. Ticho se prodlužovalo a zvuky ulice jej činily ještě hlubším, „Omlouvám se, že jdu tak pozdě.“ řekla po chvíli Rosa nejistě. „Byla jsem několik hodin pryč. Nejdou nevhod? Na záznamníku jsem měla vzkaz, abych ti nevolala a hned přišla.“

„Ne, udělala jsi dobře.“

„Co se děje? Vypadáš neklidně.“

„To také jsem. Pojd.“ Černoška ji odvedla do vedlejší místnosti, kam se bez dovolení nikdo neodvážil. Nevšímal si tajemných předmětů, kterými byl zaplněn a šla rovnou ke kávovému stolku. Rosa se jako obvykle napřed obrátila k oltáři a dotkla se čela, rtů a hrudi. Příliš mnoho staletí prosila svaté a zaháněla demony, než aby si byla jista, že v posvátných předmětech nepřebývá žádná skutečná síla.

Corinne vzala se stolku rozevřený časopis a podala ho Rose. „Čti.“

I zde bylo tlumené světlo. Časopis patřil mezi význačné naučné magazíny jako jsou Smithsonian nebo National Geographic. Corinne ukázala na inzerát vzadu. Cyřpalcový sloupek měl nadpis STUDIUM DLOUHOVĚKOSTI. Článek měl seriózní úpravu a rozvážně volená slova. Většinou lidé byt text připadal suchý až nudný, jaký nemůže zajímat nikoho kromě odborníků. Rosa zběžně četla: „... dlouho žijící jedinci, těšící se velmi dobrému zdraví ... mladí, ale s výhledem na dlouhý věk jsou také žádáni ... vědecké studium ... historické události prostřednictvím vzpomínek ...“ Ruce se jí roztřáslly. „Už ne.“ neudržela se. Corinne se na ni pátravě zadívala, ale zeptala se klidně: „Jak tomu rozumíš?“

Rosa položila časopis a stále se upřeně dívala na obálku. „Nevím,“ zamumlala. „No, myslím, že někdo chce vyzpovídat lidi, kteří jsou. nebo by mohli být. hodně staří.“ „Jak staří?“

Rosa zdvihla oči. „Nechci s tím mít nic společného!“ vykřikla, „Nějací vědci chtějí zjistit, co je příčinou stárnutí.“

Corinne zavrtěla hlavou. „Způsob, jakým je to napsáno, mi k tomu moc neseď.“ řekla zvolna. „Jakým lepším způsobem by se jedni nesmrtelní mohli spojit s dalšími?“

„Mohl by to být podvod nebo past!“ protestovala zoufalá Rosa. „Neodepisuj na to. Laurace. nedělej to. Můžeme ztratit příliš mnoho.“

„Nebo získat? Čeho se bojíš?“

„Toho co by se nám mohlo stát. Mám strach o naši práci, o všechno co děláme.“ Rosa bezradně mávla rukou směrem k oknu. „Společnost se bez nás rozpadne. Co se stane s těmi. kteří nám věří?“

Corinne se podívala stejným směrem s výrazem, jako by se dívala přes bažinu plnou hniloby, ze které se tento dům tyčil jako ostrov. „Nejsem si jistá, jestli ještě děláme něco významného.“

„Ale ano! Přinejmenším poskytujeme ochranu. Jestli někomu řekneme kdo jsme, je konec. Nic už nebude jako dřív.“

„Corinne se otočila zpět k Rose a napjatě se zeptala: „Ty už jsi něco podobného viděla, že?“

„Ne,“ vyhrkla Syřanka a přeznělase. „Já jen ...“

„Nepopřeš to. Vidím to na tobě. Žádná z nás by nepřežila, kdyby neuměla číst bezděčné pohyby a gesta. Mluv nebo. přísahám bůh. odepíše tomu Willockovi.“

Rosa se rozklepala a otfela si slzy. „Dobře, promiň. Máš pravdu. Skoro jsem na to už zapomněla. Je to dávno. Nic z toho tenkrát nebylo a myslela jsem, že na tom tedy nic není. Až do dneška.“

„Kdy a kde?“

„V nějakých novinách. Nepamatuji si datum, ale bylo to krátce před válkou. Před druhou světovou.“

„Takže nějakých padesát let. Možná dokonce přesně padesát let? Pokračuj.“

„Bylo to něco podobného. Ne úplně stejné, ale zarazilo mě to.“

„A to jsi mlčela? Nikdy jsi mě na to neupozornila.“

„Bála jsem se!“ vykřikla Rosa. „Stejně jako teď!“ Doklopýtala do křesla a rozplakala se.

Po chvíli k ní Corinne přistoupila, sehnula se, položila jí ruce na svěšená ramena a přitiskla svou tvář na její. „Chápu, drahá Aliyat, tehdy jsi se mnou byla jen několik krátkých let. Po těch staletích jsi konečně našla něco, čemu jsi mohla věřit a co ti dávalo naději a proto ses bála změny, jejíž dosah byl nepředvídatelný.

Odpouštím ti, mohla jsi nit pravdu.“

„Ale teď,“ pokračovala tiše. když se postavila, „ten padesátiletý interval je jasný důkaz toho, že inzerát podal jiný nesmrtelný. Nemám pravdu? On nebo ona nemůže riskovat průběžnou kampaň. Obyčejní lidé by si toho zanedlouho všimli. My máme čas a naučili jsme se trpělivosti.“

„Jak můžeš vědět, jací jsou?“ oponovala Rosa. „Co když jsou zlí? Říkala jsem ti o těch dvou mužích, které jsem potkala a se kterými jsem se nakonec nespojila. Jestli jsou ještě naživu a jsou za tím. nechci s nimi mít nic společného.“

„Mám dojem, že sis z nich udělala nepřátele. Měla by ses dát dohromady a konečně objasnit, co se stalo. Ne dnes,“ mávla rukou. „Jsi přetažená. My ... pochopitelně musíme zůstat ostražití. Uvidím, co se dá zjistit o panu Willockovi, než ho zkontaktujeme, pokud to uděláme.“

Nasadila klidnější tón a pokračovala: „Zatím si nedělej starosti, drahá. Máme své možnosti. Neprozradila jsem ti o Společnosti úplně všechno. Tajnůstkářství je pro nás železná košile. Mimoto, tyhle věci nejsou tvé métier. Během let jsem si vybudovala významné konexe, včetně několika lidí na klíčových vládních místech. Nemůžeme zůstat pasivní. Nejsme samy? Dobře. Pak si tedy musíme zajistit své místo ve světě, nebo se připravit bránit to, co máme.“

3

Daňový kontrolor zmačkal několik listů papíru a vyslal přes stůl zachmuřený pohled. „Myslím, že bychom s vaším klientem měli mluvit osobně,“ řekl.

„Jsem si jist, že jsem vám již řekl, že pan Tomek právě dlí v cizině,“ řekl Hanno s pečlivě odměřenou dávkou podrážděnosti. „Myslím, že jsem dostatečně prokázal své zmocnění a schopnost vyřídit tuto záležitost.“

„Ano. ano. Nicméně, jistě se s ním setkáte, pane Levine, až bude potřebovat právní pomoc.“

„Ale proč? Máte důvod podezírat jej z něčeho nekalého? Ujišťuji vás, že v jeho záležitostech je vše v naprostém pořádku. Což jsem vám za poslední dvě hodiny detailně nezodpověděl každou otázku?“

„Sotva jsme začali, pane Levine. Ještě nikdy jsem neviděl tak spleťtou síť transakcí.“

„Rozebírejte ji jak je libo. Nesmím mne překvapit, jestliže najdete něco nezákonného. Ale v každém případě vám budu k dispozici.“ Hanno se zhluboka nadechl. „Pan Tomek je starý muž. Dopřává si odpočinku a rozptýlení, jak jen je to v jeho věku možné. Nemyslím, že najdete jakýkoli důvod, aby byl přítomen osobně. Pokud ale budete vyžadovat jeho přítomnost, budu si stěžovat tak vysoko jak jen to bude nutné.“ Větu: „Vaši nadřazení vám za to nepoděkují,“ si nechal pro sebe.

Z úřednickova držení těla bylo jasné, co si myslí o arogantních, mladých, námezdných parchantech, načež svěřil ramena a smutně pokýval hlavou. Hannovi ho na okamžik přišlo líto. Musí to být děs. Strávit těch pár desetiletí, které mu příroda přidělila, obtěžováním lidí a papírováním, do kterého nedává ani nejmenší zlomek zápalu posledního venkovského šťourala, přesvědčeného inkvizitora nebo tajného policajta.

Hanno ten pocit rychle odehnal: Ztrácím tu s ním čas a pomalu se začínám nudit. „Bez urážky,“ řekl smířlivě, „děláte, co musíte. Sám zjistíte, že plně spolupracujeme. Ale“ - pokusil se o smích - „ujišťuji vás, že nemůžete vyhrát.“

Auditor se trpce usmál. „Připouštím, že jste poskytl všechny podklady pro předběžnou kontrolu. Chápejte, nechci nikoho obviňovat. Ale v takovém ... hrm, zmatku, je snadné udělat bezděčnou chybu.“

„Poradci pana Tomka vše pečlivě sledují, buďte bez obav. A teď, pokud mě pro dnešek již nepotřebujete, zanechám vás vaší práci.“

Neměl jsem to tolik prožívat, říkal si Hanno, když odcházel. Přinejhorším je čekala trocha obtěžování. Tomkovy záležitosti byly dobře kryté. Každý krok, který milionové zisky redukoval na zdanitelné příjmy ve výši pouhých stovek tisíc dolarů, byl naprosto legální. Bernák se může snažit jak chce. Nejenom vláda používá počítače.

A ve Washingtonu byly dosud poměrně nízké daně z příjmů. To byl, mezi jinými, ten nejsilnější důvod pro přesídlení do Seattlu. Protože mu tato záležitost nezabrala tolik času a neměl žádné další závazky, bylo na něm, jak naloží se zbytkem dlouhého letního dne.

Nicméně cítil ze schůzky značné roztrpčení. A věděl proč. Byl jsem okraden, honilo se mu hlavou. Tohle bývala svobodná země. Samozřejmě jsem věděl, že to takhle nevydrží na věky, lidé se opět rozdělí na pány a otroky, i když se tomu nebude říkat zrovna takhle. A i tak jsme pořád šťastnější, než kdy byla většina světa. Ale aby to čert vzal, moderní demokracie má technologie, kterými nás ovládá mnohem důsledněji, než si to takový César, Torquemada, Sulejman nebo Ludvík XIV. vůbec dovedli představit.

S povzdechem nastoupil do výtahu a potlačil chuť zapálit si, přestože tu byl úplně sám. Bez ohledu na zákony a nařízení, které se množily jako bakterie při epidemii, bral ohled na plíce křehkých a zranitelných smrtelníků. Ve skutečnosti nesnížil své daňové zatížení na nejnižší možnou míru. Člověk žijící v určité zemi musí přispívat na její obranu a řádný chod správy. Ale všechno ostatní považoval za vydírání.

John Wanderer s tím nesouhlasil, Hanno o tom přemýšlel. Mluvil o lidských potřebách, ohrožené biosféře, tajemstvích vědy s tím, jak je romantické domnívat se, že tím vším je schopen zabývat se jeden soukromý podnik. Nepochybně má v něčem pravdu, ale kde je hranice?

Snad jsem tu už moc dlouho, snad je mi to souzeno. Pamatuji si například na významná veřejná díla, která během staletí vlády přinesly Egyptu, a jak byla prospěšná lidem pyramidy, sochy Ramesse II. obilní daň Římu. Asuánská přehrada. Také si vzpomínám na obchůdky, které jsem musel zavřít a zbavit lidí práce, protože rozličná omezení a papírování si to vynucovala.

Kráčel do centra. Do zápachu smogu se mísila vůně soli, kterou sem přinášel svěží a chladnější vítr od moře. Lidí přibývalo. Pouliční muzikant začal hrát nějakou písničku. Podle toho jak se tvářil to musela být jeho oblíbená. Poryv větru rozevlál sukni jedné mimořádně hezké dívčině. Tomu pohledu se nevyrovná ani hrdě vztyčená státní vlajka.

Hanno rázem ožil a zahnal všechny nepříjemné myšlenky.

Chvilí se jen tak loudavě procházel. Brzy se musí vážně zamyslet nad tím jak stáhnout Charlese Tomka z oběhu. Smrt, kremace v cizině, bezdětný vdovec, a poslední vůle rozdělující majetek mezi různé soukromé osoby a nadace ... A v přiměřeném čase se z dohledu ztratí i jeho oblíbený právník. To se zařídí ještě snadněji; stovky, možná tisíce mužů ve Státech se jmenují Joseph Levine ... A k dispozici je tucet dalších totožností vraždných zemích, od vydavatele časopisu, po obyčejného dělníka. Ty byly zřízeny jako útočiště pro případ nouze a většina z nich je jistě stále bezpečná.

Existovaly i další, čistě pro odvedení pozornosti, aby mohl být stále aktivní a nestavěl své záležitosti a investice příliš na odiv. Některé z nich, jako například Tannahill už začínaly být zbytečně populární. Jak dlouho ještě vydrží tu chuť po laně?

Jak dlouho to ještě vůbec chce vydržet? Dobře si uvědomoval, že jeho znechucení moderním státem pramení především z toho, jak narušuje soukromí. A soukromí, stejně jako svoboda, bylo velmi křehké. A k tomu byl námořníkem, který potřebuje pod nohama cítit prkna paluby. Ale většinu dvacátého století se musel starat o to, aby udržel své tajemství před úřady, neustále u telefonu nebo před počítačem, zavalen korespondencí a burzovními zprávami a přesto sotva bohatší - kromě jachet, žen, radovánek, trochy přepychu, cestování a honu za dalšími nesmrtelnými, který se stal jeho posedlostí - než jeho nepřítel, prostý občan.

K čemu to snažení? Pro bohatství? To by odpovídalo fénickému pojetí života. Jak velké úsilí má vůbec význam vynaložit? Žádné peníze přece nezastaví nukleární hlavici. Přinejlepším za ně může koupit kryt kde přežijí a až se popel usadí, začnou znovu. A to pak už bude jedno, jestli mu zbudou dva dolary nebo milion. A proč rovnou nepraštit s celým obchodem a na příštích deset - dvanáct let si neudělat dovolenou, dokud ještě civilizace jakž takž drží pohromadě? Vždyť by si to docela zasloužil.

Chtěli by tohle i jeho přátelé? Obával se, že zájmy těch tří jsou někde jinde. A pak, jeho obnovené pátrání může každým dnem přinést výsledky. Nebo se může stát cokoli jiného.

Vítr na okamžik zesílil a Hanno se nahlas rozesmál, ignorujíc udívené pohledy. Možná díky prožilým staletím byly jeho myšlenky lehce paranoidní, ale bezpečně se naučil tomu, že každá hodina svobody je dar, který je třeba plně využít,

vychutnat a uložit do paměti, odkud jej nikdo nemůže ukrást. Dnes mu do náruče spadla polovina nádherného odpoledne a celý večer. Co s tím podnikne?

Dá si drink v otáčivém baru na Spáče Needle? Je odtamtud nádherný výhled na zátoku a na hory. a pánbůh ví, kdy zase bude takový krásný, jasný den. Ale ne. Ten předchozí rozhovor ho přinutil příliš uvažovat o sobě samém. Potřebuje společnost. Natahá, která povýšeně a vcelku moudře odmítala jeho pomoc, byla ještě v práci. Tu Shan a Asagao byli daleko v Idahu a John Wanderer byl zase na jedné ze svých túr v pohoří Olympia. Mohl by zajít třeba k Emmettu Watsonovi na pivo, pár ústřic a trochu barmanovy profesionální vlídnosti. Ale to také nebylo ono. Nebezpečí, že tam potká nějakého sebežerného poetu bylo příliš velké. Také ho nelákalo poslouchat cizí fóry a tlachat s někým, koho už v životě nevidí.

Takže zbývala jediná možnost. Staví se na slovíčko v Giannottiho laboratoři. Určitě se tam nepříhodilo nic významného, to by o tom už věděl, ale není nad to vyslechnout si osobně, jak práce pokračuje.

Právě když dospěl k tomuto rozhodnutí, došel Hanno na parkoviště, kde stál buick registrovaný na jméno Joe Levine. Přemýšlel, jestli má jet přímo ke svému cíli. Nikdo ho jistě nebude sledovat, ale k nehodám občas dochází. Nesmrtelnost činí z opatrnosti zvyk. A k tomu se chce stejně nakonec zastavit u Natálie. Proto proklíčkoval hustou dopravou k Levinovu bytu v blízkosti International District. Měl tam i své soukromé parkovací místo. V bytě otevřel dobře maskovaný sejf a vyměnil Levinovy doklady za doklady Roberta Cauldwella. Taxi jej pak odvezlo do veřejných garáží, kde měl rezervované místo. Nastoupil do čekajícího mitsubishi a vyjel na ulici.

Miloval tohle auto. které předlo jako velká kočka. K čertu, je to jako včera, kdy se nejlepší auta na světě dělala v Detroitu.

Jeho cílem byla nenápadná cihlová budova, upravené skladiště v průmyslové čtvrti mezi Green Lake a univerzitním kampusem. Na mosazné cedulce na dveřích stálo: RUFUS MEMORIÁL INSTITUTE. Pro ty, kteří se ptali, byl pan Rufus přítelem pana Cauldwella, rejdáře, který založil tuto laboratoř pro základní biologický výzkum. To stačilo uspokojit jejich zvědavost. Samotná práce, s důrazem na molekulární buněčnou biologii a stárnutí organismů, je zajímavá mnohem více.

Pro Cauldwella bylo vcelku přijatelné opustit svůj majetek a stáhnout se do ústraní. Dvě totožnosti boháčů bylo maximum, které mohl Hanno ochránit před všetečností vládních úřadů. Tomka stálo zametení stop většinu peněz. Šéf, Samuel Giannotti, byl za svým pracovním stolem Personálu tu bylo málo. zato byl pečlivě vybrán, administrativa se držela na nezbytném iniminu. On sám fungoval dál jako vědecký pracovník. Když Hanno přišel, beze spěchu ukončil rozdělanou práci, než návštěvníka odvedl do své kanceláře. Stěny místnosti lemovaly knihy a působila příjemně zmačkaným dojmem, stejně jako její holohlavý majitel. Na návštěvníka čekalo houpací křeslo. Zatímco si Hanno nacípával dýmku, Giannotti vyndal z baru láhev skotské, z ledničky led a sodovku a namíchal nepříliš silné pití.

„Měl bys toho nechat.“ řekl Giannotti přátelsky, když si sedal. Křeslo zavzdychalo pod jeho rozložitým tělem. „Odkdy vlastně kouříš? Od dob Tutanchamóna?“

„To jsem byl ještě na houbách.“ protáhl Hanno. „Vadí ti to? Vím. že jsi toho nechal, ale netušil jsem, že jsi takový fanatik jako většina bývalých kuřáků.“

„Ale ne, při své práci jsem zvyklý na různé smrady.“

„Dobře. A jak je ten citát z Chestertona?“

„Je-li něco horšího v moderním světě, než úpadek vyšší morálky, je to upevňování nízké morálky.“, Citoval zasvěceně Giannotti. „Nebo dále v těžké stati: Je velkým nebezpečím pro společnost, že její mechanismy mohou ustrnout, zatímco její duch směřuje k nestálosti.“ Nemluvíš příliš často o morálce nebo o duši.“

„Nevykřikují své obavy z přebytku kyslíku ...“

„Pochopitelně.“

„... nebo jiných věcí. potřebných k životu. To by mě trápilo méně. než to, že směřujeme k období puritánství, jestliže puritanismus sám o sobě bude měřítkem věcí.“ Hanno upěchoval tabák a zapálil si.

„Víš, mám strach o tebe. Tvé tělo si poradilo s traumaty, které by zahubily běžného smrtelníka. To ale neznamená, že je tvá nesmrtelnost absolutní. Kulka nebo kapka kyanidu tě usmrtí stejně spolehlivě jako mě. Nejsem přesvědčen, že tvé buňky vydrží takovou chemickou zátěž donekonečna.“

„Kuřáci dýmky kouř nevdechují a cigarety jsou pro mě faute de mieux.“ Hanno se trochu zamračil. „Jen tak mimochodem ... máš to nějak vědecky podložené?“

„Ne.“ připustil Giannotti, „zatím ne.“

„Co teď vlastně děláš, pokud něco děláš?“

Giannotti upil ze své sklenice. „Dozvěděl jsem se o zajímavém výzkumu v Británii. Dělá ho Fairwheater na Oxfordu. Zdá se, že to. jak buněčná DNA ztrácí methylové skupiny, souvisí s délkou života. U nás tímhle směrem pokračuje Jamie Escobar. Já se chystám přezkoumat tvé buňky ze stejného hlediska, s přihlédnutím ke glykolýze bílkovin. Pěkně tajně, samozřejmě. Potřeboval bych od vás všech čerstvý materiál - krev. kůži. vzorky svalové tkáně - abych mohl založit nové kultury.“

„Kdykoli, Same. Ale co to přesně znamená?“ „Myslíš, Co by to mohlo znamenat?“ Víme o tom ještě moc málo. Pokusím se ti to nastínit, ale asi se budu opakovat.“

„To je v pořádku. Jsem naprosíť laik. Můj pohled na svět je neměnný od mladší doby železné. Když dojde na vědu. potřebuji neustálé opakování.“

Giannotti se opřel a zadíval se na svého hosta. „Ani Britové si nejsou zcela jistí. Možná že demethylace sama o sobě je zodpovědná za vzrůstající degeneraci DNA, možná se methyláza stává postupem času méně účinná, možná je v tom něco jiného. V každém případě — i když zatím je to jen domněnka - by to mohlo mít za následek to, že to postupně ochromuje mechanismus, který brání v účinku jiným genům. Ty pak mohou vytvářet bílkoviny, které mohou působit

jako jedy na některé buněčné procesy.“

„Namísto vyváženosti vzniká chaos.“ řekl Hanno tiše do oblaku kouře.

„Patrně máš pravdu, ale to je povšechné a mlhavé. Takový pleonasmus je k ničemu,“ vzdychl Giannotti. „Teď si zkus představit, že je to něco jako puzzle o třech, čtyřech nebo více rozměrech, v prostoru, který nemusí být nutně eukleidovský. Například regenerace některých tvých částí, jako jsou třeba zuby, neznamená jen to, že nestárneš. To ukazuje na to, že máš některé vlastnosti dospívajících, nebo dokonce plodu. A to nejenom v anatomii, ale i na molekulární úrovni. A ten tvůj úžasný imunitní systém také musí být něčím podmíněn.“

„Jo.“ přikývl Hanno. „Stárnutí není jednoduchý, osamocený jev. To je snůška různých ... nemocí s mnoha podobnými příznaky, jako chřipka nebo rakovina.“

„Myslím, že ne zcela,“ odpověděl Giannotti. O těchto věcech hovořili už mnohokrát, ale Feničan na to měl právo. Potřebuje se o sobě dozvědět co nejvíce, uvažoval Giannotti. „Zdá se, že existuje nějaký společný faktor pro všechny vícebuněčné smrtelné organismy - možná i pro jednobuněčné i snad i pro viry a prokaryonty - jen kdybychom byli schopni jej najít. Lze si představit, že fenomén demethylace s tím může souviset. Ale to je jenom můj názor. Musím přiznat, že má východiska jsou víceméně filozofického ražení. Něco tak biologicky základního jako smrt, musí být součástí každé větve evoluce už od počátku.“ „Hmm. Výhoda druhu či frontová linie, dá se říct. Staré generace uvolní místo genetickému zvratu a dovolí, aby se vyvíjela efektivnější varianta. Bez smrti bychom stále byli kousky rosolu v moři.“

„Na tom něco je,“ pokýval hlavou Giannotti, „ale to nevysvětluje, jestli člověk žije déle než myš jenom proto, že je větší. Také se to nedá použít na organismy, které žijí zdánlivě věčně, například obří sekvoje.“ Unaveně se usmál. „Ne, nejspíše se život jen přizpůsobil tomu, že tak nebo tak entropie jednou trhne oponou a ta úžasná chemická továrna se zavře. Nejsem schopen říci jestli tvůj druh představuje další evoluční krok, soubor mutací, které vytvořily samoobnovující systém.“

„Ty si to ale nemyslíš, že?“ zeptal se Hanno. „Nerozmnoužujeme se.“

„Ne, to je fakt,“ odpověděl Giannotti se sotva postřehnutelným cuknutím. „Ale může to přijít. Evoluce je ve skutečnosti pokus a omyl.“

„Viš, když tě slyším takhle mluvit, dělá mi potíže uvěřit, že jsi věřící katolík.“

„To jsou rozdílné sféry,“ odpověděl Giannotti. „Zeptej se kteréhokoli zběhlejšího teologa. Měl bys to udělat už jen pro své dobro, nešťastný, opuštěný ateisto.“ Pak rychle dodal: „Potíž je v tom, že materiální svět není totožný s duchovním“

„My přežijeme galaxie, ty, já, všichni,“ řekl jednou nad ránem u poloprázdné lahve. „Můžeš ve svém těle strávit tisíce, miliony, biliony let, a sotva to bude znamenat víc, než tři dny života předčasně narozeného dítěte. Možná ještě méně; to dítě zemře nevinné ... To je fascinující problém, jehož vyřešení skýtá světu neomezené možnosti. Tvá existence nemůže být jen dílo slepé náhody.“

Hanno se nepřel, přestože měl raději jejich každodenní škádlení nebo hovory o práci. Po letech přátelství věděl, že toto je člověk, kterému může odhalit své tajemství, a tak to možná je začátek konce tajnůstkaření. A jestli Sam Giannotti unese to, že ví o lidech, kteří žijí tisíce let a nezmíní se o tom ani své manželce, jen kvůli víře, jejíž některé stavební kameny si Hanno pamatoval ještě z Hiramova Týni, nechť je tomu tak.

„Ale na tom nesejde,“ pokračoval vědec. „Mé největší přání je stále stejné. Abys mě zprostil mého slibu a dovolil mi zveřejnit kdo jsi.“

„Promiň.“ řekl Hanno. „Musím opakovat důvody?“

„Copak se nemůžeš zbavit toho podezírání? Už jsem zapomněl kolikrát jsem ti říkal, že středověk máme za sebou. Nikdo tě neupálí pro čarodějnictví. Předlož světu důkazy, které jsi ukázal mně.“

„Naučil jsem se být velmi opatrný, než udělám něco nezvratného.“

„Copak tě rukdy nepřesvědčím? Takhle jsem svázaný. Ani personálu to nemohu říci. My se tady babráme. a kdybys vyšel ze své ulity, Bobe, odhalení mechanismu nesmrtnosti by se stalo prioritou lidstva. Nasadilo by na to všechny prostředky. Vědomí, že je to možné, by v téhle bitvě znamenalo poloviční vítězství. Myslím, že tak za deset let by ten problém mohli rozlousknout. Umíš si představit, jak by to omezilo války, závody ve zbrojení, terorismus, despotismus a jaké možnosti by to před každým otevřelo? Kolik zbývajících smrtí snese tvé svědomí?“

„Už jsem ti několikrát říkal, že pochybuji, že by to vedlo k něčemu tak nádhernému, jak si to maluješ,“ odsekl podrážděně Hanno. „Tři tisíce let zkušeností mi říkají něco jiného. Takové náhlé odhalení by postavilo spoustu věcí na hlavu.“

Neměl proč znovu opakovat, jak si pojistil své veto. Pokud to bude někdy nutné, může zničit všechny důkazy, kterými přesvědčil Giannottiho. John Wanderer, Tu Shan a Asagao jej už vzhledem k tomu, že byl nejstarší, brali jako svého představeného. Kdyby se někdo z nich chtěl prozradit, chyběl by mu pro jeho tvrzení jakýkoli důkaz. Ty měl pouze Hanno. Po čtyřiceti či padesáti letech pozorování by lidé to prohlášení asi začali brát vážně, ale to je i pro nesmrtného dost dlouhý čas na to, aby jej chtěl strávit pod dohledem. Richelieu znal pravdu už před třemi sty padesáti lety. Rizika jsou příliš velká. Když tělo zůstává mladé, je i touha po životě živočišně silná.

Giannotti se zabořil do křesla. „Hergot nebudeme se dohadovat, argumenty jsou pořád stejné,“ zamumlal spíš pro sebe. Hlasitěji pak dodal: „Jen tě žádám, abys odhodil svůj cynismus a pesimismus. Jestliže každý bude moci žít tak dlouho jako ty, nebudeš mít důvod se skrývat.“

„Jistě.“ souhlasil Hanno. „Proč myslíš, že jsem tohle založil? Ale změna by měla přijít zvolna a musí se o ní dopředu vědět. Dej mně. mým přátelům i celému světu čas se připravit. Potrvá dost dlouho, než moje argumenty ztratí platnost.“ Giannotti se zasmál, jako by z něho spadlo těžké břímě. „Dobře, přestaneme tlachat. Co je u tebe nového?“

V příjemné společnosti čas rychle ubíhal a bylo už po šesté, když Hanno zastavil před Cauldwellovým domem.

Od nenápadné budovy na Queen Anně Hill byl úžasný výhled. Chvilí jen tak stál a kochal se. Hory zalité sluncem, které viselo nad západním obzorem, se zlehka chvěly, jako by ani nepatřily do této reality a prorůstaly sem odněkud z pohádkové země elfů. Na jihu, pod štíhlou siluetou Spáče Needle, paprsky měnily hladinu zátoky Elliot Bay v roztavené stříbro a zlatily vrcholky stromů. Ještě dále se ve své modrobílé mohutnosti tyčil k nebi Rainier. Vzduch se trochu ochladil, hluk ulic sem doléhal jen tlumeně a kolem štěbetaly červenky. Ano, je to nádherná planeta, Aladinův zázračný poklad. Je hrozné, jak ji lidé dokázali zaneřádit. Přesto tu hodlal zůstat.

Nakonec trochu neochotně vešel dovnitř. Natahá Thurlow byla uvnitř a dveře nebyly zamčené. Seděla před televizí a sledovala zprávy. Obrazovku zaplňovala tvář s mohutnými čelistmi a zobákovitým nosem. Z reproduktoru se linul úlisný nosový hlas.

„... podpořte ušlechtilé dílo. Je to věc všech lidí dobré vůle na celém světě. Mrháme prostředky na zbraně hromadného ničení, zatímco lidé hladoví. To musí brzy skončit. Já slibuji ...“ Záběr se rozšířil i na početné obecenstvo. Na pódiu, mezi sovětskou a americkou vlajkou, řečnil Edmund Moriarty. Za ním byla vlajka OSN a nad tím vším se táhl transparent s nápisem VÝBOR ANGAŽOVANÝCH OBČANŮ PRO MÍR.

„Kristova noho,“ zabručel Hanno znechuceně. „Snad nechceš, abych se vyzvracel na náš krásný nový koberec?“ Natalia vypnula televizor, přistoupila k němu, vtiskla mu polibek a objala ho. Obojí vřele opětoval. Byla to dobře stavěná blondýna krátce po třicítce, která věděla jak ho potěšit.

Když ji pustil, pročísla si prsty zčuchané vlasy. „No tak, chlapče, nějak rychle se ti zvedla nálada,“ řekla se smíchem. „Ne tak zhurta. Večeře bude, než si dáš skleničku. Cekala jsem tě o něco dřív.“ Většinou vařila. Hanno také nebyl špatný kuchař, ale pro ni to byla příjemná relaxace po dni stráveném nad počítačovým softwarem. Šibalsky naklonila hlavu. „Později, ovšem...“

„Jediné po čem toužím je pivo.“ řekl. „Pár jsme jich se Samem už urazili v laborce.“

„Cože? Měla jsem dojem, že dnešek neměl být moc zábavný.“

„To je fakt, ale z bernáku jsem se dostal dřív, než jsem čekal.“ O záležitostech kvůli kterým tam byl se zmínil jen zběžně. Odešel do kuchyně a Natalia si zatím nalila sherry.

Když se vrátil se sklenicí Ballard Bitter a sedl si vedle ní na pohovku, zvažněla a téměř zlostně řekla: „Bobe. ráda bych, aby sis přestal takhle ošklivě utahovat z vlády. Má samozřejmě svoje chyby, někdy je těžkopádná, ale je naše.“

„Vláda lidu. prostřednictvím lidu, pro lid. Jo. Problém je v tom, že jsou to tři různé kategorie lidu.“

„Něco takového jsi už říkal. Jestli máš pravdu, a každá vláda je taková, proč si stěžovat zrovna na tuhle? Je to to jediné, co stojí mezi námi a něčím, co by mohlo být mnohem horší.“

„Ne, pokud vyhraje senátor Moriarty.“

„Počkej chvilku,“ řekla ostře. „Máš právo myslet si, že se mýlí, ale ... nemůžeš ho nazývat zrádce jak jsi, myslím, jednou naznačoval. Mluví za miliony poctivých Američanů.“

„To si jenom myslí. Jeho opravdovými voliči jsou průmysl, který potřebuje své subvence a ochranná cla. flákači, kteří chtějí své podpory a intelektuálové, kteří vidí jen volební hesla. A pokud jde o jeho pacifismus, to je dočasné. Dříve se všemožně snažil zaplést nás do válek v zahraničí, jen s tím rozdílem, že ne každou válku proti komunistům musíme vyhrát. Teď sbírá další hlasy - které mu možná jednou pomohou do Bílého domu - tím, že říká, že násilím se nic nevyřeší. Kdyby si sním tak mohli promluvit otcové Kartága.“

Potlačila rozladění a oplatila mu to: „Parafrázuješ Heinleina, co?“

Už dávno věděl, jak břitce dokázala odrazit každou narážku nebo útok. Odkášlal si a uvolnil se. „Máš pravdu, jsem blázen, že máním čas u dobrého pití tlacháním o politice. Zvláště, když je to ve společnosti tak přitažlivé ženy.“

V duchu dál uvažoval: Možná se mi vydal na milost. Zítřka bych měl mít zprávy na stole. Jestli obsahují to, co si myslím, další číslo The Chart Room může jít do tisku. Sotva stihnu vyndat Tannahillův úvodník a nahradit ho jiným Natalia položila svou ruku na jeho. „I ty jsi docela sexy, jen tak, pro informaci,“ řekla. „Děsný, starý reakcionář, ale pokud mluvíme o posteli, měla bych od tebe všechny ženské odhánět kyjem.“

Úsměv se rozplynul a po chvilce ticha zašeptala: „To první беру zpět. Myslím, že jsi znechucen vládami, protože jsi viděl příliš mnoho obětí jejich chyb a krutosti. Bude lepší, když se budeš mít na pozoru. Pod tou drsnou slupkou jsi jemný a ohleduplný.“

„A příliš mazaný na to, než abych toužil po moci.“ doplnil.

„A nejsi ani tak moc starý, ať to počítám, jak chce.“ pokračovala.

„Šedesát sedm, když jsem se díval naposledy.“ Do rodného listu Roberta Cauldwella. „Mohl bych být tvým otcem, možná dědečkem, kdybychom já i můj syn začali brzy.“ Mohl bych být i tvým stonásobným pradědečkem. A je docela možné, že jsem.

Cítil, že se na něho dívá, ale pohled neopětoval. „Když se na tebe dívám, já, vidím člověka, který je snad ještě mladší než já. To je záhada.“

„Máme to v rodě, říkal jsem ti to.“ V koupelně stála lahvička barvy na vlasy, jako důkaz jeho drobné ješitnosti. „Také jsem říkal, že klidně můžeš začít hledat novější model. Opravdu nechci, abys kvůli mně něco zmeškala.“

„Uvidíme.“ Jednou, během jejich tříletého soužití, navrhla sňatek. Kdyby používal jinou, mladší identitu, asi by souhlasil. V tomhle případě by to ale vůči ní bylo velice nefér.

Napadlo ho, kdyby přeci jen odhalil svou pravou totožnost, a Giannottiho odhad v postupu výzkumu by se ukázal správný, mohla by se Natalia také stát nesmrtelnou. Nebo by třeba omládlá. S takovým arzenálem biochemie by to neměl být problém. Ale přestože ji miloval, necítil se být schopen milovat po staletí. Také se necítil připraven spustit řetěz nepředvídatelných následků. Alespoň ne dnes večer.

„S jakým Dánem si to dopisuješ?“ zeptala se rozverně.

„Cože?“ zamrkal překvapeně.

„Je to v dnešní poště. Jinak tam není nic zvláštního ... hej, je to důležité?“

Tep se mu zrychlil. „To se uvidí. Promiň na okamžik.“

Na poštu, která ležela na rohovém stole, dosud ani nepomyslel.

Vzal do ruky obálku s kodaňským razítkem. Nad předtištěnou adresou hotelu bylo rukou připsáno: Heknut Becker.

Jeho agent ve Frankfurtu obdržel odpovědi na inzeráty, které vyšly po celé severní Evropě a pak se vydal za těmi, které se zdály vyhovovat požadavkům. Becker pochopitelně věděl jen to, že Rufusovy laboratoře hledají členy rodin, které se vyznačují dlouhověkostí. Pokud by ještě k tomu byli mladí, inteligentní a jevili zájem o historii, tím lépe.

Hanno se přinutil ke klidu a otevřel dopis. Byl psán v kostrbaté angličtině, nebyl však důvod, aby jej Natahá nemohla číst. Věděla o jeho projektu a považovala jej za nevědecký, přesto jej tolerovala spolu s jeho dalšími výstřednostmi.

Ted' měl co dělat aby zakryl vzrušení, které se ho zmocnilo. „Zdá se, že mě čeká menší výlet,“ řekl jí.

4

V oblasti Lost River žili přátelští lidé a kromě toho čínských farmářů bylo v Idahu vždy dost a bývali oblíbení. Takže když si pan a paní Tu pronajali statek na pozemcích Tomek Enterprises, sousedé je dobře uvítali. Každý si rád poslechl jejich příběh: On byl drobným vlastníkem půdy na Tchajwanu, ona dcerou japonského obchodního zástupce. Ještě takhle dlouho po válce by jejich sňatek nebyl jednoduchý. K tomu měli i nějaké problémy s vládou Kuomintangu. Nic hrozného, ale stačilo to, aby se cítili omezováni a obtěžováni. S pomocí její rodiny se osobně setkali s panem Tomkem, který jim zařídil vystěhování do Ameriky. Jejich angličtina byla zpočátku lámaná, ale brzy se velice zlepšili.

Přesto nikdy zcela nezapadli. Pečlivě se starali o pole i dobytek, dům udržovali jako ze škatulky. A pokud některé předměty uvnitř působily podivně, dalo se to. vzhledem k jejich původu, předpokládat. Měli milé chování, byli zdvořilí, rádi pomohli. Přesto však nechodili do žádného kostela ani nebyli členy nějakého spolku. Chodili sice občas do společnosti, ale nikdy nebyli zcela nenucení, pozvání opláceli skvělým jídlem a příjemnou konverzací, ale nikdy se nesnažili navázat příliš úzké kontakty. Možná proto, že to byli orientálci. byli citliví na to, že nemají žádné děti.

Po šesti letech kolem nich začal rozruch. Jako všichni lidé občas odjížděli na dovolenou, ale s tím rozdílem, že se nikdy nikomu nezmínili, kde byli. nebo co vlastně dělali. Když se tentokrát vrátili, přivezli s sebou dva problematické nezletilce z chicagského slumu. Jeden z nich byl dokonce černý. Nebyla to adopce jak vysvětlili, chtěli prostě vyzkoušet, co s nimi udělá opravdový domov a zdravé prostředí. Měli na to i doklady od úřadů, takže po téhle stránce to bylo v pořádku.

Sousedé měli obavy, že nové přírůstky zkazí jejich vlastní děti a dokonce mezi ně možná zatáhnou drogy. Energická Edith Harmonová si vzala celou věc za svou a když byl Shan mimo, zavolala Asagao. „Chápu jak se cítíte, drahá, a je to naprosto vaše věc. ale je tolik jiných věcí, které by se měly zlepšovat.“

Asagao se usmála a řekla: „Třeba zlepšovat zhoršování?“ rychle však pokračovala: „Nebojte se. slibuji, že všechno bude v pořádku. S manželem už máme podobné věci za sebou.“

„Opravdu?“

„Dává nám to smysl života. Možná jste slyšela o buddhistickém principu získávání vlastností. Někdy se zastavte a popovídáme si o tom.“

Nakonec opravdu uspěli. Zpočátku měli sice trochu problémy ve škole, chlapec se připlétl do několika rvaček a děvče bylo přistiženo při krádeži v obchodě, ale jejich pěstouni je rychle ukáznili. Shan jistě nebyl žádný lumen. ale do hlupáka měl také daleko a věděl, jak je přimět aby dělali to. co se po nich vyžadovalo. Asagao byla tichá a mírná, ale jak sousedé také zjistili - uměla být ostrá jako břitva. Děti pomáhaly na farmě a brzy dobře pracovaly i ve škole. Staly se populárními, a za čtyři roky. kdy dospěly do věku, kdy již mohly pracovat, odešly najít si vlastní práci. Lidem z okolí scházely a proto nic nenamítali, když krátce po nich přišly další. Začali být na ně pyšní.

Tuovi už nevyhledávali děti osobně. Jak říkali, byli už tak dost zděšení tím, co četli v novinách, doslechli se nebo viděli v televizi. Podařilo se jim spojit se s malou skupinou lidí, která však měla kontakty v mnoha větších městech a snažila se pro děti z ulice najít vhodné umístění. Panovala mezi nimi naprostá důvěra. Tuovi věděli, co jsou schopni nabídnout a také, jaký typ dětí mohou přijmout. Poté organizace takové děti našla a poslala je k nim.

Shan a Asagao zjistili, že jsou schopni zvládnout tři děti. nepřijdou všechny najednou. Takže uplynuly dva roky, když se jejich druhá skupina rozrostla o třetího člena. Byla to čtrnáctiletá dívka z New Yorku. Vyzvedli ji na letišti Pocatello. Zpočátku byly s Juanitou problémy. Byla nervózní jako kočka v kleci, často nepřátelská, a její výpady a nadávky překvapovaly i dělníky na poli. Naštěstí se všichni, včetně obou jejích vrstevníků, uměli ovládat. Pod vlivem manželského páru, nádherné krajiny, smysluplné práce a skvělého jídla se z ní do léta stalo něco, co se dalo nazvat mladou dámou.

Jednoho dne ji Asagao požádala, aby s ní vyjela sbírat lesní plody na skryté místo v kopcích, vzdálené asi hodinu jízdy na koni. Když se vracely domů. Juanita se rozpovídala o svém životě a představách o budoucnosti. Asagao věděla jak naslouchat a dívka mluvila bez pobízení.

Včerejší bouře vyčistila vzduch, který byl plný svěžích vůní. Slunce se již blížilo k obzoru, ale světla bylo stále dost a ozářené hory se v čířém vzduchu zdály na dosah ruky. Vyvolávalo to dojem nekonečné rozlehlosti. Po hluboce modrém nebi důstojně plulo několik bělostných oblaků a údolí, zářící po včerejším dešti tisíci odstínů zeleně, zvolna klesalo k farmám. Kosové s červenými letkami zpívali nad pastvinami a dobytek za plotem poučil oči na projíždějící koně. Vrzání postrojů a klapot kopyt tvořilo líný, pomalý rytmus.

„Chtěla bych se co nejvíc dozvědět o vaší víře. paní Tu.“ řekla Juanita. Byla to vysoká dívka, trochu napadající na jednu nohu. Její otec ji často bil. stejně jako její matku, dokud mu nevrátila do ramene kuchyňský' nůž a neutekla. V

sedle však vypadala jako kentaur a po jejím handicapu nebylo ani památky. Koncem roku se měla podrobit operaci, která by ji kulhání zbavila nadobro. Do té doby mohla na statku vykonávat jen některé lehčí práce. „Musí to být něco nádherného, když...“ - zrudla a odvrátila pohled - „v to věří lidé, jako vy, paní Tu.“

„Děkuji ti, drahá, ale víš, že jsme úplně obyčejní. Myslím, že by ses měla vrátit ke své církvi. Samozřejmě ti rádi vysvětlíme všechno, co budeme moci. Všechny naše děti to zajímalo. Ale to, čím žijeme, lze těžko vyjádřit slovy. Vašemu myšlení je to příliš cizí. Není to ani tak víra, jak ji chápete vy, ale spíše způsob života a hledání harmonie s všehomírem“

Juanita se na ni zvědavě podívala. „Jako Společnost?“

„Jako co?“

„Společnost. Odtamtud jsem přišla. Jenže oni mě ... nepřijali. Ptala jsem se známého, který k nim patří, a on říkal, že je to ... záchranný člun, plný až po okraj. Ale pak jsem měla štěstí, že jste mě ... že jsem se dostala k vám. To je myslím lepší. Naučili jste mě přežít kdekoli. Když přijdete do Společnosti, už v ní zůstanete. Myslím. Moc o nich nevíra. Ti co k ní patří moc nemluví.“ „Tvůj přítel snad ale něco říkal?“

„Hm, ano, něco ano. Drogoví dealeri je nesnáší. Ale myslím, že pracuji jenom v New Yorku. A jak jsem říkala, čím má kdo vyšší postavení, tím méně mluví. Manuel je ještě moc mladý. Vyrostl tam stejně jako jeho rodiče. Ale prý ještě není připraven. Zatím neví víc, než kde se ubytovávají, jak se vzdělávají a to, že členové si navzájem pomáhají.“

„To vypadá dobře, o podobných organizacích jsem slyšela.“

„Ne, to není nic jako třeba Strážní andělé, i když taky mají něco jako hlídky, to je spíš podobné církvi, ale to taky není ono. Členové mohou být jakékoli víry, ale mají určité ... bohoslužby? Duchovní cvičení? Proto mě zajímalo, jestli i tohle je něco podobného jako Společnost.“

„Ne, tak to není. My jsme prostě jenom rodina. Nemáme v úmyslu se nijak rozšiřovat.“

„Asi proto se Společnost přestala rozrůstat. Tolik lidí může Mamalo sledovat jen z povzdálí.“ „Mamalo?“

„Tohle jméno jsem zaslechla. Ona je něco ... něco jako nejvyšší kněžka. Jenomže Společnost není žádná církev. Ale říká se, že má skutečnou moc. Její slovo je zákon.“ „Hm. A jak dlouho už to funguje?“ „To nevím, ale už dost dlouho. Slyšela jsem, že první Mamalo byla matkou nebo dokonce babičkou té současné. Je to černoška, ale vždy měla, a má, za spolupracovnici bílou ženu.“

„To je úžasné,“ řekla Asagao. „Tak jedeme.“ Čas po večeri většinou trávili spolu. Pěstouni si s dětmi povídali, hráli hry nebo si navzájem předčítali. Někdy se společně dívali na televizi na pořady, na kterých se dohodli. Pokud chtěl být někdo sám, mohl jít do svého pokoje nebo se věnovat svému koníčku v malé dílně. Když se Tu Shan a Asagao rozhodli večer projít, bývalo už dost pozdě.

Chodili daleko a často venku trávili většinu noci. Mluvili spolu čínsky. Přestože se během staletí naučili mnoho jazyků, tento byl pro ně nejpřirozenější.

Noc byla chladná a tichá. Krajina potměšlá a vrcholky stromů se tyčily proti hvězdnaté obloze. Soví houknutí doznívala vzdálenou ozvěnou.

„Mohly by být dalšími z nás.“ řekla Asagao rozechvěle. „Organizace zvolna budovaná po generace a neustále soustředěná kolem dvou žen, které mluví o matce a dceři, ale ony sami zůstávají zahaleny tajemstvím a styl práce je tentýž. My dva jsme byli vůdci - jedno, jak tomu budeme říkat - několika vesnic. Ve městech jsme se vyskytovali spíš náhodně. Hanno využívá svých schopností a peněz aby chránil. Tohle může být třetí cesta. Mezi chudými, vykořeněnými a vyděděnými. Veď je, rad' jim, dej jejich bytí smysl a naději a oni se ti odvděčí tím, že pro tebe vytvoří malé království, kde je možné bezpečně prožít nespočet životů.“

„Je to možné,“ přisvědčil zvolna Tu Shan jako vždy, když usilovně přemýšlel. „Nebo také ne. Napíšeme Hannovi, on to zjistí.“

„Máme to vůbec udělat?“

„Co?“ Tu Shan se zastavil. „Víš jak na to. My jsme jen obyčejní venkované.“

„Vždyť je také nechá v ústraní, stejně jako Wanderera a nás, tak jak mohl i toho Turka, který se ale skrývá na svůj vlastní vrub.“

„Ano, však nám také vysvětlil proč.“

„A jak si můžeme být jisti, že má pravdu?“ namítla Asagao. „Víš jak hodně jsem studovala. Hovořila jsem s tím vzdělaným Giannottim, kdykoli dělal nějaké testy. Je opravdu nutné, abychom se takhle skrývali? V Asii jsme se bez toho často obešli. Wanderer se mezi divokými Indiány nikdy nemusel přetvařovat. Je to nutné i v dnešní Americe? Časy se mění. Jestliže se konečně přestaneme skrývat, může to znamenat nesmrtelnost pro všechny během několika málo let.“

„Možná ano, možná ne. Co by tak s námi lidé potom udělali?“ „Já vím, já vím. Ale přesto, proč musíme brát za samozřejmé, že Hanno má pravdu? Proč by měl být nejmoudřejší jen proto, že je nejstarší, co když prostě ustrnul a teď dělá obrovskou chybu kvůli zbytečnému strachu a z ... prostého sobectví?“ „Hm.“

„Přinejhorším zemřeme.“ Asagao zdvihla tvář ke hvězdnému nebi. „Zemřeme jako každý jiný jen s tím rozdílem, že za sebou máme mnoho, mnoho let. Nebojím se. Ty ano?“

„Ne.“ Tu Shan se pousmál. „I když musím připustit, že se mi to příliš nelíbí.“ Pak ještě dodal: „Stejně mu musíme o té Společnosti říct. On má dost možností a vědomostí, aby o ní všechno zjistil. My ne.“

„Máš pravdu.“ přikývla Asagao. Po chvilce pokračovala: „Ale jakmile zjistíme co jsou zač ...“

„Hodně Hannovi dlužíme.“ Povolení k trvalému pobytu, díky Tomkovu vlivu prostřednictvím jistého kongresmana. To že se zde mohli usadit když zjistili, že americká města pro ně nejsou to pravé.

„Ano. A lidstvu a sobě. I svoboda rozhodnutí patří k našim právům.“

„Uvidíme co bude,“ řekl Tu Shan. Chvilí šli mlčky. Na západě se vyhoupla jasná hvězda a prolétávala souhvězdími.

„Koukni,“ upozornil ji Tu Shan. „Satelit. Tohle je opravdu věk zázraků.“ „To bude asi Mir,“ řekla zvolna. „Cože? Aha, ta ruská stanice.“

„Jediná vesmírná stanice. A Spojené státy, od té doby, co Challenger...“

Asagao nemusela dál mluvit. Po tak dlouhé době, co spolu žili, už věděli, co se tomu druhému honí hlavou. Dynastie vzkvěťaly a upadaly. Stejně tak říše, národy, lidé.

5

...“ necht’ vás provázejí dobří andělé. Necht’ Oheň plane a Duha přináší mír. Teď jděte s Bohem. Necht’ vás jeho láska vede.“

Rosa Donau pozdvihla ruce v žehnajícím gestu, pak je zkřížila na prsou a poklonila se kříži, který stál na oltáři před ní. mezi svícny ve tvaru lilí. Účastníci bohoslužby, stojící naproti ní. učinili totéž. Byli to většinou starší muži a ženy tmavé pleti, mnozí značně prošedivělí. Přibližně hodinová bohoslužba sestávala z jednoduchých frází a popěvek doprovázených bubínkem a posvátného, hypnoticky monotónního tance. Shromáždění se tiše rozcházelo, většina se pokřikovala, někteří jí věnovali široký úsměv.

Usedla do křesla, aby se trochu uklidnila. Kaple byla stále velice střídme zařízena. Nad oltářem byl obraz žehnajícího Ježíše, jehož postava byla ještě vyzábější a tvář vážnější než bylo zvykem. Namalován přímo na omítce, vinul se kolem něho Had života. Okolo něj byly roztroušeny znaky, které mohly představovat téměř cokoli. Symboly vpravo i vlevo mohly znamenat štěstí, kouzlo, svatost, nebo jen odvahu, kterou k životu potřebuje každý tvor.

Neexistovala žádná doktrína, kromě posvátnosti stvoření., neboť v ní byl Stvořitel přítomen, uznání vztahu člověka a ducha. Animismus, pantheismus, to byly pouze prostředky vyjádření. Rituály jen připomínaly a upevňovaly spojem člověka a ducha. Člověk mohl věřit čemukoli, o čem byl přesvědčen, že je pravda. Od té doby co byla pannou, před čtrnácti sty lety, necítila Aliyat takovou moc, jaká přebývala zde.

Snad v ní, když ne v oltáři či ve vzduchu? Naděje, očistění, smysl. něco. co je možné dávat namísto věčného brání či mrhání. Proto Corinne chtěla, aby vedla vysvěcení této budovy?

Nebo byla jen příliš zaneprázdněna otázkou, kdo je za tím nevinně se tvářícím inzerátem, hledajícím další nesmrtelné? Zatím nic neříkala. Aliyat si byla vcelku jistá, že za Willockem se skrývá pouze agent, který je přesvědčen, že pomáhá hledat lidi pro vědecký výzkum. (Možná se strefila přesně.) To, že by Corinne zkusila své kontakty ve vládě, u policie a u FBI bylo celkem nepravděpodobné. Bylo by tu příliš velké nebezpečí, že by nakonec zjistili, že samotná Mamalo Macandal není tou, za kterou se vydává ...

Není čeho se bát, řekla si; život se s tebou nemazlí, umis se o sebe postarat. S lehkým povzdechem se zvedla, sfoukla svíčky a při odchodu zhasla světla. Kaple byla v prvním patře. Aby ji bylo možno používat, museli dělníci opravit shnilé schodiště do haly. Přes den se tu stále ještě motali. Holá žárovka, visící na drátě z hrubé omítky na stropě, osvětlovala okolí. Tohle byla nuzná čtvrt'. Proto zde mohla Společnost levně koupit prázdný činžák, a šířit osvětlu a pomáhat. Měla však dojem, že takových míst by nemělo přibývat. Pak se stanou příliš nápadnými a celá organizace, jež je jejich hájenstvím a úkrytem, se vymkne kontrole. Nicméně lidé, kteří k ní patří, si budou přát nějaký vývoj, budou se brát, mít děti.

Sešla do haly, kde se povaloval stavební materiál a nářadí. Noční vrátný se zvedl, aby ji pozdravil. Zvedl se ještě jeden muž, mladý, vysoký s ebenovou pokožkou. Aliyat poznala Randolfa Castla. „Dobrý večer, Missuslo Roso,“ řekl svým hlubokým hlasem „Pokoj a sílu.“

„Oh, dobrý.“ odpověděla překvapeně. „Pokoj a sílu. Co tu děláte tak pozdě?“

„Napadlo mě, že bych vás doprovodil. Věděl jsem. že tu ještě chvíli zůstanete až všichni odejdou.“

„Jste laskavý.“

„Jen opatrný,“ odpověděl nevesele. „Nechceme o vás přijít.“

Rozloučili se s vrátným a vyšli na spoře osvětlenou ulici. Zdála se být opuštěná, ale v přítomnosti se mohl skrývat kdokoli a taxikáři se sem neodvažovali. Přestože bydlela nedaleko - měla pronajatý pěkný pokoj ve Village - byla vděčná za doprovod muže budícího respekt.

„Chtěl bych s vámi mluvit,“ pronesl po chvíli, „pokud vám to nevadí.“

„Jistěže ne. Vždyť hlavně proto jsem tady.“

„Tentokrát to nejsou žádné osobní záležitosti.“ soukal ze sebe. „Jde o všechny. Jen nevím, jak bychom to měli říct Mamalo.“

Aliyat mu zlehka přejela prsty po zaťaté pěsti. „Pokračujte,“ pobídla ho jemně. „Cokoli řeknete, bude u mě v bezpečí.“

„Vím. vím.“ Mnohokrát již vyslechla jeho stížnosti na různé nespravedlnosti a pomáhala mu je napravit. Po několika krocích, jejichž zvuk se k nim vracel krátkou ozvěnou, pokračoval: „Podívejte, Mamalo neví, jak je tohle místo nebezpečné. Nikdo z nás to netušil, jinak bysme ten barák asi nekupovali. Ale teď už to víme.“

„Zločinnost, drogoví dealeri. S tím jsme si ale poradili už i jinde. Co dalšího?“

„Nic. Jenže tihle tady nejsou žádný ořezávátka. Vědí, co jsme zač a rozhodně nás tu nestrpí.“

Aliyat se zimničně zachvěla. Během staletí poznala co je to čisté zlo a věděla jakou má sílu.

Kdysi se to snažila zlehčovat. „Dokudpřed tím ochráníme naše lidi, může nám to být jedno, ne? Ostatní ať se ničí, jestli chtějí. Za prohibice jsi jela v pašování kořalky a provozovala jsi ilegální knajpy. Já na tom byla podobně. Tak jaký je v tom rozdíl?“

„Udivuje mě, když tě slyším takhle mluvit,“ odpověděla Corinne. Po krátké odmlce pokračovala. „Vím, že se ze všech sil snažíš držet od všeho zlého, drahá. Ale nová generace je úplně jiná. Ve Společnosti nic nenamítáme proti střídajícímu

pití alkoholu, dokonce používáme víno při některých obřadech, ale nabádáme své členy aby nepropadli pití. Ale nesmíš zapomínat na věci jako je třeba crack. A ... staří gangsteři nebyli žádní beránci a nechci je nijak omlouvat, ale oproti těm dnešním to byli učinění svaloušci. Je to, jako by se zase vracel obchod s otroky, „dokončila se zat'atými pěstmi. To bylo před lety, kdy se situace teprve začínala zhoršovat. Aliyat se od té doby již poučila, a Společnost přijala opatření ve všech svých sídlech. Masa členů byla ve střehu, upozorňovali policii kdykoli měli nějaké informace, šli příkladem, pomáhali bloudícím najít cestu zpět do společnosti. Udržovali mezi sebou polovojenskou kázeň a kriminální živly v jejich okolí rychle ztracely půdu pod nohama.

„Už vyhrožovali mě i jiným,“ pokračoval. „Myslím si, my si myslíme, že pokud se odtud nestáhneme, dostanou nás pryč násilím“

„Nemůžeme to tu prostě opustit,“ odpověděla. „Dali jsme projektu příliš mnoho, než abychom o to mohli přijít. Víte, že Společnost není nijak bohatá.“

„No jasně. Takže co s tím? Budeme se bránit!“ uzavřel rozhodně.

„V New Yorku lidé nemohou jen tak bojovat,“ krotila ho.

„Hmm ... no, jistě to nemůžeme říct Mamalo. Určitě by to nedovolila, to je jisté, bez ohledu na to, co bychom mohli ztratit. Ale když se na obranu připravíme a roznese se to po podsvětí, možná je to odradí a vůbec k ničemu nedojde. Co si o tom myslíte? Vy se v tom prostředí vyznáte.“

„Potřebuji se o tom víc dozvědět a důkladně to promyslet.“ Aliyat už ale tušila, jak se rozhodne.

„Výborně. Můžeme si o tom promluvit kdykoli budete mít čas, Missuslo. Je to na vás.“

Na mně, pomyslela si s notnou dávkou hrdosti.

Mlčky došli ke vchodu do jejího domu. „Děkuji za upřímnost. Randy,“ řekla a podala mu ruku.

„Já děkuji, Missuslo.“ Jeho úsměv zářil vjasnějším světle. „Kdy se uvidíme?“

Projela jí prudká touha. Proč ne hned? Byl silný a drsným způsobem přitažlivý a už je to tak dlouho, co ... zvažovala, jestli by ještě byla schopna dát se celým srdcem, bez nenávisti, pohrdání či podezírání.

Raději ne. Asi by ho to šokovalo. A členy Společnosti také, pokud by se to dozvěděli. Raději nic nepokoušet.

„Brzy,“ přislíbila. „Teď mám ještě nějaké papírování. Asi na to padne kus noci, než se dostanu do postele. Ale slibuji, že brzy.“

6

Ze salónku, ve kterém Hanno seděl a bezmyšlenkovitě listoval jakýmsi britským časopisem, viděl dobře celý foyer. Dvakrát mu srdce poskočilo, když vešla nějaká žena, ale obě ihned zamířily k výtahu. Třetí byla elegantní, a když chvíli hovořila s recepčním, váhavě vykročila jeho směrem. Když se zvedal z koženého křesla blesklo mu hlavou, že ani během dlouhého pobytu zde si Ruska neosvojila důležitý západní zvyk - dochvilnost. Ruska, které je možná několik set let.

Zastavila se před ním. Zběžně ji přejel očima. Beckerův popis byl strohý a Němec měl příkaz nepořizovat žádné fotografie. To, co Hanno uviděl ho ohromilo. Byla asi stejně vysoká jako on, což na severanku nebylo mnoho. Měla pružnou, vzpřímenou postavu, která budila zdání větší výšky, a široký, půvabný obličej, jehož světlou pleť rámovaly blond vlasy, na temeni stažené do uzlu. Byla vkusně oblečena a přes rameno nesla kabelku.

Pozdvihla obočí a jazykem si navlhlčila rty. Pokud byla nervózní, což se dalo předpokládat, výborně to skrývala.

„Pan...Cauldwell?“

Je možné, aby mu ten chraplavý hlas byl povědomý? Bezpochyby jen dějá vu. Hanno se uklonil. „K vašim službám, doktorko Rasmussenová. Děkuji, že jste přišla.“

Vyrobila pro něho letmý úsměv. „Slečno Rasmussenová bude stačit, pokud dovolíte. Jsem veterinářka, nikoli lékařka. Její angličtina byla plyná, přestože přízvuk byl spíše slovanský než dánský. „Omlouvám se za zpoždění, ale měla jsem v ordinaci naléhavý případ.“

„To je v pořádku. Nemůžete nechat zvířata trpět.“ Vzpomněl si, jak si tu potrpí na potřesení rukou a napřáhl paži. „V každém případě jsem rád, že jste si udělala čas a přišla.“

Měla pevný stisk a její modré oči si ho bez ostychu prohlížely. Nebyl to drzý pohled. Takhle se dívá lovec. Ale také jako by vněm bylo více zmatku, než by se dalo očekávat. „Z úst vašeho agenta to znělo ... zajímavě,“ řekla. „Nic neslibuji, dokud neuslyším víc.“

„Samozřejmě. Musíme si toho hodně říci. a pak, pokud moc nepředbím, bych byl potěšen vaší přítomností u večere.“ Hop nebo trop, řekl si. Proč jen ho tak vzrušuje? „Chci, abychom si promluvili v soukromí. Tento hotel nemá bar, můžeme ale nějaký najít poblíž, nebo kavárnu, či cokoli, co vám bude vyhovovat, kde bychom nebyli rašení a nikdo nás nemohl slyšet.“

Šla na to velice zpřímá. „Předpokládám, že jste gentleman, pane Cauldwelle. Pojďme tedy do vašeho pokoje.“

„Skvělé!“ Dřívější galantnost nabyla vrchu a nabídl jí rámě. Zavěsila se do něho s nenucenou grácií, i když bylo vidět, že v tom nemá příliš velkou praxi.

Ve výtahu neproniuvili, ani na sebe nepohlédli. Sakra, pomyslel si, pořád mám divný pocit. Mohl jsem ji už potkat? Sotva. Párkrát jsem sice v Dánsku byl. ale i když je velice hezká, v davu podobných žen, které tu jsou, by se vcelku ztratila.

Jeho apartmá bylo v posledním patře. Hotel byl poměrně starý a vzdálený od luxusních čtvrtí Kodaně, ale byl odtud nádherný výhled na centrum a štíhlé hroty věží. Nábytek byl pohodlný, trochu z módy, ale evokoval ten druh noblesy, která se ze světa pomalu vytrácela. „Vybíráte si místo k bydlení opravdu s citem,“ řekla a usmála se mnohem vřeleji než

prve.

„Tenhle hotel patří už dlouho k mým oblíbeným“

„Hodně cestujete?“

„Ano. sem a tam. a tam a zase zpátky. Posad'te se. prosím Co budete pít? V ledničce je pivo. skotská, minerálka, soda. Nebo mohu poslat pro něco jiného.“

„Dám si kávu, děkuji.“

Opatrná volba. Zazvonil na obsluhu. Když se otočil zpět. všiml si, že z kabelky nevyndala cigarety. Zřejmě jako většina Dánů nekouřila. Měl chuť zapálit si dýmku, aby se uklidnil, ale rozhodl se počkat a usedl naproti ní.

„Nevím přesně, do jaké míry vám to Becker objasnil,“ začal.

„Opravdu jen velmi zběžně. Říkal něco o ... Rufusovu Institutu? ...v Americe a o tom, že tam chtějí studovat osoby ... u nichž se dá předpokládat dlouhověkost. A zájem o historii - i když jsou i jiné způsoby zjišťování inteligence. Měla jsem z toho divný pocit. Když jste mi volal ze Států, zvažovala jsem, jestli mám svolit k setkání. Ale teď poslouchám, pane Cauldwelle.“

„Já jsem založil ten Institut.“

„Musíte být velice bohatý.“ odpověděla a zpytavě si ho měřila.

„Ano, to jsem.“ přikývl a čekal na jakýkoli náznak z její strany. „Jsem také o mnoho starší, než vypadám.“

„Zdáte se mi ale docela mladý,“ řekla s malým zadrhnutím, „Stejně jako vy mně. Mohu se zeptat, kolik je váni let?“

„Už jsem to říkala panu Beckerovi.“ odpověděla ostražitě. „Bezpochyby jste si vy, on nebo některý z vašich detektivů ověřili úřední záznamy.“

Pozdvihl ruku. „Zadržte, prosím. Je třeba, abychom spolu mluvili upřímně, ale nespěchejte tolik. Dovolte mi několik otázek. Jste rodilá Ruska?“

„Ukrajinka. Do Dánska jsem přijela v roce 1950. Teď už mám státní občanství.“

Sešpulil rty v neslyšném hvízdnutí. „To je skoro čtyřicet let. A už tehdy jste musela být dospělá.“

Její rysy se napjaly. „Hledáte lidi, kteří pomalu stárnou, ne? Količk je vám, pane Cauldwell?“

„Rád bych tuto otázku odložil na později,“ odpověděl opatrně.

„Snad ... bychom ... mohli.“ Obou se zmocňoval neklid.

„Nechci být dotěrný, ale rád bych se zeptal. Jste vdaná? Já v současné době nejsem.“

Záporně zavrtěla hlavou. „Ani já. Dostala jsem svolení ke změně příjmení. Olga' je i v Dánsku celkem běžné jméno, ale mé příjmení tu nebyl nikdo schopen vyslovit.“

„A Rasmussen' je zde stejně běžné jako Smith' ve Státech. Chtěla jste být co nejméně nápadná, že?“

„Zpočátku. Pak se věci změnily.“ Povzddechla si a pokračovala: „Uvažovala jsem, že bych se mohla vrátit, teď, když se říká, že teror už skončil. Neuplynul ani den. aby se mi nestýskalo po rodné zemi.“

„Asi byste musela hodně vysvětlovat.“

„Patrně ano. Odešla jsem odtamtud jako uprchlík, psanec.“

To není přesně to, co jsem měl na mysli, řekl si v duchu; předpokládám, že si to uvědomila.

„Dánská vláda má o mně záznamy ve svých archivech.“ pokračovala, „a něco jsem řekla panu Beckerovi, ale vy jste to už také asi slyšel. Za války jsem bojovala v Rudé armádě. Mnoho Ukrajinců se chtělo osvobodit - jak od Stalina, tak od samotného Sovětského svazu, protože my jsme praví staří Rusové. V Kyjevě jsou kořeny a šeme Ruského národa.“

Moskolové přišli až později. Mnoho z nás vítalo Němce jako osvoboditele. Byla to strašná chyba, ale jak jsme to mohli vědět, když jsme přes dvacet let slyšeli jen lži nebo ticho? Někteří z našich se přidali k Hitlerovi. Já jsem to neudělala, opravdu. Nesnáším uchvatitele, ať je to kdokoli. Ale když se Němci stáhli, část Ukrajiny zachvátilo povstání. Stalinovi trvalo roky, než se s ním vypořádal. Slyšel jste o tom?“

„Něco málo o tom vím“ řekl nejistě. „Jestli se dobře pamatuji, linutí odponi mělo své ústředí v Kodani. Jen na okraj, z toho, co se dělo. sotva co proniklo do liberálního...“ - ne, v Evropě si slovo liberální podrželo svůj původní význam „západního vládního tisku.“

„Mě propustili, ale měla jsem mezi povstanci přátele a příbuzné. Někteří otevřeně bojovali, někteří s nimi sympatizovali a podporovali je, jak mohli. Věděla jsem, že jsem stále v podezření. Pokud bych někoho rychle neudala Stalinově tajné policii, přišli by si pro mě. To by znamenalo pracovní tábor, kulku do hlavy nebo něco horšího.“ Znovu se ozvala stará úzkost. „Ale jak jsem se mohla přidat k povstalcům? Jak bych mohla střilet na sovětské vojáky, se kterými jsem předtím společně bojovala? Tak jsem utekla na Západ.“

„To muselo být strašné,“ řekl vážně. Znamenalo to hlad, žízeň, skrývání, opatrné plížení mezi hlídkami, přežívání ze zbytků jídla, které někde našla, namáhavou cestu dlouhou snad víc než tisíc mil.

„Mám výdrž a výcvik ostřelovače,“ odpověděla. „A také jsem se připravovala.“ Zaťala prsty do opěradla křesla.

„Nebylo to poprvé, co jsem musela dělat něco podobného.“

„Také jsem v minulosti prožil“ .pár dobrodružství.“

Ozvalo se zaklepání. Hanno vstal a vpustil dovnitř číšníka, který na tácu přinesl konvici, šálky, cukr, smetanu a preclíky. Zatímco mu ukazoval kam má občerstvení položit a dával mu spropitné, řekl, aby neprotahoval nevhodné ticho: „Od té doby. předpokládám, máte klid.“

Vycítil, že také potřebuje mluvit. „Dostala jsem v Dánsku azyl.“ Jak asi? Ne, že by na tom tak záleželo. Když se člověk toulá po světě dost dlouho, najde si cesty a cestičky. „Měla jsem tu kontakt s Ukrajinci a po čase jsem si tuhle zemi zamilovala. Jsou tu skvělí lidé a příjemná krajina. Pracovala jsem na statku, pak jsem se rozhodla, že budu veterinářkou a začala jsem se učit německy a anglicky, abych se doniuvila i s cizinci. Teď mám praxi v Kongens Lyngby. je fennoc pěkné předměstí.“

Číšník odešel. Hanno přistoupil těsně k ní. „Ale to už byste měla být v důchodu nebo těsně před nim. Vaši přátelé se

jistě diví jak mladě vypadáte. Jistě si z vás utahují, že se koupete v prameni mládí. Také se musí divit proč nejdete na odpočinek. A bude to divné i úřadům. Kam tedy půjdete, Olgo?“

Upřeně na něho hleděla. „Ano, v Dánsku mají perfektní záznamy a pečlivé úředníky“. Kam byste navrhoval, abych šla? A jaké je vaše pravé jméno?“

Tep se mu zrychlil. „Dobře, konec chození kolem horké kaše. Nechtěl jsem vás nijak vyděsit, přestože jsem si byl jist, že vám mohu říci pravdu hned na začátku.“ Opět se posadil, aby nebudil dojem, že chce nějak získat převahu. Někdo jako ona by mohl reagovat prudce.

„To co vám chci říct vám bude připadat jako šílenost, pokud nejste tou, za kterou vás považuji. A já jsem si jist, že jste. Nebojte se, jen poslouchajte. Pokud chcete, můžete otevřít dveře a stát vedle nich.“

Zavrtěla hlavou. Prsa se jí prudce zdvihala a klesala.

„Plus mínus několik roků. které ostatně nehrají žádnou roli, jsem stár asi tři tisíce let. Chcete asi říci ... Co se děje!“

Zbledla a jakoby se propadla do křesla. Naklonil se. aby jí pomohl. V mžiku se napřímila a zašeptala: „Cadoc.“

„He?“

„Cadoc. To jste vy. Už si vzpomínám. Ten kupec v Kyjevě. Tehdy se mu říkalo Kyjiv. Kdy to bylo? Je to, myslím, skoro tisíc let.“

Jako by ho oslnil jasný záblesk světla. „Vy ... jak se jmenujete...“

„Tehdy Svobodit. A v srdci jí pořád jsem. Ale kdo jste ve skutečnosti?“

Pochopitelně, pomyslel si. nelze si pamatovat ty miliony smrtelníků, kteří se změnili v prach. Ale přesto nikdy zcela nezapomněl. Opět vyvolal přelud, který se v něm skrýval po staletí.

„S-Svoboda, ano. Zachránili jsme vás,“ vykoktal.

„Ta noc byla nádherná. Mohlo jich být tolik!“ Vstali a dychtivě se objali.

7

District of Columbia opět prožíval vlnu veder. V Moriartyho kanceláři však bylo příjemně, klimatizací dovnitř proudil chladivý vzduch. Jeho však spaloval jiný žár. Mrštil časopisem o stůl. až to zaznělo jako výstřel z pistole. „Ty bastarde, ty zlomyslné parchante,“ drtil mezi zuby.

Interkom nevtíravě zacinkal. „Je tu pan Stoddard. pane senátore,“ ozval se hlas sekretářky. Moriarty se zhluboka nadechl a prudce vypustil vzduch. „Jde akorát! Hned ho sem pošlete.“

Vešel drobný, nepříjemně vyhlížející muž s chladně neosobním výrazem v obličeji. V ruce nesl aktovku. „Dobrý den, pane,“ pozdravil. Tvář se mu leskla potem. Přejel pohledem ze senátora na časopis a zpět. „Vidím, že jste četl poslední vydání.“

„Jistě,“ odsekl Moriarty. „Sedněte si. Už jste to viděl?“

„Ještě ne,“ řekl Stoddard a posadil se. „Měl jsem zrovna v práci onu osobu, však víte.“

Podsaditý muž za stolem se natáhl pro časopis a přidržel si jej před elegantními brýlemi. „Poslouchajte. Úvodník. Zabývá se mou řečí o pomoci SSSR. Vyberu namátkou nějaký odstavec.“ Školeným hlasem začal citovat: „Senátora uvedla mírová aktivistka doktorka Fulvia Bourneová. Namísto toho, aby reagoval najejí řeč na banketu z předešlého dne a komentoval výroky jako: „Pentagon je pentagram plný nukleárních šilenců!“, nebo „CIA - Agentura pro obětování dětí.“ nazval ji prostě moderní Johankou z Arku. Odtud byl už jen krůček ke zdůrazňování nutnosti státnického umění „trpělivost v zahraniční politice, netrpělivost v domácí“. Zjevně šlo o trpělivost s takovými typy, jako jsou pánové Castro a Ortega. Konečně, jeho vážený stranický kolega reverend Nahaliei Young onehdy nazýval oba zmíněné „drahými soudruhy“.

Hergot!“ vybudil. „To se nedá vydržet. Přečtete si to sám, jestli chcete.“

„Mohu se na něco zeptat, senátore?“

„Jistě. Jsem vždycky pro otevřenou diskusi.“

Stoddard si ho dlouze přeměřil. „Proč vás ten Tannahill tak vytáčí? Vždyť nepíše nic jiného, než co vaši jiní oponenti?“

Plný obličej zbrunátněl. „Ty jeho odpornosti neznají hranic. Mezi opozicí a štvanicí je rozdíl. Vždyť on vráží klín mezi mě a mé voliče.“

„Och, vždyť působí mimo Novou Anglii. Sice má nějaký regionální ohlas, ale není v našem státě. A Tlie Chart Rootn má celkem malý náklad.“

„Stačí malá, ale vhodně umístěná dávka viní, aby se nakazil celý národ. Tannahill přitahuje nejen staré konzervativce a neofašisty, ale také vysokoškoláky a jiné mladé lidi.“ Moriarty si povzdechl. „Jasně, ten had má právo do všeho mluvit a ty jeho pošklebky mi ubližují víc než by měly. Ta jeho krutost mě zničí.“

„Jestli mohu podotknout, často to podobným lidem dost usnadňujete. Už kdysi jsem vás varoval, aby vaše narážky nebyly příliš adresné.“

„V politice si musíte najít nějaké spojení a pak si je hýčkat.“

„Jako třeba Jihoafrickou republiku? No, nevím.“

Moriarty se zamračil, ale pokračoval: „Ve výboru je sice pár extrémistů, ale jsou alespoň pro dobrou věc. Potřebujeme jejich energii a nadšení.“ Odkašlal si a změnil téma: „Nechme toho a do práce. Musíme zjistit, kdo ten Tannahill je a kdo za ním stojí. Co jste zjistil?“

„Obávám se, že toho není moc. Moji lidé ho proklepli, a přestože jsou hodně dobří, nic na něho nenašli. Samozřejmě, nestihli ho probrat do detailu.“

„Álíia?“ Moriarty se předklonil. „Takže zůstává záhadným mužem žijícím na své usedlosti? Žít volně nebo zemřít. Třeba

tomuhle věří.“

„Není to žádný poustevník jako Howard Hughes, jestli myslíte tohle, senátore. To co nám nejvíce ztěžuje práci, je to, že se tam málokdy vyskytuje. Stále někde cestuje. A pro mé muže je obvykle nemožné zjistit, kde zrovna je. S tímhle nám nepomohl ani personál usedlosti ani zaměstnanci redakce. Má tam jen pár lidí, kteří pro něho už dlouho pracují a asi je pečlivě vybíral, protože jsou loajální a mlčenliví. Ani se nezdá, že by skrývali tajemství za která by se musel stydět.“ Odkáslal si. „Ne. Oni ani neví, co jejich šéf dělá, když tam není. A jsou přesvědčeni, že je to jen jeho věc.“ Moriarty se na Stoddarda úkosem podíval. Občas měl dojem, že pro něho dělá pouze kvůli penězům. Jeho výsledky však byly tak dobré, že snášel jeho občasnou nestoudnost. „Tak co jste zjistil?“ zeptal se Moriarty. „Klidně opakujte i to, co už vím.“

„Obávám se, že tomu tak většinou bude.“ Vyndal z aktovky list papíru a nahlédl do poznámek. „Kenneth Alexander Tannahill se narodil 25. srpna 1933 ve městěčku Trója ve Vermontu, blízko kanadských hranic. Rodiče se krátce nato přestěhovali. Bývalý soused, se kterým si ještě chvíli dopisovali, říkal, že odjeli do Minnesoty, ale nepamatoval si přesně kam. Snad do vesnice North Woods. Je to všechno nejasné, záznamy nejsou k ničemu, a to co víme je od několika úředníků a z místních novin.“

Moriarty se chvěl vzrušením. „Myslíte, že by to mohla být podvržená identita? Předpokládejme, že skuteční Tannahillové zemřeli, například při nehodě. Bohatý muž, který potřeboval zahladit stopy, si mohl najmout detektivní agenturu, která by mu takovou zmizelou rodinu, která by vyhovovala jeho potřebám, našla.“

„Možná,“ opáčil Stoddard skepticky. „To se moc těžko prověřuje.“

„Co záznamy o odvodech, než skončila všeobecná branná povinnost?“

„Nerad bych se hrabal v něčem, co by vás mohlo nějak poškodit, senátore.“

„Ano, pochopitelně. Přesto bychom mohli najít nějaké indicie, které by to před úřady ospravedlnily.“

„Tannahill o sobě nikdy netvrdil, že byl v armádě. Ale to se týká mnoha mužů jeho věku, kteří z různých důvodů nebyli v Koreji ani ve Vietnamu. Nevíme, proč tam nebyl. Nemáme žádné vodítko. Nebylo to proto, že by se službě vyhýbal nebo se skrýval. Ti co ho znají o něm mluví jako o géniovi s ohromnou zásobou příběhů a vtipů. A od svých zaměstnanců vyžaduje perfektní odbornost a nasazení. Má také úžasnou schopnost odvést řeč od své osoby.“

„To ano. Pokračujte. Předpokládám, že se nikdy neoženil?“

„Ne. Ale není to homosexuál, ani není impotentní. Během let se vyskytlo několik žen, které se nám podařilo najít. Nikdy to nebylo nic vážného a žádná z nich inu nepřeje nic špatného.“

„To je nepříjemné. Jsou po něm nějaké stopy na západním pobřeží?“

„V podstatě žádné. Poprvé se objevil v New Hampshire, koupil ten dům a pozemky, založil časopis. To všechno jako ... řekněme zaměstnanec Tomek Enterprises. I když společník nebo agent je asi výstižnější. V každém případě jej Tomek financuje a mám dojem, že účelem většiny jeho cest je podat hlášení starému pánovi.“

„Který je stejně efemérní jako on, že?“ doplnil Moriarty, a pod prsty mu zapraskalo strniště, když si zammul bradu.

„Stále víc si myslím, že bychom měli pátrat tímto směrem.“

„Senátore, osobně bych vám radil, abyste s tím skončil. Je to nesmírně drahé, zabírá to čas a lidi, které byste mohl využít na přípravu kampaně a jsem si na devadesát devět procent jist, že z toho nevzejde nic, co by se dalo politicky jakkoli zužitkovat.“

„Myslíte si, že jsem jenom politik, Hanku?“ „Poslouchal jsem, když jste mluvil o svých ideálech.“ Moriarty dospěl k rozhodnutí. „Máte pravdu, nemůžeme se honit za přeludy. Ale přesto cítím v kostech něco nekalého. A doznávám, že mám i osobní pohnutky. Odhalení by mohlo být husarským kouskem a jsem posedlý tím, jak Tannahillovi nahodím návnadu a zaseknu. Necháme toho šťourání v minulosti, ale ne úplně.“ Spojil prsty obou rukou do stříšky a zadíval se přes ně na Stoddarda. „Kde je teď?“

Ten pokrčil rameny. „Může být kdekoli, včetně převrácené strany měsíce ...“

Moriarty si olízl rty. Tlie Chart Room se vyjadřoval značně nevybíravě k útlu amerického vesmírného programu. „No dobře, ale jednou se musí vrátit. Chci, aby jeho dům i kancelář byly pod neustálým dohledem. Jakmile se objeví, budete ho sledovat čtyřicet hodin denně. Jasně?“

Stoddard se chystal něco namítnout, ale spolkl to a přikývl. „Zařídím to, pokud to zaplatíte.“

„Peníze mám,“ odpověděl Moriarty. „Když bude nejhůř, zaplatím to ze svého.“

8

„Co se děje?“ byla snad pnou otázka Natálie Thurlowové, při jejich dnešní schůzce. Hanno si uvědomil, že nebude moci dlouho zapírat. Nicméně zatím mlčel a vyhlížel oknem obývacího pokoje bytu Roberta Cauldwella. Zvolna se snášel pozdně letní večer. V místě kde jeho silueta vrhala stín na okenní tabuli viděl tisíce světél, která se táhla jako koberec městem až nad tichou hladinu zálivu. Tak se Syrakusy shnily v bohatství a blahobytu, s opevněním, které vymyslely nejlepší mozky té doby. když je překvapily polobarbarští Římané.

„Když jsi se včera vrátil, chodil jsi jako ve snách,“ pokračovala Natahá za jeho zády. „Dnes jsi odešel sotva se rozednilo a vrátil ses až teď. A stále jsi jak tělo bez duše.“

„Už jsem ti vysvětloval proč. Nakupila se mi práce, co jsem byl pryč.“

„Jak to myslíš? Co tu máš jiného na práci, kromě tvé záliby v Rufusových laboratořích?“

Po té nárazce se otočil. Stála proti němu napjatá, prsty volně spuštěných paží zaťaté v pěst. Viděl, že trpí, a to ho také zraňovalo. Její vztek působil jako balzám.

„Víš, že mám povinnosti i jinde.“ zkusil jí připomenout. Už dříve jí ukázal skromnou kancelář, kterou si zařídil v centru.

Jen jí nikdy nevysvětlil, k čemu slouží.

„Samozřejmě. Kdykoli jsem ti zavolala, vzal to záznamník.“

„Nemůžu tam jen vysedávat. Co jsi mi vlastně chtěla? Nechával jsem ti tu na záznamníku vzkaz, abys mě nečekala k obědu.“

Po pravdě, většinu dne byl Joem Levinem a konzultoval se státními úředníky, kteří prováděli v Tomkově společnosti daňový audit, jejich další kroky, které bude třeba podniknout, neboť na neurčito odjíždí v blíže nespecifikované záležitosti. Samozřejmě již měli přehled o celkové situaci, i o některých detailech - strýček Sam na to poslal slušný tým lidí. (Měly vůbec ty hromady papíru, které produkovali, pro někoho význam?) Přesto bylo několik choulostivých bodů, které jim musel objasnit.

Kdyby nechal všechno jen na nich, mohlo by se to výrazně prodražit. I když se sotva mohlo provalit něco ilegálního. Nic takového nebylo. Do takové míry si Hanno se stárni správou nezahrával. Nemohl ale prozradit, proč nelze pana Tomka povolát z cest, aby se auditu osobně zúčastnil.

To vše bylo nicotné a bezvýznamné. Svoboda již brzy přijede, aby se k nim připojila jako pátý člen skupiny.

A nadto ... Srdce se mu mimoděk prudce rozbušilo.

„Myslela jsem, že bychom mohli zajít do restaurace na večeři.“ navrhla Natalia.

„Promiň, ale už jsem do sebe hodil sendvič.“ Nebyla to pravda. Cítil, že by se v její společnosti cítil nesvůj. Věděl, že nemá klid hráče pokeru. Od setkání se Svobodou se v něm něco změnilo.

„Neřekneš mi co tě tak rozrušilo, že?“ povzdychla si Natalia. „Jsi pěkně mazaný. Až teď mi dochází, jak málo jsi ... vlastně mluvil o sobě. o tom co děláš. Nevím o tobě nic podstatného.“

„Hele. nebudeme se hádat,“ uklidňoval ji. „Viš. že jsem od přírody nemluva.“

„Ale nejsi, vtom je ta potíž. Mluvíš a mluvíš, jsi zajímavý, sršíš vtípem, ale nic přitom neřekneš.“ Než se zmohl na odpověď, zarazila ho mávnutím ruky. „Proto jsem se naučila rozumět některým náznakům. Ať jsi se v Dánsku setkal s kýmkoli, nebyl to žádný, slibný obchod o kterém jsi se tak nejasně zmiňoval. A když jsme přijeli z letiště, a ty jsi se podíval do pošty, jeden dopis tě pěkně uzemnil. Bylo to na tobě dost dobře poznat. Ale dopředu jsem věděla, že mi ho neukážeš a že se o něm ani slovem nezmíníš.“

To jistě ne, pomyslel si Hanno. Zvlášť ne po tom, co mu ta milá, naivní Asagao napsala svou nemotornou precizní angličtinou. „Je to soukromé a důvěrné.“ „Ta osoba v Idahu stejně jako v Dánsku?“ Sakra! Viděla zpáteční adresu. Měl asijský pár upozornit na některé zvláštnosti komunikace sním. Ale protože ho znali jako Cauldwella, prostřednictvím Rufusových laboratoří, a spojení přes Tomkovu společnost - složitý a nepochopitelný komplex, kde měli dojem, že každý musí jejich vzkazy snadno zachytit - nepoužívali, a také ho nikdy nenapadlo, že ze všech lidí na světě právě oni padnou na čerstvou stopu, trochu tuto věc zanedbal.

Natalia by však obálku sama nikdy neotevřela. O jejím charakteru se ujistil ještě dříve, než se stačili blíže seznámit.

Opravdu jí ale plně rozuměl? Byla inteligentní a komplikovaná a to ho na ní přitahovalo. Možná by si ušetřil některá překvapení, kdyby k ní byl býval vstřícnější.

Na to je už pozdě. Smutek, který ho naplňoval, byl z části způsoben únavou. Byl to úmorný den i pro člověka s jeho vitalitou.

„Vlez mi na záda. ano?“ řekl drsně. „Nejsem ničím majetek.“

Ztuhla ještě víc. „Ne. Tys nechťel žádné závazky, co? Co pro tebe znamenám kromě toho, že ti poskytuju sexuální služby?“

„Proboha, nech těch nesmyslů!“ Udělal krok směrem k ní. „To co jsme spolu prožili bylo nádherné, tak to teď nekažme.“ Stála bez pohybu, jen oči se jí ještě více rozšířily. „Cože?“ zašeptala.

Chtěl by jí to říci šetrněji, ale možná to takhle bude lepší. „Budu muset zase odjet a nevím, kdy se vrátím.“

Poletí na východ jako Tannahill, najme soukromé očko. aby mu trochu prokleplo tu Společnost a potají pořídilo pár snímků. Pak se rozhodne, jestli je zkontaktuje přímo nebo jiným způsobem. Mezitím si Svoboda uspořádá své záležitosti v Evropě, dostane vízum a přiletí do New Yorku. Odloučenost Tannahillova sídla jim poskytne příležitost k dokonalému seznámení, aby mohli dohnat posledních tisíc let.

„Samozřejmě mi neřekneš proč.“ řekla Natalia bezvýrazně.

„Promiň, ale nemohu.“ Už dávno se odnaučil vymýšlet si nějaké lži.

Dívala se jakoby skrze něho. „Jiná žena? Snad. Možná je za tím něco víc. Pokud se mě prostě jen nechceš zbavit.“

„Ne, .poslouchej. Nať, můžeš tady dál bydlet, naopak, budu rád a...“

Zavrtěla hlavou. „Mám svou hrdost.“ Pohled jí ztvrdl. „Do čeho ses dostal? Co to pečeš a s kým?“

„Už jsem říkal, zeje to osobní záležitost.“

„Snad ano. Když ale uvažuji o tvém chování, nezdá se mi to úplně jisté.“ Opět pozvedla paži. „Nechci už nic slyšet, zvlášť teď, kdy jsi mi nedal na výběr. Ale musím si kryt záda, to jistě chápeš. Jestli se mě bude policie ptát, řeknu jim to málo, co vím. Nedlužím ti žádnou loajalitu.“

„No tak, počkej!“ Chtěl ji vzít za paži, ale odstrčila ho. „Dáme si něco k pití a promluvíme si.“

Zamyšleně si ho přeměřila. „Vysvětlil bys mi doopravdy něco?“

„Já ... no. mám tě rád a ...“

„To stačí. Zítra se sbalím a pak - sám si vaříš, sám si pereš.“

Odešla.

Stejně bych musel zanedlouho odejít, chtělo se mu za ní zakřičet. Mohlo to být snazší, než tohle. Na druhou stranu, alespoň nebude zabírat další roky jejího života.

Docela ho zajímalo, jestli dnešní osamělou noc propláče.

Husté mžení se pozvolna snášelo zcela nehybným vzduchem. V jeho stříbřité šedi se ztrácely bloky obytných domů a všechny zvuky zněly tlumeně. Kolem bylo pusto, jen mokrá tráva, a listí plující po hladině kaluží. V toto všední odpoledne se v severozápadní části Kodaně snad nevyskytoval jediný člověk. Když se vydali na krátkou cestu z jeho bytu do parku Uttersleva Mose, měli Peter Astrup a Olga Rasmussenová celý svět pro sebe.

Kapky deště se na jeho mladé kulaté tváři třeptily jako slzy. „Nemůžeš přece jen tak odejít,“ řekl rozpačitě.

Dívala se přímo před sebe, obě ruce pevně zastrčené v kapsách kabátu. „Máš pravdu, zeje to příliš náhlé.“

„Je to kruté!“

„Proto jsem tě požádala, aby sis vzal volno a mohli jsme se sejít. Časuje málo a musím toho ještě hodně stihnout.“

„NeA'iděl jsem tě ani o tobě neslyšel od ...“ Uchopil ji za paži. „Co jsi dělala? S kým jsi byla?“

Trhla sebou. Vycítil její nevoli a pustil ji. Vždy byl pozorný a milý. Mohl být tím nejsladším milencem, kterého kdy měla, nebo mohla mít. „Nechci ti ublížit víc, než je nutné. Petře,“ řekla tiše. „Takhle je to asi nejlepši.“

„Ale co naše dovolená ve Finsku? Promiň, je pitomost teď se na to ptát.“ dodal se zajíknutím.

„Ale ne.“ přinutila se podívat na něho. „Těšila jsem se na to stejně jako ty. Ale tahle příležitost je příliš velká.“

„Opravdu?“ oponoval zoufale. „Ženeš se do Ameriky a za čím? Ani jsi mi to pořádně nevysvětlila.“

„Je to tajný vědecký výzkum. Slíbila jsem, že o tom nebudu mluvit. Ale víš, jak mě to zajímá.“

„Ano. Tvá inteligence a touha po vědomostech mě přitahují snad více, než tvoje krása.“

„Ale no tak.“ řekla s náznakem smíchu. „Myslím, že jsem vcelku obyčejná.“

Zastavil se. Chtě nechtě učinila totéž. Hleděli na sebe v zajímavém šeru. Protože byl ještě dost mladý, vyhrkl: „Jsi tajemná, něco skrýváš, vím to. A jsi žena, které není rovno.“

Zvolna ji táhlo hlavou, že Hanno také strávil nespočet životů získáváním zkušeností.

„Já, já tě miluji,“ vykoktal. „Říkal jsem to předtím a říkám to znova. Vezmeš si mě? S oddacím listem a se vším všudy.“

„Ach, drahý,“ zašeptala. „Jsem dost stará, abych byla ...“ Náhle nebyla schopna dořici „tvou matkou“. Místo toho pokračovala: „Jsem pro tebe příliš stará. Možná na to nevypadám, ale už jsem ti to říkala. Ale posledních pár let bylo přeci tak krásných.“

Myslela to upřímně. A Hanno - co o něm doopravdy vím? Co od něho mohu očekávat? Oba jsme se příliš dlouho skrývali, a to nás muselo poznamenat způsobem, který si snad ani neuvědomujeme. Ale on se toulá světem třikrát tak dlouho, co já jsem pobývala na Rusi. Byl fascinující, zajímavý a veselý, ale také v něm zahlédla dávku tvrdosti. Nebo je to jen znamení vnitřní osamělosti? Do jaké míry je ještě schopen mít zájem o někoho nebo o něco. kromě holého přežití? Se vzrůstajícím neklidem pokračovala: „Od začátku jsme věděli, že to dlouho nevydrží. Ukončeme to v klidu, dokud je to ještě hezké.“

Vypadal jako zpráskaný pes. „Miluji tě a je mi jedno kolik ti je let.“

Začínala mít zlost. Chtělo se jí říct, jak je dětský. Ale co by ostatně mohla očekávat od člověka, kterému ještě není ani třicet? S ním nemohu poznat nic nového. „Je mi líto.“ Mohla jsem ho odmítnout hned zpočátku, ale tělo vyžaduje své a milostné vztahy se zde běžně navazují a ukončují velice snadno. A Harma a ti drazí ... Je vůbec možná svatba nesmrtelných? Nemyslím, že ho doopravdy miluji, nebo on mně. Možná tomu ani tak nikdy nebude. Ale to stejně nemůže být základ trvalého partnerství. Alespoň ne pro mě. Uvidíme, co z toho bude.

Uvidíme. Co bude.

„Neber si tolik. Zakrátko se z toho dostaneš a najdeš si to správné děvče.“

A usadíš se. vychováš děti. které dospějí, zemřou a nakonec se rozpadnou v prach, stejně jako miliony ostatních.

Pokud ovšem nejsme na cestě do dalšího temného období, času požárů a krveprolití. jak předpovídá Hanno.

Usmála se na Petra. „Zatím se můžeme vrátit k tobě,“ zašeptala, „a dopřát si to nejkrásnější rozloučení.“

A mohlo by trvat až do zítřka.

Corinne Macandal přijala návštěvníka ve viktoriánském pokoji. „Dobrý den,“ řekla a podala mu ruku. Jeho dlaň byla šlachovitá, neočekávaně tvrdá, stisk lehký, ale pevný. Se sebejistou starosvětskou galantností naznačil políbení.

„Posaďte se. prosím. Mohu vám nabídnout čaj nebo kávu?“

Kenneth Tannahill zůstal stát. „Mohu vás požádat, aby náš rozhovor probíhal v naprostém soukromí?“

Překvapeně si ho přeměřila. Její první myšlenka byla: Jak je asi vůbec starý? Podle černých vlasů, hladké pleti a prázdné postavy usuzovala, že je mlad, ale jeho celkový postoj budil dojem člověka, který mnoho prožil a mnoho viděl. Ty náznaky byly příliš jemné, než aby se daly pojmenovat, přesto je vycítila. „Zvláštní. Myslela jsem, že chcete rozhovor pro váš časopis.“

V jeho úsměvu bylo něco poťouchlého. „To není přesně to. oč jsem vás žádal, i když to tak vcelku asi vyznělo.“

Corinne byla ve střehu. „Co tedy chcete? Abych řekla pravdu, neznám ten váš, hmm, Chart Room“

„Nemáme velký naklad. A musím dodat, že se nezabýváme senzacemi. Většinou zveřejňujeme články a komentáře k současným událostem. Náš zájem se obrací především k historii a antropologii. Snažíme se vidět věci z nadhledu.“

„To vypadá zajímavě. Přesto musím interview, či cokoli podobného odmítnout. Nechci žádnou publicitu. Já osobně seji vyhýbám a mohlo by to poškodit i Společnost.“

„Opravdu? Myslel jsem, že když se práce vašich lidí - a dosáhli jste mnoha pozoruhodných úspěchů - stane známou,

zajistilo by vám to větší podpora, spolupráci a vše ostatní co potřebujete. Mohla byste inspirovat další.“

„Pochybuji, že by byli stejně úspěšní. My jsme výjimeční. Jedna z věcí, která nám dovoluje dělat to co děláme a jak to děláme je právě to, že jsme malá organizace. Jestliže budeme příliš na očích, může nás to zničit.“

Zachytila pevný pohled jeho lehce zešikmených očí. „Myslím, že tohle je méně důležité než vy sama, má pani,“ řekl takřka neslyšně. „A vaše spolupnice, slečna Donau.“

To ji zneklidnilo a poněkud zvýšeným Hašem se zeptala: „O co vám jde? Byl byste tak laskav a přešel k věci?“

„Omlouvám se. Opravdu se vás nechci nijak dotknout, aopak. Ale přesto bych byl rád, kdybychom si mohli promluvit v naprostém soukromí.“

„Dobrá. Počkejte chvilku, zařídím to.“ rozhodla se.

Na chodbě zastavila služebnou a pošeptala jí: „Ten gentleman a já budeme ve svatyni. Řekni Boydovi a Jerrymu, ať stojí u dveří a vpadnou tam, pokud zazvoním.“

Děvče se zajíkló. „Budou problémy, madam?“

„Domnívám se, že ne,“ uklidnila ji Macandal. „To jen pro všechny případy.“

Krýt si žádaje nezbytný předpoklad nesmrtelnosti.

Vrátila se a odvedla Tannahilla do místnosti naplněné desítkami náboženských předmětů. Zdálo se, že si je zevrubně prohlédl ještě než vůbec stačila zavřít dveře.

„Tak už se přeci posadte.“ řekla o něco ostřeji, než zamýšlela.

Poslechl. Posadila se naproti němu z druhé strany kávového stolku. „Byla bych ráda, kdybyste se vyjádřil jasně a stručně.“

I on stěží potlačoval nervozitu. „Odpusťte, jestliže to nebude možné. Přišel jsem ve velmi zvláštní záležitosti. Nejdříve si musím být jist, že vás do ní mohu zasvětit. Hned na začátku vás chci ujistit že nebudou žádné výhrůžky, požadavky, ani vás nebudu nutit udělat cokoli špatného. Patřím ke zvláštnímu druhu lidí a mám důvod se domnívat, že vy a slečna Donau také. Jestliže ano, můžeme vás pozvat mezi nás za účelem vzájemné pomoci a partnerství.“

Ze by byl ... ? Nakrátko se jí zatmělo před očima a další slova k ní doléhala z velké dálky.

„Budu mluvit otevřeně a doufám, že se nebudete hněvat. Najal jsem detektivní kancelář, aby mi o vás dvou a vaší organizaci podala zprávu. Dělalí to velmi ohleduplně. Prostě se týden potloukali po okolí, mluvili s lidmi, kteří chtěli mluvit, udělali pár fotek, pročítali noviny a nahlédli do veřejně přístupných záznamů. Bylo to čistě pro moji informaci a proto jsem dnes mohl přijít připraven a nemámít váš čas.“ Tannahill se mírně usmál. „Vy osobně zůstáváte stále záhadou. Nevím o vás prakticky nic víc, než je ve zprávě a něco málo z vyprávění starších členů Společnosti, kterou založila vaše matka a jejíž místo jste převzala. Na druhou stranu, pokud se nepletu, mám nějaké informace o Rose Donau.“

Macandal se ovládala. Srdce jí sice prudce bušilo, ale mozek pracoval na plné obrátky, všechny smysly měla napjaté. Pokud je opravdu nesmrtelný, musí být nutně hrozbou? Ovšem pokud není... Rozhodně musí být opatrná. „Proč jste tedy nejdříve nenavštívil ji?“

„Myslím, že by se jí to nelíbilo. Víte, nechci jí nahnat strach.“ Tannahill se předklonil, ruce lehce položené na kolenou.

„Mohu vám vyprávět příběh? Klidně to nazvete pohádkou, pokud chcete. Nebo podobenstvím jste sečtělá.“

Přikývla.

„Žila byla jedna žena v městě, které se dnes jmenuje Istanbul. Tehdy jej nazývali Konstantinopol a bylo to hlavní město velké říše. Ta žena se nenarodila tam ale v Sýrii. Měla velmi těžký život, potulovala se světem a utržila mnoho tvrdých ran. A také byla o mnoho starší než vypadala. I když ne tak stará jako její profese, pro kterou potřebovala mladě vypadající tělo. Vedla si vtom dost dobře, i když z času na čas musela zvednout kotvy a usadit se jinde pod jiným jménem. Jednoho dne k ní přišel muž, který byl také o mnoho starší, než se zdál. On a jeho společník mnoho cestovali. V té době se jako kupci plavili po ruských řekách.“

Jak mluvil, stále ji sledoval. Nevydržela to.

„Dost!“ vykřikla a prudce, přerývaně oddechovala. „Pane, Tannahill, neznáte náhodou ... jistého Willocka?“

Sevřel kolena prsty, až mu zbělely klouby. „Ano. To je pravda, znám ho. On o mně asi neslyšel. Nadace zabývající se výzkumem dlouhověkosti jej pověřila vyhledáváním lidí, kteří v sobě nosí ... geny dlouhého života. Mimořádně dlouhého.“

„Aha.“ Náhle byla naprosto chladná, vzdálená. Jako by někdo úplně jiný říkal: „Rosa i já jsme viděly ten inzerát.“

Připadal nám zajímavý.“

„Ale neodpověděly jste.“

„Ne. Musíme být opatrné. Společnost pracuje mezi různými lidmi. Máme také své nepřátele a někteří neberou ohled na nic.“

„To jsem si domyslel. Ujišťuji vás, slečno Macandal, že reprezentuji skupinu velice slušných lidí. Abych řekl pravdu, dozvěděli jsme se o vás díky tomu, že dva z nás se také zabývají pomocí potřebným lidem. A je nás málo. Velice málo.“

„Nicméně potřebuji čas na rozmyšlenou. Vy už o nás něco víte. Ale co my víme o vás?“

Tannahill takřka minutu mlčky seděl, než přisvědčil: „To je rozumné. Ptejte se na cokoli.“

Udiveně pozdvihla obočí. „Zaručíte se, že mi na vše odpovíte pravdivě a nic nevynecháte?“

Tannahill se rozesmál. „Ne, proboha, to ne!“ Rychle však zvažněl: „Ne dříve, než si budeme moci navzájem plně důvěřovat. Udělám vše, aby se tak stalo co nejdřív.“

„Prozatím nemusíte dělat nic. Také si vás trochu prověřím. Přečtu si pár čísel vašeho časopisu. Zjistím si, jak žijete, co si o vás myslí sousedé a tak. Jak jste to udělal vy. Určitě to nepotrvá dlouho, a pak s Rosou promyslíme, co dál.“

Ulehčeně se usmál. „Teď mi říkáte – „Nevolejte, my se vám ozveme“. V pořádku. Máme čas i trpělivost. Naučili jsme se čekat. Dokud nebudete chtít samy, nebude se dít nic.“

Sáhl do kapsy a podal jí navštívenku. „Tady je má adresa v New Hampshiru. Zítra se tam s mým společníkem vracíme. Kdykoli zavolejte nebo napište, čemu dáváte přednost. Pokud bych tam zrovna nebyl, můj personál bude mít instrukce a najde mě. V každém případě tu mohu být během čtyřiařiceti hodin.“

„Děkuji.“

Skoro ji odzbrojil, když náhle vstal a prohlásil: „Ne, já děkuji vám a těším se, že se k nám připojíte.“ Po krátké odmlce dodal: „Povězte, prosím, můj příběh slečně Donau a přidejte šťastný konec. Onen muž té ženě již dávno odpustil a doufá, že se s ní opět setká.“

„Vyřídím.“ souhlasila Macandal. Znovu si podali ruce. Tentokrát trval stisk o něco déle, ale když ho doprovázela k východu, žádný z nich nepromluvil.

Sledovala jej, jak sebejistým, rychlým krokem odchází nevlídnou ulicí. Zdá se, že se o sebe umí postarat. Jistě už byl na horších místech, než je Harlem za dne ... Ale že je to okouzlující muž!

Nebo si to jen namlouvám? Aliyat může mít samozřejmě pravdu, nesmrtelný člověk nemusí být nutně dobrým člověkem.

Pokud je - jsou. Ještě stále mi neřekla, co proti němu vlastně má.

Na co vlastně čekám? Proč tu ještě trčím? Proboha, vždyť je to muž a jsou možná i další.

Jen se uklidni, holka!

Nával touhy pozvolna opadl. Ještě se třásla, ale už byla schopna hodnotit situaci s nadhledem. Celibát je cena, kterou musím platit. Mamalo nemůže stídat milence, ani se nemůže vdát. Napadlo ji: Byla jsem tak hrdá na své sebeovládání, až jsem si přestala uvědomovat, jak jsem domýšlivá. Hezky zpátky na zem. zlato. Jsi jen obyčejná, omezená a zranitelná lidská bytost.

Která má ovšem odpovědnost.

Vrátila se do pokoje, který jí sloužil jako pracovna. Její střízlivý interiér ji uklidňoval. Čeká ji ještě hodně práce.

Macandal usedla ke stolu a sáhla po telefonu. Mezi čísly, která vytočila, byla čtyři, která patřila jistým policejním úředníkům a jednomu agentovi FBI. Společnost pomohla těmto lidem, když byli ještě dětmi. Nezůstali v jejich službách, ale přesto nikdy nezapomněli. Žádný z nich se nikdy nezpronevěřil svému povolání, ani to po nich nikdy nepožadovala. Ale již několikrát jí byli schopni pomoci, a nepochybovali o tom, že její úmysly jsou poctivé a zákonné. S nimi se rychle doví vše o Kennethu Tannahillovi. Možná i to, co sám neví.

11

Taxikář se zatvářil neradostně, když mu Aliyat řekla adresu a očividně si oddechl, když ji vyložil a odfrčel. Na okamžik si na ulici připadala úplně ztracená.

Teprve se šelo, ale okolní plesnivějící zdi pohlcovaly většinu světla a na ulici panovala takřka noc. Mdlé světlo lamp obnažovalo popraskanou vozovku, chodníky s vytrhanou dlažbou, kusy papíru a plastů, skleněné střepy, prázdné plechovky, nedopalky a spoustu dalšího, hůře identifikovatelného odpadu. Několik oken, která nebyla zatlučena prkny, na ni temně zívalo. Nikoho za nimi neviděla. Cítila, jak se v dosud horkém vzduchu vznášá, spolu s množstvím jiných, pach strachu.

Spěšně vykročila k domu Společnosti. Fasáda byla stále ve špatném stavu, stejně jako průčeli ostatních domů. Oprava musí ještě chvíli počkat. Ale uvnitř by to už mělo být lepší. Stavební dělníci odešli před několika hodinami. Zajímalo ji, jestli vůbec rach stavby přilákal někoho ze sousedství.

Dveře byly zamčené. Při její poslední návštěvě tomu tak nebylo. Když mačkala tlačítko zvonku, ohlédla se přes rameno a mimoděk přitiskla kabelku k tělu.

Za sklem vyztuženým drátěnou sítí se objevila tmavá silueta. Muž si ji nejprve prohlédl kukátkem. Zdálo se jí, že to trvá věčnost. Poznala ho, ale jeho kolega jí nebyl povědomý, přestože měl také odznak dobrovolné hlídky. Ale těžko mohla znát všechny členy osobně. Ani jeden z nich však nebyl tím, za kým přišla.

„Missuslo!“ ozval se překvapeně ten první. „Co tady děláte tak pozdě?“

„Potřebuji mluvit s Randy Castlem,“ vyhrkla. „Řekli mi, že je tady.“

„Ano, je.“ Ozvalo se cvaknutí zámku. „Neměla jste sem jezdit, Missuslo. zvláště ráno sama.“

To jsem zjistila, jakmile jsem vystoupila z taxíku, chtělo se jí říct. „Jenže on jezdí celý den pro expedici a není k sehnání. Myslela jsem, že bude v Hope Hower,“ - komplexu společnosti, kde měl byt a který se nacházel v mnohem bezpečnější čtvrti. „Několikrát jsem mu tam volala, ale když to ani po několika hodinách nebral, zavolala jsem jeho rodičům a ti mi řekli, že je zde. Potřebujeme od něho něco a sem nemá telefon.“

„Ale my máme,“ řekl jeden z hlídky a ukázal na stůl mezi harampádím, které tu nechali tesaři. „Byl bych pro něho skočil.“

„Děkuji, ale tohle je důvěrná záležitost.“

„Aha.“ Jeho důvěra byla naprostá. „Takže jděte rovnou touto chodbou a jsou to dveře číslo tři.“ Rukou naznačil směr a usmál se. „Ničeho se nebojte. Missuslo. Dostaneme vás domů v pořádku.“

„Na každé pád.“ přisvědčil jeho kolega.

Oprava chodby vedoucí z haly byla již dokončena, zbývalo jen vymalovat a položit koberec. Zaklepala na nové dveře.

Když se otevřely, stál za nimi mohutný muž. „Co je?“ zabručel a když ji uviděl zvolal: „No ne. co se děje?“

„Potřebuji s vámi mluvit,“ řekla Aliyat.

Uctivě a trochu neohebně ji pozval dovnitř a zavřel dveře. Byteček byl prakticky dokončený, ale takřka nezatížený.

Zatím se neočekávali žádní nájemníci. Vedle stolu plného papírů s poznámkami stál malý vaříč. Jako většina mladých lidí ve Společnosti si doplňoval vzdělání. Jeho snem bylo stát se inženýrem. „Jako doma. Missuslo,“ zamumlal. „Rád

vás vidím, ale raději jste sem neměla jezdit, víte, jak to myslím? Co potřebujete?“

Protože na tom trval, sedla si do jediné židle. Posunkem odnitla nabízenou kávu. Posadil se na zem vedle jejích nohou.

„Co se stalo?“ zeptala se. „Proč jste se přestěhoval, a kde je Gus?“ - předchozí noční vrátný.

„Leží, Missuslo. Před čtyřmi dny sem vpadla parta výrostků a dost ho zřídili.“

„Víte o tom Mamalo?“ zeptala se vyděšeně.

„J-ještě ne. Chtěli jsme to nejdřív říct vám a znát váš názor.“ Apoštolově chrání svatého, pomyslela si Aliyat. Corinne možná nařídí ukončit projekt, než aby se pouštěla do boje s násilím. Ale lidé, kteří opět naleznou svou hrdost, se neradi vzdávají. „Bohužel jste nebyla v poslední době ve městě.“

„Ano, minulých pár týdnů. Omlouvám se, měla jsem nechat zprávu, kde budu k zastížení. Ale netušila jsem, že by mohlo dojít k něčemu takovému.“

„To jste samozřejmě nemohla. A už jste si konečně poříbovala odpočinout. Všichni jsme si všimli, jak jste unavená.“ Ne tak docela, pomyslela si. Alespoň ne tělesně. To jen K to věčně papírování, vyřizování, zařizování, účty a platby a všechno ostatní, co dělám sama. protože si nemůžeme dovolit kancelářské síly. to mě vyčerpalo. Bez ohledu na to, co pro mě Společnost znamená, to nemohu dělat celý život. Nemám pro to ten správný cit, potřebnou dobrotu. Čas od času se musím sbalit, vzít nějaké úspory a vypadnout pryč pod cizím jménem, užít si trochu luxusu, vzrušení, navázat milostný vztah, pokud potkám někoho přitažlivého. (V posledních letech to byl častěji muž, než žena; Společnost jí dala zapomenout na mnohou hořkost a zacelila nejednu jizvu.) Ale proč si tohle musím opakovat? Abych se zbavila pocitu viny, že jsem tu nebyla? „Jak je Gusovi?“

„Bude v pořádku. Léčitel Jules ho ošetřil stejně dobře jako jakýkoli doktor a teď je v domácím ošetření.“

„Nebyli jste s tím tedy na policii?“

„K čemu by to bylo? Jenom další potíže.“

„No tak!“ vyštěkla Aliyat. „Kolikrát vám budeme muset s Mamalo opakovat, že policie není náš nepřítel? Našimi nepřáteli jsou zločinci.“ Nejsem až tak úplný pokrytec, uvažovala. Většina policistů je v pořádku. Ale jsou svázáni takovými zákony, které plodí větší zločinnost, než to dokázala celá prohibice.

„Přinejlepším by se stejně zrovna nepřetrhli.“ řekl Castle 'na svou obranu. „Nemohli by nás tu přece hlídat nepřetržitě. A Gus říkal, že ti parchanti slíbili, že se vrátí, pokud odtud nezmizíme. A pak to prý bude horší. Možná i nějaká bomba. Rozhodli jsme se posílit noční hlídky. To by je mohlo odradit. Proto jsme teď tady.“

Aliyat přeběhl mráz po zádech. Ulice byla pustá a tichá. Snad až příliš. Proslechlo se snad, že se něco chystá?

Co může dělat? Zatím asi nic. „Buďte opatrní. Nic nestojí za ztrátu byť jediného života.“ Máš před sebou padesát, možná šedesát let, Randy.

„Vy také, Missuslo. Už sem nechoďte po setmění. Alespoň dokud nebude čtvrt bezpečnější.“ Náhle se posadil zpřímá a zvědavě se zeptal. „O co tedy jde, jak vám mohu pomoci?“

Opět pocítila stejné napětí, jako když dnes, hned po svém návratu, mluvila s Corinne. Na ostatní nepříjemnosti ihned zapomněla. Musela vstát. „Musím podniknout cestu do New Hampshim. Budu potřebovat řidiče a možná i bodygarda. Někoho silného, schopného a stejně tak mlčenlivého. Myslela jsem na vás. Souhlasil byste?“

Také vstal a lehce se předklonil: „K vašim službám, Missuslo. A děkuji!“

„Asi si budete muset vzít volno z práce. Teď když vím, že s vámi mohu počítat, napíši, aby nás v New Hampshiru očekávali.“ Přestože se doopravdy neobávala, že by se dopis mohl dostat do nesprávných rukou, raději použila soukromou expresní společnost, aby měla jistotu, že dopis dorazí během příštího dne. Tannahill může odpovědět stejným způsobem „Pojedeme v sobotu brzy ráno. Když půjde všechno dobře, můžeme se vrátit v neděli večer. Nebo mohu zůstat a vy se vrátíte sám“ Pokud si budu jista, že se jim dá věřit.

„Ano,“ přikývl a znepokojeně se zeptal: „Mluvila jste o bodygardovi. mohlo by to být nebezpečné? Nechci, abyste se vystavovala nějakému riziku.“

„Ne, neočekávám žádnou hrozbu násilím.“ Sama si tím nebyla příliš jista, ale pokračovala: „Myslím ale, že by prospělo mému poslání mít s sebou silného muže, jako jste vy. Mým úkolem je doručit vzkaz a pak, možná, vyjednávat.“

Obsahem zprávy totiž bylo, že Corinne zjistila, že Kenneth Tannahill je pod pečlivým dohledem, který s něj vyšší pravděpodobností organizuje některý ze senátorů. Chystala se mu o tom napsat zrovna když jsem přijela. Řekla jsem jí, že by bylo vhodnější, kdybych zprávu doručila osobně. Mohla bych využít momentu překvapení, převzít iniciativu a... prokouknout ho?

Cadoc, Hanno, to musí být ten, kterého jsem okradla a pokusila se zabít. Říkal jí, že mi odpustil a devět set let je dlouhá doba na to. aby člověk v sobě nosil nenávist, pokud není pečlivě příživována. Budeme se muset rozhodnout, jestli se k němu přidáme, zjistit si kdo je ještě v jeho skupině a kdy se s nimi spojíme, pokud tak učiníme. Myslím, že lépe než Mamalo odhadnu, jaký je to člověk.

„Bude to poněkud zvláštní záležitost, Randy. Musím se dostat tam i zpět inkognito. Použiji nějaký převlek, ostříhám si vlasy, začerním tvář, nebo se převléknu za muže. Vezmeme s sebou nějaké nářadí a budeme se vydávat třeba za instalatéry. Pojedeme starým ošuntělým autem, které bude na new hampshireských značkách.“ Přestože se Společnost stranila kriminálních živlů, bylo dobré vědět, co a za kolik se dá ve městě koupit. „Cestou je pak vyměníme.“

Téměř zapomenuté vzrušení přehlušilo neblahou předtuchou. Kostky jsou vrženy a k čertu s autoritami. Že bych srdcem byla stále psanec?

Málem zapomněla na Castla. „Omlouvám se, ale nebudete moci být přítomen při jednání, ani vám o tom nic neřeknu.

Mohu vám jen přísahat, že se jedná o naprosto poctivou záležitost.“

„O tom bych ani na vteřinu nepochyboval, Missuslo,“ odpověděl.

Sevřela jeho hnědou ruku. „Jste opravdu milý.“

Z chodby se ozval hluk a křik.

„Hej! Že by oni?“ Castle se vrhl ke dveřím. Hluk zesílil. „Zůstaňte tu, Missuslo!“ vykřikl. Z krabice vyndal kovový předmět a vyběhl ze dveří. „Už běžím, bratři, vydržte!“

„Počkejte, zahodte to, Randy!“ Neměla čas přemýšlet a vybělila za mužem, který právě odjížděl ilegálně drženou pistolí.

Proběhla chodbou, v hale uviděla roztříštěné bezpečnostní sklo. Dírou ve dveřích se valil dým. Uvnitř bylo asi šest mladíků. Dva útočníci zpracovávali u stěny jednoho člena hlídky. Kde je druhý? Za Aliyat se vynořovali další členové Společnosti.

„Nechtě toho parchanti!“ zařval Castle a vystřelil do vzduchu.

Útočník mřil níž.

Castle se zapotácel a jak padal, ještě několikrát vystřelil. Aliyat zahlédla krev, která mu vytryskla z krku.

Poslední co si pamatovala, byl tupý úder.

12

Moriarty právě snídal, když volal Stoddard. Senátor měl telefon i v této místnosti. I zde, ve svém letním bytě a domovském státě, se musel mít na pozoru. Číslo bylo tajné, takže zajišťovalo jakousi ochranu.

Naslouchal pozorně. Občas udiveně hvízdal nebo prudce vydechl. „Bože.“ řekl nakonec. „Chyť první letadlo z Národního a pak si vem taxi, je jedno, kolik to bude stát. Vem s sebou všechno co máš, potřebuju podklady. Teď jsem byl v jednom kole, pořád jsem jezdil, řečnil a tak. Fajn. Vypadá to dobře, ne? Pospěš si. Zatím“

Zavěsil. „Co se děje?“ zeptala se jeho žena.

„Promiň, přísně tajné. Mohla bys zrušit dnešní schůzky?“

„I tu párty u Garrisonů? Uvědom si, kdo všechno tam bude.“

„Znovu se omlouvám, ale tohle je nesmírně důležité. Ty jdi, řekni, jak moc mě mrzí, že jsem nemohl přijít a trochu zamotat hlavu VIPákům“

„Udělám co je v mých silách.“

„To je víc než dost, lásko.“ Pokud mu bude osud přát, bude z ní skvělá první dáma. „Nezlob se, ale jen do sebe něco hodím a poběžím. Musím vyřídit spoustu věcí a mám na to méně času, než jsem myslel.“

Opravdu byl v tísní. Kongres musel počkat, ale voliči na své problémy nezapomínají a nemůže si dovolit přehlížet základní zájmy. A na konferenci inu bylo doporučeno, aby se do voleb zbavil všeho, co by mu mohlo nějak uškodit. Také jeho projev, který má pronést pozítří, potřebuje vypilovat.

Bude to sice jen na střední škole, ale jestli řekne ty správné věci tím správným způsobem, média by se jich mohla chytit. Musí vymyslet nějaké motto, něco jako Rooseveltovo - „jediné, z čeho musíme mít strach, je strach sám“. Nebo Kennedyho - „neptejte se, co může vaše země ...“

Několik hodin nato přijal Stoddarda ve své pracovně. Byl to slunný pokoj s výhledem na moře poseté bílými trojúhelníky plachet. Na rozdíl od jeho Washingtonské kanceláře stěny nezdobily podepsané fotografie, na kterých byl ve společnosti významných osobností. Namísto toho tu bylo několik rodinných fotografií, krajinomalba jeho dcery, jezdecká trofej z předškolních let a několik knih naučného a zábavného charakteru. „Nazdar, sedni,“ řekl, a když si uvědomil, jak byl příkrý, omlouval se: „Promiň, mám dojem, že jsem vyčerpanější, než si připouštím.“

Stoddard usedl do otáčivé židle, pohodlně se opřel a položil si aktovku na klín. „I já, senátore. Mohu si zapálit?“

„Samozřejmě.“ odpověděl Moriarty a hořce se usmál. „Kéž bych také mohl.“

„Jsme tu sami,“ řekl Stoddard a nabídl mu krabičku.

Moriarty zavrtěl hlavou. „Ne, díky. Odvykání mě stálo hodně sil. Rád bych věděl, co by dělal Churchill v zemi, kde si nesmíte dát sluka, když chcete někam kandidovat.“

„Pokud nejste třeba z Virginie,“ řekl Stoddard a škrtl zápalkou. „Jinak, hm, se stejně hlasuje pro subvence a vývozní výhody pro tabákový průmysl, zatímco se zároveň volá po tvrdém boji proti návykovým drogám“

Zatracenej prevít! Kdyby jen nebyl tak schopný. Tenhle vtípek ho bude stát frťana. „No, nechejme toho. Máš nějaké podrobnosti v té záležitosti?“

„A vy, pane?“

„Přečetl jsem si ten článek v Timesech, když jsi volal. Ale moc tam toho nebylo.“

„To se dalo čekat. Protože na první pohled to není nic zvlášť zajímavého. Další drobná přestřelka mezi spodinou v New Yorku.“

„Ale je tam spojitost s Tannahillem.“ ozval se radostně senátor.

„Možná,“ řekl opatrně Stoddard. „Vím jistě jen to, že v tom jsou zapleteni členové Společnosti a že Tannahill navštívil její hlavu minulý měsíc. Je to velmi zvláštní osoba. Není snad přímo v ilegalitě, ale žije velmi v ústraní. Snažili jsme se vyhrabat nějaké informace, ale bylo to, jako když se honíte za divokou husou. Formálním účelem Tannahillovy návštěvy bylo patrně napsání článku. Během incidentu byl nepochybně doma. A stále je, pokud vím.“

Moriarty potlačil vnitřní neklid. Stojí to vůbec za to? Nechci dostat ováda kanónem?

Ale můj instinkt, který mě nikdy nezklamal, mi říká, že za tím je něco velkého. Velkého, velkého. Tím, že ho odhalím, dosáhnu možná více, než že jen umlčím jednoho hlučného zpátečníka. To by mě mohlo dostat nahoru. A po příští čtyři, možná osm let, budu přinášet nový úsvit, kterým Tannahill teď straší.

Pohodlně se uvelebil vošoupaném a rozvrzaném koženém křesle a uvolnil se. „Hele, víš, že nemohu tvé pátrání sledovat průběžně, takže mi udelej pěkný přehled. Začni na začátku. Vůbec nevadí, jestli budeš opakovat, co už vím. Chci si srovnat fakta.“

„Ano, pane.“ Stoddard otevřel aktovku. „Nejdříve tedy všechno stručně shrnu a pak přejdeme k detailům.“

„Výborně.“

Stoddard nahlédl do poznámek: „Jistě si vzpomínáte, že jsem vám říkal, že se Tannahill znovu objevil v New Hampshire. Od té doby ho neustále sledujeme. Podle vašich instrukcí jsem informoval FBI. Ale agenta, se kterým jsem mluvil, to nijak zvlášť neznepokojilo.“

„Zřejmě si myslel, že jsem moc horlivý,“ zasmál se Moriarty. „Pořád lepší než aby se zdálo, že dělám něco za jejich zády. To by jim akorát nasadili brouka do hlavy. Pokračuj.“

„Krátce po jeho návratu - chcete datum? Později? - tedy krátce nato Tannahill odjel do New Yorku, najal si hotelový pokoj a na Kennedyho letišti počkal na letadlo z Kodaně. Z něho vystoupila mladá žena a když prošla celnicí, doslova mu vletěla do náruče. Vrátili se spolu do hotelu a strávili tam několik dní. Vypadalo to jako líbáňky. Procházky, drahé restaurace a tak. Samozřejmě jsme si ji také prověřili. Jmenuje se Olga Rasmussenová, je to dánská občanka, ale emigrovala z Ruska. Jsou kolem ní nějaké nejasnosti, ale v mezinárodním měřítku je těžké vypátrat detaily a hlavně je to drahé. Pokud se ovšem rozhodnete, můžeme v tom pokračovat.“

Mezitím Tannahill nenadále navštívil vedení Společnosti. Dlouho se nezdržel a teď s nimi není ve spojení, pokud nepoužívá tajnou linku.“ Stoddard se nezmínil, do jaké míry je odposlech legální a Moriarty se nevypytával. „Pak spolu odjeli na sever na jeho usedlost. Od té doby jsou tam a zdá se, že nedělají nic zvláštního. Kromě toho, že nedávno vyzvedli na nejbližším letišti jednoho muže, který je teď něčím jako jejich hostem. Nic jme o něm nezjistili, kromě toho, že je patrně ze Západního pobřeží. Podle vzhledu je to Indián.“

„Z jakého kmene?“ zeptal se Moriarty. „Všichni nevypadají stejně.“

„Hm? No, je vysoký a má takový jestřábí obličej. Tannahill ho představil několika lidem ve vsi jako Johna Wanderera.“

„Hm. Západní pobřeží ... A co ta přestřelka minulou noc?“

„Zdá se, že místní drogový boss poslal své lidi, aby přepadli budovu té Společnosti, kterou právě rekonstruují. Zřejmě to už jednou zkusil, aby se mu nestačili zabydlet na hřišti. Určitě by to jeho kšeftu nepomohlo.“

Moriarty se na okamžik zamyslel a pak řekl: „Mám dojem, že jsem o té Společnosti už slyšel, ale nejsem si jistý. Řekni mi o nich něco.“

„Je to dost obskurní spolek,“ odpověděl Stoddard. „Předpokládám, že úmyslně. Je kompaktní, dobře kontrolovatelný, ale navenek se nijak zvlášť neprojevuje. Je to jakýsi druh svépomocné organizace chudých, ale od ostatních podobných se odlišuje. Není to církev, přestože tam jsou religiozní prvky jako obřady a podobně, není to ani militantní skupina, přestože její členové mají dost pevnou disciplínu a organizují patroly, které jsou rozhodně něčím víc, než jen sousedskými hlídkami. Přesto se dosud vyhýbali každému střetu se zákonem. Jejich prezidentka, nejvyšší kněžka, nebo jaký má titul, je velmi záhadná osoba. Je to černoška, jménem Corinne Macandal. Má bílou společnici, Rosu Donau, která se vyskytla při té přestřelce. A to je všechno, co o Společnosti dosud víme.“

„Tak teď k tomu střílení.“ postrkoval ho Moriarty. „Ta zpráva v novinách byla hodně strohá.“

„Myslím, že vám neřeknu o mnoho víc. Rosa Donau byla zrovna v budově, když k té události došlo. Jeden ze členů Společnosti měl pistoli a došlo ke střelbě. Byl zabit, ale ještě předtím stačil zastřelit jednoho z útočníků. Donau byla vážně zraněna.“

„Levný pistole a lítá to všude,“ přikývl Moriarty. „A přesto se stále žvaní o druhém dodatku ... No, pokračuj. Ještě nějaká zranění?“

„Zbili dva neozbrojené noční hlídače. Bylo tam ještě pár dalších mužů ze Společnosti, ale ti měli jen nějaké hole a sem tam kapesní nůž.“

„I to je dost. Nikdo z nich nebyl zraněn?“

„Ne, ani napaden. Po těch několika výstřelech útočníci utekli. Určitě nečekali takový odpor. Podle mého chtěli jen něco rozbít. Lidé ze Společnosti pak zavolali policii. Mrtvé odvezli do márnice a slečnu Donau do špitálu. Dostala to do prsou. Zranění je vážné, ale je stabilizovaná.“

„Hm, hm,“ zammul si Moriarty bradu a zadíval se na sluncem ozářenou hladinu. „Předpokládám, že ta jejich šéfka - Macandal se jmenuje? - vydá prohlášení, kde se bude od té věci distancovat.“

„Můj dojem je ten, že odpřísáhnou, že střelba byl jejich nápad.“

„To by mohlo být. Donau ví možná víc, pokud přežije. Nakonec bude korunní svědkyní ... Ano, myslím, že tohle nebyla jen další bezvýznamná přestřelka ve slumu. Myslím, že najdeme důvod, aby se rozeběhlo federální vyšetřování Společnosti a všech kdo k ní mají nějaký vztah,“ dodal triumfálně.“

13

„Ve skutečnosti indiánští muži pracovali stejně tvrdě jako jejich ženy.“ řekl Wanderer. „Ten dojem vznikl z toho, že práce byla mnohem přísněji rozdělena a návštěvník tábora viděl jen tu ženskou část.“

„Ale nebyla ta mužská část zábavnější?“ oponovala Svoboda. „Například lov.“ Vypadala velmi zaujatě. Teď tady seděla s mužem, který žil mezi těmi bájnými kmeny a zažil Divoký západ.

Hanno zvažoval, jestli si má zapálit dýmku. Prozatím si to potěšení odepře. Svoboda to neměla ráda a nechtěl by se jí kvůli tomu znelíbit. Konec konců je možné, že ho brzy stejně nechá. Při tom nakvašeně uvažoval, proč se ho skoro na nic neptá. Také ty časy přeci zažil. Tuhle zemi pamatuje, když tady kolem byla jen divočina.

Jeho pohled zabloudil z okna. Paprsky odpoledního slunce měkce zlatily trávník, který pod elektronicky střeženým plotem končil rudými, žlutými a fialovými květinovými záhony. Odsud neviděl na příjezdovou cestu, která se v zákruzech vinula od okresní silnice, procházela bezpečnostní branou a končila u domu, lemována alejí vzrostlých buků.

Přes plot viděl jen mladé stromky, jejichž listí se chvělo v mírném větru.

Nádherné místo, jedinečný úkryt před ruchem New Yorku. V jeho klidu se mohli se Svobodou důkladně poznávat a ona se zde seznámila s Wandererem. Ale on se bude muset vrátit do Seattlu, je třeba konat. Mohla by jet s ním, prohlédnout si město a obdivovat nádherné okolí. Wanderer by tady mohl ještě chvíli zůstat a čekat na vzkaz od Macandal ... Rozhodnou se ty dvě ženy konečně k něčemu? Svobodná toužila poznat Asagao a Tu Shana ... A on, Hanno, se nemohl zbavit myšlenek na to, jak ji oddělit od Wanderera. Nepatřila mu, neměl nejmenší právo žárlit a mezi těmi dvěma nic nebylo. Zatím ...

Ozval se telefon. Wanderer se zarazil v polovině věty. „Pokračujte,“ řekl Hanno, „asi nebude třeba odpovídat.“

Záznamník přehrál pokyny a pípl. Ozval se rychlý, rozechvělý ženský hlas: „Madam Aliyat musí mluvit spaném Tannahillem. Je to nutné. Nevolejte zpět...“

Aliyat. Hanno přeletěl místností a popadl přístroj, ležící na starožitném stolku. „Haló, Tannahill, to jste vy!“

Vzápětí poznal hlas Macandal. „Parlez-vous français?“

Co? Horečně uvažoval. „Oui.“ Dbal, aby jeho francouzština neupadala. Občas to bylo výhodné. „Désirez-vous parler comme ci ? Pourquoi, s 'U vous plaît?“

Ona tento jazyk v posledních desetiletích příliš nepoužívala, proto mluvila přerývaně a občas potřebovala, aby ji pomohl, když nevěděla jak se přesně vyjádřit. Nastalo ticho, Wanderer a Svoboda viděli jak se jeho tvář napjala a řeč se stala úsečnější.

„Bien. Bonne chance. Au revoir, espérons-nous.“

Položil bezdrátový přístroj a otočil se ke svým společníkům. Chvilí bylo slyšet jen vítr zvenčí. Pak řekl: „Podívám se, jestli někdo neposlouchal,“ a vyšel z místnosti.

Když se vrátil, zůstal stát s rukama v bok. Obě židle se k němu otočily. „To byla Corinne Macandal, nemá dobré zprávy. Škoda, že tu nemáme New York Times.“ Stručně jim vyličil co se stalo minulou noc.

„To je hrůza,“ Svoboda vstala a přistoupila k němu. Ani ji nevnímal. Wanderer se nehýbal, napjatý jako rys připravený ke skoku.

„Už bylo hůř,“ řekl Hanno. „Macandal má přátele v některých institucích a zvláště u policie.“ Rychle pokračoval, jako odpověď na nevyřčenou otázku: „Ne, nejsou to žádní její agenti. Jen jí dávají informace či včasné varování, když je o to požádá, což je velmi zřídka. Je to především proto, aby zůstávala v obraze. Varování, která nesmrtelný potřebuje aby se vyhnul problémům. Také jsem to tak dělal, dokud jsem se nedostal do postavení, kdy je lepší držet se od vlády tak daleko jak je jen možné.“

Takže poté co jsme se setkali chtěla se o mně dozvědět co nejvíc předtím, než se rozhodne jak jednat. Chtěla si zjistit víc, než bych byl ochoten sám odhalit. Kontaktovala tedy své přátele a zjistila, že už od doby krátce před naším setkáním jsem sledován. Na příkaz Edmunda J. Moriartyho. Ano, senátora Neddyho, mé noční můry. Zdá se, že jsme si prohodili úlohy.“

Povzdechl si a pokračoval: „Měl jsem ho nechat na pokoji. Myslel jsem, že tím, že do něho budu rýt, prokáži službu veřejnosti. Že to dlouhým Spojeným státům, protože jsem pochyboval, že přežijí jeho prezidentství. Moje chyba. Měl jsem se víc soustředit na naše přežití. Pozdě.“

Svoboda zbledla a zašeptala: „Tajná policie?“

„Ne, ne,“ poklepal ji Hanno po rameni. „To bys mohla po tolika letech strávených na Západe vědět. Nebo jsi příliš poslouchala evropské levičáky? Tak hluboko republika ještě neklesla. Myslím, že Moriarty chce vyšťourat něco na Kennetha Tannahilla. Macandal to vidí z jiného úhlu. Myslím, že ho obdivuje, protože udělal některé věci v zájmu chudých. Je příliš zaneprázdněna, než aby studovala dějiny. To odhalení po kterém senátor jde, ji odrazuje od dalšího kontaktu. Co kdybych měl doopravdy na svědomí nějaké zlo? Má co ztratit. Nejenom peníze, ale doslova celoživotní dílo.“

„Na tom nesejde.“ namítl Wanderer. „Když vycítila krizi, měla tě hned varovat.“

„Jde ještě o víc,“ pokračoval Hanno. „Hovořili jsme spolu velice opatrně. Hodně z toho co vám říkám, jsou logické vývoody z jejích nárazek a z toho, co jsem již dříve věděl. Když se podruhé spojila se svými zdroji ve Washingtonu zjistila, že i ona je pod dohledem. Po tom střílení se Moriartymu patrně podařilo zaangažovat FBI. To je Federální I úřad vyšetřování, Svobodo, něco jako národní policie. Hledají nějaké spojitosti s drogami nebo něco podobného. Ale ; Společnost bojuje proti drogám účinněji než kterýkoli státní, úřad - co když v tom má Tannahill prsty a ten případ je jeho práce? Hodně zlé je i to, že ten zastřelený chlápek měl pistoli a použil ji. Vlastnit ilegální zbraň je v New Yorku horší zločin, než spát s vlastníí babičkou. Od Goetzova případu po tom liberálové hrozně jdou. Macandal asi bude schopna prokázat, že s tím nemá nic společného, ale nebude to mít jednoduché ... a kdo ví, co vyjde na povrch během vyšetřování.“

„A co ta žena, Aliyat, která je v nemocnici?“ „Jo, zatím není schopna výslechu, ale jestli ji začnou prověřovat, může být zle. V dobách kdy byla prostitutkou byla několikrát zatčena. Spořádaní občané si tak dokazují svojí morálitu a úctu k zákonu. Nejdřív ty holky poníží, a pak je bez pomoci vykopnou zpět do stejného marasmu. Mnohokrát jí brali otisky. A FBI má největší sbírku otisků prstů na světě.“

Svoboda skousla rty a Wanderer něco zachrochtal. „Takže Macandal už byla rozhodnuta přestat váhat a spojit se se mnou. aby zjistila co jsem zač.“ pokračoval Hanno. ; „Aliyat měla tento týden přijet jako její zástupce a ... zvěd. Takový test, aby také zjistila co se mezi námi dvěma stalo.“

Nejdříve chtěly použít expresní pošty, ale ta střelba všechno zvrátila. Uvědomila si, že bude lépe zapomenout na , podezíravost a ihned se se mnou spojit. Výměna korespondence by byla těžkopádná a zdoluhavá. Osobní setkání by bylo nebezpečné a utajenou schůzku nejsme schopni v rychlosti zařadit. Naše telefony jsou už pravděpodobně

odposlouchávány - vzhledem k novým okolnostem se Moriartymu jistě podařilo k tomu některého politicky spřízněného soudce přemluvit - ale byla to nejschůdnější cesta. Jakmile policie a tisk opustily dům, zavolala z veřejné budky. Byla tu pravděpodobnost, že ten kdo naslouchá, neumí francouzsky. Přeložení nahrávky zabere nějaký čas a my jsme mluvili v narážkách a opisech, takže to nebudou mít tak snadné. Myslím, že nemají žádný pádný důkaz o tom, že na druhém konci drátu byla ona. Přesto se do značné míry zkompromitovala. Bylo to od ní statečné.“

„Ale nezbytné,“ ozvala se Svoboda. „Naše tajemství nebylo nikdy takhle ohroženo, že?“

„Především chtěla mně a nesmrtelným, které znám, dát možnost se ztratit nebo přiznat kdo jsme, pokud bychom chtěli. Kristova noha. má srdce na pravém místě! Rád bych si tím byl jistý i pokud jde o její hlavu. V tuto chvíli je pro skončení maškarády a otevřené přiznání toho kdo jsme.“

„To má takovou důvěru ve vládu?“

„Myslím, že to pro ni nebude příliš nebezpečné.“ řekl Wanderer zamyšleně. „Alespoň zpočátku. Horší to bude pro nás a zvláště pro tebe. Hanno.“

Féničan se rozesmál. „Půjdu a zveřejním všechny své zločiny. To budou úvodníky. Všechny mé falešné totožnosti, čísla sociálního pojištění, daňová přiznání, rodné a úmrtí listy, pasy - byl jsem pěkný kriminálník. A pořád jsem.“

„Mohl by si z toho vyváznout dobře, možná bys i dostal milost,“ řekl Wanderer. „A my, s našimi drobnými hříšky.“

bychom se stali toliko senzací.“ Ušklíbl se a dodal: „Když bude nejhůř, pár let ve vězení pro nás nic neznamená.“ Jeho tón ho však usvědčoval ze lži. Mezi řádky bylo cítit touhu po modré obloze a vzdáleném obzoru.

„To by mohlo být nesmírně nebezpečné,“ prohlásil Hanno. „Smrtelně nebezpečné nejen pro nás, ale i lidi v našem okolí. Nemohl jsem vtom spěchu, a s její nepříteli dobrou francouzštinou, vysvětlovat důvody, ale přesvědčil jsem Macandal, že musíme zvážit všechny možné důsledky, dříve, než vypustíme džina z láhve. Musíme mít jistotu, že jakékoli soudní stíhání bude v té době bezpředmětné.“

„Podle toho cos mi o ní řekl tohle byl argument, kterému nemohla odporovat.“ řekl suše Wanderer.

„Od Aliyat ví, že jsem na světě už velmi dlouho, a z toho důvodu předpokládá, že mám větší zkušenosti a vědomosti než ona. Zatím se stáhne a bude se držet v ústraní, dokud lépe nezhodnotíme situaci.“

„Ale jak to zařídí?“

„Nebude to tak těžké, pokud je k ní její organizace loajální.“ řekla Svoboda. „Umím si představit spoustu možností.“

Například se za ni bude vydávat jiná žena. Vejde do domu, uvnitř si vymění šaty a Macandal vyjde ven. Jakmile je šero, je to snadno proveditelné. Její lidé ji schovají a pak se přemístí do úkrytu, který má jistě připravený.“

„Hm, ale jak se s ní později spojíme, když nebudeme znát svá nová jména ani místo pobytu?“ zeptal se Wanderer.

„Určitě se o něčem zmínila Aliyat.“

„Ale jak se jí můžeme zeptat? Proč vlastně ztrácíme čas tlacháním, když ona je v podstatě vězněm a poldové se každou chvíli mohou dopídit co je zač? Zmínila se o tom Macandal, Hanno?“

„Ne, na tohle nevzpomněla. Byla zmatená, zničená a otřesená. Udivuje mě, že byla vůbec schopna rozumně uvažovat. Potřeboval jsem ji přesvědčit aby se stáhla a na tohle jsem se nechtěl ptát. Kromě toho, Aliyatina záležitost není tak docela beznadějná.“

„Sto? Jak to myslíš?“ vyhrkla Svoboda.

„Pravda zcela jistě nevyjde najevo přes noc,“ upozornil Hanno. „A možná, že nikdy. Nejsem si jist, jestli se všechny otisky prstů z policejních záznamů dostaly do ústředí ve Washingtonu. A pokud ano, a vyšetřovatele napadne je porovnávat, potrvá to dost dlouho. A jestli se jim podaří nějakou její dřívější totožnost odhalit - i Thomas Jefferson, který byl jedním z nejosvědčenějších mužů prohlásil, že je ochoten spíše uvěřit, že někteří američtí profesori lžou, než tomu, že z nebe mohou padat kameny. I z vědeckého hlediska bude mnohem přijatelnější připustit záměnu otisků než to, že někdo může vypadat takhle mladě, přestože mu je padesát nebo sto let.“

„Ovšem právě to, že není na svobodě, tenhle předpoklad poněkud zpochybňuje. Možná bude přesvědčena, že si pomůže, když všechno řekne.“

„I to je možné.“ souhlasil Hanno a věděl o čem mluví. „Z našeho pohledu se může pokazit tisíc věcí. Měli bychom se zamyslet, jestli je možné podniknout protiakci. V první řadě odtud dnes v noci zmizíme.“

„Říkal jsi, že brána je hlídána.“ namítla chmurně Svoboda. „Ale nevím jak, na silnici jsem nikoho neviděla. Ani auto tam nestojí.“

„To není nutné. Stačí minikamera někde v křoví. Cesta končí u jezera, jak víte. Když půjdeme opačným směrem, musíme minout Willows Lodge. Je jisté, že dva nebo tři lidé tam v chatě tráví mnohem více času než j e zvykem.“ „Oslavuj moderní techniku, jak chceš.“ zavrčel Wanderer. „Pokud jde o mě, cítím, že kruh se stále víc uzavírá.“

„Jak tedy můžeme utéct?“ zeptala se Svoboda ostře.

Hanno se ušklíbl. „Každá liščí nora má dva východy. Sbalíme si, co potřebujem. Mám tu spoustu peněz v hotovosti, cestovní šeky, kreditní karty a průkazy, které nemají žádnou souvislost s Tannahillem. Vymyslím si něco věrohodného pro personál a zároveň tak dám falešnou stopu. A k dnešní noci: V zadní části plotu je panel, který se dá odsunout bez toho, že by se spustil alarm, pokud víte jak na to. Tudy se přes les dostaneme do vesnice vzdálené asi tři míle. Tam žije jeden starý mládenec, který má rád můj časopis, až na to, že jej považuje za příliš levičácký. Vždy se snažím mít poblíž své základny nějakou spřízněnou duši na kterou se mohu spolehnout, že mi bez vypytování prokáže laskavost. Odveze nás kamkoli, odkud můžeme pokračovat vlakem nebo autobusem Cestou bychom mohli několikrát změnit způsob dopravy, ale zítra budeme každopádně v New Yorku.“

Budova nemocnice mohla být dobře sto let stará, chodby byly tmavé a volaly po vymalování, okna nebyla dávno umyta. Vybavení bylo zastaralé. Byla určena pro chudé oběti nehod a násilí. Okolní budovy byly stejně omšelé. V okolí se nacházely hlavně průmyslové objekty a sklady. Jejich zápach byl všudypřítomný.

Taxi zastavilo u obrubníku a Hano podal řidiči dvacetidolarovku. „Počkejte tady“, nařídil. „Přivedeme přítelkyni. Je slabá a potřebuje se dostat co nejrychleji domů.“

„Esi vám to potrvá dlouho, budu muset vobjekt blok“, upozornil ho řidič.

„Objedte ho rychle a hned zase zaparkujte. Vyplatí se vám to.“

Řidič vypadal trochu zmateně, ale zapamatoval si instrukce. Svoboda ostentativně přehláskovala jeho jméno a číslo.

Hanno vystoupil za ní a zavřel dveře. V ruce měl v papíru zabalený balíček, ona nesla příruční zavazadlo. „Pamatuj, že to vyjde jedině tehdy, když se budeme chovat jako bychom sem patřili.“ zašeptal.

„Zapomněl jsi už, že mám výcvik ostřelovače a proklouzla jsem pod Železnou oponou?“ zpražila ho.

„Ach, promiň, byla to hloupá poznámka. Jsem nervózní. A, támhle je,“ pokývl směrem k Wandererovi. V ošuntělých šatech a s kloboukem naraženým do čela se ploužil po chodníku, jako by neměl nic lepšího na práci.

Hanno se Svobodou nedbale vešli do zšeřelé haly. Uniformovaný hlídač je lhostejně přešel pohledem I zdejší pacienti mívají návštěvy. Včerejší průzkum je ujistil, že policie Rosu Donau nehledá. Automaticky byla přijata do této nemocnice a přestože krátce nato přišlo ujištění, že peněz na léčbu je dostatek, nebyla kvůli svému vážnému stavu převezena jinam. Předpokládalo se tedy, že zdejší ochranka je dostatečná.

Hanno našel toaletu a vešel dovnitř. Přestože tu nikdo nebyl, pro jistotu se zavřel v kabině. Rozbalil balíček a oblékl si bílý plášť, který v něm přinesl. Spolu s ostatními proprietami jej koupil ve zdravotnickém zásobování. Nebyl sice úplně stejný jako ty které nosil zdejší personál, ale pokud si ho nebude nikdo podrobně prohlížet, ničeho si nevšimne.

Seprané a pomačkané pláště zde stejně byly spíše pravidlem než výjimkou. Zmačkaný papír nacpal do koše a vrátil se ke Svobodě. Oba pak vyjeli výtahem nahoru.

Už včera si zjistili, že Rosa Donau je v sedmém podlaží. Recepční jim řekl, že má dovolené jen velmi krátké návštěvy a plný zvědavosti poznamenal, že ji navštěvuje nějak moc lidí.

Když Hanno a Svoboda vešli do pokoje, byly tu už dvě jiné ženy. Přinesly kytice, které by si samy jen stěží mohly dovolit. Hanno se na ně usmál, přistoupil k posteli a sklonil se nad zraněnou. Bledé tváře měla propadlé a sotva znatelně dýchala. Kdyby neviděl fotografie, které pořídili jeho detektivové, nepoznal by ji. Konec konců ani ty fotografie by mu nebyly nic platné, kdyby neměl podezření, že je to ona. Bylo to už tak nesmírně dávno.

Doufal, že její novořečtina nebude o mnoho horší než jeho. Konec konců před příchodem do Ameriky strávila většinu života ve východním Středomoří. „Aliyat, má přítelkyně a já tě odsud můžeme dostat. Chceš? V opačném případě navždy ztratíš svobodu. Mám peníze a mohu ti nabídnout celý svět. Chceš utéct?“,

Chvilí ležela nehybně, jako by jej vůbec nevnímala, pak přikývla.

„Dobře, myslíš, že ujdeš kratší vzdálenost tak, aby to vypadalo přirozeně? Tak asi sto metrů. Budeme ti pomáhat, ale pokud upadneš, budeme tě muset nechat a utéct.“

Tvářeji lehce zrůžověly. „Ano“, zašeptala kupodivu anglicky.

„Takže zítra odpoledne. Zařídí, abys neměla žádné návštěvy. Řekni těmhle dámám, že ti je hůř a že nechceš být mšena. Ať to vyřídí ostatním. Drž se.“ Narovnal se a setkal se s tázavými pohledy žen ze Společnosti. „Netušil jsem, zeje na tom tak špatně. Jinak bych ji dal vědět, že se na ní se ženou přijedeme podívat.“

„Nejste z města?“, zeptala se jedna.

„Ne. Dlouho jsme se neviděli, ale četli jsme o té, hm, nehodě, a protože pocházíme ze stejné země a právě máme : nějakou práci vNew Yorku ...promiňte. Budeme muset jít, Olgo. Uvidíme se později, Roso, až ti bude lépe. Opatruj se.“ Pohládili ji po bezvládné ruce a odešli.

Prošli chodbou sedmého podlaží a nahlédli do pokoje. Všechno se zdálo v pořádku. Kdyby nakonec Aliyat nechtěla odejít z obavy z rizika a bolesti, mohla Hanna zradit. Hrál na její nedůvěru k úřadům a hlavně na její schopnosti domyslet si, že pokud by všechno řekla, ztratí jakoukoli možnost výběru.

Taille akce byla hop nebo trop. Jestli to nevyjde a jim se nepodaří utéct ... Ted' se nesmí rozptylovat takovými hloupostmi.

„Sakra“, zaklel. „Není tu žádné kolečkové křeslo. Zkusíme to o patro níž.“

Tam jim přálo štěstí. U stěn stálo několik neobsazených křesel. Jedno vzal a rychle je strčil do výtahu. Sestra, která přecházela kolem, pootevřela ústa, pak jen pokrčila rameny a šla si dál po svém. Personál byl přepracovaný, špatně placený a měli tu skoro pořád přeplněno. Svoboda šla kousek před ním a předstírala, že hledá číslo pokoje.

Byli u sedmičky. Ted' bylo nutné jednat rychle. Svoboda vešla první. 'Kdyby tam byl doktor nebo sestra, museli by počkat na další příležitost. Vykoukla ze dveří a pokynula mu. Srdce mu poskočilo. Vešel za ni.

V nevládném pokoji byly dvě řady postelí, z nichž většina byla obsazena. Někteří pacienti sledovali televizi, někteří podřimovali. Zbytek byl na přístrojích nebo na ně jen tupě civěl. Žádný nepromluvil. Hanno to ani neočekával.

Prostředí bylo velice ubíjející. Aliyat také spala. Jakmile se jí dotkl, otevřela oči. Ihned poznal tu zvířecí ostražitost, kterou si tehdy uvědomil tak pozdě.

Usmál se. „V pořádku, slečno Donau. Jdeme na ty testy, ano?“ Zaťala zuby. Bude to bolet. Přestože nikdy nebyl žádný Herkules, měl dost síly a nezapomněl námořnické triky v nošení těžkých břemen. Pokrčil se v kolenou, pevně ji uchopil a jedním pohybem ji přesunul na kolečkové křeslo. Chytila ho kolem krku a ucítil krátký, šibalský dotek jejich prstů ve vlasech. Sykla bolestí.

Svoboda se držela stranou, zatímco vezl křeslo k výtahu. Nastoupila s nimi. Aby co nejvíce zkrátily vzdálenost, kterou bude muset Aliyat ujít, našli to co potřebovali ve druhém podlaží. To že místnost hydroterapie bude prázdná, byla další

sázka do loterie. V tuto denní dobu byl ovšem poměr sázek výhodný. Hanno vstřelil Aliyat dovnitř, v krátkosti jí řekl, co má dělat a vyšel na chodbu. Někdo právě procházel kolem. Hanno se zatvářil velice zaneprázdněný a vydal se opačným směrem. Když byla chodba prázdná, Svoboda vklouzla se svou taškou za Aliyat.

Hanno se opět ukryl na toaletě a dalších deset minut strávil na sedátku a pročetl graffiti. Byly tu obvyklé vulgarismy a semiliterární pokusy. Měl bych jim tu trochu pozvednout úroveň, napadlo ho. Alespoň se trochu rozptýlím. Vyňal z kapsy pero, našel volné místo a pečlivě napsal: „ $xn + y^o = zn$ nemá řešení v oboru celých čísel pro všechna n větší než dvě. Přišel jsem na skvělý způsob, jak dokázat tuto poučku, na této zdi však není dost místa, abych jej popsal.“

Pohlédl na hodinky. Smluvených deset minut přesně uplynulo. Nechal plášť na toaletě a vykročil k místnosti hydroterapie. Svoboda právě vycházela ze dveří; skvělá ženská. Aliyat, oblečená v šatech a lehkém kabátě, který zakrýval obvazy, se o ni těžce opírala. Svoboda nesla tašku, Hanno jí pomohl s podpíráním Aliyat. „Jak je?“ zeptal se znepokojeně anglicky.

Aliyat se trhaně nadechla: „Dokážu to ... ale ... do prdele ... jo. to bude dobrý.“ Opřela se o něho plnou vahou.

Pokračovala drobnými krůčky a občas klopýtla. Cítil nepříjemný nemocniční pach potu, který jí vyrazil na tvářích. Už viděl mrtvolu, které vypadaly o mnoho zdravěji.

Přesto šli dál. Jako by jeho dotykem nabrala trochu síly.

Na první pohled se mohlo zdát, že jde skoro normálně. Tohle je divoká karta v mé ruce, uvažoval Hanno. Obrovská vitalita nesmrtelných. Po tak těžkém zranění by tohle žádný obyčejný člověk nedokázal.

Ani ona by toho nebyla schopna, kdyby ze sebe nevydala všechny síly.

Jak výtah zastavil, začala se pomalu sesouvat. Hanno se Svobodou ji zachytili. „Musíš se držet a jít rovně,“ řekla

Ukrajinka. „Je to jen kousek. Jakmile budeš volná, odpočineš si.“

Aliyat se zašklebila. „Jako když ... učíte starou bábu ... tancovat.“

Vzchopila se a když vešli do haly, nebylo na ni znát, jaké úsilí ji chůze stojí. Hanno těkal očima sem a tam. Kde k sakra ... Aha. támhle je. Indián seděl na odrbané sedačce a nepřítomně zíral do zbytků jakéhosi časopisu.

Wanderer je uviděl, vstal a vrazil do právě procházejícího muže. „Sakra, dávej bacha kudy se motáš,“ zahulákal a pro věrohodnost přidal několik nadávek.

„Támhle je východ,“ zašeptal Hanno Aliyat do ucha. „Hezky raz, dva, tři, čtyři.“

Wanderer po jeho pravici pokračoval v hádce. Pozornost všech se soustředila na něho. Dva z hlídačů zamířili k němu.

Hanno jen doufal, že to nepřežene. Stačí, aby na dvě, tři minuty odvedl pozornost a nenechal se zavřít, jen vyhodit.

Potíž je trochu v tom, že Wanderer je přirozený gentleman a nemá velké vlohy pro roli agresivního opilce. Ale zvládne to. Je inteligentní a nějak se z toho vymluví.

A jsou venku. Na okamžik je oslnila záplava světla. Taxi stálo hned u vchodu. Díky, Herme, ochránce poutníků, obchodníků a zlodějů.

Hanno pomohl Aliyat dovnitř. Zhroutila se na zadní sedadlo a sípavě lapala po dechu. Svoboda si sedla z druhé strany. Hanno udal adresu a taxi vyrazilo. Jak se prodíralo zácpou a vyhýbalo se chodcům, Aliyat se klátila ze strany na stranu. Svoboda jí sáhla pod kabát, stiskla rty a znepokojeně pokývla hlavou. Z tašky vyndala ručník a pod kabátem jej nenápadně přitlačila na ránu. Krvácí, rána se otevřela, uvědomil si Hanno.

„Hele, je ta dáma v pořádku?“ ozval se taxikář. „Se mně zdá, že jí ještě neměli pouštět.“

„Má Schartz - Metterklumeův syndrom a hlavně se potřebuje dostat rychle domů a do postele.“ vysvětlil Hanno.

„Jasně.“ ozvala se Aliyat. „Šlápní na to a zejtra přijď na kafe, chlapec.“

Řidič udiveně otevřel ústa, obrátil oči v sloup, ale přidal.

Když dorazili na místo. Hanno mu vyplatil několiknásobek jízdného. Možná mu to pomůže v mlčení. A kdyby ne, stejně takřka nic neví.

„Tady za roh.“ řekla Svoboda Aliyat. „Je to jen půl bloku.“

Na chodník dopadly červené krůpěje. Nikdo z kolemjdoucích si toho nevšiml a pokud ano, dělal, že nic nevidí. Hanno s tím počítal.

V garážích stál malý karavan, který Hanno včera pronajal stíni, že jej vrátí v Pocatellu vldahu. Vůz se lehce zhoup, když Aliyat přenášeli na rozestlanou postel. Uvnitř bylo veškeré zdravotnické vybavení, které byli schopni narychlo sehnat. Svlekli ji, opatrně omyli ránu a vpíchli antibiotika. Zranění opět převázali a uložili ji tak pohodlně, jak to jen šlo.

„Myslím, že se z toho dostane.“ řekla Svoboda.

„To si piš.“ zamumlala slabě Aliyat.

„Teď už běž,“ nařídila Svoboda Hannovi. „Postarám se oni.“

Féničan bez námitek poslechl. Ona měla vojenský výcvik a ovládala první pomoc. Veterinární praxe se také hodila; lidé se od svých zvířecích příbuzných zas tak moc neliší. Zavřel zadní dveře a šel čekat do kabiny. Konečně si mohl dopřát dýmku a uklidnit rozřesené nice.

Zanedlouho přijel Wanderer. Hanno jej málokdy zažil tak rozjařeného. „Jupííí,“ pokřikoval už z dálky.

„Asi bude lepší, když budu řídit první.“ nabídl se Hanno a zvolna se rozjel. U výjezdu zaplatil parkovné a zamířil k západu.

Bylo běžné, že pan a paní Tu pořádali pro své hosty, lidi se kterými se seznámili v různých městech, pikniky. Děti však byly rozmrzelé z toho, že také nebyly přizvány. Tito vypadali zvlášť zajímavě, už proto, že o sobě vůbec nemluvili. První z nich, rekonvalescentku paní Adlerovou, Tuovi potkali v Pocatellu. Neměla asi žádné zvláštní problémy, protože

vypadala den ode dne lip. Ostatní bydleli v hotelu ve městě, ale většinu dne trávili na ranči: Pan a paní Tazurinovi, pan Langford (který nezastíral, že je Indián) a černoška, slečna Edmondsová. Neměli spolu vůbec nic společného.

Možná jen chtěli být sami a povídat si o plánech do budoucna, třeba o tom, jak rozšířit dům, aby vněm bylo místo pro další pěstouny. Chovali se velmi pozorně a zdvořile, ale ne jako lidé na dovolené. Většinou, včetně manželů Tuových, se vydávali ve dvojicích a trojicích na mnohahodinové výlety.

Na vrcholku jednoho z kopců, ze kterého byl nádherný výhled do kraje, Tu Shan již před časem ztloukl ze sekvojových fošen stul a lavice. Nedaleko od tohoto místa zaparkovali auta a vystoupili. Chvilí jen tiše stáli. Mraky ozářené sluncem, stojícím zhruba v polovině dráhy mezi východním obzorem a zenitem, svítily ostrou bělí, stejně jako vrcholky hor na západě. Pod nimi se podél líně tekoucí řeky rozkládala záplava zeleně, pastvin, polí a lesů. Lehký vánek s sebou přinášel vůni zrání.

„Měli bychom s tím začít ještě před jídlem,“ navrhl Hanno. Nebylo to sice nutné, ale aspoň se věci dají zvolna do pohybu. I nesmrtelní mají sklony odkládat důležitá rozhodnutí. „Doufám, že to nepotrvá dlouho a užijeme si pěkný piknik. Ale když to bude nutné, můžeme se dohadovat do západu slunce. A to bude mez, souhlas?“

Posadil se, Svoboda zaujala místo po jeho pravici, Wanderer po levici. Naproti seděli Tu Shan, Asagao, Aliyat a ta, jejíž jméno i mezi nimi zůstalo Corinne Macandal. Přestože se chceme lépe poznat a navázat přátelství, stále se rozdělujeme podle našich dřívějších vzájemných vztahů, pomyslel si Hanno.

Nikdo z nich nebyl oficiálně uznáný vůdce, ale někdo se musel ujmout iniciativy a on byl nejstarší. „Takže to shrnu.“ řekl. „Neřeknu nic nového ani neobvyklého, ale alespoň se vyhneme pozdějšímu opakování.“

Zásadní otázkou je to, jestli se máme vzdát vládě a přiznat kdo jsme nebo dál pokračovat ve skrývání pod novými identitami?

Na první pohled se zdá, že se nás nikdo příliš nesnaží najít. Rosa Donau se vypařila z nemocnice. Corinne Macandal se prostě ztratila. Stejně tak Kenneth Tannahill a jeho hosté, i když to se odehrálo jinde a Tannahill bývá více na cestách než doma. Žádný poprask v novinách, dokonce ani kolem Rosina zmizení. Je trochu záhadná a o pacienty z té nemocnice se sotvakdo zajímá a nikdo nepřišel s tím, že by byla unesena nebo se zapletla do něčeho nekalého. Ve skutečnosti nikdo z těch, které jsem jmenoval, není hledán ani s ničím spojován.

Hned jsem si myslel, že to vypadá příliš dobře na to, aby to byla pravda a Corinne mi to potvrdila. Z bezpečných míst dvakrát kontaktovala své zdroje. Ned Moriarty se toho stále drží. FBI si myslí, že záležitost stojí za vyšetření, ať už jsou v tom drogy, špionáž nebo něco méně zjevného, ale stejně nezákonného. Máš ještě nějaké novější informace, Corinne?“

Macandal zavrtěla hlavou. „Ne a už ani mít nebudu. Vystavila jsem čest těch lidí příliš velkému riziku, nemohu od nich chtít víc.“

„Mám také své kontakty v Seattlu,“ řekl Hanno, „ale jet' jich využití je den ode dne riskantnější. Tannahill má spojitost s Tomek Enterprises. FBI na to brzy přijde. Asi jim nebude připadat podivné, že Tomkovi přátelé nevědí, proč se Tannahill vypařil. Pokud ovšem zjistí, že někteří z těch přátel mají o situaci alespoň zběžnou představu, bude to problém. Takové riziko si nemůžeme dovolit. Už tak je ho dost.“

Opřel se lokty o stůl a naklonil se dopředu. „Zkrátka, pokud chceme zůstat v utajení, musíme to udělat důkladně. Opustit všechno co nejrychleji a navždy. Včetně tohoto ranče. Tomek sem přivedl Tu Shana a Asagao. Někdo se tu jistě začne vyptávat. Doslechne se o návštěvnicích, a jakmile si je nechá popsat, bude zle.“

Aliyat se ještě trochu třásl hlas. Už byla schopna chodit na kratší vzdálenosti, vrátila se jí barva, ale potrvá ještě několik týdnů, než se plně zotaví na těle i na duchu. „Takže nám nezbyvá, než se vzdát. Nebo být zase chudí, bez domova. To ne.“

Hanno se na ni usmál. „Zapomněla jsi, co jsem ti říkal, nebo mi nevěříš? Takřka celé století jsem bezmála po celém světě schraňoval peníze a jiné rezervy. Mám připravená místa kde se dá dobře žít a identity vypracované do nejmenších podrobností. Můžeme se rozptýlit nebo žít pohromadě, jak budeme chtít, ale povede se nám dobře přinejmenším příštích padesát let, pokud civilizace tak dlouho vydrží. V opačném případě budeme dobře připraveni. Mezitím můžeme položit základy pro další přežití a další identity.“

„Jseš si tím jistý?“

„Vím o tom dost, abych si mohl být naprosto jistý. Pokud se bojíš, Aliyat, proč ses nechala odvést z nemocnice?“

Oči se jí zamžily. „Byla jsem omámená a sotva jsem byla schopná uvažovat. Chtěla jsem si jen koupit trochu času.“

„To byla i moje představa,“ ozval se Wanderer. „Mlčel jsem jako ona, ale dnes musíme mluvit upřímně.“

Hanno sebou trhl. „Cože? Chceš se vydat? Proč?“

„Když už pro nic jiného, mluvil jsem o tom se Samem Giannottim. Jakmile se svět dozví, že nesmrtelnost není jen pohádka, bude možné ji poskytnout každému v průběhu řekněme deseti, dvaceti let. Molekulární biologie dost pokročila. Máme právo tajit takové vědomosti? Můžeme si dovolit odsoudit milióny a miliardy lidí ke zbytečné smrti?“

„Mám dojem, že nejsi stoprocentně přesvědčen o tom, co říkáš.“ poznamenal Hanno, který si všiml určité nejistoty v jeho hlase.

Wanderer se bolestně usklíbl. „To je pravda. Myslel jsem, že je nutné to říci, ale - vydrží to Země?“ Ukázal na zemi, která se kolem nich rozkládala. „Za jak dlouho to tady bude samý beton a řeka se změní ve smradlavou stoku? Lidé se už teď dusí tím, jak je jich mnoho. Nevím, jestli je vůbec možné vyhnout se tragickému konci. A tímhle bychom jej uspišili.“

„Je přeci možné zavést kontrolu porodnosti,“ namítla Macandal.

„Dobře, ale pro jaké procento populace?“ oponovala Svoboda. „Také to sérum, nebo co to bude, se nedostane ke každému stejně. Z toho budou povstání, revoluce, teror.“

„Bude to opravdu tak špatné?“ řekl Tu Shan. „Když lidé budou vědět co je čeká, budou se moci připravit. Nechci

všechno tohle ztratit.“

„Ani opustit naše děti,“ přidala se Asagao.

„A co se stane se Společností?“ zeptala se Macandal. Obrátila se na Aliyat. „Viš, co to pro tebe znamená. Přátelé, bratři a sestry.“

Syřanka stiskla rty a pak odpověděla: „Už jsme Společnost stejně ztratily, Corinne. Jestli se naše totožnost dostane na veřejnost, nebudeme se moci k našim lidem chovat jako dřív. Už jen proto, že na ně nebudeme mít čas. A budeme celému světu na očích. Ne, jediný způsob jak zajistíme, aby Společnost pokračovala alespoň přibližně v tom co dělá, je zmizet. Pokud je tak silná, jak doufáme, najde sama své nové vůdce. Pokud ne, pak za to nestála.“

„Takže se chceš skrýt. Viš jestli teď budeš v bezpečí?“

„To jsem neřekla. Nevěřím, že bychom měli mít nějaké větší problémy se zákonem. Snad jen Hanno zaplatí nějaké pokuty, ale podstatně víc vydělá na přednáškách, knihách, autorských právech ... může dělat všechno co jiné světové celebrity, může poskytnout všechno, včetně druhého příchodu Krista.“

„Všechno, kromě míru,“ řekla Asagao zachmuřeně. „Bojím se Shane. můj muži, bojím se, že už nikdy nebudeme vnitřně svobodní. Myslím, že bychom měli zajistit naše děti a potom odejít a v klidu hledat mír a mravní čistotu.“

„Nechci to tu ztratit,“ zaprotestoval Tu Shan.

„Aliyat má v tomhle pravdu, bez milosti tě odtud vyženou,“ upozornil ho Hanno. „Nebo na vás uvalí něco jako ochranný dohled. Vy dva jste žili úplně stranou. Ani nevíte, kolik potenciálních vrahů se potuluje po Státech. Blázni, fanatici, lidé stížení chorobnou závistí, usmrkanci, kteří jsou schopni zabít jen proto, aby na sebe upozornili. I kdyby se nesmrtelnost stala běžnou záležitostí jsem si jistý, že bychom několik desítek let potřebovali nepřetržitou ochranu, než by se to uklidnilo. To raději ne. Ukáži vám novou zemi.“

Obrátil se na Aliyat: „Takový způsob života by se ti mohl zdát skvělý, má drahá. Milionáři, vysoká společnost, zábava. Snad by ti ani nevadilo nebezpečí a nutnost ochranky - byli by mladí, hezcí, svalnatí. Ale uvažuj, prosím, hlouběji. Co tvá svoboda? Jaké možnosti bys měla?“

„Mluvili jste o tom, že jste našli smysl ve Společnosti,“ obrátila se Svoboda na Aliyat i Macandal zároveň. „Cožpak by nás sedm nemohlo společně dosáhnout téhož? Mohli bychom v skrytu pomáhat dobru a mohlo by se nám to dařit lépe než ve světle reflektorů.“

Aliyat položila ruce na stůl a Macandal se sevřela do svých.

„Samozřejmě, pokud někdo z vás chce jít a odhalit svou totožnost, ostatní mu vtom nemohou zabránit,“ řekl Hanno.

„Můžeme jenom chtít, abychom dostali dost času skrýt se. Pokud jde o mě, nechci po sobě nechat žádnou stopu. To se týká i těch, kteří půjdou se mnou. A to z jednoho prostého důvodu - nechci být na očích, až se tahle země stane Americkou lidovou republikou.“

„Nemyslím, že je to nevyhnutelné,“ namítla Macandal. „K tomuhle období dějin se asi sotva vrátíme.“

„Snad. ale nechám si všechny možnosti otevřené.“

„To by ty, kteří se rozhodnou vyjít na světlo, postavilo před těžký problém“ řekl Wanderer. Ty jsi porůznu zanechal důkazy o tom, že jsi nesmrtelný, ale jak my ostatní dokážeme, že nejsme lháři nebo blázni?“

„Myslím, že máme způsoby, jak úřadům prokázat, že mluvíme pravdu.“ řekla Macandal zamyšleně.

Hanno přikývl. „Ano. A Sam Giannotti, o kterém jsem vám říkal, se již jistě necítí vázán slibem mlčení. Pokud promluví, bude to slovo seriózního a váženého muže.“

„Promluví i v případě, že všichni zmizíme?“ vyptávala se Svoboda.

„Ne, v tom případě bude mít jen nepodloženou historku a nebude mít význam se o tom šířit. Je to slušný člověk a jistě se ho to velmi dotkne, ale bude pokračovat ve výzkumu. Hlavně kvůli němu chci zařídit, aby pokračovalo financování Rufusových laboratoří.“

„Opravdu chceš zaišit všechny své firmy a společnosti?“ zeptala se Macandal. „Vždyť tak ztratíš ... stovky miliónů dolarů.“

„Ale nashromáždil jsem mnohem víc a ještě mohu.“ uklidnil ji Hannó. „Udělám to tak. aby to vypadalo přirozeně a tak nejrychleji, jak to jen bude možné. Tomek zemře v zahraničí a v souladu se svým přáním tam bude zpopelněn. Robert Cauldwell - tomu se přihodí něco podobného, protože se u něho projevila rakovina žaludku. Joe Levine dostane nabídku od nějaké soukromé firmy ... Zbytek roku budu mít spoustu práce, abych se připravil na všechna možná rizika, ale předpokládám, že se mi podaří zařídit aby vše vypadalo naprosto věrohodně. Některé drobnosti asi zůstanou nedotažené, ale to je běžné i v normálním životě a vyšetřovatelé se po těch stopách jistě nepustí, protože nebudou mít důvod se domnívat, že by je mohly k něčemu dovést. A k tomu policie má vždycky práce nad hlavu. Nijak příjemný úděl.“

„Ale s těmi penězi by se dalo tolik dokázat,“ naléhala Macandal. „S mocí. kterou bychom společně mohli mít, s vlivem, který by nám zajistila naše sláva bez ohledu na některé stinné stránky, je možné dělat úžasné a potřebné věci.“

„Máš pocit, že jsme sobečtí, když chceme zůstat skryti?“ zeptala se jí Svoboda.

„Tak nějak. Ty tedy chceš takhle zůstat?“

„Ano. Ale nejenom kvůli sobě nebo kvůli nám. Mám strach o celý svět.“

Wanderer přikývl. Svoboda se na něho nevesele usmála. „Myslím, že to chápeš trochu jinak,“ obrátila se k němu.

„Mluvil jsi o ničení přírody a životního prostředí. Já ale myslím na lidstvo. Po tisíc let jsem viděla revoluce, války, ničení. My Rusové se bojíme anarchie víc než čehokoli jiného. Jsme schopni spíše snášet tyranii, než tohle. Ty, Hanno, se díváš na lidové republiky a vlády pevné ruky jakéhokoli druhu jako na něco, co je v každém případě ztělesněním zla. Svoboda je snad lepší, ale chaos je každopádně horší. Jestliže dnes odhalíme své tajemství, vypustíme síly, které nejsme schopni předvídat. Náboženství, politika, ekonomie - no ano, jak by vlastně fungovala ekonomika ve světě nesmrtelných? - jsou tu miliony věcí, pro které jsou lidé spolu ochotni válčit. Vydrží to civilizace? Vydrží to planeta?“

„Mohamed přišel odnikud,“ zašeptala Aliyat.

„Stejně jako nespočet dalších proroků, revolucionářů a dobyvatelů.“ pokračovala Svoboda. „Úmysly mohou být vznešené, ale koho napadlo, že třeba myšlenka demokracie ve Francii, bude mít za následek vládu teroru, Napoleona a desetiletí válek? Kdo mohl předvídat, že po Marxovi a Leninovi přijde Stalin a Hitler? Svět je jako neustále dýmající sopka. Oznamme mu něco, na co nikdy předtím vážně ani nepomyslel, a já se budu modlit za tyranii. Osobně pochybuji, že bude možný jakýkoli způsob vlády.“

„Je to opravdu nebezpečné.“ řekl vážně Hanno. „Přinejmenším každý zkorumpovaný politik a prominent na západě, každý diktátor a samozvanec těžící ze zaostalosti, se bude snažit zajistit si svou moc navždy. Ano. smrt nás sice připravuje o naše blízké a nakonec si vezme i nás. Ale také nám pomáhá zbavit se špíny. Smíme to změnit? Nesmrtelnost z nás, přátelé, nečiní bohy. ani Pánaboha.“

16

Měsíc byl skoro v úplňku a jeho záře stříbřila zemi. Bylo takřka bezvětrí, ale z hor sem přicházel dech podzimu, který sílí snad každou hodinou. Někde zahoukala lovící sova. Okna domů, které se táhly na míle daleko, žlutě zářila. Vypadala stejně vzdálená jako hvězdy.

Na její přání vyjeli Hanno a Svoboda za město, aby mohli být zcela sami. „Zítřka večer přestaneme být tím, čím jsme až dosud byli,“ řekla. „Můžeme si snad tedy ukrást několik posledních hodin miní. Tato země se velice podobá mé bývalé vlasti, je stejně rozlehlá o opuštěná.“

Dlouho jen šli a štěrk cesty jim skřípal pod nohama. „Mluvila jsi o míru.“ přerušil nakonec ticho. Jeho hlas se ztrácel v prázdnotě. „Čeká nás neklidný, bolestný čas. ale až to skončí, věřím, že si všichni zamilujeme místo, na které jdeme.“

„Věřím, že je nádherné,“ odpověděla, „a že nás ochrání před světem, jak dlouho to bude nutné.“

„Nezapomeň, že to není navždy. Ani by to nešlo. Získáme jen další život, stejně jako kdykoli předtím. Potom budeme muset začít znovu pod jinou maskou.“

„Já vím. Až do doby. možná blízké, kdy vědci sami odhalí podstatu nesmrtelnosti a pak budeme moci vyjít ze stínu.“

„Někdy,“ řekl spíše skepticky než nadšeně.

„Ale o tom jsem zrovna neuvažovala,“ pokračovala Svoboda. „Nás sedm teď musí přemýšlet o sobě. Nebude to jednoduché, jsme tak rozdílní. A ... tři muži a čtyři ženy.“

„Domluvíme se.“

„Navždy? Nikdy se nic nezmění?“

„No ...“ navázal váhavě. „Nikdo znáš samozřejmě nemůže svazovat ostatní. Kdokoli má volnost kdykoli odejít. Ale doufám, že bychom zůstali ve styku, abychom si mohli navzájem pomoci. Není snad svoboda právě to, co si snažíme zachovat?“

„Ano, ale nemyslím, že je to dost,“ řekla ztěžka. „Musí existovat něco většího. Zatím nevím co to je, ale musíme žít pro něco jiného, než je prostě přežití. Jinak nepřežijeme. Budoucnost je příliš podivná.“

„Budoucnost byla vždycky taková,“ řekl z pozice svých tří tisíc let.

„To co přijde, bude něco úplně jiného,“ řekla a pozdvihla oči k obloze. Svitem měsíce probleskoval zlatě rudý Arktur a Vega, kde se nedávno podařilo najít stopy planet. „V Odysseovi, Hamletovi, Anně Karenině jsme schopni stále vidět sami sebe. Ale co zítřka? Budeme rozumět svým dětem?“

Opřela se o něho a on ji lehce objal.

Na podobné téma spolu už několikrát hovořili. Jednou, když si udělali jednodenní pauzu na své dlouhé cestě na západ, se mu pokusila vysvětlit svou představu toho, co by mohlo přijít...

XIX

THULE

1

Když se to vynořilo z temnoty, která je oddělovala. Hannovo strojové já se probralo k životu. Náhle byl opět dole, ve světě, který beze zbytku pohlcoval jeho mysl.

Oblaka se tyčila jako plovoucí hory. v jejichž tmou naplněných průrvách se míhaly blesky. Mezi jejich dmoucími se hnědými a okrovými úbočími zuřily větry o síle několika tisíců hurikánů. Špice těchto nezměrných homolí zářily bělostným odrazem slunečních paprsků na pozadí královské modři.

Jak robot stoupal vzhůru atmosféra řídla a spojení se stabilizovalo. Hanno cítil v kostech jeho spěch, zážehy trysek vnímal jako pulsující krev a napínané svaly bojující s drtivou gravitací, která jej stahovala zpět. Bouře ohně v bouři ohňů. Obloha zrudla a zakrátko všechny barvy vystřídal definitivní čem a hvězdy. Díval se očima, které vnímaly spektrum od radiového záření po paprsky gama. Mohl provádět chemické rozborů dokud ostatní záření nepřebila sílíci radiace. I zvuky se vytratily, hučení iontových motorů po zážehu vnímal méně než řetězce čísel, kterými robot propočítával nejvhodnější trasu návratu.

Především byl ale člověkem, který, vznášejíc se v tichu, hleděl na svět pod sebou. Na synchronní oběžné dráze mu stačilo jen trochu pohnout hlavou, aby přehlédl celou polokouli Jupitera. Polovinu viditelné části královské planety

halila tma. Hranice pásů a zón perleťově opaleskovaly ve spletitých, měnivých vzorech. Velmi dobře věděl, jak ošidná je to záležitost. Byl tam.

Svým způsobem. Z nižších vrstev atmosféry nebylo možné uskutečnit žádný smysluplný přenos. Nikdy by nemohl zažít ten všepokrývající oceán na vlastní kůži. Přestože mohl vidět všechny záznamy pořízené robotovými senzory, nechal si nahrát všechna data do mozku. Ale ani to nebyl opravdový průzkum - spíše něco jako vypůjčená paměť stroje.

Lidi na Zemi udivovalo, proč podstupuje takové nesnáze a riziko kvůli takovému drobnému, a vědecky vlastně bezvýznamnému výkonu. Nesnažil se pro to najít žádné argumenty. Jednoduše odpovídal, že to dělá protože chce. Když splnil všechna bezpečnostní opatření, protože kdyby se jeho loď zřítíla, způsobila by větší zkázu, než většina válek, bylo mu dovoleno letět. Konec konců, byl také nejstarším člověkem na světě. Dalo se tedy předpokládat, že v něm doznívají archaické pudy.

Nikdy ho neslyšeli říci: „To je zkouška.“ Robot se přiblížil. Hanno přerušil kontakt a odpojil se od neuroindukční jednotky. Přistávací manévry by byl pro člověka jak příliš zdoluhavý, tak příliš komplikovaný. Obě tělesa se sice přibližovala bez obtíží, ale bylo nutné naprosto přesné sfázování, aby nedošlo k narušení elektromagnetického pole kolem lodě. Kdyby zkolabovalo jen na vteřinu, radiace by mohla snadno zničit život, který začal ve starší době železné. Jako vždy zůstal na několik vteřin ochromen. Pomocí robotových čidel dokázal vnímat nesčetněkrát více, než mohl kterýkoli jiný člověk z masa a kostí. Bez tohoto partnerství s počítačem se chvíli cítil naprosto bezmocný.

Potlačil touhu vrátit se. a opět byl Hannem, člověkem, který pokračoval ve své unikátní roli. Jen pár lidí na Zemi ho chápalo. Ale ani ti jej nemohli pochopit zcela. Neuměli myslet jako on.

Provedl poslední úpravy, a když loď řekla: „Hotovo“, byl připraven. Poslušná jeho příkazů propočítala dráhu k dalšímu cíli. Někde daleko na zádi se hmota srazila s antihmotou a vytryskl sloup energie. Tíže se vrátila. Jupiter se sunul zorným polem, až pohled vyplnila pouze černě tečkovaná hvězdami.

Při zrychlení jednoho g potrvá cesta od planety k planetě několik dní. Během nich však neměl naprostou volnost. Některé oblasti byly smrtelně nebezpečné dokonce i s jeho ochrannými štíty. Nemohl se například příliš přibližovat ke Slunci.

Jiné oblasti byly zakázané. Zatímco mohl proletět kolem Sítě natolik blízko, že mohl zkoumat její křehkost a spletitost optickými prostředky, nesměl se přiblížit natolik, aby způsobil chaos v informacích, které získávala z vesmíru. Stopy života v dálkách galaxie byly velmi křehké a obtížně odlišitelné.

Ani nebyl jen pasivním cestujícím. Omezena toliko přírodními zákony a svými možnostmi, mohla loď téměř všechno, co chtěl. Recyklováním molekul podle osvědčených i naprosto nových vzorů si mohl dopřát vše nezbytné a ve značné míře i to, co bylo jen pohodlné nebo komfortní. Celá lidská kultura byla okamžitě k dosažení v databankách. Pokud chtěl konverzovat, mohl si vyvolat jakoukoli osobnost.

Na lodi byl jediným živým člověkem on. Protože tohle byla zkouška. Předpokládal, že jeho cesta sluneční soustavou potrvá rok, dva a možná i tři, pokud jej doopravdy uchvátí. To znamená sotva okamžik.

Nicméně se již třásl nedočkavostí.

2

Ateliér shlížel z výšin na Velký kaňon. Lesy, pokrývající zemi mnoha odstíny zeleně, se vlnily ve větra. Mezi nimi ve stovkách vyrůstaly vysoké štíhlé věže, každá s korunou na vrcholu. Hluboko dole a v takové vzdálenosti, že oko již nerozeznávalo detaily, lesy přecházely v rozlehlé travnaté stepi. Věže i nižší stavby tam byly více rozkročené. Jejich fantastické tvary perleťově opaleskovaly.

Tu Shan věděl, že tato elfí země je jen iluzí. Mnoho takových stromů viděl zblízka. Nebyly tu proto, aby se osypaly listím, květy a plodily ovoce. Produkovaly materiály, které by nikdy v přírodě nevznikly. Park byl nikoli továrnou, ale technokomplexem, kde atom po atomu, pod kontrolou obřích molekul, usměřňovány stroji a řízeny počítači rostly lodě, stroje a jiné věci, dříve vyráběné nástroji ovládanými rukou člověka.

Věže byly anténami, které přijímaly sluneční energii, kterou v podobě mikrovln vysílaly kolektorové stanice na Měsíci. Viděl je nad sebou, bledý srpek takřka ztracený v modři. Věděl, že i to je jen iluze.

Kdysi člověk toužil po poznání, osvícení, po úniku z přeludu, kterým je tento svět. Nyní viděl, že všechno je přelud.

Tu Shan neobratně navedl taxi ke skalní lavici, kde samo našlo vhodné místo, aby mohl vystoupit. Na ateliér byl z tohoto místa nádherný pohled. Byl to dřevěný dům v antickém stylu, se šindelovou střechou. Větr k němu přinášel vůni borovic, které rostly před vchodem.

Věděl, že tohle není ateliér v pravém slova smyslu, ale Bardon většinou připravoval své elektronické výtvary zde, neboť to bylo místo, kde trávil nejvíce času. Ty pak expresní služba rozvážela za jeho zákazníky, kteří byli roztroušeni po celém glóbu.

Všiml si taxiku, který mu přistál na zápraží. „Jak se vede?“ zahalekal. „Nedal jsi o sobě vůbec vědět. Naposledy jsme se viděli v Goldrunu. To už je dobře pět let, možná víc. Ten čas letí. co?“

Tu Shan mlčel, dokud k němu nedošel. Chtěl si ho lépe prohlédnout. Bardon se změnil. Odložil klasickou košili a kalhoty a měl na sobě módní třpytivý oblek. Vlasy měl vyčesány do tvaru beraních rohů a když se usmál, jeho ústa zářila. Už se mu nezdálo dost atraktivní nechat si narůst nové zuby zhruba jednou za sto let a nechal si zmodifikovat buňky dásní aby produkovaly diamant.

Ale rukou mu potřásl stejným způsobem, jaký si pamatoval. „Tak co, kamaráde?“ Stále měl trochu horalský přízvuk. Jen ho trochu zkultivoval. Zůstalo mu určité osobní kouzlo.

Nikoli úcta. Jak by si ale někdo mohl vážit vysokého věku, když všichni byli stále mladí?

„Zkoušel jsem farmařit,“ odpověděl Tu Shan.

„Cože? No tak, pojď dál. Musíme si dát něco k pití, chlape, tak rád tě zas vidím.“

Tu Shan si uvědomil, že si Bardon vůbec nevšimá krabice, kterou nese.

Většinu nábytku uvnitř poznával, ale interiér se od poslední návštěvy poněkud vyprázdnil. Nikde ani stopy po nějakém úklidu, natož pak po ženské ruce. Dům působil opuštěně, protože Anse a June Bardon byli spolu, co je Tu Shan znal.

Ale nechtěl se vyptávat.

Posadil se. Jeho hostitel nalil whisky do sklenek - alespoň tohle se nezměnilo - a sedl si naproti němu.

„Říkáš, žeš farmařil? A pročpak?“

„Hledal jsem ... nezávislost.“ Tu Shan hledal slova, která by nezněla sebelítostivě. „Vzal jsem celý svůj příděl, vybral úspory, něco si půjčil a koupil jsem pár hektarů půdy v Jinanu, o kterou nebyl příliš velký zájem. K tomu pár zvířat a tak ...“

„To sis jako vyráběl úplně všechno, cos potřeboval k životu?“ vytřeštil oči Bardon.

„Ale ne,“ řekl Tu Shan s úsměvem. „Ne všechno. Věděl jsem, že takhle by to nešlo. Měl jsem představu, že to. co nesním, budu vyměňovat za potřebné věci. Myslel jsem, že takhle vypěstované produkty budou pro lidi zajímavé. Ale nebyly. Bylo z toho pěkně krušné živobytí. A stejně jsem se neubráníl vpádu okolního světa. Nakonec měli zájem koupit moji půdu pro rekreační účely. Nemám ani ponětí, co tam chtěli dělat. Byl jsem rád, že jsem to prodal aspoň s nějakým ziskem.“

Bardon udiveně zavrtěl hlavou. „Tos měl štěstí. Měl jsi to se mnou napřed probrat. Kdyby to tvoje zahradničení k něčemu vedlo, hned by se toho chytly nanotechnologie, všechno by si detailně zkopírovaly a mohlo by se to prodávat hluboko pod tvoji cenou. Šance by byla v tom, kdyby se to nechytlo na první pokus. Počítače vytvářejí novinky takovým tempem, že je lidé ani nestačí využívat a někdy si jich ani nevšimnou.“

„Nu, strávil jsem většinu života v jednodušším světě než je váš.“ povzdychl si Tu Shan. „Udělal jsem chybu a poučil jsem se. Udělal jsem pro tebe pár dalších věcí.“ Ukázal na krabici spočívající na jeho klíně. „Slon, lotosový květ a osm nesmrtelných, všechno vyřezáno ze slonoviny.“ Slonovina byla pochopitelně uměle vyrobena, ale zpracována tradičními nástroji a technikou. Bardon zkrivil rty, zavrtěl se a dal si pořádný hlt whisky. „Promiň, ale měl jsi se mnou zůstat ve spojení, toho kšeftu jsem nechal před třemi lety.“

Tu Shan jen tiše seděl.

„Vůbec pochybuju. že stíní ještě někdo obchoduje. Cena šla dolu. Není to ani tak kvůli tomu. že je snadné dělat perfektní kopie. Když to mělo certifikát o stylové pravosti, bylo to něco jiného. Ale lidi prostě ztratili zájem.“

Když Tu Shan dále mlčel, vyhrkl: „Nejsou to přece žádní pitomci. Nezměnili jsme se v rasu bláznů, ať si myslíš cokoli. Je to jen tím, že když už pár takových věcí máš. chtěl bys zbytek věčnosti strávit sháněním dalších? Zvlášť, když počítače vytvářejí stále nové koncepce umění.“

„Aha.“ řekl prázdně Tu Shan. My, První, jsme udělali a řekli všechno, co jsme mohli ... A co ty teď zrovna děláš, Anse?“

„Tak porůznu,“ řekl s úlevou Bardon. „Tak jako ty a tvoji přátelé.“

„Ano. ale myslím konkrétně.“

„Hm, no, rozhlížím se. Zatím jsem nenašel žádnou zvlášť slibnou práci. Ale musíme se přece zdokonalovat, ne? Mám dojem, že se na čas podívám na Pioneer Land.“ Bardon ožil. „Taky bys to měl zkusit. Třeba v asijské části sítě. Se svými zkušenostmi bys byl prospěšný.“

Tu Shan zavrtěl hlavou. „Děkuji, nechci.“

„Ale to není jen nějaké vznášení se v elektronickém snu. Přes síť si spojení s každým účastníkem. Můžeš prožívat jejich vzpomínky stejně intenzivně, jako bys je prožil na vlastní kůži.“

Iluze na druhou, pomyslel si Tu Shan.

„Bojíš se, že zatím nic nevyděláš? To nic. Říkal jsi. že ztráty z farmy se ti vrátily a z přídělu můžeš v ústraní bez problémů žít. Odpočineš si, osvěžíš se a zase vyrazíš, plný nových nápadů.“

„Ty snad,“ zamumlal Tu Shan. „Já sotva.“ Díval se na své ruce položené na krabici. Veliké, zbytečné ruce.

3

Fiera, která bývala Rafaelem, se zářivě usmála a zavrněla: „Hmm. je nádherné být ženou.“

„Zůstaneš tak navždy?“ zeptala se Aliyat a hlavou ji blesklo: Opravdu tohle chtěl? Chtěl to. i když jsme se milovali? Byl jsi tak skvělý milenec, Rayi! Silný, sladký, zkušený. Uvědomuješ si. jak mě bolelo, když jsi mi oznámil, že se necháš předělat?

Nádherná hlava se zavrtěla a přirozeně fialové kudrny se svezly po ramenech. „Asi ne. Jen tak dlouho, abych zjistila, jaké to doopravdy je. I když to může být dost dlouho. A pak se uvidí. Do té doby už asi budou dotažené i nehumanoidní způsoby transformace.“ Fiera si přejela prsty přes boky. „Napůl vydra, delfín nebo had ... ale to má čas. Myslím, že nejprve budu zase něj akým mužem.“

„Nějakým?“ vyhrkla Aliyat.

Fiera povytáhla obočí. „Vyděsilo tě to, drahá? Proto ses mi celou tu dobu neozvala?“

„Ne, já ... Aliyat se odvrátila od projekce, která vypadala tak skutečně. „Byla jsem ...“ Přinutila se pohlédnout do jejích zlatých očí. „Myslela jsem, že už o mě nebudeš stát.“

„Ale vždyť jsem říkala, že ano. Věř mi, že to bylo upřímné. Stále tě mám ráda. Proč bych se jinak ozývala první?“ Vztáhla

k ní paže. „Aliyat, drahá, přijď ke mně. Nebo já přijedu k tobě.“

„K čemu to bude ... teď.“

Fiera se napjala a tón jejího hlasu mírně ochladí. „To uvidíme, ne? Neříkej, že tě to šokuje? Nebo se pletu? Myslela jsem, že ty máš z Prvních nejméně předsudků.“

Aliyat ztěžka polkla. „Tak to není. Nejsem žádný puritán. To jen ... jenom. Všechno jsi změnil. Nic nebude jako dřív.“

„Ale ne,“ zasmála se Fiera. „Co kdyby ses změnila v muže? Mohlo by to být zvláštní, zajímavé, pikantní.“

„Ne!“

Fiera zvážněla a po chvíli ticha řekla: „Jsi jako ti ostatní. Možná ještě horší. Většina z nich se alespoň o něco snaží. Ty jenom ... přijímáš. Najednou jsem si uvědomila, že právě to mě dohání k šílenství. Nikdy jsi nešla proti proudu. Naoko jsi souhlasila, že svět se musí vyvíjet. Ale pod tou maskou jsi zůstala tím, čím jsi byla - primitivem, přežitkem z doby smrtelných.“

Aliyat se nezmohla na odpor a jen se schoulila v křesle, které okamžitě změnilo tvar. „Nepochybně máš pravdu.“

Fiera se opět sladce usmála. „Nejsi k tomu údělu odsouzena navždy. Organismus, včetně mozku, je velice pružný. Můžeš si nechat změnit psychiku.“

„To je zdoluhavé. Drahé. Ve skutečnosti si nemohu dovolit ani obyčejnou změnu pohlaví.“ Obyčejnou, blesklo Aliyat hlavou. Pamatuji se na dobu, kdy se to dělalo chirurgicky a do člověka přitom pumpovali hormony. Teď se jenom orgány, žlázy, svaly a kosti přinutí, aby se samy změnily žádaným směrem. Pokud se změním v opravdového muže, jak bych asi uvažovala!“

„To stále ještě nerozumíš moderní ekonomice? Všechno zboží a většina služeb - které mohou poskytnout stroje - je k maní stejně snadno jako vzduch, který dýcháme. Nebo mohou být, když je to potřeba. Přiděl je tím nejjednodušším způsobem, jak ovlivňovat chování lidí. A také, samozřejmě, jak rozdělovat některé omezené zdroje, jako třeba půdu. Pokud se potřebuješ dostat z opravdu špatné situace, je to možné zařídit. Pomohu ti s tím.“ Projekce opět pozdvihla paže. „Dovol mi to, nejdražší.“

Aliyat se zvedla. Polknuté slzy ji pálily v krku. „Nejdražší,“ řekla jsi. Co tím myslíš?“

To Fiera zarazilo a chvíli váhala s odpovědí. „Záleží mi na tobě. Chci tě mít u sebe. pečovat o tebe.“

„Co dnes obnáší láska. Zájem kvůli potěšení.“

Fiera stiskla rty. „Stále jsi ponořena v minulosti, kdy rodina byla prostředkem rozmnožování, výroby a obrany a její členové museli nutně hledat způsoby, jak zabránit tomu, aby se cítili jako v pasti. Nejsi schopna představit si moderní emoce, vzdala jsi to.“ Pokrčila rameny. „Je to zvláštní vzhledem k životu, který jsi kdysi vedla. Zřejmě sis vypěstovala podvědomou touhu po bezpečí před nočními můrami tvé ^ dávné společnosti.“

Aliyat se jí ani nesnažila vysvětlit jaké noční můry to byly.

„Tvé city ke mně byly čistě sobecké,“ vyhrkla Fiera.

Projel jí nával vzteku, palčivého jako šlehnutí bičem. „Nelichotí si,“ řekla Aliyat. „Připouštím, že jsem byla zaslepená, ale věděla jsem, že to přejde. Doufala jsem, že časem vznikne něco trvalého, nic výjimečného, ale o to skutečnějšího.“

Dobře, měla jsem se poučit.“

„I já jsem v to doufala!“ vykřikla Fiera.

Aliyat se posadila, ponořena do svých myšlenek. Očima tékala po místnosti, jako by hledala úkryt. Obývala jednopokojový byt na čtvrté podzemní úrovni Fontán. Ani nejvyspělejší technologie neumí vytvořit prostor. Necítila se tu však stísněně, neboť stěny na požádání vytvářely vše, co potřebovala, případně zobrazovaly scénérie podle jejího přání. Dnes si po dlouhé době vyvolala středověkou Konstantinopol. Snad to bylo kvůli bezdůvodné nostalgii, snad si chtěla dodat sebedůvěry; byla hlavním konzultantem týmu, který programoval simulátor. Nad lidským hemžením se tyčila Hagia Sofía. Slaná bríza Rohu s sebou nesla pach kouře, potu, hnoje, pečeného jídla a dehtu. Když Fiera zavolala. Aliyat jen vypnula zvuk, ale obraz ponechala. Dále jí však v hlavě zněl klapot kol a údery kopyt, drsné hlasy a hlučná hudba. Bylo to stejně reálné jako duchové, se kterými se teď musela potýkat.

Nakonec Fiera řekla: „Myslím, že vím co tě ke mně přitahovalo a co tě poutalo, když pominula první vlna okouzlení. Zajímala jsi mě a nikdy jsem si sebou nebyla jista.“

Když se vás osm objevilo na veřejnosti, stali jste se senzací, ale většina dnes žijících lidí se narodila až delší čas po tom. Teď jste prostě tady. žijete z přidělu a příležitostné práce, kterou vám občas někdo nabídne. A té je stále méně a méně, že? Ale já ... pro mě jsi vždycky byla trochu záhadná. Nevím proč.“

Odmlčela se a Aliyat se zdálo, že v její tváři vidí bolest. „Budu upřímná,“ pokračovala. „Využívala jsem tě. Nakonec už nebylo co objevit a proto jsem se musela změnit. To bylo moje východisko z nudy a prázdnoty. Teď bychom se mohly objevovat od začátku, jestliže budeš chtít. Netrvalo by dlouho, než bych si zvykla vnímat tě jako ženu. Pokud by ses změnila. Měla bych jeden nebo dva návrhy, ale volba je na tobě.“

Když odmítneš, tvá existence bude stále osamělejší, stále více věcí bude ztrácet smysl, až nakonec zvolíš smrt, protože ta je méně osamělá.“

Aliyat zhluboka vdechla vzduch středověkého města. „Půjdu svou cestou. Nehodlám se vzdát.“

„To ráda slyším, čekala jsem to. Ale uvažuj, drahá, uvažuj. Zatím sbohem.“

„Ano.“ odpověděla Aliyat a projekce zmizela.

Po několika minutách se Aliyat zvedla. Zvolna kráčela po místnosti a cítila příjemný dotyk podlahy na chodidlech. Kolem kypěl byzantský ruch. „Zavřít,“ poručila. Scénu vystřídala pastelová modř. „Dodávkovou službu.“ Zjevil se panel a čekal na její přání.

Co vlastně chci? Pilulku štěstí? Neškodnou chemii přizpůsobenou mému organismu, která zajistí neustále dobrou náladu a vyčistí hlavu. Možná ji vymyje ještě více, než je teď. Když bylo dříve zle, opily jsme se, braly drogy, ničily si těla i mozky. Teď už věda zjistila jak fungují pocity a každý je přičítá čtyřicet hodin denně.

Každý kdo chce.

Hanno, Wanderere, Shane, Patulcie, kde jste? Nebo - nejde vůbec o sex, tahle útěcha už vyšla z módy - Corrine, Asagao, Svobodo - či jak si říkáte - jména se dnes mění jako oděv - kde jste? Který z vás ke mně může přijít, a ke komu já? Když jsme se spojili, byli z nás přátelé, byli jsme jediní nesmrtelní, jeden pro druhého jsme byli středem vesmíru, zatímco čas se kolem nás hnal jako vichřice. Ale jakmile jsme vystoupili z anonymity, rozutekli jsme se, setkáváme se velice zřídka a spíše nešťastnou náhodou, pozdravíme se, snažíme se konverzovat a cítíme obrovskou úlevu, když jeden druhému vidíme záda. Kde jste. bratři, sestry, mé lásky?

4

Zatímco letěl, bylo prověřeno, že Wanderer je tím za koho se vydává a má právo k návštěvě rezervace. Přistál na určeném místě na parkovišti mimo město a vystoupil s kufříkem v ruce. Mnoho věcí denní potřeby, jako například oblečení, se tu nevyrábělo ve velkém. Nebyla to společnost poustevníků ani osada excentriků, snažících se oživit minulost, která nikdy neexistovala, ale společnost, která žila vlastním životem a okolní svět si držela od těla. Parkoviště bylo blízko pobřeží. Řízení počasí zde udržovalo klima původního západopacifického pobřeží tak věrně, jak jen to bylo možné. Z oblohy visela těžká mračna, nad zátokou se válela mlha, ze které vyčnívalo několik skal. Scénérie působila tajemně jako čínská malba. Za osadou se temně rýsoval jehličnatý les. Jeho sytou zeleň neodlehčilo ani množství kapradin, které probleskovaly mezi kmeny. Ale všechno to bylo živé - šedostříbrné, bílé, černé, sytá i jasná zeleň lesknoucí se v posledních dešťových kapkách. Příboj bušil do skal a voda šuměla, když stékala po kamenech. Ve vlnách řvali rypouši, rackové poletovali v divokých spirálách. Vzduch byl chladný, vlhký a ostrý. Tmavý podsaditý muž v košili a montérkách už čekal. Mezi jeho předky nebylo mnoho bledých tváří, uvědomil si Wanderer. Ke kterému kmeni asi patřili? Makahové, Quinaultové? Teď už je to stejně jedno. Jména kmenů dnes už nikomu moc neříkala.

„Dobrý den. pane Wanderer.“ Muž napřáhl ruku a Wanderer ji stiskl. Staré zvyky ještě nevymřely. „Vítejte. Já jsem Charlie Davison.“

Než Wanderer odletěl z Jalisca, procvičoval se ve staré americké angličtině. „Jsem rád, že vás poznávám. Tohle jsem nečekal. Předpokládal jsem, že se tu porozhlédnu sám.“

„Nu ano, mluvili jsme o tom v Radě a dohodli jsme se, že takhle to bude lepší. Vy nejste jen nějaký další žako.“ To bude asi místní výraz pro těch pár stovek lidí, kterým je každým rokem povoleno okusit opravdovou divočinu. Nezní to příliš lichotivě. „Nebo vědec, či státní úředník, no ne?“

„N-ne.“

„Tak. Doprovodím vás do hotelu a později vás seznámím s okolím“ Vydali se na cestu. Vbrzku se ocitli na polní cestě plné kaluží. „To proto, že patříte k Prvním.“

Wandererův úsměv trochu pohasl. „Nechtěl jsem to nijak inzerovat.“

„Před vaším příjezdem jsme si vás prověřili, tak jak to děláme u každého. Vás osm bylo příliš slavných a stačí se podívat do počítače a vaše minulost vyskočí ven jako čertík z krabičky. A taky se mluví, to víte. Nechce se mi to ani říkat, a neberte to osobně, ale potkáte tu pár lidí, kteří vás nemají zrovna rádi.“

To bylo nepřijemné překvapení. „Opravdu? A proč?“

„Vy První můžete mít děti, kdy se vám zamane.“

„Ach tak.“ Wanderer uvažoval, co na to říci. Štěrka skřípal pod nohama. „Nemá význam žárlit. Jsme hříčkami přírody. Sílené kombinace genů, včetně mutací, které nejsou k ničemu. Normální lidé, kteří nechtějí stárnout musí podstoupit proces. Pak ale není možné nechat je, aby se volně rozmnožovali. Příklady jsou v historii - populační exploze, Velké vymírání.“

„Však vím, kdo by to neznal?“ odpověděl Davison dotčeně.

„Odpusťte, ale už jsem se s takovými setkal. Někteří si myslí, že studium dějin je příliš depresivní. Vždy jsem jim říkal, že za určitých podmínek mají naději stát se rodiči. Je třeba doplňovat úbytek, který vzniká při nehodách a stále je tu možnost kolonizace planet.“

„Jo, poradník na děti se táhl na několik set let. když jsem se díval naposledy.“

„Hmni Ale pokud jde o nás První, slyšel jste o prarodičovské klauzuli? To je, myslím, poctivá věc. Takže se de facto sotva někdy staneme rodiči.“ Takřka nikdy nenajdeme vhodné partnery. A všechny děti, které případně vychováme, se nám velice brzy odcizí.

„To všechno chápou,“ odpověděl Davison. „Já sám proti tomu nic nemám. Jenom myslím, že byste, bychom, měli být taktní. To je hlavní důvod, proč jsem vás přišel uvítat.“

„Vážím si toho. Mým odpůrcům byste mohl připomenout, že mohou mít děti kolik chtějí, aniž by přestupovali zákon.“

„Ano, když budou souhlasit s tím, že zestárnou a zemřou někdy ve sto letech nebo i dříve.“

„To je prostě obyčejný obchod. Je nutno zaplatit nezbytnou cenu.“

„Jistě, jistě,“ odsekl Davison. „Myslíte, že jsme o tom snad neslyšeli?“ Po několika krocích však dodal. „Musím se vám omluvit. Nechtěl jsem takhle mluvit. Pro většinu znáš jste zde velice vítán. Kolik jste toho musel prožít!“

„Obávám se, že si všechno můžete vytáhnout z počítače. Všechny mé příběhy a vědomosti ze mě vyždímali už před lety.“

Už generace před tím, než jsi se narodil, Charlie, pokud v tvém rodě byli jenom smrtelní. Kolik ti může být? Čtyřicet, padesát? Sem tam vidím bílý vlas a v koutcích očí máš vějířky.

„To není totéž. Dobrý Bože! Vždyť já mluvím s mužem, který znal Sedícího Buvola.“ Nebyla to pravda, ale Wanderer to

přešel. „Slyšet to všechno od vás osobně znamená o hodně víc. Víte přece, že my tady chceme žít přirozeně, tak jak určil Bůh.“

„A proto jsem přijel.“

Davison v údivu klopýtl. „Cože? Mysleli jsme, že vás zajímá totéž co ostatní návštěvníky.“

„To pochopitelně také. Ale jde o víc. Myslím, že se o tom nemusíme hned zmiňovat. Nicméně myslím, že pokud mě lidé přijmou, mohl bych se tu usadit.“

„Vy?“

„Vracím se zpět, víte? Zpět ke kmenům, bratrství, obyčejům, zvykům a tradicím. K těm, kteří díky svým schopnostem žijí ze země, kterou obývají. Ale nebojte se, nejsem žádný romantik. Velice dobře znám všechny stinné stránky a v žádném případě nechci oživovat něco jako ... barbarů na koních. Stále si ale udržujeme určitou jednotu se světem, která se jinde vytratila. Zůstala snad jen u vás.“

Vešli do vesnice. U mola se houpaly rybářské čluny a několik mužů právě vyjíždělo nalovit ryby pro místní trh. Za úhlednými dřevěnými domky byly malé zahrádky s jabloněmi a zahradními grily. Pouhé doplňky, pomyslel si Wanderer, stejně jako jejich řemesla. Obyvatelé utráceli své příjedy a objednávali si zboží stejně jako všichni ostatní. Přivydělávali si péčí o zdejší přírodu, prováděním turistů nebo pracovali s počítači. Nijak neodmítali moderní svět.

Zahnal vzpomínky na to co viděl jinde po celé planetě. Vymírající komunity, které se snažily žít postaru, města duchů a zapomenuté hřbitovy. Místo toho se snažil zjistit, v čem tkví vytrvalost těchto lidí.

Lidé na ulici byli směsí různých ras, spojovala je však stejná víra, tužby i obavy. Věž kostela, nejvyšší z budov, se tyčila k nebi. Kříž na jejím vrcholu dával na srozuměnou, že život věčný není záležitostí těla, ale duše. Děti byly přáním odměnou. Kde jinde Wanderer naposledy viděl drobnou racku svírající matčin prst, a oválný obličejík, který si ho s vážným úžasem prohlíží? Stříbřité hlavy starců dokazovaly, že se jim na poslední chvíli podařilo uniknout odlidštění. Zvěst o jejich příjezdu se již rozšířila, ale lidé se kolem nich neshlukovali. Sebevědomě zdravili Davisona, a Wanderer na sobě cítil jejich pohledy a slyšel šum za zády. Ale atmosféra nebyla rozhodně nepřátelská. Jeho privilegium, jakkoli zde bylo bezvýznamné, mu patrně záviděla jen nepočtená část obyvatel. Většina vypadala, že by se s ním ráda seznámila, ale jsou příliš zdvořilí, než aby s tím sami začali. (Nebo proto, že jich bylo tak málo a byli tak úzce spříznění, dohodli se, že se nebudou představovat po jednom.) Dospívající postrádali obvyklou drzost a vzdorovitost.

To poslední Wanderera zarazilo a znepokojilo. Začal se pečlivěji rozhlížet. Starších tu bylo pomalu. Stažené žaluzie a zanedbané dvorky prozrazovaly, kolik domků je opuštěných.

„Napřed byste si měl odpočinout a trochu se pobavit,“ navrhl Davison. „Udělejte si projížďku, seznamte se s žáky. Jsou v pořádku, dobře jsme je prověřili. Co kdybyste k nám zašel zítra na oběd? Žena se na vás těší a děti jsou celé bez sebe. Pozvu také pár známých, kteří by se vám mohli líbit.“

„Jste nesmírně laskav.“

„Bude mi potěšením a Martha a ...“ Hotel byl před nimi. lozlehlé stavení s historickou verandou, ze které byl výhled na záliv a moře. Davison zpomalil a ztišil hlas. „Víte, my nechceme jen slyšet příběhy. Chceme se zeptat na... porobnosti, které se nedostaly do zpráv nebo databank. Na věci, kterých si venku sami nevšimneme, protože nevíme co iledat.“ Wanderera zamrazilo. „Chcete tedy, abych vám řekl, jak mě působí váš způsob života jako na člověka, který zde nevyrůstal?“

„Ano, tak nějak, jestli dovolíte. Vím, že asi žádám hodně, ale...“

„Pokusím se,“ odpověděl Wanderer.

Sám si pomyslel: Vážně uvažuješ o tom, že odejdeš, Charlie, vzdáš se toho, v co jsi věřil a co tvému životu dávalo smysl.

Je zřejmé, že enkláva se pozvolna rozpadá, děti často odcházejí hned, jakmile dosáhnou dospělosti a jen zřídka se tu někdo usadí. A lidé středního věku odtud odchází tak nenápadně, že jsem o tom nikde nenašel ani zmínku. Doufal jsem, že se zde usadím a na délku jednoho nebo dvou životů budu mít klid a budu někam patřit. Zapomeň na to, Wanderere. Hosté byli shromážděni na verandě, mluvili jeden přes druhého a na něco ukazovali. Zastavil se. Takřka skryta za mlžným závojem se po hladině zátoky pohybovala tři obrovská těla.

„Velryby.“ řekl Davison. „Dobře se množí. Každý rok jich tu vidíme víc.“

„Vím.“ odpověděl Wanderer. „Opravdové velryby. Pamatuji se, když je prohlásili za vyhynulé.“ Tehdy jsem plakal. Později byly opět vypěstovány v laboratořích a vypuštěny do plně řízené přírody. I tahle divočina je divočinou jen podle jména. Slouží jako srovnávací standard pro Ekologickou službu. Na Zemi nezbyla žádná divočina kromě té v lidských srdcích, a i s tou si intelekt dovedl poradit.

Neměl jsem sem chodit. Teď tu musím ze slušnosti jeden nebo dva týdny zůstat, ale měl jsem si to lépe rozmyslet. Příliš se mě to dotklo, měl bych být silnější.

5

Nikde nebyla Yukiko sama s hvězdami.

Samotu samozřejmě mít mohla. Vláda, a i většina lidí, se k Prvním chovala přívětivě. Často ji napadalo, že laskavost se stala základní a společnou vlastností lidstva. Volný prostor byl jediným zbožím, kterého měl svět nedostatek. Přesto, když vyjádřila své přání, dostala tento atol. Bylo to jako Aladinův dar.

Přesto ji hvězdy odmítaly.

Po setmění na obloze mdle zářil Síríus, Canopus, Alfa Centauri, někdy i jiné, spolu s Venuší, Marsem, Jupiterem a Saturnem. Souhvězdí se ztrácela v perleťové luminiscenci, málokdy si byla jista, které zrovna vidí. Blyštivé satelity

rychle křížovaly oblohu. Na noční části bledého měsíce byla vidět světla technokomplexu a Triple City. Někdy tmu prořízl ohnivý chvost letadla. Výjimečně se k nebi vznesla kosmická loď jako obrovský meteorit, který si spletl směr, a dunění hromu se rozléhalo od obzoru k obzoru. Ale to bylo jen velmi zřídka. Většina činností se odehrávala mimo Zemi nebo byla robotizována.

Smířila se s porážkou. Ovládání počasí, atmosféry a obrovské přenosy energie způsobovaly luminiscenci. Mohla zaplnit stěny i strop svého domu hvězdnou oblohou tak jasnou, jako kdyby stála v Arizonské poušti v předkolumbovské době nebo navštívit sensorium a cítit se, jako by se vznášela v mezihvězdném prostoru. Přesto si jaksi nevěděčně přála, když stála na břehu svého útočiště, aby nemusela lovit vzpomínku na hvězdné nebe z hlubin paměti.

Oceán tiše hučel. Volná místa mezi plochami akvakultur odrážela sporé světlo. Dále viděla světla lodí a člunů doprovázejících plovoucí město. Vlny s bílými hřebeny neúnavně dorážely na písek pláže. Jejich šepot byl sotva silnější, než skřípání rozdrcených korálů pod chodidly. Zhluboka dýchala svěží vzduch. Denně v duchu děkovala gigabillionům mikroorganismů, které udržovaly atmosféru čistou. Ať už je vymysleli a vyráběli lidé či počítače - dnes už to bylo úplně jedno - měly nádherný úděl.

Prošla kolem zahrady se zakrslými stromy, bambusy, obelisky a větvičímí se cestičkami. Stroje neslyšně pracovaly na její údržbě. Právě se vrátila z Austrálie, kde prožila další prchavou milostnou aféru. Od té doby se k práci na zahradě nedostala.

Ani na to nebyla příliš zručná. Kdyby tak jen Tu Shan - ale tomu se zde nelíbilo.

Malý dům se utápěl v šera, křehká spleť decentních křivek. Často na něj myslela jako na svůj soukromý svět.

Zajišťoval jí nejenom to, co potřebovala. Dokud bude mít přísun energie, bude se sám opravovat i udržovat. Z času na čas ji napadlo, jak by bylo dobré, kdyby někdy musela vzít do ruky prachovku.

A to jsem bývala dvorní dámou, pomyslela si hořce.

Zahnala nepříjemné myšlenky. Usedla na pobřeží, otevřela svou duši a zklidňovala mysl. dokud ji nebyla schopna ovládnout, až dosáhla křehké rovnováhy.

Stěna se před ní roztoupila a vytrysklo světlo. Místnost zařízená jen několika kousky starověkého nábytku působila stroze. Poklekla na rohož před terminálem počítače a vyvolala jeho elektronického ducha.

Zlomkem své nezměrné existence ji identifikoval a zeptal se příjemným, melodickým hlasem: „Po čem toužíš, má paní?“

Ne. to nebylo vhodné. Touha byla jako past. Už dávno opustila své staré jméno Asagao a po tisíci letech se vrátila k Yukiko na znamení zřeknutí se minulosti. Ale ani vtom neuspěla. „Přemýšlela jsem o tom. cos mi říkal o životě a inteligenci mezi hvězdami a rozhodla jsem se, že se chci dozvědět co nejvíc. Už mě.“

„To je velmi složitá záležitost plná chaosu a nejasností, má paní. Pokud víme od našich průzkumných sond. život je nesmírně vzácný a dosud známe jen tři životní formy, které jsou schopny uvědomovat si samy sebe. Pokud jde o jejich vyspělost, lze je přirovnat k lidstvu v době paleolitu. Další tři jsou diskutabilní. Nedovedeme určit, jestli je jejich chování instinktivní nebo je-li jejich myšlení natolik odlišné od pozemského, že je tak vnímáme. Ať je tomu jakkoli, i tyto bytosti používají jen velice primitivní nástroje.“

Na druhé straně však Síť zaměřila neobvyklé zdroje radiace ve velkých vzdálenostech, které mohou znamenat vyspělé civilizace podobné naší. V závislosti na interpretaci dat, může jejich počet dosahovat až sedmi set padesáti dvou.

Nejbližší zdroj je od nás vzdálen odhadem asi čtyři sta sedmdesát pět parseků. Nadto. Síť přijímá signály, které s nejvyšší pravděpodobností nesou informace, z dalších dvaceti tří zdrojů a oblastí, které vykazují neobvyklé astrofyzikální vlastnosti. Je nepravděpodobné, že by tyto signály byly určeny nám. Nevíme, jsou-li jednotlivé zdroje signálů mezi sebou ve spojení. Zdá se pravděpodobné, že používají rozdílné kódy. Protože dosud nemáme dostatek dat. můžeme se o smyslu signálů jen dohadovat.“ „Ale to přece každý ví! Už jsi mi to říkal, nemusel jsi to zase opakovat.“

Yukiko stěží potlačovala rozhořčení. Přestože měl stroj schopností téměř božské, nemusel se chovat povýšeně ...

Samozřejmě, že to nebylo záměrné. Opakoval známé věci prostě jen proto, že to většina lidí potřebovala. Uklidnila se a pokračovala: „Rozumím tomu správně, že vysílání nemá ani matematický ani fyzikální obsah?“

„Vypadá to tak. Zdá se nepravděpodobné, že by civilizace plýtvaly časem a energií na sdělování poznatků, které jistě už dávno samy mají. Možná jde o informace z jiných oborů, například biologie. To by znamenalo, že naše znalosti fyzikálních jevů jsou neúplné, protože zatím nejsme schopni odvodit všechny varianty biochemie ve vesmíru. Pro tento předpoklad ovšem nemáme žádný důkaz.“

„I to vím,“ řekla Yukiko. tentokrát však klidně. Slyšela jsem tvrzení, že to nemohou být záležitosti politického charakteru nebo něco podobného, když přenos trvá stovky let. Mohlo by tedy jít o historii, umění, filozofii?“

„Je to pravděpodobné.“

„Myslím, že tak to bude. To by dávalo smysl.“ Pokud trvá organický život. Ale což by se strojová mysl také nemohla zabývat myšlenkou na pomíjivost? „Chtěla bych shrnout tvoji ... analýzu. I když vím, že nevymyslím nic originálního. Jen mě sleduj a pomoz mi v úvahách.“

„To je možné s určitým omezením,“ řekl laskavý hlas. „Bude to z tvé strany vyžadovat více času a úsilí. Mohla bys mi vysvětlit důvody?“

I když se Yukiko snažila ovládat, hlas se jí třásl. „Oni ... ty bytosti musí být na mnohem vyšším stupni než my ...“

„Nikoli nezbytně, má paní. Podle našich posledních poznatků, které, zdá se. nemají žádné trhliny, sama příroda klade meze technickým možnostem. A také jsme již odhalili, kde tyto meze leží.“

„Nemyslím jen technicky, ale i v pochopení, porozumění, znalostech.“ Vnitřní klid byl ten tam. puls se jí zrychlil.

„Nechápeš, o čem mluvím. Pochopil by to dnes vůbec někdo?“ Kromě Tu Shana a snad ostatních. Vracíme se do doby, kdy lidé vnímali tyto otázky jako něco skutečného.

„Tvůj důvod je zřejmý,“ řekl počítač měkce. „A tvůj koncept není nijak absurdní. Mnoho filozofu ztroskotalo na této úrovni složitosti. Řečeno matematicky, chaos je tak velký, že je nutné empirické zkoumání.“

„Ano. ano! Musíme se naučit jejich jazyk a pak naslouchat!“

Zaslechla snad něco jako náznak lítosti? Systém byl schopen přizpůsobovat své reakce jejímu stavu. „Má paní, podle informací které máme je to nemožné. Matematicky nemožné. Protože základní parametry signálů se často zásadně liší, nejsme schopni je interpretovat na tak jemné úrovni. Chci vás varovat, pokud je to to, co vás zajímá, studium těchto věcí by pro vás bylo naprostým mrháním časem.“

Přestože si tak velké naděje nedělala, byla to rána.

„Raději vyčkejte. Uvědomte si, že naše sondy se pohybují rychlostí světla. K nejbližšímu zdroji mohou dorazit během tisíce let a za nějakých patnáct století potom od nich můžeme očekávat zprávy. Jste nesmrtelná, má paní, vyčkejte.“ Potlačila slzy. Nejsem žádná svatá. Nevydržím to tak dlouho, když existence ztratila smysl.

6

Kámen pod Terstenovou botou se uvolnil náhle a bez varování. Okamžik se jeho silueta s rozpaženými rukama rýsovala proti černému hvězdnému nebi a pak zmizel.

Svoboda, druhá v řadě, ještě stihla zarazit hůl a stisknout knoflík. Vytryskly bílé obláčky plynu, když exploze vstřelila trn do skály. Naviják na holi se zasekl. Pevně se chytla a lano se prudce napjalo. I při lunární gravitaci musela překonávat obrovskou sílu. Podrážky klouzaly po zrádně tenké prachové vrstvě. Podařilo se jí přitáhnout a postavila se. Konec. Ve sluchátkách slyšela jen slabý šum kosmického prostoru. Náraz ji posunul asi tři metry kupředu. Lano mizelo za zborceným okrajem římsy po které postupovali. Pod Terstenovou vahou by mělo být napjatější. S hrůzou si uvědomila, že mírně povolilo. Přetrhout se přece nemohlo.

„Terstene,“ vykřikla. Jsi v pořádku?“ Nedostala žádnou odpověď. Jestli visí na laně, může být tak o metr niž. To nevypadalo dobře.

Otočila hlavu k Mswatimu, který šel za ní. Reflektor na jeho přilbě vrhal ostrý kruh nerozptýleného světla k jeho nohám. Na okamžik ji oslnilo a muže viděla jen jako skvrnu na pozadí stříbrošedého pohoří. „Pojď sem, ale hodně opatrně. Chyt' se mé hole.“

„Ano,“ odpověděl. Přestože nevedla výstup, byla vedoucí skupiny. Expedice byl její nápad. A nadto patřila k Prvním. Ostatní byli mezi dvacítkou a třicítkou. Přes všechnu neformálnost a přátelství k ní chovali úctu.

„Zůstaň tady,“ nařídila, když byl u ní. „Půjdu se podívat dopředu. Kdyby se ještě něco utrhlo a já spadla, zachytíš mě a vytáhneš.“

„Ne, já půjdu,“ zaprotestoval. Umlčela ho pohybem ruky a po čtyřech zvolna postupovala vpřed.

Byl to jen krátký úsek, ale připadalo jí, že se čas zpomalil do tempa závodního hlemýžďe. Stěna po její pravici spadala takřka kolmo do černé propasti. Přestože byl její skafandr pružný jako pokožka a pevný jako pancíř, před takovým pádem by ji neuchránil. Pečlivě sledovala prostor před sebou. Senzory v rukavicích jí dodávaly větší cit, než kdyby se skály dotýkala holými rukama. Podvědomě vnímala pach potu a sucho v ústech. Při zvýšené námaze se začaly systémy skafandru přetěžovat.

Povrch zatím držel. Římsa pokračovala podél asi třímetrové pukliny. Svoboda si všimla drobných důlků kolem. Kdyby sem asi dopadla sprška meteoritů, pomyslela si. Vlivem radiace se hornina patrně stala křehkou a toto místo proměnila v neviditelnou past.

Každý říkal, že je to šilený podnik. První pěší výprava kolem Měsíce? K čemu? Proč podstupovat takové útrapy a nebezpečí? Nelze dělat ani žádná pozorování, která by roboti nezvládli lépe. Nedosáhnete ničeho, než chvilkové popularity, a to hlavně kvůli svému bláznovství. Nikomu se to nebude chtít zopakovat. Vsenzoriu a mezi počítači bylo možno zažít úžasnější dobrodružství a dokázat lepší věci.

„Protože tohle je skutečné.“ Byla nejlepší odpověď, kterou znala.

Dostala se až na okraj a vysunula hlavu do prázdného prostoru. Nad hranou kráteru vykukoval srpek slunce a měnil pustinu ve zmeť světla a stínů. Přilba na to okamžitě zareagovala a ztlumila jeho ostrou záři do měkkého zlatavého odstínu. Do ostatních směrů měla čistý výhled. Srdce jí prudce bilo. Tersten bezvládně visel přímo pod ní. Zesílila příjem na maximum a uslyšela jeho přerývaný dech.

„Je v bezvědomí,“ hlásila Mswatimu. „Už vidím co se stalo. Jeho lano se zaseklo v puklině a drží tam.“ Poklekla a prudce jím šklubla. „Drží to pevně. Pojď sem.“

Když mladík přišel, vstala. „Nevíme jak je zraněn,“ řekla. „Musíme být opatrní. Zajistíš konec mého lana a spustíš mě k němu. Pak nás oba vytáhneš. Já budu pod ním, aby se ještě více nepotloukl,“

Zvládli to bez problémů. Oba byli silní a včetně skafandru a zásoby speciálních potravin vážil každý okolo dvaceti kilo. Když ho Svoboda držela v náručí, Tersten otevřel oči a zasténal.

Položili ho na římsu a zatímco čekali než bude moci mluvit, Svoboda se zadívala k západu. Maře Crisium tonulo ve tmě. Země visela nízko nad obzorem a modrobílá denní polokoule skýtala úžasný pohled. Vzpomínky jí vehnaly | slzy do očí. Ztraceně, proč jen tahle planeta je vhodná pro «člověka»?

Lunární města a obytné satelity byly pohodlné a poskytovaly všemožné způsoby rozptýlení. Byla na nich víc doma než na Zemi. Její přátelé zde občas uvažovali a cítili tak, jak to dříve bylo u lidí běžné. I když i to se měnilo. Proč se teď už takřka nemluvalo o terraformování Marsu či Venuše? Teď když to bylo proveditelné to sotva koho zajímalo.

Ano. ona a jejich sedm přátel poznali mnoho změn. Bohatí kupci a drsní válečníci by působili cize mezi drobnou buržoazií a poníženými nevolníky carského Ruska, stejně jako by se oni vyjímalí podivně mezi kosmonauty a vědci

dvacátého století ... Až dosud sdíleli vše, čím byli, navzájem. Kolik z nich tak ještě žije?
Terstenovo zalapání po dechu ji vytrhlo z myšlenek. „Už jsem vzhůru,“ řekl a snažil se posadit. Klekla si a opatrně ho podepřela. „Vodu.“ poručil a v přílbě se objevila hadička. Dychtivě pil. „Ááá, výborně.“
Mswati se k němu naklonil a jeho čokoládový obličej vyjadřoval obavy. „Jak ti je? Co se stalo?“
„Jak to mám vědět?“ Do Terstenova hlasu se vrátilo trochu dřívější energie. „Bolí mě břicho a taky levá dolní strana hrudníku, zvlášť když se ohnu nebo zhluboka nadechnu. Taky mě bolí v uších.“
„Vypadá to, že máš našťipnuté jedno nebo dvě žebra. Mohou být i zlomená.“ řekla Svoboda s úlevou. Kdyby utrpěl těžká poranění mohl zemřít. „Myslím, že tě zasáhl padající kámen a tvůj skafandr to nevydržel. Podívej,“ ukázala na něco, co připomínalo jizvu. Materiál se tam po protřetí ihned zacelil. Během hodiny dosáhne původní pevnosti.
„Všechno se proti nám spiklo. Na tu horu už nevylezeme. Ale na tom nesejde. Stejně to nebylo nic víc než rozmar. Jde se zpátky do tábora.“
Tersten trval na tom, že půjde a podařilo se mu udělat několik klouzavých kroků. „Zavoláme vůz. ať tě odveze,“ navrhl Mswati. Jako na potvrzení jeho slov přeletěl oblohou spojovací satelit. „My dva to dokončíme. Odtud se nám půjde lépe.“
Tersten se ohradil: „Tak to ne! Jen tak se mě nezbavíte.“
„Jen se neboj,“ rozesmála se Svoboda. „Myslím, že to spraví pár náplastí a nějaké injekce a do dvou dnů jsi v pořádku. Zatím zůstaneme, kde jsme. Abych řekla pravdu, malé zdržení nám vůbec neuškodí.“ Je nádherné, že ještě existují lidé jako já, pomyslela si. Vzápětí ji však blesklo hlavou: Kolik let ti to ale, Terstene, vydrží, když k tomu nebudeš mít žádný důvod?
Mám snad mladého ducha, nebo jsem jen nedospělá? Odsoudila snad historie nás První abychom zůstali retardováni, zatímco naši potomci se vyvíjejí někam, kam my nedohlédneme?
Planina s táborem už byla na dohled. Genia jim běžela vstříc. Někdo musel zůstat v táboře pro případ potíží. Pod radiačními štíty, které se jako křídla rozpínaly z vrcholku jejich lehkého vozidla, byl postaven velký stan, pohodlný jako mateřské lůno. „Terstene, Terstene,“ volala. „Tak jsem se bála, když jsem vás slyšela. Kdybych tě ztratila ...“ Doběhla k nim a všichni čtyři se objali. V tu chvíli se Svoboda opět konečně cítila jako mezi milovanými přáteli.

7

„Víte,“ snažil se vysvětlit Patulcius. „staří Američané by asi řekli, že jsem se vyhodil z práce.“
Kurátorka Oxfordu, která z neznámých důvodů používala v současné době jméno Theta-Ennea, pozdvihla obočí. Byla velmi hubená, ale přitom půvabná a nepochyboval o tom, že pod peřím, které jí vyrůstalo z jinak holé lebky, pracuje perfektní mozek. „Podle záznamů jste pracoval dobře,“ spíše zazpívala než řekla. „Přesto, proč si myslíte, že byste tu mohl nalézt zaměstnání?“
Patulcius se podíval ven skleněným oknem, které bylo stejným anachronismem, jako celá její kancelář. Větrem hnané mraky vrhaly stíny na High Street, na jejíž druhé straně stály jakoby zasněžené půvabné budovy Magdaleniny koleje. Tři mladí lidé - i když teď to bylo těžké určit - si je prohlíželi a občas se letmo dotkli starého zdiva. „Tohle není jen muzeum“ odpověděl po chvilce. „Lidé tu ve městě žijí, a ochrana památek vytváří specifické vztahy jak mezi nimi navzájem, tak mezi nimi a vámi. Podle mých zkušeností to vytváří určitý druh uzavřené společnosti. Jistě vznikají problémy - nic závažného, ale dochází ke střetu práv, povinností, přání. Řešení je potřeba zprostředkovat. A právě zprostředkování je moje silná stránka.“
„Mohl byste to upřesnit?“ zeptala se Theta-Ennea.
Patulcius se obrátil zpět na ni. „Nejdříve bych se potřeboval seznámit se situací, povahou společnosti a vyhlídkami, stejně jako s pravidly a omezeními. Učím se dobře a rychle. Dělam to víc než dva tisíce let.“
„Ano, ano,“ usmála se Theta-Ennea. „Když jste žádal o rozhovor, vytáhla jsem si z počítače vaše údaje. Je to úžasné. Od Césarova Říma přes Byzanc a Otomanskou říši, Tureckou republiku a Dynastie. Mimořádná pouť. To je hlavní důvod, proč jsem vás pozvala osobně. Také mám tu nmoderní slabost pro bezprostřednost a konkrétnost. Proto zastávám tohle místo.“ dodala lítostivě. „Není to ovšem žádná sinekura. Musím přiznat, že jsem neměla čas si o vás všechno podrobně prostudovat.“
Patulcius si odkašlal. „Abych byl upřímný, jsem tomu docela rád. Nesnášel jsem tu popularitu, když se První vynořili na světlo. To, že se pozvolna zase dostáváme do anonymity je ... příjemné.“
Stůl za kterým Theta-Ennea seděla byl z pravého dřeva, patrně historický kus. Na jeho desce nebylo nic než malý terminál. Pohodlně se opřela v křesle a zeptala se: „Pokud se dobře pamatujete, přidal jste se k sedmi poměrně pozdě.“
Patulcius přikývl. „Ano, když se všude definitivně a nezvratně rozpadly byrokratické struktury. Byli jsme pochopitelně ve styku už předtím a přijali mě dobře, ale nikdy jsme nebyli příliš „důvěrní.“
„Proto jste se snažil více než oni včlenit do dnešního světa?“
„Snad,“ pokrčil rameny Patulcius. „To sám těžko posoudím. Možná jsem jen dostal příležitost, kterou oni neměli. Můj talent pro - ne, Administrativa' je moc široký pojem -udržovací operace; drobnou, ale zásadní práci, která udržuje sociální mašinerii v chodu. Nebo spíše udržovala.“
Theta-Ennea přivřela víčka a pozorně si ho prohlížela. „V posledních padesáti či sto letech jste však dělal o mnoho více.“
„Nastaly mimořádné podmínky. Poprvé po dlouhé době jsem měl možnost účastnit se aktivně zprostředkování. Nemám na tom žádnou velkou zásluhu. Prostě shoda okolností. Jsemk vám upřímný. Ale mnoho jsem se naučil.“
Opět se zamyslela. „Mohl byste mi to, prosím, přiblížit? Poskytněte mi své vysvětlení oněch podmínek.“

Prekvapeně zamrkal a váhavě začal: „Neřeknu vám asi nic, než banality ... Ale když chcete. Vyspělé země — ne. měl bych spíš říci technologicky vyspělá civilizace - postupovala kupředu obrovským tempem. A společnosti, které tento vývoj nezachytily, se vlastně stávaly jakoby seskupením jiných živočišných druhů. Bylo nutno je začlenit, všechny ostatní alternativy by skončily špatně. Ale propast mezi způsobem života, myšlení a chápání byla obrovská. Já jsem patřil k těm několika, kteří mohli ... hovořit a pracovat ... více či méně úspěšně na obou stranách propasti. Pomáhal jsem těm lidem, jak to jen šlo, vytvořil jsem vhodný řád, který jim pomohl s přechodem - když vaši lidé už dávno neměli klasickou papírovou byrokracií a nebyli schopni ji znovu vybudovat. To byla má práce. Samozřejmě, že jsem ji nedělal sám,“ zakončil. „Omlouvám se, že vám opakuji známé věci.“

„To není tak úplně pravda,“ namítla Theta-Ennea. „Mluvíte z pohledu, který nemá obdoby. Ráda bych slyšela více. Pomohlo by mi to lépe chápat generace, které z tohoto místa udělaly to čím bylo. To se mi nikdy zcela nepodařilo. Přes všechnu zvědavost a lásku k nim jsem nikdy nebyla schopna cítit to co oni.“

Položila ruce na stůl a pokračovala se soucitem v hlase: „Ale vy, Gnae Cornelie Patulcie - a mnoho dalších jmen, která jste používal - bez ohledu na ně a na to co v současnosti děláte, vy tomu jistě musíte porozumět. Nemám tu pro vás žádnou práci. To jste mohl tušit dříve. Pokud ne, jak vám to vysvětlit?

Předpokládal jste, že tohle je svým způsobem společnost podobná těm, ve kterých jste žil. kde občané sdílejí určitý společný zájem a smysl pro sounáležitost. Musím říci — není to jednoduché, nikdo to nikdy nezkoumal; málokdo si uvědomuje co se děje, stejně jako si to málokdo uvědomoval v časech Augustových nebo Galileových - že trávím svůj život tím, že se snažím odhalit všechny historické proudy a tlaky ...“ Smutně se zasmála. „Promiňte, začnu znovu.“

„Kromě několika skomírajících enkláv se společnost v obecném smyslu rozpadla. Používáme to slovo a udržujeme některé formality, ale to všechno je prázdné. Dnes jsme jen souhrn jednotlivců. Naše loajalita, pokud to slovo ještě má nějaký význam, se vztahuje jen k různým variantám individuálnosti. Opravdu jste si toho dosud nevšiml?“

„No, víte ne, ale ...“ hledal Patulcius slova.

„V tomto oboru vám nemohu nabídnout žádnou práci,“ pokračovala Theta-Ennea. „Myslím, že to bude všude stejné. Nicméně, pokud chcete, zůstaňte v Oxfordu a můžeme si pohovořit Navzájem se něco přiučíme.“

Snad se vám to bude někdy hodit.

8

Svět je stále na svém místě. Já jsem stále já, kosti, krev, svaly. Uvědomuji si indukční jednotku, která mě obklopuje, její stěny i výhled na postříbřený trávník, tryskající fontánu. obrovský diamant ve kterém, jak jsem slyšela, vyrůstá nový typ kosmické lodi pro kometami těžbu, záblesky na nebi, když satelity řídící počasí vysílají svazky energie. Celé universum mě obklopuje. Je zde takové ticho, že slyším svůj dech i puls. praskání vlasů když pohnu hlavou na polštáři. Vnitřní vědomí nabývá na síle. až se vnější svět stane pouhým duchovitým preludem.

Propadám se sama do sebe. Celá má minulost se přede mnou rozprostírá. Opět jsem otrokyní. uprchlicí, služebnou, vůdkyní a přítelkyní. Opět miluji a ztrácím; rodím a pohřbívám. Opět ležím vedle muže na sluncem prohřáté louce, jetel sladce voní a slunečný den je plný bzučení včel. kolem prolétá motýl. To všechno je pryč. Už pět set let.

Jsou tam trhliny, některá místa jsou rozmazaná. Nevím, jestli kámen obrostle mechem. Vliv mnoha náhod, jde to zvolna, ale mohu oživit to podstatné, stejně jako mé tělo obnovuje samo sebe. Neuropeptid spojující receptor nervové buňky...

Pojď. To není má myšlenka. Ale vstřebávám ji. Jsem ve spojení. Vně i zevnitř.

Až sem dospěl můj trénink. Dnes jsem připravena splynout v jedno.

Nevcházím do sítě. Nic se nehýbe, jen pole, matematické funkce vnímané jako síla, částice, světlo, to. V určitém smyslu do mě síť vchází. Nebo se přede mnou odhaluje stejně jako já před ní.

Můj průvodce nabývá formy. Nikdo vedle mě nekráčí, žádná ruka mě nedrží. Nicméně vnímám tělo, které leží možná na druhé straně planety stejně jako já. Je vysoký, štíhlý, modrooký. Je veselý a smyslný. Kdysi ses jmenovala Flora, jak jsem zjistil. Vyslal myšlenku. Pak já budu Faun. Chtěl by se někdy setkat kvůli výzkumu. To že je milý a sympatický mu jistě pomůže při uvedení nováčka jako jsemjá.

Nejprve ostýchavě, pak ostražitě a nakonec dychtivě mísím své já s jeho. Poznávám stále nová a nová spojení. Realita se střetává s imaginací. Vlny a proudy se sráží, aby vytvořily nové proudy, nové vlny. Kolem tryskají obrazce jako dýmákové sněhové vločky, expandují v nekonečném množství rozměrů a nekonečných změnách. To je hudba a jazyk, který ke mně promlouvá. Kdesi daleko, od nejmírnějšího jádra po nejkrajnější slupku, obrovský počítač udržuje matrice našeho bytí. dává jim život a po oběžné dráze je posílá do našich domovů. To vše na náš příkaz. Teď jsme všim, jednotou, bohem My. Myšlenky. Hledající, těkající, dotýkající se. Je tu Phyllis, má lidská učitelka, která mi to jako první z povzdálí ukázala. Představuji si ji drobnou, s tmavou pletí a černými, dlouhými vlasy, protože nikdy nemyslela na své tělo. Vnímala jsem jemnost trpělivost, houževnatost. Sdílel s ní její zájem o harmonii tvarů a mikrogravitační laserové pólo. Její vroucnost mě obklopuje.

Je tu i Nils. Poznala jsem ten smích, aniž bych jej viděla nebo slyšela jeho jméno. Jsme dobří přátelé a občas milenci.

Opravdu jsi nechtěl nikdy být něčím víc, Nils? Opravdu nesmrtelnost a nezranitelnost plodí strach z trvalosti?

Patříš do doby, která je už dávno mrtvá, drahá. Musíš se od toho osvobodit. Pomůžeme ti.

Jak to, že cítím chlad zde, kde prostor je jen fikce a čas je nestálý? Ne, tohle nejsi doopravdy ty, Nils. Nikdy předtím jsem necítila tvé myšlenky, ale jistě se nikdy nevznášely jen tak, prosty všech citů, jako teď.

Máš pravdu. Já nejsem v síti. To je můj dvojník. Můj mozek naskenovaný v počítači. Pokaždé, když se k němu připojím,

jsem o tolik bohatší, o co déle jsem byl mimo. (Postupně jsem zjistil, že jsi hloupá a prázdná. Neměl jsem to srdce ti to říci, ale teď už není proč to skrývat.) Podle emocí poznávám Fauna - nervy a žlázy, celé to animální dědictví - je na mě psychicky napojen. Neber si to, Floro. Máš neomezené možnosti. Uvolni se s námi. Vyvstala přede mnou další mysl. Také k ní nepatří žádné tělo, protože již žádné nemá. Vlidnost, která z ní vyzařuje (protože vzpomínky na smutek a ztrátu stále přetrvávají, byť v mlhavé a vzdálené podobě, rozumíš?) mě nutí - Pohled! Byl fyzikem srdcím o objevech. Avšak jednoty již bylo dosaženo a velké rovnítko položeno. On však stále doufal. Věděl velmi dobře, jak nepravděpodobné je, že by některý zákon zůstal neodhalen, že by nový experiment přinesl výsledky odporující syntetickému myšlení. Avšak definitivní potvrzení definitivních znalostí je nemožné. A pokud nikdy nenarazí na zásadně nový jev, hra kvant jistě skýtá překvapení, pro která stojí za to vytáhnout do boje. Počítačový systém se sebezdokonaluje. Vše co mohl jako vědec dokázat svými nejmocnějšími i nejjemnějšími nástroji, byl počítač schopen podrobit analýze. Cokoli by snad objevil v laboratorních podmínkách, počítač uměl předpovědět do nejmenšího detailu. Jeho věda se dostala na konec zkoumání. Zbylo z toho jen plané požitkářství, které se mu hnusilo. Nastavil zařízení tak, aby zabilo jeho tělo, jakmile naprogramuje svou osobnost do počítače.

Jsi šťastný?

Tvá otázka nemá smysl. Zaujímám prostor i čas. Podílím se na operacích, jsem součástí činů. Patří mi čas, abych s ním nakládal podle své vůle. Tak může trvat hodinu naplánovat počasí na Zemi na rok dopředu v měřítku potřebném k zahrnutí vlivů chaosu; může trvat den stanovit rozšíření Síť nebo vypočítat osud galaxie vzdálené deset miliard světelných let, když shromáždím potřebná data. Ale každý bit zpracovávané informace je událost a ty hodiny pro mě znamenají milion let i víc. Poté mohu sledovat stopy lidských myšlenek a pozorovat co se děje, zatímco jsem proměněn. Je to nepatrné, ale zajímavé. Můžeš růst do velikosti, Floro a nakonec s námi sdílet tu úžasnou nádhru, sliboval stín. Od Phyllis vím, že někteří touží po takovém osudu. Jsou stále v organickém stavu, i když zmutováni. Spojení je radost, objevování, výzva. Ve spojení si lze uvědomovat to co člověk nemůže sám o sobě, o druhých, o vesmíru. Staré objevy získávají nový smysl. Nová umění, filozofie, zábava, novinky, které ani nemají jméno. To nás naplňuje a boří hranice.

Pojď. Zkus to. Vzdej se toho co jsi, abys našla kým jsi.

Splyvám s Phyllis, Faunem a přízračným Nilsem. Stáváme se novým já. Jsem otrokyní, která získala svobodu, učitelkou a sportovkyní, rozmazleným uměleckým fotografem, amatérským matematikem a profesionálním atletem Budeme potřebovat mnoho spojení, abychom obrousili konflikty a stali se novou bytostí...

Chaos zmatek a víření. Jsou tu další. Odpoutám se a znovu se ponořím. Jsem služka, která se provdala za krále, obyvatel moří dýchající zábranu, kouzelník, umělé stvoření napojené na počítač ...

Krouží spolu, ztrácejí se, úl plný myslí, plamen a hrom. ...

Ne!

Pusťte mě! Poletím pryč nekonečnými chodbami plnými ozvěn. Strach je mi v patách. To já sama sebe pronásleduji. Byla sama. Byly tu jen přístroje, které o ni pečovaly. Cítila pot a s každým nádechem si uvědomovala bolest v hrdle. Hrůza pominula. Pocit nevyslovitelné ztráty se usadil hlouběji a vyprchával pomalu. Když i ten odezněl, sebrala sílu a rozplakala se.

Odpusťte. Phyllis, Faune, Nils, všichni, křičela do prázdného pokoje. Mysleli jste to dobře. Chtěla jsem najít své místo ve vašem světě. Nemohu. Znamenalo by to pro mě zničit vše čím jsem, všechna staletí a lidi které nikdo nezná, všechna přátelství a tajemství, která mě formovala. Narodila jsem se pro vás příliš brzy. A teď je pro mě příliš pozdě. Pochopíte? Odpusťte?

9

Setkání proběhlo v realitě. Nelze přeci obejmut hologram. Štěstěna jim přála a mohli využít návštěvnícký dům v rezervaci Lake Mapourika na Jižním Islandu, který pro Hanna do dneška zůstal Novým Zélandem.

Počasí bylo nádherné, tak jak mělo být. Sesedli se kolem piknikového stolu. Vzpomněl si na jiný stůl, pod jiným nebem, před dlouhými roky. Trávník se svažoval k tiché hladině ve které se zrcadlily bílé vrcholky hor a zeleň lesů. Jak slunce stoupalo, vzduch se plnil vůní pryskyřice. Někde vysoko nad nimi zpíval pták.

Včerejší setkání bylo hlučné a radostné, dnes však nikdo nerušil ranní klid. Nakonec Hanno včele stolu promluvil: „Snad není ani potřeba nic říkat. Zdá se, že jsme za jedno. Přesto bude moudré probrat to znovu s chladnou hlavou, než učiníme konečné rozhodnutí.“

Na Zemi už nemáme domov. Každý znáš se pokoušel svým způsobem začlenit, lidé se nám snažili pomoci, ale nakonec jsme stáli tváří v tvář faktu, že je to nemožné. Jsme dinosauři, kteří omylem přežili do věku savců.

Aliyat zavrtěla hlavou. „Ne, jsme lidé. kteří se přežili,“ řekla trpce. „Poslední živí.“

„Nemyslím,“ oponovala Macandal. „Mění se více a rychleji než jsme schopni přijmout. Nyní bych si ani netroufla definovat, co je to člověk.“

„To je ironie,“ povzddechla si Svoboda. „Mohli jsme to předvídat? Že svět, ve kterém konečně budeme moci vyjít ze stínu, bude naprosto odlišný od všeho co jsme kdy znali?“

„Spokojený sám se sebou a obrácený do sebe,“ řekl Wanderer.

„Také jsi zaujatý.“ odpověděla mu Macandal. „Děje se úžasně věci. Ale zkrátka nejsou pro nás. Tvořivost, objevy se přesunuly do ... jak to říct? Vnitřního prostoru.“

„Snad,“ zašeptala Yukiko. „Co tam ale nalézají? Prázdnotu, bezvýchodnost.“

„Tak to vidíš ty,“ ozval se Patulcius. „Připouštím ale, že i já mám důvody být nešťastný. Přesto, jestli mohu použít přirovnání, když se Číňané za dynastie Ming přestali plavit po moři, nepřestali být umělci.“

„Ale skončili s mořeplavectvím.“ řekl Tu Shan. „Od sond přichází zprávy o nespočetných světech mezi hvězdami a nikoho to nezajímá.“

„Země je přeci jenom dost výjimečná, jak se zdá,“ připomněl celkem zbytečně Hanno. „Nejbližší planeta, kde by lidé mohli žít, je od nás vzdálena takřka padesát světelných let. Proč tedy vynakládat obrovské úsilí a posílat hrstku kolonistů tak daleko a možná na smrt, když je tu všem dobře?“

„Aby mohli své - naše životy naplno žít ve vlastním světě.“ pronesl Tu Shan.

„Společnost,“ zašeptal Patulcius.

„Když to nevyjde, můžeme hledat dál. Když nic jiného, budeme alespoň jedinými lidskými bytostmi, které tam někde jdou za svým cílem,“ prohlásila rozhodně Svoboda.

Vyzývavě se podívala na Hama a ostatní se také otočili jeho směrem. Přestože se dosud nikdo vlastně nezeptal přímo na jeho záměry, jeho odpověď nebyla velkým překvapením.

„Myslím, že dovedu obstarat loď.“

10

Konference nebyla setkáním osob ani hologramů. Hannova elektronická kopie se přemísťovala po celém glóbu a před ním se letmo zjevovaly tváře. Některé z oněch myslí byly napojeny na počítač nebo v přímém spojení mezi sebou dočasně či nastálo. Nevybavoval si je pod jmény, přestože je znal, ale podle funkcí, a každá funkce hovořila svým hlasem. Tak byl ve styku s vedoucími mozky planety.

Od tvých dob jsme urazili pořádný kus. Richelieu, pomyslel si. Kéž by tomu tak nebylo.

„Ano, je možné postavit takovou loď,“ řekl Technik. „Ve skutečnosti byla předběžná studie vypracována už před více než sto lety. Tehdy se ukázalo, jak rozsáhlé dílo by to muselo být. To byl také hlavní důvod, proč se nikdy nepřistoupilo k realizaci.“

„Nemělo by to snad být o mnoho větší a složitější než loď, ve které jsem cestoval sluneční soustavou.“ protestoval Hanno. A kosmické sondy už dosahují rychlosti světla.“

„Měl jste si problém trochu lépe prostudovat, než jste s tím přišel.“

„Snažil jsem se.“

„I z lidského hlediska je to velmi složité.“ doplnil Psycholog. „A zatím se zabýváme jen výčtem technických problémů.“

„Základní podmínky jsou zřejmé.“ pokračoval Technik. „Roboty nepotřebují žádná zařízení pro podporu života, nic co by sloužilo k vyplnění jejich času a potřebují minimální ochranu. Taková loď má tedy malou hmotnost a náklady na ni jsou poměrně nízké. Přesto se nejedná o zanedbatelnou investici, především pokud jde o antihmotu.“

„Taková investice znamená omezení zdrojů na jiných místech.“ řekl Ekonom. „Moderní společnost je sice bohatá a vysoce produktivní, ale nikoli neomezeně. Je mnoho projektů, které jsou nám bližší a některé z nich bude třeba zahájit.“

„Sama nezměnost vesmíru je proti nám.“ povzdychl si Astronom. „Uvažte, že jsme obdrželi první signály od sond, které pronikly zhruba do vzdálenosti sto padesáti světelných let. A ještě dlouho potrvá než dostaneme zprávy od těch, které jsme vyslali do ještě větší vzdálenosti. V současnosti jsme schopni obsáhnout oblast, ve které je odhadem asi čtyřicet tisíc hvězd. Příliš mnoho na to, abychom ke každé vyslali loď, nadto valná většina z nich jsou červení a bílí trpaslíci.

Ani slunce podobná našemu Slunci nedávají velkou naději. Je pravda, že objevy se hrnou takovým tempem, že je takřka nemožné je sledovat a vstřebávat; a veřejnost málo z toho považuje za zajímavé a už vůbec ne za převratné.“

„To všechno samozřejmě vím...“ začal Hanno.

Technik jej přerušil: „Chcete loď s lidskou posádkou, která by dosahovala také takové rychlosti. Můžeme vám zaručit, bez ohledu na to, jak dlouho žijete, že je to jeden z největších nesmyslů. I pro hrstku lidí, zvláště pokud by chtěli založit kolonii, by loď musela být obrovská a úměrně tomu i hmotná. A potřebné vybavení by celkovou hmotnost ještě podstatně zvýšilo. Vybavení zahrnuje i laser a magne-tohydrodynamický systém, který nejenže odstíní radiaci, ale nasaje i dostatek mezihvězdného plynu potřebného k pohonu. A pohon sám spotřebuje tolik antihmoty, že to vyčerpá zásoby v celé sluneční soustavě na několik příštích let. A jak jistě víte, její výroba je zdoluhavá a obtížná.

K tomu všemu, robotické sondy jsou standardizovány. To co máte na mysli, by znamenalo kompletní přestavbu.

Předběžné zadání, které je uloženo v databázích, ukazuje jaké kapacity počítače by bylo zapotřebí a k jakým významným omezením jiných operací by muselo dojít. Výroba pak také pochopitelně nemůže použít stávající součásti a technologie. Bylo by nutno vytvořit úplně nové nanotechnologické i mechanické provozy, vznikla by i nutnost zcela nové organizace. Od započetí prací do odletu může uplynout desetiletí, během kterého budou muset různé části společnosti snášet citelné nepohodlí.

Zkrátka chcete na celé lidstvo uvalit nesmírnou zátěž proto, aby bylo možné vyslat několik jedinců ke vzdálené planetě, která je snad obyvatelná.

Ano, pomyslel si Hanno. Pyramidy jsou proti tomu úplně nic. A faraónové jejich stavbu po čase také zastavili. Bylo to příliš drahé. Všichni byli proti.

Pak se škrobeným úsměvem řekl: „Vše, co jste říkali, znám alespoň v hlavních rysech. Také vím, že je dnes možné něco takového dokázat, aniž by tím kdokoli trpěl. Myslím, že na mém návrhu vidíte něco prospěšného, jinak by se toto setkání neuskutečnilo.“

„Vy První jste zvláštní,“ pronesl Umělec. „Až do dnešních dnů jste si podrželi zvláštní slabost pro ty, kteří se táží odkud jsme přišli.“

„A kam asi jdeme!“ dodal Hanno. „Mluvím o budoucnosti celého lidstva. Země ani Slunce tu nejsou navždy. Chceme, aby se naše rasa stala nesmrtelnou...“

„Lidstvo se bude geologickými problémy zabývat až nastanou.“ řekl Astronom. „Máme na to ještě několik miliard let.“ Hanno se včas zarazil, aby neřekl: Myslím, že do té doby nepřetrvá nic. co by bylo možné nazvat člověkem. Smrt či proměna? Těžko říct. Mě osobně je to jedno.

„Jakákoli myšlenka na rozsáhlou mezihvězdnou kolonizaci je směšná.“ prohlásil Ekonom.

„Pokud by to bylo možné, někdo by to již provedl a věděl bychom o tom.“ přidal se Astronom.

Ano, tento argument slyším od dvacátého století znovu a znovu. Pokud existují, kde jsou? Proč jejich sondy nikdy nenavštívily Zemi? My sami jsme vyslali další sondy k těm několika primitivním sapientním druhům, které jsme objevili. To málo co jsme se dozvěděli se podepsalo na našem myšlení a umění sotva znatelně. Asi tak, jako Afrika ovlivnila Evropu v devatenáctém století. Alespoň víme, že život a vědomí nejsou jevem tak řídkým a náhodným. Měli bychom hledat, aby nás samota zcela nezmrazila.

Ale oni existují!

„Musíme být trpěliví,“ pokračoval Astronom. „Zdá se, že nepochybně existují. Časem se k nim sondy dostanou, nebo ještě před tím navážeme přímé spojení.“

Na vzdálenost stovek světelných let. Uplyne nesmírná doba mezi otázkou a odpovědí.

„Vůbec nevíme jací mohou být,“ řekl Hanno. „Je nekonečně mnoho možností. Jistě jste četl mou zprávu. Probírám tam všechny ty staré argumenty a všechny končí právě u toho, že nevíme. Jediné co víme jistě, je to co jsme schopni dokázat.“

„Míra schopnosti je ovšem omezena mírou možností,“ prohlásil Ekonom.

„Ano, studovali jsme vaši zprávu.“ řekl Sociolog. „a důvody pro takovou výpravu, které v ní uvádíte, jsou logicky nedostačující. Je pravdou, že několik tisíc lidí věří tomu, že by chtěli letět. Cítí se frustrováni, zmateni, mají dojem jako by nikam nepatřili, zdá se jim, že jsou omezováni nebo nějakým jiným způsobem jsou mimo hlavní proud. Sní o novém začátku v novém světě. Mnoho z nich je nezralých a vyrostou z toho. Další jsou blouznivci, kteří se polekají a odstoupí, jakmile se střetnou s realitou. A zbude sotva pár desítek pro které bude obět. kterou požadujete, přiměřená.“

„A o ty právě jde.“

„Opravdu? Když jsou tak sobečtí, že vystaví i své potomky - protože se budou jistě rozmnožovat, pokud přežijí - takovým nebezpečím a nesnázím?“

Hanno se jen smutně ušklíbl. „Všichni rodiče vždy stáli před takovým rozhodnutím. To je prostě přirozené. Chcete své rase odmítnout příležitosti, objevy, nové způsoby myšlení, života a práce, které tohle civilizace předem zapovídá?

„Váš pohled má pochopitelně něco do sebe,“ řekl Psycholog. „Přesto ale musíte připustit, že zde není žádná záruka úspěchu. Naopak, je to dost hazardní záležitost. Zatím nikdo neví, jestli těch pět planet, které známe, a které mají podobné prostředí a biochemii jako Země, nejsou jen smrtelné pasti, které mohou spustit až po dlouhé době.“

„Pokud to bude nutné, můžeme letět ještě dále. Bude na to čas. Teď jen zbývá něco s tím udělat.“

„Mohli byste objevit úžasné věci a předat nám o nich zprávy v podobě, jaké není chopen žádný robot,“ dodal Umělec. Hanno přikývl. „Mám dojem, že inteligentní druh je schopen plnohodnotné komunikace zase jen v rámci svého druhu.

Možná se mylím, ale jak se přesvědčíme, když to nezkusíme? Do našich strojů a jejich programů jsme zabudovali jak svá vlastní omezení, tak omezení vyplývající z našich, jistě ještě neúplných vědomostí. Pravda, jsou schopni se učit, přizpůsobovat se, modifikovat na základě získaných zkušeností; ty nejlepší z nich dokonce i myslí. Ale pořád je to jenom strojová mysl. Co víme o zkušenostech, které nemohou využít? Možná, že je celé vědecké poznání kompletní, možná že ne. V každém případě je kolem nás nezměrný vesmír. Příliš velký na to, abychom mohli cokoli tvrdit.

Takovýhle jednostranný výzkum je nedostatečný.“

Technik se zachmuřil. „Takže trváte na svém. Myslíte, že vaše tvrzení jsou nová? Byla znovu a znovu opakována, aby byla opětovně shledávána nedostatečnými. Pravděpodobnost úspěchu, a jeho eventuelní cena, je příliš mizivá v porovnání s náklady.“

Hanno i ve své elektronické podobě cítil, jak se naklání dopředu. Při této odtělesněné konverzaci to působilo podivně.

„Ještě jsem nepoužil svůj nový argument,“ řekl ke všem. „Doufal jsem, že nebudu muset. Ale ... situace se změnila.

Máte co do činění s námi, s Prvními. Sami jste řekli, že jsme zvláštní. Stále máme určitý respekt, svá tajemství a své přívržence. Není to příliš mnoho, ale já vím, jak efektivně takové věci využít. Stačí málo. V minulosti jsem v tom byl velice dobrý.

Ano, budeme jako ovádi. Můžete dělat, že nás ignorujete, můžete nás i zlikvidovat. Ale za jakou cenu. Do mnoha myslí zasejeme znepokojivé otázky. Neztratí se, protože jste zrušili smrt a databáze nezapomínají. Řídili jste svůj svět tak poklidně, že jste získali dojem, že systém je stabilní. Ale není. Nic lidského nikdy nebylo. Prostudujte si dějiny.“

Převraty a násilí, skryté útesy na kterých se roztrhly pyšné říše i se svými sny a bohy.

Psycholog odpověděl ocelově chladným hlasem: „Je pravda, že sociální pohyb je - matematicky vyjádřeno - chaotický.“

„Nechci vyhrožovat.“ ujistil je Hanno rychle. „Abych se přiznal, také mám obavy z výsledku. Může být nepatrný, ale také nezměrný. Mimochodem,“ - pokusil se o smích - „nespokojenci byli vždy nejlepším vývozním artiklem všech vlád. A tohle bude romantické dobrodružství ve věku, kdy romantika a dobrodružství takřka vymizely, když nepočítám počítačovou stínohru. Lidi to bude zajímat a budou tomu fandit ...dost dlouho, aby loď odletěla. Vám to přinese zásluhy, které vám jistě pomohou ve vašem budoucím snažení. A potom...“ Rozpřáhl ruce. „Kdo ví? Porážka? Nebo možná vstupenka do nekonečna?“

Ticho se nesnesitelně protahovalo.

Chlad Administrátorova hlasu zasáhl Hanna jako fyzický úder. „I tohle jsme od vás očekávali. Všechny okolnosti byly zváženy. Rozhodnutí je pozitivní. Loď poletí.“

To jen tak? Vítězství v jediném okamžiku?

Jistě, zatímco jsme mluvili, počítač dospěl k rozhodnutí, nad nímž by lidé přemýšleli tisíce let.

Ó Kolumbe!

„Tady jsou podmínky,“ slyšel hlas. „Ať při vědomí nebo v hibernaci, hmotnost padesáti či více kolonistů se zásobami a vybavením je nadměrná, když jsou vyhlídky tak nejisté. Musí tedy letět jen vás osm Prvních. Budete mít s sebou samozřejmě roboty, včetně inteligentních, univerzálních, ale podřízených typů bez osobnosti, se kterými nemohou vzniknout žádné konflikty. Dostanete i další vybavení podle potřeby. Pokud vaše výprava uspěje, možná vás časem budou následovat další v pomalejších lodích. Myslíme si, že je to rozumný návrh.“

„Ano ...“ A ta symbolika. Pěkně mazané. Můj bože, mohu být rád, že se dostanu ze systému, který počítá se vším. Ale asi bych neměl být nevďečný, že? „Jste velice šlechetný. Vždy jste k nám byl. Mnohokrát děkuji.“

„Poděkujte společnosti. Stále uvažujete jako v dobách králů, ale osobní moc je přežitkem.“

Pravda. Stejně tak, jako vlastní duše.

„Dále.“ pokračoval Adminisfrátor, „nemusíte letět k planetě navržené ve vaší zprávě. Ta leží necelých padesát světelných let odsud, ale rozdíly ve vzdálenosti, při tak dalekém letu a relativistické cestovní rychlosti, už jsou celkem zanedbatelné. Je to nejlépe prozkoumaná planeta podobná Zemi a je tedy nejvhodnější k osídlení. Ale je tu další úvaha. Mluvil jste o průzkumu. Dobře tedy, zkoumejte.“

Vybrané slunce a planeta leží v Pegasu, blízko hranice našich současných možností. Asi si vzpomenete, že za nimi, stejným směrem, asi patnáct set světelných let odsud, je nejbližší zdroj záření, který by mohl být produktem vyspělé civilizace.

Nejsme si pochopitelně jisti jestli tomu tak je. Takových anomálií je mnoho. Ani nevíme jestli vaše přítomnost tam nějak urychlí kontakt. Patrně nikoli, protože roboty, které tam směřuji, zatím nehlásí nic než přírodní úkazy. Cesta k té planetě znamená, že se setkáte s větším neznámem a patrně i nebezpečím než jinde - ačkoli během stavby lodě jistě získáme další informace. Po pečlivém zvážení všech kladů a záporů jsme dospěli k tomu, že bude nejvhodnější, když se vaše expedice vydá k našim nejbližším předpokládaným sousedům." To dává smysl. Mohlo mě to napadnout předem. Ale jsem jenom člověk. A je nás jenom osm. Také lidí. Zranitelná těla. krev, která může být prolita.

„Budete s tím vy i vaši společníci souhlasit?“

„Ano.“ Bezvýhradně.

11

Sbohem, Země.

Něco z ní stále zůstává - zasunuté vzpomínky, malé drobnosti ve šterbinách vědomí, obyčejní lidé, archaismy, dozvuky. Lidé jsou většinou úžasní. Svolili a poskytovali samotu v těchto posledních několika dnech, nebo přicházeli aby podpořili a pomohli darem, ať byl jakýkoli.

Oceán hučí, dme se a opět klesá v koloběhu příboje a přílivu. Vítr strhává pěnu z bílých chocholek šedozelených vln.

Loď se prodírá vpřed, lanovi hvízdá, plachty napjaté k prasknutí. Chladný vítr je plný soli.

Pšenice zláme a vánek čechrá dlouhé míle polí. Včely bzučí nad prosluněnou loukou plnou sladkých květů. Opodál, pod korunou rozložitého ořechu, odpočívá několik strakatých krav. Hrouda prohráté hlíny se rozdrolí v dlani.

Mihotavé světlo svíci tančí po tvářích. Chvěje se na stříbře. porcelánu i bělostném ubrusu. Šampaňské ve vysokých sklenicích vypouští šňůrky drahokamů, které tak příjemně lechtají na patře. Všichni se usmívají, konverzace je lehká jako víno. Podává se hustá pórková polévka a vůně dalších chodů dává tušit, že zábava potrvá až do rána.

Zrzavě rudé stěny kaňonu vymletého během milionů let se tyčí proti modrému nebi. Mezi útesy, kde se jindy prohání vítr, je ticho, takže havranovo „Kra!“ protrhne denní žár jako výstřel. Jeho černá křídla prořezávají vzduch vonící šalvějí a jalovcem, které vyrůstají z každé spáry. Zelený pás značí cestu potůčku, který se klikatí po dně kaňonu.

Přestože poutníci již dávno nepřicházejí, svatyně je udržovaná a vzpomínky blednou jen zvolna. Poblíž vchodu stále roste pokroucený věkovitý cypřiš, stříbřitý a přísný. Pohled stoupá k úbočím hor, kolem ostrohu rozděleného vodopádem, podél hájů a teras, za křivku střechy, k ranní mlze klesající do údolí až do nebetyčné modři ve které všechno končí. Vzduch je chladný. Odněkud se ozývá volání kukačky.

Přehánka skončila. Březový háj se leskne kapkami, které ulpěly na chvějících se listech. Kmeny štíhlé jako dívčí těla vyrůstají ze stinného podrostu kapradí a mechů. Vpředu se stromy rozestupují a otevírá se výhled na hladinu jezera obklopeného rákosím. Jelen na břehu je ve střehu, připraven k útěku. Země pod nohami je kyprá a vlhká. Vše voní zelení.

Věci a místa budou k dosažení i v budoucnosti, ale jen jako iluze, tanec fotonů a elektronů, reakce neuronů. Zdejší realita je hmatatelná. Na obrázku na zdi je místo u řeky. Snímek pochází z doby, kdy se začínaly používat fotoaparáty. Stůl je skoro také tak starý, jeho deska je dlouhým užíváním poškrábaná, na dvou místech spálená od cigarety. I ostatní nábytek je příjemně obstarožní. Kniha má svou váhu, zažloutlé listy šustí pod prsty. Jméno na přebalu je vybledlé, ale nikoli zapomenuté.

Nejsou zde žádné hřbitovy. Smrt je velmi vzácná a půda také. Je obtížné rozhodnout se kam jít - do města, které je již k nepoznání, či do zbytků krajiny, kde tráva a květiny ustoupily polím - aby se člověk necítil naprosto osamělý a mohl se zastavit a zašeptat: „Děkuji a sbohem.“

12

Zažehl se plamen, na kterém se Pytheas vydal na svou cestu. Slunce za zádi se při malém zrychlení zmenšovalo zprvu pomalu, ale když se loď přiblížila k Jupiteru, bylo již pouze nejjasnějším bodem mezi ostatními hvězdami.

Trpělivě a horlivě plnily všudypřítomnou noc bílým, modrostříbrným, medovým a rabínově rudým svitem. Mléčná dráha se táhla nebem jako řeka ledu a světla. Mlhoviny se chvěly zrodem a umíráním hvězd. Vjižní části se třpytila Magellanova mračna. V dálce lákala úchvatná spirála sesterské galaxie.

Hanno a Svoboda stáli na můstku a pozorovali zvětšený výřez oblohy. Dělali to často. „Na co myslíš?“ zeptal se nakonec.

„Na konečnost.“

„Na co?“

„Na manévr, který je před námi. Ještě to není nezvratné. Ještě po nějaký čas se můžeme otočit, že? Ale změna kurzu, která se chystá, to je něco jako já prostě nevím. Ani zrození, ani manželství, ani smrt. Ale něco podobně podivného.“

Přikývl. „Myslím, že vím co myslíš, a to jsem zatvrzelý pragmatik. Určitě to však chápe Wanderer. Říkal mi, že s Corinne plánují obřad. Asi bychom se ho mih všichni zúčastnit.“

Usmála se. „Rituál před cestou. Mělo mi dojít, že Wanderer je jediný, kdo tomu rozumí. Doufám, že mi ho část věnuje.“

Hanno se na ni úkosem podíval. Všichni byli neformálně a s tichým souhlasem spárováni - on a ona, Wanderer a Macandal, Patulcius a Aliyat, Tu Shan byl opět s Yukiko. Ne že by tomu tak bylo vždy. Během dlouhých časů skrývání docházelo k různým výměnám. Ale od té doby žili častěji odděleně než spolu. Jaká emocionální rizika hodlali při této cestě podstoupit? Patnáct let na cestě a Bůh ví co je čeká na jejím konci.

Ať byli odděleni jakkoli dlouho, po staletích si dvojice vypěstovala jakýsi šestý smysl. Svoboda vzala Hanna za ruku.

„Neboj se,“ řekla americkou angličtinou, nejoblíbenějším z mrtvých jazyků. „Jenom jsem nějak zvažněla. Musíme se jen zbavit zbytečné přítěže. Bylo by špatné, nést si své malichernosti i mezi hvězdy.“

„Ale ponese,“ odpověděl. „Nemůžeme si pomoci. Jak chceš utéct sama před sebou?“

13

Ochranná pole zadržovala radiaci, když Pytheas míjel v malé vzdálenosti Jupiter. Obrovská planeta po něm vztáhla svou mocnou gravitační niku a vymrštila jej po ekliptice k Pegasu. Na palubě zněl buben, nohy tančily a staré písně vzývaly duchy.

V bezpečné vzdálenosti od planety byli na povrch lodi vypuštěni roboti. Poletovali kolem, napínali obrovskou síť a instalovali spalovací komoru. V této době už raketový pohon udělil lodi dost vysokou rychlost a interakce s mezihvězdným plynem byla dostatečná. Podle pozemských měřítek to bylo absolutní vakuum, obsahující jeden atom, převážně vodíku, na kubický centimetr. Ale při vysoké rychlosti hltal obrovský trychtýř nezměrné množství částic. Pytheas teď připomínal tuponosé torpédo lapené do sítě obriho rybáře.

Posádka vyslala poslední laserovou zprávu na Zemi, každý pronesl několik vět a vyslechli si krátké, formální přání úspěchu. Ionizace a pole kolem znemožňovaly komunikaci na bázi elektromagnetických vln. Modulovaná neutrina tím vším však snadno procházela a Pytheas byl vybaven pro jejich příjem. Avšak jeho vlastní vysílání už začínalo mít příliš velký rozptyl. Obrovské zařízení na Zemi, které bylo schopno vysílat identifikovatelné signály na vzdálenost stovek a tisíců světelných let, bylo zaměřeno na vzdálené cíle, které snad někdy odpoví.

Nyní mohli pomoci sítě, rozpínající se na tisíce kilometrů, zahájit sklizeň. Částice byly zachycovány, tříděny a míšeny. Laserové výboje odtrhávaly elektrony od jader. Silová pole vrhala plazmu za záď loď do spalovací komory, která sama byla v podstatě magnetohydrodynamickým generátorem. Jakýkoli styk plazmy s hmotou lodi by vyvolal smrtící dávku radiace.

Další nehmotné zařízení uvolnilo malý kousek antihmoty, ionizovalo jej a vstřelilo do vířícího plynu. Při anihilaci částic se uvolnila energie devět krát deset na dvacátou ergů na gram. To spustilo fúzní reakci mezi dalšími protony. Za silně odstíněným trupem Pylhea žhnulo malé slunce.

Jak se rychlost zvyšovala, vytvářelo se stále více plazmy. Posádka se opět ocitla ve stavu normální zemské tíže, když zrychlení dosáhlo devíti set osmdesáti centimetrů za sekundu.

Při takovém zrychlení urazí loď za necelý rok půl světelného roku a její rychlost se přiblíží rychlosti světla.

14

Žádná živá bytost by teď nemohla loď řídit. Nyní sama fungovala jako živý organismus. Prostřednictvím svých systémů udržovala kurs a zajišťovala životní prostředí posádky, ze které se stali cestující, z nichž každý trávil svůj čas, jak nejlépe dovedl.

Obytné prostory byly čisté funkční. Osm kajut, tělocvična, dílna, kuchyň, jídelna a společenská místnost. Byly tu samozřejmě i koupelny a pokoj snů. Jejich zútulnění poskytl rozptýlení těm, kteří měli umělecké sklony. Yukiko naléhala, aby začali se společenskou místností. „Je to místo, kde se budeme setkávat nejčastěji,“ říkala. „Nejenom kvůli oddechu a společnosti, ale také, až bude třeba komunikovat, řešit problémy, až nám bude úzko.“

„Ano, taková naše tržnice,“ přikývl Hanno. „A tržnice byly vždy blízko chrámu.“
„Měli bychom zařízení rozvrhnout tak, aby výzdoba nenarušovala funkčnost,“ upozornil Tu Shan.
Ti tři se tam jednoho večera sešli. Loď dále udržovala pozemský cyklus dne, noci a hodin, podle kterých život vznikl a vyvíjel se. Tento rytmus se může zvolna přizpůsobovat podle stavu na cílové planetě. Bylo po večeri a ostatní odešli za svými zájmy. Osaměli. V chodbě vzadu se zvolna stmívalo. Brzy se rozsvítí měkká noční stropní světla.
Tu Shan upevnil truhlík k závěsům ve zdi, které vykoval do tvaru vinných listů. „Myslel jsem, že ho napřed ozdobíš,“ poznamenal Hanno.
„Nejdřív dám dovnitř Minu a zasadím květiny,“ vysvětloval Tu Shan. „Ozdobnou obrubu přidělám až později.“
„Ano, potřebuješ květiny, živé věci,“ usmála se na něho Yukiko. Pod jejíma rukama vznikala na stěně malba. Kopcovitá krajina s vesnicí a bambusovým hájem, v popředí do obrazu zasahovala rozkvetlá třešňová větev.
„Na obrubu vyryji zvířecí motivy,“ pokračoval Tu Shan. „Kdybychom tu tak měli živá zvířata,“ povzdechl si. Vzory jejich DNA byly uloženy v databázích. Když půjde všechno dobře, bude je možné v živých roztocích znovu syntetizovat.
„Ano, také mi chybí kočky, které mě doprovázely na lodích,“ připustil Hanno. „Námořník se musí obejít bez mnoha věcí. Každé přistání je pak o to větší zážitek.“ Jeho prsty splétaly z provázků drobné tapiserie, které se pak někdy rozvěsí. Fénický vzor ladil s asijskými motivy. Pohlédl na stěnu. „Začíná to vypadat dobře.“
Yukiko udělala malou poklonu jeho směrem. „Děkuji. Obávám se, že je to jen chabá napodobenina toho co si pamatují.“
„Samozřejmě,“ zareagovala s hořkostí v hlase. „Nestojíme jim zato, aby postavili výkonnější. Ale poslat nás k nějaké hvězdě milion světelných let daleko ...“
„Tak hrozné to není.“ opáčil s úsměvem. „I když pořád je to dost děsivá vzdálenost.“
„To je jim lhostejné. Chci říct, že všechno co na Zemi zatím mají jsou signály, kterým stejně nerozumí. Vůbec si nelámali hlavu s tím, co budeme muset podstoupit.“
„Ano i ne. Domněnka, že jsou to signály pro ty, které to zajímá nebo pro ty, kteří naslouchají, je celkem opodstatněná. Ale myšlení odesílatelů se asi příliš nepodobá našemu, když nejsme schopni rozluštit jejich kódy. Kromě toho, skoro určitě to budou roboty. To, co jsme zachytili, je s velkou pravděpodobností něco jako návnada, která má přilákat další roboty podobné sondám, které jsme už vyslali.“
Zachvěla se. „Nic doopravdy živého?“
„Sotva. Uvědom si, že jsou to ta nejpodivnější místa v galaxii. Černé díry, kondenzující mlhoviny, prahmota - ani nevím jestli používám správné termíny. V moderní kosmologii mám zmatek. Ale každopádně tam číhá spousta nebezpečí a nejsou tam podmínky pro život. Zároveň je každé z těch míst unikátní. Je jisté, že každá civilizace, která dosáhne potřebné úrovně, tam vyšle průzkumné roboty. Takže se nabízí úvaha, že ti, kteří tam už jsou - nebo jejich tvůrci - vyšlou signály v naději, že je někdo další zachytí. Tohle jsou už dlouho ta nejpravděpodobnější místa k zachycení známek inteligence. Tam je nejvhodnější zaměřit naše přístroje.“
„Vždyť vím!“ odsekla.
„A proč jsme ještě nezachytili nic jednoznačného od mateřské civilizace ...“
„Nech toho! Chci dýchat čerstvý vzduch a ne poslouchat přednášku!“

Otočil se a sklonil svou tvář nad její. „Promiň, drahá. Hrozně mě to zajímá.“
„Taky by mě to zajímalo, kdybych to samé neposlouchala stále dokola. Kdyby tak bylo něco nového.“
„A mluvil o tom někdo jiný. že?“ řekl smutně. „Nudím tě, vid?“
Stiskla rty. „Nejsem ve své kůži.“
Nepřipomněl jí že mu neodpověděla na otázku, ale jeho hlas přece jen o něco zdrsněl. „Věděla jsi přeci, že budeš muset opustit společenský život.“
Sotva ztlačeně přikývla. „Jo. Už v Palmyře jsem se naučila, jak vyčkávat na příležitost. To neznamená, že se mi to musí líbit.“
Sklouzla z postele a natáhla se pro plášť na věšáku. „Ještě se mi nechce spát. Půjdu do pokoje snů a trochu se uvolním.“ Pokud nelhala nepokrytě tím naznačovala, že ji neuspokojil.
Posadil se a řekl: „Chodíš tam dost často.“
„To je moje věc.“ Přehodila si kapuci přes hlavu a jejich oči se na vteřinku setkaly. „Promiň, Gnae, jsem protivná. Snad to bude zítra lepší, lim?“ Sklonila se a počechrала mu chlupy na hrudi. Jak bosá přišla, tak i odešla. Povrch podlahy byl měkký a prázdný skoro jako trávník.
Chodba byla prázdná a v tuto noční hodinu jen spoře osvětlena. Ventilace skoro neslyšně předla. Zahnula za roh a zastavila se. Wanderer také.
„Ahoj, už jsme se dlouho neviděli,“ řekla Aliyat americkou angličtinou. „Kam kráčíš?“ dodala s úsměvem.

Jak se Pytheas dotahoval na rychlost světla, tím cizejším a nezajímavějším se okolní vesmír stával. Nikdo už netrávil hodiny u monitorů, pokud je vůbec někdo zapnul. Paluba lodi byla jako systém jeskyní, pulsujících životem. Jejich uzavřenost bylo možné prolomit tolika způsoby - sport, hry, řemeslné práce, knihy, hudba, filmy nebo tradičnější způsoby zábavy, které v pseudoživém provedení počítač nabízel každému kdo se připojil. Podmínky nebyly nikterak špatné. Většina lidí, kteří kdy žili na Zemi, by je přirovnala kraji. Přesto, jak Hanno jednou podotkl, bylo dobré, že pro nesmrtelné neznamená rok příliš dlouhý časový úsek. A pro První to platilo stonásobně.

Žádný z moderních lidí dosud nežil dostatečně dlouho. Věděli, jak se vyrovnat se zlými časy a problémy, zvláště pokud byly duševní povahy? Je možné, že právě taková podvědomá obava způsobila, že se dosud o takovou cestu nikdo nepokusil.

Tak nebo tak, každý problém vyzývající k řešení byl vítán.

Fénicie - jak ji pojmenoval Hanno - nebyla Zemí. Ale automatické sondy hlásily mimořádné množství podobností: Slunce, oběžná dráha, hmotnost složení, doba rotace, tektonika, satelit. Velké množství údajů dávalo takřka jistotu, že tamní biochemie je blízká pozemské. Takových planet bylo opravdu málo (i když „málo“, vztaženo na celou galaxii mohlo dát několik stovek). Nic nebylo úplně totožné, ale také nebylo zjištěno nic naprosto cizího. Absence jakékoli inteligentní formy života byl jediný podstatný rozdíl a mírně řečeno, i nejméně důležitý.

Mimoto Fénicie byla méně prozkoumána než planeta, které Hanno původně uvažoval. Ležela ve vzdálenosti takřka sto padesát světelných let od Země, na samé hranici dosahu komunikačních prostředků. Zatím se k ní dostala pouze jedna sonda s roboty, a když Pylheas odlétal, byly k dispozici údaje z jejího dvanáctiletého vysílání. Byl to svět stejně složitý a záhadný jako Země ve své prehistorii.

Roboti pokračovali v průzkumu. Za letu nebyl Pylheas schopen přijímat jejich vysílání, ale jakmile bude na místě, může všechny jejich údaje uložit do své paměti. To co je tam očekává bude jistě úžasné. Cestovatelé možná stráví rok i více na oběžné dráze zpracováváním informací, než vůbec vstoupí na povrch.

Proč si to ale zatím nevyzkoušet? Základní opatrnost velí seznámit se s materiálem i když je neúplný a může obsahovat chyby; osobní zkušenost není k zahoezení, přestože se jedná jen o iluzi.

Už nebyli v tělocvičně. Nad hlavami se jim klenulo panensky modré nebe narušené jen několika obláčky lehkými jako dech zasněžených horských vrcholů na obzoru. Půda byla porostlá něčím, co velmi připomínalo trávu, koruny stromů se vlnily v mírném větru a prohřátý vzduch voněl pryskyřicí. V dálce běželo stádo nějakých zvířat. Wanderer si uvědomil, že asi takhle to kdysi vypadalo u Jackson Hole a srdce se mu sevřelo.

Když pominulo omámení, sehnul se a ze dna potůčku, který mu bublal u nohou, vyndal kámen. Vypadal jako křemen a chladil ho do dlaně. Budu muset trochu oprášit znalosti geologie, pomyslel si.

„Porazte tamhle pár stromů.“ nařídil Tu Shan robotům a ukázal před sebe. „Uvidíme, jestli z nich půjdou nařezat prkna.“

„Ano,“ potvrdil příkaz vedoucí stroj a odváděl svou malou skupinku.

Wanderer otočil hlavu ke svému společníkovi. Váha indukční přilby mu připomněla, že je v pokoji snů. Byl to vlastně test celého organismu, přestože se nacházel v místě, které ve skutečnosti takřka jistě neexistovalo. Mohl jen doufat že v novém světě to nebude příliš odlišné. „Co chceš dělat?“

„Jestliže se nakonec někde rozhodneme usadit budeme potřebovat vhodné stavební dříví.“ vysvětloval Tu Shan.

„Nechceme být přece závislí jen na těch zatracených syntezátorech? Proto jsme snad vypadli ze Země, ne?“ Široce rozpřáhl ruce a zhluboka se nadechl. „Tady se mi opravdu líbí.“

„Tady nemůžeš farmařit,“ vykřikl Wanderer.

Tu Shan se na něho tázvavě podíval. „A proč ne?“

„Bude spousta dalších míst, tady by to nebylo ... vhodné.“

„Jak velkou část planety si chceš vyhradit jako soukromou honitbu?“ zeptal se dotčeně Tu Shan.

To Wanderera zarazilo. Opravdu si neseme nepřátelství, zděděné po předcích, po celá ta staletí a nakonec i přes tolik světelných let?

17

Nanoprocessory jsou schopny z jakékoli látky, atom po atomu, vytvořit cokoli, k čemu jsou naprogramovány. S jejich pomocí se recykloval vzduch, voda, potraviny. Mohly vytvářet kompletní hotová jídla skvělé chuti a podle individuálního vkusu. Macandal si však zpravidla nechávala připravit jen základní ingredience a vařila pro všechny. Jediné co nechávala na počítači, byly nápoje. Byla skvělou kuchařkou a vaření brala jako službu ostatním, jako něco, co dává jejímu životu určitý smysl. A hlavně, stroji prostě schází dotek člověčiny, který tahle archaická posádka potřebovala.

Občas se pořádaly oslavy. V lodním kalendáři bylo mnoho výročí, náboženských svátků a významných národních dnů, na které se na Zemi již dávno zapomnělo, soukromá výročí a významné události, které přibýly během putování. Mezi ně patřil každý ukončený rok cesty. Pochopitelně podle palubního času. Čím rychleji Pytheas letěl, tím více se jejich rok zkracoval v poměru k pozemskému.

„Bude to pěkná pitka.“ poznamenala Macandal k Yukiko při třetím takovém večera.

Po večeri přešli do prostornější společenské místnosti, panely simulátoru zakrývaly výzdobu stěn. Nebyly na nich žádné pozemské scénérie. Zjistili, že když se opijí, všechny je takový pohled rozesmutní. Místo toho nechávali po modrofialovém pozadí pomalu plynout světelné skvrny. Přesto Hanno a Patulcius seděli spolu, a se sklenkami vnikách vzpomínali na dvacáté století, tak jak je každý po svém prožívali. Wanderer a Svoboda opět objevili valčík. Věřili místnost. Strauss jim hrál do sluchátek a okolní svět přestával existovat. Tu Shan a Aliyat výskali a tleskali při nějaké divočejší skladbě.

Yukiko po tradičním způsobu klečela a usrkávala saké, kterou si pro tentokrát dopřála. „Je skvělé vidět, jak se baví.“

„Ano, cítila jsem nějaké napětí. Ale ještě se úplně nerozplynulo,“ odpověděla Macandal.

„... chudák starý Sam Giannotti. Tolik se snažil nacpat mi do hlavy trochu moderní fyziky.“ vykládal poněkud nejistě Hanno. „Sakra, vždyť já sotva vím, o čem je klasická fyzika. Složil jsem píseň, hele ...“

Tu Shan mohl pomalu ždímat svou tuniku a Aliyatina holá záda a ramena se také leskla potem. „No tak, jen do toho,“

pobídla ho Macandal.

„Černá tělesa září radiací,“ spustil Hanno falešně.

„A vy drží jim to napořád.

Černá tělesa září radiací, musí Planckovy teorie dbát.

„Vraťte mi, vraťte, vraťte mi, vraťte, staré dobré souvislosti!

Vraťte mi, vraťte, vraťte mi, vraťte, Clerka Maxwella. „

Yukiko se rozesmála. „Začínám se bavit. Ale proč ty ne? Nikdy jsi nebyl takový pecivál jako já.“

„Hele, nedělej si ze mě srandu. Svým způsobem jsi živější než většina lidí, které jsem kdy potkal.“

„Přestože máme Schrodingerovu rovnici, Která h dvěma n dělí, ta zkrvená diferenciální rovnice furt nemá řešení pro T.

Vraťte mi, vraťte ...“

Aliyat a Tu Shan se na sebe dál smáli, Wanderer a Svoboda se ještě nepřebrali ze zasnění.

„Heisenberg vstal z mrtvých, aby to všechno do rychtyku dal.

A výsledek těch jeho snah?

Všchno je stejně nejisté dál.

Vraťte mi, vraťte ... „

Aliyat opustila svého partnera, přistoupila k nim a pokývla na Yukiko. Macandal poodešla stranou a obě ženy si chvíli šeptaly.

„Dirac mluvil o energetických hladinách, mínus i plus, no to je sranda! A teď, právě kvůli němu, nevíme ani, jaká je naše váha.

„Vraťte mi...“

Aliyat se vrátila k Tu Shanovi a ruku v ruce opustili místnost.

„Přišla se zeptat jestli ti to nevadí, co?“ otázala se Macandal.

„Nevadí,“ přikývla Yukiko. „Opravdu ne. Sama to jistě ví. Ale je dobře, že se zeptala.“

Macandal si povzddechla. „Nezlob se, ale docela by mě zajímalo, jak moc ho miluješ?“

„Co je láska. V mém národě, alespoň mezi většinou lidí, byla důležitá úcta. A láska z toho později přirozeně vyplynula.“

„Jo.“ Macandal sledovala tančící pár.

Yukiko sebou cukla. „Trápí tě něco, Corinne?“

„Ne, ne. Mezi těmi dvěma nic nebude. I když, podle toho cos říkala, by to nijak nevadilo.“ Nepřirozeně se zasmála.

„Johnnie je gentleman. Myslím, že mě požádá o příští tanec. Mohu počkat.“

„Vraťte mi vraťte, vraťte mi vraťte, staré dobré souvislosti...“

18

Vesmír vně lodi se zdál stále podivnější. Ohyb světla odsouval hvězdy stranou a díky Dopplerovu efektu ty vpředu modraly, zatímco za zádi zářily rudě a postupně přecházely do vlnových délek, které už nebylo lidské oko schopno zachytit. Podle lodních měřitek se hmotnost atomů, které loď zachycovala, zvyšovala s rostoucí rychlostí. Vzdálenost, kterou musely urazit, se zkracovala, jakoby se prostor před lodí stlačoval. Čas běžel stále rychleji. Pytheas nikdy nedosáhne plné rychlosti světla, ale čím blíže jí bude, tím podivněji se bude jevit z vnějšího vesmíru.

Jako jediná z osmi se Yukiko snažila nalézt nějaký vztah k tomu, co leželo před nimi. Sedávala v navigační kabině, která zatím nebyla nijak využívána, a sledovala monitory. Kolem jejich skořápky se rozkládala tajuplná nádhera - hluboká čern, ohnivé prstence, proudy radiace. Než se duše ponoří do toho úžasného světa, musí tak učinit rozum. Studovala vyrovnávání napětí stejně, jako kdysi studovala šutry, meditovala nad složitostmi vědy, až nakonec pocítila jednotu se vším minulým a v té vizi našla klid. Nenechala se však pohltit zcela. Kdyby to udělala, považovala by to za útěk od přátel a zanedbání povinnosti. Doufala, že když půjde dostatečně do hloubky, mohla by pomoci Tu Shanovi a ostatním dosáhnout vyrovnání, pokud by sami chtěli. Ne snad jako Boddhisatva či guru. ale jako přítel, který se umí rozdělit o něco krásného. Ve stáletích, která budou následovat, by jim to mohlo velice pomoci.

Potřebovali posílit v každém směru. Trocha strádání a nebezpečí by byla vítána. To co na Zemi už chybělo. Ale byla tu ještě samota. Tři sta let mezi otázkou a odpovědí. O co se jim ještě Země vzdálí za dalších tři sta let?

Nikdy předtím nebylo těch osm na tak dlouho izolováno. A mělo to ještě pokračovat. I když to bylo sotva horší než izolace, která se začínala projevat na Zemi. (A pokud se Fénicie ukáže být obyvatelná a pokud přiletí další osadníci, co budou mít s Prvními opravdu společného?) Ale zdolávala je více, než si uměli představit.

Znovu se před nimi mohou otevřít nové výzvy a obzory. Snad je trápí to, že nejsou opravdovými průkopníky, slavně dosahujícími vyčtených cílů. Jsou ... ne snad vydědění ... selháním, přežitkem dějin, na kterém už nezáleží, a jakoby mimochodem vyslání na cestu, jako důsledek aktu lhostejné vládnosti.

Ale budou tu jejich děti, tady čekala budoucnost, kterou Země ztratila. Yikiko si pohladila břicho. Matka národů! Tohle tělo se vymanilo z prokletí, které platilo pro ženy dokonce i v dnešní době. Technologie sice mohla udržovat tělo mladé, ale neuměla přidat ani jediné vajíčko k těm, se kterými se žena narodila. (Asi by to bylo proveditelné, kdyby se k tomu lidé rozhodli, ale neudělali to.) Její tělo vytvářelo nová vajíčka, podobně jako třeba zuby. po celý její život. (Není třeba pohrdat stroji. Nedopustí, aby ještě někdy viděla své děti stárnout. Vytvoří tolik genetických variant, že na každou planetu budou stačit čtyři páry lidí.) Ano. stále ještě je naděje. Snad ji nikdy neztratíme.

„Lodi, jaké jsou parametry letu?“

„Rychlost 0,964 c,“ řekl hlas, „střední hustota hmotných částic v okolním prostoru 1,04 protonu, všechny měřené parametry letu v toleranci do 0,03%, navigace podle souhvězdí Panny a sedmi quasarů u hranic pozorovatelného

vesmíru." Hvězdy v dáli, rozhozená semínka pampelišek...
Cože, opět je tu jaro?

19

Po sedmi a půl letech palubního času a desítkrát tolik času pozemského, dosáhl Pytheas poloviny své cesty. Nastala chvíle beztlíže, když loď letěla bez zrychlení. Lasery a silová pole byly vypnuty, kromě polí, která chránila proti záření. Loď se majestátně otočila kolem osy. Těžce pancéřovaní roboti vypluli do prostoru a změnili nastavení sítě generátoru. Pytheas opět zažehl reakci. Vyšlehl plamen a loď pokračovala k cíli se záporným zrychlením jednoho g. Obytnými prostory zněly fanfáry.

Cestovatelé teď měli opravdu zvláštní příležitost k oslavě. Přípravy banketu zabraly Macandal tři dny. Zrovna vařila, když za ní do kuchyně přišel Patulcius. „Ahoj,“ uvítala ho anglicky, „s čím ti mohu pomoci?“

Letmo se usmál. „Nebo já tobě? Myslím, že jsem si vzpomněl, co patří do toho předkrmu, o kterém jsem mluvil.“

„Hm?“ Položila sekáček a opřela si bradu o prst. „Aha ... aha, už vím. Tahini něco. Jak jsi to popisoval, vypadalo to moc dobře, ale nikdo znáš si nevzpomněl, co by to mohlo být.“

„Kolik jsme toho ještě pozapomínali?“ zabručel si pro sebe. Narovnal se v ramenech a spustil: „Nakonec jsem si na něco vzpomněl. Těsto bylo ze sezamové mouky. Pak tam přijde česnek, citrónová šťáva, kmín a petržel.“

„Skvělé. Nanoprosedy jistě zvládnou sezam a mlýnek tu mám. Budu experimentovat a ty mi to pak oznámkuješ.“

Myslím, že se to dobře hodí k ostatním moučnickům, které chystám. Před hlavním chodem nebudeme podávat nic těžkého.“

„Co to bude? Neboje to stále tajemství?“

Macandal si Patulcia přeměřila. „Ano. ale tobě to povím, pokud slíbíš, že budeš mlčet. Husa na kari.“

„No. to bude skvělé.“ řekl bez zájmu.

„A to je všechno co řekneš, ty, náš největší jedlík?“

Když se otočil a chystal se k odchodu, dotkla se jeho paže. „Počkej.“ zašeptala. „Je ti zle. co? Můžu ti nějak pomoci?“

„Těžko.“ odpověděl s pohledem upřeným stranou. „Jedině ... Ale nic,“ dokončil s úšklebkem.

„No tak, Gnae, tak dlouho jsme přátelé.“

„Ano, občas nám spolu bývalo líp, než ... Tak dobře! Mohla bys promluvit s Aliyat? Vlastně raději ne. A i kdyby, k čemu by to vůbec bylo?“

„Myslela jsem si to. Jde s každým. Nemůžu říct, že mám kdovíjakou radost, když u ní Johnnie zůstává přes noc, ale ona to potřebuje. Jsem přesvědčená, že Hanno neudělal dobře, když ji odmítal.“

„Nymfomanka.“

„To není tak úplně pravda. Touží po lásce a ochraně. A ... nudí se. Tráví hrozně moc času v pokoji snů.“

„A já jsem ji málo?“ udeřil se pěstí do dlaně.

„Už vůbec nic? Také jsem si to myslela. Ubohý Gnae. Poslyš.“ řekla a vzala ho za ruku. „Znám ji lépe, než kdokoli jiný. Nemyslím, že by chtěla být hrubá. Když se ti vyhýbá, není to proto, že by se styděla, ale protože tě nechce ještě víc ranit. Vezmu šiji stranou a trochu ji promluví do duše.“

Začervenal se. „Kvůli mně nemusíš. Nepotřebuji soucit.“

„Ne, ale zasloužíš si víc pozornosti, než se ti dostává.“

„Konec konců, sex není až tak důležitý.“

„Slovo filozofa. Ale ve skutečnosti je to těžší, když nejsi svatý a tvé tělo nestárne. Znáš to moc dobře. Nemůžeme dopustit, aby ses nám rozsypal, Gnae. Kdybych ...“ Zhluboka se nadechla a usmála se. „Bývalo nám spolu kdysi dobře, ne? Je to už dávno, ale nezapomněla jsem.“

Vytřeštil oči. Teprve po minutě byl schopen vykoktat: „T—to přece nemyslíš vážně. Je to od tebe hrozně laskavé, ale není to nutné.“

„Nemyslím žádný pich ze soucitu. Mám tě ráda. Ale nemusíme spěchat. Počkáme a uvidíme, jak se věci vyvinou. Bůh ví, že máme spoustu času. A pokud jsme se dosud nenaučili trpělivosti, měli bychom si raději otevřít vzduchové ventily. Myslím nás všechny.“

Po chvíli dodala: „Je zlé, že nás ani tahle úžasná výprava neučinila lepšími. Jsme pořád ti samí omezení, pobláznění. zmatení a směšně primitivní, jakými jsme bývali. Dnešní lidé na Zemi by neměli takové problémy. Na druhou stranu jsme to my, ne oni, kdo se odváží na tuhle cestu.“

Pytheas se hnál vpřed. Na palubě uběhly další tři a půl roku, než vesmír vpadl dovnitř se silou vlny tříšticí řeckou galérií.

20

Přišlo to náhle a melodický hlas počítače hlásil: „Pozor! Pozor! Přístroje zachytily neobvyklý, patrně kódovaný neutrinový signál.“

Hanno vychrlil námořnickou kletbu, kterou poslední tři tisíce let nikdo neslyšel a vyskočil z postele. „Světlo,“ přikázal. Rozsvítilo se a Svobodiny vlasy se jantarově zaleskly.

„Ze Země?“ vyhrkl překvapeně a vsedě se napjal. „Postavili vysílač?“

„Myslel jsem, že Pytheas mohl...“ začal rozechvěle.

Hlášení jej přerušilo: „Zdroj signálu leží někde před námi. Je to spíše plošné vysílání, než směrovaný paprsek. Je modulován kmitočtově, amplitudově i ve spinu. Pokračuji v pozorování a analýzách, abych určil rychlost zdroje pro kompenzaci Dopplerova jevu a časového posunu. Zatím se zdá, že matematický vzorec bude poměrně jednoduchý.“ „Jo, ihned nás uvědom, když to bude vypadat, zeje signál umělý.“ Hanno stiskl tlačítko interkomu. „Slyšíte mě všichni? Sejdeme se v jídelně. Tam vysvětlím o co jde.“ Zbytečně - nebo snad ne? - se natáhl pro šaty. „Půjdeš se mnou, Svobodo?“

„Zkus mě zastavit.“ Připomínala lovcce, který narazil na čerstvou stopu.

Možná bylo vcelku zbytečně jít na můstek. Čekání mezi přizračně zářícími monitory mohlo osamělého člověka snadno zbavit poslední špetky odvahy a možná i rozumu. Ale když seděli spolu, drželi se za ruce a sledovali A/ýstupy a grafy, které jim počítač předkládal, bylo jim, jako by se konečně dotýkali reality, která se jinak závratnou rychlostí propadala do prázdna.

„Je něco nového?“ nevydržela to Svoboda.

„Dej počítači trochu času.“ pokusil se Hanno o smích. „Zatím na to měl jen pár minut.“

„Kolik vnějšího času uběhne každou naši minutu? Hodina? Kolik milionů kilometrů zatím urazíme?“

„Zjistil jsem další podobný zdroj. Je o mnoho slabší, ale sílí.“ ozval se počítač. „Je na opačné straně našeho plánovaného kurzu.“

Hanno zíral do obrazovky se zdeformovaným hvězdným pozadím, než řekl: „Myslím, že tomu rozumím. Přibližně vědí na jaké úrovni jsme a vyslali „posly ... aby nás zachytili. Nemohou přesně vědět, kam letíme. Z jejich pohledu jistě existuje několik vhodných cílů. protože nemohou předvídat všechny faktory - třeba pohon, jaký budeme používat. Proto vyslali více sond, aby svým signálem pokryly oblast nebo oblasti, kterými patrně proletíme.“ „Oni?“ zeptala se Svoboda.

„Ano, ti druzí. Ať je to kdokoli. Konečně jsme našli civilizaci, která podniká kosmické lety. Nebo oni našli nás.“ „Setkají se s námi?“ zeptala se užasle. „Myslím, že teď ještě ne.“ zavrtěl hlavou. „Při téhle vzdálenosti a všech neznámých faktorech asi nevysílali živou posádku. Tohle asi budou lehké a rychlé automatické sondy, dost možná zkonstruované právě pro tento účel.“

Po chvilce mlčení se podrážděně zeptala: „Jak si můžeš být jistý?“

„Vždyť je to celkem jasné,“

odpověděl překvapeně. „Radiace z našeho pohonu vyzařovala vpřed jen během prvního roku. než jsme se přiblížili rychlosti světla. To by jim neposkytlo dost času, kdyby se rozhodli setkat se s námi poté, co naši loď zachytili. Ani nemohou žít nikde poblíž, to bychom je zjistili už ze sluneční soustavy.“

„Není to trochu samolibé?“ nedala se Svoboda. „Kolik toho známe? Vždyť tohle je náš první pokus o cestu do hlubokého vesmíru. Jak dlouho takhle cestují oni? Tisíce let? Miliony? Co všechno objevili, jaké síly ovládají?“

„Omlouvám se, ale teď není vhodná doba k tomu, něco si namlouvat. Ale během staletí jsem se setkal s mnoha velkými a nádhernými sny, a většina jimi také zůstala. Už před nějakým časem naši fyzikové prohlásili, že objevili všechny přírodní zákony a vědí co je možné a co ne. Je mi jasné, že takové prohlášení asi nelze nikdy nevyvratitelně dokázat. Ale pravděpodobnost, že tomu tak je, je jistě vysoká. Byl bych rád, kdyby ti druzí měli létající koberce překračující rychlost světla, ale nevěřím tomu.“

Zdráhavě přikývla. „Nakonec stejně musíme jednat na základě toho co bezpečně víme. Obávám se, že toho je mnohem méně, než si myslíš ... Co vlastně uděláme?“ „Odpovíme.“

„To jistě, ale jak? I když brzdíme, stále máme rychlost blízkou rychlosti světla. Ve chvíli kdy některá ze sond před námi zachytí signál, budeme už dávno pryč. Odpověď nás pak bude dohánět možná roky.“

„Chytrá holka, jako vždycky.“ řekl a stiskl jí ruku. Pak se obrátil na počítač: „Chceme uskutečnit kontakt, jak jen to bude možné, co navrhuješ?“

Odpověď je rázem postavila na nohy. „To není tak jednoduché. Vysílání se mění a začíná být stále komplikovanější.“ „Chceš říct, že o nás vědí? Ale kde jsou?“ „Upřesňuji výpočty, abych získal další paralaxy. Nejbližší zdroj je asi jeden světelný rok od naší předpokládané trasy, vektorová vzdálenost je přibližně dvojnásobná.“ „U Baala! To nás sledují stále?“

„Ne, ne, počkej, Hanno,“ řekla rychle Svoboda. „Může to být jinak. Předpokládejme, že vysílání je automatické a opakuje se. Nejdříve jednoduchý úvodní signál, potom vlastní zpráva. A tak stále dokola. Samotné zprávy bychom si možná ani nevšimli, protože bychom si mysleli, že se jedná o přírodní úkaz.“

„Když jsem signál zachytil poprvé,“ vložil se Pytheas, „předpokládal jsem, že jde o nějaké fluktuace zbytkového záření, které by sice mohly být zajímavé z astronomického hlediska, ale nemají žádnou souvislost s naší cestou. Byl zdeformován Dopplerovým jevem a obsahoval další, obtížně určitelná zkreslení. Úvodní jednoduchá sekvence ale potvrdzovala, že se nejedná o náhodné signály. Také obsahovala jednoznačné údaje, podle kterých bylo možno eliminovat zkreslení. Nyní provádím kompenzaci, abych mohl rekonstruovat obsah zprávy.“

Hanno se svalil do křesla. „Kolikrát už tohle asi dělali?

S kolika jinými?“

„Rekonstrukce není dosud hotova, ale průběžně ji zdokonaluji, jak přichází další data,“ pokračoval Pytheas. „Protože cyklus je podle palubního času krátký, nepotrvá to dlouho. Zpráva sama je poměrně krátká, s mnoha doplňujícími údaji. Předpokládám, že obsahuje značné detaily. Dám to na obrazovku.“

Monitor zaplnila bezedná čern. Náhle se vynořil nespočet drobných světelných bodů. Rozlišení se zlepšovalo minutu od minuty. Objevily se bány a oko začínalo vnímat trojrozměrné struktury, které se opakovaly v nekonečné složitosti. „Prvočísla vymezují oblast v prostoru,“ ozvala se loď. „Digitální impulsy určují body uvnitř tohoto prostoru, které jsou zase součástí fraktálních skupin. Tyto funkce by mohly vést k vytvoření obrazců, ale správnou kombinaci je třeba

zjistit empiricky. Mé matematické součásti na tom pracují.“

„No, když pozemské počítače dokázaly vyvinout tebe během jediného roku ...“ řekla Svoboda omámeně.

S Hannem po boku čekala. Na obrazovce se zvolna vytvářel jasný obraz. Byly to hvězdy.

21

Když vešli do jídelny, šestice kolem stolu si je nepřívětivě přeměřila. Káva a zbytky jídla dokazovaly, kolik hodin muselo uplynout. Bylo znát, že zde pracuje napětí a únava. „Dost že jdete!“ vyprskl Patulcius.

„Ticho,“ napomenula ho Macandal. „Přišli jak nejdříve mohli.“ Její pohled říkal, že nesmrtelný by měl mít více trpělivosti. I když to čekání bylo opravdu těžké.

Hanno a Svoboda se posadili před ostatní, čelem ke dveřím. „Máš pravdu, promluvil Féničan. „Dešifrování a pochopení zprávy prostě trvalo dlouho.“

„Přesto se omlouváme, měli jsme vás průběžně informovat. Vůbec jsme si neuvědomovali jak čas letí. Mám příšerný Had, je tu ještě něco?“ dodala s unaveným úsměvem Svoboda.

„Jen sed, zlato,“ řekla Macandal a vstala. „Mám připravené nějaké sendviče. Čekala jsem, že se to protáhne.“

Aliyat ji sledovala tázavým pohledem, jako by uvažovala, jestli se v tom zmatku zase vrátila na starý Jih nebo se ozvala její vrozená potřeba o někoho pečovat.

„Snad mi také něco přinese, nebo ti utrhu ruce dřív, než si stačíš kousnout,“ pokusil se Hanno o šprým.

„Takže co je nového?“ zeptal se Wanderer.

„Vydrž, Corinne má také právo slyšet to od začátku.“

Jeho prsty sevřely hranu stolu. „Samozřejmě, omlouvám se.“

Svoboda ho pohlédla po ruce. „To nic. Všichni jsme teď trochu mimo.“

„Myslím, že bych mohl začít technickými detaily, na které Corinne stejně není zvědavá,“ prohlásil Hanno. „A omlouvám se těm, kteří jsou na tom stejně. Nejsem ale žádný vědec, takže to bude krátké.“

Macandal se vrátila ve chvíli, kdy stručně vysvětloval teorii komunikace. Kromě podnosu s jídlem nesla konvici čerstvé kávy a láhev brandy. „Doufám, že bude důvod k oslavě!“

Jídlo lákavě vonělo. „Samozřejmě,“ zvolala Svoboda. „Největší objev v dějinách.“

„Spíše v jejich, než našich.“ namítl Hanno. „Teď se musíme domluvit, co s tím uděláme.“

Tu Shan se opřel lokty o stůl. „Takže jaká je situace?“

„Přijímáme dokola stále stejnou zprávu,“ řekl Hanno mezi sousty. „Přichází ze dvou zdrojů, přičemž jeden z nich leží blíže naší trase. Pravděpodobně existují ještě další, ale nedostali jsme se do jejich dosahu. Když budeme pokračovat v současném směru, můžeme na ně narazit. Nejbližší leží pár světelných let od nás. Zdá se, že je umístěn na pozici, která se nachází na spojnici mezi Sluncem a sluncem Fénicie, tedy zhruba vnášeni směru. Jak už jsem říkal, zatímco jsi byla vedle, Corinne, všechno nasvědčuje tomu, že ti druzí - vyslali robotické sondy, které nepřetržitě vysílají. Trocha antihmoty jim zajistí energii na staletí.“

„Zpráva je obrazová.“ přerušil ho Wanderer.

„Ano. grafická.“ pokračoval Hanno. „Později ji uvidíte. Nepochybně v ní budete chtít najít nějaký hlubší význam. Ale pochybuji, že se vám to povede. Neobsahuje žádné reálné obrazy, jen několik ... diagramů, map a ukázek. Vysílání k lodi cestující relativistickou rychlostí a měnící rychlost musí být velice obtížné, zvláště když ti druzí neznají naše možnosti příjmu a dekodování. Nevědí o nás vůbec nic. ani jak uvažujeme. Podrobnější zpráva by pro nás mohla být nerozlučitelná. Zjevně sestavili to nejjednodušší a nejjednoznačnější sdělení, kterým byli schopni vyjádřit to co chtěli. Alespoň já bych to tak udělal.“

„Kde tedy jsou?“ zeptala se Yukiko.

„Už se tam blíží,“ vzal ji Hanno doslova. „Nejprve jsme viděli množství jasných bodů v trojrozměrném prostoru. Pak se vedle tří z nich objevily krátké čáry. Potom se nám tyto tři body promítly po řadě za sebou v takovém zvětšení, že jsme na tom, co vypadalo jako čáry, viděli svislé šrafování. Pak se pohled vrátil zpátky do celkového obrazu a dva z označených bodů spojovala červená úsečka. Nakonec se objevila další čára, rovnoběžná s úsečkou, začínající asi v jejich dvou třetinách a míjející třetí označený bod.“

To je všechno. Celé to trvalo asi minutu. Sekvence pokračovaly stále dokola. Po šestnácti cyklech se změnila na série záblesků, které se daly dekodovat jako zvukový signál. To trvalo stejnou dobu a pak se opět vrátila grafická část. A to celé se stále opakovalo.“

Hanno se opřel, ušklíbl se a zeptal se: „A co s tím teď uděláte?“

„To není fér.“ postěžoval si Patulcius.

„Nedělej si z nás legraci,“ souhlasila Aliyat.

„No tak,“ zarazila je Macandal a oči se jí temně zaleskly. „Samozřejmě, že to má smysl. Víc hlav si s problémem lépe poradí.“

„Lod' to už jistě dávno vyřešila.“ ozval se Patulcius.

„Nicméně, proč si s tím trochu nepohrát? Myslím, že světelné body jsou hvězdy - mapa této části galaxie. Jeden z těch tří označených bude Slunce, druhý slunce Fénicie a třetí je místo, kde jsou oni!“

„Správně.“ Ve Wandererově hlasu byl cítit zájem. „Ty čáry, jsou to spektrogramy?“

„Jde vám to skvěle.“ řekla radostně Svoboda. Wanderer zavrtěl hlavou. „Tohle je vcelku jednoduché. Rád bych to viděl na vlastní oči. Vzkaz od těch druhých ...“

Hanno pokýval hlavou. „Pytheos probral astronomické databáze, aby to potvrdil. Ten třetí bod byl nejtěžší, protože trojrozměrná ukázka je ve velmi malém měřítku. Po zvětšení a porovnání se záznamy vyšlo najevo, že ta hvězda leží v

oblasti do které mříme, pokud to mohu převést do dvou rozměrů. Je to asi třicet stupňů od našeho současného kurzu a zhruba tři sta padesát světelných let od naší současné pozice. Je to hvězda typu G7, menší jasnosti než Slunce, ale jinak se příliš neliší. Pořád se mu podobá více než ta hvězda v Pegasu, o které si myslíme, že by mohla být domovem nám nejbližší technické civilizace, a která je vzdálena víc než tisíc světelných let.“

„Takže překonali tu obrovskou vzdálenost,“ řekla Yukiko užasle.

„Pokud patří k té civilizaci a pokud tam vůbec nějaká civilizace je. Nevíme vůbec nic,“ připomněla jí Svoboda. „Jaké asi musí mít možnosti, když už o nás vědí?“ „Pokusili jsme se na to přijít, řekl Hanno. „Takže oni - Třetí hvězda — je od Slunce vzdálena asi čtyři sta třicet světelných let. To znamená, že je v rádiovém dosahu Země. Ta byla od dvacátého století po nějaký čas nejsilnějším zdrojem rádiového záření ve sluneční soustavě. V těchto vlnových délkách byla dokonce silnějším zdrojem než Slunce. To přestalo, když lidé vyvinuli způsoby spojení, které do okolí nevyzařovaly tolik energie. Ale staré záření stále putuje vesmírem. Je dokonce zachytitelné i za Třetí hvězdou, pokud máte přístroje alespoň tak dobré jako naše. A dá se předpokládat, že oni určitě takové mají.“

Takže. Jakmile se dostali ke Třetí hvězdě, zjistili, že Slunce má průvodce, který jasně září v rádiovém spektru. Na Pegasu, u Mateřské hvězdy, pokud odtamtud opravdu pochází, to zjistit nemohli, protože signál ze Země tam letí dlouhá staletí. Takže kolonisté či návštěvníci u Třetí hvězdy tam jsou nezávisle na nás.

Teď se na to podívejme z jejich strany. Ve vhodnou dobu Slunce také vyšle své lodě, pokud tak již neučinilo. Bude se chtít kontaktovat s nejbližší technicky vyspělou civilizací, kterou bylo schopno identifikovat, a ta se nachází u Mateřské hvězdy. Ti druzí mohli vyslat roboty, které rozmístili podél spojnice těchto dvou hvězd. Naše sondy vyslané tím směrem jsou inteligentní a univerzální. Mohou přinejmenším vysílat na Zemi a mohou tak činit i z volného vesmíru, protože nezrychlují nepřetržitě. Čas na ně má menší vliv než na nás. Bohužel, myslím, že už jsou příliš daleko, než aby zachytily jejich signál. Z toho vyplývá, že ti druzí nejsou na Třetí příliš dluho.

Ti druzí mají ještě další dobrou možnost. Lidé ze sluneční soustavy se jistě budou zajímat o hvězdy podobné jejich slunci. K těm patří právě slunce Fénicie, které v podstatě leží ve stejném směru. Je to nejbližší hvězda, která vyhovuje oběma požadavkům. Takže vyslali roboty, aby pokryli i tento směr. A na ty jsme právě narazili.“

Nastalo ticho a oči všech se zamyšleně upíraly do prázdna nebo bezcílně těkaly po stěnách. Pak Aliyat řekla: „Ale před námi k Fénicii letěly sondy. Proč o tom nic nehlásily?“

„Jejich roboti tu v té době ještě nemuseli být,“ řekl Patulcius. „Nevíme kdy se sem dostali.“ Pak se na moment zamyslel a dodal: „Víme jen, že by to mělo být méně než čtyři sta let, tak jsi to říkal, Hanno? V opačném případě by jejich sondy mohly být už někde u Slunce.“

„Možná, že jsou.“ řekla Aliyat rozechvěle. „Jsme už tak dlouho pryč.“

„Pochybuji. To by byla nechutná shoda okolností,“ poznamenal Wanderer.

„Ti druzí o to z nějakého důvodu nemusí stát,“ řekla Macandal.

„Zapomínáte na povahu sond vyslaných k Fénicii,“ připomněla jim Svoboda. Jsou jiné než ty, které letí k Pegasu ve stopách dříve přijatých signálů - velké inteligentní stroje schopné komunikace a uvědomující si samy sebe. Sondy letící k Fénicii byly vytvořeny a naprogramovány tak, aby sbíraly údaje o tomhle specifickém planetárním systému. Jsou to v podstatě monomaniaci. Pokud cestou zachytily tento neutrinový signál, nevěnovaly mu žádnou pozornost. Na to prostě nemají vybavení.“

„Nikdy se nedá předvídat úplně všechno.“ souhlasila Yukiko.

„Když se to ale stalo nám, my jsme schopni pátrat a nalézat. My ano,“ důrazně poznamenal Hanno.

Všichni, kromě Svobody, která lehce začervenala, se na něho užasle podívali.

„Jak to myslíš?“ zabručel Tu Shan, když se vzpamatoval.

„Však víš. Změníme kurs na Třetí hvězdu.“

„Ne!“ vykřikla Aliyat. napůl se zvedla a zničeně se sesunul a do křesla.

„Uvažujte.“ naléhal Hanno. „Ten diagram. Co je to jiného než pozvání? Musí být také osamělí a doufají, že se dozvědí úžasné a nové věci.“

Pytheas to už propočítal. Pokud nyní změníme kurs, dostaneme se k nim asi za dvanáct let palubního času. Je to o tři sta světelných let více než jsme plánovali, ale stále se pohybujeme rychlostí blízkou rychlosti světla ... Pouhých dvanáct let a setkáme se s galaktickými poutníky.“

„Máme před sebou už jen čtyři roky!“

„Už jen čtyři roky k novému domovu!“ Tu Shan křečovitě zatnul pěsti na stole. „Jak daleko se tak od něho dostaneme?“

Hanno váhal a slova se ujala Svoboda. „Mezi Třetí a sluncem Fénicie leží zhruba tři sta světelných let. Při startu z nulové rychlosti to znamená šestnáct nebo sedmáct let palubního času. Nevzdáme se našeho původního poslání, jenom je o něco odložíme.“

„To je pitomost“ zaprotestoval Wanderer. „Ať poletíme k jakékoli hvězdě, budeme potřebovat další antihmotu, než se budeme moci vypravit zase jinam. Vybudovat zařízení na její výrobu a shromáždit jí dostatečné množství, snadno zabere deset let.“

„Ti druzí jí mohou mít po ruce slušnou zásobu.“

„Opravdu? A jen tak se s námi o ni rozdělí. Jak to můžeš vědět? Jak vůbec můžeš vědět, co s námi zamýšlejí?“

„No tak, no tak.“ vložila se do debaty Macandal. „Nebudme paranoidní. Ať jsou cokoli, rozhodně to nejsou monstra, banditi nebo cokoli ve své podstatě zlého. Na jejich civilizační úrovni by to nedávalo smysl.“

„Kdo si může být jistý?“ zaječela Aliyat.

„Co víme o Třetí hvězdě?“ zeptala se Yukiko. Její klid a věcnost trochu zklidnily rozbouřenou hladinu. Hanno rozpačitě zavrtěl hlavou. „Není toho moc. Známe jen její třídu a předpokládané stáří. Pokud se chová standardně, měla by mít

planety. O tom ale nemáme žádné informace. Nikdy tam neletěly žádné sondy. Můj Bože, v oblasti o poloměru osmi nebo deA'iti světelných let je přibližně sto tisíc hvězd.“

„Říkal jsi ale, že není tak jasná jako Slunce,“ připomněla mu Macandal. „Pak je nějaká šance, že bude mít vhodnou planetu, mizivá. V porovnání s jinými, vhodnějšími kandidáty ...“

„O to tu jde!“ vykřikl Tu Shan a stůl zaduněl pod úderem jeho pěsti. „Čekali jsme, že po patnácti letech cesty budeme konečně chodit po skutečné zemi. Ty nás tu chceš držet o ... osm let déle. A na konci cesty tu budeme pořád. Desítky let, staletí, možná napořád. To ne.“

„Ale tohle je příležitost, která se nesmí promeškat.“ protestovala Svoboda.

Wanderer se do toho řízně vložil: „Nepromeškáme. Jakmile se dostaneme na Fénicii, roboti postaví potřebný vysílač a přijímač a navážeme spojení se Třetí. Ti co budou chtít, se tam mohou vypravit osobně. A možná ti druzí přiletí i sani.“

„Říkal jsem ti, že mezi Fénicií a Třetí je zhruba tři sta světelných let,“ řekl pevně Hanno.

„Máme spoustu času,“ pokrčil Wanderer rameny.

„Pokud nás Fénicie dřív nezabije. Nikdo nikdy netvrdil, že taň bude pro nás bezpečno.“

„Jakmile vyšleme zprávu na Zemi, mohou se s nimi také spojit.“ přidala se Macandal.

„Ano, ale jenom vysíláním nebo přes roboty,“ ostře namítla Svoboda. „Kdo, kromě nás, se s nimi může setkat osobně a dozvědět se, co jsou ti druzí vlastně zač?“

„To je pravda,“ připojila se k ní Yukiko. „Slova a obraz a stovky let mezi otázkou a odpovědí. To není špatné, ale je to málo. Myslím, že zrovna tohle chápeme lépe, než lidé na Zemi. Protože my jsme zažili smrt. Víme jaké to je, když lidé kolem umírají a nezůstává po nich vůbec nic. Pro ostatní je to jen slovo, které pomalu mizí ze slovníku.“

Svoboda se na ni tázavě zadívala. „Takže ty bys byla pro cestii ke Třetí hvězdě?“

„Ano, jistě.“

Tu Shan se na ni podíval jako raněná srna. „Cos to řekla, Snížku, Asagao? Tohle nedopustím.“

„To rozhodně ne,“ souhlasil pateticky Patulcius. „Je na nás, abychom založili novou společnost.“

Aliyat ho vzala za ruku a přitiskla se k němu. Vyzývavě se podívala na Hanna. „A vytvořit domov.“

„Je to těžké rozhodování,“ přikývla Macandal. „Ale měli bychom asi nejdříve letět k Fénicii.“

„A co pak?“ vyjel Hanno. „Já vám říkám, že pokud necháme tuhle šanci plavat, už se nejspíš nebude opakovat.“

Nechceš si to rozmyslet, Peregrino?“

Wanderer se chvíli ani nehnul, než odpověděl: „Je to těžké, opravdu. Můžeme promeškat největší a nejdůležitější událost v dějinách kvůli něčemu, co můžeme nazvat Novou Zemí, novým začátkem naší rasy. Co je lepší - les nebo hvězdy?“ Na okamžik se odmlčel a pak rychle dokončil: „Jak už jsem řekl. Hvězdy mohou počkat.“

„Čtyři proti třem“ vyhlásil Tu Shan triumfáři. „Pokračujeme v kurzu. Promiňte, přátelé,“ dodal tišeji.

„Toho jsem se bál.“ řekl Hanno těžce. „Prosím, ještě o tom uvažujte.“

„Na přemýšlení jsem měl celá staletí.“ odbyl ho Tu Shan.

„Myslíš na přemýšlení o Zemi v minulosti.“ řekla mu Yukiko. „O tom, jaká ve skutečnosti nikdy nebyla. Neměl bys odepírat lidstvu takovou příležitost získat nové vědomosti a přiblížit se k jednotě s vesmírem. To je čiré sobectví. A ty nejsi sobec, drahý.“

Potřásl vzdorovitě hlavou.

„Lidstvo čekalo na kontakt velice dlouho a když se to vezme kolem a kolem, vcelku o něj nejevilo nijak velký zájem,“ řekl Patulcius. „Takže může ještě chvíli počkat. My máme povinnost k dětem, které budeme mít. A ty můžeme mít jen na Fénicii.“

„Ty by mohly počkat stejně dobře.“ odporovala Svoboda. „Pomoc a vědomosti těch druhých by nám mohly zajistit větší bezpečí v novém domově.“

„Ta příležitost může být opravdu jedinečná,“ připojil se opět Hanno. „Znovu opakuji, že jich je na Třetí patrně málo a přiletěli nedávno. Jinak by je zachytila Síť ve sluneční soustavě nebo by tam přiletěla jejich loď. Nicméně ... prostě víme málo. Doopravdy se usadili u Třetí? Jestliže odmítneme pozvání - a oni nemají způsob jak zjistit, že jsme je obdrželi - zůstanou tam, nebo poletí dál? A pokud poletí, musí to být nezbytně ke Slunci?“

„Budou stále ještě u Třetí, až tam přiletíme?“ ptala se Macandal. „A pokud ano, budeme vůbec schopni s nimi komunikovat? Ne, je to příliš dlouhá a nebezpečná jízda kvůli něčemu, co může být sice úžasné, ale na druhou stranu také úplně zbytečné. Pokračujme v naší původní cestě.“

„Tak jak nám to počítače a pozemská vláda naplánovaly,“ popíchl je Hanno. Otočil se k Wandererovi. „Co ty, Peregrino, nechceš konečně udělat něco, co není naplánováno a porušit to zatracené schéma?“

„To je těžké. Ano, strašně by se mi chtělo letět na Třetí a doufám, že k tomu někdy dojde. Ale nejdřív, a především, život ve volné přírodě ... Také bych to nemohl udělat Corinne a Aliyat. To prostě nejde.“

„To je rytířské,“ špitla Aliyat.

Yukiko se smutně usmála. „Takže my tři na tom nejsme o nic hůř než včera. Naopak, máme před sebou další sen.“

„Tak někdy jindy,“ zamumlala Svoboda. Pozdvihla hlavu a řekla k ostatním: „Nezlobím se na vás, přátelé. I já mám dost strojů a toužím po volné zemi. Budiž.“

Napětí se uvolňovalo, sem tam probleskl úsměv.

„Ne,“ ozval se Hanno.

Všichni se k němu s napětím obrátili. Vstal a pokračoval: „Mrzí mě to víc, než si umíte představit. Nastala však situace, která všechno mění. Musíme letět ke Třetí. Až dosud byla naše cesta jen zoufalým pokusem. Ač jsme si to nepřipouštěli, bylo to tak. Měli jsme stejné vyhlídky, že dopadneme bedně jako Norové v Grónsku, nebo že objevíme ráj jako Polynésané v Pacifiku.“

„Tys to začal.“ řekl obviňujícím tónem Patulcius.

„To proto, že jsem byl také zoufalý. Stejně jako my všichni. Zkusili jsme to. Můžeme, navzdory všemu, zaplnit naši planetu lidmi, kteří se budou dívat kupředu. Co bychom mohli ztratit? Dnes jsme to zjistili. Můžeme přijít o celý vesmír. Já jsem kapitán a já vás dopravím k těm druhým.“

Tu Shan vyskočil a zařval: „To nesmíš!“

„Mohu. Pytheas mě poslechně. Ihned nařídím změnu kurzu. Čím dříve, tím...“

„Ne proti naší vůli,“ přerušil ho Wanderer.

„To by bylo zlé,“ souhlasila Yukiko.

Svoboda se vyděšeně obrátila kHannovi. „To nemůžeš myslet vážně?“

„Ty nechceš abych to udělal?“

„Ne takhle.“

„Ano, čekal jsem, že s tímhle způsobem nebudeš souhlasit. Nicméně vydám příkaz. Později mi poděkujete.“

„Bože můj!“ vykřikla. „Pythee, přece neposloucháš jediného člověka?“

„On je kapitán,“ odpověděla loď, „musím.“

„I když mluví z cesty?!“ zařval Patulcius To přece nejde!“

„Takový je program“

„Nikdy jsi nám o tom neřekl,“ zaprotestovala tiše Macandal.

„Protože jsem ani nepředpokládal, že podobná situace někdy nastane,“ řekl Hanno trochu nejistě. „Byla to taková pojistka pro případ nouze, jinak byste se o tom ani nedozvěděli“

„Kriste pane!“ vykřikla Aliyat, „vždyť tuhle krizi jsi vyvolal sám!“

„Ano,“ přidal se Wanderer. Na čele se mu perlily velké kapky potu. „Nebudeme se dohadovat s žádným diktátorem, natož se mu podrobovat. V žádném případě.“ Podíval se vzhůru, jako by tam hledal svého oponenta. „Pythee, už je to sedm proti jednomu.“

„To není důležité,“ odpověděla loď.

„Na moři tomu tak bylo vždy,“ řekl Hanno. „Muselo být, pokud chtěla posádka doplout živá.“

„Co když se kapitán stane neschopným? Může třeba zešilet?“ pokračoval Wanderer.

Zdálo se, že uběhlo o zlomek sekundy více času, než bylo při odpovědi počítače obvyklé. Snad konzultoval své biopsychologické databáze. „Aby se kdokoli z vás stal psychicky labilní, musel by zažít velmi silný otřes. To se nestalo.“

„Ale může!“ vyprskl Tu Shan a vyskočil od stolu. „Mrtvý kapitán nedává příkazy!“

„Teď jsi tady za blázna ty!“ postavila se mu Svoboda do cesty.

Snažil se ji odstrčit, ale neustoupila. „Pomozte mi! Přece se nebudeme prát!“

Wanderer k ní přiskočil a pomohl jí zastavit prudce oddychujícího Tu Shana.

„Podívej se, co jsi způsobil. Hanno,“ řekla Macandal a po tvářích jí stékaly slzy. „Tvůj příkaz nás málem zničil. Nesmíš ho vydat.“

„Mohu a udělám to.“ Fěničan se postavil do dveří a otočil se k nim, napjatý a nehybný. „Jakmile bude jednou rozhodnuto, určitě vás to nepoloží. Natolik vás znám. Ani se neuchýlíte k násilí. Nedovolíte si ve mně zabít jednu osminu naší síly. ani jednu čtvrtinu praotce našich potomků. Jsem z vás také jediný, kdo velel na lodích a ve válkách vícekrát, než si umíte představit. Znovu a znovu, po tisíce let. Beze mě je vaše přežití na Fénicii i kdekoli jinde víc než pochybné.“

Nadechl se a pokračoval stejným klidným tónem: „Nejsem žádný superman. Každý znáš má nějaký dar, který je všem užitečný. Jsem stále otevřený vašim myšlenkám, návrhům i přáním. Ale někdo musí nést konečnou odpovědnost. Vždy tomu tak bylo. A ten někdo je kapitán.

Máme před sebou dalších dvanáct let a jen Bůh ví, co nás čeká na konci. Nedělejme šíje těžšími, než je nutné.“ Pak odešel. Zbýlých sedm mlčky stálo a ohromeně zíralo do prázdna. Wanderer pustil Tu Shana a sklesle řekl: „V tom má pravdu. Nemáme na výběr.“

„Změna kurzu bude zahájena během hodiny.“ oznámil Pytheas. „Abychom ušetřili palivo a omezili nežádoucí odchylku, bude změna provedena bez zrychlení. Připravte se na stav beztlíže v trvání asi šesti hodin.“

„A je to,“ ujelo Aliyat.

Hanno se vrátil. Bylo zřejmé, že šel na můstek ani ne tak kvůli kontrole, ale proto, aby dal najevo, že se věci daly do pohybu. „Bude lépe, když začneme něco dělat. Tady jsou kopie rozpisů. Jedeme.“ Trochu se usmál. „Ne všichni jsou nespokojeni.“

„Možná,“ odpověděla Svoboda. „Jsi pěkný parchant.“ Vzala Wanderera za ruku a odešli.

Před klečící Aliyat se zjevil Kristus. Jeho svatozář nebyla taková, jak si ji představovala - žhavá, jako poledne vpouští, ale naplňovala šero kostela namodralým přisvitem a zlatavým odleskem vzdáleného západu slunce. Skoro se jí zdálo, že slyší zvonky karavany vracející se domů. Z kamenné podlahy stoupalo teplo. Ani on sám nebyl tak vyzábělý a přísný, jak si ho prý na Západě zvykli zobrazovat. Muž, který mnoho putoval, dělil se o víno a plástve medu a rád nosil děti v náručí. Usmíval se, když se nad ní skláněl a bílým rukávem se jí snažil otřít slzy.

Vztyčil se a láskyplně pronesl: „Neboť jsi stála na stráži, přestože dým pekelný tě oslepoval, vyslyšel jsem modlitbu, kterou ses neodvážila vyslovit. Pročež to, co jsi ztratila, se opět navrátí a konec bude požehnanější počátku.“ Pozdvihl zjizvené ruce. „Požehnání jsou truchlící, neboť oni budou utěšeni.“

Zmizel. Z kněžiště vystoupil mladý Barikai a sevřel ji v náruči. „Nejdražší,“ zašeptal, než ji políbil. Vyšli ven. Tadmor dřímá pod úplňkem, který stříbřil věže a vrhal stíny na dlažbu. Kůň už čekal. Žíně jeho hřívy a ocasu se leskly jako tenké praménky roztaveného stříbra. Barikai vyskočil do sedla. Podal Aliyat niku a ta se vyšvihla před něho.

Kopyta zabušila do země a kůň vyrazil. Nad krajinou se proháněl mírný vánek a z hluboké oblohy zářily tisíce hvězd. Aliyatiny rozpuštěné vlasy je oba přikryly. Byla opilá jeho vůní, silou, jeho rty na své šiji. „Kam jedeme?“

„Domů,“ zvolal se smíchem. „Ale ne hned!“

Hnali se dál, až noc zbělela úsvitem. Jeho hrad zářil z vrcholku hory. Kůň zastavil na mozaikovém nádvoří s tryskající fontánou. Aliyat tu krásu sotva vnímala. Později si ani nebyla jista, jestli sloužící, kteří je uvítali, byli vůbec skuteční. Sledovali tanečnice, poslouchali hudbu, vybírali skvělá i jídla z prostřených stolů. Pak se neúnavně milovali, dokud l jeden druhému neusnuli v náruči.

Když se bouřlivé vlny jejich radosti utišily řekl: „Ted' můžeme jet domů.“

Dorazili za úsvitu. Domácnost se teprve probouzela a nikdo si jejich příjezdu nevšiml. Bylo to, jako by se nic nestalo, jako by vůbec neodjeli. Manua její objetí trochu překvapilo, ale přijal je s chlapeckou důstojností. Malý Hairan to bral jako samozřejmost.

Celý den a večer vychutnávala všední běh života, lidi a hovory, vše, co k ní kdysi patřilo a co ji utvářelo. Když za svitu poslední lampy s Barikajem uléhali, byla připravena na jeho slova: „Myslím, že bys měla spát. Opravdu spát. Tuto noc i následující.“

„Drž mě, dokud neusnu,“ poprosila.

Objal ji a políbil. „Nevracej se příliš brzy,“ zašeptal se rty na její tváři. „Nebylo by to moudré.“

„Já vím“ odpověděla a odplula do tmy.

Když se opět vrátila do reality zjistila, že pláče. Možná to nebyl dobrý nápad. Asi se neměla nikdy vracet. No tak, nech toho. pomyslela si. Slíbila jsi Corinne, že ji pomůžeš s tou tapisérií.

Odpojila se a vylezla z kóje, ve které ležela. Ještě chvíli však zůstala. Naštěstí s sebou stále nosí make up. Některé prožitky ji vždy rozrušily. Ještě že se to už dávno naučila skrývat.

Chodbou právě procházela Svoboda. „Ahoj,“ řekla Aliyat a chtěla jít dál, ale Svoboda ji chytila za rukáv.

„Počkej, jestli můžeš.“

„No, jasně.“

„Tohle se mi nelíbí,“ řekla Svoboda přímo. „Musím ti to říct. Neměla bys tam být tak často.“

Aliyat se zachvěla zlostí. „Všichni to říkají, tak proč ne i ty? Víš co dělám.“

„Samozřejmě, nemohu ti nic příkazovat, ale ...“

„Ale bojíš se, že se uzavru do sebe a po ca.se se z toho už nevymotám.“ Aliyat se nadechla. Najednou se jí chtělo mluvit. „Poslouchej, jistě jsi v minulosti byla v situacích, kdy bys nejraději nebyla.“

Svoboda pobledla. „Ano.“

„Já jsem jich prožila mnohem víc než ty. Znáš to moc dobře, věř mi. Pokoj snuje lepší únik než pití, drogy nebo ...“

Aliyat se ušklíbla ... „zavírat oči a snít o Anglii.“

„Ale to přeci není totéž.“

„Ne, ne úplně. Ale to co se dnes stalo mě tak rozrušilo, že kdybych si nemohla vykouzlit vlastní svět, musela bych ječet, třískat věcmi a nakonec se snad zhroutit. Co by to asi udělalo s ostatními?“

„Co se stalo?“

„Hanno, kdo jiný? Náhodou jsme se potkali a začal do mě rýpat. Říkal vlastně podobné hlouposti jako ty. Akorát, že to bral strašně zešířena ... Ale to je jedno.“

Svoboda se pousmála. „Budu hádat. Určitě říkal, že ohrožuješ vztahy mezi posádkou.“

„Jo. Chtěl by se se mnou vyspat. Určitě. Už to nedělal pár měsíců, že jo? Řekla jsem mu co si místo toho může a odešla jsem. Ale byla jsem hrozně naštvaná.“

„Jsi přetažená, ty i my ostatní. Stres ...“

„Asi ano,“ odpověděla Aliyat. sama překvapená tím, jak rychle zní vyprchávací zlost. „Podívej, nejsem závislá na snech, opravdu. Každý sem občas zajde. Nechtěla bys to někdy zkusit se mnou? Není to špatné. Interaktivní sen má mnohem větší možnosti, než když všechno necháš na počítači.“

Svoboda přikývla. „To je pravda, ale ...“

„Bojíš se, že bych se o tobě dozvěděla něco, co nechceš? Je to tak?“ Aliyat pokrčila rameny. „Já se nezlobím. Jenom už ale žádná kázání, ano?“

„Proč jsi odmítla Harnia?“ zeptala se Svoboda rychle. „Bylo to přece docela přirozené. Nemusela jsi na něho být hrubá.“

„Po tom, co nám provedl? A ty máš o něho stále zájem?“

„Neměla bych, vím. On se veut ...“ řekla Svoboda s pohledem upřeným do země.

„Cože?“

„Nic, nic. Jen taková zatoulaná vzpomínka.“

„Na něho.“

Svoboda vycítila výzvu. Aliyat se mnou chce asi lépe vycházet. „Ano, ale nic významného. Jednou jsme viděli pár veršů. Bylo to ... koncem dvacátého století, pár let po tom, co se nás sedm skrylo a Patulcius ještě pokračoval sólo. Vyjeli jsme si s Hannem inkognito do Francie. Na jednu noc l jsme se ubytovali v jakémsi starém hotelu - už tehdy byl opravdu starý - a v návštěvní knize jsme si všimli něčeho, co tam kdysi dávno někdo napsal. To je celé.“

„Co to bylo?“

Svoboda se opět zadívala někam mimo a slova jí šeptem plynula z úst, jakoby z vlastní vůle.

„On se veui ons'enlace ons'enlasse on s'en veut.“

Než mohla Aliyat cokoli říci, pokývla jí na rozloučenou a odchvátala.

23

Yukiko opět měnila výzdobu své kajuty. Do dokončení byla kajuta dočasně neobyvatelná, proto noci a většinu volného času trávila u Tu Shana. Stejně tak potom bydleli u ní, když Tu Shan předělával svoji kabinu. Byla to její nabídka. On ji přijal, aniž by se zdálo, že tomu přikládá nějaký zvláštní význam Krajiny a kaligrafické ozdoby, které namalovala na stěny před lety, byly již takřka vybledlé. Přesto se jí tak vtiskly do paměti, že si jejich mizení ani příliš neuvědomovala.

Když vešla dovnitř, uviděla ho, jak sedí se zkříženými nohama na posteli, v levé ruce skicák a něco kreslí. Zvažoval tahy, poměřoval a opravoval. Jeho mohutné tělo bylo uvolněné a ve tváři měl klidný výraz.

„No ne, co to tvoříš?“

Zdvihl hlavu. „Měl jsem takový nápad.“ řekl zaujatě. „Ještě vtom nemám úplně jasno, ale kreslení mi pomáhá přemýšlet.“

Obešla ho a naklonila se, aby lépe viděla. Jeho kresby byly vždy jemné, v příkrém protikladu k jeho pracím z kamene nebo ze dřeva. Na této byl rohlik v tradičním ódem držící rýč. Na stranou stojící skále seděla opice a pod ní stál tygr. V popředí se vinul potok, ve kterém plul kapr.

„Takže ses nakonec dal na kreslení?“ zeptala se.

„Ne, to ne.“ zavrtěl hlavou. „Tak dobrý jako ty nikdy nebudu. To jsou jen studie figur, které bych chtěl vytesat.“

Podíval se vzhůru na ni. „Myslím, že až se dostaneme na Tritos, nebudou nám obrázky stejně moc platné. Jistě si vzpomeneš, že kdysi i na Zemi různí lidé v různých dobách zobrazovali stejné věci různým způsobem. Pro Alloi může jakákoli naše čára, barva či tvar zcela postrádat smysl. Fotografie už třeba ne. Ale trojrozměrný objekt - žádný duch stvořený počítačem, ale hmotná věc, kterou je možno uchopit - to je může oslovit.“

Tritos, Alloi. Pronášel ta slova s despektem, ale protože potřebovali nějaké lepší výrazy než „Třetí hvězda“ a „ti druzí“, začali pomalu používat tyto, které navrhl Patulcius. Rek si stále udržoval určitou auru vzdělanosti a civilizovanosti. Pro tři členy posádky bývala řečtina po staletí běžným jazykem. „Metroaster“ pro Mateřskou hvězdu se neujalo, a proto oživil starý název „Pegasi“. Konec konců nikdo nemohl s nějakou jistotou říci, že odtud opravdu Alloi pocházejí, nebo jestli je ta hvězda vůbec domovem nějaké inteligentní rasy.

Hanno během diskusí takřka nepromluvil. Poslední dobou byl zamlklý. Ostatní s ním komunikovali, jen když to bylo nezbytně nutné.

„To je nádherná myšlenka.“ řekla Yukiko. „A co jim chceš ukázat?“

„Právě se snažím něco vymyslet. Potěší mě každý tvůj návrh. Tady by mohla být větší skupina zvířat, naaranžovaná podle stupně jejich příbuznosti k nám To by mohlo Alloi přivést k tomu, že by nám ukázali něco ze své evoluce. Tak bychom se o nich mohli leccos dozvědět.“

„Skvělé.“ zvolala Yukiko nadšeně. „Jak chceš ještě dál předstírat, že jsi jen jednoduchý farmář a kovář?“ Objala ho a přitiskla svou tvář na jeho. „Jsem tak šťastná. Byl jsi stále mrzutý a zamlklý, až jsem se bála, že se vracíš do té polozvířecí podoby, ve které jsem tě kdysi dávno našla.“

Ztuhl. „A proč ne?“ řekl ostře. „Čemu jinému nás náš drahý kapitán zanechal, než se mi v hlavě vynořilo tohle? Aspoň to trochu pomůže vyplnit prázdnotu, která je před námi.“

Pustila ho a sklouzla na postel před něj. „Myslím, že bys takový k Hannovi neměl být,“ řekla ustaraně. „Ty i ostatní.“

„A máme nějaký důvod?“

„Ano, choval se velice panovačně, ale myslím, že už za to byl dostatečně potrestán. Jak si můžeme být jisti, že to co udělal nakonec není to nejlepší? Třeba nás to může i zachránit.“

„Pro tebe je to jednoduché. Chceš se setkat s Alloi.“

„Ale nechci aby pokračovala tahle nesnášenlivost. Sama se bojím říct mu nějaké vlídné slovo, abych věc ještě nezhoršila. Začínám si přát, abychom nikdy nebyli dostali žádnou zprávu. Copak nevidíš, drahý, že na sebe vzal - jako vznešený starověký panovník - obrovské břemeno vůdcovství?“

Tu Shan opět zavrtěl hlavou. „Nesmysl. Přitahuje tě, nepopírej...“

„Jeho duše, ano,“ odpověděla chladně. „Není jako má, ale také stále něco hledá. A jako muž, jistě, ale nikdy jsem na to nemyslela.“ Položila mu ruce na kolena. „Ty jsi můj jediný.“

Jeho napětí trochu povolilo, ale přesto zůstal vážný. „Přestaňme si nalhávat, zeje něco jako mudrc či svatý. Je to intrikán a darebák, starý námořník, který nikdy nechtěl nic jiného než se plavit.“ Udeřil skicákem o postel. „Snažím se jen, abychom nějak přežili tuhle bídu.“

Nahnula se k němu a na rtech jí zahrál úsměv. „A to mi stačí k tomu, abych tě milovala.“

24

Podle lodního kalendáře se blížily další vánoce. Nemělo smysl ptát se, jestli jsou i na Zemi, vzhledem k odlišné fyzice zde a zapomnění na druhé straně. Hanno šel za Svobodou, která aranžovala výzdobu ve společenské místnosti. Chvoji vytvořené nanoprocesory vypadalo svěže a krásně vonělo. Z reproduktorů zněly dánské koledy.

Uviděla ho a zarazila se. Zůstal stát několik kroků od ní. „Ahoj.“

„Ahoj,“ odpověděla.

Usmál se, ale její tvář zůstala bez výrazu. „Jaká bude letošní oslava?“

„Nemám žádné zvláštní téma.“ odpověděla a pokrčila rameny.

„Neboj se, budu se držet stranou,“ řekl a spěšně dodal: „Ale takhle už to nemůže dlouho dál pokračovat. Takhle pozapomínáme to, co už umíme a ztratíme i schopnost týmové práce. Musíme začít se simulacemi a nácvikem.“

„Podle rozkazu, kapitáne. Myslím, že víš, že já a Wanderer na tom už děláme. Brzy přivzeme i ostatní.“ Hanno se přinutil podívat se jí do očí. „Ano, pochopitelně to vím. Dobře. Vy dva jste tedy napřed. Imaginární divočina je lepší než žádná, že?“

Svoboda stiskla rty. „Mohla být skutečná.“

„Bude, jakmile se dostaneme na Tritos. Sama jsi tam přece chtěla původně letět. Proč se tedy netěšíš?“

„Dobře víš proč. Kvůli svým přátelům. Ale vydržíme to.“

Přežila jsem spoustu špatných manželů, těžkých období, tyranů, válek a všeho, co může člověka zlomit. Přežiji i tohle. My to přežijeme,“ pronesla důrazně.

„A já s vámi,“ dodal a pokračoval svou cestou. Neměl žádný určitý cíl. Často, většinou za noci, se potuloval sekcemi, ve kterých nemohl nikoho potkat. Nesmrtelné tělo nepotřebovalo žádný zvláštní trénink, on však rozvíjel své schopnosti a dále se učil. Četl knihy, pouštěl si filmy, poslouchal hudbu, řešil problémy na počítači. Občas, stejně jako v minulosti, když ztrácel motivaci a myšlenky mu odplouvaly, nechal všechno být a hodiny i dny nechával plynout, aniž by šije pořádně uvědomoval.

To bylo stejně pohodlné a lákavé, jako pokoj snů, kterému se vyhýbal. Mohl jen doufat, že posádka jeho svodům už nepropadla.

Jeho kroky ho zavedly zpět do kajuty. Zamkl a posadil se před terminál. „Zapnout.“ řekl úsečně. Zaklonil se, hleděl do stropu a prsty bubnoval na desku stolu. „Historické osobnosti.“

„Kterou si přeješ?“ zeptal se počítač. Hanno se ironicky ušklíbl. „Myslíš, co si přeji, ne?“ Kterého trojrozměrného, barevného, chodícího a hovořícího ducha? Siddharthu, Sokrata, Hillela, Krista, Achilla, Vergilia, Tu Fua, Firdousiho, Shakespeara, Goetha, Marka Twaina, Lucretia, Avicennu, Maimonida, Descarta, Pascala, Huma, Perikla, Alfreda, Jeffersona, Haťšepsovet, Sapfó, Murasakiho, Johanku z Arku, Alžbětu L, Jane Austenovou, Florence Nightingaleovou, Marii Curie, Isaka Dinesena - nebo raději zrůdná monstra a ďáblíce? Stroj shromáždil všechna dostupná historická, archeologická a osobní data o osobnostech i jejich době. Je schopen vytvořit model s vlastnostmi originálu, i vizuální podobaje takřka precizní. Pak stačí jen spustit program a máte tu lidskou bytost která myslí, reaguje, zamýšlí se nad tím čím byla - ale málokdy ji to znepokojuje - zajímá se o problémy a je horlivým diskutérem.

„Staré mýty a noční můry se staly skutečností,“ prolilasila jednou Svoboda. „A stará realita od nás odplouvá. Na Zemi jim to znovu připomíná smrt. zatímco oni sami žijí sotva naplů.“

„Není to tak úplně pravda,“ oponoval Hanno. „Ze zkušenosti ti radím, abys nevyvolávala nikoho, koho jsi doopravdy znala. Nikdy nemají pravdu a jejich omyly jsou často groteskní.“

Nicméně po staletích nebyla paměť již tak přesná. Nebo minulost byla tak neurčitá, jako všechno ostatní ve vesmíru. Hanno sebou trhl. částečně proto, že si připomněl, jak před časem hledal pomoc u zjevení kardinála Richelieu, i proto, že si vzpomněl na dobu, kterou trávil se Svobodou. „Nechci nikoho určitého, žádného jednotlivce. Vytvoř nějaké dávné cestovatele a objevitele. Něco jako ... radu, bude to možné?“

„Samozřejmě. Je to nestandardní situace a bude vyžadovat chvilku tvůrčí přípravy. Minutu, prosím.“ Šedesát miliard nanosekund.

První tvář byla přísná a klidná. „Nevím přesně co říci,“ začal Hanno váhavě až ostýchavě. „Byl jste ... byl jste seznámen se zdejší situací? Co je tedy potřeba? Co myslíte, že bych měl udělat?“

„Měl jste více myslet na svou posádku.“ odpověděl Fridtjof Nansen. „Ale chápu, že je pozdě na změnu kurzu. Buďte trpělivý.“

„Vydržte,“ řekl Ernest Shackleton, jemně se ve vousích třeptil led. „Nikdy se nevzdávat.“

„Myslete na ostatní,“ naléhal Nansen. „Vy je sice vedete, ale také musíte zvažovat, co chtějí oni.“

„Podělte se s nimi o svoji touhu,“ to byl Maře Aurel Stein. „Já jsem zemřel šťastný, protože to bylo na místě, po kterém jsem toužil šedesát let. Pomozte jim, aby jejich vůle byla stejně silná jako vaše.“

„Ohó. proč si nařikají?“ zvolal Peter Freuchen. „Můj Bože, to je přece dobrodružství! Zavolejte mě. až tam budete, chlape!“

„Dejte mi směr. vodítko.“ naléhal Hanno. „Nejsem žádný Boethius, abych nacházel útěchu ve filozofii. Snad jsem opravdu udělal strašnou chybu. Dejte mi svou sílu.“

„Sílu najdete jedině sám v sobě. pane. Ne ve strašidlech jako jsme my,“ prohlásil Henry Stanley.

„Ale vy jste stvořeni z toho, co opravdu existovalo ...“ „Jestli něco z toho čím jsme byli a co jsme dokázali přežilo do dneška, můžeme být hrdí. přátelé, řekl Nansen. Ted' se vraťme k problému. Zkusme najít nějakou dobrou radu.“

Willem Barents se ošil. „Pro takovou podivnou cestu, která je nejspíš vede do osamělé záhuby? Poničte svou duši Bohu. Hanno. Víc se nedá dělat.“ „Ne. dlužíme jim víc.“ prohlásil Nansen. „Dokud se budou vydávat na podobné cesty, budou stále lidní.“

Macandal zvolna přejela pohledem zbývajících šest, kteří seděli kolem stolu v jídelně. „Předpokládám, že jste uhodli. proč jsem vás požádala, abychom se sešli.“

Většina z nich nijak nezareagovala. Jen Svoboda se ušklíbla a Wanderer. sedící vedle, jí položil ruku na stehno. Macandal vzala láhev a nalila do sklenice temně rudý klaret. Jeho výrazná vůně naplnila místnost. Podala láhev dál. Sklenice stály připraveny u každého místa. „Nejdřív se napijme,“ navrhla.

Patulcius se pokusil o žert: „To máš od starých Peršanů? Víš, jak to dělali? Když měli učinit důležité rozhodnutí, probrali problém za střízlivá a pak ještě jednou, když se opili.“

„To není vůbec špatný nápad,“ odpověděla Macandal. Je to lepší než moderní drogy a neurostimulátory.“

„Jestli to není jen tím, že víno v tom má tradici,“ řekla polohlasem Yukiko. „To znamená, že se mu přikládá větší význam, než má.“

„Kolik tradic nám ale zbylo?“ zeptala se Aliyat hořce.

„Myje udržujeme, my jsme tradice.“ prohlásil Wanderer.

I poslední si nalil a Macandal pozdvihla sklenici. „Na cestu.“

„Jen se napijte. Všichni. Sešli jsme se přeci proto, abychom obnovili něco dobrého, co už tady bylo.“

„Pokud to ještě jde.“ zabručel Tu Shan, ale připojil se k ostatním.

„Takže poslouchejte,“ pokračovala Macandal. „Všichni víte, že jsem za vámi chodila, rozmlouvala, lichotila, nadávala a hádala se. abych nějak prolomila ty hradby zlosti, které jste kolem sebe vystavěli. Možná vám ani nedošlo, že tohle udělal každý z vás. Dnes bychom se s tím měli vypořádat.“

„Není o čem mluvit,“ řekla Svoboda upjatě. „Usmířit se s Hannem? Nic jsme neporušili. Nikdo z nás nepomýšlel na vzpouru. Ta je nemožná. Změna kurzu zpět na Fénicii je také nemožná; nemáme dost antihmoty. Děláme to nejlepší co je za dané situace možné.“

„Zlato, moc dobře víš, že ne.“ řekla Macandal a její přívětivý hlas získal tvrdý podtón. „S chladnou zdvořilostí a mechanickou poslušností nemůžeme zvládnout to, co nás čeká. Musíme obnovit naše přátelství.“

„Tos říkala mně i ostatním stále dokola,“ ozval se ostře Wanderer. „Samozřejmě, že máš pravdu. Ale my jsme ho nezničili. To on.“

Macandal si ho krátce změřila. „Pořád tě to bolí, vid’?“

„Byl to můj nejlepší přítel.“ řekl Wanderer strnule.

„A pořád je, Johnnie. Tys ho odepsal.“

„Snažil se být vstřícný k tobě, a ostatně i ke každému,“ přikývla Yukiko. „Opatrně připouští, že nemusel mít pravdu.“

„Sice se nijak neponižoval.“ připustil Tu Shan, „ale už není tak pyšný.“

„Ani netrvá na tom, že jsme to my, kdo se mýlí,“ řekla Svoboda jakoby bezděčně.

„Ale možné to je,“ prohlásila Yukiko. „Bylo nezbytné si vybrat, a to mohl udělat jen on. Zpočátku jsi i ty sama chtěla letět. Jseš si jistá, že tě tvá vlastní hrdost neobrátila proti němu?“

„A proč jsi ty změnila názor a přidala se k nám?“

„Právě kvůli vám.“

Tu Shan si povzdychl. „Yukiko na mě trochu pracovala,“ řekl k ostatním. „A Hanno, no, nezapomněl jsem, co pro nás v minulosti udělal.“

„Aha, začínáš ho chápat,“ poznamenal Patulcius. „Já také. Přestože s ním stále nesouhlasím, ta největší zlost pominula. Kdo mu poradil, jak má s námi jednat?“

„Měl dost času, aby sám uvažoval,“ řekla Macandal.

„Až moc, až moc,“ přidala se Aliyat rozechvěle.

„Nedovedu si představit, jak se k němu budeme moci chovat jako dřív, ale máš pravdu. Corinne. Musíme obnovit tolik ... důvěry, kolik jen půjde.“

Ostatní hlavy pokývly na souhlas.

„Skvělé, skvělé.“ řekla Macandal. „Na to se napijem a pak si budem vyprávět o starých dobrých časech. Zítra připravím hostinu a pak si uděláme večírek. Pozveme ho a pořádně se s ním opijem. Po nejlepším perském způsobu!“

Několik hodin poté, když se s Patulciem chystali do postele, řekl: „To jsi zvládla skvěle, drahá. Měla jsi se dát na politiku.“

„Jednou jsem to svým způsobem udělala, vzpomínáš?“ odpověděla s lehkým úsměvem.

„Hanno tě do toho zajímal hned od začátku, co?“

„Jsi pěkně mazaný, Gnae,“

„A ty jsi ho pomalu, trpělivě, měsíc po měsíci, vedla k tomu, jak s námi má vycházet.“

„Ano, pár věcí jsem mu navrhla. A také mu pomáhala loď. Radila mu. Nikdy o tom moc nemluvil. Myslím, že to pro něho bylo příliš osobní.“ Odmčela se a po chvíli pokračovala: „Vždycky si hlídá své city. Velice. Asi proto, že během těch tisíců let utrpěl tolik ztrát. Ale když má jednat s lidmi, není to žádný hlupák.“

Patulcius si ji chvíli prohlížel. Spustila šaty a stála před ním nahá. černá, pružná. Její tvář na pozadí liliové výzdoby stěn mu připomněla Egypt. „Jsi úžasná žena.“ zašeptal.

„A ty nejsi špatný chlap.“

„Úžasná proto, že mě chápeš.“ vypravil ze sebe ztěžka. „Vím, že to bolelo, když Wanderer odešel za Svobodou. Asi tě to stále zraňuje.“

„Je to pro ně dobré. Ne snad ideální, ale dobré. A my potřebujeme stabilní vztahy.“ Zvrátila hlavu a rozesmála se.

„Hele, ty mluvíš jako sociální pracovník z dvacátého století.“ Sešpulila rty. „No tak, pojď ke mně, chlapec.“

Obloha nad pahorkem se zatáhla hustými čemomodrými mračny. Burácel hrom a blesky jakoby spojovaly nebe a zemi. Oheň před oltářem prudce vzplanul, jiskry se rozlétly po větra. Pomocníci přiváděli oběť před kněze. Jeho nůž se zaleskl. Dole v posvátném háji řvali věřící. Moře v dále zbělalo pěnou, a z jeho hlubin se vynořovaly nestvůry.

„Ne,“ vykřikla naříkavě Aliyat, „vždyť je to dítě!“

„Je to zvíře! Jehne!“ Překřikoval Wanderer hluk, ale jeho pohled byl upřený jinam.

„Je to obojí,“ řekl jim Hanno. „Budte v klidu.“

Čepel se mihnula, končetiny se zachvěly a tmavá krev vychrstla na kámen. Kněz vhodil tělo do plamenů. Maso černalo, odpadávalo od kostí a měnilo se v mastný dým. A skrze bouři, strašliví ve své nádheře, přicházeli bohové.

Vysoký jako chrámový pilíř, mohutný jako býk, s vousem splývajícím po lví kůži, která ho halila, zjevil se funicí Melqart. Olízl si rty. „Život, je dokonáno,“ zaduněl jeho hlas.

Vítr čuchal Aštoret vlasy, ve kterých se leskly kapky deště, blesky vykrajovaly z šera její prsa a břicho. Nozdrami nasávala vůni oběti. Uchopila jeho obrovský úd jako by to byla hůl a pozdvihla levou ruku k nebi. „Povolej Vzkříšené!“ vykřikla.

Baal-Adon se ztěžka opíral o Adat, svou nejdražší, svou truchlící mstitelku. Klopýtal, dosud oslepen tmou podsvětí a trásl se chladem hrobu. Vedla jej dýmem zápalné oběti. Vzala misku, naplnila ji její krví a přiložila mu ji k ústům. Napil se. Teplo se vrátilo, i krása a bystrost smyslů. Viděl a slyšel jak muži a ženy v háji, i po celé zemi, jásají nad jeho návratem; obrátil se ke své družce.

Shromažďovali se další bohové. Chushor povstal z vln, Dagon z polí, Aliaan z pramenů a podzemních vod, Rešep z bouře a další a další. Mraky se začaly trhat a vdali se skvěly dva pilíře a hladina jezera před Příbytkem bohů.

Proud slunečního světla ozářil osm postav stojících na obřadním kameni poblíž svatyně, mimo dohled kněze a pomocníků. Bohové ztuhli a jejich oči zkoumaly vetřelce. Melqart pozdvihl hůl, kterou stvořil Moře a prvotní Chaos na úsvitu věků.

„Kdo se opovažuje znesvětit místo nejposvátnější?“ zaburácel.

Hanno vystoupil vpřed. „Ó Strašliví.“ řekl klidně, s úctou, avšak beze stopy poníženosti, a zadíval se přímo do těch očí.

„Nás osm přišlo z podivných a dalekých hlubin prostoru a času. Též vládeme silami nebe, země a pekla. S radostí budeme vašimi hosty a shlédneme zázraky vašeho království. Pohledte, přinášíme dary.“ Na jeho pokyn se zjevil poklad zlatých šperků, klenotů, vzácných dřev a kadidla.

Melqart sklonil svou zbraň a v jeho tváři se zračila chtivost. Stejně hnutí mysli bylo vidět i na Aštoret, ta však dál bedlivě sledovala muže.

Postupně se odpojovali. Stačilo jen sejmut indukční přilbu a snímače zpětné vazby. Spojení mezi nimi a počítačem bylo přerušeno a pseudozážitek skončil. Přesto byl dojem tak silný, že když se vysoukali ze svých kóji, mlčky zůstali stát, vzali se za ruce a navzájem hledali útěchu.

Nakonec se ozval Patulcius: „Myslel jsem, že o starověkém Blízkém východě něco vím. ale tohle bylo úděsné ...“

„Hrůza a nádhera.“ řekla Macandal rozechvěle. „Chlípnost a láska. Život a smrt. Bylo to opravdu takové, Hanno?“

„Nejsem si úplně jistý,“ odpověděl kapitán. „Historický Tyr, který jsme viděli, mi připadal v pořádku. Po tak dlouhé době to těžko odhadnu. Snažil jsem se dostat se přes to, co bývalo špatné, zapomenout na to zlé. I když tohle fénické pojetí vesmíru ... Ne. nemyslím, že jsem si to někdy představoval takhle. Dokonce ani když jsem byl mladý a předpokládal jsem, že jednou zemřu.“

„Tady nezáleží na autenticitě,“ připomněla Yukiko. „Chtěli jsme si vyzkoušet setkání s cizinci. A tihle byli cizí až dost.“

„Až moc,“ oťásl se Tu Shan. „Pojď, drahá. Potřebuji být chvíli v milé lidské společnosti, ty ne?“ Odešla s ním „Jakou společnost si vyzkoušíme příště?“ otázala se Svoboda a její pohled sklouzl na Wanderera. „Ta kterou si znal, musí být pro nás ostatní také naprosto cizí.“

„To jistě,“ pronesl mírně hrozivě. „Ve vhodný čas to můžeme zkusit. Zatím bych dal ale přednost něčemu ... racionálnějšímu. Čína, Rusko?“

„Máme spoustu času,“ řekl Patulcius. Nejdřív bychom měli strávit tohle, než se pustíme do něčeho jiného. Kyrie eleison, vidět bohy při práci!“ Šťouchl do Macandal. „Úplně mě to zničilo. Potřeboval bych něco dobrého k pití, pořádně si zdřímnout a pár dní jen tak lenošit.“

„Dobře,“ trochu se usmála a také odcházel.

Wanderer a Svoboda se už zcela vzpamatovali. Jejich oči se setkaly, zrudla a jeho hrad' se začala rychleji zdvihát. Vytratili se za ostatními.

Hanno se snažil nedívat se za nimi. Aliyat, která ho dosud držela za ruku, uvolnila sevření. Nepřítomně se zeptal: „Jak to na tebe působilo?“

„Hrůza a extáze a ... něco jako návrat domů,“ odpověděla sotva slyšitelně.

Přikývl. „Přestože jsi byla na počátku života křesťankou, není to pro tebe úplně cizí. Myslím, že program využíval některé tvé vzpomínky v místech, kdy moje paměť nebyla dostatečná.“

„Pěkně morbidní.“

„Sen uvnitř snu,“ řekl s pohledem upřeným někam za ni.

„Jak to myslíš?“

„Svoboda by tomu asi rozuměla. Jednou jsme se snažili představit si, jak by asi vypadala budoucnost v případě, že bychom prozradili kdo jsme.“ Hanno potřásl hlavou, jako by z ní chtěl vyhnat staré vzpomínky. „Na tom nesejde. Dobrou noc.“

„Počkej.“ řekla a chytila ho za niku.

Zastavil se a udiveně pozdvihl obočí. Aliyat ho sevřela pevněji. „Vem mě s sebou.“

„Eh?“

„Jsi sám a já taky. Mohli bychom se k sobě vrátit.“

Zvážněl a řekl: „Už tě unavuje žít z odchodů Corinne a Svobody?“

Zbledla, pustila ho, ale když se jí vrátila barva, přikývla. „Ano. My jsme byli první z nás všech. A ty jsi mi nikdy neodpustil Konstantinopol. Ne doopravdy.“

„Ale ... Vždyť jsem ti říkal, že ano. Tolikrát jsem to opakoval. Myslel jsem, že moje chování tě ...“

„Dobře, nebudeme to zbytečně zveličovat. K čemu bychom žili celá ta staletí, kdybychom se neměli stát alespoň trochu lepšími? Hanno, nabízím ti, to, co zatím nemůže nikdo na téhle lodi. A možná nikdy nebude moci. Ale pomalu se nám vrací něco, co jsme ztratili. A mezi námi. my dva tomu můžeme pomoci.“ Prohrábla si vlasy. „Jestli nechceš, dobře, k čertu s tebou.“

„Ne,“ chytil ji v pase a otočil k sobě. „Aliyat. samozřejmě, jen ... jsem zmatený.“

„To určitě. Na to tě moc dobře znám. Jsi starý' vypočítavý darebák,“ vyhrkla a prudce ho objala.

Po chvíli, opřena o jeho rameno, zašeptala: „I já jsem pěkná mrcha. A asi vždycky budu. Ale poznala jsem tě víc. než jsem si vůbec uměla představit Hanno. Tamto nebyl sen. bylo to stejně reálné jako tyhle zavšivené stěny kolem.

Postavil ses bohům, přelstil jsi je. donutil, aby nás přijali za rovné. To nikdo nikdy nedokázal. Jsi opravdový kapitán.“

Zdvihla uslzenou tvář, na které však pohrával šibalský úsměv. „Neopotřebovali mě. To je na. tobě. A pokud si nemůžeme zcela důvěřovat, a to co bylo mezi námi ještě úplně neodumřelo, nebude to o to pikantnější?“

28

Během posledních měsíců, kdy Pytheas zpomaloval a blížil se ke svému cíli. vesmír opět nabýval známé podoby. Bylo zvláštní, že cení posetá nehybnými hvězdami a opásaná jasným pásem galaxie, mlhoviny s rodícími se hvězdami, jejichž světlo se Aýdalo na cestu dávno před počátky lidstva, mohou připomínat domov. Tritos před nimi teď dosahoval sotva poloviny jasu Slunce. Pohled na něj vyvolával vzpomínky na pozemský podzim. Senzory získávaly první informace. Kolem slunce kroužilo deset planet, z toho bylo pět plynných obrů. Druhá vnitřní planeta obíhala ve vzdálenosti o málo menší než jedna astronomická jednotka. Podle excentrické dráhy satelitu se dalo odvodit, že její hmotnost je něco málo přes dvě celé tři desetiny hmotnosti Země. Teplota na povrchu byla přijatelná, přestože v průměru o něco vyšší a složení atmosféry odpovídalo přítomnosti organického života.

Vzrušení na palubě se den ode dne stupňovalo. Ani Tu Shan a Patulcius se je už nesnažili potlačovat. Možná jsou před nimi úžasné věci a konec konců, alespoň prozatím je to cíl jejich putování.

Mír, který každý po svém uzavřeli s Hannem, nepřerostl v dřívější přátelství. Stal se spíše křehčím pod tlakem toho, co je očekávalo. Jaký bude jeho další požadavek a jak budou ostatní reagovat? Slíbil, že později poletí k Fénicii, ale kdy to bude? A dojde k tomu vůbec někdy? Nezradí je jako před tím? Nikdo však nedělal žádné nářky, nikdy se o tom nemluvalo. Konverzace byla většinou pohodová až důvěrná. Připojil se k některým zábavám, ale poté, co provedli simulace, už nevskočil do pokoje snů. Přesto zůstával polovičním vyhnanecem. se kterým se nikdo nesblížil kromě Aliyat. a ta také především kvůli svému tělu.

Nesnažil se ji nijak změnit. Za staletí se naučil, jak žít mezi velmi odlišnými lidmi.

A zatím Tritos rostl.

Pytheas vyslal rádiové, laserové a neutrinové signály. Alloi museli loď jistě dávno zachytit. Ale nic. co by se dalo pokládat za odpověď, nepřišlo. „Jsou pryč?“ vyděsila se Macandal. „Letěli jsme snad tak dlouho pro nic a za nic?“

„Jsme od nich ještě mnoho světelných hodin.“ připomněl Wanderer s trpělivostí lovce na stopě. „Spojení není snadné, zvláště dokud pracuje náš pohon. A ... raději bych o nich věděl dřív. než oni o nás.“

„Zapomeň na dobu kamennou. John. Něco jako války a pirátství ve vesmíru je nejenom nechutné, ale i absurdní.“

„Máš stoprocentní jistotu? Mimoto, můžeme si být navzájem nebezpeční způsobem, který si prostě nikdo ani neumí představit.“

Tritos byl stále jasnější. Bez zvětšení, pouhým pohledem přes filtry, byly vidět skvrny na jeho kotouči a výšlehy protuberancí.

Kousek dál se nacházel modrobílý kotouček druhé planety. Spektroskopický rozbor poskytl další údaje o pevném povrchu a vodních hladinách. Atmosféru tvořil převážně dusík a kyslík. Loď nabrala přibližovací kurs. Planeta dostala jméno Xenogaia.

Uplynula hodina, když Pytheas hlásil: „Pozor, pozor. Byl zachycen kódovaný signál.“

Přestože jejich fyzická přítomnost nebyla nutná, všichni se shromáždili na můstku. Ale připadalo jim nepřípustné, aby v takovou chvíli nebyli spolu.

Zpráva měla stejné základní charakteristiky jako zprávy sond před dvanácti lety palubního času a třemi sty padesáti lety času pozemského, minus relativistická odchylka, která nyní již byla zanedbatelná. Byla v pásmu velmi krátkých rádiových vln a vysílalo ji cosi za jejich zádi, aby signál nebyl rušen ionizací, která již sice nebyla příliš vysoká, ale stále ještě znesnadňovala příjem. „Zdrojem je poměrně malý objekt, asi milion kilometrů od nás.“ hlásil Pytheas. „Patrně

vyčkával na oběžné dráze do doby, než jsme se dostatečně přiblížili. Zrychluje, aby se naše dráhy přiblížily. Vykazuje nízkou radiaci, to by mohlo znamenat velmi účinný pohon.“

„Je to člun?“ vyzyval Hanno. „Má nějakou mateřskou loď?“

Pytheas dokončil dekodování poselství a promítl je na monitor. Nejdříve se objevila hvězdná obloha s nezaměnitelným Tritosem a pak následovalo prudce rostoucí zvětšení na ... tvary a bány. těleso kroužící po protáhlé dráze kolem většího. „To musí být Xenogaia.“ řekl Patulcius do ticha. „Jsou tam“

„Myslím, že nás připravují na to co nás čeká.“ podotkla Yukiko.

Obraz zmizel a na můstku se něco objevilo.

Zprvu to bylo nezřetelné. Obrisy a forma byly tak exotické a mimo jakékoli očekávání. Byl to podobný zážitek, jako když Wanderer a Svoboda poprvé uviděli velehory. Kde končí sníh a začínají oblaka? „Nějaké umění?“ zkusil Tu Shan. „Není to podobné ničemu, co kdy vytvořil člověk. Myslím, že vnímají úplně jinak než my.“

„Ne,“ řekl Hanno. „To vypadá spíš jako hologram.“ Chlupy na předloktí se mu naježily. „Možná, že netuší jakým způsobem vidíme, ale realita je stejná pro všechny ... aspoň doufám.“

Obraz se otáčel v pomalé piruetě a nabízel pohled ze všech stran. Sáhlo to někam mimo obraz a objevila se hrudka měkké hmoty, ze které to modelovalo geometrická tělesa - koule, krychle, kužel, jehlan - nebo spojené knihy. „Říká, že je inteligentní.“ zašeptala Aliyat a mimoděk se pokřižovala.

Zvolna začínali chápat. Pokud byl obraz v životní velikosti, měřil originál na výšku asi sto čtyřicet centimetrů. Trup byl válcovitý, měňavě zelené barvy, na dvou velice ohebných nohách, které se dole vidlicově rozvětvovaly do několika prstů. Na horním konci trčely dvě podobné nice. Jejich prsty se dělily dál. až to připomínalo systém jemných kořenových vlásečnic. Poslední pavučinové „prsty“ už nebylo ani možné spočítat. Po stranách vyrůstala dvojice - křídel, membrán? - o rozpětí odpovídajícímu výšce. Vypadaly jako by byly z perleti a diamantového prachu, ale chvěly se jako jemné hedvábí.

Po dlouhém mlčení Tu Shan pronesl: „Jestli jsou tohle oni, jak je vůbec někdy poznáme?“

„Třeba tak, jak jsme kdysi znali duchy,“ odpověděl Wanderer tiše. „Vzpomínám si na obřadní tance.“

„Proboha!“ vykřikla Svoboda. „Na co vůbec čekáme? Musíme se jim ukázat!“

„Samozřejmě.“ přikývl Hanno.

Loď pokračovala v kurzu k planetě.

29

Pytheas konečně zaujal pevné místo na oběžné dráze kolem Xenogaie.

To vyžadovalo značnou opatrnost, neboť tu byla i další tělesa, pro které byl nutný dostatek místa. Především měsíc. Jeho povrch se podobal zemskému, ale měl pouze desetinu jeho hmotnosti. V nejbližším bodě se k planetě přibližoval na jednu třetinu vzdálenosti Země - Měsíc a vzdaloval se až na tři pětiny této vzdálenosti.

Následoval nespočet umělých satelitů, každý na své vlastní dráze. Žádný se nepodobal těm ze Sluneční soustavy.

Čluny, jak je Hanno nazýval, přilétaly a odlétaly. Posádka nikdy neviděla dva stejné. Jen zvolna začínali rozlišovat, že se liší podle účelu. Jejich rozdílné tvary měla však spíše na svědomí silová pole, než jejich materiálové složení.

Mateřská loď Alloi se nacházela na orbitě nad měsícem. Byl to válec dlouhý téměř deset kilometrů a dva kilometry v průměru, perleťového lesku, a majestátně rotující kolem své delší osy. Na zádi(?) se nacházel komplex štíhlých, pokroucených útvarů, které mohly být pohonem. Hannovi to připomínalo propletené stonky vinné révy, které vídal na nordických runách nebo irských evangeliářích. Vepředu(?) se trup rozšířil a pak přešel ve špicí. Patulcioví a Svobodě to připomínalo minaret nebo kostelní věž. Yukiko se snažila odhadnout její věk. Vypadalo to, že milion let nemusí být příliš daleko od pravdy.

„Asi tam žijí,“ minil Wanderer. „Hm, jak velkou sílu vyvolává ta rotace?“

„Šedesát sedm procent standardní pozemské gravitace,“ odpověděla loď.

„Jo, takže to vypadá, že z takového prostředí pocházejí. To znamená ... počkej, říkal jsi, že přitažlivost na Xenogaie je rovna jedné celé čtyřem desetinám pozemské, takže pro ně ... ne. já si to spočítám ... je to dvojnásobek toho, na co jsou zvyklí. Mohli by to vydržet?“

„My ano, pokud bychom museli.“ řekla Macandal. „Ale Alloi vypadají příliš křehce. Jako krystal nebo strom pokrytý jinovatkou. Mají zvláštní krásu, když víte, jak se na ně dívat.“

„Asi budeme muset.“ prohlásil Tu Shan rozhodně. „Myslím, snést čtyřicet kilo navíc ke každé stovce.“

Sledovali jeho pohled upřený na obrazovku, která zabírala Xenogaiu. Byli právě nad denní stranou a měli před sebou téměř celou polokouli. Atmosféra byla plná oblak, proto planeta zářila jasněji než Země. Mezi vířící bělí probleskovala modř oceánů a zelenohnědé pevniny. I když osa planety měla sklon třicet jeden stupeň, polární oblasti byly bez sněhu. Ten se típyl pouze na vrcholcích několika nejvyšších pohoří.

Aliyat se otrásla. Pustila se přitom hrany stolu a ten pohyb ji zvolna vynesl vzhůru. Hanno ji zachytil. Pevně sevřela jeho ruku. „Půjďme tam dolů?“ zeptala se. „Musíme?“

„Víš, že nemůžeme dlouho zůstat v beztlížném stavu,“ připomněl. „Sneseme to sice o něco déle než ti, kteří se narodili, jako smrtelní, ale přestože máme podpůrné medikamenty, i nám po čase ochabnou svaly, zkrěhnou kosti a náš imunitní systém zkolabuje.“

„Ano, ano, chápu. Ale jít zrovna tam?“

„Potřebujeme alespoň nějakou minimální přitažlivost. Loď není dost velká na to, aby ji svou rotací vytvořila. A byly by tu příliš velké Coriolisovy síly.“

„Nejsem hloupá.“ řekla se slzami v očích. „Nezapomněla jsem na to. Ani jsem nezapomněla, že to roboti mohou srovnat.“

„No, bylo by možné odpojit pohonnou a nákladní sekci, spojit nás s nimi dlouhým kabelem a nechat je rotovat. Problém je v tom, že by to Pythea zcela znehybnilo. Myslím, že zatím by bylo vhodnější mít k dispozici všechny možnosti lodě, dokud nebudeme vědět více.“

„Nemohli bychom najít útočiště na první planetě? Ozval se Tu Shan. „Ta je zase spálená na uhel. Třetí není takhle veliká a je to ledová pustina, stejně jako všechna ostatní vnější tělesa.“

Svoboda se stále dívala na Xenogaiu. „Tam je život,“ řekla. „Čtyřicet procent váhy navíc nás nezabije. Zvykneme si na to.“

„V minulosti jsme si zvykli na větší břemena,“ dodala Macandal tiše.

„Já se ale snažím říct jednu věc!“ zaječela hlasitě Aliyat, I „když mě necháte domluvit. Nemohli by nám v tomhle pomoci Alloi?“

Do této doby již probíhala poměrně významná výměna l informací. Byly to ukázky interiérů lodí, různé diagramy l a některé ukázky byly zvukové. Od Alloi přicházely vysoko l položené příjemné tóny, které byly snad řečí, snad hudbou nebo něčím, co bylo mimo chápání lidí. Zdálo se, že se snaží vybudovat komunikaci na nějakém systematickém základě, na jehož systém však naivní nováčci dosud nemohli přijít. Doufali však, že alespoň ta nejzákladnější informace —

„máme dobré úmysly a chceme být přáteli,“ - byla na obou stranách myšlena upřímně.

Hanno se zamyslel. „Dovedete si představit že by uměli ovládat gravitaci? Jak to vypadá, PytheeT' „Není tu žádná známka po nějaké takové technologii.“ odpověděla loď. „Také se to neslučuje se známými fyzikálními zákony.“

„Hm, myslím, že znají řadu věcí, které nebudou příliš odpovídat našim znalostem hmoty,“ zammul si Hanno bradu. „Ale mohli by pro nás postavit rotující stanici.“ „Zase takovej pěkný skleník kde bysme tloustli, jako jsme to dělali tady?“ vybuhl Wanderer. To ne, proboha! Ne, když tu máme svět, po kterém se můžeme volně pohybovat!“

Svoboda zavýskla, Tu Shan se rozzářil a Patulcius horlivě přikyvoval. „Dobře.“ přidala se po chvíli Macandal.

„To ale předpokládá, že tam přežijeme,“ podotkla Yukiko. „Chemismus planety a biologické faktory pro nás mohou být smrtelné.“

„Nebo také ne,“ oponoval Wanderer. „Dejme se do toho a zjistíme to.“

Loď se svými roboty začala pracovat na úkolu. Zpočátku byli lidé sotva více než zanícenými pozorovateli. Senzory získávaly informace, které počítač třídil, kombinoval a vyhodnocoval. Do atmosféry byly vyslány sondy, které po upřesnění údajů o povrchu přistály a vypustily inteligentní roboty, kteří pak na loď vysílali nasbírané informace.

Posádka se postupně aktivně připojovala s vlastním návrhy, řešeními a rozhodnutími. Nebyli vědeckými specialisty a ani to nebylo zapotřebí. Loď měla dostatek informací a disponovala logickým myšlením a roboti byli schopni vykonat jakýkoli její příkaz. Posádka pak ztělesňovala lidskou zvědavost, touhu a vůli.

Pokud jde o Hanna, planeta byla spíše na okraji jeho zájmu. Jeho zajímali především Alloi. Podobně tomu bylo i s Yukiko. On toužil po všem, co se mohl dozvědět o jejich cestách mezi hvězdami, ona zas přemýšlela o umění, filosofii, transcendentnu. Oba měli dar pro jednání s cizinci, schopnost, jak ze změti dat intuitivně vytvořit něco co dávalo smysl. Podobně jako to uměli Newton, Plaňek, Einstein, kteří byli schopni doté doby nečekaných vysvětlení a předpovědi. Stejně jako Darwin, de Vries. Oparin a snad i Gautama Buddha.

Když se cestovatelé na Zemi setkali s naprosto neznámými národy - například Evropané v Americe - obě strany se vcelku rychle naučily jazyk těch druhých. Na Tritosu k ničemu takovému nedošlo. Rozdíl nespočíval jen v kultuře, historii nebo rase. Zde se setkávaly dva rozdílné způsoby evoluce. Bytosti nejenže podobně nemyslely, ale ani toho nebyly schopny.

Stačilo jen porovnat lidskou niku s ekvivalentem Alloi. Byla sice slabší než lidská, přesto byla schopna vyvinout slušnou sílu, když se všechny její prsty kolem něčeho sevřely. Jejich vlasová zakončení byla nekonečně citlivější, s mnohem nižším prahem vnímání a nesmírně přesnou koordinací. Byla schopna vnímat dokonce na molekulární úrovni, takže jejich hmatové počítky byly několikanásobně bohatší než lidské.

Měli snad horší zrak? Na to se obtížně odpovídalo, neboť nebylo zřejmé, jestli ta otázka má vůbec smysl. „Křídla“ Alloi částečně fungovala jako regulátory teploty, částečně jako orgány na vylučování plyných zplodin a především jako síť(?) čidel. Tyto orgány, citlivé na světlo, byly sice jednodušší než lidské oko, při svém množství a rozložení mohly nit stejnou rozlišovací schopnost. Jestli tomu tak doopravdy bylo, záleželo na tom, jak mozek zpracoval vstupní signál. Až na to, že zde žádná struktura odpovídající mozku neexistovala.

Hannovi a Yukiko by patrně trvalo léta, než by poznali jejich anatomii a byli by schopni ji interpretovat. Pro tuto chvíli alespoň věděli - když si vypůjčili pozemskou terminologii, která v této souvislosti vyznívala značně groteskně - že mají co dělat nejen s naprosto odlišným softwarem, ale i hardwarem. Bylo nepravděpodobné, že by v dohledné době nějak zvládli jejich jazyk. Bylo dokonce možné, že kromě několika základních výrazů se jim to vůbec nepodaří.

Dalo se ale předpokládat, že Alloi mají delší zkušenosti s jinými rasami a vytvořili si nějakou metodiku. Dvojice začínala nabývat během práce určité zručnosti nejen v tom, jak se snažila porozumět, ale přinášela i vlastní návrhy a podněty. Směr se stával stále zřetelnější. Ustavil se jednoduchý kód. Začaly první kontakty, zprvu opatrné, ale jak rostla důvěra, byty stále otevřenější.

Nebyl to strach z násilí nebo — „za těchto podmínek“, jak Hanno ironicky poznamenal - z taktizování. Spíše to byla obava z překvapení, která mohou číhat ve vesmíru, kde, jak se zdá, život vzniká náhodou a inteligence zázrakem. Jaký z faktorů, které jedné straně připadají běžné, může být pro druhou smrtící? Které neškodné nebo dokonce nezbytné mikroby mohou ty druhé zabít?

Roboti se setkali ve vesmíru a vyměnili si vzorky, které potom prozkoumali v laboratořích. Díky nanotechnologiím a biotechnologiím trvalo získání výsledků jen krátkou dobu. Biologická podobnost končila u aminokyselin. I když vzorky

zaslané Alloi obsahovaly cosi co připomínalo viry, základní stavební jednotky se podobaly DNA stejně, jako pilníček na nehty dřevorubecké pile.

Po sériích obecných analýz se roboti zaměřili na kosmické lodě. Přístroje Alloi měly mnoho chapadel a manipulátorů a pohybovaly se s lehkou grácií. Uvnitř jejich lodí byla dýchatelná, i když poměrně řídká a suchá atmosféra. Teplota cyklicky kolísala mezi mírným chladem a zimou. Podobně tomu bylo i na Pytheovi, ovšem v jiném rozmezí teplot. Světlo uvnitř mělo stejnou barvu jako paprsky Tritosu, bylo sice slabší, ale dostatečné. Odstředivá síla odpovídala původnímu odhadu, tedy dvě třetiny g.

A pokud jde o ostatní, co se v obrovské lodi nalézalo ...

Poznávání Xenogaie pokračovalo mnohem rychleji. Planetologie byla vyspělou exaktní vědou, takže celkový obraz byl brzy hotov. Meteorologie a klimatologie se musely potýkat s větším množstvím nepředpověditelných faktorů, ale i zde se brzy začaly rýsovat hlavní charakteristiky podnebí.

Silný skleníkový efekt výrazně převyšoval vysoké albedo. Tomu odpovídaly i vyšší teploty. Na stejné zeměpisné šířce bylo podnebí na Xenogai vždy teplejší než na Zemi. I tady samozřejmě panovaly místní odchylky. V tropických oblastech se vyskytovaly příjemné ostrovy, stejně jako vnitrozemské žhavé pouště a bažiny přikryté oblaky par. Díky sklonu osy a rotaci jednou za méně než dvacet jedna hodin se mohly vytvářet podmínky pro silné cyklony, ale teplé polární oblasti a hustá atmosféra utvářely počasí jiným způsobem. Přestože podmínky byly v porovnání se Zemí méně stabilní a změny počasí byly rychlejší, nebezpečné bouře se nevyskytovaly častěji než na Zemi před kontrolou počasí. Složení atmosféry bylo vyhovující: vyšší vlhkost, o něco více kyslíčnicku uhličitého o pár procent méně kyslíku. Díky vyššímu atmosférickému tlaku to však nebyl problém. Planeta byla přímo přeplněna životem. Jeho chemismus se s určitými odchylkami podobal jak pozemskému tak Alloi. Na Zem byla vyslána souhrnná zpráva, následována několika desítkami drobných sond. Posádka opět uváděla v úžas detaily, nekonečná variabilita proteinů a tvořivá síla přírody. Prozaickým, ale příjemným výsledkem rozborů bylo, že lidé budou schopni jíst většinu z toho, co na planetě roste, i když jen něco málo jim asi bude chutnat a nic samo o sobě nestačí k plnohodnotné výživě. Pravidelně podobně budou imunní i vůči všem mikroorganismům a virům. Díky mutacím se to časem patrně změní, ale vyspělá biochemie si s tím jistě poradí. Pro První, s jejich mimořádným imunitním a regeneračním systémem, toto riziko prakticky neexistovalo.

Pokud by se rozhodli, mohli by pěstovat pozemské plodiny a zvířata, která by je mohla spasat.

Nebyla to panenská Země, kterou by dostali věnem, ani Fénicie jejich snů, přesto zde mohli vybudovat nový domov.

A měli by sousedy.

„... byla nesmírně sama.“ řekla Macandal Patulciovi. „Ona a Hanno ... ono mezi nimi není nic intimního. Snad by bylo i lepší, kdyby bylo. Jsou tak zabráněni do svých výzkumů, že pro ně nic jiného neexistuje. Aliyat si mi už stěžovala. Těžko pro ni mohu něco udělat, ale napadlo mě něco pokud jde o Tu Shana.“

Postupně se setkala se všemi ostatními a každému vhodným způsobem vysvětlila oč jde. Nikdo nic nenamítal. Jednoho večera, po malé oslavě, kterou se jí podařilo připravit ve stavu beztíže, vyzvala k hlasování a Tu Shan dostal svůj malý dárek.

Modul přistál. Za pomoci dvou robotů, protože po tak dlouhém pobytu ve stavu beztíže bylo nutno počítat s problémy s vyšší gravitací, vystoupil a jako první člověk se dotkl půdy Xenogaie. Zul si boty. Půda pod jeho chodidly byla teplá a vlhká, vdechoval její vůni. Rozplakal se.

Krátce potom se Hanno a Yukiko vrátili z lodi Alloi. Byla to jejich první návštěva. Zbýlých šest se kolem nich shromáždilo ve společenské místnosti. Jak se vznášeli ve vzduchu, připomínali štky číhající v jezeře na kořist.

Zvětšenina na zdi - „Falaise á Varengeville“ - moře, obloha, stín útesu na hladině zalité nazlátlým světlem, se zdála v čase a prostoru vzdálenější než samotný Monet.

„Nejsem schopna popsat, co jsme viděli.“ řekla Yukiko jako někdo, kdo mluví ze spaní. „Pro to nemáme slov. dokonce ani pro vyobrazení, která poslali. Ale ... vnitřek lodi je nějakým způsobem živý.“

„Není to jen mrtvý kov a elektronika,“ dodal Hanno stále ještě v úžasu. „Mají nás tolik co učit! A věřím, že i my. jakmile zjistíme, jak to vlastně řící. Zatím se zdá, že nás nemohou navštívit osobně. Nevíme co jim vadí na našem prostředí, ale jsem si jist, že pokud by to bylo možné, jistě by přišli.“

„Stejný problém budou mít patrně i na planetě.“ pronesl zvolna Wanderer. „Můžeme dělat to co jejich roboti nemohou. Musí být rádi, že jsme přiletěli.“ „A jak,“ zvolala Yukiko. „Říkali...“ „Chtěli, abychom u nich žili!“ vykřikl Hanno. Všichni vydechli ohromením. „Určitě?“ zeptala se trochu podezíravě Svoboda.

„Jsme si tím jisti. Dosáhli jsme určitého stupně komunikace a tohle je dost jednoduché sdělení,“ vysypal ze sebe j Hanno. „Jakým lepším způsobem se můžeme navzájem poznat a spolupracovat? Ukázali nám sekci, ve které můžeme žít. Je dost rozlehlá a můžeme si přinést cokoli budeme chtít a dělat co budeme chtít. Přitažlivost je dostatečná a vzduch a ostatní podmínky nejsou horší než v horách, jak je známe ze Země. Snadno si na to zvykneme a můžeme si vybudovat útulné přibytky. Mimo to bychom ale trávili většinu času ve volném prostoru při výzkumu a podobně.“ „Ne,“ řekl Wanderer.

Bylo to jako úder kladivem. Všechny obličeje ztuhly v najipjatém očekávání.

„Omlouvám se,“ pokračoval. „Je to úžasné a také mě to i láká. Ale tolik let jsme se plavili na Bludném Holand'anovi. I Ale teď je tu planeta na které můžeme žít.“

„Počkej, počkej,“ protestovala Yukiko. „Pochopitelně. {že chceme studovat Xenogaiu. A především je. Myslím tím rozumné tvory. To musí být hlavní důvod, proč tady Alloi zůstávají. Vybudujeme základny, na kterých budeme pracovat ...“

Tu Shan zavrtěl těžkou hlavou. „Postavíme domovy.“ „Je rozhodnuto.“ řekl Patiúcius. „Budeme spolupracovat s Alloi. kde to bude potřebné. Předpokládám, že můžeme prozkoumat planetu lépe. pokud na ní budeme žít než sérií nějakých ... výletů. Staniž se,“ chladně se usmál, „je suis, je reste.“

„Zadrž,“ krotil ho Hanno. „Mluvíš, jako bychom tu měli zůstat navěky. Víš, že to nikdy nebyl náš cíl. Xenogaia je sice obyvatelná, ale je dost vzdálena našim původním představám. Časem získáme novou antihmotu. Předpokládám, že Alloi mají výrobní zařízení poblíž slunce a myslím, že nám v tom každopádně pomohou. Potom poletíme na Fénicii, jak jsme chtěli.“

„Kdy?“ vyzvídala Macandal.

„Až tady skončíme.“

„Jak dlouho to potrvá? Určitě desetiletí, možná staletí. Vy dva si to jistě užijete. A my ostatní tady tím jistě budeme fascinováni a pomůžeme, kde bude třeba. Ale. Máme především své vlastní životy a svá vlastní práva. A chceme mít děti.“

„Pokud odletíme.“ řekla Svoboda potichu, „nebude to pro nikoho z nás první domov, který opouští; ale první, který bude opravdu naším domovem“

„Chtěla jsi objevovat,“ připomněl Hanno a tázavě se na ni zadíval.

„A stále chci, ale na živoucí zemi. A ... budeme potřebovat každý pár nikou, nemohu opustit své přátele.“

„Jsi přehlasován,“ řekla Aliyat, „a tentokrát s tím nic neuděláš.“ S rozechvělým úsměvem ho pohladila po tváři. „Tam dole jsou moře, po kterých se můžeš plavit.“

„Kdy se z tebe stala odvážná objevitelka?“ popíchl ji:

„Jsem městská holka,“ řekla s uzarděním, „ale učím se. Myslíš si snad, že mi vyhovuje nečinnost? To jsem o tobě měla lepší mínění. V minulosti jsem cestovala přes pouště, hory i oceány. Za válek, epidemií a hladomorů jsem přežívala v lesích. Jdi k čertu.“

„No tak, nehádejme se,“ zaprosila Yukiko.“

„Správně.“ souhlasil Wanderer. „Nespěchejme, promysleme si to a pak si o tom promluvíme jako přátelé.“

Hanno se napřímil a zvolna se vznášel před Monetovým obrazem. „Jak chcete, ale musím vás upozornit, že přes vaši chvályhodnou snahu po dohodě, žádné nedosáhneme. Vás to táhne na planetu. Já zase nezahodím příležitost, kterou mi Alloi nabízí. Nemohu. Takže namísto dohadování bychom měli vymyslet, jak tyto věci co nejlépe zařídit“

„Yukiko?“ vypravil ze sebe ztěžka Tu Shan a tázavě se na ni zadíval.

Vplula mu do náruče a on ji pevně sevřel. „Odpusť.“ zašeptala.

30

„Asi bys měla jít ty,“ řekla Macandal. „Myslím, že z nás tomu nejlépe porozumíš právě ty.“

„Ne, opravdu,“ začala Aliyat. „tys vždycky ...“

„Začínáš být nějak opatrná, zlato,“ usmála se Macandal. „Vzpomeň si, jaké to bývalo v New Yorku.“

Aliyat stále váhala. Nebyla to jen nejistota, jestli je schopna jednat s Ithageňany v situaci, která se jeví jako krizová. Ve skutečnosti nepochytila z jejich jazyka - kromě některých zvláštních aspektů - více než kdokoli jiný. (Měl snad její předchozí život vliv na to, že snáze rozeznávala jemné nuance?) Tu Shan ale mohl potřebovat její pomoc na polích, neboť byl velmi suchý rok, a k tomu ve volných chvílích třídila a vyhodnocovala údaje, které ji zaslali Wanderer a Svoboda ze svých průzkumů severních oblastí. „Každopádně s vámi budu muset zůstat ve spojení,“ řekla.

„To je rozumné, ale na místě budeš ty a ty jediná budeš moci kvalifikovaně rozhodovat. Ale budu ti pomáhat. My všichni budeme.“

Macandal sice nebyla šéfkou Hestie, ale postupem času její slovo získalo mezi šesticí největší váhu. Nebylo to jen pro její zdravé názory. Wanderer jednou poznamenal: „Myslím, že jsme - se vši naší vyspělou technologií a čtyři sta třicet světelných let od Země - opět objevili staré pravdy: manu, ducha, můžeme tomu říkat, jak chceme. Můžeme to nazývat Bohem“

„Kromě toho,“ pokračovala Macandal, „já mám plné ruce práce.“ To vždy měla - starala se o jejich malou společnost, žila s Patulciem a tříletý Josef vydal sám o sobě za deset. „A také břicho,“ řekla se smíchem. Jejich druhé. Těhotenství ji příliš nezatěžovalo, protože těla se již stačila přizpůsobit zvýšené přitažlivosti, ale určitá opatrnost byla nutná. „Neboj, ohlídáme ti tvého muže. Možná tam ani nebudeš příliš dlouho.“ Pak zvažněla a dodala: „Samozřejmě tam buď tak dlouho, jak bude potřeba. Pro ně je to velice důležité a pro nás to může znamenat všechno.“

Aliyat si tedy sbalila výstroj a zásoby a vyrazila.

Když ráno vyšla z domu, na chvíli se zastavila a rozhlédla se. Stále si tu ještě příliš nezvykla. Nebe bylo mléčné, několika trhlínami ve vysoké oblačnosti prosvítala mdlá modř. V dohledu však nebyl jediný oblak, ze kterého by mohlo zapršet. Vzduch byl horký, nehybný a čpěl sirou. Potok, který protékal osadou a pramenil v horách na východě, se změnil v polovyschlou stoku odvádějící STOJ nuzný příděl vody do nedaleké řeky. Dno při jejím ústí do moře bylo obnaženo více než při nejnižším přílivu.

Hestia zatím odolávala. Tři pevně roubené domy a několik hospodářských stavení bylo postaveno do čtverce. Místní hrubá tráva mezi nimi už uvadla, ale zavlažování drželo při životě stromy a záhony růží, proskurníku a fialek, které lemovaly stavení. Kilometr dál na sever roboti obhospodařovali statek a pole. Pastvina s dobyt看em skýtala úžasně živý kontrast zelené a rezavě hnědé. Za nimi z hangáru trčela špice kosmické lodi, jako strážní věž přehlížející malé království. Ze svého místa Aliyat viděla, jak se na východním obzoru leskne hladina Ametystového moře.

Byla si jista, že přežijí. V nejhorším případě syntezátory užijí nás i dobytek do té doby, než sucha pomine. A příští rok budeme muset začít znovu. Snad to nebude nutné. Tolik jsme se nadřeli - téměř bez pomoci strojů - a tolik doufali.

Zvětšit základnu, vytvořit zásoby pro budoucnost, pro děti.

Zbytek Minoi žil jako dřive. Na jihu za řekou žár barvil koruny lesa do tisíců odstínů okru, hnědé a starého bronzu. Podobný les ohraničoval volné pláně na severu, které západněji přecházely v pohoří. Nad jeho vrcholky se zdvihal štít Mount Pytheas. věčně zahalený v mlze.

Lidská jména. Jazyky a hrdla osadníků časem zformují řeč do podoby, která bude ještě asi nějaký čas srozumitelná, ale později se jistě začne vyrazně lišit. Historický vývoj jazyka lze jen těžko předvídat.

Aliyat políbila Tu Shana na rozloučenou. Měl pevné tělo a silné paže a jako vždy v tuto dobu voněl potem, půdou a mužností. „Dej na sebe pozor,“ napomínal ji starostlivě.

„Ty také.“ Xenogaia stále skrývala mnohá překvapení a záludnosti. Byl už mnohokrát zraněn a pracoval až příliš tvrdě. „Bojím se o tebe. Podle toho co jsem slyšel, je to nějaká náboženská záležitost. Vůbec netušíme, jak se budou chovat.“

„Nejsou přeci hloupí. Nebudou očekávat, že se vyznám v jejich mystériích. Vzpomeň si. že žádali, jestli by někdo nemohl přijít a ...“ Co vlastně? To nebylo zřejmé. Pomohl, poradil, rozsoudil?

„Ještě k nám neztratili úctu.“

Opravdu neztratili? Kdo může vědět, co tak odlišné bytosti cítí? Obyvatelé však byli opravdu pohostinní. Bez problémů poskytli kus země, dokonce nabídli jiný. blíže městu, ale pozemšťané se obávali možných ekologických problémů. Existovala velká výměna jak předmětů tak myšlenek a názorů, ať již užitečných, zajímavých nebo jen krásných, bez nějakého jiného zřejmého významu. Ale dokazovalo to snad něco jiného, než to, že Ithageňané - další řecké slovo - prostě také nějak uvažují a jsou, řekněme, zvědaví?

„Budu muset jít. Opatruj se.“ Aliyat se otočila a odcházela tak rychle, jak to bylo s těžkým batohem bezpečné. Přestože si vypracovala svaly judisty čtvrtého kiu, což její postavu a chůzi dělalo mimořádně přitažlivou, kosti zůstávaly stále příliš křehké.

Jednou odletíme na Fénicii, která slibuje být druhou Zemí. Pokud nelže. Jak moc nám asi bude chybět tahle planeta dřiny i triumfů?

Na konci vyšlapané cesty čekali čtyři Ithageňané. Všichni byli v kroužkovém brnění a čepele jejich zahnutých halaparten se ocelově leskly. Připadali jí jako čestný doprovod. Uctivě se roztoustili, nechali ji projít a následovali ji zákruty po svahu zátoky dolů k řece. U plovoucího přístaviště byla uvázána loď. ve které čekal posel. Délkou a ladně zdviženou přídí a zádi trochu připomínala dvě lidské, kotvící opodál. Už nějaký čas v ní nebyli žádní veslaři a na stěžních se nenadouvaly plachty. Jakmile roboti shromáždili suroviny, vyrobili motory, které byly vskutku královským darem. Zajišťovali také neustálý přísun pohonných hmot.

Lidé stále nevěděli, jestli jejich vliv na tuto civilizaci, a konečně na celou planetu, je dobrý nebo špatný.

Pak Aliyat uviděla S'saa. To byl nejpřesnější přepis jeho jména, jakého byla schopna. Dala si záležet, aby co nejvěrněji reprodukovala frázi o které se domnívala, že je něco mezi formálním uvítáním a modlitbou. Lo odpověděl podobně. („Lo, le, la.“ Jak jinak to vyjádřit, když zde existovala tři pohlaví, z nich žádné neodpovídalo mužskému, ženskému, ani nebylo neutrální a jazyk postrádal odlišení rodů?) Spolu s doprovodem se nalodila, posádka odstrčila člun, motor naskočil a vyjeli proti proudu.

„Můžete mi nyní říci. co vlastně potřebujete?“ zeptala se.

„Záležitost je příliš vážná, abychom ji probírali jinde než v Halidomu,“ odpověděl S'saa. „Tam o ní budeme zpívat.“

Melodie jeho řeči silně zasáhla duši i tělo. Aliyat cítila tíseň, zlost, strach, zmatek, odhodlání. Jistě jí mnoho uniklo, ale v posledním roce či dvou začínala chápat a cítit tyto melodie. Takové hloubky vcítění nebyla na Zemi nikdy schopna.

Wanderer a Macandal experimentovali s různými variacemi a skládali písně zvláštní tiché a tajemné síly.

Přesto se na tyto bytosti nedalo pohlížet jako na umělce. Jejich sudovitá, asi sto padesát centimetrů vysoká těla, stála na čtyřech pahýlovitých končetinách a byla pokryta hnědými pohyblivými kožnatými laloky, jejichž spodní růžovou stranou přijímala tekutiny, vyměšovala a také na nich měla umístěny některé smyslové orgány. Místo hlavy tu byla jakási vyboulenina, nad jejímž ústním otvorem bylo pět očí - jedno pevné, s mrkajícím víčkem a čtyři na stopkách, podobná hlemýžďím. O něco níže byla čtyři chapadla, která se na koncích dělila do čtyř výrůstků, fungujících podobně jako prsty. Jak odporným by se jim asi muselo jevit holé tělo? Lidé proto dbali, aby před Xenogaiany byli vždy úplně oblečení.

Loď rychle minula několik větších lodí plujících stejným směrem a množství menších „rybářských“ a obchodních člunů. Nikdo neplul s proudem. Byl příliv, a přestože měsíc byl dnes poměrně daleko, vzednutí hladiny bylo velké a proti proudu se plulo dobře. Až nastane odliv, lodě poplují opačným směrem. Tento národ ovládal mořeplavbu, jejich lovci a námořníci lovili obrovské vodní živočichy a sklízeli rozsáhlé plochy vodních řas. Provozovali obchod podél pobřeží i s ostrovy, občas bojovali s piráty a barbary či jak bylo možné nazvat jejich nepřátele. S nejvyšším taktem však šestice z Hestie odmítala poskytovat jakoukoli vojenskou pomoc. Neměli představu, co zde platí za dobré a zlé, kdo je v právu a kdo nikoli. Věděli jen. že toto je nejvyspělejší civilizace na planetě a časem chtěli navštívit i jiné. Nebylo ovšem pochyby, že jejich místní přátelé najdou pro všechno, co od lidí dostali, jak mírové tak válečné využití.

Uplynuly asi dvě hodiny. Na jižní straně lesy ustupovaly sadům a obdělávané půdě. Listy stromů byly stále spálenější. Na severu se v dálce zdvihaly hory, do jejichž pozvolných úbočí se zakusovala hluboká údolí. Z oparu se vynořily věže. čníci vysoko nad stěžni lodí kotvících v přístavu. Aliyat se vylodila v Xenoknosu.

Chráněno řekou a loďstvem nepotřebovalo město hradby. Široké a čisté ulice byly lemovány podivuhodně tvarovanými kolonádami a fasádami domů. Skleněné tabulky zářily v ostře kontrastních barvách. Dojem nebyl zmatený, ale naopak mimořádně harmonický a vzdušný, jako stromy nebo réva ve větru, či chalupy v mořském proudu. Byl to zvláštní pohled ve světě, kde všechno usychalo.

Nebyly tu žádné hlučící davy. Obyvatelé se pohybovali rozvážně, dokonce i pohledy, které na ni vrhali, byly velice nevtravé. Ale byly to hlavně jejich hlasy, které zpívaly a švitořily a zvuky nástrojů z obydlí, kde se zrovna oddávali odpočinku. To dotvářelo atmosféra města.

Ale to ještě nebylo všechno. Když stoupali na návrší, uviděla za hranicemi města tábor z provizorně zbudovaných přístřešků. Bytosti, které jej obývaly, postávaly v hrozivých hloučcích. Po obvodu stály ozbrojené stráže. Zamrazilo ji. Tak proto někoho potřebovali.

Na temeni návrší se tyčila budova, kterou znala jako Halidom. Její prastaré omšelé zdivo mělo barvu světlého jantaru. Nic podobného, s tak komplikovanými oblouky a klenbami, spirálovými okny a prolamovanými římsami, na Zemi nikdo nevytvořil. Tam se představivost a fantazie ubíraly jinými cestami. Zde se prolínala architektura s hudbou, poezií a dalšími druhy umění. Jako by zde všechna umění prožívala nepřetržitou renesanci a vnímavý člověk měl pocit, že ji prožívá zároveň s nimi.

S'saa ji zavedl dovnitř. Otevřel se před nimi rozlehlý zšeřelý sál. Před tribunou byli v polokruhu shromáždění významní obyvatelé Xenoknosu. Nad nimi stáli tři, každý od jednoho pohlaví, kteří představovali v místním pojetí krále, prezidenta či vůdce. Jeden z trojice mluvil a shromáždění mu napjatě naslouchalo. Hanno kdysi navrhl, nazývat trojici Triádou, v Hestii se však nakonec ujalo označení Triune.

Vstoupila.

Ten večer se z pokoje, který jí přidělili, spojila s Hestii. V místnosti spíše tábořila, protože zařízení nebylo uzpůsobeno lidským potřebám, ale stačilo to. Za otevřeným oknem se proháněl horký vítr. Malý srpek měsíce ozařoval oblaka, jejichž duchovité stíny se ploužily po hladině řeky.

V jejím hlase bylo cítit vyčerpání, i když jí samotné připadalo, že nebyla nikdy čilejší. „Byli jsme tam celý den. Ne že by sama záležitost byla tak komplikovaná, ale mnoho aspektů se týkalo víry, tradic a předsudků. Prostě schémata, která určují chování. Zkuste si třeba představit, jak si pohanský Kelt a ortodoxní muslim vzájemně vysvětlují pojem ženských práv. Takže já jsem byla v podobné situaci.“

„Ale Ithageňané jsou alespoň natolik moudří, že jsou schopni požádat o radu zvenčí,“ podotkl Patulcius. „Které lidské národy tohle uměly?“

„To je sice pravda, ale tahle situace neměla na Zemi obdoby,“ ozval se v pozadí Wanderer. „Tam nikdy nebyl nikdo z jiné planety. Snad někdy v budoucnosti ... Pokračuj, Aliyat.“

„Jde o jejich rozmnožování. Kopulace probíhá v čisté klidné vodě a pro úspěšné početí je potřebná přesná koncentrace určitých rozpuštěných organických látek.“ Ve světě s vysokou vlhkostí to nebyl o nic větší handicap, než jakým je pro lidi neschopnost jejich organismu vytvářet vlastní vitamín C. „Víme, že obyvatelé města k tomu používají jezero v kopcích za městem.“ Lidé mu začali říkat Svaté jezero, protože to vypadalo, že milování má v této společnosti blízko náboženskému obřadu. „Na venkově většina jezer vyschla tak, že se nedají použít. Obyvatelé se tedy spojili a žádají přístup ke Svatému jezeru, dokud nepominou sucha. To se už také dost zmenšilo, ale mělo by stačit pro všechny, pokud trojice trochu omezí své skotačení.“ Aliyat se rozesmála. „Jak by se to asi dělalo u nás! Ale Ithageňané o tom pochopitelně uvažují jinak. Jim jde především o to, že ... vetřelci poskvrní jejich místní svátost, znechtí jejich strážného ducha či boha. Triune řekli venkovanům, ať se vrátí domů a nerozmnožují se, dokud neustanou sucha. Ale to, pochopitelně, není tak jednoduché.“

„Samozřejmě,“ ozval se Tu Shan. „Žijí vcelku primitivně a dětská úmrtnost je vysoká. Musejí se rozmnožovat ať se děje, co se děje.“

„Říše. a vlastně celá tahle část Minoi, je na pokraji občanské války. Už jsou tu i mrtví. Teď se tu shromáždily dva nebo tři tisíce venkovanů a trvají na tom, že jim nic nezabrání, aby brzy nesly do jezera. Nic je nezastaví, snad jen masakr. Nikdo si to nepřeje, ale dojít k tomu může a situace by se nesmírně zhoršila.“

Macandal tiše hvízdl. „Tohle jsme vůbec netušili. Kdyby s tím jen přišli dřív.“

„Myslím, že je to napadlo, až když si sami nevěděli rady,“ řekl Patulcius. „Jestli hned něco nevymyslíme, bude pozdě.“ „Proto jsi tam šla ty,“ ozvala se Macandal. „Z nářek S'saa jsem pochopila, že jde o něco takového. A ty, se svými zkušenostmi... Nevykládej si to špatně!“

„Ne, nic se neděje. Pozvolna jsem získala celkovou představu. A mám nějaký nápad, ale možná to bude k ničemu.“ „Jen povídej,“ pobídla ji Svoboda. Pokud lze pro emoce Ithageňanů použít lidské slovo, pak shromáždění, které se sešlo následujícího rána, bylo zděšené. „Ne!“ vykřikl le z Triune. „To je nemyslitelné!“

„Ne tak docela. Představení.“ oponovala. „Lze to provést celkem rychle a snadno. Pohleďte.“ Rozvinula pruh papíru, na němž byl letecký snímek Svatého jezera a nejbližšího okolí, který jí včera zaslali z Hestie. Ithageňané proti přeletům nic nenamítali, i když nikdo z nich nikdy nepřijal pozvání do letadla. Nebylo zřejmé, jestli se jedná o úistinktivní obavy nebo nějaký zákaz. „Jezero leží v údolí a je naplňováno deště. Tady, trochu níž, je také malé údolíčko. Vykácíme v něm stromy a křoví, a kopcem, který obě údolí odděluje prorazíme štolu. Vytvoříme tak druhé jezero a když štolu uzavřeme, vtom vašem zbude stále ještě dost vody. Tam se vesničané, z vašeho dohledu a podle svých obyčejů, mohou zasnuovat. Pro vás by to byla velmi náročná práce. Ale my to s našimi stroji a výbušninami zvládneme snadno. Uděláme to pro vás.“ Sál naplnil sykot a šum S'saa se snažil překládat a doplňovat co říkal lo. „Přestože váhají, budou souhlasit aby předešli něčemu horšímu. Nicméně se obávají, že obyvatelé toto řešení odmítnou. Budou to chápat jako přímé a smrtelné ohrožení. Jak znám vůdce Ktha a Hnt'ngga, je to velice pravděpodobné. Protože životodárným není každé jezero. Musí být posvěceno dávným užíváním a životy, které v něm vznikly. Ztrojení na jiných místech by mohlo narušit rovnováhu světa. Deště by mohly ustát na věky nebo by ti, kteří pravidlo porušili, už nikdy neměli potomky.“

„Tomu přece nemůžete věřit!“ zvolala vyděšeně.

„Ne. My, kteří jsme tady opravdu ne. Ale tohle je prostý venkovský lid. A je pravdou, že ne každá voda v sobě nese požehnání. Mnohá jej jalová.“

„To proto, že ... že ... Kristepane, co to má za smysl?“

„Z očí ti vytéká voda, to je zařikávání?“

„Ne, já ... nevím. Ano, zaříkávám smrt a zmar a ... počkat! Počkat!“

„Poskakuješ, zdviháš paže, vydáváš zvuky!“

„Něco, něco mě napadlo, možná to bude ono. Musím se zeptat rady a pak také lidí, jestli s tím budou souhlasit.“ Aliyat se obrátila zpět k Triune.

Mnoho dní byla obloha ocelově modrá, takřka čistá, kromě mraků na západě. Občas mezi nimi přeskočil blesk a nehybným bezvětřím se nesl zvuk vzdáleného hromu. Paprsky rudého zapadajícího slunce, které se mezi nimi prodíraly, barvily hladinu nového jezera do barvy lidské krve. Přicházelo stále více Ithageňanů, až jejich těla vytvořila na břehu mohutný val. Rytmus jejich zpěvu připomínal tep srdce.

Z jejich řad vyšly tři páry Tajemných, neboť taková byla jejich přirozenost. Po jejich pravici kráčeli Představení města s lucernami na dlouhých tyčích, které vrhaly mihotavé stíny, po pravici šli Vojevůdci s planoucími a dýmajícími pochodněmi. Doprovod se zastavil, než se jejich nohy dotkly hladiny. Šestice šla dál.

Aliyat cítila, jak se jí stébla zaplavené trávy lámou pod chodidly. Voda jí stoupala nad kotníky, nad kolena, až dosáhla beder. Voda byla prohrátá celodenním žářem, ale zezdola stoupal příjemný chlad, jako příslib příštích let. „Tady se zastavíme. Odtud se dno svažuje příkřeji a po několika metrech by nám voda sahala nad hlavu.“ Neubránila se veselí.

„To by nám na důstojnosti asi nepřidalo.“

„Pořád nějak nevím, co budeme dělat.“ postěžoval si Tu Shan.

„Vcelku nic moc. Konec konců, jsme stále oblečení. Stejně nevědí, jak náš druh dělá děti. Ale nesmíme spěchat a ... ukázat jim, jak se milujeme.“ dokončila trochu zajíkávě.

Objal ji. Pevně se k němu přitiskla a začala ho líbat. Skrze šero neztetelně vnímala, že Patulcius a Macandal. Wanderer a Svoboda dělají totéž. Od břehu k nim doléhal zpěv.

Mejdan v bazénu, pomyslela si. Směšné. Bylo to stejně absurdní jako opravdové milování, jako každý člověk, každá živá bytost. Přiletěli jsme z hvězd, které nám blikají nad hlavou, abychom tu předváděli pravěký rituál plodnosti.

Ale fungovalo to. Jezero bylo vysvěceno, kouzlo bylo zažehnuto. Mínoa může v mini očekávat vzkříšení země.

„Tu Shane.“ zašeptala, když se k němu tiskla. „Až se vrátíme, chci mít s tebou dítě.“

31

„Obdrželi jsme radostnou zvěst,“ oznámil jeden z Alloi, kterého lidé nazývali Lightfall. „Poslyšte. Přišla z místa setkání. Nejbližšího místa setkání, sto čtyřicet sedm světelných let odtud.“ Krátkým pohybem své rozvětvené paže ohraničil část oblohy a pak ukázal na malý bod uvnitř. V porovnání s jeho křehkou postavou, stojící na pozadí hvězdného nebe, které bylo vidět průhledným trupem lodě, gesto vyznělo velmi jistě a sebevědomě.

Naznačený směr nebyl ani k Slunci ani k Pegasu. Alloi pufcvali od svého mateřského světa na všechny strany.

„Místo setkání,“ opakovala Yukiko nahlas anglicky.

Přestože si navzájem vcelku rozuměli, zůstávalo stále dost problémů a chyb ve správném chápání některých pojmů.

Tomu se nedalo zabránit, když nebylo možné vnímané podněty překládat přímo, ale musely se převádět do společného jazyka, který se během let vyvinul. „Není mi zcela jasné, o čem mluvíš.“

„Ti, kteří putují mezi hvězdami, zanechali u vybraných slunečních stanic, na které hlásí výsledky svých výzkumů a nové poznatky.“ - vysvětloval Quicksilver. „Ty pak předávají informace ostatním. Tak vznikají ohniska vědomostí a tok zpráv mezi nimi vytváří informační síť.“

Hanno přikývl. O tom něco věděl; jeho bádání s Alloi jej přivedlo do blízkosti podobné sítě, která by měla obkroužit Tritos. Zatímco on se zabýval vědou, Yukiko zkoumala jejich umění, filozofii a sny. „Primitivní varianta něčeho podobného je i v našem slunečním systému,“ připomněl jí. „Tedy byla, když jsme odlétali. Jakmile začnou přijímat naše zprávy, mohou ji dokončit a připojit se ke společenství.“

„Pokud budou mít zájem,“ odpověděla s lehkým povzdechem a pohlédla ven na zmrzlé vodopády hvězd. To co se zde zatím dozvěděli dávalo pramalou naději.

Hahno to však neviděl tak pochmurně. „Co je to za zprávu?“ zeptal se netrpělivě.

„K místu setkání dorazila loď,“ řekl Lightfall. „Z času na čas to dělá každá, aby získala aktuální informace, protože stanice nemohou nepřetržitě vysílat, zvláště pro ty lodě, které se pohybují ve velkých vzdálenostech a vysokých rychlostech. Zpráva říká, že posádka pokračuje na Tritos. Už jsme se s nimi kdysi setkali a víme, že Xenogaia má pro ně zvláštní význam. Můžeme šije ukázat?“

„Tady jsou,“ ozval se Star Wing a zapnul projektor. Objevilo se mohutné tělo a Hannovou první myšlenkou byl nosorožec. To srovnání pochopitelně kulhalo stejně, jako popis člověka pomocí anatomie housenky.

„A-ano,“ vypadlo z něj. „Také asi pocházejí z nějaké velké planety, že? Myslím, že vidí určitou kulturní podobnost se zdejšími obyvateli a doufají, že budou moci studovat rozdíly civilizací, které se vyvíjejí v podobném prostředí.“

Yukiko se rozzářila. „Kdy asi dorazí?“

„Ve zprávě se říká, že chtějí na místě setkání strávit několik let, aby utřídili nové informace,“ sděloval Lightfall. „To je běžné, že posádky nějaký čas využívají zařízení, která nemohou mít na svých lodích. Nyní už nepochybně budou na cestě. A protože mohou vyvinout velké zrychlení, mohli by dorazit jen několik měsíců po této zprávě.“

„Nebo několik let.“ řekla Yukiko s úsměvem. „Je čas připravit uvítání.“

„Mají stejný pohon jako vy?“ vyzvídal Hanno.

„Ano.“ odpověděl Lightfall. „A vám bych ho také doporučoval.“

„Už jsem o tom uvažoval. Museli bychom na lodi provést některé zásadní změny.“

„A ještě více změn ve svém myšlení.“

„Touché!“ zasmál se Hanno. „Souhlasím, že se chováme jako netrpěliví zbohatlíci.“

Alloi při mezihvězdných cestách nepoužívali stále zrychlení. Když dosáhli rychlosti blízké rychlosti světla, pokračovali vletu setrvačností a k vytvoření gravitace využívali rotaci lodě. To šetřilo antihmotu a umožňovalo konstruovat obří lodě se vším myslitelným vybavením. Nevýhodou ovšem bylo, že časová dilatace nebyla tak velká. Cesta, která se tedy mohla uskutečnit za deset let palubního času, se protáhla třeba na dvacet. A čím větší byla vzdálenost, tím se poměr zvětšoval. Všechny posádky byly nesmrtelné, ale nikdo z nich neztratil pojem času.

Praktický dopad tohoto způsobu byl také ten, že pozorovatelé ze Země nikdy nezaměřili žádnou loď. Ač se jednalo o obrovské energie, lodě vyzářovaly jen při startu a zpomalování. Z hlediska pozorovatele to bylo, jako za prudkého slunce zahlédnout na velkou vzdálenost plamen svíčky, který vzápětí zhasne. Ke všemu takových lodí bylo nesmírně málo.

„Možná jste k sobě nespravedliví,“ namítl Volant. „Vaše úspěchanost může nahradit to co nám, rasám které už dlouho létají ke hvězdám, chybí. Vymaníte se z tohoto kousku galaxie, kterého jsme dosáhli a za necelý milion let můžete proniknout na oba její konce. Vy můžete být těmi, kteří spojí celou galaxii.“

„Ne, ne,“ nesouhlasila Yukiko. „Máte o nás lepší mínění, než si zasloužíme.“

„Ať rozhodne budoucnost.“ řekl Star Wing; trpělivost věků. Tyto bytosti opustily hvězdu v Pegasu před patnácti tisíci lety. Žádná z nich nebyla mladší než polovinu těchto let. Věděly o výpravách, které se vydaly jinými směry před stonásobně delším časem.

„Ano, to je ... úžasné,“ řekl Hanno o obrátil se na Yukiko: „Snad ty najdeš vhodná slova, drahá, já nevím, co říci.“

„Ale dostal jsi nás sem právě ty.“ prohlásila Yukiko a vzala ho za ruku.

Většinou už poznali, kdy Alloi mluvili zcela vážně. Jako n'iii. „Přátelé,“ řekl Lightfall. „vaše skupina bude brzy postavena před rozhodnutí. Krátce na to, co,“ - následovalo slovo, které patrně označovalo nové návštěvníky - „dorazí na Tritos, odletíme.“ Hanno i Yukiko jen zaraženě mlčeli. Lightfall pokračoval: „Pokud budete chtít, můžete zůstat. Budou nadšení, že se setkají s novými členy společenství. Můžete si navzájem pomáhat v poznávání Xenogaie. A myslím, že mnohem lépe než to bylo možné s námi. Vše co jsme v tomto systému vybudovali, zde zůstane pro vaši potřebu.“

„Ale ... ale proč musíte odletět?“ vykoktala Yukiko.

Štíhlé končetiny udělaly několik gest a membrány se zachvěly a začaly lehce opaleskovat. Vysvětlení bylo chladné a logické, ale snad, snad vněm byla i trocha lítosti. „Na Tritosu jsme strávili více než čtyři sta let. Jistě je zřejmé, že to bylo i kvůli tomu, co jsme zachytili ze Sluneční soustavy. Naše naděje, že se setkáme s cestovateli odtamtud, se naplnila. Mezitím jsme prozkoumali zdejší systém a získali mnoho znalostí o historii, vývoji a životě rozumných bytostí na Xenogai. Poznali jsme nové pojetí vesmíru. Celé to úsilí, jak jsme očekávali, se bohatě vyplatilo. Něco z toho se dokonce dotklo i nás samotných.“

Ale vy, lidé, jste zde za patnáct let dokázali více, než jsme si vůbec uměli představit. To proto, že váš domovský svět a vaše evoluce je velice blízká jejich. Příroda vás mnohem lépe připravila na to, abyste jim porozuměli.

Pokud jde o nás, přitahujete nás mnohem více než oni. Jste také rasou, která dosáhla hvězd.

Mohli bychom zde zůstat dokud jejich hvězda nezačne umírat a stejně bychom neobjevili všechno, co se dá objevit. Je toho příliš a změny probíhají neustále. Život je řídký jev a intelligence vzniká vzácně. Proč bychom tedy neměli zůstat? Odpověď je jednoduchá: Chceme najít více, než je možné zde. A pokud budeme hledat dost dlouho, také to najdeme.“

Hanno nebyl schopen odpovědět jinak než v obchodní terminologii: „Chápu. Už jste za bodem, kdy se snižují výnosy.“

A vaši nejlepší strategií je začít znovu.“

Jak se zdálo, mateřská civilizace to neudělala, nemohla.

„Poletíte ke Slunci?“ zeptala se Yukiko netrpělivě.

„Snad někdy,“ připustil Star Wing.

„Myslím, že asi nikoli,“ namítl Quicksilver. „Myslím, že to co jsme se o vás dozvěděli postačí. Oni také někdy opustí svou soustavu.“

„Jen ať spolu Slunce a Pegas komunikují,“ ozval se Volant.

„Ne, ty jsi také netrpělivý a příliš o našich přátelích nepřemýšlíš.“ napomenul ho Lightfall. „Máme před sebou léta na zvažování.“ Pak pokračoval klidem: „Vy a vaši přátelé dole na planetě také musíte přemýšlet. Chcete začít hned?“

Hanno a Yukiko si vyměnili pohledy a mlčky přikýkli. Uklonili se - jedno z gest, kterým rozuměly obě strany - a odešli. Cesta je vedla podél zakřivení pláště obrovské lodi.

V tomto místě byl simulovaný výhled na rudé vrchy, ostré útesy a jezero pokryté rozpraskaným ledem. Nad tím se klenula fialově modrá obloha s barevnými kruhy, které vypadaly jako věčná duha. Tento svět kdysi Alloi objevili, a protože se podobal jejich světu před nástupem industrializace, zanechali na něm osadníky. O kus dál se nacházel tréninkový modul pro lidi. Bylo možné nechat jej rotovat kolem lodi, aby se dosáhlo vyšší přitažlivosti. Lidé tak udržovali svou fyzickou kondici a při návštěvě planety nebyli tolik handicapováni v porovnání s osadníky.

Za ním se nacházela jejich obytná sekce, kde měla Yukiko svou malou zahrádku a Hanno velký model karavy, který kdysi postavil. Obývali tři místnosti, ve kterých měli veškerý svůj majetek. Některé věci pocházely ještě ze Země, většina však měla STOJ původ zde. Nikde však nebyl nepořádek, neboť Hanno si stále zachovával pečlivost starého námořníka a Yukiko jako vždy žila střídavým, až prostým způsobem. Nad nízkým stolem naproti terminálu počítače visel rozvinutý svitek ozdobně popsaného pergamenu. Na desce stolku stála skleněná miska s vodou, ve které byl ponořen pravidelně tvarovaný kámen.

„Mám udělat čaj?“ navrhla Yukiko, když si odložili.

„Jak chceš,“ odpověděl nepřítomně. „Chci se hned spojit s planetou.“

„Ano, je to úžasná novina, ale stejně to budeme muset probrat několikrát...“

„A osobně. Poletíme dolů a na čas tam zůstaneme.“

„To bude skvělé.“ vydechla.

„Ano. Konečně si užiju trochu nefalšovaného moře a slaneho větru.“

„A našich přátel. Nebudou to jen hologramy, ale lidé z masa a kostí. A co teprve děti. Ty už jistě pořádně vyrostly.“ Nebyl nijak sentimentální, ale dokud se při návštěvách dole nesetkal s přáteli, neuvědomoval si, jak moc je ponořen do práce a nového způsobu života. Příležitosti k tomu ovšem bylo velmi málo. Aby bylo možné porozumět Alloi, bylo třeba s nimi žít, pracovat, sdílet vítězství i prohry. Pro něho samotného to nebyla nijak velká oběť.

„Nezáleží na tom, kolik let máme na přípravu, musíme začít hned.“

„Znamená to, že si ani nemůžeme v klidu vypít šálek čaje?“ zeptala se s úsměvem.

Ignoroval její lehkou ironii, sedl si k terminálu a vytvářel spojení s Hestií. Loď byla sice právě na opačné straně, ale Alloi už dávno vyslali na oběžnou dráhu spojovací družice. Obrazovka naskočila. „Navazuji spojení,“ pronesl hlas.

Uplynula minuta a znovu: „Navazuji spojení.“

Yukiko přepnula na vnější pohled. Planeta zářila modrobílou a poblíž terminátoru se míhaly blesky. Spráskla ruce. „Vždyť jsme zapomněli!“ vykřikla. „U nich je právě noc.“

„Sakra.“ řekl Hanno, ale nijak zvlášť ho to nevyvedlo z míry.

Na obrazovce se objevila trojrozměrná Svobodina tvář, jako by se na ně dívala zavřeným oknem. Byla rozespalá, rozčuchaná a přes nalitá prsa měla nedbale přehozený župan. „Co se děje?“

„Nic strašného. Jen tu máme něco nového. Až ti to povím, můžeš jít zase spát. Pak to řekneš ostatním.“

„A to nemohlo počkat?“ naježila se.

„Poslouchej,“ řekl a stručněji vylíčil situaci. „O těch bytostech, které sem letí, zjistíme od Alloi co nejvíce, ale napřed se musíme poradit. Yukiko a já ... čekejte nás krátce po svítání... Co je?“

„Proč tak spěcháte?“ odsekla Svoboda. „Copak nevíte, že je zrovna sklizeň? Všichni, včetně robotů, dřeme jak koně a ještě pár dní budeme. ZaslécMa jsem vaše volání jen proto, že jsem právě usínala, protože předtím mě děcko nenechalo několik hodin spát. Teď se tu snad máme všichni zbláznit jen proto, že se vám zachtělo přiletět?“

„Co to sakra říkáš? Tobě je to jedno?“ Rozhraní mezi osvětlenou a neosvětlenou částí tělesa „Omlouváme se,“ vpadla do hádky Yukiko. „Jsme tak rozrušení, že nám všechno ostatní vypadlo z hlavy. Je nám to líto.“

„A je to líto i jemu?“ ušklíbla se Svoboda.

„Ale no tak,“ ozval se Hanno. „Ano, moje chyba, ale tohle je tak důležité ...“

„Ano, je to důležité.“ přerušila ho Svoboda. „A stejně důležitá je tvoje arogance. Zapomněl jsi ale na nejdůležitější věc - přestože si sedíš tam nahoře na nebi, nejsi Bůh všemohoucí.“

„Prosím,“ ozvala se Yukiko.

Hanno chladně odpověděl: „Já jsem kapitán. Budete mě respektovat.“

Svoboda prudce zavrtěla hlavou. „To už se změnilo. Nikdo už není nepostradatelný. Budeme respektovat vůdce, pokud nějakého budeme potřebovat, tehdy, když se dohodneme, že nám to bude k něčemu dobré.“ Po chvilce přemýšlení pokračovala: „Až se poradíme, někdo vám zítra zavolá. Yukiko, tohle není tvoje chyba, všichni ho přece známe. Dobrou noc.“ Obrazovka potměla.

Hanno do ní ještě chvíli nepřítomně zíral.

Yukiko si stoupla za něho a položila mu ruce na ramena. „Neber si to tak. Nevyspala se a je nervózní. Až si odpočine, zapomene na to.“

„Ne, to je něco víc,“ potrásl hlavou. „Došlo mi, že ti tam dole stále nezapomněli.“

„Jsem si jista, že to tak není. Dovedl jsi nás všechny k něčemu mnohem nádhernějšímu a smysluplnějšímu, než jsme kdy doufali. Ale je pravda, že už pro nás nejsi životně důležitý. To, že jsi kapitán, je nepochybné. Ale jednal jsi nerozvázně. Ale nic strašného se nestalo a do rána se to zahojí.“

Vstal. „Některé věci se nikdy nezahojí. Ale necháme toho. Kdepak máme ten čaj?“

Chvilí si ho měřila, než tiše řekla: „Vy dva se pořád rádi zraňujete, nemám pravdu?“

„Jak moc ti schází Tu Shan?“ zeptal se ostře. Přitáhl ji k sobě. Přese všechno, tohle byly moc dobré roky. Díky tobě.“

„Pro mě také.“ řekla a položila mu tvář na hrud.

Odkašlala si. „Tak ještě jednou, co bude s tím čajem?“

32

Svítání stříbřilo hladinu řeky. Vrchovina na západě se ještě ztrácela v šera a klesající úplněk mizel v mlze. Vodopád, kterým se potok vléval do řeky, se s hlukem tříštil o vodní hladinu, řeka šeptala a bublala. Chladný vánek byl plný soli. Hanno a Wanderer stáli u doku a obtížně hledali slova. „Tak si to užij.“ řekl Wanderer.

„Ty taky.“ odpověděl Hanno. „Jak dlouho jsi říkal, že budeš pryč?“

„Nevím přesně. Tři, čtyři dny. Ale ty se vrať ještě večer, slyšíš?“

„Samozřejmě. My Féničané nezůstáváme na moři přes noc, pokud to není nutné.“

Wandererova tvář ještě více potměla. „Moc se mi nelíbí, že pluješ sám.“

„To už jsem slyšel. Ale ty jdeš také sám a ani si nebereš komunikátor.“

„To je něco jiného. V těchhle lesích se vyznám. Ale nikdo znáš doopravdy neví, co se skrývá v moři. My jsme jen párkrát pluli kousek podél pobřeží v našich lodích, nebo jsme vypluli s domorodci. Ale to bylo proto, abychom je poznali, ne abychom zvládli mořeplavbu.“

„Koukni. Peregrino. Vím moc dobře, že podmínky nejsou stejné jako na Zeni. Vyzkoušel jsem si to. A taky pamatuj, že

jsem se plavil na mnohem křehčích kocábkách už dva tisíce let před tím, než jsi se narodil. A druhý zákon moře vždycky zněl: „Dávej bacha.“

„A ten první je?“

„Jepodnáma.“

Rozesmáli se a Wanderer řekl: „Jo, oba musíme jít svými cestami. Myslím, že totéž platí i pro Corinne. Nemusela se zrovna teď radit s Triune.“ A pro sebe si pomyslel: Utéct, odpočívat, zbavit se napětí, které se v nás nahromadilo během dnů hádek. Máme zde zůstat přidat se k Alloi nebo co? Musíme sami přijít na to, po čem doopravdy toužíme. Na rozhodnutí máme léta, ale propast mezi námi je hlubší a širší, než jsme tušili.

„Díky za pomoc.“ řekl Hanno.

„De nadá, amigo.“ Potřásli si rukama. Byl to ten nejsrdečnější stisk jaký Hanno v Hestii zažil. Nechtěl se ptát přímo, ale byl si jist, že mu Wanderer odpustil. Ať se mezi nimi objevila jakákoli neshoda, nikdy se netykala ničeho zásadního v jejich životě, jako tomu mohlo být u ostatních: a z Wandererova pohledu události jeho dávného přítele plně ospravedlnily. Na posledních poradách osmí obhajovali stejná stanoviska.

Jiné to bylo s Macandal, Patulciem, Aliyat, Tu Shanem a Svobodou. Svoboda byla nesmírně laskavá. Konec konců i ona dávala v zásadě přednost zkoumání a objevování. Přesto v tiché shodě s Yukiko zůstala v posteli, když jejich mužové ráno nakládali vybavení do lodi.

Wanderer se otočil a odcházel po pěšině podél doku. Za chvíli ho pohltilo ranní šero. Hanno nastoupil na palubu, vytáhl hlavní plachtu, rozvinul kosatku a zajistil je. Jasně bílá tkanina plachet nabrala vítr, Ariadně se mírně naklonila a vyplula po proudu.

Byla to pěkná šestimetrová šalupa. Kdysi by se s ní na Zemi daly dělat divy. Tu Shan ji podle plánů z databází, a s pomocí robotů, postavil ve svém volném čase. Původně chtěl vytvořit něco krásného a zároveň užitečného. Nakonec to dopadlo tak, že po několika krátkých vyjíždkách zůstala zakotvená v přístavišti. Nikdo neměl čas ji využívat. Ithageňanům se sice nesmíme líbila, ale pro ně byla naprosto nepoužitelná.

„Chudinko malá.“ řekl a popleskal palubu vedle kokpitu. „Plakala jsi po nocích, když jsi tak sama ležela na vodě? Dneska si to vynahradíme, uvidíš.“ Překvapeně si uvědomil, že mluví punštinou. Kdy ji vůbec použil naposled? Ústí se rozšiřovalo a vítr z pevniny zesílil. Dostal se do správného proudu. Odliv bude patrně nejnižší ve chvíli, kdy opustí ústí řeky. Klidná voda mezi přílivem a odlivem je ta nejvhodnější chvíle pro vyplutí na širé moře. Při zvýšené gravitaci Xenogaie byly vlny, víry a proudy mnohem silnější a rychlejší než na Zemi a jejich účinek se dal hůře předvídat.

Na pravoboku stoupalo mlžným oparem slunce. Bylo zhruba stejně vysoko jako by tomu bylo na Zemi na stejné zeměpisné šířce a ve stejnou dobu. Přestože se planeta otáčela o něco rychleji, díky sklonu její osy ho čekal dlouhý letní den. Na jihu se začínala kupit tmavá mračna. Doufal jen, že se nepohnou k severu, aby na něho nevyklopila svůj náklad vody. Přestože nejdeštivější období už minulo, liják mohl přijít kdykoli. Meteorologie Xenogaie byla pořád do značné míry záležitostí odhadu. Výchozí podmínky stále ještě nebyly dostatečně prozkoumány a lidé i počítače se častěji věnovali jiným, zajímavějším problémům. Také to vypadalo, že počasí je mimořádně nestabilní proto, že chaos ve fyzikálních podmínkách planety měl vždy navrch.

Tohle však byla pevná a odolná loď a s Wandererem do ní navíc instalovali přídavný motor. A kdyby se dostal do opravdových nesnází, vyšle signál a přiletí pro něho letadlo. Zamračil se. Mysli na příjemnější věci.

Opět se vydat mezi hvězdy ... Ne, to je příliš živé. Tohle přece První rozdělilo.

Nemůže nic zazlívát těm, kteří se rozhodli zůstat. Dřeli se, trpěli, rvali se s přírodou; zde byli doma oni i jejich děti. A pro ty, kteří zde chtěli dále zkoumat byla Minoa, i se svými mnoha malými říšemi, jen jedním kontinentem na celé velké planetě. Na ty, kteří se chtěli zabývat nehumanoidy tu čekala celá rasa. Co víc si přát? Teď ale konec. Je třeba užít dne. Před Ariadně se otevřelo volné moře. Z vysokých vln odstříkovala šedomodrá pěna, jak se do nich opíral prudký jihovýchodní vítr. Loď vyrazila v silném náklonu, až zábradlí na závětrné straně zalévala voda. Vlny narážely na palubu a na kokpit, vítr hučel v lanoví. Ústa měl plná soli. Hanno si natáhl kapuci a pevně zapjal vestu. Prsty nahmataly plynovou patronu, která ji v případě potřeby nafoukne. Kormidlování bylo obtížné a netrénované svaly to začínaly pociťovat. Kdyby kormidlo nemělo servo a nepomáhal mu počítač, musel by je držet oběma rukama. Musí být neustále ve střehu. V pořádku. Takhle to chtěl.

Domorodá loď se odvážně probíjela větrem k ústí řeky. Zřejmě čekala na volném moři na příliv. Bude pokračovat vzhůru po řece patrně až do Xenoknossu nebo v některé ze zátocin, které Ithageňané vyhloubili podél břehů, přechka nepříznivé počasí. Dnes bude na řece nebezpečno; měsíc je blízko a v úplňku.

Asi pět kilometrů od pobřeží se z vody zdvihaly černé útesy, o které se s rachotem tříštily vysoké vlny. Zakázaná země - shluk nebezpečných skalisek a zrádných mělčin. Proud od jihu hnal masy vod v jejich těsné blízkosti. Hanno seřídil plachty. Chtl být připraven, než nadcházející příliv zesílí účinek proudu.

Otočil loď přes říd' mírně proti větru a zamířil k nejbližšímu ze tří ostrovů, které se rýsovaly v mlze na východě. Sotva se tam dostane dřív než brzy odpoledne, kdy opatrnost bude velet k návratu, ale alespoň měl bod, ke kterému mohl směřovat.

Mám cíl, pomyslel si. Přístav, kterého nedosáhnu. Odysseus se vydal ze spálené Tróje lákán sliby snů, oloupen Kyklopy, sváděn nelidskými kráskami. Proplul mezi smrtícími skalami, stal se dobrovolným zajatcem té, která ho milovala ... ale Odysseus nakonec doplnul domů.

Kolik přístavů se jemu, Hannovi, podařilo minout za ta tisíciletí? Všechny?

Slunce na chvíli vykouklo z mraků. Hladina Ametystového moře byla jakoby poseta diamantovým prachem a pěna na hřbetech vln zasvítla bíle. Bylo stejně divoké a stejně nádherné jako žena.

Tanithel s černými vlasy ozdobenými sasankami, která mu šeptala o tom, jak si přála, aby nemusela obětovat své

panenství v chrámu před tím, než se mu odevzdala. Adoniah, která četla ve hvězdách ze své věže nad Tyrem - dvakrát spustil kotvu a odliv jej odnesl pryč na volné moře. světla domova mizela do noci. Následovaly Merab, Althea, Nirouphar, Kordelia, Brangwyn, Thorgerd, Maria, Jeanne, Margaret. Natahá. O Aštoret, těch drahých bytostí bylo nepočítané, nedaly se všechny zapamatovat. Ale byly něčím více než stíny, když všechny byly předem odsouzeny k smrti?

Muže si pamatoval lépe, snad proto, že jich nebylo tolik - Baalram, Thuti, Umlele, Pytheas, Ezra, starý hrubián Rufus. Vždy to zbolelo, když si na něho vzpomněl. Nikdy pro něho nepřestal truchlit.

Ale dost fňukání!

S řevem se přihnál prudký nápor větru a loď se silně naklonila. Slunce zmizelo za ocelovou šedí, nad hladinou létaly kusy chaluh. Mračna, která se na obloze tyčila jako pohoří, se blížila. Jejich tmavou masou se proplétaly provazce blesků. Ostřeny se skryly v nízké mlze, pevninu za zádi bylo sotva vidět. „Kolik je hodin?“ zeptal se Hanno a hvízdal, když mu počítač odpověděl. Když se nechal unášet vzpomínkami, ztratil pojem o čase.

Cítil se také pořádně vyhladovělý, ale neodvažoval se svěřit řízení automatu byt' jen na tu chvilku, než v podpalubí zhltně sendvič. „Dej mi Hestii,“ řekl do komunikátoru.

„Navazuji spojení.“

„Haló. haló. je tam někdo? Tady Hanno.“

Ve vetru a v nárazech vln jen stěží slyšel Yukiko: „... máme o tebe strach ... hlášení ze satelitu ... počasí je čím dál tím ... prosím ...“

„Samozřejmě, vrátím se. Nebojte se. Tahle loď se může převrátit, ale zase se zvedne. Budu doma na večeri.“ Pokud dobře vystihnu příliv. Budu se muset držet dál od břehu, než vjedu do ústí. Ale motor má dost velký výkon. Bude to o mnoho lepší, než se takhle probíjet s veslaři, kteří mají jazyk na vestě.

Nechtěl ale motor použít dříve, než to bude nezbytně nutné. Potřeboval zápas, boj, cítit to vzrušení. Obrátka byla zdoluhavým a obtížným manévrem. Jedna z vln se přelila po celé délce paluby. Ariadne se otřásla, ale její stěžen se stále držel pyšně vzhůru jako vyzývavě vztyčené kopí. Skvělá holka. Jako Svoboda - jako všechny, Yukiko, Corinne, Aliyat. Ty všechny jsou Prvními více, než jejich mužské protějšky kdy mohou být.

Přepnul řízení na automat a snažil se o něco skasat hlavní plachtu. Lano se mu vysmeklo z ruky a seklo jej přes zápěstí.

Slaná voda okamžitě smyla krev. Na druhý pokus se mu podařilo lano zajistit. Okolní svět potemněl, jen jižní část oblohy osvětlovaly blesky. Voda v kokpitu se převalovala sem a tam a čerpadlo ji nepřetržitě stříkalo zpět do moře.

Vzpomněl si jak vylévali vodu z Pytheasovy lodi na rozbouřeném Baltickém moři. Když opět uchopil kormidlo, bleskla mu hlavou slova písně: „Podej mi mou šviháckou hůlku ...“ Odkud to znám? Angličtina. Je to tak dávno, dávno.

Devatenácté nebo počátek dvacátého století. Obhroublá vandrská písnička.

„... jo matko, slož už kauci za mě, ať nehniju v tyhle smradlavý díře.“

Všechny švy hříchy jsem dávno odčinil „

Železnice. Západ. Svět, který se zdál nekonečný, ale scvrkl se v běhu staletí a teď se zdá stejně vzdálený jako Trója. Pak se někdo podíval ke hvězdám a začal pomýšlet na novou Ameriku. A konečný výsledek ... stroje, osm lidských bytostí, rozloha tak nezměrná a nepopsatelná jako sama smrt.

„Peklo je velký a hluboký, peklo je velký a hluboký, peklo je velký a hluboký, že na dno ani nevidím.“

Všechny své hříchy jsem dávno odčinil „

Hanno vycenil zuby. Odysseus vyplul a zvítězil. A pokud mezi hvězdami nečeká nová Amerika, nabízejí nekonečně více.

Náhle ho probralo ohlušující burácení a svist větru. Mraky i vlny na levoboku zmizely za vířící bílou clonou.

„Plachty dolů!“ vykřikl. To nebyla obyčejná vichřice, ale bouře, jejíž čelo se línalo přímo na něj. Obvyklé větry na Xenogai neměly příliš velkou rychlost, ale vichřice byly dvakrát ničivější než na Zemi. Jeho levá ruka nahnátla vypínač a motor se rozběhl.

Pěst udeřila. Těžké kapky ho oslepovaly. Voda se přelávala přes zábradlí a Ariadne se střemhlav vrhala do kaňonů mezi vlnami. Hanno se pevně držel.

Náhle ho něco udeřilo.

Ocitl se v temnotě plné ohlušujícího hluku, která si s ním pohazovala všemi směry. Stále však byl schopen chladně uvažovat. Smetlo mě to. Nafouknout vestu. Hlavně nevdechnout vodu. jinak je po tobě.

Dostal se na hladinu a nadechl se vzduchu plného deště a slané pěny. Nafoukl vestu a podařilo se mu dostat Hávu výše nad hladinu. Rozhlédl se. Po lodi nebylo ani stopy. Ta spolehlivá malá dáma se nemohla potopit, ale vítr a vlny je od sebe oddělily. Možná je blízko, ale přesto dost daleko, když vidí jen vlny, které si s ním pohazují.

Co se mohlo stát? Mozek začal racionálně zvažovat šance na přežití. Neúplně stažená hlavní plachta patrně zachytila nápor větru, který stočil loď bokem k vlnám. Při tak prudkém náklonu ho musel smést první příval. Ale vyhlídky jsou slušné. Pokud se udrží při vědomí, může plout dokud ho nevyloví. To by nemuselo trvat dlouho. Yukiko se mu možná právě teď snaží dovolat. A letadlo ... Ta, která byla na palubě Pythea, byla stavěna pro Fénicii. Sice létala i na Xenogai, ale bylo to trochu riskantní a vzhledem k mimořádným podmínkám potřebovala lidského pilota. Možná, že lidé z Hestie provedli nějaké úpravy, ale to byla poměrně obtížná záležitost a měli jiné práce až nad hlavu. Pokud budou mít dojem, že je akce příliš riskantní, nikam nepoletí.

Piloti. Nejlepší je Wanderer. Vtom se asi shodnou všichni, ale ten není právě k dispozici. Nebo Svoboda, ale ta musí myslet na své dítě. Kolonie je malá - předmostí na okraji neznámých bouřlivých vod. Nemůže se sebou hazardovat.

Určitě vzlétne jakmile tohle běsnění pomine. Pokud racionálně uvažují, do téhle bouře se nepustí.

Zbývalo jen zůstat dost dlouho naživu. Největším nepřítelem je počasí. Přestože byl v jižním proudu a voda nebyla příliš chladná, pár stupňů pod tělesnou teplotou vykoná své. Vzpomínám si ... ale to byla jiná výprava a ti muži jsou

dávno mrtvi. Pokud bude nejhůř, měl bych snad ještě ovládat nějaké asijské techniky na udržení tělesné teploty. Plavat. Šetřit síly, ale nenechat sebou jen tak pohazovat. Najít rytmus. Která bohyně, žijící na mořském dně, rozprostírá námořníkům záchranné sítě? Už to mám, norská Ran. Zatančíme si, má paní Ran? Vítr řval a moře ho stále zalévalo slanou pěnou. Nebyl schopen odhadnout, jak dlouho už to trvá. Minuty se mohly protáhnout na hodiny. Zvolna ztrácel pojem o času. Přestože déšť už nebyl tak prudký, vítr zesílil. Nepředvídaný a nepředvídatelný, stejně arogantní jako lidé se svými stroji, vesmír stále skrývá mnohá překvapení. Jednou tě něco musí zabít.

Někde před sebou uslyšel dunění vody narážející na skály. Z vrcholu vlny se rozhlédl. Uviděl rozeklané útesy a skalnaté ostrůvky. Zakázaná země. Gejzíry vody vystřikovaly desítky metrů vysoko a s rachotem dopadaly na holé skály. Proud jej hnál právě tam. Hlavou mu blesklo, že se tomu Ariadně snad vyhne, aby bylo možno ji zachránit. Připravil se.

Nebylo to jednoduché, protože zrádný pocit tepla se mu pomalu rozléval z paží do celého těla. Bylo mu jasné, že takhle brzy ztratí vědomí.

Příboj ho uchopil a najednou bylo všude bílo.

Když vlna opadla, viděl, že leží na kameni ve změti žlutohnědých chaluh. Oceán pod nízkou oblohou dál dorážel na pobřežní čára. Vykašlával vodu. sůl ho páčila v ústech, ale dýchal.

Ani si tu změnu příliš neuvědomoval. Chlad a bolest vnímal jakoby ani nepatřily k jeho tělu, jakoby sledoval někoho jiného v boji s bouří. Pokud zde zůstane, stoupající příliv ho spláchne. Měl by být ... někde jinde? Kde? Nevěděl a ani mu na tom nezáleželo.

Tak takhle přichází konec. Pro starého námořníka to není nejhorší způsob. Kéž bych tu mohl ležet a vzpomínat. Ale paměť slábne a vzpomínky někam kloužou a s nimi i lidé, kterých se týkají. Sbohem, sbohem všichni duchové. Šťastnou cestu.

Ozval se nový zvuk. Pronikavé svištěm zatlačovalo do pozadí hukot moře. vnímal nezřetelný stín. Nový podnět jej přivedl k plnému vědomí.

Blázne! napomenul se. Musíš vydržet! Takhle tu umřeš!

Letoun se probíjel vichřicí, propadal se. zmítal se ze strany na stranu. Z trupu vyklouzlo lano a jeho konec se točil asi půl metra nad Hannem. Několikrát po něm hmátl. ale pokaždé minul.

Lano zmizelo a motory letounu se ještě více rozeřvaly. Lano se objevilo znovu a v jeho smyčce byl zaklesnutý muž. Tu Shan dopadl na útes a po kotníky ve vodě udržoval rovnováhu. Levou nikou držel lano a zvolna, šouravě postupoval vpřed.

Nejsilnější znáš, pomyslel si Hanno. Celé roky jsem byl s jeho ženou.

Tu Shan ho vzal pravačkou v podpaží, zvedl ho a pevně k sobě přitiskl.

Lano se začalo ihned navíjet. Houpali se jako srdce zvonu. „Hlásej svobodu po celé zemi...“

Byli na palubě. Svoboda zvedla stroj a zamířila k pobřeží. Tu Shan položil třesoucího se Hanna do uličky a rychle ho prohlédl. „Vypadá to na lehký otřes mozku.“ zabručel.

„Možná má nějaké zlomené žebro, ale hlavně je podchlazený. Přežije to.“

Dostal něco na povzbuzení a krev se mu rozproudila. „Jak jste mě našli?“ zamumlal.

„Yukiko se spojila s Alloi.“ ozvala se Svoboda od řízení. „Oni sani nemohou do atmosféry a i jejich roboti mají ve špatném počasí velké problémy. Ale podařilo se jim dostat jeden ze satelitů na velice nízkou oběžnou dráhu a ten v těch skalách zjistil infračervenou anomálii. Bylo pravděpodobné, že to jsi ty.“

„Přece jste nemohli...“

Stroj s tupým nárazem dosedl takřka kolmo na přistávací plochu. Odepjala si pásy, vylezla od řízení a poklekla vedle něho. „Myslel sis, že bychom chtěli zůstat bez tebe? Opravdu sis to myslel?“

33

Jen málo dní bylo takhle jasných. Slunce svítilo z modré oblohy, po které plulo jen několik sněhobílých obláčků. Moře i řeka se leskly jako roztavené stříbro. Všech osm. kteří seděli kolem stolu z prken, bylo oblečeno jen lehce. Z temene kopce měli výhled jak na Hestii, která odtud vypadala jako dětská stavebnice, tak k západu, kde z hor vystupoval mohutný Mount Pytheas.

Už dvakrát jsme se takhle sešli, vzpomínal Hanno. Je to snad nějaká naše neuvědomělá potřeba? Praktické důvody jsou zřejmé - nechat na pár hodin děti v péči robotů, aby nás nerozptylovaly a doufat, že čerstvý vzduch nám pomůže v přemýšlení. Ale není to snad nějaký instinkt, který velí, že když nejvíce potřebujeme moudrost, musíme ji hledat v zemi a nebi?

Tato země ani nebe nám nepatří. Ta krátká stébla, která nejsou trávou, stromy opodál, husté houštiny, ostré vůně. výrazná chuť vody z potoka, nic z toho nezrodila Gaia. Nic z toho se do ní nikdy nevrátí.

Všichni vyčkávali. Hanno si odkašlal a trochu se narovnal. Zabořilo to, protože zranění se ještě zcela nezahojila, ale nevšímal si toho. „Dnes nebudeme hlasovat.“ řekl. „Máme před sebou ještě několik let, kdy můžeme všechno zvážít. Ale to, co vám řeknu, může mít vliv na vaše rozhodování.“

Pokud se tak již nestalo. Jak si ho všichni upřeně prohlíželi, cítil změnu. Nebyl si jist jestli to. že málem zahynul mělo zásadní vliv na to. že se vytratila veškerá dřívější zloba nebo jestli by se všeobecná zatrpkllost sama časem nerozplynula. Na druhou stranu mohla být zakořeněna tak hluboko, že by se neustále odněkud plíživě vynořovala. Na tom teď ale nesejde. Jejich přátelství bylo stejně pevné jako kdysi. Prakticky se o tom nemluvílo, ale všichni to cítili.

Intuitivně vnímal, že jejich společenství dostává nový rozměr.

Uvidíme. Všichni jak jsme tady.

„Jak dobře víte, já a Yukiko jsme v posledních dnech hodně hovořili s Alloi. Dospěli k určitému rozhodnutí.“

Zdvihl ruku, aby utišíl nervózní šum. „Není to nic převratného, až na to, že by to mělo mít něco společného s naší další cestou. Zůstanou zde dokud nepřiletí nová loď, a ještě několik dalších let. aby byl čas na výměnu informací a navázání pevných kontaktů. A až nastane vhodný čas, Alloi opět poletí dál.

Změna je v tom, že pokud my ve stejnou dobu poletíme na Fénicii, poletí oni s námi.“

S Yukiko se na sebe usmáli, když viděli úžas v tvářích ostatních.

„A proč proboha?“ ozval se Patulcius. „Co tam budou dělat?“

„Shromažďovat další vědomosti,“ odpověděl Hanno. „Je to pro ně nová planetární soustava.“

„Ale planetární soustavy jsou si dost podobné,“ namítl Wanderer. „Myslel jsem, že je víc zajímavý život.“

„To je pravda,“ řekla Yukiko. „Na Fénicii budeme my a oni tam budou kvůli nám.“

„Chtějí nás lépe poznat,“ doplnil Hanno. „Vidí v naší rase mimořádný potenciál. Mnohem větší než v Ithageňanech, přesto, jak mnoho je inspirovali v umění a o kolik díky nim rozšířili své vědecké znalosti. My umíme cestovat vesmírem. Ithageňané toho patrně nebudou nikdy schopni. Přinejlepším až ve velmi vzdálené budoucnosti.“

„Ale Alloi by tu klidně mohli zůstat, sledovat obě rasy a zároveň spolupracovat s těmi co přiletí.“ nedal se Patulcius.

„Nečekají, že tady zůstaneme,“ zavrtěla hlavou Yukiko. „Náš přírůstek tady na Xenogaie je malý a nikdy nás tu nebude mnoho. To by beznadějně omezilo naše možnosti jako rasy, která je schopna mezihvězdných letů.“

„Vás šest. ne nás osm, my jsme jako angličtí puritáni na Zemi,“ řekl Hanno. „Když hledali nový domov, chtěli se usadit ve Virginii ale špatné počasí je zahrnalo ke břehům Nové Anglie. Nebylo to to, v co doufali, ale získali z té země co mohli. Tak se zrodili Yankeeové.

Představte si, že by ta plochá, chudá a nezajímavá země bylo všechno co by meh. Chtěli byste vy něco takového pro své děti?“

„Ale když se Yankeeové usadili, měli před sebou ještě celou Ameriku,“ dodal Tu Shan.

„My nic takového nemáme.“ řekla Macandal. „Xenogaia patří jejím obyvatelům. Nemáme právo na víc než tenhle kousek země, který nám darovali. Kdybychom si vzali víc, Bůh nás potrestá.“

Wanderer přikývl.

„To jsi říkala často, drahá,“ ozval se nesměle Patulcius. „Vždycky jsem tomu rozuměl spíš z té praktické stránky ...“

„Ano. něco tu zanecháme, pot, slzy, sny,“ přerušila ho Svoboda. „Bude bolestné všeho se vzdát. Ale vždy jsem byla přesvědčena, že jednou to budeme muset udělat. A teď máme takovouhle šanci!“

„Tak,“ připojil se Hanno. „Na Fénicii nežijí žádné bytosti, kterým by naše přítomnost mohla uškodit. Vypadá jako znovuzrozená Země. Ale jenom vypadá. Může to být i smrtící past. Ale to nezjistíme, dokud“ tam nebudeme. Víme, že riskujeme neúspěch a možná i smrt. Ale s Alloi za zády by k tomu nemělo dojít. Společně překonáme cokoli. Chápejte, chtějí nás živé, chtějí abychom prosperovali. Chtějí, aby lidé zaplnili vesmír.“

„Proč my?“ zeptala se Macandal. „Chápu - naše psychika, dovednosti, společně s nimi dokážeme více, společně budeme více než každý zvlášť, jako v dobrém manželství. Ale když chtějí lidskou společnost, proč neletí na Zemi?“

„Už jsi zapomněla?“ opáčil Hanno.

Otevřela doširoka oči a prsty se bezděčně dotkla rtů. „Ale jak si mohou být jisti?“

„Samozřejmě, že to není stoprocentní. Ale podle toho jak jsme jim popsali situaci na Zemi, to lze odhadnout s velkou pravděpodobností. Země se ubírá stejnou cestou jako jejich planeta v Pegasu a ostatní, které poznali. Budou si určitě vyměňovat zprávy, ale cestovat tam kvůli nejistému výsledku se jim nevyplatí. Čtyři sta třicet světelných let není v galaktickém měřítku příliš, ale pro živé bytosti je to dost dlouhá cesta. Alloi nám raději pomohou se usadit a až se doopravdy dobře poznáme, budeme další cesty plánovat společně.“

Tu Shan se podíval vzhůru. „Fénicie,“ vydechl. „Jako Země. Ne sice stejná, ale ... zelené listy, úrodná půda, modré nebe.“ Zavřel oči nechal si tváře hřát slunečními paprsky. „A většinu nocí uvidíme hvězdy.“

Patulcius se na lavičce zavrtěl. „To staví celou věc do úplně jiného světla,“ řekl a tvář mu hrála vzrušením. „Jde o víc než naše přežití. Jde o přežití celého lidství.“

Wanderer pokračoval: „Nejenom osadníci nebo národ, základna či předsunutý tábor. My i Alloi jsme trpěliví a až bude planeta naše a přijdou generace mladých, bude nás mnoho a budeme silní. Pak můžeme znovu do vesmíru.“

„Ti, kteří budou chtít.“ řekl Tu Shan.

„Učit se a růst, šířit život“ řekla rozechvěle Macandal.

„Sebereme vesmír těm zatraceným mašinám.“ vyhrkla Aliyat se slzami v očích.

„Kdejsou?“

Říká se, že tuto otázku poprvé položil Enrico Fermi ve dvacátém století, kdy se vědci začali poprvé otevřeně zabývat problematikou mimozemských civilizací. Pokud nějaké inteligentní bytosti existují - jak podivné a smutné by bylo kdyby nikoli, v těch nezměrných prostorách a při nekonečných variantách stvoření - proč jsme po nich na Zemi nezaznamenali žádnou stopu? Stojíme na hraně odrazového můstku ke hvězdám. Cožpak se tam nikdo nevydal před námi?

Možná to bylo nepraktické či dokonce nemožné pro živé bytosti. Ale je to možné pro stroje, jejichž konstrukce je nám v principu známa. Mohou být našimi průzkumníky a předávat nám své objevy. Kdyby dosáhly vzdálených planet, mohly by se reprodukovat se stále stejným imperativem objevuj. (Na eventuelní život by tato jejich činnost nemusela mít žádný negativní dopad. Kolem kteréhokoli slunce se najde dost surovin na některém měsíci či asteroidu.) I při konzervativních předpokladech výpočty prokazují, že by se taková roboti mohli dostat z jednoho konce galaxie na

druhý asi za milion let. V kosmickém měřítku je to pouhopouhý okamžik. Před milionem let se naši předkové vydali na cestu polidšťování. Že by v tu dobu žádná rasa nebyla tak daleko od startovní čáry? Stačila by jedna.

Jako jednodušší způsob se jevílo vysílání signálů. Zkoušeli jsme to a naslouchali. Nic. Zkoušeli jsme nové směry, nic, tajemství.

Dohady se množily. Ti druzí sice vysílají, ale tak, že to nejsme zatím schopni zachytit. Už tady byli, ale v dávné minulosti. Jsou zde, ale skrytí. Zničili sami sebe, tak jak se toho obáváme my, dříve než o sobě stačili dát vědět. Všechny ostatní civilizace se ubíraly jiným směrem, jsme jediná technologicky vyspělá civilizace. Neexistují, jsme opravdu sami...

Fermi se odebral na věčnost, čas běžel a lidstvo dosáhlo dalšího evolučního stupně. Odpověď na jeho otázku byla spíše vytvořena než nalezena, právě tím, co děti Země dělaly.

Vyšlete své roboty, ať se vydají vstříc záhadám a hlubinám. Každá hvězda je sluncem, každá planeta světem plným tajemství a zázraků, jejichž prozkoumání potrvá desítky let. Pokud je na nich život, jejich průzkum nikdy neskončí, protože život má nejen nekonečně podob, ale neustále se vyvíjí a mění. A pokud je inteligentní, vzniká tím nový stupeň bytí.

Čím dále se vaši vyslanci dostanou, tím se bude zvětšovat hájemství nepoznaného. Dvojnásobný rádius má za následek takřka osminásobný nárůst počtu hvězd. Tím se také pochopitelně zdvojnásobí čas cesty a čas, který potřebuje signál, aby dorazil z lodě na Zemi. Deset či dvanáct let od startu k dosažení cíle a dalších deset let do obdržení prvních zpráv je velice přijatelné. Padesát let ještě vypadá docela rozumně. Ale sto, dvě stě nebo dokonce pět set let každým směrem? Slunce a planety jsou oklasifikovány, a pokud jsou Známé jejich základní parametry, zbytek vlastností je možné dopočítat. Z tohoto hlediska je tedy zbytečné vysílat roboty k velmi vzdáleným hvězdám. Pokud jde o životní formy, je to něco jiného. Jejich studium umožňují již objevené planety a informací je tolik, že Pomalu začínají přerůstat přes hlavu.

Databáze obsahují i údaje o rozumných bytostech. Ty Jsou sice vzácné, ale o to zajímavější. Když ovšem časová Prodleva výrazně převyšuje délku jejich života, a nadto průzkumníky jsou stroje, jak je možné je doopravdy poznat? (Ty o kterých se ví, jsou primitivní a smrtelné. Vědy a vyspělé technologie vznikaly na základě řetězců rozdílných historických procesů.) Takže nejrozzumnější je, soustředit se na ty nejbližší, kam by bylo možné v přiměřeném čase za roboty vyslat lidskou posádku.

Hranice není dána nijak přesně. Omezení se může pohybovat v rozsahu jednoho až dvou set světelných let. Ve větších vzdálenostech nemá význam hledat. Za tohoto předpokladu nemá smysl konstruovat samoreprodukující voň Neumannovy stroje.

Existují výjimky. Když u některé hvězdy zjistíte záření, které by naznačovalo existenci civilizace, vyšlete tím směrem signál nebo roboty. Ale výsledek se může dostavit pokud vůbec, až za několik tisíc let. Bude to v tu dobu vaši rasu ještě vůbec zajímat?

Další výjimky mohou být kosmického rázu, astrofyzikální - zvláštní hvězdy, mračna ve kterých hvězdy vznikají, supernovy, černé díry s podivnými vlastnostmi, obrovské masy hmoty v srdci galaxie a podobné záhady. Můžete do těch míst vyslat sondy (třicet tisíc světelných let od Slunce do centra galaxie) a čekat.

Všechny civilizace schopné vesmírných cest tak učiní. Všechny sondy, které těchto cílů dosáhnou tam zůstanou, budou vysílat a očekávat další kontakt. Budou čekat.

Tyto civilizace v té době již budou společenstvími, která si budou moci dovolit čekat.

A tady je druhá část řešení hádanky: Roboti nebudou hledat inteligentní organický život, ale jiné roboty.

Stroje nikdy neovládnu své mateřské světy. Pozvolna absorbují své tvůrce do svých systémů a stanou se jim fyzicky i intelektuálně nadřazenými. A během času se budou stále více odvracet od prostého života a zaměřovat se na problémy a činnosti, které je budou více zajímat.

Pokud některé z inteligentních bytostí budou přežívat dál, jak se někdy stává, pak proto, že také upřou STOJ zájem jinam, dovnitř, při hledání zábavy a rozptýlení či imaginárního poznání, v němž jim žádné stroje nebudou k užítku. To budou říše zcela mimo hvězdný vesmír.

„Ne, řekla Svoboda, „nebylo by dobré chovat se nepřátelsky. Postbiotická evoluce je stále evolucí, další hledání nových cest.“ Zrudla a rozesmála se. „Zní to pěkně honosně, co? Ale chci jenom říct, že vyspělí nezávislí roboti pro nás nepředstavují hrozbu. Budeme mít stále své roboty, ale pro naše vlastní účely. Budeme se zabývat věcmi, které postbiotickou inteligenci nejenže nebudou zajímat ale ani by nebyla schopna o nich přemýšlet.

To znamená zabývat se životem našeho starého druhu nejenom tak, že budeme pozorovat a naslouchat, ale že budeme přímo u toho. Společně. Tak pochopíme věci, které si dnes ani neumíme představit.“

„Ti z vás, kteří si takovou cestu zvolí,“ krotl Patulcius poněkud suše její nadšení. „Stejně jako Tu Shan, chystám se pečovat o svou zahradu. A myslím, že tomu bude dávat přednost i většina našich potomků.“

„Nepochybně.“ řekl Hanno. „To je v pořádku. Budou naši rezervou. Ale Peregrino má pravdu; někdo vždycky bude chtít víc než to.“

„Lidé na Fénicii nebudou moci žít v žádné venkovské idyle.“ nadhodila Macandal. „Pokud nechtějí následovat Zemi - a pak by veškeré jejich úsilí bylo k ničemu - budou si muset najít nějakou novou cestu. Také se budou muset vyvíjet.“

„A ti z nás, kteří budou ve vesmíru se budou vyvíjet svým způsobem.“ dodal Wanderer. „Ne tělesně nebo geneticky. Bude to mocné kouzlo, které zasáhne naše mysli a duše.“

„Hvězdy nás budou učit.“ řekla Yukiko s úsměvem. „Ale musíme si jenom uvědomit jak těžká škola to bude. Teď neznaménáme nic. Všechny posádky cestovatelů, které Alloi znají - a je jich méně než tucet - jsou jako my, nespokojenci, vyhnanci. přežitky.“

„Vím Ale nesouhlasím s tím, že nic neznaménáme. My jsme.“

„Ano. A pokud jsme dost moudří a dost pokorní abychom naslouchali i těm nejnižším živým bytostem, budeme nakonec stát před postbiotickou inteligencí jako rovni. Za milion let? Těžko říct. Ale když budeme připraveni, dojde k tomu o čem mluvíš - budeme jinými bytostmi než jsme teď.“

Hanno pokýval hlavou. „Zajímalo by mě, jestli s našimi spojenci nakonec stroje nepřevýšíme.“

Ostatní ho sledovali trochu zmateně. „Trochu jsem si s tou myšlenkou pohrával. Zdá se, že podle toho co víme od Alloi, je směr, kterým se ubírá Země, obecným principem. Většina evolučních kroků nebyla zrovna triumfem.

Neúspěchy na nižších stupních udělaly z inteligentních bytostí bytostí zoufalé, jak říkala Yukiko. vyhnance a přežitky.

Proč ryby, kterým se ve vodě daří tak dobře, musely na pevninu? Byly to právě ty, které ve svém prostředí neuspěly. proto musely buďto zemřít nebo jít někam jinam. Předkové plazů byli vypuzeni z bažin zaplněných obojživelníky, savci si museli najít místa neobsazená dinosaury a nakonec některé opice musely slézt ze stromů. My, Féničané, jsme obývali jen malý kousek země, a proto jsme se vydali na moře. Někdo, komu by se dobře žilo v Evropě, by se sotva chtěl plavit do Ameriky nebo Austrálie.

No, uvidíme. Říkala jsi milion let, Yukiko? Můžeme si dohodnout schůzku. Za milion let od dnešního dne se sejdeme a probereme to,“ řekl vesele.

„Nejdřív musíme přežít,“ podotkl Patulcius.

„To nám jde,“ odpověděl Wanderer.

„Zatím“ povzddechla si Macandal. „Nebudme si tak příliš jistí. Nemáme žádnou záruku. Nikdy jsme neměli a nikdy mít nebudeme. Milión let je obrovská spousta dní a nocí, které budeme muset překonat. Zvládneme to?“

„Pokusíme se.“ řekl Tu Shan.

„Společně,“ vydechla Svoboda.

„Pak se budeme muset naučit mnohem lépe než dříve jak na to.“ zakončila Aliyat

34

Pytheas a jeho sesterská loď vzlétly. Po několik měsíců, dokud rychlost příliš nevzrostla, udržovaly spojení a posádky prožívaly společné sny, představy, lásku, rituály oslavující mystérium společenství a sounáležitosti; neboť prostor kolem vyplňovaly tisíce hvězd.

„Když jsem pohlédl v ta nebesa, dílo jeho nikou, měsíc a hvězdy jež on ustanovil; co je pak člověk, jenž jeho dbá? „ Hanno a Svoboda stáli na zšeřelém můstku a dívali se ven. Drželi se za ruce a vnímali své teplo. „Narodili jsme se právě pro tohle?“ sotva slyšitelně zašeptala.

„Postaráme se o to,“ slíbil.

CHRONOLOGIE

Všechny letopočty, kromě prvního, udávají rok po Kristu. V tomto roce se začíná odehrávat děj kapitoly, který se přesto někdy může dotknout jak minulosti tak budoucnosti.